

เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล
CHILDREN'S SONG OF CHAN KHAMWILAI

นพัชรฐา ลี้มหลัก

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ไทย

บัณฑิตศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

พ.ศ. 2563

ลิขสิทธิ์ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ไทย

บัณฑิตศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

พ.ศ. 2563

ลิขสิทธิ์ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

CHILDREN'S SONG OF CHAN KHAMWILAI

NAPATTHA LIMLAK

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF FINE ARTS PROGRAM IN THAI MUSIC
GRADUATE SCHOOL BUNDITPATANASILPA INSTITUTE
YEAR 2020

COPYRIGHT OF BUNDITPATANASILPA INSTITUTE

วิทยานิพนธ์

เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล

ของ
นพพัชร์ฐา ลิ้มหลัก

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ไทย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
วันที่ 26 ตุลาคม 2563

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ (ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก)
(รองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ชัย ปิฎกัรชต์)

.....กรรมการ (ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก)
(รองศาสตราจารย์ ดร.มานพ วิสุทธิแพทย์)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.บำรุง พาทยกุล)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.สาริศา ประทีปช่วง)

.....กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก)
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพคุณ สุดประเสริฐ)

.....กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม)
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพรรณิ เหลือบุญชู)

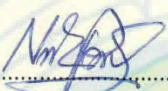
.....
คณบดีคณะศิลปนาฏดุริยางค์
(รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา สายทองคำ)

Thesis
Children's song of Chan Khamwilai

By
Napattha Limlak

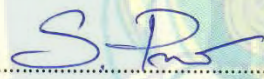
The thesis committee has unanimously approved this thesis as a partial fulfillment of
the requirements for The Degree of Master of Fine Arts Program in Thai Music
at Bunditpatanasilpa Institute
October 26 , 2020

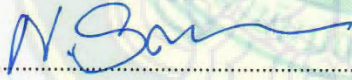
Thesis Committee

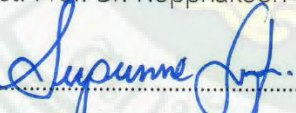

.....Chairman (External Expert)
(Assoc. Prof. Dr. Narongchai Pidokrajt)

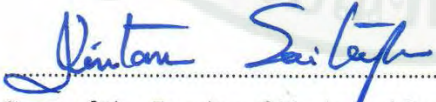

.....Committee (External Expert)
(Assoc. Prof. Dr. Manop Wisutthipat)

.....Committee
(Dr. Bamrung Phattayakul)

.....Committee
(Dr. Sarisa Prateepchuang)

..... Committee (Thesis Advisor)
(Asst. Prof. Dr. Nopphakoon Sudprasert)

..... Committee (Thesis Co-advisor)
(Assoc. Prof. Dr. Supunnee Leauboonshoo)

.....
Dean of the Faculty of Music and Drama
(Assoc. Prof. Dr. Jintana Saithongkum)

ชื่อเรื่อง	เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล
4406602017	นางสาวนพพรฐา ลิมห์ลัก
ปริญญา	ศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชา ดุริยางคศิลป์ไทย
พ.ศ.	2563
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นพคุณ สดประเสริฐ
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	รองศาสตราจารย์ ดร. สุพรรณิ เหลือบุญชู

บทคัดย่อ

การวิจัย เรื่อง เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประวัติและผลงานของนายฉันท ขำวิไล 2) วิเคราะห์เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล 3) เพื่อศึกษาคุณค่าของเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

จากการวิจัยพบว่า นายฉันท ขำวิไล เกิดเมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2447 ที่จังหวัดอ่างทอง นายฉันท เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการเขียนหนังสือมีผลงานการเขียนมากมาย นอกจากนั้น นายฉันท ได้แต่งเพลงสำหรับเด็ก กระทรวงศึกษาได้ซื้อลิขสิทธิ์ และใช้เป็นหนังสือบทขับร้องสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา และผลงานที่ทำให้นายฉันทมีชื่อเสียงและได้รับการยอมรับ คือ การประพันธ์บทเพลงชาติฉบับราชการตอนที่ 3 และตอนที่ 4 เมื่อ พ.ศ. 2477 นายฉันท ขำวิไล ถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ 12 สิงหาคม พ.ศ. 2533 สิริรวมอายุ 86 ปี

จากการวิเคราะห์เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล จำนวน 29 บทเพลงตามหมวดหมู่ บทเพลงได้ทั้งหมด 9 ประเภท ได้แก่ 1) ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม 2) ครอบครัว และสังคม 3) โรงเรียน 4) ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และการละเล่น 5) ดนตรีและการแสดง 6) กีฬา 7) คุณธรรมจริยธรรม 8) การสร้างระเบียบวินัยต่อตนเอง และ 9) ความรักชาติ และปลุกใจ วิเคราะห์องค์ประกอบ และคุณลักษณะทางดนตรีของเพลง ได้ดังนี้ บทเพลงทุกเพลงมีการใช้ระดับเสียงในระบบเสียงสากลทั้งหมด มีท่วงทำนองหลัก คือ กุญแจซอล เป็นตัวกำหนดบอกระดับเสียงตัวโน้ต บทเพลงส่วนใหญ่มีรูปแบบเป็นเพลงท่อนเดียว มีช่วงเสียงน้อยกว่าหรือเท่ากับ คู่ 11 เป็นเพลงที่มีกลุ่มโน้ตอยู่ในบันไดเสียง F Pentatonic มีเครื่องหมายประจำจังหวะ 2/4 และมีจังหวะปานกลาง

คุณค่าที่ปรากฏในบทเพลงของเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล คือ คุณค่าด้านดนตรี ด้านงานประพันธ์ และด้านสังคม มุ่งเน้นสร้างเสริมคุณภาพของผู้เรียนในวัยเยาว์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ และเสริมสร้างการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ซึ่งมีความสอดคล้องกับหลักการของทฤษฎีการขัดเกลาทางสังคมที่แสดงให้เห็นว่าบทเพลงสำหรับเด็ก มีบทบาทต่อสังคมในแง่ของการสอนให้รู้จักและเข้าใจสิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม ทั้งยังเป็นเครื่องกล่อมเกลาให้เกิดอุปนิสัยอันดีงามอีกด้วย

คำสำคัญ: เพลงขับร้องสำหรับเด็ก, นายฉันท ขำวิไล, ประวัติและผลงาน, การวิเคราะห์บทเพลง, คุณค่าของบทเพลง
226 หน้า

Thesis Title	Children's song of Chan Khamwilai
4406602017	Miss. Napattha Limlak
Degree	Master of Fine Arts Program in Thai Music
Year	2020
Advisor	Asst. Prof. Dr. Nopphakoon Sudprasert
Co-advisor	Assoc. Prof. Dr. Supunnee Leauboonshoo

ABSTRACT

The objectives of the research consist of three main aspects: 1) studying biography and achievement of Chan Khamwilai, 2) analysing children's songs composed by Chan Khamwilai, and 3) studying the value of children's songs of Chan Khamwilai by qualitative research method.

The result showed that Chan Khamwilai was born on 21 February 1904 in Ang-Thong province. Chan is well-known in writing various kind of literature. Moreover, Chan is famous in composing the children's song; Ministry of Education has bought the right of the music and used the lyrics from his compositions to be a standard course-book collection used in the elementary schools under the government administration. Notably, the work that made Chan recognised broadly is writing the lyrics for the National Anthem in the third and the fourth sections. Chan died at the age of 84 on 12 August 1990.

In terms of the musical analysis of Chan Khamwilai's children song, there are twenty-nine songs divided into nine categories, including 1) nature and environment, 2) family and society, 3) school, 4) arts and culture, tradition, and amusement, 5) music and dance, 6) sport, 7) morality, 8) self-discipline, and 9) patriotism. The musical characteristics are as follows: all songs employ Western Classical Music system in which G-clef is used, most of the songs have a single section, the range of the notes is less than or equal to the 11th interval, and all songs are played in F Pentatonic scale with a 2/4 time signature at a moderate tempo.

Regarding the value expressed in the children songs of Chan Khamwilai is the musical value, poetry value, and social value with the emphasis of building the quality of the children from their childhood physically and mentally as well as encouraging a sense of being a good member of the society; apparently, all the values mentioned have corresponded with the socialisation theories. Hence, this showed the influence of children's music to society in terms of teaching social and cultural concepts as a tool to nurture an appropriate personality for the children.

Keywords: children's song, chan khamwilai, biography and achievement, music analysis, music value.
226 pages

กิตติกรรมประกาศ

กราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพคุณ สุดประเสริฐ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.สุพรรณิ เหลือบุญชู ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผู้ให้ข้อมูลและคำปรึกษา แนะนำแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย พร้อมทั้งให้การช่วยเหลือผู้วิจัยเสมอมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสุดซึ้ง

กราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ชัย ปัญญกรัษต์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภวิ มีป้อม และ อาจารย์ ดร.สาริศา ประทีปช่วง กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะในการทำวิทยานิพนธ์ ทำให้การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

กราบขอบพระคุณ คุณครูทัศนีย์ ขุนทอง (ศิลปินแห่งชาติ) ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์พูนพิศ อมาตยกุล คุณครูดนตรี ตราโมท คุณครูอัมภาวุธ สาคริก กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในการทำวิจัย ตลอดจน คุณครูณัฐนิ นวลขาว คุณครูทัชชา ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา และข้อมูลสารสนเทศจากคุณฐิติวัฒน์ ชื่นประเสริฐ และคุณศิริน พงษ์พิพัฒน์ ผู้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องอันเป็นประโยชน์แก่งานวิจัย ทำให้สามารถดำเนินการวิจัยได้สำเร็จ

กราบขอบพระคุณ คุณพ่อ นายจิรัชเดช ลิ้มหลัก คุณแม่ นางจิตติมา ลิ้มหลัก และครอบครัวที่เป็นกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ และให้การสนับสนุนผู้วิจัยในการเข้ารับการศึกษามาโดยตลอด กราบขอบพระคุณด้วยความรักและเคารพยิ่ง

ขอบคุณนายชาติเชื้อ เชื้อสมบูรณ์ เจ้าของต้นกล้า สตูดิโอ ที่เอื้อเฟื้อสถานที่ในการบันทึกเสียงบทเพลง เพื่อใช้ประกอบในงานวิจัยให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และขอบคุณเจ้าหน้าที่หน้าทีโครงการบัณฑิตศึกษา ที่ได้ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้วิจัยเสมอมา ขอคุณด้วยความรัก

นพพัชรา ลิ้มหลัก

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	(ค)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	(ง)
กิตติกรรมประกาศ.....	(จ)
สารบัญ.....	(ฉ)
สารบัญภาพ.....	(ช)
สารบัญตาราง.....	(ญ)
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
3. คำถามในการวิจัย	2
4. ขอบเขตในการวิจัย.....	3
5. ข้อตกลงเบื้องต้น	3
6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
7. นิยามศัพท์เฉพาะ.....	3
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม.....	5
1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	5
2. สารัตถะที่เกี่ยวข้อง.....	12
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	35
4. กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	38
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	39
1. บุคลากรผู้ให้ข้อมูล.....	39
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	40
3. การเก็บรวบรวมและการจัดกระทำข้อมูล.....	40
4. การตรวจสอบและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	41
5. การนำเสนอข้อมูล.....	42

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ประวัติ และผลงานของนายฉันท ขำวิไล.....	43
1. ประวัติของนายฉันท ขำวิไล.....	43
2. ผลงานของนายฉันท ขำวิไล.....	45
3. รางวัลเกียรติคุณ.....	67
บทที่ 5 การวิเคราะห์เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล.....	71
1. การวิเคราะห์เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล.....	71
2. คุณค่าของเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล.....	115
บทที่ 6 สรุปผล อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ.....	135
1. สรุปผลการวิจัย.....	135
2. อภิปรายผลการวิจัย.....	137
3. ข้อเสนอแนะ.....	138
บรรณานุกรม.....	139
บุคลากร.....	142
ภาคผนวก.....	143
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์บุคลากรเพื่อสนับสนุนการวิจัย.....	144
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	149
ภาคผนวก ค รูปภาพการสัมภาษณ์บุคคลผู้ให้ข้อมูล.....	153
ภาคผนวก ง บทเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล จากหนังสือบทขับร้องเพลงตาม หลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการเล่ม 1-4.....	158
ภาคผนวก จ แถบบันทึกเสียงต้นฉบับ เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล	221
ภาคผนวก ฉ การบันทึกเสียงเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล โดยผู้วิจัย	223
ประวัติผู้วิจัย.....	226

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 สามเหลี่ยมบ้าน วัด วัง.....	16
2 โครงสร้างของบันไดเสียงเมเจอร์กับบันไดเสียงเพนตาโทนิค.....	22
3 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	35
4 นายฉันท ขำวิไล.....	43
5 นายหมูน ขำวิไล บิดาของนายฉันท ขำวิไล.....	43
6 นางสาวพันธุ์ ขำวิไล.....	45
7 หนังสือกลอนนิราศลาสิกขา.....	46
8 ตำราฉันทศาสตร์.....	46
9 หนังสือตำนานนิราศ และกาพย์เห่เรื่อง นิราศฉันทโสภณ.....	47
10 หลวงจรูญกิจวิฑูร (ชด เมนะโพธิ์).....	48
11 หนังสือแบบเรียนเร็วใหม่.....	48
12 หนังสือแบบเรียนเร็วใหม่.....	49
13 หนังสือแบบเรียนเร็วใหม่ เล่ม 1 ตอนต้น.....	50
14 หนังสือแบบเรียนเร็วใหม่ ตอนจบ.....	50
15 นายจำรัส เกียรติก้อง.....	51
16 พระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร).....	51
17 หนังสือหลักวิชาดนตรี และขับร้อง.....	52
18 หนังสือบทขับร้อง เล่ม 1 ฉบับประสานเสียง.....	52
19 หนังสือบทขับร้อง เล่ม 1.....	53
20 บทเพลงในหนังสือบทขับร้อง เล่ม 1.....	53
21 หนังสือบทขับร้อง เล่ม 2.....	54
22 บทเพลงในหนังสือบทขับร้อง เล่ม 2.....	54
23 หนังสือบทขับร้อง เล่ม 3.....	55
24 บทเพลงในหนังสือบทขับร้อง เล่ม 3.....	55
25 หนังสือบทขับร้อง เล่ม 4.....	56
26 บทเพลงในหนังสือบทขับร้อง เล่ม 4.....	56
27 หนังสือบทขับร้อง เล่ม 1-4.....	57

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
28 แผ่นเสียงบันทึกการบรรเลงและขับร้องเพลงสำหรับการเรียนการสอนของ กระทรวงศึกษาธิการ.....	57
29 แผ่นเสียงตรา Columbia บันทึกเพลงขับร้องตามหลักสูตรประถมศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ บันทึกเสียงระหว่างปี พ.ศ. 2492-2494.....	58
30 พระยาอนุমানราชชน (ยง อนุมานราชชน).....	59
31 หนังสือกายนคร.....	60
32 หนังสือ 100 ปี ของสุนทรภู่.....	60
33 หนังสือนิราศพระอภัยมณี.....	61
34 หนังสือนิราศอนุสาวรีย์สุนทรภู่.....	61
35 หนังสือประชุมนิราศสุนทรภู่.....	62
36 หนังสือกาพย์เห่เรือพุทธประวัติปูชา พุทธยาตราทางชลมารค.....	63
37 หนังสือนิราศขุนช้าง ขุนแผน.....	63
38 หนังสือมหาชาติคำฉันท์.....	64
39 หนังสือกำสรวลสังเวช.....	64
40 พระเจ้าวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์.....	65
41 เพลงชาติ (สยาม) ฉบับราชการ พ.ศ. 2477.....	66
42 แผ่นเสียงตรา ODEAN หน้า 2 บันทึกเพลงชาติ บทร้องท่อน 3 และ 4 โดย นายฉันท ขำวิไล.....	67
43 บทร้องเพลงชาติ (สยาม) โดยนายฉันท ขำวิไล.....	67
44 สารจากนายกรัฐมนตรี นายพันเอกพระยาพหลพลพยุหเสนา.....	68
45 นายฉันท ขำวิไลรับโล่ประกาศเกียรติคุณ ผู้ที่มีผลงานดีเด่นในการเผยแพร่ เกียรติคุณ “สุนทรภู่” ในงานฉลอง 200 ปีวีเอกสุนทรภู่.....	69
46 นายฉันท ขำวิไล.....	70
47 โน้ตเพลงแขนอ่อน.....	116
48 โน้ตเพลงแม่ศรีแจ่มจำรัส.....	116

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ค่าความเร็วในการเล่นเครื่องดนตรี.....	26
2	รายชื่อเพลงที่ใช้ในการวิเคราะห์.....	71
3	ผลการวิเคราะห์รูปแบบของบทเพลง.....	110
4	ผลการวิเคราะห์ทำนองของบทเพลง.....	112
5	ผลการวิเคราะห์จังหวะของบทเพลง.....	113

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มนุษย์ได้มีการนำเอาดนตรีเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินชีวิต มีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง พัฒนาขึ้นมาอย่างเป็นลำดับ เพื่อนำมาเสริมสร้างคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น ไม่ว่าจะเป็นในด้านพิธีกรรม ศาสนา การเมือง สังคม วัฒนธรรม ประเพณีและด้านการศึกษา นอกจากนี้ดนตรีถูกใช้เป็นเครื่องมือ ในการกล่อมเกลาจิตใจของมนุษย์ สามารถกระตุ้นอารมณ์ความรู้สึก และปรับเปลี่ยนพฤติกรรม บางอย่างของมนุษย์ได้

การกล่อมเกลาทางสังคม เป็นการเรียนรู้ของสมาชิกในสังคมทั้งรูปแบบที่เป็นทางการและ ไม่เป็นทางการ เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพตามความต้องการของสังคมทั้งทางตรง โดยครอบคลุม การศึกษา บุคคลรอบข้าง และทางอ้อม โดยการเลียนแบบ มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการการปลูกฝัง ระเบียบวินัย การรู้จักบทบาท และทัศนคติต่าง ๆ ดนตรีจึงเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งที่ช่วย ในการพัฒนา ก่อให้เกิดความคิด พฤติกรรมที่พึงงามให้เกิดในสังคมได้ และกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญ คือ กลุ่มเยาวชนของสังคม

การปลูกฝังให้เยาวชนได้เรียนรู้ระเบียบวินัย รู้จักหน้าที่และบทบาทของตนเองในสังคม ผ่านกิจกรรมทางดนตรีนั้น ทำให้เกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลินไปกับเสียงดนตรี ได้รู้จักตนเองและ จังหวะ และก่อให้เกิดอุปนิสัยที่พึงงาม นอกจากนี้ยังได้เรียนรู้ด้านภาษาผ่านทางเนื้อเพลง ซึ่งมีบทบาท ในการชี้แนะค่านิยมพื้นฐานที่มีลักษณะไม่ซับซ้อน แต่มีความสำคัญกับบทบาทในการควบคุมแนวคิด ในการดำเนินชีวิตในสังคม ทำให้รู้จักและเข้าใจสิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมในแง่ต่าง ๆ เช่น ค่านิยมเกี่ยวกับความกตัญญู ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับโลกธรรมชาติ เป็นต้น

กระทรวงศึกษาได้เล็งเห็นความสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้ทางด้านดนตรี และ การร้องเพลงสำหรับเด็ก จึงได้มีการจัดการศึกษาทางด้านดนตรีตามแนวทางของการศึกษาแห่งชาติ ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก มีการจัดทำ หลักสูตรทางด้านดนตรี และได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยในหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2491 กระทรวงศึกษาธิการได้ระบุถึงจุดมุ่งหมายของการเรียนด้านดนตรีไว้ว่า “ให้นักเรียนได้เรียนรู้เพลงรัก ชาติบ้านเมือง เพลงของโรงเรียน เพลงอัตรารัจจะ 2 ชั้น และเพลงพื้นเมือง” เพื่อเป็นการฝึกทักษะ ทางด้านดนตรี การร้องเพลง ทำให้เกิดความเพลิดเพลินใจ เป็นเครื่องกล่อมเกลาจิตใจก่อให้เกิด อุปนิสัยอันดีงาม อีกทั้งทำให้รู้จักใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ ต่อมาในหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2498

กระทรวงศึกษาธิการจัดทำหลักสูตรการสอนรายวิชาขับร้อง โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนร้องเพลงง่าย ๆ ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนด มีทั้งเพลงทำนองเพลงไทย เพลงสากล และเพลงไทยสากล มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนร้องเพลงให้ถูกต้องตามเสียงและจังหวะ รู้จักการออกเสียงได้ถูกต้อง และชัดเจนตามโน้ตสากล นอกจากการจัดทำหลักสูตรทางด้านดนตรีแล้ว กระทรวงศึกษาธิการได้มีการจัดทำแบบเรียนสำหรับรายวิชาดนตรีและขับร้องขึ้นในปี พ.ศ. 2492-2494 คือ หนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 1-4 จัดทำเพื่อนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา ประพันธ์บทร้อง และบรรจุทำนองเพลงโดยนายฉันท ขำวิไล เขียนโน้ตสากลประกอบบทเพลง โดยพระเจนดุริยางค์ และมีการจัดทำแผ่นเสียงแจกจ่ายให้โรงเรียนพร้อมกับหนังสือ โดยมีนายมนตรี ตราโมท (ศิลปินแห่งชาติ) เป็นผู้ควบคุมวงดนตรี ในการบันทึกแผ่นเสียงอีกด้วย

นายฉันท ขำวิไล เป็นนักประพันธ์ที่มีชื่อเสียงในขณะนั้น มีผลงานการประพันธ์โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน และผลงานด้านการเขียนหนังสือมากมาย นอกจากผลงานด้านการเขียนหนังสือแล้ว ผลงานที่สำคัญของนายฉันท ขำวิไล คือ เพลงร้องสำหรับเด็ก ซึ่งเป็นผลงานที่มีความสมบูรณ์ที่สุดที่ประพันธ์ขึ้นโดยคีตกวีไทย เพราะนอกจากจะเป็นเพลงที่ประพันธ์ขึ้นสำหรับเด็กแล้ว ยังเป็นเพลงที่มีการบันทึกเพลงที่สมบูรณ์ที่สุด กล่าวคือ เนื้อเพลงเป็นเรื่องราวของเด็ก ประพันธ์ขึ้นเพื่อให้เด็กร้องเป็นเพลงทำนองสั้น ๆ ง่าย ๆ ทั้งยังมีการบันทึกเป็นโน้ตสากลไว้อีกด้วย นอกจากนี้มีผลงานที่สำคัญอีกชิ้นหนึ่งก็คือ การประพันธ์คำร้องเพลงชาติตอนที่ 3 และตอนที่ 4

จากผลงานด้านการประพันธ์เพลงร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไลข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่ต้องการศึกษาโครงสร้าง องค์ประกอบ และคุณลักษณะทางดนตรีของบทเพลงตลอดจนศึกษาคุณค่าที่ปรากฏในบทเพลง นอกจากนี้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาประวัติและผลงานในด้านต่าง ๆ ของนายฉันท ขำวิไลอีกด้วย

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาประวัติและผลงานของนายฉันท ขำวิไล
- 2.2 เพื่อวิเคราะห์เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล
- 2.3 เพื่อศึกษาคุณค่าของเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล

3. คำถามในการวิจัย

- 3.1 ประวัติและผลงานของนายฉันท ขำวิไลเป็นอย่างไร
- 3.2 คุณลักษณะทางดนตรีของเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไลเป็นอย่างไร
- 3.3 คุณค่าที่ปรากฏในเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไลมีอะไรบ้าง

4. ขอบเขตในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยศึกษาคุณค่าของเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล ที่ประพันธ์และบรรจุมูลค่าโดยนายฉันท ขำวิไล จำนวน 109 เพลง จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 1-4

4.2 ผู้วิจัยคัดเลือกบทเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล จำนวน 29 เพลง จากจำนวน 109 เพลง เพื่อใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบ และคุณลักษณะทางดนตรีของบทเพลง

5. ข้อตกลงเบื้องต้น

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์บทเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล จากเนื้อเพลง และโน้ตสากลที่ได้มีการบันทึกไว้ในหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 1-4

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยคาดว่าจะก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

6.1 นำไปใช้เป็นองค์ความรู้ทางด้านวิชาการ เพื่อการศึกษาสำหรับนักเรียนนักศึกษา บุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนบุคคลทั่วไปที่สนใจในด้านดนตรี ด้านการขับร้อง และด้านงานประพันธ์

6.2 นำความรู้ด้านคุณค่าของบทเพลงที่ได้จากการวิจัยไปปรับใช้ในโอกาสต่าง ๆ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อวงการดนตรี การศึกษา และสังคม

6.3 เป็นแนวทางแก่ผู้ที่สนใจในงานวิจัยทางด้านศิลปวัฒนธรรมดนตรี ขับร้อง และงานประพันธ์ เพื่อสามารถนำไปสร้างสรรค์เป็นผลงานนวัตกรรมต่อไป

7. นิยามศัพท์เฉพาะ

เพลงขับร้องสำหรับเด็ก หมายถึง บทเพลงที่แต่งขึ้นสำหรับเด็ก บทเพลงขับร้องจากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการที่ประพันธ์โดยนายฉันท ขำวิไล

นายฉันท ขำวิไล คือ คีตกวีไทยที่มีชื่อเสียง มีผลงานประพันธ์ งานเขียนหนังสือ และงานประพันธ์เพลงสำหรับเด็ก

ประวัติ และผลงาน คือ ชีวิตประวัติทางการศึกษา ครอบครัว ผลงานด้านงานประพันธ์ งานเขียนหนังสือ และรางวัลเกียรติคุณของนายฉันท ขำวิไล

วิเคราะห์บทเพลง หมายถึง การวิเคราะห์ องค์ประกอบ และคุณลักษณะทางดนตรี ทางดนตรีของบทเพลงขับร้องสำหรับเด็ก ประกอบไปด้วย รูปแบบ ทำนอง จังหวะ และ เนื้อเพลงเท่านั้น

คุณค่าของบทเพลง หมายถึง คุณค่าด้านดนตรี คุณค่าด้านงานประพันธ์ และคุณค่า ด้านสังคม ที่ปรากฏในเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาเรื่อง เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล ผู้วิจัยแบ่งเนื้อหาการทบทวนวรรณกรรมจากการศึกษาหนังสือ งานวิจัย เอกสารและสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องไว้เป็นประเด็นดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
 - 1.1 ทฤษฎีประวัติศาสตร์วัฒนธรรม
 - 1.2 ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่นิยม
 - 1.3 ทฤษฎีการขัดเกลาทางสังคม
 - 1.4 ทฤษฎีสุนทรียศาสตร์
2. สารัตถะที่เกี่ยวข้อง
 - 2.1 การศึกษาไทยหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475
 - 2.2 เพลงขับร้องสำหรับเด็ก
 - 2.3 องค์ประกอบของบทเพลง
 - 2.4 แนวทางการวิเคราะห์เพลง
 - 2.5 แนวเสียงที่ใช้ในการร้องเพลง
 - 2.6 แนวคิดการประพันธ์เพลง
 - 2.7 คำประพันธ์
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
4. กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1.1 ทฤษฎีประวัติศาสตร์วัฒนธรรม

การศึกษาวัฒนธรรมหรือพฤติกรรมของมนุษย์หลีกเลี่ยงไม่พ้นการสืบสวนย้อนหลังเรื่องราวในอดีตโดยมนุษย์ได้ผ่านขั้นตอนมาและทิ้งผลของการกระทำของตนเองไว้มากมาย การศึกษาถึงอดีตสามารถนำมาอธิบายพฤติกรรมของมนุษย์ในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี

ฟรานซ์ โบแอส (Franz Boas) ผู้ให้กำเนิดทฤษฎีประวัติศาสตร์ ได้ศึกษาทางมานุษยวิทยาด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์สืบย้อนเป็นส่วนใหญ่ เชื่อว่าวัฒนธรรมถูกกำหนดให้มีรูปแบบต่าง ๆ กันโดยกลุ่มเชื้อชาติของมนุษย์ ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ และระบบการหากินของมนุษย์ในท้องถิ่นหนึ่ง ๆ นอกจากนี้วัฒนธรรมจะเป็นรูปแบบใดขึ้นอยู่กับว่ามันแพร่กระจายมาจากที่ใด และสมัยใด

ด้วยการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมของคนต่างภาษากันทำให้วัฒนธรรมหลากหลายมากขึ้น และวิธีจะศึกษาความเป็นมาของวัฒนธรรมนั้นก็ต้องใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์

การศึกษาทางประวัติศาสตร์ไม่ได้เป็นวิธีการศึกษาวัฒนธรรมในแง่อดีตเท่านั้น แต่เป็นวิธีการหลาย ๆ วิธีรวมกันได้แก่

1) ศึกษาความเป็นมาในอดีตของวัฒนธรรมในแต่ละเนื้อหาจากอดีตถึงปัจจุบัน เป็นการศึกษาถึงพัฒนาการของวัฒนธรรม

2) สังเกตการณ์ความเป็นตัวของตนเองของวัฒนธรรม ซึ่งเป็นการศึกษาวัฒนธรรมปัจจุบัน ด้วยการเข้าไปสังเกตหรือศึกษาด้วยตนเอง

3) ศึกษาวัตถุและเหตุการณ์ในแง่ของเวลาและสถานที่ โดยสังเกตการณ์ในแง่ของกาลเวลา และแหล่งของวัฒนธรรม ซึ่งจะเป็นวิธีที่เรียบเรียงเรื่องราวของพฤติกรรมและความเป็นมาได้อย่างถูกต้อง

4) การขุดค้น เป็นการสืบหาหลักฐานของวัฒนธรรมในอดีตโดยการขุดค้น ซึ่งจะสามารถนำหลักฐานทางรูปธรรมมายืนยันการศึกษาวรรณกรรมในปัจจุบันได้ เป็นการช่วยในการตีความพฤติกรรมมนุษย์ในปัจจุบันอย่างมาก

5) การศึกษาแบบวิเคราะห์โครงสร้างรวม เป็นการศึกษาวัฒนธรรมของสังคมใด ๆ โดยนำโครงสร้างทุกส่วนมาวิเคราะห์ร่วมกัน เพื่อความเข้าใจวัฒนธรรมในภาพรวมของสังคมหนึ่ง ๆ

การศึกษาวรรณกรรมโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ซึ่งเป็นการมองเรื่องราวย้อนหลังนั้น เกี่ยวข้องกับกาลเวลาอย่างยากที่จะหลีกเลี่ยงได้ การที่เข้าใจเหตุการณ์ในปัจจุบันจำเป็นต้องสืบสาวเหตุการณ์ย้อนไปข้างหลัง เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการล่วงหน้าได้สำหรับเหตุการณ์ในอนาคต เป็นการศึกษาต่อเนื่องแบบลูกโซ่ของเหตุการณ์และเวลา (นิยพรรณ วรณศิริ, 2540, น. 89-92)

ภิญโญ ภูเทศ (2557, น. 20) กล่าวถึงการศึกษาประวัติศาสตร์วัฒนธรรมดนตรีไว้ว่า การศึกษาประวัติศาสตร์วัฒนธรรมทำให้ทราบถึงวิวัฒนาการของดนตรีที่ผ่านมา ในด้านแหล่งกำเนิดของดนตรี การพัฒนาดนตรีในรูปแบบต่าง ๆ การศึกษามานุษยวิทยาดนตรีต้องมีการสืบค้นประวัติศาสตร์ เพื่อต้องการทราบเรื่องราวของดนตรีที่มีมาแต่ดั้งเดิม และการคงอยู่ของดนตรีตั้งแต่ออดีตจนถึงปัจจุบัน ทั้งยังเป็นการสะท้อนวิถีชีวิตวัฒนธรรมของกลุ่มคนที่ร่วมใช้ตัวดนตรีหรือบทเพลงนั้น ๆ ด้วย

ดนตรีเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมเป็นแนวคิด เป็นวิถีชีวิต แสดงถึงพฤติกรรมและการปฏิบัติที่ผู้คนในสังคมหนึ่ง ๆ ได้สั่งสมสืบทอดมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ก่อให้เกิดประโยชน์สุขและความกลมกลืนในสังคมเป็นอย่างดี วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ถ่ายทอดจากบุคคลไปสู่บุคคล และจากท้องถิ่นหนึ่งไปสู่อีกท้องถิ่นหนึ่ง การถ่ายทอดทางวัฒนธรรมเป็นไปได้โดยที่มนุษย์มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน (ปัญญา รุ่งเรือง, 2545, น. 2)

วิธีการและแนวคิดทางประวัติศาสตร์วัฒนธรรมข้างต้น สามารถนำมาใช้ในการศึกษา เหตุการณ์ บริบททางสังคมและวัฒนธรรม ความเป็นมาในอดีตของบทเพลงสำหรับเด็กของนายฉันท ขาววิไล โดยผู้วิจัยได้ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์สืบค้นข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ แผ่นเสียง รวมถึงตัว บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ แล้วนำข้อมูลที่ได้มารวบรวม เรียบเรียง และนำมาวิเคราะห์

1.2 ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่นิยม

ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่นิยม เป็นการศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์มักใช้วิธีการ ทางประวัติศาสตร์สืบย้อนเป็นส่วนใหญ่ ต่อมาการศึกษาวัฒนธรรมได้ขยายขอบเขต เพราะเกิด แนวคิดใหม่ ๆ ขึ้นมากมาย โดยเฉพาะทางด้านมานุษยวิทยาและวัฒนธรรม จึงเกิดแนวทางการศึกษา วัฒนธรรมแบบใหม่ ๆ นั่นก็คือศึกษาพฤติกรรมของคนในสังคมในรูปแบบบูรณาการ ซึ่งจะต้องศึกษา หน้าที่ของโครงสร้างของสังคมทุก ๆ โครงสร้าง ในขณะเดียวกันให้สัมพันธ์กันก็จะเข้าใจสังคมหนึ่ง ๆ ได้อย่างลึกซึ้งและถ่องแท้ เพราะสังคมหนึ่ง ๆ ประกอบไปด้วย โครงสร้างต่าง ๆ โครงสร้างของสังคม ก็คือส่วนประกอบของสังคมนั่นเอง แต่ละโครงสร้างจะทำหน้าที่ประสานสัมพันธ์กัน ถ้าขาดโครงสร้าง ใดโครงสร้างหนึ่งสังคมก็จะล่มสลายหรือหากโครงสร้างใดโครงสร้างหนึ่งทรุดโทรม หรือเสื่อมสลาย โครงสร้างนั้นก็จะทำหน้าที่ไม่ได้ดี จะเป็นผลกระทบไปถึงโครงสร้างอื่น ๆ เป็นลูกโซ่ สุดท้ายจะทำให้ สังคมนั้นเสื่อมทรามหรือล่มสลายลงไป แต่ในความเป็นจริงแล้วสังคมมีวิธีการปรับตัวได้เองกล่าวคือ เมื่อโครงสร้างใดโครงสร้างหนึ่งของสังคมเกิดเสื่อมทรามลงและทำงานล้มเหลว หรือบกพร่องไป สังคม จะหยุดชะงักระยะหนึ่ง และจะมีการเยียวยารักษาหรือปรับเปลี่ยนโครงสร้างนั้นให้ทำหน้าที่ได้ดี ดังเดิมเสียก่อน สังคมจึงจะก้าวเดินต่อไป สังคมจะมีการยับยั้งปรับเปลี่ยนโครงสร้างที่บกพร่องเสมอ ลักษณะนี้เป็นการปรับสมดุลของตัวเอง คือลักษณะการเคลื่อนไหวและไม่หยุดนิ่งของสังคมที่เรียกว่า การเคลื่อนไหวที่สมดุล

หน้าที่นิยม หมายถึงการตีความประพจน์ใด ๆ ที่มนุษย์คิดขึ้นมาประพจน์ปฏิบัติตาม ๆ กัน จนเป็นขบวนการและสถาบันล้วนแต่มีหน้าที่ตอบสนองความจำเป็นพื้นฐานอย่างใดอย่างหนึ่ง ของมนุษย์ทั้งสิ้น มันมีหน้าที่ในสังคมเสมอ สมาชิกในสังคมจึงนิยมประพจน์ปฏิบัติ มนุษย์ มีความสามารถและมีปฏิสัยอยู่อย่างหนึ่ง คือจะคิดสิ่งใดขึ้นมาใช้จะต้องได้รับความสะดวกสบาย และพึงพอใจกับ สิ่งนั้น ๆ เสมอ หากเมื่อใดเห็นว่าสิ่งที่คิดขึ้นมานั้นไม่ดี ไม่เหมาะสม ไม่พึงพอใจแล้ว ก็จะขจัดสิ่งนั้น ทิ้งไป และคิดสิ่งใหม่ ๆ ที่ดีกว่า เหมาะสมกว่าขึ้นมาทดแทน เพื่อใช้ทำหน้าที่ ตอบสนองต่อไป

แนวทางการศึกษาด้านหน้าที่นิยมเหมาะสมกับการศึกษา และเข้าใจพฤติกรรมระดับพื้นฐาน หรือพฤติกรรมของคนในสังคม เพราะสามารถอธิบายได้ว่า คนเราจะทำอะไรได้นั้นก็จะทำเพราะ ความจำเป็นอย่างใดอย่างหนึ่ง นอกจากนี้ช่วยให้ผู้ศึกษาเข้าใจถึงพฤติกรรมอันก่อให้เกิดสถาบันต่าง ๆ ในสังคมมนุษย์ ตลอดจนรูปแบบ และระดับความเจริญของสถาบันเหล่านั้นซึ่งก็คือวัฒนธรรม

ของสังคมหนึ่ง ๆ นั้นเอง เช่น เราเรียกสถาบันทางเศรษฐกิจว่า วัฒนธรรมทางเศรษฐกิจ เป็นต้น (นิยพวรรณ วรณศิริ, 2540, น. 108-119)

จากแนวคิดของทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่นิยมข้างต้น ผู้วิจัยสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาโครงสร้างและหน้าที่ของคนในสังคมที่สะท้อนมาจากบทเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขาวโละ เพื่อได้ทราบถึงบทบาทหน้าที่ของคนในสังคม ตลอดจนแนวคิดและพฤติกรรมของคนในสังคมในขณะนั้น สามารถนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการวิเคราะห์ถึงคุณค่าทางด้านสังคมที่ปรากฏในบทเพลง

1.3 ทฤษฎีการขัดเกลาทางสังคม

การขัดเกลาทางสังคม หมายถึง กระบวนการที่คนเรียนรู้การเป็นสมาชิกของกลุ่มหรือของสังคม โดยนำบรรทัดฐานและค่านิยมทางสังคมมาเป็นของตนและเรียนรู้ในการปฏิบัติตนตามบทบาทและภาระหน้าที่ทางสังคม

จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์ และคณะ (2552, น.43-44) กล่าวถึงหลักการของทฤษฎีการขัดเกลาทางสังคมไว้ว่าการขัดเกลาทางสังคม เป็นกระบวนการทางสังคมกับทางจิตวิทยา ซึ่งมีผลทำให้บุคคลมีบุคลิกภาพตามแนวทางที่สังคมต้องการ สามารถทำได้ 2 ทาง คือ ทางตรง เช่น พ่อแม่สอนลูก ครูสอนนักเรียน และทางอ้อม เช่น การเข้าฟังการบรรยาย การอ่านหนังสือ เป็นต้น

การขัดเกลาทางสังคมมีจุดมุ่งหมาย ดังนี้

1. เพื่อช่วยเพราะความเป็นระเบียบวินัยขั้นพื้นฐาน ความมีระเบียบวินัยนี้จำเป็นต้องมีการปลูกฝังให้แน่นจนเกิดเป็นนิสัยถาวรในตัวบุคคล
2. เพื่อสอนให้บุคคลรู้จักบทบาททางสังคม ซึ่งมนุษย์ในสังคมมีบทบาทที่แตกต่างกันออกไปตามสถานภาพหรือตำแหน่งที่ได้รับ
3. ทำให้บุคคลมีความชำนาญและทักษะในด้านต่าง ๆ พร้อมทั้งจะเข้าร่วมในกิจกรรมทางสังคมได้

สุวรรณา เกรียงไกรเพชร (2529, น. 72-79) กล่าวถึงเพลงเด็กกับกระบวนการอบรมทางสังคมในวัยเยาว์ ไว้ว่า ในอดีตวัฒนธรรมมุขปาฐะจัดเป็นวิธีการสำคัญที่สุดในกระบวนการอบรมทางสังคม เป็นกระบวนการที่สังคมถ่ายทอดค่านิยมทางสังคมวัฒนธรรมให้แก่สมาชิกของสังคมนั้น พร้อมทั้งชี้แนะถึงแนวทางการประพฤติปฏิบัติในการดำเนินชีวิตตามที่สังคมเห็นว่าเหมาะสม

เพลงเด็กมีบทบาทกับกระบวนการอบรมสมาชิกวัยเยาว์ของสังคมให้รู้จักและเข้าใจสิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมในแง่ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับครอบครัว และสมาชิกในครอบครัว ซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมที่ใกล้ชิดตัวเด็กมากที่สุด

2. ความสัมพันธ์ระหว่างเพศและการควบคุมของสังคม

3. ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับโลกธรรมชาติ

นอกจากความสัมพันธ์ในระดับต่าง ๆ แล้ว เพลงเด็กยังมีบทบาทในการชี้แนะค่านิยมเบื้องต้นหรือค่านิยมพื้นฐานที่มีลักษณะไม่ซับซ้อน แต่มีความสำคัญกับบทบาทในการควบคุมแนวคิดในการดำเนินชีวิตในสังคม เช่น ค่านิยมเกี่ยวกับความกตัญญู ความซื่อสัตย์ และความรับผิดชอบ เป็นต้น

จากข้อความข้างต้น แสดงให้เห็นว่าบทเพลงมีบทบาทสำคัญต่อสังคม มีส่วนช่วยในการขัดเกลาสมาชิกในสังคมให้เรียนรู้ในการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ทางสังคม โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนที่จะต้องเติบโตมาเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้า บทเพลงสำหรับเด็กจึงมีบทบาทต่อสังคมในแง่ของการสอนให้รู้จักและเข้าใจสิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม ทั้งยังเป็นเครื่องกล่อมเกลาให้เกิดอุปนิสัยอันดีงามด้วย

1.4 ทฤษฎีสุนทรียศาสตร์

ตามความหมายในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 สุนทรียภาพ เป็นเรื่องของความงามในธรรมชาติหรืองานศิลปะที่แต่ละบุคคลสามารถเข้าใจและรู้สึกได้ ความเข้าใจและรู้สึกของแต่ละบุคคลที่มีต่อความงามในธรรมชาติหรืองานศิลปะ สามารถกล่าวได้ว่า สุนทรียภาพเกี่ยวข้องกับการรับรู้ของมนุษย์โดยตรงในเรื่องของความสวยงามของธรรมชาติและ ความสวยงามที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ ผลงานด้านศิลปะทางด้านทัศนศิลป์ ดนตรี นาฏศิลป์ และวรรณศิลป์ สุนทรียศาสตร์จึงเป็นศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องของความงามของศิลปะ (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2561, น. 139-145)

บามการ์เตน (Alexander Baumgarten) นักปราชญ์ชาวเยอรมัน ให้ความหมายของสุนทรียศาสตร์ (Aesthetics) หมายถึง สิ่งที่ได้รับรู้ได้โดยความรู้สึกซึ่งตรงกันข้ามกับสิ่งที่รับรู้โดยความคิด

สุนทรียศาสตร์นำไปใช้ศึกษาในด้านต่าง ๆ กล่าวคือ สุนทรียศาสตร์เชิงวิทยาศาสตร์ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ในเรื่องความงามหรือกระบวนการในเรื่องของความงาม เช่น การทดลองในเรื่องของการรับรู้ของคนในเรื่องรูปแบบการประพันธ์เพลง การประสานเสียง ส่วนสุนทรียศาสตร์เชิงปรัชญาศึกษาเกี่ยวกับธรรมชาติของความงาม ได้แก่ การอธิบายถึงธรรมชาติสุนทรียวัตถุ สุนทรียประสบการณ์ และเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินคุณค่าในเชิงสุนทรียภาพซึ่งนำไปสู่สุนทรียชาบซึ่ง

สุนทรียศาสตร์เป็นเรื่องของความงามของวัตถุซึ่งเป็นคุณค่าภายในของวัตถุนั้น ๆ มิได้มองที่คุณค่าภายนอกหรือคุณค่าในเชิงประโยชน์ใช้สอย สุนทรียศาสตร์และเทคโนโลยีจึงมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน ในขณะที่เทคโนโลยีพยายามสร้างสรรค์สิ่งที่ทำให้ชีวิตมนุษย์สะดวกสบายมากขึ้น ซึ่งเป็นการสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ใช้สอย สุนทรียศาสตร์มุ่งสร้างสรรค์เพื่อแสดงคุณค่าแห่งความงามในตัวของสิ่งนั้น มิได้คำนึงถึงประโยชน์ใช้สอยเป็นเบื้องต้น มนุษย์ไม่สามารถใช้สอย

สิ่งเหล่านี้ได้โดยตรงดังเช่นผลงานของเทคโนโลยี อย่างไรก็ตาม สิ่งที่มีมนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นโดยนัยของสุนทรียศาสตร์ให้ความสุข ความเต็มเปี่ยม ความเอิบอิ่ม ความซาบซึ้งกับมนุษย์ ทำให้มนุษย์รับรู้หรือรู้สึกในความงามของสิ่งเหล่านั้นเช่นเดียวกับในธรรมชาติ ความงามตามธรรมชาติที่ปรากฏต่อหน้ามนุษย์ทำให้มนุษย์เกิดความเอิบอิ่มในความรู้สึก เกิดความชื่นชมในคุณค่าของความงามตามธรรมชาติ สุนทรียภาพทั้งจากการสร้างสรรค์โดยมนุษย์และธรรมชาติ ทำให้มนุษย์รู้ถึงความงาม เข้าใจในคุณค่า และชื่นชมกับสุนทรียภาพต่าง ๆ เหล่านั้น ความรู้สึกเหล่านี้มิใช่เกิดขึ้นได้ง่าย ๆ หรือเกิดขึ้นกับใครได้ทุกคน ย่อมต้องมีการเรียนรู้พัฒนาไปตามขั้นตอน

องค์ประกอบของสุนทรียศาสตร์

สุนทรียศาสตร์หรือเรื่องของความงามนั้นมีองค์ประกอบหลายอย่างที่เกี่ยวข้องในการรับรู้หรือรู้สึกถึงความงาม องค์ประกอบแรกคือ วัตถุหรือสิ่งต่าง ๆ ที่มีความงาม ซึ่งได้แก่ สุนทรียวัตถุ องค์ประกอบต่อมา คือ การรับรู้หรือรู้สึกถึงความงามของสุนทรียวัตถุ ซึ่งได้แก่ สุนทรียประสบการณ์ และองค์ประกอบสุดท้ายคือ ความรู้สึกถึงคุณค่าและชื่นชมสุนทรียวัตถุนั้น ซึ่งได้แก่ สุนทรียซาบซึ้ง

1) สุนทรียวัตถุ (Aesthetic Object) คือ ความงามหรือคุณลักษณะของวัตถุซึ่งสามารถรับรู้ได้ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้าในธรรมชาติ ได้แก่ เสียงนกร้องที่ไพเราะ ทศนิยภาพของใบไม้ ยามเปลี่ยนสี ในทางดนตรี ศิลปวัตถุ ได้แก่ บทเพลง สุนทรียวัตถุจำเป็นต้องมีองค์ประกอบของความงดงามครบถ้วน องค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านี้ทั้งในทางธรรมชาติและในทางศิลปะมีรายละเอียดปลีกย่อยแตกต่างกันออกไป จะกล่าวถึงสุนทรียวัตถุทางโสตศิลป์ นั่นคือ บทเพลง

บทเพลงจัดเป็นสุนทรียวัตถุทางโสตศิลป์ มีการผสมกลมกลืนและความขัดแย้งของการจัดองค์ประกอบต่าง ๆ จนเป็นบทเพลง มีความพอดี แสดงถึงคุณค่าของโสตศิลป์โดยสมบูรณ์ องค์ประกอบพื้นฐานทางดนตรีครบถ้วน ได้แก่ เรื่องของจังหวะ ทำนอง เสียงประสาน รูปพรรณ สีสัน ลักษณะของเสียง และรูปแบบ องค์ประกอบเหล่านี้เมื่อนำมารวมกันโดยสร้างหรือกฎเกณฑ์ตามหลักการและทฤษฎีทางโสตศิลป์ ทำให้เกิดเป็นดนตรีที่มีคุณค่า มีความไพเราะ เป็นบทเพลงที่จัดว่าเป็นสุนทรียวัตถุ โครงสร้างหรือกฎเกณฑ์ในแต่ละยุคแต่ละสมัยมีความแตกต่างกัน บางยุคอาจมีการเน้นองค์ประกอบดนตรีบางอย่างมากกว่าองค์ประกอบดนตรีอื่น ๆ ดังนั้น บทเพลงในแต่ละยุคแต่ละสมัยจึงมีความแตกต่างกันออกไป

2) สุนทรียประสบการณ์ (Aesthetic Experience) คือ ประสบการณ์เกี่ยวเนื่องกับการรับรู้คุณลักษณะของสุนทรียวัตถุ ในทางดนตรีการรับรู้ที่สำคัญเกิดขึ้นจากการฟัง ซึ่งเป็นกระบวนการทางปัญญาเชิงปริมาณและคุณภาพ สุนทรียประสบการณ์เป็นประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความรู้ ความคิด และความรู้สึก ดังนั้น ผู้ที่จะเกิดสุนทรียประสบการณ์จะต้องมีความรู้มากพอในการรับรู้ความงามหรือคุณลักษณะในสุนทรียวัตถุนั้น กระบวนการทางปัญญาเชิงปริมาณทางดนตรี ได้แก่ การรับรู้ของความงามในเชิงศึกษา วิเคราะห์ วิจักษ์ หรือเปรียบเทียบ เพื่อความเข้าใจหรือ

วัตถุประสงค่อื่น ๆ มิใช่เพื่อรับรู้ให้เห็นถึงความงามและรู้สึกเข้าถึงความงามในขณะนั้น อย่างไรก็ตาม การรับรู้เชิงปริมาณทำให้เกิดความเข้าใจคุณลักษณะโครงสร้างของสุนทรียวัตถุหรือบทเพลง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญเช่นกันในการศึกษาเพื่อนำไปสู่ความเข้าใจในเรื่องสุนทรียรสของดนตรี

นอกจากนี้กระบวนการในการรับรู้เพื่อเกิดสุนทรียดนตรี จำเป็นต้องเป็นกระบวนการทางปัญญาเชิงคุณภาพ กล่าวคือ ในขณะรับรู้ถึงความงามของสุนทรียวัตถุนั้น ผู้รับรู้จำเป็นต้องมองเห็นหรือสัมผัสกับคุณลักษณะเฉพาะของสุนทรียวัตถุได้ในขณะนั้น โดยรับเอาความงามเข้าไปสู่ความรู้สึกของตนเองทำให้เกิดความรู้สึกสุนทรียะขึ้น การรับรู้เชิงคุณภาพนี้เป็นการรับรู้ที่เกิดขึ้นเฉพาะเวลานั้น ในขณะที่ผู้รับรู้สัมผัสกับสุนทรียวัตถุเฉพาะแต่ละบุคคล ไม่สามารถถ่ายทอดหรืออธิบายให้คนอื่นเกิดความรู้สึกสุนทรียะขึ้นได้ ซึ่งการรับรู้เชิงคุณภาพเท่านั้นที่ทำให้เกิดสุนทรียประสบการณ์ได้ ถ้าผู้นั้นรับรู้ความงามของสุนทรียวัตถุในเชิงปริมาณสุนทรียประสบการณ์ย่อมไม่เกิดขึ้น เช่น การไปชมการแสดง การบรรเลงดนตรี ผู้ที่เกิดการรับรู้โดยกระบวนการปัญญาเชิงคุณภาพเป็นผู้มีความเข้าใจ เคยศึกษาเรื่องดนตรีมาก่อน มีความรู้ในการฟังเพลงเป็นอย่างดี สามารถรับรู้ความงามของดนตรีซึ่งเป็นสุนทรียวัตถุทางโสติศิลป์ได้ โดยในขณะที่นั่งฟังเพลง ผู้นั้นจะใช้ปัญญาและความรู้ในการรับรู้ความงามของบทเพลงนี้ซึ่งได้รับการร้อยเรียงมาเป็นอย่างดี สามารถสัมผัสกับสื่อของเสียงดนตรีได้ตลอดระยะเวลาในการฟัง กระบวนการเหล่านี้ย่อมส่งผลให้ผู้นั้นเกิดสุนทรียประสบการณ์ขึ้นได้ในที่สุด แต่ผู้หนึ่งที่มาชมการแสดง การบรรเลงดนตรี โดยต้องการมาดูว่าเป็นอย่างไรร ต้องการมาศึกษาว่าบทเพลงเป็นอย่างไร ประสบการณ์ในการฟังมิใช่มุ่งเพื่อเข้าถึงสุนทรียภาพในดนตรี หากแต่ต้องการได้ข้อมูลบางอย่างในดนตรีเพื่อความรู้หรือความเข้าใจเท่านั้น

สุนทรียประสบการณ์เป็นเรื่องละเอียดอ่อนที่เกิดขึ้นในความคิดและความรู้สึก ซึ่งเป็นผลจากการรับรู้ความงามสุนทรียวัตถุ สุนทรียประสบการณ์จึงเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อมีสุนทรียวัตถุ มีผู้รับรู้ซึ่งต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของสุนทรียภาพ และมีความรู้สึกเป็นสื่อรับรู้ด้วย โดยใช้กระบวนการรับรู้เชิงคุณภาพ สุนทรียประสบการณ์ที่แท้จริง

3) สุนทรียซาบซึ้ง (Aesthetic Experience) คือ ความรู้สึกที่เกิดขึ้นต่อเนื่องมาจากสุนทรียประสบการณ์ โดยเมื่อผู้รับรู้เกิดประสบการณ์คือเข้าถึงความงามหรือสัมผัสกับสุนทรียภาพของสุนทรียวัตถุแล้ว ผู้รับรู้ให้คุณค่ากับความงามนั้น ทำให้เกิดความซาบซึ้งในที่สุด ผลที่ได้รับนี้คือสุนทรียซาบซึ้ง

ความซาบซึ้งเป็นคำที่ใช้กันโดยทั่วไปนั้นมีความหมายถึงสุนทรียซาบซึ้ง กว่าจะเกิดความซาบซึ้งในสิ่งใดนั้นจำเป็นต้องผ่านกระบวนการต่าง ๆ เป็นขั้นตอน ความซาบซึ้งจึงมิได้เกิดขึ้นง่าย ๆ นอกจากนี้ความซาบซึ้งยังมีระดับอีกด้วย ผู้ใดมีความรู้ในการรับรู้สุนทรียประสบการณ์มาก ย่อมเห็นคุณค่าของสุนทรียวัตถุได้มาก จึงเป็นผู้ซาบซึ้งในสิ่งนั้นได้มากกว่าผู้ที่มีความรู้น้อยกว่า

องค์ประกอบของสุนทรียรสนทางดนตรี ได้แก่ สุนทรียวัตถุคือบทเพลง สุนทรียประสบการณ์ คือการฟังโดยกระบวนการทางปัญญาเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณประกอบกัน และสุนทรียซาบซึ้ง คือ ผลอันเกิดขึ้นในความรู้สึกของผู้ฟัง เป็นองค์ประกอบในรูปกระบวนการของการรับรู้เพื่อเข้าถึง

ดนตรีเป็นเรื่องของโสตศิลป์ซึ่งเกี่ยวข้องกับความงามของเสียง ดังนั้น ในการศึกษาด้านดนตรี จึงจำเป็นต้องศึกษาทำความเข้าใจในเรื่องความงามของดนตรีทั้งทางด้านสาระดนตรีโดยตรง และ กระบวนการทางสุนทรียศาสตร์ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในความงามของดนตรีอย่างแท้จริง ซึ่งนำไปสู่การรับรู้ซาบซึ้งในคุณค่าและความงามของดนตรี ความเข้าใจและการมีประสบการณ์ ทางสุนทรียะเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าทางดนตรี ซึ่งเป็นผลทำให้ดนตรีสามารถดำรงอยู่ใน สังคมมนุษย์ได้ต่อไป

การเข้าถึงความงามของบทเพลงขับร้องสำหรับเด็ก ผู้ฟังจะต้องเข้าใจถึงบทเพลง เข้าใจทำนอง บทร้องของเพลง และใช้กระบวนการทางสุนทรียศาสตร์เข้าถึงความงาม คุณค่าของ บทเพลงโดยการฟัง การอ่าน การบรรเลงหรือการขับร้อง และจะเกิดความซาบซึ้งต่อบทเพลง มากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับความรู้ในการรับรู้ของผู้ฟัง

2. สาระที่เกี่ยวข้อง

2.1 การศึกษาไทยหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง

1) พัฒนาการด้านการศึกษาของประเทศไทย

เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 เป็นระบอบประชาธิปไตย การศึกษาได้ เข้ามาสู่ระบบสากล โดยมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด จึงได้มีการจัดการศึกษาตามแนวรัฐธรรมนูญ โดยยึดถือ “แผนการศึกษาชาติ” หรือ “แผนการศึกษาแห่งชาติ” และกฎหมายการศึกษาเฉพาะเรื่อง ต่าง ๆ ตลอดจนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ เป็นแนวทาง ในการจัดการศึกษา

พัฒนาการของการศึกษาไทยในสมัยรัชกาลที่ 9 ในช่วงห้าทศวรรษแห่งการครองราชย์ ระหว่างปี พ.ศ. 2489-2539 เป็นช่วงเวลาที่ประเทศไทยได้พัฒนาการศึกษาเป็นอันมาก ทั้งด้านปรัชญา แนวคิด โครงสร้างระบบการศึกษา หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

นับตั้งแต่เสด็จขึ้นครองราชย์ในช่วง พ.ศ. 2489-2503 ได้ประกาศใช้แผนการศึกษาชาติ เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาดังต่อไปนี้

แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2494 กำหนดไว้ว่า “รัฐมีความมุ่งหมายให้พลเมืองได้รับการศึกษาพอเหมาะแก่สภาพ” กล่าวคือ ให้บุคคลได้รับการศึกษาตามแก่สติปัญญาและ ทุนทรัพย์ โดยมีแนวการจัดการศึกษา 4 ประการ คือ จริยศึกษา พลศึกษา พุทธิศึกษา และ หัตถศึกษา แบ่งการศึกษาเป็น 5 ระดับ คือการศึกษาขั้นอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา เตรียมอุดมศึกษา และอาชีวศึกษาขั้นสูงและอุดมศึกษา และต่อมารัฐบาลได้ประกาศใช้

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2503 ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอย่างสำคัญ เพราะแผนนี้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องหาทางสนับสนุนบุคคลที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ให้ได้เรียนสูงสุดตามควร แก่สติปัญญาความสามารถ (พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์, 2555, น. 27-31)

2) หลักสูตรประโยคประถมศึกษา

2.1) หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2491 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2491, น. 17) ปรับปรุงแก้ไขจากหลักสูตรชั้นประถมศึกษา พ.ศ. 2480 ให้เหมาะสมกับยุคสมัย มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เด็กอ่านออกเขียนได้โดยรวดเร็ว และจัดวิชาการให้เหมาะสมกับระดับชั้น โดยเริ่มใช้หลักสูตรฉบับนี้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2492

ในรายวิชาขับร้อง มุ่งเน้นสอนให้นักเรียนได้เรียนรู้เพลงรักชาติบ้านเมือง เพลงของโรงเรียน เพลงอัตรากำลัง 2 ชั้น และเพลงพื้นเมือง โดยฝึกหัดร้องเป็นหมู่และร้องเดี่ยว มีความมุ่งหมาย ดังนี้

1. ฝึกการใช้เสียงดนตรี และให้รู้จักจังหวะ
2. ให้เพลิดเพลินรำเริง และรู้จักใช้เวลาให้เกิดประโยชน์
3. ให้การร้องเพลงเป็นเครื่องกลมเกลียวให้เกิดอุปนิสัยอันดีงาม

2.2) หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2498 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2498, น. 57-59) กระทรวงศึกษาธิการได้ปรับปรุงแก้ไขจากหลักสูตรชั้นประถมศึกษา พ.ศ. 2491 ให้เหมาะสมกับกาลสมัยมากยิ่งขึ้น และเริ่มใช้หลักสูตรฉบับนี้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2498 ความมุ่งหมายเพื่อให้เกิดการศึกษาขั้นนี้เป็นการพัฒนาความงอกงามของเด็กในทางกายภาพ ในทางสติปัญญา ในทางสังคม เพื่อให้พร้อมที่จะเติบโตขึ้นเป็นพลเมืองที่เหมาะสมในระบอบเสรีประชาธิปไตย

ในหลักสูตรฉบับนี้วิชาดนตรีอยู่ในหมวดสังคมศึกษา มีความมุ่งหมาย ดังนี้

1. เพื่อให้เกิดความเพลิดเพลินในการร้องเดี่ยวและร้องหมู่
2. เพื่อให้เกิดความรู้สึกถึงจังหวะเมื่อได้ยินเสียงดนตรี
3. เพื่อให้เกิดพัฒนาการของเสียงและการออกเสียงที่มีคุณภาพ และสามารถเลียนเสียงได้
4. เพื่อส่งเสริมให้มีโอกาสสำหรับร่วมกันในการเล่นดนตรีเสมอ ๆ
5. เพื่อส่งเสริมความเป็นปึกแผ่นร่วมกันทางจิตใจ เช่น เมื่อได้ร้องเพลงสรรเสริญพระบารมี

เพลงชาติ เป็นต้น

6. เพื่อสามารถเข้าใจอ่านโน้ตง่าย ๆ ได้
7. เพื่อให้เข้าใจในความไพเราะของการร้องประสานเสียงและสามารถร้องได้

ในส่วนของการร้องเพลง มีรายละเอียดการจัดการสอน ดังนี้

1. ให้ร้องเพลงง่าย ๆ ถูกต้องตามเสียงและจังหวะ โดยให้ผู้เรียนเข้าใจจังหวะ แล้วจึงให้ร้องเนื้อเพลง เลียนแบบร้องได้ตามเสียงหรือทำนองนั้น ๆ ตามอย่างครู

2. ให้รู้จักออกเสียงได้ถูกต้อง และชัดเจนตามโน้ตสากล

3. ให้เรียนเพลงง่าย ๆ ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนด มีทั้งเพลงทำนองเพลงไทย เพลงสากล และเพลงไทยสากลในปัจจุบันที่ได้รับรองกันโดยทั่วไป

2.3) หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2502 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2502, น. 1) เป็นหลักสูตรสำหรับใช้ในโรงเรียนปรับปรุง เนื่องจากเดิมหลักสูตรศึกษาศึกษาเน้นหนักไปในทางความเจริญงอกงามของเด็กในทางสติปัญญาและความรู้ โดยเฉพาะความรู้ในทางหนังสือ ด้วยสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เด็กควรจะได้รับ การส่งเสริมให้มีความเจริญและความสามารถในทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และทางสังคม พร้อมกันไปทุกด้าน ทั้งนี้โดยคำนึงถึงสภาพทางธรรมชาติและวัฒนธรรม

กระทรวงศึกษาธิการ (2502, น. 50-53) ความมุ่งหมายในหมวดศิลปศึกษา ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวิชาดนตรี นาฏศิลป์ และขับร้อง กระทรวงศึกษาธิการ ระบุไว้ว่า

1. ให้เด็กได้แสดงความรู้สึก ความสนใจ และความถนัดตามธรรมชาติโดยเสรี
2. ให้รู้จักใช้ศิลปะเพื่อส่งเสริมความเจริญทางด้านจิตใจ และอารมณ์
3. ให้มีความคิดริเริ่ม และสร้างสรรค์ เพื่อส่งเสริมศิลปะ วัฒนธรรม ให้มีความชื่นชม และรู้คุณค่าในศิลปะของชาติ

4. ให้รู้จักใช้ศิลปะเพื่อความเพลิดเพลิน ร่าเริง และผ่อนคลายอารมณ์ในเวลาว่าง

5. ให้รู้จักฟังเพลง ร้องเพลง ฟ้อนรำ ฟังและเล่นดนตรีพอสมควร

วิชาขับร้องและดนตรีมีการจัดการเรียนการสอนทั้งหมด 4 ระดับชั้น มีรายละเอียด ดังนี้

1. ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ให้ร้องเพลงง่าย ๆ เช่น เพลงพื้นเมือง เพลงไทยเดิม เพลงไทยสากลได้ เนื้อเพลงให้เหมาะสมกับวัย เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ประจำวัน

2. ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ให้ร้องเพลงที่มีเนื้อและทำนองยากขึ้น ควรส่งเสริมให้ออกเสียงให้ชัดเจนและถูกต้องตามทำนองและจังหวะ มีทั้งเพลงพื้นเมือง เพลงไทยเดิมและเพลงไทยสากล ควรคัดเลือกเพลงที่ส่งเสริมรสนิยมที่ดี เพลงที่เป็นคติ เพลงปลุกใจที่ไม่ยากเกินความสามารถของเด็ก

3. ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้ร้องเพลง โดยวิธีต่าง ๆ เช่น ร้องหมู่ ร้องรับ หรือร้องเดี่ยว และพยายามฝึกฝนเรื่องเสียง ทำนอง และจังหวะให้มากขึ้น เพลงที่ใช้ร้อง คือ เพลงพื้นเมือง เพลงไทยเดิม และเพลงไทยสากล ควรคัดเลือกเพลงที่ส่งเสริมรสนิยมที่ดี เพลงที่เป็นคติ เพลงปลุกใจที่ไม่ยากเกินความสามารถของเด็ก

4. ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้เด็กได้ฝึกฝนทักษะให้ชำนาญยิ่งขึ้น ในการฟังเพลง ร้องเพลง รำเต้น และให้รู้จักใช้เครื่องดนตรีอย่างง่าย ๆ และเปิดโอกาสให้เด็กใช้ทักษะที่ฝึกฝนไว้ในโอกาสต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการแสดงออกให้มากยิ่งขึ้น ให้เด็กได้ศึกษาหลักเกณฑ์การร้องเพลง จังหวะ ดนตรี และแบบแผนในการเต้น การรำ ตามความเหมาะสมกับวัย และพยายามฝึกให้เด็กรู้จักโน้ตสากล

2.4) หลักสูตรประโยคประถมศึกษา พ.ศ. 2503 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2503 น. 2-3) แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือระดับประโยคประถมศึกษาตอนต้น 4 ปี และประโยคประถมศึกษาตอนปลาย 3 ปี โดยมีจุดมุ่งหมายเช่นเดียวกันทั้ง 2 ระดับตามที่กำหนดไว้คือ มุ่งที่จะส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก เพื่อให้สามารถดำรงตนเป็นพลเมืองดีของชาติในระบอบประชาธิปไตย โดยฝึกฝนอบรมให้นำไปสู่คุณลักษณะสำคัญ 4 ประการ คือ

1. คุณลักษณะเกี่ยวกับความเจริญแห่งตน เช่น ใฝ่มีนิสัยรักการอ่าน ริเริ่มสร้างสรรค์ รับผิดชอบต่อน้ำที่ รู้จักคุณค่าของความงามและศิลปะ มีวินัยในตนเอง และมีความคุณธรรมจริยธรรม

2. เกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์ เช่น รู้จักเคารพผู้อื่น มีมารยาทและสัมมาคารวะ ทำงานเป็นหมู่คณะ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมยิ่งกว่าส่วนตน

3. เกี่ยวกับความสามารถในการครองชีพ เช่น มานะอดทน ขยันหมั่นเพียร มีความซื่อสัตย์ สุจริต มีนิสัยรักการประหยัด นิยมใช้ของไทย

4. เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อหน้าที่พลเมือง เช่น รู้สิทธิหน้าที่ รู้กฎระเบียบและวัฒนธรรมอันดี รับฟังความคิดเห็นผู้อื่น รักษาสาธารณสมบัติ และรู้รักษาทรัพยากรธรรมชาติ

กระทรวงศึกษาธิการ (2503, น. 36-39) ส่วนความมุ่งหมายเฉพาะในการสอนศิลปศึกษา กระทรวงศึกษา ระบุว่า เพื่อให้เด็กมีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ความสามารถและทัศนคติพหุเหมาะกับวัย ในส่วนที่เกี่ยวกับดนตรีและนาฏศิลป์ทั้งสองระดับชั้นกำหนดไว้เพียงข้อเดียวคือ “ให้รู้จักฟังเพลง ร้องเพลง ฟ้อนรำ ฟังและเล่นดนตรีพอสมควร”

รายละเอียดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนทางดนตรีและนาฏศิลป์ปรากฏอยู่ในเอกสารประกอบหลักสูตรประถมศึกษาของกรมวิชาการ สรุปได้ว่า การศึกษาดนตรีในโรงเรียนต้องประกอบด้วยส่วนสำคัญ 6 ส่วน คือ

1. การร้องเพลง
2. การรู้คุณค่าของดนตรี
3. การส่งเสริมพัฒนาการทางจังหวะลีลาในดนตรี
4. การเรียนรู้โครงสร้างของดนตรี
5. ดนตรีภาคบรรเลง
6. การสร้างสรรค์ทางดนตรี

นอกจากส่วนสำคัญทั้ง 6 ส่วนดังกล่าวแล้ว ในการเรียนดนตรียังต้องก่อให้เกิดผลอีก 5 ประการ คือ

1. การเรียนเพื่อให้ทราบเหตุผล
2. การเรียนเพื่อให้เกิดความชื่นชม

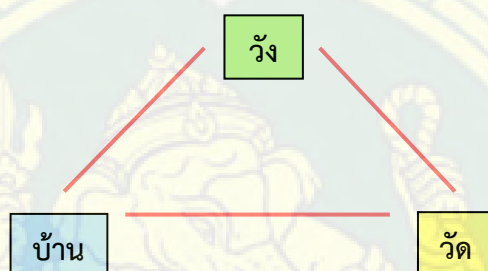
3. การเรียนภาษา หมายถึง วรรณคดีทางดนตรี
4. การเรียนโดยการกระทำ
5. การเรียนโดยการทบทวน

2.2 เพลงขับร้องสำหรับเด็ก

ความเป็นมาและพัฒนาการของเพลงขับร้องสำหรับเด็ก

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ พูนพิศ อมาตยกุล กล่าวถึงความเป็นมาของเพลงขับร้องสำหรับเด็ก ไว้ดังนี้

ในอดีตก่อนที่จะมีกระทรวงศึกษาธิการ สังคมไทยโบราณมีการสอนเพลงสำหรับเด็กกันมาในบ้าน โดยสังคมไทยโบราณตั้งอยู่บนสามเหลี่ยม คือ บ้าน วัด และวัง

ภาพที่ 1 สามเหลี่ยมบ้าน วัด วัง

ที่มา: ผู้วิจัย

วัฒนธรรมไทยไม่ว่าจะเป็นเรื่องของเพลงดนตรี เรื่องของการศึกษาเล่าเรียน เรื่องอาหารการกิน เรื่องรักษาโรคจะวางอยู่บนพื้นฐานที่มั่นคงสามฐาน คือ บ้าน วัด และวัง วัฒนธรรมมีองค์ประกอบสำคัญที่สุด อยู่ 3 ประการ คือ ความเชื่อ ค่านิยม และระเบียบแบบแผน เช่น พิธีการไหว้ครูของไทยเป็นวัฒนธรรม เพราะมีความเชื่อ เรื่องเทวดา มีค่านิยม คือต้องมีการไหว้ครูกันในวันพฤหัสบดีและไหว้กันทุกปี มีการจับมือในการสอนดนตรี และต้องมีระเบียบแบบแผน ก็คือมีระเบียบวิธีการไหว้ครู สิ่งใดก็ตามที่ประกอบขึ้นด้วยความเชื่อ ค่านิยม และระเบียบแบบแผน สิ่งนั้นจัดได้ว่าเป็น วัฒนธรรม

วัฒนธรรมคือสิ่งที่มนุษย์ใช้สมองคิดขึ้น สัตว์ใช้สมองในการทำหน้าที่อื่น ๆ เช่น การหาอาหาร การกิน การเคลื่อนไหว และการสืบพันธุ์ เป็นต้น แต่จะไม่มีพื้นที่ในสมองที่ใช้สำหรับในการที่จะสร้างวัฒนธรรม สร้างสิ่งที่เป็นความเชื่อ สร้างสิ่งที่เป็นค่านิยม สร้างสิ่งที่เป็นระเบียบแบบแผนขึ้นมาได้ มีแต่มนุษย์เท่านั้นที่มีสมองประเสริฐกว่าสิ่งมีชีวิตทั้งหลายในโลกนี้ ที่สามารถสร้างวัฒนธรรมอันประกอบด้วยความเชื่อ ค่านิยม และระเบียบแบบแผน

คำว่า ระเบียบแบบแผน สามารถแยกประเด็นออกได้หลายประเด็น อย่างเช่น ระเบียบที่เคารพนับถือปฏิบัติกันในกลุ่มชนนั้น ๆ เช่น การกราบไหว้พ่อแม่ ครูบาอาจารย์ พระสงฆ์ เป็นต้น

นอกเหนือไปจากระเบียบแบบแผน สามารถนำมาสานต่อ สืบสานได้ เป็นความสำคัญอันดับที่ 4 การสอนต่อหรือสืบสานได้นั้น มีวิธีการคือ การสอนต่อด้วยปากหรือในการกระทำ และทำอย่างเป็นประจำ แต่สิ่งที่เกิดตามมาจากนั้นก็คือ มีการบันทึก ความเชื่อ ค่านิยม และระเบียบแบบแผนนั้น เอาไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เพราะฉะนั้นตัวอักษร หรือภาษา หนังสือ กลายเป็นเครื่องสื่อความหมาย ที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง และเป็นวัฒนธรรมอันดับที่ 4 ที่ทำให้วัฒนธรรมนั้นเจริญรุ่งเรืองและยังดำรงอยู่ได้ สามารถสืบทอดได้ง่ายขึ้น เพราะปรากฏเป็นสัญลักษณ์หนังสือ เป็นรูปภาพ เป็นเสียงเพลง

การสืบทอดเสียงเพลง เริ่มต้นจากแม่กล่อมลูกขึ้นต้นด้วยเสียง เอ เอ เอ แต่ไม่มีคำพูด ไม่มีคำร้อง ต่อมาก็ใส่คำร้องคำพูดลงไปในทำนองนั้น เสียง บทร้องและทำนองเพลง จึงกลายเป็นสิ่งที่จารึกหรือบันทึกเอาไว้ เสียงเพลงเหล่านี้มีค่านิยมในการสืบสานต่อมาได้ มีความเชื่อว่า ถ้ากล่อมให้ ลูกนอน ลูกก็จะหลับเร็ว หรือหลับด้วยความอบอุ่นใจว่ามีแม่อยู่ข้าง ๆ ตลอดเวลา การที่จะนอนหลับได้อย่างนั้น หมายความว่ามีความปลอดภัยด้วย ฉะนั้นเพลงกล่อมเด็กในที่สุดจึงกลายเป็นวัฒนธรรมที่แข็งแกร่งมาก คนไทยก็ใช้เพลงกล่อมเด็กมาโดยตลอด แม่ที่ไม่เคยร้องเพลงกล่อมเลย พอมีลูกก็จำเป็นต้องร้องกล่อมเด็ก ญาติผู้ใหญ่หลายท่านก็ช่วยในการร้องขับกล่อมเหล่านี้ได้ด้วย ดังนั้น เพลงเหล่านี้จึงเป็นส่วนของ วัฒนธรรม และเป็นสิ่งที่มีค่านิยมสูงสุด ซึ่งสิ่งที่เป็นค่านิยมในเรื่องของเพลงกับเด็กตั้งอยู่บนสามเหลี่ยมของวัฒนธรรมเป็นสำคัญ คือ บ้าน วัด และวัง เสียงเพลงที่เด็กได้รับทำให้เกิดความสุขสบายใจ และรู้สึกปลอดภัย ไม่ได้ถูกทอดทิ้ง นั่นก็คือ คุณค่าของวัฒนธรรมกล่อมเด็ก ต่อมาเพลงกล่อมเด็กมีการกระจายจากบ้านหนึ่ง ไปสู่อีกบ้านหนึ่ง มีการทำขวัญเด็กเมื่อเด็กเข้าสู่ระยะที่เจริญเติบโตแล้ว การทำขวัญเด็ก อาจจะทำที่บ้าน หรือทำที่วัดมีพัฒนาการของเพลงกล่อมเด็กจากบ้านไปวัดจากวัด และไปสู่วัง

เมื่อเพลงกล่อมเด็กเข้าไปสู่ในวัง ได้มีการพัฒนาเพลงกล่อมเด็กเป็นเพลงบรรเลงและขับร้อง เช่น เพลงลมพัดชายเขา เพลงพราหมณ์ดีดน้ำเต้า และเพลงกล่อมเด็กที่สูงขึ้น นำมาใช้ถึงระดับเป็นพระองค์เจ้า ก็เพิ่มความละเอียดลออมากขึ้น จนถึงในที่สุดนำมาใช้กับลูกของพระเจ้าแผ่นดิน คือสมเด็จพระเจ้าฟ้า ซึ่งเรียก เพลงกล่อมสมเด็จพระเจ้าฟ้าว่า เพลงข้าลูกหลวง ได้ถูกนำมาใช้ในการทำขวัญครั้งแรก มีผู้ขับกล่อมด้วยเพลง ที่เรียกว่าข้าลูกหลวง มีผู้บรรเลงขอสามสาย ไกวบันเตาะว และผู้ขับร้อง มีการบรรเลงและขับร้อง เป็นครั้งสุดท้ายเมื่อ สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี พระราชธิดา พระองค์เดียวในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวกับพระนางเจ้าสุวัทนา พระวรราชเทวี ประสูติ เมื่อปี พ.ศ. 2468 หลังจากนั้นไม่ได้มีการกล่อมบรรทมด้วยเพลงข้าลูกหลวงอีกเลย

ต่อมาสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ซึ่งในขณะนั้นดำรงพระยศเป็น สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิรินธรเทพรัตนสุดา กิติวัฒนาดุลโสภาคย์ ทรงศึกษาอยู่ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับสั่งกับอาจารย์เจริญใจ สุนทรวาทีน ซึ่งเป็นพระอาจารย์ของ พระองค์ว่า

“เพลงข้าลูกหลวงเป็นอย่างไรนะ ฉันเป็นเจ้าฟ้าตกยาก เกิดมาไม่มีใครกล่อมด้วยเพลงระดับนั้นเลย” (พูนพิศ อมาตยกุล, 2562, 15 ตุลาคม, สัมภาษณ์)

พระยาภูมิเสวิน (จิตร จิตตเสวี) ได้สืบทอดเพลง และรวบรวมเอาไว้ถ่ายทอด ต่อทางขับร้องให้แก่ อาจารย์เจริญใจ สุนทรวาทิน พร้อมบรรเลงซอสามสายประกอบด้วย แล้วถ่ายทอดทางบรรเลงให้แก่ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.อุดม อรุณรัตน์ ซึ่งเป็นศาสตราจารย์ด้านดนตรีของมหาวิทยาลัยศิลปากร คนที่ 2 ต่อจากพระเจนดุริยางค์

ประมาณปี พ.ศ. 2430 พระวิมาดาเธอ พระองค์เจ้าสายสวลีภิรมย์ กรมพระสุทธาสินีนาฏ ปิยมหาราชปดิวรัดา พระอรรคชายาเธอในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงก่อตั้งโรงเรียนเด็กขึ้น บริเวณตำบลสวนมะลิ ถนนบำรุงเมือง เพื่อเป็นการอุทิศพระกุศลประทานพระราชธิดาพระองค์ใหญ่ที่สิ้นพระชนม์ไปตั้งแต่ทรงพระเยาว์ ทรงรับเด็กกำพร้าและเด็กยากจนมาเลี้ยงดู เมื่อมีเด็กมาอยู่ในโรงเรียนเด็กจำนวนมากขึ้น พระอรรคชายาเธอฯ มีรับสั่งให้มีการร้องเพลงกล่อมเด็ก ทรงปรึกษากับสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ และทรงมีคำสว่ให้ทำเพลงสำหรับสอนใจเด็ก เพลงกล่อมเด็ก แล้วก็สอนให้เด็กร้องได้ จึงได้มีการเขียนเป็นบทดอกสร้อยและคำสุภาพิต เมื่อปี พ.ศ. 2431 เรียกว่า บทดอกสร้อยสุภาพิต

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ขณะนั้นทรงดูแลกระทรวงธรรมการ (กระทรวงศึกษาในปัจจุบัน) ได้บอกบุญผู้ที่แต่งกลอนได้หลายท่าน ช่วยกันเขียนบทดอกสร้อยสุภาพิต เช่น บทดอกสร้อย ไก่แจ้ ประพันธ์โดย หม่อมเจ้าประภากร

“ไก่เอ๋ยไก่แจ้	ถึงยามขันขันแซ่กระชั้นเสียง
โก่งคอเร่ร้องซ้องสำเนียง	ฟังเพียงบรรเลงวังเวงดัง
ถ้าตัวเราเหล่านี้หมั่นนึก	ถึงคุณครูผู้ฝึกสอนสั่ง
ไม่มากนักสักวันละสองครั้ง	คงตั้งแต่สุขทุกวันเอย”

(กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2538, น. 11)

หรือ บทดอกสร้อย ตั้งไข่ล้มต้มไข่กิน พระนิพนธ์ในสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ

“ตั้งเอ๋ยตั้งไข่	จะตั้งไข่กลมก็ล้มสิ้น
ถึงว่าไข่ล้มจะต้มกิน	ถ้าตกดินเสียก็อดหมดฝีมือ
ตั้งใจเรานี้จะดีกว่า	อุตส่าห์อ่านเขียนเรียนหนังสือ
ทั้งวิชาสารพัดเพียรหัดปรือ	อย่าตั้งดีดตั้งไข่ร่ำไรเอย”

(กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2538, น. 3)

บทดอกสร้อยช้างต้นเป็นคำสอนทั้งหมด มีการใช้ร้องครั้งแรกในปี พ.ศ. 2431 ที่โรงเรียนเด็ก ต่อมา มีการบรรจุทำนองเพลงไทยเข้าไป นำมาร้องเป็นเพลงสอนใจ และใช้ในการเรียนการสอน มาจนถึงสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2

ในช่วงเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ประมาณปี พ.ศ. 2482 ผู้คนใช้ชีวิตด้วยความลำบาก จอมพล ป.พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ท่านมีความสนใจ และสนับสนุนในเรื่องเพลงดนตรีสำหรับเด็ก ทางกระทรวงธรรมการ (กระทรวงศึกษาธิการ) มีการจัดสรรครูมาสอน ช่วงภาคฤดูร้อน เดือนเมษายน ซึ่งโรงเรียนปิดภาคเรียน โดยจัดตั้งสถาบันเพื่ออบรมดนตรีไทย มีหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) เป็นหัวหน้าการอบรม คุณหญิงชิ้น ศิลปบรรเลง และนางมหาเทพกษัตรสมุห (บรรเลง สาคริก) บุตรีของท่าน พร้อมด้วยเพื่อน และลูกศิษย์มาช่วยสอนในสถาบัน มีทั้งเพลงจาก บทดอกสร้อย และเพิ่มเติมเพลงที่ประพันธ์โดยคุณหญิงชิ้นอีกหลายเพลง

ต่อมากระทรวงศึกษาธิการจัดงานศิลปหัตถกรรมขึ้น มีโรงเรียนเข้าร่วม 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนสวนกุหลาบ โรงเรียนเสาวภา (วิทยาลัยอาชีวศึกษาเสาวภา) และโรงเรียนเพาะช่าง เปิดประตู ให้ต่อถึงกัน จัดงานประมาณ 7-9 วัน มีการประกวดร้องเพลงสำหรับเด็ก คณะกรรมการประกอบด้วย อาจารย์มนตรี ตราโมท คุณหญิงชิ้น ศิลปบรรเลง คุณหญิงไพฑูรย์ กิตติวรธนา มีนักเรียนเข้าร่วม แข่งขันขับร้องจำนวนมาก โดยมีนักเรียนที่มาจากบ้านดุริยประณีต 3 คน คือ เด็กหญิงสุรางค์ ดุริยพันธ์ (ศิลปินแห่งชาติ) เด็กหญิงดวงเนตร ดุริยพันธ์ และเด็กชายนฤพล ดุริยพันธ์ นอกจากนี้ยังมี นักเรียนจากโรงเรียนอื่น ๆ อีกหลายคนเข้าร่วมการประกวด การประกวดร้องเพลงสำหรับเด็กจัดขึ้น ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2487-2490 โดยได้รับการสนับสนุนจากกระทรวงศึกษาธิการ

การเรียนการสอนขับร้องในโรงเรียน มีพัฒนาการมาถึงจุดสูงสุด โดยมีการกำหนดให้มีชั่วโมง ขับร้องต่อจากชั่วโมงท่องบทอาขยานในทุกโรงเรียน ส่งครูจากส่วนกลางไปสอนยังโรงเรียนต่าง ๆ ซึ่งครูส่วนใหญ่มาจากโรงเรียนที่สอนทางด้าน การขับร้องโดยตรง คือ โรงเรียนนาฏดุริยางคศาสตร์ (วิทยาลัยนาฏศิลป์) เป็นโรงเรียนที่ทางรัฐบาลกำหนดให้ตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2477

กระทรวงศึกษาธิการกำหนดประเภทเพลงขับร้องสำหรับเด็กไว้ 2 ประเภท ประเภทแรก คือ เพลงแบบฝรั่ง เช่น เพลงสวัสดี “สวัสดีเธอเจ้า เรามาพบกัน...” เพลงหนาว หนาว “หนาวหนาวหนาว หนาว เวลาหน้าหนาว ฉันทหนาวเหมือนนก...” เป็นต้น รวมไปถึงเพลงไทยสากล และประเภทที่ 2 คือ เพลงไทยเดิม มีการอัดแผ่นเสียง เรียกว่าแผ่นเสียงสำหรับโรงเรียน โดยมีครูนักร้องหลายท่านมาร่วมอัดเสียง ได้แก่ ครูอุษา สุคันธมาลัย ครูเหนียว ดุริยพันธ์ ครูโชติ ดุริยประณีต ครูสุดา เขียววิจิตร ครูเข้มซ้อย ดุริยพันธ์ุ ครูสุดจิตต์ ดุริยประณีต (ศิลปินแห่งชาติ) เป็นต้น เมื่อแผ่นเสียงของ กระทรวงศึกษาธิการขายหมด คณะดุริยประณีตก็ได้มีการอัดแผ่นเสียงบ้าง แผ่นเสียงเหล่านี้ก็กระจายไปทั่วกรุงเทพ เป็นเพลงสำหรับเด็กประเภทเพลงไทยเดิม ส่วนเพลงแบบฝรั่ง เพลงไทยสากลสำหรับ นักเรียน เกิดเป็นหนังสือบทขับร้องสำหรับนักเรียน ของนายฉันท ขำวิไล เป็นผู้ประพันธ์ทำนอง

และบทร้อง เขียนโน้ตเปียโน โดยพระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร) จำนวน 109 เพลง แบ่งเป็นหนังสือ 4 เล่ม ยกตัวอย่างเช่น เพลงสวัสดี จำใจผลไม้ ลูกเปิด ใครมีมะม่วง อะไรเอ๋ย ซ่อนหา เป็นต้น เป็นเพลงสำหรับเด็กซึ่งได้พัฒนาขึ้นมา โดยฝีมือของนักดนตรี และนักประพันธ์เพลงที่มากไปด้วยความสามารถ

นายฉันท ขำวิไล กับพระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร) รู้จักกันตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 โดยพระเจนดุริยางค์ เป็นผู้ประพันธ์ทำนองเพลงชาติ และนายฉันท ขำวิไล เข้าร่วมประกวดเนื้อเพลงชาติ ซึ่งเนื้อเพลงชาติของนายฉันทได้รับเลือก และถูกใช้เป็นเนื้อร้องท่อนที่ 3 และ 4 ส่วนท่อนที่ 1 และ 2 เป็นของขุนวิจิตรมาตรา (สง่า กาญจนาคพันธุ์)

กล่าวได้ว่า เพลงร้องสำหรับเด็กเริ่มต้นตั้งแต่เป็นเพลงกล่อมเด็ก เพลงข้าลูกหลวงสำหรับเจ้านาย เพลงกล่อมเด็กสำหรับพระราชวัง เพลงกล่อมเด็กสำหรับชาวบ้าน มาเป็นเพลงสำหรับเด็กที่อยู่ในโรงเรียนเด็ก แล้วก็มาเป็นเพลงที่ใช้ร้องในระหว่างสงครามโลก จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2491 ถึง 2492 นายฉันท ขำวิไล และพระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร) ได้ร่วมกันจัดทำหนังสือบทขับร้องสำหรับเด็กขึ้นมา มีทั้งเพลงที่เป็นแบบฝรั่ง และเพลงไทยเดิม เรียงระดับความยากง่ายไปตามลำดับของหนังสือ (เล่มที่ 1-4)

ประมาณปี พ.ศ. 2490 ครูเอื้อ สุนทรสนาน แต่งเพลงสำหรับเด็ก และใช้เล่นในวงดนตรี เช่น เพลงหนูเล็ก “พวกหนูเล็กเด็กทั้งหลาย อayanอนตื่นสายเป็นเด็กเกียจคร้าน ตื่นเช้าจะได้เบิกบาน สดชื่นสำราญสมองผ่องใส...” ขับร้องโดย คุณจันทนา โอบายวาทย์ เป็นต้น ซึ่งเพลงเด็กที่เกิดขึ้นมีแนวเพลงที่แตกต่างจากเพลงของนายฉันท ขำวิไล ไปเป็นแนวเพลงไทยสากล นอกจากนี้ ครูล้วน ควนธรรม นำทำนองเพลงญี่ปุ่นมาบรรจูลงในทำนองเพลง เช่น เพลงดอกนกยูง กระจายเสียง ออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียง เพลงสำหรับเด็กจึงเริ่มมีแนวเพลงสากลเข้ามา มีการบันทึกแผ่นเสียง บันทึกเทปขาย มีการบันทึกมาเป็นเพลงสำหรับเต้นรำ ให้เด็กได้เล่นระบำรำฟ้อนต่าง ๆ ในที่สุดโรงเรียนต่าง ๆ มีเพลงสำหรับเด็กมากมาย แต่ที่เป็นเพลงสำหรับเด็กทำนองเพลงไทย จัดทำโดยกระทรวงศึกษาธิการ ก็คือ บทขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล เขียนโน้ตเปียโนโดยพระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร) จะเห็นได้ว่าเพลงสำหรับเด็กมีการพัฒนาโดยตลอด ซึ่งในปัจจุบันมีเวทีการประกวดเพลงสำหรับเด็กเกิดขึ้นในหลายองค์กร ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมไปถึงการจัดทำในรูปแบบรายการโทรทัศน์หลายรายการ

สรุปได้ว่าเพลงร้องสำหรับเด็ก มีความเป็นมาจากเพลงกล่อมเด็ก ซึ่งเป็นเพลงสำหรับปลอบใจ หรืออุ้มเด็กให้นอน เช่น “นอนไม่หลับตักแกกินดั้นนะ เข้าใจไหมเดี๋ยวงูเอี้ยวตัวน้อยห้อยลงมา...” นอกจากนี้มีเพลงสำหรับการละเล่นของเด็ก เช่น “รีรีข้าวสารสองทะนานข้าวเปลือก...” ต่อมาเกิดเป็นเพลงสำหรับเด็ก ให้เด็กได้ร้องเล่นเต้นระบำกันอย่างสนุกสนาน และในปี พ.ศ. 2489 พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงพระราชนิพนธ์

เพลงสายฝน พระราชนิพนธ์ให้แก่นักไทย นำมาใช้ขับร้อง และนำมาเป็นเพลงประกอบการแสดงอีกด้วย นักประพันธ์เพลงหลายท่านได้แต่งเพลงให้เด็กโดยไม่รู้ตัว เพราะเกิดความรักต่อเด็กจึงพยายามทำเพลงให้แก่นักไทย เพราะฉะนั้นตามโรงเรียนที่สอนดนตรีสำหรับเด็ก ก็มีการสอนเพลงสำหรับเด็กด้วย มีความหลากหลายของทำนองเพลงมากขึ้น ปัจจุบันก็ได้มีการเปิดโอกาสให้เด็กที่มีพรสวรรค์ทักษะความสามารถในการร้องเพลง เข้าร่วมการประกวดในหลาย ๆ รายการ ซึ่งเป็นการแสดงออกทางสังคมในทางที่ดี (พูนพิศ อมาตยกุล, 2562, 15 ตุลาคม, สัมภาษณ์)

2.3 องค์ประกอบของบทเพลง

ในด้านดุริยางควิทยา นิยามเกี่ยวกับดนตรีไว้ว่า ดนตรีเป็นความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับเวลา ซึ่งหมายความว่า เสียงในลักษณะต่าง ๆ เช่น สูง-ต่ำ ดัง-เบา หนา-บาง ซึ่งจะดังขึ้นตามระยะเวลาที่ผู้แต่งกำหนดว่าแต่ละเสียงจะดังขึ้นเมื่อใด และเป็นระยะเวลานานเท่าไร ดนตรีจึงหมายถึงรวมทั้ง เพลงร้อง เพลงบรรเลง การสวด การขับลำ และการร้องเพลง ตลอดจนกิจกรรมใด ๆ ที่เป็นการเปล่งเสียงสูงต่ำ อย่างมีจังหวะ แม้ว่าองค์ประกอบสำคัญของดนตรีจะมีเพียงเสียงกับเวลาก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาในเชิงลึกตามแนวดุริยางคศาสตร์แล้ว องค์ประกอบของดนตรีมีอย่างน้อย 2 ประการ คือ เสียง และ จังหวะ แต่ถ้าเป็นบทเพลงก็ต้องมีองค์ประกอบที่สามคือเนื้อร้องเข้าไปด้วย

การศึกษาองค์ประกอบของดนตรี เป็นหัวใจสำคัญ ที่ทำให้เข้าใจในอารมณ์เพลง เข้าใจโครงสร้างของบทเพลง สามารถวิเคราะห์เพลง เพื่อนำมาใช้ได้อย่างถูกต้องตรงตามวัตถุประสงค์ (ภิญโญ ภูเทษ, 2557, น. 25)

ในกรณีเพลงสำหรับเด็ก ต้องพิจารณาถึงองค์ประกอบของเสียง จังหวะ และเนื้อร้องเป็นสำคัญ บทเพลงแต่ละบทไม่ว่าจะเป็นเพลงสำหรับเด็ก หรือเพลงทั่วไป หรือเพลงบรรเลง ก็ตามล้วนมีคุณลักษณะทางดนตรีของตนเองทั้งสิ้น (วรารักษ์ รุ่งเรือง, 2549, น. 10)

องค์ประกอบของบทเพลง มีดังนี้

เสียง (Sound) มีคุณสมบัติที่จะบ่งบอกถึงท่วงทำนองและอารมณ์เพลง ทั้งนี้ระบบเสียงในดนตรีไทย จะต่างไปจากระบบเสียงดนตรีสากลที่เรียกว่าบันไดเสียง กล่าวคือ ระบบเสียงในดนตรีไทย นั้นจะห่าง 1 เสียงเต็มทุกช่วงเสียง แต่เสียงทางดนตรีสากลจะมีช่วงเสียงที่เป็นครึ่งเสียง เสียงที่จัดว่าเป็นเสียงดนตรีได้นั้น ต้องประกอบด้วยคุณสมบัติพื้นฐานดังต่อไปนี้

1. ระดับเสียง คือ ระดับความสูง-ต่ำของเสียง ซึ่งระดับเสียงขึ้นอยู่กับความถี่ของการสั่นสะเทือน

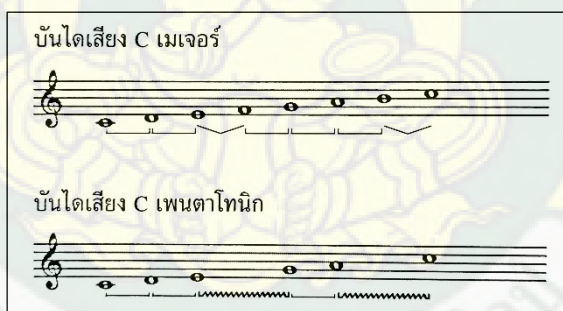
2. ความดัง-เบา เป็นองค์ประกอบที่สำคัญทางดนตรีมีความสัมพันธ์กับช่วงของคลื่นเสียง ในการสั่นสะเทือนที่ทำให้เกิดเสียงนั้นช่วงกว้างมากเสียงจะดัง และช่วงกว้างน้อยเสียงจะเบา

จังหวะ (Rhythm) คือ การแบ่งส่วนของทำนองเพลง ซึ่งดำเนินไปด้วยเวลาที่เท่ากัน อย่างสม่ำเสมอทุก ๆ ระยะทาง หรือหมายถึง การเคลื่อนที่ของแนวทำนองหรือเสียงในช่วงเวลาหนึ่ง อย่างต่อเนื่อง จังหวะถือเป็นหัวใจสำคัญในการบอกถึงอารมณ์และความรู้สึกของบทเพลง เป็นองค์ประกอบที่ผู้ฟังทำความเข้าใจได้ง่ายที่สุดและเข้าถึงอารมณ์เพลงได้มากที่สุด

สิ่งที่บ่งบอกค่าของจังหวะในบทเพลงแต่ละบทเพลงได้นั้นคือ เครื่องหมายประจำจังหวะ (Time signature) ที่มีลักษณะเป็นตัวเลข ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ตัวเลขบนและตัวเลขล่าง ซึ่งวางซ้อนอยู่บนบรรทัด 5 เส้น เลขตัวบน แสดงจำนวนจังหวะใน 1 ห้องเพลง (Bar) ส่วนเลขตัวล่าง แสดงค่านोटและค่าตัวหยุด (ณัชชา พันธุ์เจริญ, 2556, น. 39)

บันไดเสียง (Scales) หมายถึงเสียงทั้งหมดที่อยู่ในช่วง 1 ทบ โน้ต 5-12 ตัว เรียงตามกัน ตามลำดับจากเสียงต่ำไปสูง และจากเสียงสูงไปต่ำ มีโครงสร้างที่มีการกำหนดช่วงห่างของเสียงตัวโน้ต หนึ่งไปอีกตัวโน้ตหนึ่งอย่างเป็นระบบในแต่ละชนิดของบันไดเสียง ได้แก่ บันไดเสียงเมเจอร์ (major scale) บันไดเสียงไมเนอร์ (minor scale) บันไดเสียงเพนตาโทนิค (Pentatonic scale) เป็นต้น

บันไดเสียงที่นิยมใช้กันแพร่หลายในประเทศแถบเอเชีย คือ บันไดเสียงเพนตาโทนิค หรือ บันไดห้าเสียง เป็นบันไดที่ประกอบด้วยโน้ต 5 ตัว ถ้าเทียบกับบันไดเสียงเมเจอร์ โน้ต 5 ตัวของบันไดเสียงเพนตาโทนิค ก็คือ โน้ตตัวที่ 1, 2, 3, 5 และ 6 ของบันไดเสียงเมเจอร์ โดยมีโน้ตตัวแรกเป็นชื่อของบันไดเสียง ดังภาพ (ณัชชา พันธุ์เจริญ, 2556, น. 148)

ภาพที่ 2 โครงสร้างของบันไดเสียงเมเจอร์กับบันไดเสียงเพนตาโทนิค
ที่มา: ณัชชา พันธุ์เจริญ (2556, น. 148)

บันไดเสียงเป็นตัวกำหนดแนวทางการเคลื่อนของตัวโน้ตในเพลง โดยมีเครื่องหมายทางดนตรีที่สำคัญ คือ กุญแจประจำหลักเป็นตัวกำหนดบอกระดับเสียงตัวโน้ต โดยกุญแจประจำหลักที่สำคัญมี 2 กุญแจ คือ กุญแจประจำหลัก G (กุญแจซอล) และกุญแจประจำหลัก F (กุญแจฟา)

1. กุญแจซอล เป็นเครื่องหมายประจำหลักที่ใช้กันมากสำหรับบันที่ระดับเสียงของ เครื่องดนตรีหรือเสียงร้องที่มีระดับกลางถึงสูง ในทางดนตรีกำหนดชื่อเรียกระดับเสียงตัวโน้ตโดยจัดเรียงจากระดับเสียงต่ำไปหาสูง 7 เสียง ดังนี้ C (โด) D (เร) E (มี) F (ฟา) G (ซอล) A (ลา) B (ที) C (โด) ไม่ว่าจะระดับเสียงจะสูงหรือต่ำจะมีชื่อกำกับเพียง 7 เสียงหลักเท่านั้น

2. กุญแจฟา เป็นเครื่องหมายประจำหลักที่ใช้กันมากสำหรับบันทึกระดับเสียงเครื่องดนตรีหรือเสียงร้องที่มีระดับต่ำ ประกอบไปด้วยโน้ต 7 เสียง ดังนี้ F (ฟา) G (ซอล) A (ลา) B (ที) C (โด) D (เร) E (มี) F (ฟา)

ทำนอง (Melody) คือเสียงที่เปล่งออกมาโดยมีความต่อเนื่องกันเป็นระบบ เปรียบเสมือนรูปร่างของบทเพลง มีสูง ต่ำ สั้น ยาว ประกอบกัน ทำนองมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. จังหวะของทำนอง คือ ทำนองของเพลงที่มีความสั้นยาวของแต่ละเสียงแล้วประกอบกันเป็นทำนองเพลง

2. ช่วงเสียง คือ ความกว้างหรือระยะห่างของเสียง ระหว่างเสียงต่ำสุดไปถึงเสียงสูงสุดของบทเพลงแต่ละบท

รูปพรรณหรือพื้นผิว (Texture) คือ ลักษณะท่วงทำนองเพลง การประสานเสียง และการประสานทำนอง

คีตลักษณ์หรือรูปแบบ (Form) คือ ลักษณะทางโครงสร้างของบทเพลง ซึ่งลักษณะของบทเพลงแต่ละแบบที่มีความแตกต่างกัน โดยขึ้นอยู่กับผู้ประพันธ์ว่าต้องการให้ดำเนินไปในลักษณะรูปแบบอย่างไร ในทางดนตรีจะมีโครงสร้างที่เป็นแบบแผนในการประพันธ์เพลงมีลักษณะคล้ายกับการประพันธ์ร้อยกรอง โดยทั่วไปพบว่ามีกำหนดรูปแบบและการแบ่งสัดส่วนต่าง ๆ อย่างชัดเจน มีการแบ่งเป็นห้องเพลง มีการจัดจังหวะหนัก-เบา แบ่งเป็นประโยคเพลง จุดพักเสียง และแบ่งเป็นท่อนเพลง หรือกระบวนเพลง สิ่งเหล่านี้จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีเพื่อสร้างความรู้สึกที่สมดุลให้แก่ผู้ฟังแบบแผนการประพันธ์บทเพลง คีตลักษณ์เพลงบรรเลงหรือเพลงร้องในปัจจุบัน แบ่งออกเป็น

1. เอกบท (Unitary Form) หรือ วันพาร์ทฟอร์ม (One Part Form) คือบทเพลงที่มีทำนองสำคัญเพียงทำนองเดียวเท่านั้น (A) ก็จะจบบริบูรณ์ เช่น เพลงชาติ เพลงสรรเสริญบารมี เป็นต้น

2. ทวิบท (Binary Form) หรือ ทูพาร์ทฟอร์ม (Two Part Form) เป็นรูปแบบของเพลงที่มีทำนองสำคัญเพียง 2 กลุ่ม คือ ทำนอง A และ B และเรียกรูปแบบของบทเพลงแบบนี้ย่อ ๆ ว่า AB

3. ตริบท (Ternary Form) หรือ ทรีพาร์ทฟอร์ม (Three Part Form) รูปแบบของเพลงแบบนี้จะมีองค์ประกอบอยู่ 3 ส่วน คือ กลุ่มทำนองที่ 1 หรือ A กลุ่มทำนองที่ 2 หรือ B ซึ่งจะเป็นทำนองที่เปลี่ยนแปลง หรือเปลี่ยนไปจากกลุ่มทำนองที่ 1 ส่วนกลุ่มทำนองที่ 3 ก็คือการกลับมาอีกครั้งของทำนองที่ 1 หรือ A และจะสิ้นสุดอย่างสมบูรณ์อาจเรียกย่อ ๆ ว่า ABA

4. ซองฟอร์ม (Song Form) ก็คือการนำเอาตริบทมาเติมส่วนที่ 1 ลงไปอีก 1 ครั้งในตอนแรกจะได้เป็น AABA ที่เรียกว่า ซองฟอร์ม เพราะเพลงโดยทั่ว ๆ ไป จะมีโครงสร้างแบบนี้

5. รอนโดฟอร์ม (Rondo Form) รูปแบบของเพลงแบบนี้จะมีแนวทำนองหลัก (A) และแนวทำนองอื่นอีกหลายส่วน ส่วนสำคัญคือแนวทำนองหลักทำนองแรกจะวนมาขึ้นอยู่ระหว่างแนวทำนองแต่ละส่วนที่ต่างกันออกไป เช่น ABABA ABACA ABACADA

เนื้อเพลง (Lyrics) คือ คำประพันธ์ที่ใช้สำหรับขับร้อง ซึ่งนักแต่งเพลงหรือนักประพันธ์เป็นผู้ประพันธ์ขึ้นมา โดยส่วนใหญ่บทประพันธ์จะเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ สภาพสังคมที่เกิดขึ้นจริง หรือตามอารมณ์ และจินตนาการของผู้ประพันธ์

บทเพลงมีส่วนประกอบหลัก ๆ 2 อย่าง คือดนตรีและเนื้อเพลง ดนตรีเป็นศิลปะเกี่ยวข้องกับเสียง คุณสมบัติที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเสียงมาสร้างความสัมพันธ์กันทำให้เกิดองค์ประกอบทางดนตรีขึ้น เช่น จังหวะเป็นเรื่องของความช้า-เร็ว ทำนองเป็นเรื่องความสัมพันธ์ของระดับเสียง คีตลักษณ์เป็นเรื่องของการจัดระบบเพลง เป็นต้น ส่วนเนื้อร้องเป็นเรื่องของบทประพันธ์ที่สร้างสรรค์บทเพลงให้มีความหมาย สะท้อนอารมณ์ ความรู้สึกของบทเพลง ดังนั้นการวิเคราะห์บทเพลงให้ได้ทราบถึงโครงสร้างของบทเพลง และคุณลักษณะทางดนตรีของเพลงนั้น ๆ

2.4 แนวทางการวิเคราะห์เพลง

การวิเคราะห์เพลงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการทำความเข้าใจบทเพลง การที่จะวิเคราะห์เพลงให้ถ่องแท้หรือละเอียดลออเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของผู้วิเคราะห์ ถ้าผู้วิเคราะห์เป็นผู้ฟังเพลงคนหนึ่ง และอยากฟังเพลงด้วยความเข้าใจนอกเหนือจากความสุขใจ การวิเคราะห์เพียงภาพรวมภายนอกและการค้นคว้าประวัติเพลง ตลอดจนประวัติของผู้แต่งโดยสังเขปก็คงเพียงพอ ความรู้เบื้องต้นในส่วนนี้หาได้สะดวกที่สุดจากปกแผ่นเสียง แต่ถ้าเป็นนักดนตรีก็จะวิเคราะห์ลึกลงไปถึงโครงสร้างของเพลง ทฤษฎีการประพันธ์เพลงและเทคนิคที่น่าสนใจด้วย มีแนวทางการวิเคราะห์เพลง ดังนี้

1) การบรรยายภาพรวมโดยทั่วไป มี 2 ส่วน ได้แก่ ประวัติเพลง และภาพรวมภายนอก

ประวัติเพลง ความรู้รอบตัวเกี่ยวกับประวัติเพลงนั้นนับเป็นสิ่งสำคัญไม่น้อย เพราะทำให้พอคาดการณ์ได้ว่าทฤษฎีที่เป็นบรรทัดฐานในการแต่งเพลงนั้นใช้หลักการของยุคดนตรีใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งชื่อผู้แต่งจะบอกทิศทางในการวิเคราะห์ ทำให้ผู้วิเคราะห์ไม่หลงทาง ถ้าทราบประวัติเพลงมากเพียงใดก็จะช่วยให้วิเคราะห์เพลงได้ง่ายขึ้นเท่านั้น การบรรยายประวัติเพลงควรเริ่มด้วยชื่อเพลง ชื่อผู้แต่ง และปีที่แต่ง ข้อมูลข้างต้นทำให้ทราบปีเกิดและปีตายของผู้แต่งตลอดจนยุคดนตรีว่าเพลงนี้แต่งในยุคใด หรือช่วงปี พ.ศ. เท่าใด ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดกระบวนแบบและหลักการทางทฤษฎีที่สำคัญ สำหรับข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเพลงนอกเหนือจากนี้ ก็เป็นข้อมูลเสริมที่ทำให้บทวิเคราะห์มีความเป็นวิชาการและน่าสนใจมากขึ้น กล่าวโดยสรุป ในส่วนของประวัติควรประกอบด้วยข้อมูลเบื้องต้น ดังนี้

1. ชื่อเพลง ชื่อเพลงต้องเขียนให้เต็ม ในการเขียนชื่อเพลง ไม่ว่าจะเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ มีหลักอยู่ว่า ถ้าเพลงมีชื่อเป็นเชิงบรรยาย ให้ใช้ชื่อนั้นตามที่ผู้แต่งระบุ และอาจตามด้วยลำดับผลงาน

2. ชื่อผู้แต่ง ควรใส่ทั้งชื่อต้นและชื่อท้ายให้เต็ม เช่น ลุดวิก ฟาน เบโทเฟน, อารอน คอปแลนด์, อิกอร์ สตราวินสกี บางชื่อนิยมใส่ชื่อย่อกลางด้วย เช่น โยฮันน์ เซบาสเตียน บาค, โวล์ฟกัง อะมาเดอุส โมซาร์ท ทั้งนี้ต้องระวังตระกูลที่มีนักแต่งเพลงหลายคน เช่น บาค ซึ่งควรใส่ชื่อต้นหรืออักษรย่อของชื่อต้นให้ครบถ้วนด้วย

3. ปีเกิดและปีตายของผู้แต่ง เช่น ค.ศ.1685-1750, ค.ศ.1770-1827 ฯลฯ ทำให้ทราบว่าช่วงชีวิตของผู้แต่งอยู่ในยุคดนตรีใด แต่ไม่ได้หมายความว่า ผู้แต่งคนนั้นจะใช้ลีลาการประพันธ์เพลงในการทำงานเหมือนกับเพลงยุคนั้น ๆ เสมอไป เช่น เบโทเฟน เกิดในปี ค.ศ.1770 และเสียชีวิตในปี ค.ศ.1827 ซึ่งเป็นช่วงที่อยู่ในยุคคลาสสิก (1750-1830) แต่ผลงานเพลงจำนวนไม่น้อยของเบโทเฟนแสดงไวยากรณ์แบบโรแมนติก

4. ปีที่แต่ง หมายถึงปีที่แต่งเพลงสมบูรณ์ เช่น ค.ศ.1725, ค.ศ.1820 ฯลฯ ทำให้ทราบว่าแต่งในช่วงใดของชีวิต เช่น ถ้าแต่งในช่วงท้ายของชีวิต ก็น่าจะแสดงว่า ความสามารถทางการประพันธ์เพลงพัฒนาจนถึงที่สุดแล้ว

5. ยุคดนตรี เป็นยุคที่มีการแต่งเพลงนี้ เช่น ยุคบาโรก (Baroque Period; 1600-1750) , ยุคคลาสสิก (Classical Period; 1750-1830) , ยุคโรแมนติก (Romantic Period; 1830-1900) ฯลฯ จะได้เปรียบเทียบกับลีลาของเพลงส่วนใหญ่ที่แต่งในยุคเดียวกัน

ข้อมูลเสริมในส่วนของประวัติ ประกอบด้วยข้อมูลอื่น ๆ ที่น่าสนใจ เช่น

6. จำนวนผลงาน อาจกล่าวถึงผลงานทั้งหมดที่จัดอยู่ในประเภทเดียวกันของนักแต่งเพลงผู้นี้ เช่น ถ้าวิเคราะห์ซิมโฟนี ควรระบุว่า นักแต่งเพลงผู้นี้แต่งซิมโฟนีไว้ทั้งสิ้นกี่บท และซิมโฟนีบทที่จะวิเคราะห์เป็นหมายเลขต้น ๆ หรือท้าย ๆ ซึ่งจะทำให้พหุศาสตร์เขาได้ว่า ลีลาของบทประพันธ์เพลงควรเป็นอย่างไร

7. ความสำคัญของเพลง ควรกล่าวถึงความสำคัญของเพลงนี้ที่มีต่อประวัติศาสตร์ดนตรี เช่น เป็นเพลงแรกที่ใช้ทรอมโบน เป็นเพลงสุดท้ายที่แต่งสมบูรณ์ทุกท่อนก่อนเสียชีวิต เป็นเพลงที่แต่งในโอกาสพิเศษ ฯลฯ

8. ชีวิตของผู้แต่ง ชีวิตของผู้แต่งในช่วงที่แต่งเพลงนี้อาจมีประโยชน์ในการวิเคราะห์ เช่น เป็นเพลงที่แต่งในช่วงที่ใช้ชีวิตอยู่ปารีส เป็นเพลงที่แต่งระหว่างเจ็บหนักก่อนเสียชีวิต เป็นเพลงที่ได้รับคำจ้างให้แต่งเพื่อโอกาสบางอย่าง ฯลฯ

ภาพรวมภายนอก จากชื่อเพลงทำให้ได้ภาพรวมภายนอกในระดับพื้นฐาน คือ ทำให้ทราบประเภทของเพลงและเครื่องดนตรีที่ใช้ เมื่อพิจารณาต่อไปถึงรายละเอียดเกี่ยวกับท่อนต่าง ๆ ก็จะทำให้ได้ภาพรวมภายนอกในระดับกลางซึ่งได้แก่ จำนวนท่อน อัตราความเร็วและลีลา ถ้ามีแผนเสียงก็จะทราบความยาวเป็นนาที่และวินาทีของแต่ละท่อนและของทั้งเพลงด้วย สำหรับในขั้นสุดท้ายของภาพรวมภายนอกต้องอาศัยโน้ตเพลงประกอบ ซึ่งจะทำให้ทราบความยาวของเพลงเป็นจำนวนห้องของแต่ละท่อนและจำนวนห้องของทั้งเพลง กล่าวโดยสรุป ในส่วนของภาพรวมภายนอกจะประกอบด้วยข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้

1. ประเภทของเพลง เช่น โขนاتا, คอนแชร์โต, ซิมโฟนี, สตริงควอร์เท็ต ฯลฯ
2. เครื่องดนตรีที่ใช้ เช่น เปียโนเดี่ยว, เปียโนกับไวโอลิน, วงซิมโฟนีออร์เคสตรา, เครื่องลมไม้ 5 ตัว, เครื่องสาย 4 ตัว ฯลฯ
3. จำนวนท่อน เช่น 3 ท่อน 4 ท่อน ฯลฯ
4. อัตราความเร็ว หรือความเร็วในการเล่นเครื่องดนตรี (Tempo) จะมีการระบุเป็นค่าครั้งต่อนาที (beats per minute ใช้ตัวย่อ bpm) ใช้คำศัพท์เรียกแทนค่าความเร็ว ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ค่าความเร็วในการเล่นเครื่องดนตรี

คำอ่าน	ชื่อ	ความหมาย	จังหวะ bpm
ลาร์กิสซิมอ	Larghissimo	จังหวะช้าที่สุด	น้อยกว่า 24 bpm
กราเว	Grave	จังหวะช้ามาก	25–45 bpm
ลาร์โก	Largo	จังหวะช้ามาก	40–60 bpm
เลนโต	Lento	จังหวะช้ามาก สง่างาม	45–60 bpm
เลนเกตโต	Larghetto	จังหวะค่อนข้างกว้าง	60–66 bpm
อะดาจีโอ	Adagio	จังหวะช้า	66–76 bpm
อะดาจีโอโต	Adagietto	จังหวะค่อนข้างช้า	70–80 bpm
อันดันเต	Andante	จังหวะก้าวเดิน	76–108 bpm
อันดันติโน	Andantino	เร็วกว่าอันดันเตเล็กน้อย	80–108 bpm
อันดันเต โมเดราโต	Andante Moderato	เร็วกว่าอันดันเตเล็กน้อย	92–112 bpm
โมเดราโต	Moderato	จังหวะปานกลาง	101–110 bpm
อัลเลเกรตโต	Allegretto	จังหวะเร็วปานกลาง (แต่ช้ากว่าอัลเลโกร)	112–120 bpm
อัลเลเกรตโต โมเดราโต	Allegro moderato	จังหวะเร็วปานกลาง (ใกล้เคียงอัลเลโกร)	116–120 bpm
อัลเลโกร	Allegro	จังหวะเร็วปานกลาง	120–139 bpm
วีวาเช่	Vivace	จังหวะเร็วและสดใส	168–176 bpm
วีวาซิชซิมอ	Vivacissimo	จังหวะเร็วมากและสดใส	172–176 bpm
อัลเลกริสซิมอ	Allegroissimo	จังหวะเร็วมาก	172–176 bpm
เพรสโต	Presto	จังหวะเร็วมาก ๆ	168–200 bpm
เพรสติสซิมอ	Prestissimo	จังหวะเร็วที่สุด	มากกว่า 200 bpm

ที่มา: วิกีพีเดีย สารานุกรมเสรี (2562)

5. ความยาวเป็นนาทียและวินาที เช่น ท่อนแรกยาว 15 นาที ท่อน 2 ยาว 12 นาที 35 วินาที ฯลฯ เป็นความยาวที่ไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับผู้บรรเลง จึงพบว่า เพลงเดียวกันจากแผ่นเสียงคนละแผ่น จะมีความยาวไม่เท่ากัน

6. ความยาวเป็นจำนวนห้อง เช่น ท่อนแรกมี 320 ห้อง ท่อน 2 มี 150 ห้อง

7. ความยาวเป็นจำนวนจังหวะ ถ้าเปรียบเทียบจำนวนห้องจะพบว่า ในข้อ 6) ท่อน 2 มีความยาวเป็นจำนวนห้องไม่ถึงครึ่งหนึ่งของท่อนแรก ซึ่งถ้าจะเปรียบเทียบให้ละเอียดขึ้น ควรนับจำนวนจังหวะด้วย เช่น ท่อนแรกในอัตราจังหวะ 2/4 มี 150 ห้อง ซึ่งเท่ากับ 600 จังหวะ ถือว่าความยาวใกล้เคียงกัน อย่างไรก็ตาม การนับความยาวเพลงเป็นจำนวนจังหวะเป็นที่นิยมเฉพาะในหมู่นักดนตรีเท่านั้น เช่น ในวิชาการประพันธ์เพลงมีคำสั่งให้แต่งเพลงที่มีความยาวประมาณ 50 จังหวะ

2) การวิเคราะห์ส่วนประกอบหลักของเพลง

เมื่อได้ภาพรวมภายนอกของเพลงแล้ว จึงจะวิเคราะห์ในแง่ของทฤษฎีต่อไป ในขั้นแรกควรวิเคราะห์ส่วนประกอบหลักของเพลง ซึ่งประกอบด้วยทำนอง จังหวะ เสียงประสาน และสีสันทันเสียง

3) การวิเคราะห์ประโยคเพลง

บทเพลงทุกบทต้องประกอบด้วยประโยคเพลง และประโยคเพลงเหล่านี้ก็จะถูกนำมาผูกเรียงร้อยเข้าด้วยกันจนเป็นเพลงที่สมบูรณ์ แต่ละประโยคเพลงมักมีส่วนย่อย ๆ ออกไปอีก เรียกว่าหน่วยทำนองย่อยเอก ซึ่งมีความสำคัญในการผูกเพลงทั้งหมดเข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน นอกจากนี้ประโยคเพลงยังมีเคเดนซ์ในตอนท้ายของประโยค ซึ่งเป็นตัวกำหนดจุดสิ้นสุดของประโยคเพลง นอกจากการวิเคราะห์ประโยคเพลงยังต้องคำนึงถึงเทคนิคทางการประพันธ์เพลงที่ใช้ เช่น เทคนิคการซ้ำ การเลียน ฯลฯ และท้ายที่สุดควรวิเคราะห์โครงหลักของประโยคเพลง เพราะเป็นตัวบอกทิศทางการเคลื่อนไหวของประโยคเพลง

4) การวิเคราะห์สังคีตลักษณ์

สังคีตลักษณ์เปรียบเสมือนฉันทลักษณ์ในเรื่องวรรณคดี ฉันทลักษณ์ในวรรณคดีเป็นโครงสร้างทางร้อยกรองที่แยกแยะโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ให้มีความแตกต่างกัน สังคีตลักษณ์ในดนตรีก็เช่นกัน มีโครงสร้างที่ยึดถือได้เป็นแบบอย่าง โดยมีทำนองและกัญแจเสียงเป็นตัวแปรสำคัญในการกำหนดโครงสร้างของสังคีตลักษณ์เหล่านี้ เช่น สังคีตลักษณ์สองตอน สังคีตลักษณ์สามตอน สังคีตลักษณ์รอนโด และสังคีตลักษณ์โซนาตา นอกเหนือจากสังคีตลักษณ์ดังกล่าวแล้ว ยังมีกระบวนการทางการประพันธ์แบบอื่น ๆ ที่อนุโลม เรียกว่า สังคีตลักษณ์ เช่น สังคีตลักษณ์ทำนองหลักและการแปร และรูปแบบที่ไม่จัดอยู่ในกลุ่มที่เรียกว่าสังคีตลักษณ์ แต่ก็มีกระบวนการประพันธ์ที่ถือว่าเป็นบรรทัดฐานได้ เช่น บทประพันธ์เพลงประเภทพิวัก บางเพลงก็อาศัยสังคีตลักษณ์ 2 แบบมาผสมผสานกัน เช่น สังคีตลักษณ์โซนาตารอนโด สังคีตลักษณ์สามตอนแบบผสม เป็นต้น และก็มีเพลงบางประเภทต้องใช้สังคีตลักษณ์มาผสมผสานกับรูปแบบการจัดวางดนตรี เช่น คอนแชร์โต เป็นต้น

แนวทางข้างต้นเป็นการแนะนำเค้าโครง หัวข้อ และขั้นตอนตามลำดับในการวิเคราะห์เพลง แต่ละหัวข้อมีความสำคัญเท่ากันหมดในการวิเคราะห์ทุกเพลง ผู้วิเคราะห์ต้องใช้วิจารณญาณประกอบกับความรู้ด้านทฤษฎีดนตรีและประวัติศาสตร์ในการที่จะวินิจฉัยว่า บทเพลงนั้น ๆ มีแง่มุมใดที่น่าสนใจ ควรแก่การวิเคราะห์ให้ลึกกว่าแง่มุมอื่น ๆ เช่น บางเพลงอาจมีประวัติที่น่าสนใจซึ่งมีความสำคัญต่อการวิเคราะห์ในแง่ทฤษฎี ในกรณีนี้ควรเกริ่นนำประวัติเพลงให้ละเอียดในส่วนที่จะเป็นประโยชน์กับบทวิเคราะห์ด้านทฤษฎี หรือบางเพลงมีการใช้เสียงประสานที่ไม่น่าสนใจ แต่มีการใช้ลักษณะจังหวะที่แปลกไปจากเพลงส่วนใหญ่ เช่น เพลงในยุคศตวรรษที่ 20 เป็นต้น ถ้าพบเพลงเช่นนี้ก็ควรให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์จังหวะให้ละเอียดเป็นพิเศษ บางทีจะพบว่าเพลงอาจไม่มีโครงสร้างที่แน่ชัดพอที่จะบอกได้ว่าเป็นสังคีตลักษณะชนิดใด ก็เป็นหน้าที่ของผู้วิเคราะห์ที่จะหาแง่มุมที่มีเหตุผลในการที่จะอธิบายว่า เพลงนั้นใช้อะไรเป็นตัวยึดให้เพลงทั้งหมดเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เช่น อาจเป็นลักษณะจังหวะแปลก ๆ หน่วยหนึ่ง หรือเสียงที่เป็นเอกลักษณ์ เป็นต้น

ดังนั้นก่อนที่จะเริ่มวิเคราะห์เพลง สิ่งที่สำคัญที่สุด คือต้องรู้ว่าเพลงนั้นมีจุดน่าสนใจอยู่ที่ไหน ควรให้ความสำคัญกับอะไรในบทวิเคราะห์เพลง ควรกล่าวเน้นถึงเรื่องอะไรมาน้อยเพียงใด ควรลงลึกถึงรายละเอียดในเรื่องใดบ้าง บทวิเคราะห์และข้อคิดต่าง ๆ ต้องมีเหตุผลและมีหลักการด้านทฤษฎีรองรับ เพื่อแสดงถึงคุณค่าเชิงวิชาการของบทเพลงนั้น ๆ อย่างแท้จริง (ณัชชา พันธุ์เจริญ, 2560, น. 1-6)

2.5 แนวเสียงที่ใช้ในการร้องเพลง

บรรจง ชลวิโรจน์ (2545, น. 122) เสียงร้องของมนุษย์จัดว่าเป็นเครื่องดนตรีที่ติดตัวมากับมนุษย์ซึ่งสามารถสื่อความหมาย และถ่ายทอดอารมณ์ได้ และเสียงร้องของมนุษย์มีการจัดแบ่งเป็นหลายประเภทเนื่องจากมีเสียงสูงเสียงต่ำ และคุณภาพของเสียงต่างกัน ในปัจจุบันมีการแบ่งแนวเสียงการขับร้องไว้ 4 แนวเสียง ดังนี้

1. แนวเสียงโซปราโน (Soprano) เป็นแนวเสียงที่มีลักษณะระดับเสียงสูงสุด ทำหน้าที่เป็นแนวทำนองเพลง เหมาะสำหรับเสียงของเด็กที่ยังไม่แตก และสุภาพสตรีที่มีระดับเสียงสูงขับร้อง
2. แนวเสียงอัลโต (Alto) เป็นแนวเสียงที่มีระดับเสียงต่ำรองมาจากแนวเสียงโซปราโน ทำหน้าที่เป็นแนวเสียงประสานรองจากแนวเสียงโซปราโน เหมาะสำหรับเสียงของสุภาพสตรีที่มีระดับเสียงต่ำขับร้อง
3. แนวเสียงเทเนอร์ (Tenor) เป็นแนวเสียงที่มีลักษณะระดับเสียงสูงปานกลางหรือแนวต่ำปานกลาง ทำหน้าที่เป็นเสียงประสานรองจากแนวเสียงอัลโต เหมาะสำหรับเสียงสุภาพบุรุษที่มีระดับเสียงสูงขับร้อง
4. แนวเสียงเบส (Bass) เป็นแนวเสียงที่มีลักษณะระดับเสียงต่ำที่สุด ทำหน้าที่เป็นแนวเสียงประสานในระดับต่ำ เหมาะสำหรับเสียงสุภาพบุรุษที่มีระดับเสียงต่ำขับร้อง

แนวเสียงในแต่ละแนวเสียงจะมีความแตกต่างกันตามด้านคุณลักษณะของเสียง และระดับเสียง ดังนั้นจึงต้องมีการกำหนดระยะขอบเขตแนวเสียง เพื่อความสะดวกในการขับร้อง แนวเสียงทั้ง 4 แนวเสียงมีระยะขอบเขตแนวเสียง ดังนี้

1. ระดับเสียงสูงสุด คือ โซปราโน อยู่ในระหว่างตัวโน้ตตัวโด (C) ถึงโน้ตตัวซอล (G)
2. ระดับเสียงรองลงมา คือ อัลโต อยู่ในระหว่างตัวโน้ตตัวลา (A) ถึงโน้ตตัวเร (D)
3. ระดับเสียงรองลงมา คือ เทเนอร์ อยู่ในระหว่างตัวโน้ตตัวโด (C) ถึงโน้ตตัวฟา (F)
4. ระดับเสียงต่ำสุด คือ เบส อยู่ในระหว่างตัวโน้ตตัวซอล (G) ถึงโน้ตตัวโด (C)

2.6 แนวคิดการประพันธ์เพลง

การประพันธ์เพลง เป็นการสร้างสรรค์ทำนองเพลงตามหลักทางวิชาการ ประสบการณ์ หรือตามจินตนาการของผู้ประพันธ์ มีกรอบความคิดในการเขียนเพลง นั่นคือ วัตถุประสงค์ของการประพันธ์ ลักษณะทำนอง จังหวะ เนื้อเพลงของบทเพลง ดังนั้นผู้ประพันธ์จะต้องมีองค์ความรู้ในการประพันธ์เพลง รวมถึงความสามารถในการประพันธ์บทร้อง เพื่อให้มีความสอดคล้องไปกับทำนองเพลง ในการประพันธ์เพลงแต่ละบทเพลงมีรายละเอียดของการประพันธ์ ดังนี้

1. มีความรู้ในเรื่องระบบโน้ตเป็นอย่างดี
2. มีความรู้ในหลักการประพันธ์เพลง
3. มีความรอบรู้ในเรื่องราวจะต้องประพันธ์ รวมถึงมีความรู้ในด้านประวัติศาสตร์ และสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเพลงนั้น ๆ
4. มีการนำความรู้ เหตุการณ์ในปัจจุบันมาประยุกต์ใช้
5. มีความรู้เรื่องการประพันธ์คำกลอน บทร้อง สามารถใช้ภาษาได้สละสลวย มีความหมายที่ถูกต้องและเหมาะสม

กาญจนา อินทรสุนานนท์ (2554, น.35) กล่าวถึงวิธีในการประพันธ์เพลงของครูมนัส ปิติสานต์ ไว้ว่า วิธีการประพันธ์มี 3 วิธี ได้แก่

1. ประพันธ์คำร้องก่อน
2. ประพันธ์ทำนองก่อน
3. ประพันธ์ทั้งคำร้องและทำนองไปพร้อม ๆ กัน

สำหรับการประพันธ์บทเพลงที่มีความเหมาะสมกับเด็กจะต้องคำนึงความสามารถของเด็กช่วงอายุ และระดับการศึกษา เพราะเด็กในแต่ละช่วงอายุมีความสามารถในการฟัง การขับร้อง ความเข้าใจในบทเพลงที่แตกต่างกัน และจะต้องคำนึงถึงบทบาทของการนำเพลงไปใช้

ปัญญา รุ่งเรือง (2545, น.3-5) กล่าวถึง องค์ประกอบที่สำคัญในการแต่งเพลงสำหรับเด็ก ดังนี้

1. ทำนองเพลง ทำนองเพลงที่นำมาแต่งมีที่มาหลายทาง ได้แก่

- 1) ทำนองเพลงที่สร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่จากแนวคิดและจินตนาการของผู้แต่ง
- 2) การดัดแปลงทำนองเพลงที่มีอยู่แล้ว ทั้งเพลงไทยและสากล ทั้งนี้จะต้องมีการระบุที่มาของบทเพลงไว้ด้วยเสมอ
- 3) นำทำนองเพลงซึ่งเป็นที่รู้จักมาใช้โดยตรง โดยระบุชื่อผู้แต่งเดิม หรือที่มาของทำนองนั้น ๆ ด้วย ถ้าไม่ทราบชื่อผู้แต่ง

2. จังหวะ ควรเลือกใช้จังหวะที่เหมาะสมแก่ท่วงทำนอง อารมณ์ และความหมายของเพลง
3. เนื้อร้อง ต้องคำนึงถึงความหมาย และการใช้ภาษา ดังนี้

- 1) เขียนเนื้อร้องให้มีความหมายตามความต้องการของผู้แต่ง ควรกำหนดจุดมุ่งหมายของบทเพลงให้ชัดเจน

- 2) ภาษาที่ใช้จะต้องตรงไปตรงมา มีความหมายชัดเจน มีความเหมาะสมกับวัย และความหมายของเนื้อเพลง

- 3) มีการใช้ภาษาอย่างมีศิลปะ เกิดความงามทางภาษา นั่นคือ มีวรรณศิลป์ในเนื้อเพลง กล่าวคือ มีเนื้อเพลงในรูปแบบคำกลอน แต่ไม่จำเป็นต้องเคร่งครัดฉันทลักษณ์ มีคำสัมผัส คำซ้ำได้ ผู้แต่งควรเลือกใช้คำให้เหมาะสมและสอดคล้องกับทำนองเพลง

4. ระดับเสียง ระดับเสียงที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก ได้แก่ Key F, G และ A

5. ช่วงกว้างของทำนองเพลง (Range) ช่วงเสียงที่เหมาะสมสำหรับเด็กเล็ก (ประถมต้น) คือ คู่ 8 และสำหรับเด็กโต (ประถมปลาย) ไม่ควรคู่ 13 ซึ่งช่วงเสียงที่กว้างกว่านี้อาจจะร้องได้ดีสำหรับเด็กที่มีความสามารถทางดนตรีและการขับร้องเป็นพิเศษ

จากองค์ประกอบในการประพันธ์เพลงข้างต้น สามารถนำมาใช้ในการพิจารณาบทเพลง รวมถึงวิเคราะห์ถึงองค์ประกอบของบทเพลงได้ ซึ่งบทเพลงสำหรับเด็กควรเป็นเพลงที่ดี มีความเหมาะสมทั้งทางด้านทำนองเพลง เนื้อร้อง จังหวะ และความหมายของเพลง ตลอดจนมีความงามทางดนตรีและการใช้ภาษาอีกด้วย

2.7 คำประพันธ์

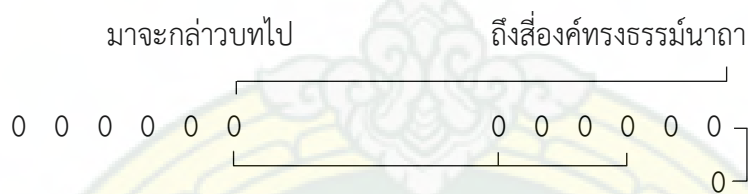
คำประพันธ์ คือถ้อยคำที่ได้มีการเรียบเรียงเป็นเรื่องราวให้ผู้อ่าน ผู้ฟังเข้าใจตามความคิดเห็นของผู้ประพันธ์ สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ ร้อยแก้ว และร้อยกรอง

1. ร้อยแก้ว เป็นเรื่องราวที่แต่งขึ้นตามภาษาที่ใช้กันทั่วไป ผู้ประพันธ์สามารถเลือกใช้ถ้อยคำได้ตามใจตนตามที่เห็นสมควร เช่น การเขียนหนังสือทางวิชาการ คำสอนในทางพระพุทธศาสนา เป็นต้น

2. ร้อยกรอง เป็นการเลือกใช้ถ้อยคำแล้วนำมาร้อยเรียงไปตามฉันทลักษณ์ที่ได้กำหนดไว้ เช่น กลอน กาพย์ โคลง เป็นต้น

สำหรับคำประพันธ์ที่ใช้ในการขับร้อง ประกอบการบรรเลงดนตรี และการแสดงละครนั้น มีจุดมุ่งหมายสำหรับการขับโต้ตอบกัน การขับลำนำเพื่อความไพเราะ และการขับร้องประกอบการแสดงเพื่อความบันเทิง แบ่งเป็น 7 ชนิด ได้แก่ กลอนบทละคร กลอนดอกสร้อย กลอนสักวา กลอนเสภา กลอนสุภาพ กลอนเพลงชาวบ้าน และกลอนเปล่า (พระยาอุปกิตศิลปสาร, 2541, น. 350)

1. กลอนบทละคร วรรคหนึ่งมี 6-7 คำ หรือบางวรรคก็มีถึง 8 คำ คำขึ้นต้นไม่จำเป็นจะต้องมีครบวรรค จะมีเพียง 2 คำก็ได้ มีรูปแบบการสัมผัสเหมือนกลอนทั่วไป ดังตัวอย่าง

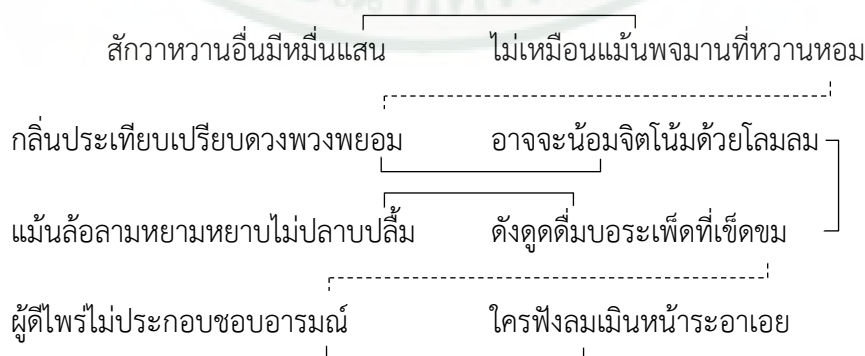

2. กลอนดอกสร้อย คำกลอนชนิดนี้คล้ายกับกลอนบทละคร วรรคหนึ่งมี 6-8 คำ ขึ้นต้นวรรคมี 4-5 คำ คำที่ 1 กับคำที่ 3 ซ้ำกัน มีคำว่า “เอ๋ย” คั่นกลาง และลงท้ายคำว่า “เอ๋ย” ดังตัวอย่าง บทดอกสร้อย แมวเหมียวแยกเขี้ยวยิงฟัน ประพันธ์โดย นายทัด เปரியู

(กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2538, น. 2)

3. กลอนสักวา ใช้ร้องแก้กันระหว่างชายหญิง หรือสมมติเป็นตัวละคร ดังตัวอย่าง พระนิพนธ์ กรมหลวงบดินทร์ไพศาลโสภณ

(พระยาอุปกิตศิลปสาร, 2541, น. 369)

4. กลอนเสภา ใช้สำหรับร้องเพื่อฟังเรื่องกันเล่น ข้อบังคับในการประพันธ์ก็เป็นชนิดเดียวกับ กลอนแปด แตกต่างกันที่คำขึ้นต้น มักขึ้นต้นว่า “ครานั้น...” ดังตัวอย่าง บทประพันธ์เรื่องขุนช้าง ขุนแผน ตอนขุนแผนเข้าห้องนางแก้วกิริยา

ครานั้นนางแก้วกิริยา	เสน่หาปลื้มใจไหลหลง

ความรักให้ระทวยวงง	เอนแอบอ่อนลงด้วยความรัก

สะอึกสะอื้นอ่อนแล้วถอนใจ	น้ำตาไหลซกซกลงตัก

แค้นใจที่มาไล่ข่มเหงนัก	แล้วจะลักวันทองไปเที่ยวไพร

(พระยาอุปกิตศิลปสาร, 2541, น. 370)

5. กลอนสุภาพหรือกลอนตลาด สุนทรภู่นิยมแต่งเป็นกลอนสุภาพในเรื่องที่อ่านฟังกันเล่น เช่น เรื่องพระอภัยมณี นิราศเมืองแกลง เป็นต้น ข้อบังคับอย่างเดียวกับกลอนแปด และลงจบ “เออ” เมื่อจบเท่านั้น ดังตัวอย่าง บทประพันธ์ของสุนทรภู่ เรื่องพระอภัยมณี ตอนสุดสาครเข้าเมืองการเวก

แล้วสอนว่าอย่าไว้ใจมนุษย์	มันแสนสุดลึกล้ำเหลือกำหนด

ถึงเถาวัลย์พันเกี่ยวที่เลี้ยวลด	ก็ไม่คดเหมือนหนึ่งในน้ำใจคน

มนุษย์นี้ที่รักอยู่สองสถาน	บิดามารดาก็รักมากเป็นผล

ที่พึ่งหนึ่งพึ่งได้แต่กายตน	เกิดเป็นคนคิดเห็นจึงเจรจา

(พระยาอุปกิตศิลปสาร, 2541, น. 370-372)

6. กลอนเพลงชาวบ้าน หรือกลอนฉ่อย หรือที่เรียกว่า กลอนหัวเดียว วิธีดำเนินกลอนบทหนึ่งมี 2 วรรค และวรรคหนึ่งมีตั้งแต่ 4-10 คำ บังคับสัมผัส 2 แห่ง คือ สัมผัสระหว่างวรรคกับสัมผัสท้ายบาท สัมผัสท้ายบาทเป็นเสียงเดียวกันทุกบาทตลอดบท ดังตัวอย่าง กลอนโล จากเพลงฉ่อยของเก่า

นี่ต้นขานางข้างเคียงไข่น้ำ	แก้มกุ่มกันเกราร่างไกร

ชมไม้เดือนหกฝนตกใบแตก	เดือนแปดชมแปดกลตาไป

ดูเขยวขุ่มพืชมพุกฤษา	กิ่งก้านสาขาสูงใหญ่

ได้ชมต่างต่างต้นคางมะกอก	ชมผลชมดอกชมใบ

(พระยาอุปกิตศิลปสาร, 2541, น. 488-490)

7. กลอนเปล่า เป็นคำประพันธ์ที่ไม่มีฉันทลักษณ์ ถึงแม้จะไม่มีแบบแผนการบังคับเสียง แต่ผู้ประพันธ์ก็ยังคงต้องการจังหวะลีลาของเสียงในการโน้มน้าวอารมณ์ความรู้สึก ดังนั้นจึงมักใช้รูปแบบการเขียนในลักษณะร้อยกรองอิสระ คือไม่ได้ควบคุมท่วงทำนองการอ่านอย่างเคร่งครัดเหมือนร้อยกรอง แต่ก็ไม่ใช่ร้อยแก้ว ยังคงอาศัยเค้าโครงบางส่วนจากระบบเสียงของฉันทลักษณ์ แต่ผ่อนคลายและลื่นไหลกว่า โดยยึดเอาการปลดปล่อยอารมณ์หรือความชัดเจนของความหมายเป็นหลัก (“กลอนเปล่า”, 2544)

รื่นฤทัย สัจพันธุ์ (2542, น. 94-95) กล่าวถึง กลวิธีการแต่ง เนื้อหา และรูปแบบของ กลอนเปล่าไว้ว่า

1. กลวิธีการแต่งกลอนเปล่ามี 5 ลักษณะ ได้แก่

- 1) การใช้ข้อความซ้ำ เพื่อย้ำความหมาย
- 2) การใช้คำง่าย เหมาะสม กะทัดรัด ลึกซึ้งกินใจ สะท้อนความรู้สึก
- 3) การใช้สัญลักษณ์ เป็นการสร้างความซับซ้อนและซ่อนความคิดทางการเมือง
- 4) ใช้เครื่องหมายไวยากรณ์ เช่น จุลภาค (.) ประจัญ (?) และอัศเจรีย์ (!) เป็นต้น เพื่อสื่ออารมณ์และน้ำเสียงของผู้แต่งให้ชัดเจนขึ้น

5) แต่งเป็นละคร โดยมีการกำหนดตัวผู้พูด มีการใช้ถ้อยคำในวงเล็บเพื่อบอกถึง อากัปกิริยา น้ำเสียงหรือเสียงประกอบ

2. เนื้อหา เนื่องจากกลอนเปล่าเป็นบทประพันธ์ที่แต่งเพื่อพรรณารมณ์ความรู้สึก หรือความคิดอย่างใดอย่างหนึ่ง จึงมีเนื้อหาที่หลากหลายทั้งสะท้อนอารมณ์ส่วนตัว และแสดงความคิดเห็น เรื่องชีวิตและสังคมตลอดจนการเมือง

3. รูปแบบ กลอนเปล่าเป็นคำประพันธ์ที่ไม่มีลักษณะบังคับทางฉันทลักษณ์อย่างร้อยกรอง จึงมีรูปแบบที่ประสานเอกลักษณ์ของร้อยแก้วและร้อยกรองเข้าด้วยกัน ไม่บังคับสัมผัสการเขียน ที่เขียนติดต่อกันคล้ายร้อยแก้วแต่ยังคงรักษาลีลาของร้อยกรอง คือมีจังหวะและการใช้โวหารสร้างจินตภาพ มีลักษณะของรูปแบบสร้างสรรค์ สรุปได้ดังนี้

1) เขียนเป็นวรรค วรรคละหนึ่งบรรทัด เป็นลักษณะของกลอน จะมีความยาวประมาณ 4-10 บรรทัด เน้นจังหวะการอ่าน ดังนี้

1.1) เขียนสั้น ๆ ยาว 4 บรรทัด มีการเล่นสัมผัสบ้าง

1.2) เขียนยาว เว้นบรรทัดแบ่งช่วงเพื่อความสบายตาน่าอ่าน แต่ละวรรคใช้คำมากบ้างน้อยบ้าง เป็นที่นิยมกันมากที่สุด

1.3) เขียนยาวในแต่ละบท และแต่ละวรรค มีความยาวสม่ำเสมอ มีการเว้นบรรทัดเป็นช่วง ๆ

1.4) เขียนยาวมาก มีการแบ่งช่วงเหมือนแบบที่ 1 และ 2 แต่จะใส่เครื่องหมายกำกับในแต่ละช่วง

2) ไม่มีการบังคับสัมผัส มีสัมผัสบ้าง ไม่มีสัมผัสบ้าง ไม่สม่ำเสมอ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า กลอนเปล่าเป็นคำประพันธ์รูปแบบหนึ่งที่แต่งได้อย่างอิสระ ไม่มีข้อบังคับทางฉันทลักษณ์ มีรูปแบบการเขียนที่ประสมประสานกันระหว่างร้อยแก้วและร้อยกรอง ใช้ถ้อยคำสื่ออารมณ์ความรู้สึก และสร้างจินตภาพแก่ผู้อ่าน ดังตัวอย่าง กลอนเปล่า ของ จ่าง แซ่ตั้ง

เมื่อแม่ให้ขนมหวานแก่ลูก
ผลไม้บนต้นก็หวาน
ใบไม้วันนี้แสงแดดฉาย
กิ่งก้านวันนี้สั้นไกวตามลม
ลูกแม่ อุ้มลูก
นั่งเล่นได้ต้นไม้ตรงนี้

(สมัย วิถีรุ่งโรจน์, 2542, น. 57)

นอกจากนี้ยังมีรูปแบบคำประพันธ์อื่น ๆ ที่พบในบทขับร้อง ดังนี้

1. กลอนสี่ ในแต่ละวรรค มีวรรคละ 4 คำ มีสัมผัสตามฉันทลักษณ์ ดังตัวอย่าง บทประพันธ์ของหลวงศรีปรีชา จากศิริวิบูลกิตติ์

จักกริตจักกราย	จักย้ายจักย่อง

ไม่เมินไม่มอง	ไม่หมองไม่หมาง

งามเนื่องงามนิ่ม	งามยืมงามย่าง

ดูคิ้วดูคาง	ดูปร่างดูปรุง

(ชุมนุมตำรากลอนฉบับหอพระสมุดวชิรญาณ, 2519, น. 173)

2. กลอนหก ในแต่ละวรรค มีวรรคละ 6 คำ มีสัมผัสตามฉันทลักษณ์ ดังตัวอย่าง คำกลอนนมัสการประณามคาถา ในสงครามการตักกลอน ของพระยาอุปกิตศิลปสาร

(พระยาอุปกิตศิลปสาร, 2541, น. 366)

3. กาพย์ยานี 11 วรรคหน้ามี 5 คำ และวรรคหลังมี 6 คำ มีสัมผัสตามฉันทลักษณ์ ดังตัวอย่าง กาพย์พระไชยสุริยา ของสุนทรภู่

(พระยาอุปกิตศิลปสาร, 2541, น. 432)

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชูวงศ์ กลิ่นเลขา (2548) ศึกษาเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์คุณค่าของวรรณกรรมเพลงร่ำวง” มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ เพื่อรวบรวมวรรณกรรมเพลงร่ำวง เพื่อวิเคราะห์คุณค่าด้านศิลปะการใช้ภาษาในการประพันธ์เพลงร่ำวง และเพื่อวิเคราะห์คุณค่าด้านเนื้อหาของเพลงร่ำวง ผลการศึกษาสรุปได้ว่า คุณค่าด้านศิลปะการใช้ภาษาในการประพันธ์เพลงร่ำวงประกอบด้วย คุณค่าด้านศิลปะการใช้ถ้อยคำ คุณค่าด้านศิลปะการใช้สำนวนโวหาร แบ่งเป็น โวหารการเขียน และภาพพจน์ ผลการศึกษาคุณค่าด้านเนื้อหาของเพลงร่ำวง สรุปได้ว่า เนื้อหาของเพลงร่ำวงมีคุณค่าในการสะท้อนสังคมให้เห็นวิถีชีวิตเกษตรกรไทย ความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์และสิ่งเหนือธรรมชาติ ประเพณีไทย กิจกรรมเพื่อความบันเทิง วิธีการเดินทางและการติดต่อสื่อสาร นโยบายของรัฐบาล ป. พิบูลสงคราม หลักธรรมในพุทธศาสนา ส่วนคุณค่าในการให้แง่คิด ประกอบด้วย การให้แง่คิดในการศึกษา การให้แง่คิดในการทำงาน การให้แง่คิดในการปฏิบัติในฐานะพุทธศาสนิกชน การปฏิบัติตนในฐานะกุลสตรี การปฏิบัติตนในฐานะพลเมืองดี และการปฏิบัติตนในฐานะผู้ครองเรือน

วราภรณ์ รุ่งเรือง (2549) ศึกษาเรื่อง “แนวคิดในการแต่งเพลงสำหรับเด็กของคณะกรรมการวิทยุโรงเรียน กรณีศึกษาบทเพลงวิทยุโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ” งานวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษา หลักการคัดเลือกบทเพลงของคณะกรรมการวิทยุโรงเรียน แนวคิดในการแต่งของผู้แต่งเพลงวิทยุโรงเรียน และคุณลักษณะทางดนตรีและคุณค่าของบทเพลงวิทยุโรงเรียน โดยผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพตามหลักของการวิจัยเชิงมานุษยวิทยา ผลการวิจัยพบว่า หลักการคัดเลือกบทเพลงของคณะกรรมการวิทยุโรงเรียน ใช้หลักความเหมาะสมกับระดับชั้นของผู้เรียน การจัดทำเป็นสื่อวิทยุ และการทำงานในโรงเรียน แนวคิดในการแต่งเพลง แต่งตามความเหมาะสมสำหรับเด็กแต่ละวัย มีระดับเสียงที่ไม่สูงหรือต่ำเกินไป เนื้อร้องสอดคล้องกับความรู้ความเข้าใจของเด็ก ช่วงเสียงที่เหมาะสมคือไม่เกินคู่ 8 สำหรับเด็กเล็ก และคู่ที่ 11 สำหรับ เด็กโต บันไดเสียงที่เหมาะสมคือ Key F ,G ,A และ Bb ซึ่งใกล้เคียงกับทางโน้ต ทางใน ทางกลาง และทางเพียงออของไทย คุณลักษณะทางดนตรีที่พบ ได้แก่ รูปแบบของบทเพลง ส่วนมากเป็นเพลงสองท่อน ช่วงเสียงที่ใช้มากที่สุดคือ ไม่เกินคู่ 8 เนื้อร้องส่วนมากเข้ากับทำนองเพลง มีความงามทางวรรณศิลป์ มีความเหมาะสมแก่การใช้งานตามระดับชั้น ลำดับคุณค่าของบทเพลงเรียงจากมากไปน้อย 4 อันดับ คือ 1) การปลูกฝังการรักธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2) การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม คติชีวิตและค่านิยมอันดีงาม 3) การให้ความรู้และทักษะทางดนตรี และ 4) การปลูกฝังค่านิยมในศิลปวัฒนธรรมไทย

ถาวร วัฒนบุญญา (2552) ได้ศึกษา “การวิเคราะห์เพลงพูดของเพลิน พรหมแดน” จากผลการวิจัยพบว่า เพลงที่ใช้ในการศึกษาทั้ง 12 เพลงอยู่ในบันไดเสียงเมเจอร์ 5 เพลง และบันไดเสียงไมเนอร์ 6 เพลง และเพลงที่ใช้ทั้งบันไดเสียงเมเจอร์และไมเนอร์ในเพลงเดียวกัน 1 เพลงส่วนใหญ่เป็นเพลงที่มีอัตราจังหวะเร็ว การขับร้องใช้การขับร้องด้วยน้ำเสียงที่หลากหลาย เน้นหนัก-เบา เน้นคำเฉพาะบางคำที่สำคัญเป็นพิเศษ นุ่มนวล ตัดพ้อ เสียใจ ออดอ้อน วิงวอน เพื่อให้เกิดความไพเราะและชัดเจนในความหมายรักษ้อัตราจังหวะได้ถูกต้องตามจังหวะที่วางไว้ มีการใช้เทคนิคพิเศษหลายอย่างในการขับร้องเพื่อให้เข้ากับเนื้อหาและอารมณ์ของเพลง การพูด ใช้แทรกบทพูดในแต่ละท่อนของบทเพลง พบว่าเป็นการพูดในลักษณะสนทนาที่จัดให้มีขึ้นเป็นท่อน ๆ เป็นการสนทนาระหว่างชายกับชาย การพูดเชิญชวน การพูดแบบพากย์ฟุตบอล การพูดแบบคนเดียว การพูดคนเดียวเชิงโฆษณาสินค้า และที่สำคัญที่สุดที่ทำให้เพลงพูดของเพลิน พรหมแดน มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักคืออารมณ์ขัน ความสนุกสนาน ตลกขบขัน เป็นต้น ด้วยน้ำเสียงที่แสดงอารมณ์เหมือนอยู่ในเหตุการณ์จริง เนื้อหาของบทพูดยังสอดคล้องกับเนื้อร้องของเพลงในแต่ละท่อนเพื่อเป็นการขยายความให้ผู้ฟังเข้าใจเรื่องราวมากขึ้น

ส่วนของดนตรีสามารถแบ่งได้เป็น 3 ส่วน ดังนี้ 1) บทนำ มีลักษณะของทำนองที่แตกต่างจากเพลงลูกทุ่งทั่วไปคือ มีลักษณะของทำนองที่ใช้โน้ตหลักจังหวะ ทำให้ทำนองมีความสนุกสนาน การดำเนินทำนองมีการสอดแทรกระหว่างทำนองกันด้วย ทั้งเครื่องดนตรีในกลุ่มเครื่องเป่าและเครื่องดนตรีในกลุ่มลีสลาจังหวะ ซึ่งเป็นจุดเด่นของเพลงพูดของเพลิน พรหมแดน ทำให้มีลีลาหลากหลาย คึกคักน่าสนใจ 2) ทำนองเพลง มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวคือมีบทพูดต่อท้ายท่อนเพลง การเคลื่อนที่ของ

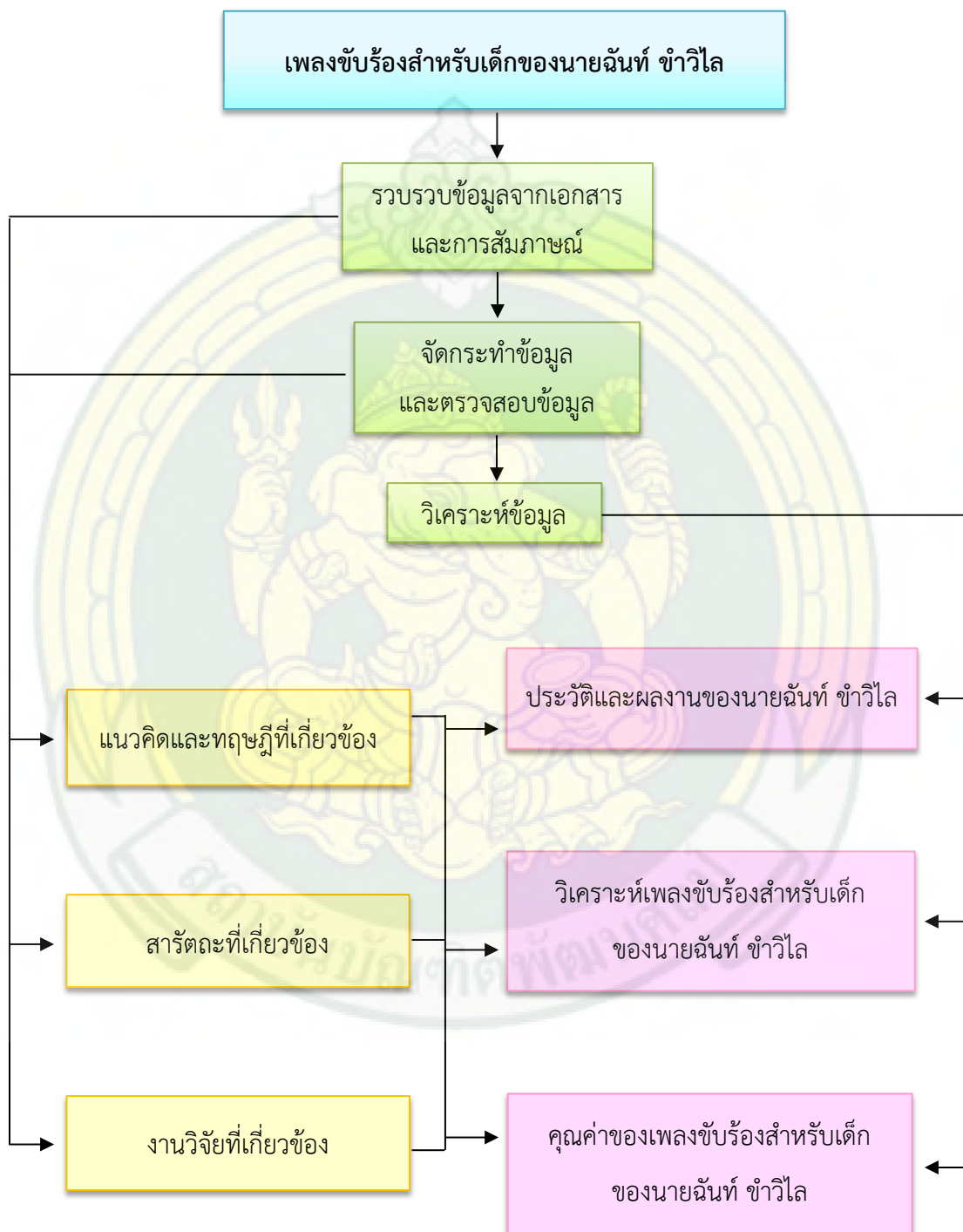
ทำนองเมื่อมีการดำเนินทำนองในแนวที่ต่ำลง ทำนองต่อไปจะมีทิศทางขึ้น จังหวะมีทั้งจังหวะหลัก และการขึ้นจังหวะ มีการประสานเสียงในรูปแบบของคอร์ดปิด การดำเนินทำนองของแต่ละบทเพลง มีความสนุกต่อเนื่องกันอย่างน่าฟัง 3) ท่อนจบ ใช้ทำนองลงจบที่หนักแน่น และจบแบบสมบูรณ์ เป็นส่วนใหญ่

ปารณีย์ คำโฉม (2559) ศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์หลักจริยธรรมจากวรรณกรรมบทเพลง ของครูไพฑูรย์ บุตรชั้น” ผลการวิจัยพบว่า วรรณกรรมบทเพลง ครูไพฑูรย์ บุตรชั้น สามารถจำแนก หลักจริยธรรมออกได้ 3 หลัก ได้แก่ 1) หลักจริยธรรมส่วนบุคคล 2) หลักจริยธรรมส่วนรวม 3) หลัก จริยธรรมในวิชาชีพ เนื้อหาสาระของจริยธรรมในวรรณกรรมบทเพลง ครูไพฑูรย์ บุตรชั้น กล่าวถึง ความสันโดษ ความซื่อสัตย์ ความกตัญญู ความเป็นอนิจจังของชีวิต การประพุดิตตนเป็นคนดี การเคารพบูชาบุคคลที่ควรบูชา ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ วรรณกรรมบทเพลงครูไพฑูรย์ บุตรชั้น นอกจากให้ความสนุกสนาน เพลิดเพลินแก่ผู้ฟังแล้ว ยังมีเนื้อหาสาระที่ขัดเกลาจิตใจของผู้ฟัง เพลงให้ทำความดีต่อตนเอง และผู้อื่นพร้อมทั้งมีความไพเราะ เป็นเอกลักษณ์ ใช้ภาษาสละสลวย โดย วรรณกรรมบทเพลงแบ่งออกได้หลายประเภท เช่น วิถีชีวิตของคนชนบท ความงดงามของธรรมชาติ ขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนเหตุการณ์บ้านเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เป็นบทเพลงที่ประพันธ์ ขึ้นทันเหตุการณ์ยุคสมัยนั้น ๆ มีคุณค่า คนยังนิยมฟัง และหลากหลายบทเพลงสามารถนำมาเป็น แบบอย่างแนวจริยธรรมในการดำเนินชีวิตสามารถใช้บทเพลงเป็นสื่อสำคัญในการเผยแพร่แนวคิด มีคติสอนใจ พร้อมทั้งได้รับความบันเทิงควบคู่กันไปด้วย

ภัทรธร พิพัฒนกุล (2561) ศึกษาเรื่อง “บทเพลงสำหรับเด็ก (โตโย) ของโอะงะวะ มิเมะอิ” โอะงะวะ มิเมะอิ เป็นนักเขียนวรรณกรรมสำหรับเด็กที่ได้ สร้างสรรค์ผลงานมากมาย แม้ว่าช่วงชีวิต ของเขาต้องเผชิญกับภาวะอดอยากและความเหลื่อมล้ำทางสังคม และการสูญเสียบุตรถึงสองคนตั้งแต่วัยยังเล็ก แต่เขายังมุ่งมั่นเขียนหนังสือ “ที่เหมาะสมสำหรับเด็กอย่างแท้จริง” ซึ่งมีความไพเราะอ่อนโยนแฝงความหมายลึกซึ้ง และมีความสำคัญต่อวงการวรรณกรรมสำหรับเด็กจนถึงปัจจุบัน ผลงานบางส่วนของเขามีเนื้อหาตีแผ่ความเป็นจริงของความยากไร้และสงคราม แต่บรรยายอย่างมีวรรณศิลป์ นอกจากวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้น กวีนิพนธ์แล้ว เขายังได้แต่งบทเพลงสำหรับเด็กหรือที่เรียกว่า “โตโย” ด้วย งานวิจัยนี้เป็นการศึกษางานประพันธ์ประเภท“โตโย”ที่โอะงะวะ มิเมะอิแต่งไว้ 21 ชิ้น จากหนังสือรวมผลงานสำหรับเด็กของโอะงะวะ มิเมะอิเล่ม 3 พบว่าผลงานของเขาเรียบเรียงด้วยถ้อยคำที่งดงามแต่แฝงความโศกเศร้า สะท้อนแนวคิดที่นักเขียน ได้รับผลกระทบจากความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเมืองสมัยไทโช-โชวะ เกี่ยวกับความรักของ ครอบครัว ความรู้สึกโหยหาบ้านเกิด และความยากจนและทุกข์ ของผู้คน มีการใช้สำนวนที่สื่อถึงความ รู้สึกและสภาพชีวิตที่ต้องต่อสู้กับอุปสรรค

4. กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากผลการศึกษาเอกสาร หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเรื่อง เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันทน์ ขำวิไล ผู้วิจัยสามารถสรุปแนวความคิดในการวิจัยได้ดังรูป

ภาพที่ 3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ที่มา: ผู้วิจัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาการวิจัยเรื่อง เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล เป็นการศึกษาเชิงวิเคราะห์ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลทางวิชาการจากเอกสารงานวิจัย หนังสือ เอกสาร และแผ่นเสียง ใช้เครื่องมือในการวิจัยเพื่อเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์จากบุคคลผู้ให้ข้อมูล และผู้ที่มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับงานวิจัยโดยตรง โดยนำข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียง แล้วนำมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ และนำเสนอข้อมูลตามระเบียบวิธีการวิจัย ดังนี้

1. บุคลากรผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยได้มีการแบ่งกลุ่มบุคคลผู้ให้ข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกับงานวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) คือ ผู้ที่ให้ข้อมูลด้านเอกสารเกี่ยวกับนายฉันท ขำวิไล หนังสือบทเพลงขับร้องสำหรับเด็ก และข้อมูลเพลงขับร้องสำหรับเด็กที่ได้แก่

1) ศาสตราจารย์เกียรติคุณนายแพทย์พูนพิศ อมาตยกุล ราชบัณฑิตกิตติมศักดิ์ นักวิชาการสาขาดนตรีวิทยา กรรมการและเลขานุการมูลนิธิราชสุตา

2) คุณครูอัมภาวุธ สาคริก เลขานุการมูลนิธิหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)

3) นายจิตติวัจน์ ชื่นประเสริฐ นักสะสมผลงานด้านนาฏดุริยางคศิลป์ไทย

2. กลุ่มผู้ปฏิบัติ (Casual Informants) คือ ผู้ที่ได้เข้าร่วมการบันทึกเสียงการบรรเลง และขับร้องเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล ได้แก่

1) คุณครูทัศนีย์ ขุนทอง ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (คีตศิลป์ไทย) พ.ศ. 2555 และผู้เชี่ยวชาญคีตศิลป์ไทย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

2) คุณครูดนตรี トラโมท ข้าราชการบำนาญ เป็นบุตรของนายดนตรี トラโมท ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (ดนตรีไทย) พ.ศ. 2528

3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป (General Informants) คือ ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในด้านภาษาไทย และด้านเทคโนโลยี ได้แก่

1) คุณครูณลินี นวลขาว ครูประจำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนจิตรลดา

2) คุณครูทัชชา ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา ครูประจำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนจิตรลดา

3) นายศิรินทร์ พงษ์พัฒน์ วิศวกรเสียงมูลนิธิราชสุตา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การเก็บข้อมูลในการวิจัยจากแหล่งข้อมูลบุคคล ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างในการเก็บข้อมูล พร้อมทั้งใช้การสังเกตอย่างมีส่วนร่วมในการสัมภาษณ์ มีประเด็นในการสัมภาษณ์ ดังนี้

1. ประเด็นการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สอบถามเกี่ยวกับความเป็นมา และบริบทของเพลงขับร้องสำหรับเด็กในสังคมไทย ความเป็นมา คุณลักษณะทางดนตรีและการขับร้อง รวมถึงคุณประโยชน์ และคุณค่าที่ปรากฏในเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล

2. ประเด็นการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ปฏิบัติ สอบถามเกี่ยวกับลักษณะของบทเพลงขับร้อง ลักษณะการขับร้อง และการบรรเลงดนตรีประกอบเพลงของบทเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล ตลอดจนรายละเอียดในการฝึกซ้อมเพลง และการบันทึกแผ่นเสียง

3. ประเด็นการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป แบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1) ด้านงานประพันธ์ สอบถามเกี่ยวกับลักษณะ รูปแบบ ฉันทลักษณ์ของคำประพันธ์ และคุณค่าด้านงานประพันธ์ที่ปรากฏของบทเพลงสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล

2) ด้านสารสนเทศ สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประวัติ ผลงาน และข้อมูลที่ปรากฏในรูปแบบของแผ่นบันทึกเสียงเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล

3. การเก็บรวบรวมและการจัดกระทำข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลทางเอกสารต่าง ๆ เช่น หนังสือ วารสารสิ่งพิมพ์ วิทยานิพนธ์ เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์และใช้สำหรับเป็นเอกสารอ้างอิง

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม จากบุคลากรผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กลุ่มผู้ปฏิบัติ และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมจากทางระบบสารสนเทศ (อินเทอร์เน็ต) โดยค้นคว้าข้อมูลจากเว็บไซต์ต่าง ๆ ที่มีประเด็นเกี่ยวข้องกับงานวิจัย

นำข้อมูลที่ได้จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ มาแยกเป็นประเด็นเพื่อนำไปใช้ในขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล โดยผู้วิจัยได้มีการจัดหมวดหมู่ของบทเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล จำนวน 109 เพลง โดยพิจารณาจากเนื้อเพลง และนำมาจัดหมวดหมู่ให้มีความสอดคล้องไปตามจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ดนตรีในหลักสูตรประโยคประถมศึกษา พ.ศ. 2503 กล่าวคือ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ฝึกฝนอบรมให้นำไปสู่คุณลักษณะสำคัญ 4 ประการ ซึ่งสามารถจัดหมวดหมู่บทเพลงได้ 9 ประเภท ดังนี้

1. บทเพลงเกี่ยวกับธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม จำนวน 27 เพลง

2. บทเพลงเกี่ยวกับครอบครัว และสังคม จำนวน 7 เพลง

3. บทเพลงเกี่ยวกับโรงเรียน จำนวน 13 เพลง
4. บทเพลงเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และการละเล่น จำนวน 15 เพลง
5. บทเพลงเกี่ยวกับดนตรีและการแสดง จำนวน 7 เพลง
6. บทเพลงเกี่ยวกับกีฬา จำนวน 7 เพลง
7. บทเพลงเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม จำนวน 22 เพลง
8. บทเพลงเกี่ยวกับการสร้างระเบียบวินัยต่อตนเอง จำนวน 4 เพลง
9. บทเพลงเกี่ยวกับความรักชาติ และปลุกใจ จำนวน 7 เพลง

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้รวบรวมไฟล์เสียงเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล จำนวน 109 เพลง โดยรวบรวมจากบุคคลผู้ให้ข้อมูล กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป ด้านเทคโนโลยี เป็นจำนวน 98 เพลง และอีก 11 เพลง ผู้วิจัยได้จัดทำเพลงขึ้นมาใหม่ สร้างสรรค์ ทำนอง และขับร้องเพลงตามโน้ตสากลที่ปรากฏในหนังสือบทขับร้อง

4. การตรวจสอบและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความสอดคล้องของข้อมูล โดยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า โดยมีการตรวจสอบความถูกต้องของแหล่งที่มาของข้อมูลทางเอกสารต่าง ๆ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และข้อมูลที่ได้มาจากการค้นหาผ่านระบบสารสนเทศ Internet โดยพิจารณาจากแหล่งที่มาของข้อมูลต่าง ๆ และบุคลากรผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่ม เพื่อเป็นการตรวจสอบความถูกต้อง และป้องกันการผิดพลาดของข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้รับตรวจสอบความถูกต้องแล้ว มาจำแนกประเด็นเพื่อนำมาวิเคราะห์ โดยแยกประเด็นการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

- 1) การศึกษาประวัติ และผลงานของนายฉันท ขำวิไล
- 2) การวิเคราะห์เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล ผู้วิจัยได้คัดเลือกบทเพลงจากหมวดหมู่บทเพลงทั้ง 9 ประเภท จำนวน 29 เพลง โดยใช้การคัดเลือกบทเพลงแบบเจาะจงแบบเป็นสัดส่วน (1 : 4) ของบทเพลงแต่ละหมวดหมู่ โดยยึดจากหมวดหมู่เพลงที่มีจำนวนเพลงน้อยที่สุด โดยวิเคราะห์องค์ประกอบ และคุณลักษณะทางดนตรีของบทเพลงจากเนื้อเพลง และโน้ตสากลที่ถูกบันทึกไว้
- 3) การศึกษาคุณค่าของบทเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล ผู้วิจัยได้ศึกษาคุณค่าด้านดนตรี คุณค่าด้านงานประพันธ์ และคุณค่าด้านสังคมที่ปรากฏในบทเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล จำนวน 109 เพลง

5. การนำเสนอข้อมูล

การวิจัยเรื่อง เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ผลจากการศึกษาข้อมูลเอกสารต่าง ๆ แนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล และอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยเรียบเรียงและนำเสนอผลการวิจัยในลักษณะวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) ดังนี้

- 1) การศึกษาประวัติและผลงานของนายฉันท ขำวิไล กล่าวถึงประวัติด้านการศึกษา ชีวิตครอบครัว ผลงานการประพันธ์ และการเขียนหนังสือ ตลอดจนรางวัลเกียรติคุณที่ได้รับ
- 2) การวิเคราะห์เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล นำเสนอผลการวิเคราะห์บทเพลงในด้านองค์ประกอบ และคุณลักษณะทางดนตรีของบทเพลง
- 3) การศึกษาคุณค่าของบทเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล นำเสนอผลการศึกษาคูณค่าที่ปรากฏในบทเพลง 3 ด้าน คือ คุณค่าด้านดนตรี คุณค่าด้านงานประพันธ์ และคุณค่าด้านสังคม

บทที่ 4

ประวัติ และผลงานของนายฉันท ขำวิไล

การศึกษาเพลงร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล ผู้วิจัยได้ค้นคว้า รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับประวัติ และผลงานของนายฉันท ขำวิไล ดังนี้

1. ประวัติของนายฉันท ขำวิไล

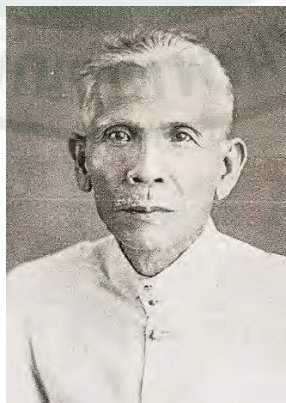

ภาพที่ 4 นายฉันท ขำวิไล

ที่มา: ฉันท-สัมพันธ์ ขำวิไล (2542)

ถิ่นกำเนิด

ฉันท ขำวิไล เกิดเมื่อวันอังคารที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2447 แรม 2 ค่ำ เดือน 3 ปีมะโรง ที่ตำบลป่าโมก ซึ่งแต่เดิมเรียกว่า บ้านนรสิงห์ อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดอ่างทอง เป็นบุตรนายหมูน ขำวิไล และนางกิ่ง (สกุลเดิม โพธิ์เจริญ)

ภาพที่ 5 นายหมูน ขำวิไล บิดาของนายฉันท ขำวิไล

ที่มา: พูนพิศ อมาตยกุล (2562, 2 ธันวาคม, สัมภาษณ์)

ตาชื่อสี ยายชื่อเจียม โพธิ์เจริญ เป็นคนอ่างทอง แต่ตาไปเกิดที่ตำบลลาดชะโด อำเภอดมัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ส่วนยายเนเจ้าของตลาดบางส่วน ปู่และย่า เป็นคนวิเศษชัยชาญ ชื่อ ขำ กันทั้งคู่ และได้้นำชื่อมาตั้งเป็นชื่อสกุลว่า “ขำวิไล” นายฉันท ขำวิไลมีพี่น้อง 7 คน ท่านเป็นคนที่มีพี่น้องคนหนึ่งคน คือ นางเทียบ จำปาทอง มีน้องห้าคน คือ นายฉันท ขำวิไล คู่แฝดชาย-หญิง (ถึงแก่กรรมตั้งแต่ยังเยาว์) นางสาวเกา เรียมสะอาด และเด็กหญิงสมพงศ์ (ถึงแก่กรรมแล้วทั้งหมด)

การศึกษา

อาจิม จันทรมพร (2537, น. 265-268) การเล่าเรียนเริ่มแรก บิดาได้นำไปฝากให้เล่าเรียนหนังสือกับพระที่วัดโบสถ์ ที่อำเภอบ้านหมี่บ้านเกิด เมื่ออายุย่าง 10 ขวบ บิดาจึงนำไปฝากเรียนที่วัดสามพระยา จังหวัดพระนคร จากนั้นได้กลับมาเรียนต่อที่โรงเรียนประจำอำเภอบ้านหมี่ และได้เรียนวิชาภาษาไทยขั้นพื้นฐานกับครู ชื่อ ครูบุญ แล้วกลับไปเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่โรงเรียนวัดเบญจมบพิตร ในช่วงปี พ.ศ. 2457 เมื่อขึ้นเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ท่านก็หนีโรงเรียนกลับไปบ้านที่อำเภอบ้านหมี่ เพราะไม่ชอบใจครูที่สอน หลังจากนั้นบิดาก็ได้นำกลับมาฝากไว้ที่วัดสุทัศน์เทพวราราม จังหวัดพระนคร แล้วให้ไปเรียนที่โรงเรียนมัธยมวัดราชพิพิธ แต่เรียนไม่จบหลักสูตร ก็กลับบ้านอีก และไม่กลับมาเรียนต่ออีกเลย หลังจากนั้นย้ายจับบวชเรียนที่วัดที่บ้าน

เด็กชายฉันทมีความรู้แตกฉานด้านภาษาไทย และสนใจหนังสือกวีนิพนธ์ จึงได้อ่านหรือที่เรียกว่า “สวด” ให้ยายและคนแก่คนเฒ่าฟังเป็นประจำ ทำให้ท่านเริ่มรักหนังสือประเภทวรรณคดีตั้งแต่นั้นมา ครั้นเมื่อบรรพชาเป็นสามเณรก็ได้รับมอบหมายให้เป็นนักเทศน์ โดยเทศน์จากคัมภีร์ไบลาณที่มีอยู่ในวัดนั่นเอง

ภายหลังท่านออกจากบ้านเกิดทั้งที่ยังเป็นเณร อายุได้ประมาณ 17-18 ปี ได้ย้ายมาจำพรรษาที่วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดพระนคร โดยเป็นศิษย์วัดมหาธาตุรุ่นไล่เลี่ยกับพลตรี หลวงวิจิตรวาทการ นายเกษม บุญศรี นายเสถียร พันธรังสี และนายธนิต อยู่โพธิ์ เมื่ออายุครบอุปสมบทก็ได้อุปสมบทเป็นพระภิกษุเมื่อปี พ.ศ. 2468 ได้รับฉายาว่า “ฉันทโสภาโณ” โดยมีสมเด็จพระวันรัตน์ (เฮง เขมจารี มหาเถระ) เป็นพระอุปัชฌาย์ และศึกษาทางธรรมเรื่อยมาจนได้นักธรรมโท และเปรียญธรรม 3 ประโยค เป็นครูสอนบาลีไวยากรณ์อยู่จนถึงพรรษาที่ 3 จึงได้ลาสิกขาเมื่อ พ.ศ. 2471

ชีวิตครอบครัว

นายฉันท ขำวิไล สมรสกับสัมพันธ์ บุญยเกียรติ บุตรีหลวงบริรักษ์จริยาวัตร (พร บุญยเกียรติ) และหม่อมหลวงแฉล้ม ศิริวงศ์ เมื่อปี พ.ศ. 2474 ซึ่งมีอาชีพเป็นครูโรงเรียนราษฎร์ มีบุตร และธิดารวม 10 คน คือ นายลิลิต นางสาวเพ็ญสิริ นายภูษงค์ นายน้อย นายนิพนธ์ นางรุจิรา คงฤทธิ์ระจัน นางโกสุมวิจิตร เพ็ญสุศรี นายวสันต์ นายอุปชาติ และนายอุปจิตร ขำวิไล

ภาพที่ 6 นางสาวสัมพันธ์ ขำวิไล
ที่มา: ฉันท-สัมพันธ์ ขำวิไล (2542)

2. ผลงานของนายฉันท ขำวิไล

นายฉันท ขำวิไล ได้แสดงถึงความสามารถในการเขียนหนังสือ กวีนิพนธ์ และประพันธ์เพลง มีผลงานการเขียนหนังสือ บทประพันธ์ และบทเพลงมากมาย ดังนี้

1) หนังสือครูประจำตัว เป็นผลงานเขียนหนังสือเล่มแรก อธิบายวิธีบวก ลบ คูณ หารเลขกล เขียนขึ้นเมื่อครั้งยังเป็นพระภิกษุที่วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ โดยจัดพิมพ์เป็นเล่มเพื่อจำหน่าย พิมพ์ที่โรงพิมพ์เฮงหลี แถวสะพานดำ ซึ่งปัจจุบันได้เลิกกิจการไปแล้ว

2) นิราศลาสิกขา ภายหลังเมื่อลาสิกขาแล้วได้ร่วมงานกันกับนายกิม หงส์ลดาธรมย์ (นายทอง หงส์ลดาธรมย์) พิมพ์หนังสือเทศน์ลงในใบลาน ได้จำหน่ายเป็นค่าใช้จ่าย และยังได้แต่งหนังสือกลอนขึ้นเล่มหนึ่งชื่อว่า “นิราศลาสิกขา” หนังสือเล่มนี้ท่านได้จัดพิมพ์และจำหน่ายได้เงินมาเป็นค่าใช้จ่าย

โดยนายฉันทได้จับเอาช่วงเวลาก่อนที่จะลาสิกขาบทมาแต่งเป็นนิราศบรรยายถึงความรู้สึกของการเป็นพระในพรรษาที่หนึ่งที่ผ่านมาด้วยดี พรรษาที่สองจิตใจปั่นป่วนด้วยกิเลสสาร แต่ก็ยังพอข่มให้สงบระงับได้ ล่วงเข้าพรรษาที่สามได้คิดถึงชีวิตในอนาคต จึงลาสิกขาบทมาใช้ชีวิตฆราวาส นิราศลาสิกขานี้ สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ ได้ทรง และมีรับสั่งให้นายฉันทเข้าเฝ้าที่วังวรดิศ เพื่อทรงแนะนำในเรื่องวรรณคดี และสนับสนุนให้แต่งหนังสือต่อไป

3) กำศรวลวังหลัง นายฉันท ขำวิไล ได้แต่งหนังสือเรื่อง “กำศรวลวังหลัง” รวมพิมพ์ไว้ใน “นิราศลาสิกขา” โดยพิมพ์แจกในงานศพของนายหมุน ขำวิไล ผู้เป็นบิดา และลงพิมพ์ในวิทยาคารอีกด้วย

ภาพที่ 7 หนังสือกลอนนิราศลาสิกขา

ที่มา: ฉันท-สัมพันธ์ ขำวิไล (2542)

4) ตำราฉันทศาสตร์ นายฉันทได้เรียบเรียงขึ้นจากตำราแต่งฉันทที่มีอยู่ในคัมภีร์วุตโตทัย ฉบับภาษามคร ซึ่งถ่ายทอดจากต้นฉบับภาษาสันสกฤต เป็นหนังสือฉบับเก่าที่มีมาแต่โบราณ เพื่อใช้เป็นตำราในการแต่งคำประพันธ์ประเภทร้อยกรอง ประกอบด้วยฉันทภาษามคร จำนวน 108 ฉันท ฉันทภาษาไทยซึ่งแปลมาจากฉันทภาษามครเหล่านั้น ซึ่งมีผู้แปลไว้แล้ว 58 ฉันท นายฉันท แปลต่ออีก 50 ฉันท พร้อมยกตัวอย่างและคำอธิบายทั้งฉันทภาษามครและภาษาไทย นอกจากนี้ยังได้ คั่นคว่ำรวบรวมตำรากาพย์ ทั้งที่เป็นภาษามครและภาษาไทยครบทุกประเภทรวมไว้ในเล่มเดียวกันด้วย โดยจัดพิมพ์ที่โรงพิมพ์พระจันทร์

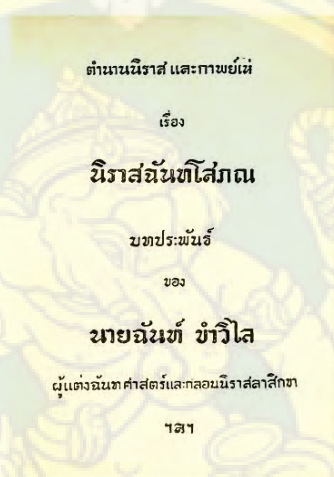

ภาพที่ 8 ตำราฉันทศาสตร์

ที่มา: ฉันท-สัมพันธ์ ขำวิไล (2542)

5) ตำนานนิราศ และกาพย์เห่เรือเรื่อง นิราศฉันทโสภณ นายฉันทได้แต่ง แล้วให้หลวงวิจิตรวาทการ นำลงพิมพ์ในหนังสือ “ดวงประทีป” ซึ่งต่อมาได้รวบรวมเป็นเล่ม จัดพิมพ์เป็นเล่มถาวร ปกแข็งหุ้มผ้าสีแดง จากหนังสือเรื่องนี้นายฉันท ขำวิไล ได้เขียนไว้ในคำนำตอนหนึ่งว่า

“...ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2474 สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ นายกราชบัณฑิตยสภา ได้ทรงหนังสือที่ข้าพเจ้าได้แต่งไว้หลายเรื่องด้วยกัน นอกจากนิราศเรื่องนี้แล้ว ทรงรับสั่งให้หาตัวข้าพเจ้าไปเฝ้าที่วังวรดิศ ณ วันอังคารที่ 8 เดือนกันยายน พ.ศ. 2474 ทรงพระกรุณาประทานพระโอวาทเพิ่มพูนความรู้ความเห็นในทางวรรณคดีแก่ข้าพเจ้าเป็นอันมาก และมีพระประสงค์โปรดฯ ให้แต่งกลอนนิราศลาสิกขาต่อและเพิ่มเติมอีกครั้งหนึ่ง ด้วยทรงพอพระหฤทัย...”

ภาพที่ 9 หนังสือตำนานนิราศ และกาพย์เห่เรือ เรื่อง นิราศฉันทโสภณ
ที่มา: ฉันท-สัมพันธ์ ขำวิไล (2542)

6) หนังสือแบบเรียนเร็วใหม่ ในปี พ.ศ. 2477 กองตำรา กรมวิชาการ กระทรวงธรรมการ ได้เชิญนายฉันท ขำวิไล เป็นกรรมการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษา และให้นายฉันทเขียนและเรียบเรียงตำราแบบเรียนภาษาไทยสำหรับเด็กเริ่มหัดเรียนขึ้นมาขึ้นหนึ่ง คือ หนังสือแบบเรียนเร็วใหม่ เล่ม 1 ตอนต้น ตอนกลาง และตอนปลาย โดยมีหลวงจรุณกิจวิฑูร (ชด เมนะโพธิ์) ข้าราชการ กระทรวงธรรมการเป็นผู้ร่วมดำเนินการ ใช้ชื่อร่วมในฐานะผู้เรียบเรียงคู่กัน กระทรวงธรรมการได้ซื้อลิขสิทธิ์และจัดพิมพ์ ประกาศใช้เป็นหนังสือบังคับเรียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทุกโรงเรียนทั่วประเทศ เมื่อปี พ.ศ. 2480

ภาพที่ 10 หลวงตรณกิจจิตร (ชด เมนะโพธิ์)

ที่มา: พูนพิศ อมาตยกุล (2562, 2 ธันวาคม, สัมภาษณ์)

คุณหญิงกุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ ศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ กล่าวถึง หนังสือแบบเรียนเร็วใหม่ ไว้ในหนังสือฉันท-สัมพันธ์ ขำวิไล (2542) ความว่า “...บทเรียนในหนังสือของท่าน เริ่มสอนจากการสอนประสมพยัญชนะกับสระ และวรรณยุกต์ แล้วอ่านเป็นคำ เป็นเรื่องสั้น ๆ ประกอบไปด้วยคำที่นักเรียนอ่านแล้วในตอนฝึกประสมคำนั่นเอง หากจะถือว่าแบบเรียนของท่านเป็นครู ก็นับว่าท่านเป็นครูคนในชาติหลายล้านคนเป็นเวลาถึง 40 ปี เต็ม...” โดยแบบเรียนเร็วใหม่ ถูกยกเลิกใช้ไปเมื่อ พ.ศ. 2520

ภาพที่ 11 หนังสือแบบเรียนเร็วใหม่

ที่มา: ฉันท-สัมพันธ์ ขำวิไล (2542)

ตำราชุดนี้ได้ใช้ตลอดมาเป็นเวลาหลายปี ข้อความบางประโยคในหนังสือเรียนก็เป็นที่ดีปาก
ติดใจคนไทยที่ได้เรียนมาจนทุกวันนี้ เช่น

ป่ากะปู้ ดูตาอู้ ตีกะปี่ กะตาอี่
ป่าปะปู้ กู้จู้
ป่าดูปู้ กู้จู้ ฯลฯ

และยังเป็นแบบอย่างในการเขียนตำราแบบเรียนภาษาไทยให้แก่ผู้เขียนรุ่นต่อมาด้วย เช่น
การเขียนแบบฝึกคำใหม่ในบทเรียน และการใช้ภาพแทนคำยากหรือคำที่ยังไม่ได้เรียน ให้นักเรียน
อ่านคำจากภาพ

ภาพที่ 12 หนังสือแบบเรียนเร็วใหม่

ที่มา: ฉันท-สัมพันธ ขำวิไล (2542)

ในปี พ.ศ. 2498 กระทรวงศึกษาธิการ ได้เปลี่ยนตำราแบบเรียนภาษาไทยสำหรับเด็กเริ่มหัดเรียนเป็นหนังสือแบบเรียนชุดบันไดก้าวหน้า (เด็กชายปัญญา เด็กหญิงเรณู) นายฉันท ขำวิไล จึงนำหนังสือแบบเรียนเร็วใหม่เล่ม 1 ตอนต้น มาจัดพิมพ์จำหน่ายเอง และเรียบเรียงแบบเรียนขึ้นมาใหม่อีกเล่มหนึ่งให้ชื่อว่า แบบเรียนภาษาไทย แบบใหม่ ตอนจบ เป็นที่นิยมสำหรับการเรียนการสอนในโรงเรียนต่าง ๆ ทั่วประเทศ โดยเฉพาะแบบเรียนเร็วใหม่ เล่ม 1 ตอนต้น

ภาพที่ 13 หนังสือแบบเรียนเร็วใหม่ เล่ม 1 ตอนต้น

ที่มา: ฉันท-สัมพันธ์ ขำวิไล (2542)

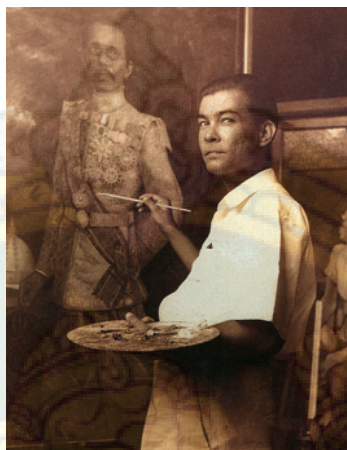

ภาพที่ 14 หนังสือแบบเรียนเร็วใหม่ ตอนจบ

ที่มา: ฉันท-สัมพันธ์ ขำวิไล (2542)

7) เพลงร้องสำหรับเด็ก นอกจากได้เขียนตำราเรียนภาษาไทยเพื่อเด็กไทยแล้ว นายฉันทยังได้แต่งเพลงสำหรับเด็กชื่อ “หนังสือบทขับร้อง” แต่งทั้งคำร้องและทำนองง่าย ๆ ซึ่งเหมาะกับเด็ก ๆ ในระดับประถมศึกษาไว้เป็นจำนวนมากถึงร้อยกว่าเพลง กระทรวงศึกษาธิการได้ซื้อลิขสิทธิ์

เมื่อ พ.ศ. 2492 และใช้เป็นหนังสือบทขับร้องสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-4 บทเพลงสำหรับเด็กชุดนี้มีความสมบูรณ์ที่สุด เพราะเป็นบทเพลงที่มีดนตรีประกอบโดย พระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร) ผู้ประพันธ์ทำนองเพลงชาติไทย เป็นผู้เขียนโน้ตดนตรีสำหรับเปียโน และเขียนประกอบภาพลายเส้นแต่ละเพลงโดย นายจำรัส เกียรติก้อง เพลงชุดนี้เป็นเพลงง่าย ๆ สนุกสนาน เด็ก ๆ สามารถจำเนื้อร้องและทำนองได้ง่าย

ภาพที่ 15 นายจำรัส เกียรติก้อง

ที่มา: พูนพิศ อมาตยกุล (2562, 2 ธันวาคม, สัมภาษณ์)

พระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร) ได้เขียนคำนิยมลงในหนังสือบทขับร้องเล่ม 1 ความว่า

“นายฉันท ขำวิไล ได้ประพันธ์เพลงขับร้องสำหรับนักเรียนเป็นจำนวนมาก ด้วยมีความมุ่งมั่นหมายจะส่งเสริมศิลปแผนกนี้ทั้งในด้านวิชาการหัดอ่านโน้ตสากลประกอบไปด้วย มีความหมายและความยากง่าย ให้เหมาะสมกับวัยวุฒิของผู้แรกศึกษาเป็นชั้น ๆ สูงขึ้นโดยลำดับ ข้าพเจ้าได้พิจารณาเห็นเป็นการสมควร และเหมาะสมอย่างยิ่ง และเต็มใจที่จะสนับสนุนเพื่อแก่การศึกษา...”

ภาพที่ 16 พระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร)

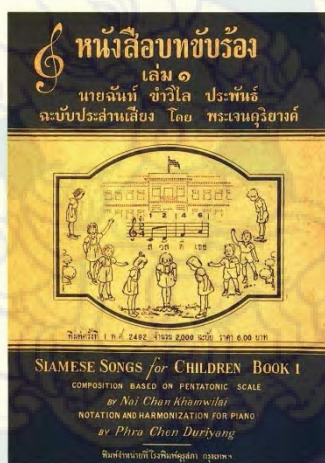
ที่มา: วิจิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร (2544)

นอกจากนี้พระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร) ได้เขียนหลักวิชาการศึกษาอ่านโน้ต ตามคำร้องขอของนายฉันท ขำวิไล เพื่อใช้เป็นแบบเรียนศึกษาประกอบการเรียนการสอนบทเพลงขับร้อง

ภาพที่ 17 หนังสือหลักวิชาดนตรี และขับร้อง

ที่มา: ฉันท-สัมพันธ ขำวิไล (2542)

ภาพที่ 18 หนังสือบทขับร้อง เล่ม 1 ฉบับประสานเสียง

ที่มา: ฉันท-สัมพันธ ขำวิไล (2542)

บทเพลงทั้งร้อยกว่าเพลงนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้จัดพิมพ์เป็นหนังสือทั้งหมด 4 เล่ม ดังนี้

- หนังสือบทขับร้องเล่ม 1 ประกอบด้วยเพลง จำนวน 31 เพลง
- หนังสือบทขับร้องเล่ม 2 ประกอบด้วยเพลง จำนวน 31 เพลง
- หนังสือบทขับร้องเล่ม 3 ประกอบด้วยเพลง จำนวน 25 เพลง
- หนังสือบทขับร้องเล่ม 4 ประกอบด้วยเพลง จำนวน 24 เพลง (รวมเพลงชาติ และ

เพลงสรรเสริญพระบารมี)

รวมทั้งหมดจำนวน 111 เพลง

ภาพที่ 19 หนังสือบทขับร้อง เล่ม 1
ที่มา: ฉันท-สัมพันธ์ ขำวิไล (2542)

หนังสือบทขับร้อง เล่ม 1 บทเพลงมีท่วงทำนองง่าย ๆ เนื้อร้องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ การละเล่นพื้นบ้าน กิจกรรมของครอบครัว ฯลฯ

ภาพที่ 20 บทเพลงในหนังสือบทขับร้อง เล่ม 1
ที่มา: ฉันท-สัมพันธ์ ขำวิไล (2542)

ภาพที่ 21 หนังสือบทขับร้อง เล่ม 2

ที่มา: ฉันท-สัมพันธ ชวัโฒ (2542)

หนังสือบทขับร้อง เล่ม 2 บทเพลงมีท่วงทำนองและเนื้อร้องเป็นข้อมูลง่าย ๆ ของการร่วมกิจกรรม การกีฬา สร้างจริยธรรมและระเบียบวินัย การแสดงมิตรภาพกับเพื่อน รู้จักชีวิต ฯลฯ

ภาพที่ 22 บทเพลงในหนังสือบทขับร้อง เล่ม 2

ที่มา: ฉันท-สัมพันธ ชวัโฒ (2542)

ภาพที่ 23 หนังสือบทขับร้อง เล่ม 3

ที่มา: ฉันท-สัมพันธ์ ขำวิไล (2542)

หนังสือบทขับร้อง เล่ม 3 มีท่วงทำนองเพลงยาวขึ้น และเนื้อร้องเน้นทางคุณธรรม จริยธรรม การประพฤติปฏิบัติต่อเพื่อนและครู ให้รู้จักปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ และชาวซึ่งในธรรมชาติ ฯลฯ

ภาพที่ 24 บทเพลงในหนังสือบทขับร้อง เล่ม 3

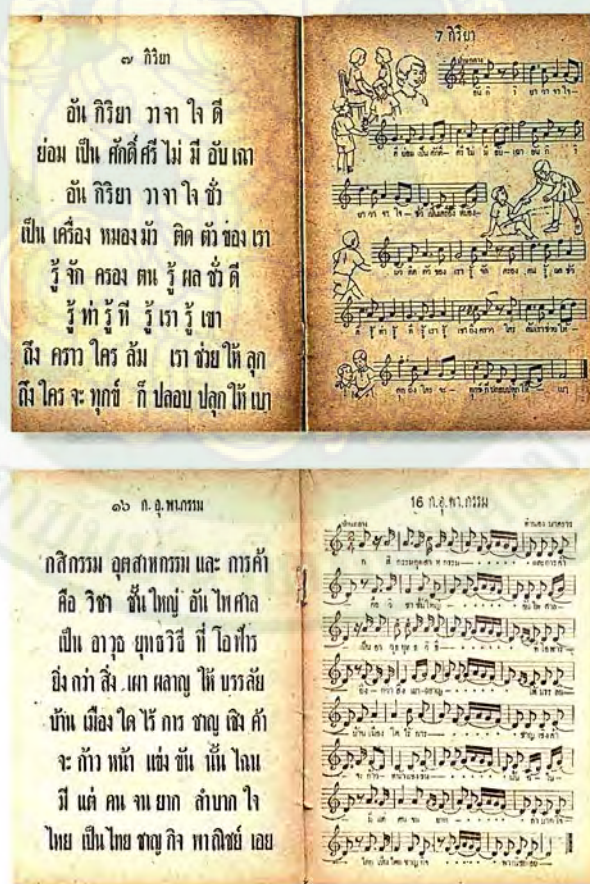
ที่มา: ฉันท-สัมพันธ์ ขำวิไล (2542)

ภาพที่ 25 หนังสือบทขับร้อง เล่ม 4

ที่มา: ฉันท-สัมพันธ์ ขำวิไล (2542)

หนังสือบทขับร้อง เล่ม 4 มีการเพิ่มทำนองเพลงไทยและใช้เครื่องดนตรีไทย ส่วนเนื้อร้องเป็นเรื่องต่าง ๆ เช่น การรู้จักรับผิดชอบ ความสามัคคี การรักษาความสะอาด รวมถึงการทำมาหากิน ฯลฯ

ภาพที่ 26 บทเพลงในหนังสือบทขับร้อง เล่ม 4

ที่มา: ฉันท-สัมพันธ์ ขำวิไล (2542)

ภาพที่ 27 หนังสือบทขับร้อง เล่ม 1-4

ที่มา: ผู้วิจัย

กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำแผ่นเสียงแจกจ่ายให้โรงเรียนพร้อมกับหนังสือ และออกอากาศเผยแพร่ในรายการวิทยุศึกษา โดยมีนายมนตรี ตราโมท (ศิลปินแห่งชาติ) ช่วยขัดเกลาทำนอง ควบคุมวงดนตรี และจัดหานักร้องในการอัดแผ่นเสียง ประกอบด้วย นางสาวทัศนีย์ ขุนทอง (ศิลปินแห่งชาติ), นางดนตรี ตราโมท, นางสาวนวล เจริญทอง ,นายประสิทธิ์โชค สุทธิรักษ์ และนายศิลป์ ตราโมท นอกจากนี้มี นางสาวนภา หวังในธรรม, นายเสรี หวังในธรรม (ศิลปินแห่งชาติ) และนายเหนี่ยว คุริยพันธุ์ ขับร้องเป็นบางเพลง อัดแผ่นเสียงที่ชั้นบนของโรงภาพยนตร์เฉลิมไทย (รื้อไปแล้ว)

ภาพที่ 28 แผ่นเสียงบันทึกการบรรเลงและขับร้องเพลงสำหรับการเรียนการสอน

ของกระทรวงศึกษาธิการ

ที่มา: ฉันท-สัมพันธ์ ขำวิไล (2542)

ภาพที่ 29 แผ่นเสียงตรา Columbia บันทึกเพลงขับร้องตามหลักสูตรประถมศึกษา
ของกระทรวงศึกษาธิการ บันทึกเสียงระหว่างปี พ.ศ. 2492-2494

ที่มา: จิตติวัฒน์ ชั้นประเสริฐ (2562, 20 กันยายน, สัมภาษณ์)

จากคำให้สัมภาษณ์ของอาจารย์ทัศนีย์ ขุนทอง กล่าวว่า

“ครูเข้าร่วมอัดเสียงเพลงร้องสำหรับเด็กของคุณฉันท ขำวิไล ขณะนั้นครูอายุประมาณ 12-13 ปี อัดเสียงที่ศาลาเฉลิมไทย เวลาซ้อม ไปซ้อมที่บ้านฉันท ขำวิไล ที่ท่าพระจันทร์ ได้เบี้ยเลี้ยง วันละ 10 บาท มีพอมนตรีไปช่วยซ้อม ร้องไปตามหนังสือและตัวโน้ต พอมนตรีเป็นคนทำทำนองดนตรี และควบคุมวง” (ทัศนีย์ ขุนทอง, 2562, 6 ตุลาคม, สัมภาษณ์)

และจากคำสัมภาษณ์ของอาจารย์ดนตรี ตราโมท กล่าวว่า

“ตอนที่ครูอัดเสียง ครูอยู่ประมาณชั้นประถม ป.3-4 เริ่มอัดเสียงตั้งแต่หนังสือเล่มที่ 1 เพลง สวัสดิ์ ไปจนถึงเล่มสุดท้าย บันทึกเสียงที่ศาลาเฉลิมไทย อัดลงแผ่นเสียง คุณฉันทจะมาขอคำปรึกษา เรื่องเพลงกับคุณพ่อที่ทำงานบ้าง ที่อัดเสียงบ้าง” (ดนตรี ตราโมท, 2562, 20 ตุลาคม, สัมภาษณ์)

นายมนตรี ตราโมท (ศิลปินแห่งชาติ) ได้กล่าวถึงนายฉันท ขำวิไลไว้ในหนังสือฉันท-สัมพันธ์ ขำวิไล ความว่า

“...คุณฉันทได้เริ่มคิดแต่งเพลงสำหรับเด็กชั้นประถมศึกษาขึ้นเพื่อให้ใช้ในโรงเรียน การแต่งเพลงสำหรับเด็ก ๆ ร้องปูพื้นฐานการร้องเพลงไทยนี้ นับว่าคุณฉันท ขำวิไล มีความสามารถมากทีเดียว แต่งทั้งคำร้องและทำนองง่าย ๆ ให้เด็กร้องได้อย่างน่าฟังมาก แทรกคติและวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสมแก่วัยของเด็ก...” (ฉันท-สัมพันธ์ ขำวิไล, 2542)

นอกจากนั้น นายมนตรี ตราโมท ได้จัดส่งกระจายเสียงรายการสำหรับเด็ก ออกอากาศรายการในตอนเช้า โดยคณะส่งกระจายเสียงที่กรมประชาสัมพันธ์ แต่งเรื่องสั้น ๆ สำหรับเด็กขึ้นแสดงส่งกระจายเสียงวันละเรื่อง แต่ละเรื่องให้จบลงโดยเข้ากับเพลงสำหรับเด็กของนายฉันทวันละเพลงเด็ก ๆ ผู้ส่งกระจายเสียงมี 4 คน ชื่อ อรทัย ชัยยา เดชา และพาณี เรียกว่า ชาติทั้งสี่ คือ นายศิลป์ ตราโมท

เป็นเดชา, พ.ต.ท. มล.ชัยยุทธ์ นพวงศ์ เป็นชัชยา, นางสินวล เจริญทอง เป็นอรัย และ นางดนตรี ตราโมท เป็นพาณี อาจารย์มนตรี เป็นผู้บรรยายเรื่อง นายฉันท์ เป็นผู้สนับสนุน โดยได้ใช้เพลงสวัสดิ์ ซึ่งเป็นเพลงสำหรับเด็กของนายฉันท์ ขำวิไล เป็นเพลงนำประจำทุกครั้ง

ดนตรี ตราโมท (2562, 20 ตุลาคม, สัมภาษณ์) กล่าวว่า

“คุณพ่อจัดรายการสำหรับเด็กตอนช่วงโมงเช้า เพลงนำของคณะตรีศิลป์ คือเพลงสวัสดิ์ของคุณฉันท์ ขึ้นต้นเพลงสวัสดิ์แล้วก็เป็นเรื่อง แล้วในเรื่องคุณพ่อจะเขียนเรื่องราวเกี่ยวกับเนื้อเพลงที่เอามาร้อง จัดรายการในเช้าวันเสาร์ และอาทิตย์ ประมาณ 1 ชั่วโมง เป็นการละครของคุณเรา และคุณพ่อก็ตั้งเพลงของคุณฉันท์มาประกอบให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง”

เมื่อกรมศิลปากรจัดการแสดง ณ โรงละครศิลปากร (ไฟไหม้ไปแล้ว) เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2492 อาจารย์มนตรีได้แต่งทำนองเพลงระบำเรไรอรุณ โดยมีนายฉันท์มาช่วยประพันธ์บทร้อง เพื่อทำเป็นระบำฉากนำในการแสดงโขน ตอนวิรุณจำบัง (มูลนิธิมนตรี ตราโมท, 2557, น. 12) นับว่านายฉันท์และอาจารย์มนตรีได้มีการร่วมงานกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันมาโดยตลอด

บทเพลงจากหนังสือขบร้องที่ประพันธ์โดยนายฉันท์ ขำวิไล ได้เป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมประกอบการสอน ปรากฏอยู่ในแผนการสอน หรือคู่มือการสอนของเกือบทุกกลุ่มประสบการณ์ในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

พระยาอนุমানราชชน (ยง อนุมานราชชน) อธิบดีกรมศิลปากรในสมัยนั้น ได้เขียนยกย่องนายฉันท์ไว้ในคำนำในหนังสือขบร้อง เล่ม 1 ดังมีข้อความตอนหนึ่งว่า

“...บัดนี้นายฉันท์ ขำวิไล ได้พยายามลงทุน ลงแรง ลงปัญญา แต่งบทร้องของเด็ก แล้วบรรจุกทำนองเพลงง่าย ๆ ที่เป็นของไทยสำหรับให้เด็กร้องเล่นมีมากทำนองด้วยกัน และมีตัวหนังสือสำหรับอ่านโน้ตสากลบอกทำนองเพลงและรูปภาพประกอบไว้ด้วยเพื่อให้เด็กสนใจ ให้คุ้นกับสิ่งเหล่านี้ นับว่านายฉันท์ ขำวิไล เป็นผู้ริเริ่มสร้างศิลปะเบื้องต้นที่ถูกต้องให้แก่ชาติ...” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2492)

ภาพที่ 30 พระยาอนุมานราชชน (ยง อนุมานราชชน)

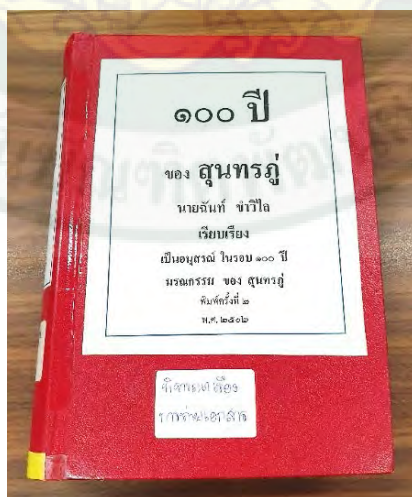
ที่มา: อนุมานราชชน, พระยา (2532)

8) หนังสือกายนคร นายฉันท ขำวิไล ประพันธ์ในสมัยที่บวชเป็นพระภิกษุ จำพรรษาที่วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ ตีพิมพ์เป็นที่ระลึกในงานปลงศพคุณยาย เมื่อปี พ.ศ. 2470 เป็นเรื่องราวของกายและจิตที่สมมุติ ประกอบด้วยลักษณะคำประพันธ์หลายประเภท เช่น โคลงสี่สุภาพ, กลอนแปด กาพย์สุรางค์นามค์ ลำนำ 28, กลบท, นิราศและฉันท 9 ลักษณะ

ภาพที่ 31 หนังสือกายนคร
ที่มา: ฉันท-สัมพันธ ขำวิไล (2542)

9) หนังสือ 100 ปีของสุนทรภู่ นายฉันทได้เขียนขึ้นเป็นอนุสรณ์ในรอบ 100 ปีมรณกรรมของสุนทรภู่ จัดพิมพ์ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2498 และจัดพิมพ์ครั้งที่ 2 ในปี พ.ศ. 2512 นับเป็นหนังสือทางวิชาการที่ทรงคุณค่าเล่มหนึ่งที่นักศึกษาที่ศึกษาเกี่ยวกับสุนทรภู่ได้นำมาอ้างอิงไว้ในผลงานอยู่เสมอ และขณะนี้ยังเป็นหนังสือทางวิชาการที่เกี่ยวกับสุนทรภู่ที่ยังไม่ล้าสมัย

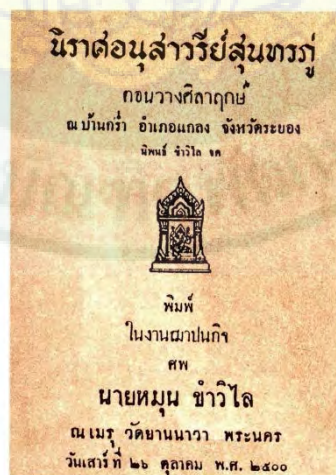
ภาพที่ 32 หนังสือ 100 ปี ของสุนทรภู่
ที่มา: ผู้วิจัย

10) นิราศพระอภัยมณี เมื่อครั้งวาระ 100 ปี มรณกาลของสุนทรภู่ในปี พ.ศ. 2498 นายฉันทได้นำกวีนิพนธ์พระอภัยมณีของสุนทรภู่มาพิจารณาหาจุดสะท้อนใจที่พอจะบรรยายเป็นเชิงนิราศ เพื่อให้เกี่ยวเนื่องกับวาระของสุนทรภู่ โดยนิราศเรื่องนี้บรรยายถึงความรักของนางผีเสื้อสมุทรที่มีต่อพระอภัยมณีและสินสมุทร คือความรักอันบริสุทธิ์ของภรรยาและมารดาที่มีต่อสามีและบุตรเช่นมนุษย์ทั่วไป บรรยายถึงความรักความห่วงใยของพระอภัยมณีและสินสมุทรต่อนางผีเสื้อสมุทรตอนท้ายของนิราศ นายฉันทได้ประพันธ์ โดยสมมุติให้เป็นความฝันของพระอภัยมณีในการหลบหนีจากนางผีเสื้อสมุทรไปยังเกาะแก้วพิสดารจนมีผู้มาช่วยเหลือ

ภาพที่ 33 หนังสือนิราศพระอภัยมณี
ที่มา: ฉันท-สัมพันธ ชำวีโล (2542)

11) นิราศอนุสาวรีย์สุนทรภู่

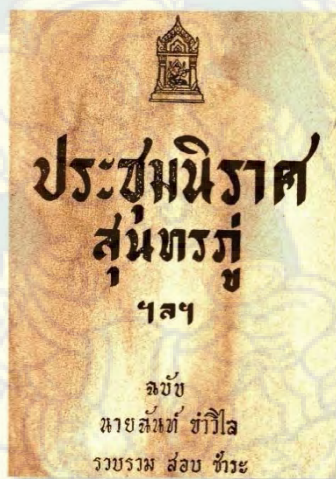

ภาพที่ 34 หนังสือนิราศอนุสาวรีย์สุนทรภู่
ที่มา: ฉันท-สัมพันธ ชำวีโล (2542)

ในปี พ.ศ. 2498 รัฐบาลได้สร้างอนุสาวรีย์สุนทรภู่ ประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์อนุสาวรีย์ ณ บ้านกร่ำ อำเภอแกลง จังหวัดระยอง โดยจอมพล ป.พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีในสมัยนั้น นายฉันทได้เดินทางไปร่วมพิธี และได้ประพันธ์นิราศอนุสาวรีย์สุนทรภู่โดยแต่งในชื่อของนายนิพนธ์ ขำวิไล ผู้เป็นบุตร เป็นลักษณะการแต่งเลียนลือนิราศเจ้าฟ้าของสุนทรภู่ที่แต่งเป็นชื่อของบุตรที่บวชเป็นเณร ชื่อหนูพัด ที่เดินทางไปด้วยกัน ทั้งนี้เพื่อให้เข้ากับเหตุการณ์อันเกี่ยวเนื่องกับสุนทรภู่

นิราศอนุสาวรีย์สุนทรภู่ บรรยายลักษณะสถานที่ที่เดินทางผ่านไป โดยประกอบความคิดเห็นคติเตือนใจ ตลอดจนรำพึงรำพันถึงเรื่องราวเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ได้พบเห็นตามลักษณะของนิราศ โดยทั่วไป และบรรยายเหตุการณ์ขณะประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์อนุสาวรีย์สุนทรภู่

12) ประชมนิราศสุนทรภู่ นายฉันท ขำวิไล ได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสุนทรภู่ เเท่าที่ค้นคว้ามาได้ มาสอบชำระตามความประสงค์ของผู้สนใจ อีกทั้งเป็นการรักษาต้นฉบับซึ่งบางเรื่องยังไม่เคยตีพิมพ์มาก่อน นอกจากนี้ยังได้นำผลงานนิราศของนายดาบ บุตรของสุนทรภู่ และนิราศของนายมี ผู้เป็นศิษย์สุนทรภู่มารวมไว้ในเล่มเดียวกันอีกด้วย

ภาพที่ 35 หนังสือประชมนิราศสุนทรภู่
ที่มา: ฉันท-สัมพันธ ขำวิไล (2542)

13) ภาพยนตร์เรือพุทธประทีปบูชา พุทธยาตราทางชลมารค

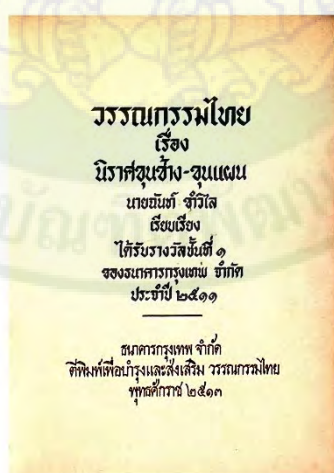
ในปี พ.ศ. 2500 รัฐบาลได้กำหนดเรียกว่า 25 พุทธศตวรรษ มีการสร้างพุทธพิธีมณฑลเพื่อเฉลิมฉลองพระพุทธศาสนาที่ล่วงมาถึง 2500 ปี ณ บริเวณสนามหลวง และจัดให้มีขบวนแห่เรือธออันประกอบด้วยหุ่นภาพจำลองในพุทธประวัติ ส่วนในทางชลมารคนั้น รัฐบาลได้จัดขบวนเรือรบโบราณและเรือพระราชพิธี มีเรือสุพรรณหงส์เป็นเรือลำทรงพระพุทธร เรืออนันตนาคราชเป็นเรือลำทรงธรรม เรืออเนกชาติฤกษ์เป็นเรือลำทรงพระสงฆ์ ขบวนแห่ล่องลงมาทอดประทับอยู่ที่ท่าราชวรดิษฐ์ ค่าเหินงานฉลอง 25 พุทธศตวรรษ เป็นพุทธปะทีปบูชาและพุทธยาตราทางชลมารคนี้นายฉันทได้รับมอบหมายจากทางราชการได้เป็นผู้ประพันธ์

ภาพที่ 36 หนังสือกาพย์เห่เรือพุทธประทีปบูชา พุทธยาตราทางชลมารค
ที่มา: ฉันท-สัมพันธ์ ขำวิไล (2542)

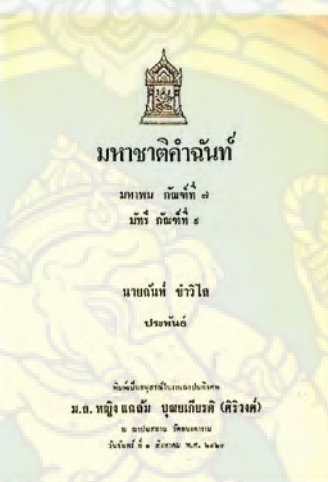
14) นิราศขุนช้าง ขุนแผน นายฉันทได้ประพันธ์เมื่อ พ.ศ. 2511 เป็นอนุสรณ์ในรอบ 200 ปี แห่งการเสียกรุงศรีอยุธยาและพระชนมายุพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย มีจุดมุ่งหมาย สำหรับผู้อ่านที่ยังไม่มีเวลาอ่านขุนช้างขุนแผน ผู้ประพันธ์ต้องการให้ความรู้เรื่องศิลปวัฒนธรรม ธรรมชาติวิทยา และได้สอดแทรกพระธรรมในพระพุทธศาสนา

นิราศดำเนินเรื่องจากนางวันทองรำพึงถึงตนเองขณะที่ถูกคุมตัวไปยังสถานที่ประหารชีวิต พรรณนาถึงสถานที่ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามเนื้อเรื่องในวรรณคดีขุนช้างขุนแผน ในแต่ละเหตุการณ์ ก็แสดงความรู้สึกของนางวันทองไว้ด้วยทุกบททุกตอน และกล่าวเป็นคติสอนใจชายหญิงให้มีความรอบคอบและตระหนักถึงความไม่แน่นอนของความรัก

ภาพที่ 37 หนังสือนิราศขุนช้าง ขุนแผน
ที่มา: ฉันท-สัมพันธ์ ขำวิไล (2542)

15) มหาชาติคำฉันท์ หนังสือเรื่องมหาเวสสันดรชาดก หรือที่เรียกว่า มหาชาติ นั้น เดิมแต่งเป็นภาษามคร เดิมมีการแปลเป็นภาษาไทยมาบ้างแล้วในสมัยสุโขทัย ในสมัยกรุงศรีอยุธยามีการแปลและแต่งเรียกว่า มหาชาติคำหลวง ครบทั้ง 13 กัณฑ์ แต่สูญหายเสีย 6 กัณฑ์ ครั้นเสียกรุงในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 2 ประชุมกวี แต่งกัณฑ์ที่สูญหายขึ้นใหม่ โดยมีรูปแบบลักษณะการแต่งเป็นกาพย์ก็มี เป็นกลอนเทศน์ก็มี เป็นฉันท์ก็มี แต่แต่งไม่ครบทั้ง 13 กัณฑ์ นายฉันท ขำวิไล จึงได้แต่งมหาชาติคำฉันท์ที่ครบทั้ง 13 กัณฑ์ บริบูรณ์ เพื่อให้ได้ทราบลักษณะทำนองของฉันทต่าง ๆ ประกอบด้วยลีลาของเรื่องอันเป็นอีกแบบหนึ่ง ซึ่งเรื่องนี้ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดวรรณกรรมไทยมูลนิธิธนาคารกรุงเทพ โดยได้รับรางวัลชมเชยพิเศษ ประจำปี พ.ศ. 2517

ภาพที่ 38 หนังสือมหาชาติคำฉันท์
ที่มา: ฉันท-สัมพันธ ขำวิไล (2542)

16) ก่ำสรวลสังเวช

ภาพที่ 39 หนังสือก่ำสรวลสังเวช
ที่มา: ฉันท-สัมพันธ ขำวิไล (2542)

นายฉันท ได้ประพันธ์คำโคลง ก่ำสรวลสังเวช เพื่อเป็นแสดงความอาลัยแก่นายสนั่น บุญศิริพันธุ์ เจ้าของโรงพิมพ์พระจันทร์ ซึ่งเป็นกัลยาณมิตรสนิทสนมของนายฉันท ได้ตีพิมพ์ในหนังสืองานพระราชทานเพลิงศพเมื่อปี พ.ศ. 2512

ก่ำสรวลสังเวช ประกอบด้วยคำโคลง 4 สุภาพ 100 บท พรรณนาถึงความเป็นอนิจจังของชีวิตมนุษย์ ตั้งแต่เกิดจนตาย บรรยายเหตุการณ์ในการบำเพ็ญกุศลศพและการฌาปนกิจ สอดแทรกคติธรรม ปรัชญา และข้อคิดต่าง ๆ ในทางพุทธศาสนา

17) บทร้องเพลงชาติ (สยาม) ผลงานที่สร้างชื่อเสียงและทำให้นายฉันท ขำวิไลเป็นที่รู้จักอีกผลงานหนึ่งคือ การประพันธ์คำร้องเพลงชาติไทย (สยาม) ท่อนที่ 3 และท่อนที่ 4 ซึ่งใช้ในระหว่าง พ.ศ. 2477 ถึง พ.ศ. 2482

เพลงชาติรุ่นแรกนั้น คณะราษฎรขอให้พระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร) เป็นผู้แต่งทำนองเพลงและขุนวิจิตรมาตรา (สง่า กาญจนาคพันธุ์) เป็นผู้แต่งคำร้อง ท่อนที่ 1 และท่อนที่ 2 ขึ้นในปี พ.ศ. 2475 ต่อมารัฐบาลได้จัดการประกวดคำร้องขึ้นใหม่ โดยตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณา มีพระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนคราธิปพงศ์ประพันธ์ เป็นประธาน

ภาพที่ 40 พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนคราธิปพงศ์ประพันธ์

ที่มา: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2502)

การประกวดครั้งนี้ คณะกรรมการให้ถือเอาบทร้องฉบับของขุนวิจิตรมาตราบทร้องหลัก ร่วมพิจารณากับฉบับที่ส่งเข้าประกวด ซึ่งบทร้องฉบับของนายฉันท ขำวิไล ได้รับพิจารณาเลือกจากคณะกรรมการ บทร้องเพลงชาติ (สยาม) ของนายฉันท ขำวิไล มีดังนี้

เหล่าทั้งหลายขอน้อมกายถวายชีวิต
ที่พ่อแม่ผู้ยอมม้วยด้วยพยายาม
แม้มถึงไทยไทยด้อยจนย่อยยับ
ควรแก่นามงามสุดอยุธยา

รักษาสีหิธธีระ ณ แดนสยาม
ปราบเสี้ยนหนามให้พินาศสืบชาติมา
ยังกู้กลับคงคืนได้ชื่นหน้า
นั้นมีชื่อว่าจะขัดสนหมดคนดี

เหล่าทั้งหลายเลือดและเนื้อเชื้อชาติไทย มิให้ใครเข้าเหยียบย่ำขยำขยี้
 ประคับประคองป้องสิทธิ์อิสรเสรี เมื่อภัยมีช่วยกันจนวันตาย
 จะสิ้นชีพไว้ชื่อให้ลือลั่น ว่าไทยมั่นรักชาติไม่ขาดสาย
 มีไมตรีดียิ่งทั้งหญิงทั้งชาย สยามมิวายผู้มุ่งหมายเจตชัยไชโย

(สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2542, น. 33-34)

ประกาศให้ร้องเป็นเพลงชาติ ตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2477 โดยให้ร้องติดต่อกันทั้ง
 ของขุนวิจิตรมาตราและของนายฉันท ขำวิไล รวมเป็น 4 ท่อน โดยท่อนที่ 1 และท่อนที่ 2 เป็น
 บทประพันธ์ของขุนวิจิตรมาตรา (ใช้ร้อง พ.ศ. 2475-2482) และท่อนที่ 3 และ 4 เป็นบทประพันธ์
 ของนายฉันท ขำวิไล ใช้ร้อง พ.ศ. 2477-2482 (สุกรี เจริญสุข, 2532, น.54)

เพลงชาติ

บทร้องไทย ขุนวิจิตรมาตรา ทำนองไทย พระเจนดุริยางค์

จังหวะปานกลาง

เห็นดิน ส ขามนม ประเทืองว่า เมืองทอง ไทย เจ้าครอง ตั้งประเทศเขตต์
 แดน ส ภา สิบ แล้ว ไทยคิด คำบรรพ์ไม่ราธ ดา มา รวม รัก มา สามีล คี ท
 วิ ไทย บาร ส มัย ส ศร ฐ โธม คี โดย พล ชีพ รวม รวม รุก
 ได้ เจ้า ลุย เลือดหมอมุข ห ลจ และ ไท ส ขาม ส มัย โธม รอด ต ลอด มา
 อัน ดม ส ขาม คือ ว่า เลือดของเชื้อ ไทย แก่ ร่ม ไทล คือ ว่า เลือดของ
 เจอ ช่า เอิ ก รามผู้ คือ เร คัย ที่ เรา หู ขา เรา จะ สามีล คี ร่วน
 มี ใจ รัก มา ชาติ ประเทส เร ภาส จง คี โลภ ข้า ชี เรา จะ ไม่ ละ
 ให้ เอา เลือดล้าง ไม่ สิ้นแผ่นดินของไทย ส ภา ป นา ส ขาม ให้ เทอดไทยไชโย

บทร้องไทย นายฉันท ขำวิไล

เหล่าเราทั้งหลาย,	ขอหมอมลาย,	ดาวยชวิศ,	เหล่าเราทั้งหลายเลือดและเนื้อ,	เชื้อชาติไทย,
รักชาติ,	อิสสระ,	ตะแค้นสยาม,	มิให้ใคร,	เข้าเหยียบย่ำ,
ที่พ่อแม่,	สือยอมม้วย,	ด้วยพยายาม,	ประคับประคอง,	บอกลา,
ประคับประคอง,	ในนิมิต,	สักรวม,	เมื่อภัยมี,	ช่วยกัน,
เมื่องไทย,	ไทยค้อย,	จนบอชย,	จะสิ้นชีพ,	ไว้ชื่อ,
ยังลูกอัน,	คงคณ,	ได้ ช่นแก่,	ว่าไทยมั่น,	รักชาติ,
ดามแค้น,	งามสุด,	อยุธยา,	มิไม่คร,	ค้อย,
นั้นใจชั่ว,	จะจสณ,	หมดคนดี,	สยามมิวาย,	ผู้มุ่งหมาย,
				เจตชัยไชโย

ภาพที่ 41 เพลงชาติ (สยาม) ฉบับราชการ พ.ศ. 2477

ที่มา: พูนพิศ อมาตยกุล (2562, 2 ธันวาคม, สัมภาษณ์)

ภาพที่ 42 แผ่นเสียงตรา ODEAN หน้า 2 บันทึกเพลงชาติ บทร้องท่อน 3 และ 4 โดยนายฉันท ขำวิไล
ที่มา: ฉันท-สัมพันธ์ ขำวิไล (2542)

มีการจัดทำแผ่นเสียง บันทึกเสียงเพลงชาติ ในปี พ.ศ. 2477 บรรเลงโดยเครื่องสายฝรั่ง วงใหญ่ทหารเรือ ต่อมาในปี พ.ศ. 2482 เปลี่ยนชื่อประเทศ “สยาม” เป็น “ไทย” จึงได้มีการจัดประกวดบทร้องเพลงชาติอีกครั้ง คณะกรรมการพิจารณาเลือกบทร้องของหลวงสารานุประพันธ์ (นวล ปาจิณพยัคฆ์) แต่งในนามกองทัพบก ดังที่ใช้ร้องกันอยู่ในปัจจุบัน

นอกจากการเขียนหนังสือ เขียนกวีนิพนธ์ และประพันธ์เพลง นายฉันทยังมีความคิดทางด้านการช่าง ได้ออกแบบจัดทำอุปกรณ์การเรียนการสอนสำหรับเด็กอนุบาล และเครื่องมือวิทยาศาสตร์ ขั้นต้น เพื่อส่งให้หน่วยงานการศึกษา และยังได้ริเริ่มออกแบบบัตรงานศพ โดให้ช่างเขียนลายไทย ประกอบรูปเทพก่าसरด ซึ่งเป็นที่นิยมมากในสมัยนั้น

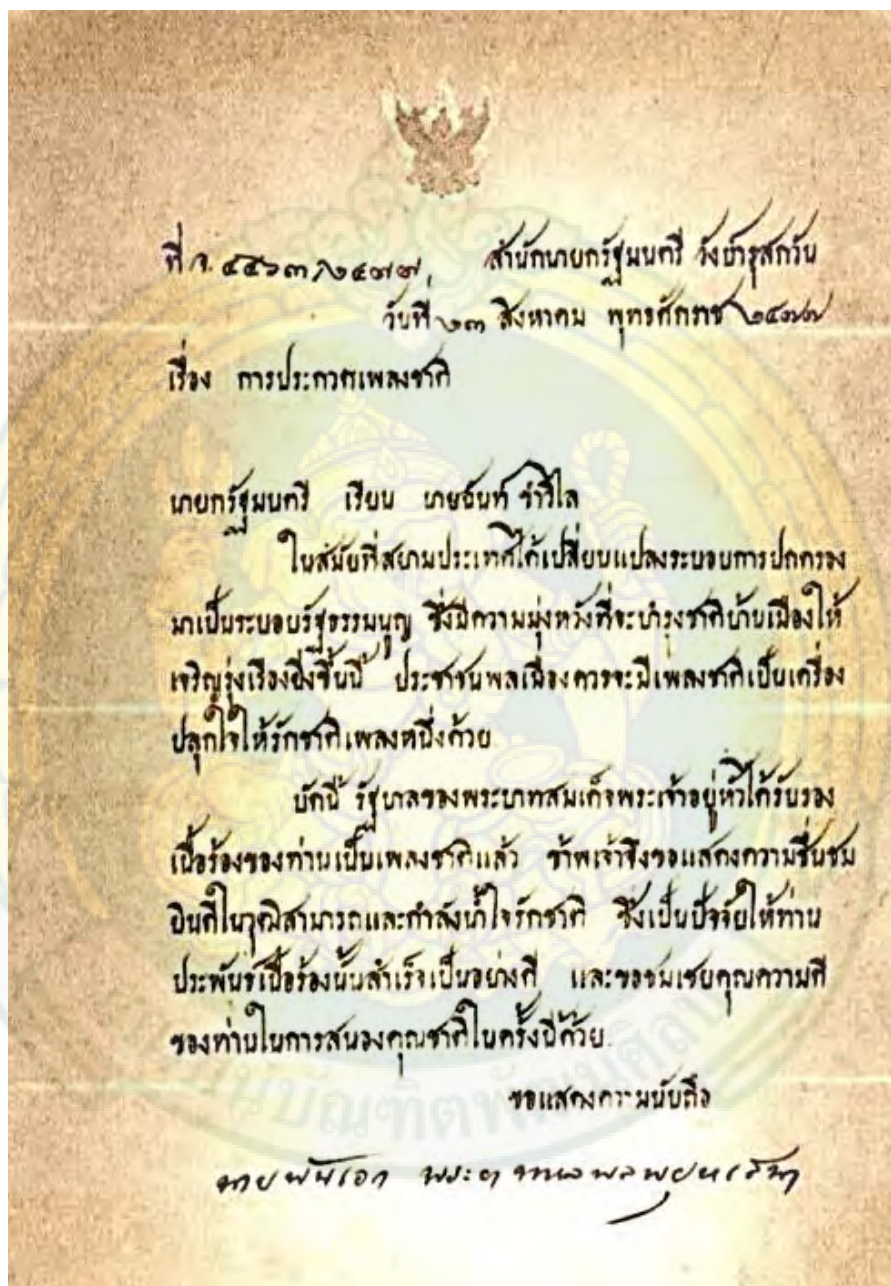
3. รางวัลเกียรติคุณ

1) บทร้องเพลงชาติ (สยาม) ของนายฉันท ขำวิไล ได้รับพิจารณาเลือกจากคณะกรรมการการประกวด ในปี พ.ศ. 2477

บทร้อง ไทย นายฉันท ขำวิไล			ค. จิตรมิ่ง		
เหล่าเราทั้งหลาย,	ขอน้อมกาย,	ถวายชีวิต,	เหล่าเราทั้งหลาย	เลือดและเนื้อ,	เชิดชาติไทย,
รักษาสิทธิ,	อิสสระ,	ถนอมตนสยาม,	มิให้ใคร,	เขาเหยียบย่ำ,	ขยำขย,
ที่พ่อแม่,	ผู้ยอมตาย,	ด้วยพยาน,	ประกำประคอง,	บ้องสิทธิ์,	อิสสระเสรี,
ปราบเสี้ยนหนาม,	ให้พินาศ,	สืบชาติมา,	เมื่อภัย,	ช่วยกัน,	จนวิเศษ,
แม่รักไทย,	ไทยคือ,	จนยอมตาย,	จะสิ้นชีพ,	ไว้ชื่อ,	ให้ถือ,
ขจรกลิ่น,	คงกลิ่น,	ได้ ชนหนา,	ว่าไทยมัน,	รุ่งชาติ,	ไม่ขาดสาย,
ควรแก่,	งามสุด,	อยุธยา,	มิใคร,	ค้ำ,	รุ่งเรืองราช,
อันมี (ขำวิไล)	จะจัดสน,	หมดคนดี,	สยามม้วย,	มุ่งหมายเจต,	ไชโย ฯ

ภาพที่ 43 บทร้องเพลงชาติ (สยาม) โดยนายฉันท ขำวิไล
ที่มา: พูนพิศ อมาตยกุล (2562, 2 ธันวาคม, สัมภาษณ์)

ซึ่งในขณะนั้นนายพันเอกพระยาพหลพลพยุหเสนา ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี จึงได้มีสารถึงนายฉันท ข้าวิไล เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ. 2477 เพื่อเป็นการรับรองบทร้องของนายฉันท ข้าวิไล ได้ถูกใช้เป็นบทร้องเพลงชาติ (สยาม) ทั้งยังกล่าวชมเชยคุณความดีในการสนองคุณชาติอีกด้วย

ภาพที่ 44 สารจากนายกรัฐมนตรี นายพันเอกพระยาพหลพลพยุหเสนา
ที่มา: ฉันท-สัมพันธ์ ข้าวิไล (2542)

2) นายฉันท ขาวิโล ได้รับโล่ประกาศเกียรติคุณจาก พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรีในสมัยนั้น เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน พ.ศ. 2529 ในงานฉลอง 200 ปีวีเอกสุนทรภู่ ในฐานะผู้ที่มีผลงานดีเด่นในการเผยแพร่เกียรติคุณ “สุนทรภู่”

ภาพที่ 45 นายฉันท ขาวิโลรับโล่ประกาศเกียรติคุณ ผู้ที่มีผลงานดีเด่นในการเผยแพร่เกียรติคุณ “สุนทรภู่” ในงานฉลอง 200 ปีวีเอกสุนทรภู่
ที่มา: ฉันท-สัมพันธ์ ขาวิโล (2542)

ในช่วงบั้นปลายของชีวิตนายฉันท ขาวิโล ได้ท่องเที่ยวไปยังประเทศต่าง ๆ เพื่อหาทำไร ให้แก่ชีวิต และถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ 12 สิงหาคม พ.ศ. 2533 ด้วยอุบัติเหตุและหัวใจวาย สิริอายุได้ 86 ปี 5 เดือน 22 วัน ในการนี้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี (พระยศในขณะนั้น) เสด็จพระราชดำเนินไปในการพระราชทานเพลิงศพนายฉันท ขาวิโล และนางสัมพันธ์ ขาวิโล (ภรรยา) ณ เมรุวัดเทพศิรินทราวาส เมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2542

ชีวิตของนายฉันท ขาวิโล เป็นชีวิตที่น่าน่าศึกษา ยิ่ง เพราะได้รับการศึกษาจากการศึกษาในระบบเพียงชั้นประถมศึกษามัธยมศึกษา แต่มีผลงานจากการศึกษา เรียนรู้ และค้นคว้าด้วยตนเองมากมาย และเป็นประโยชน์ต่อวงการการศึกษาของชาติบ้านเมืองอย่างยิ่ง สมควรเป็นแบบอย่างอันดีสำหรับผู้ที่ใฝ่รู้ ใฝ่ศึกษา พัฒนางานของตนเองจนบรรลุจุดหมาย และชื่นชมความสำเร็จอย่างภาคภูมิใจ เฉกเช่น นายฉันท ขาวิโล

ภาพที่ 46 นายฉันท ขำวิไล

ที่มา: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2542, น. 29)

ถึงแม้ว่านายฉันท ขำวิไล จะมีได้เป็นครูที่ทำการสอนในโรงเรียน แต่นายฉันทก็เป็นครูของ
เยาวชนไทยในสมัยนั้นทั้งประเทศ เพราะผลงานของนายฉันทก่อให้เกิดคุณูปการในการเรียนรู้ภาษาไทย
และศิลปะเบื้องต้นให้แก่เยาวชนไทยอย่างมหาศาล

บทที่ 5

การวิเคราะห์เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล

การศึกษวิเคราะห์เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์บทเพลงจากเนื้อเพลงและโน้ตสากลที่ได้มีการบันทึกไว้ในหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษากระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 1-4 กำหนดขอบเขตการวิเคราะห์ โดยศึกษาคุณค่าของบทเพลงที่ปรากฏในบทเพลงของนายฉันท ขำวิไล จำนวน 109 เพลง และคัดเลือกบทเพลงจำนวน 29 เพลง เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบ และคุณลักษณะทางดนตรีของบทเพลง ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งประเด็นการวิเคราะห์บทเพลงออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

- 1) การวิเคราะห์เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล
- 2) คุณค่าของเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล

1. การวิเคราะห์เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์บทเพลง เพื่อศึกษาองค์ประกอบ และคุณลักษณะทางดนตรีของเพลง ซึ่งมีแนวทางการวิเคราะห์เพลงจากองค์ความรู้ด้านองค์ประกอบของเพลง และแนวทางในการวิเคราะห์เพลงที่กล่าวไว้ในบทที่ 2

ผู้วิจัยได้พิจารณาคัดเลือกบทเพลงด้วยตนเอง จำนวน 29 เพลง โดยคัดเลือกบทเพลงแบบเจาะจง แบบเป็นสัดส่วน (1 : 4) ของบทเพลงแต่ละหมวดหมู่ โดยยึดจากหมวดหมู่เพลงที่มีจำนวนเพลงน้อยที่สุด กำหนดหัวข้อในการวิเคราะห์ ดำเนินการวิเคราะห์บทเพลง และสรุปผลการวิเคราะห์ ดังนี้

1) รายชื่อบทเพลงที่ใช้ในการวิเคราะห์ ผู้วิจัยแสดงรายชื่อบทเพลงจำนวน 29 เพลงตามหมวดหมู่เพลง ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 รายชื่อเพลงที่ใช้ในการวิเคราะห์

หมวดหมู่เพลง	รายชื่อเพลง
หมวดที่ 1 ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม : จำนวน 7 เพลง	1.1 เพลงนกน้อย 1.2 เพลงลมพัด 1.3 เพลงแสงจันทร์ 1.4 เพลงลูกนกสาธิตา 1.5 เพลงหนาวหนาว 1.6 เพลงค่อยค่อยสูง 1.7 เพลงหอมกลิ่นดอกไม้

ตารางที่ 2 (ต่อ)

หมวดหมู่เพลง	รายชื่อเพลง
หมวดที่ 2 ครอบครัว และสังคม : จำนวน 2 เพลง	2.1 เพลงคุณพ่อปลูกผัก 2.2 เพลงชื่นใจ
หมวดที่ 3 โรงเรียน : จำนวน 3 เพลง	3.1 เพลงวันอาทิตย์ 3.2 เพลงเพื่อนเพื่อนอยู่หน้า 3.3 เพลงรักโรงเรียน
หมวดที่ 4 ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และการละเล่น : จำนวน 4 เพลง	4.1 เพลงสวัสดี 4.2 เพลงจำจื๊ผลไม้ 4.3 เพลงขนมแม่เอ๊ย 4.4 เพลงโอละเห่
หมวดที่ 5 ดนตรีและการแสดง : จำนวน 2 เพลง	5.1 เพลงโจ๊ะทิ้งทิ้ง 5.2 เพลงแขนอ่อน
หมวดที่ 6 กีฬา : จำนวน 2 เพลง	6.1 เพลงหนึ่งสองหนึ่ง 6.2 เพลงช่วงชิงชัย
หมวดที่ 7 คุณธรรมจริยธรรม : จำนวน 6 เพลง	7.1 เพลงนี้ของของเธอ 7.2 เพลงตุ๊กตาของฉัน 7.3 เพลงขอโทษ 7.4 เพลงไถ่ถามเพราะชน 7.5 เพลงกิริยา 7.6 เพลงนี้ของของกลาง
หมวดที่ 8 การสร้างระเบียบวินัยต่อตนเอง : จำนวน 1 เพลง	8. เพลงแม่ศรีแจ่มจรัส
หมวดที่ 9 ความรักชาติ และปลุกใจ : จำนวน 2 เพลง	9.1 เพลงร่วมกัน 9.2 เพลงงามไตรรงค์

ที่มา: ผู้วิจัย

2) การวิเคราะห์เพลง

ผู้วิจัยได้กำหนดหัวข้อในการวิเคราะห์เพลง โดยมีหลักการและแนวทางวิเคราะห์เพลงจากองค์ความรู้ด้านองค์ประกอบของบทเพลง และแนวทางการวิเคราะห์เพลง เพื่อนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบ และคุณลักษณะทางดนตรีของบทเพลง แบ่งประเด็นการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ประเด็น คือ วิเคราะห์บทเพลง และวิเคราะห์บทประพันธ์ มีรายละเอียดในการวิเคราะห์ดังนี้

1. วิเคราะห์บทประพันธ์ โดยวิเคราะห์จากเนื้อเพลง (Lyrics) ที่ปรากฏในหนังสือบทขับร้อง มีหัวข้อในการวิเคราะห์ ดังนี้

1) ความหมายของเนื้อเพลง

2) รูปแบบคำประพันธ์ คือ ประเภทของบทประพันธ์ การใช้คำ และรูปแบบฉันทลักษณ์ที่ปรากฏในบทประพันธ์ มีดังนี้

- สัมผัสนอก เป็นคำที่ใช้สระคล้องจองกันและถ้ามีตัวสะกดต้องสะกดมาตราเดียวกัน สัมผัสนอกเป็นสัมผัสบังคับที่ต้องมีในบทประพันธ์ต่าง ๆ ต้องเป็นสัมผัสสระเท่านั้น

- สัมผัสใน เป็นคำที่มีเสียงสระหรือเสียงพยัญชนะคล้องจองในวรรคเดียวกัน

กำหนดให้ _____ แสดงสัมผัสนอก ซึ่งเป็นสัมผัสบังคับตามฉันทลักษณ์ของกลอนแต่ละประเภท

2. วิเคราะห์บทเพลง โดยวิเคราะห์จากโน้ตสากลที่ปรากฏในหนังสือบทขับร้อง มีหัวข้อในการวิเคราะห์ ดังนี้

1) รูปแบบ (Form) คือ ท่อนเพลง ใช้สัญลักษณ์อักษรภาษาอังกฤษตัวพิมพ์ใหญ่แสดงท่อนเพลง

2) ทำนอง (Melody) คือ ช่วงเสียง บันไดเสียง และลักษณะการดำเนินทำนอง

3) จังหวะ (Rhythm) คือ เครื่องหมายประจำจังหวะ โดยกำหนดค่าความเร็วของจังหวะตามที่นำเสนอไว้ในบทที่ 2

จากหัวข้อในการวิเคราะห์ข้างต้น ผู้วิจัยนำเสนอการวิเคราะห์เพลงที่ได้คัดเลือกตามหมวดหมู่เรียงลำดับเพลงตามตารางรายชื่อเพลงที่ใช้ในการวิเคราะห์ (ตารางที่ 2) มีลำดับหัวข้อในการนำเสนอ ดังนี้

1) โน้ตสากล ผู้วิจัยบันทึกขึ้นใหม่ตามโน้ตสากลที่ปรากฏในหนังสือบทขับร้อง

2) การวิเคราะห์บทประพันธ์

3) การวิเคราะห์บทเพลง

หมวดที่ 1 บทเพลงเกี่ยวกับธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม : จำนวน 7 เพลง

1.1 เพลงนกน้อย

1) โน้ตเพลง

นกน้อย

ข้า

4

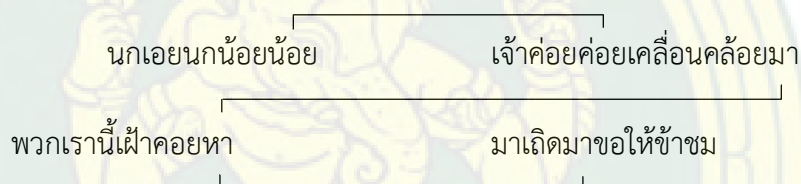
นก เอย นก น้อย น้อย เจ้า ค่อย

5

ค่อย เคลื่อน คล้อย

มา พวก เรา นี้ เฝ้า คอย หา มา เกิด มา ขอ ให้ ข้า ชม

2) การวิเคราะห์บทประพันธ์

ความหมาย : กล่าวถึงการชมนก และกิริยาของนก มีการใช้คำแสดงกิริยาของนก คือ คำว่า “ค่อยค่อยเคลื่อนคล้อยมา”

รูปแบบคำประพันธ์ : กลอน 6 ไม่เคร่งครัดฉันทลักษณ์ โดยบาทที่ 1 วรรคหน้า มี 5 คำ “นกเอยนกน้อยน้อย” มีสัมผัสตามฉันทลักษณ์ ดังนี้

- สัมผัสนอก ได้แก่ น้อย - ค่อย, มา - หา และ หา - มา
- สัมผัสใน บรรทัดที่ 1 ค่อย เคลื่อน คล้อย

3) การวิเคราะห์บทเพลง

รูปแบบ : เพลงท่อนเดียว (A)

ทำนอง :

- ช่วงเสียง คู่ 10 โดยโน้ตต่ำสุด คือ A (ต่ำ) และโน้ตสูงสุด คือ C (สูง)
- บันไดเสียง F Pentatonic (F G A C D)
- มีรูปแบบการดำเนินทำนองมาจากเพลงไทยชื่อว่า เพลงด้อยตลิ่ง 2 ชั้น
- มีการเล่นเสียง 3 เสียง คำว่า “น้อย” และ “คล้อย” ในเนื้อเพลง

“นกเอยนกน้อยน้อย เจ้าค่อยค่อยเคลื่อนคล้อยมา”

จังหวะ : เครื่องหมายประจำจังหวะ 2/4, จังหวะช้า

1.2 เพลงลมพัด

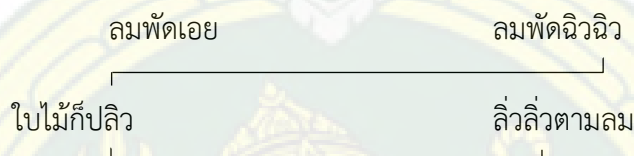
1) โน้ตเพลง

ลมพัด

ปานกลาง

ลม พัด เออ - เออ ลม พัด ฉิว ฉิว ใบไม้ ก็ - ปลิว ลีว ลีว ตาม - ลม

2) การวิเคราะห์บทประพันธ์

ความหมาย : กล่าวถึงการเคลื่อนที่ของลม และกิริยาของใบไม้เมื่อโดนลมพัด มีการใช้คำแสดงกิริยาของใบไม้เมื่อโดนลมพัด คำว่า “ลีว ลีว”

รูปแบบคำประพันธ์ : กลอน 4 ไม่เคร่งครัดฉันทลักษณ์ โดยบาทที่ 1 วรรคหน้า มี 3 คำ “ลมพัดเออ” มีสัมผัสตามฉันทลักษณ์ ดังนี้

- สัมผัสนอก ได้แก่ ฉิว - ปลิว และ ปลิว - ลีว
- สัมผัสใน บรรทัดที่ 2 ใบไม้ และ ลีว ลอย

3) การวิเคราะห์บทเพลง

รูปแบบ : เพลงท่อนเดียว (A)

ทำนอง : - ช่วงเสียง คู่ 7 โดยโน้ตต่ำสุด คือ D และโน้ตสูงสุด คือ C (สูง)

- บันไดเสียง F Pentatonic (F G A C D)

- มีการเล่นเสียง 2 เสียง คำว่า “เออ” เชื่อมคำระหว่างคำว่า พัด กับ เออ ในเนื้อเพลง “ลมพัดเออ”

จังหวะ : เครื่องหมายประจำจังหวะ 2/4, จังหวะปานกลาง

1.3 เพลงแสงจันทร์

1) โน้ตเพลง

แสงจันทร์

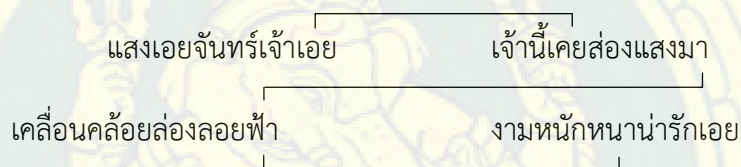
ปานกลาง

แสง เอย จันทร เจ้า เอย เจ้า นี้ เคย ส่อง แสง

มา - มา - เคลื่อน คล้อย - ล่อง ลอย

ฟ้า งาม นึก หนา - - - น้า รัก เอย -

2) การวิเคราะห์บทประพันธ์

ความหมาย : กล่าวถึง ความงามของแสงพระจันทร์ มีการใช้คำแสดงการเคลื่อนที่ของพระจันทร์ คือ คำว่า “เคลื่อนคล้อยล่องลอยฟ้า”

รูปแบบคำประพันธ์ : กาพย์ยานี 11 มีสัมผัสตามฉันทลักษณ์ ดังนี้

- สัมผัสนอก ได้แก่ เอย - เคย, มา - ฟ้า และ ฟ้า - หนา
- สัมผัสใน บรรทัดที่ 1 จันทร เจ้า และ ส่อง แสง

บรรทัดที่ 2 เคลื่อน คล้อย, ล่อง ลอย, คล้อย ลอย,
นึก หนา น้า และ หนา น้า

3) การวิเคราะห์บทเพลง

รูปแบบ : เพลง 2 ท่อน (AAB)

- ทำนอง :
- ช่วงเสียง คู่ 10 โดยโน้ตต่ำสุด คือ B (ต่ำ) และโน้ตสูงสุด คือ D (สูง)
 - บันไดเสียง G Pentatonic (G A B D E)
 - มีรูปแบบการดำเนินทำนองมาจากเพลงไทยชื่อว่า เพลงด้อยตลิ่ง 2 ชั้น
 - มีการเล่นเสียง 3 เสียง คำว่า “หนา” และใช้การลากเสียงคำว่า “มา” และ “เอย” ในเนื้อเพลง

“แสงเอยจันทรเจ้าเอย เจ้านี้เคยส่องแสงมา
เคลื่อนคล้อยล่องลอยฟ้า งามหนักหนาน้ำรักเอย”

จังหวะ : เครื่องหมายประจำจังหวะ 3/4, จังหวะปานกลาง

1.4 เพลงลูกนกสาธิตกา

1) โน้ตเพลง

ลูกนกสาธิตกา

ปานกลาง

ลูก นก - สา ลี กา บิน มา - เทียว หา - กิน บิน เอย - - บิน

7 1. 2.
ร่อน ปีก ยัง อ่อน พึ่ง สอน - บิน บิน อ่อน พึ่ง สอน - บิน บิน

12
เอย - - บิน - วน มา จับ ที่ ต้น กะ - ถิ่น ลูก

16
สา ลี กา พลัด ถิ่น เย็น แล้ว ก็ บิน กลับ รัง

2) การวิเคราะห์บทประพันธ์

ความหมาย : กล่าวถึง ชีวิตของลูกนกสาธิตกา

รูปแบบคำประพันธ์ : กาพย์ยานี 11 แต่ไม่เคร่งครัดฉันทลักษณ์ มีสัมผัสตามฉันทลักษณ์ ดังนี้

- สัมผัสนอก ได้แก่ กา - มา, ร่อน - อ่อน, บิน - ถิ่น, วน - ต้น, ถิ่น - ถิ่น และ ถิ่น - บิน
- สัมผัสใน บรรทัดที่ 1 มา หา และ บรรทัดที่ 2 อ่อน สอน

3) การวิเคราะห์บทเพลง

- รูปแบบ : เพลง 3 ท่อน (ABBC)
- ทำนอง : - ช่วงเสียง คู่ 13 โดยโน้ตต่ำสุด คือ A (ต่ำ) และโน้ตสูงสุด คือ F (สูง)
 - บันไดเสียง F Pentatonic (F G A C D)
 - มีการเล่นเสียง 2 เสียง คำว่า “เอย” เชื่อมคำว่า “เอย” กับ “บิน”
 ในเนื้อเพลง “บินเอยบินร่อน” และเล่นเสียง 3 เสียง คำว่า “เอย”
 เชื่อมคำว่า “เอย” กับ “บิน” ในเนื้อเพลง “บินเอยบินวน”
- จังหวะ : เครื่องหมายประจำจังหวะ 2/4, จังหวะปานกลาง

1.5 เพลงหนาวหนาว

1) โน้ตเพลง

หนาวหนาว

เร็ว

หนาว หนาว หนาว หนาว เว ลา หน้า - หนาว ฉั่น หนาว เหมือน นก งก งก จัน จัน

10

แต่ ตัว นก ขน ปก ป้อง - กัน ส่วน ตัว - ฉั่น เอา - ผ้า มา ปก - คลุม

2) การวิเคราะห์บทประพันธ์

หนาวหนาวหนาวหนาวเวลาหน้าหนาว
 ฉั่นหนาวเหมือนนกงกจันจัน
 แต่ตัวนกขนปกป้อนกัน
 ส่วนตัวฉั่นเอาผ้ามาปกคลุม

ความหมาย : กล่าวถึง ความหนาวในเวลาน้ำหนาว โดยเปรียบเทียบระหว่างคน
 กับนก มีการใช้คำแสดงกิริยาหนาว คือ “งกจันจัน”

รูปแบบคำประพันธ์ : กลอนเปล่า ไม่บังคับฉันทลักษณ์ มีสัมผัสและคำซ้ำ ดังนี้

- สัมผัสนอก ได้แก่ จัน - กัน และ กัน - ฉั่น
- สัมผัสใน บรรทัดที่ 1 หน้า หนาว
 บรรทัดที่ 2 งก จัน
 บรรทัดที่ 3 แต่ ตัว และ ปก ป้อน
 บรรทัดที่ 4 ผ้า มา
- มีการใช้คำซ้ำ ได้แก่ หนาว, งก และ จัน

3) การวิเคราะห์บทเพลง

- รูปแบบ : เพลงท่อนเดียว (A)
 ทำนอง : - ช่วงเสียง คู่ 11 โดยโน้ตต่ำสุด คือ C และโน้ตสูงสุด คือ F (สูง)
 - บันไดเสียง F Pentatonic (F G A C D)
 - มีการลากเสียงคำว่า “คลุม” ในเนื้อเพลง “ส่วนตัวฉันเอาผ้ามาปกคลุม”
 จังหวะ : เครื่องหมายประจำจังหวะ 3/4, จังหวะเร็ว

1.6 เพลงค่อยค่อยสูง

1) โน้ตเพลง

ค่อยค่อยสูง

ปานกลาง

ค้อย ค้อย สูง - สุก ส่อง - แสง - ดวง เดือน สี - แดง ดู - เด่น แดน
 9
 ฟ้า - - - ลม - - พัด สะ บัด พลั้ว พลั้ว - ลิบ ลิบ ลิว -
 17
 ลิว แล - - เห็น เย็น - - ตา - - เมฆ น้อย น้อย ล่อง - ลอย
 24
 มา - เธอ - - จะ เธอ - - จำ น้า ดู จริง - จริง -

2) การวิเคราะห์บทประพันธ์

ค่อยค่อยสูง สุก ส่อง แสง
 ดวง เดือน สี แดง ดู เด่น แดน ฟ้า
 ลม พัด สะ บัด พลั้ว พลั้ว
 ลิบ ลิบ ลิว ลิว เห็น เย็น ตา
 เมฆ น้อย น้อย ล่อง ลอย มา
 เธอ จะ เธอ จำ น้า ดู จริง จริง

- ความหมาย : กล่าวถึง บรรยากาศในช่วงกลางวัน มีพระอาทิตย์และเมฆลอย
 อยู่บนท้องฟ้า พร้อมกับมีลมพัด มีการใช้ภาษาพูดในเนื้อเพลง คือ
 “เธอจะเธอจำ”

- รูปแบบคำประพันธ์ : กลอนเปล่า ไม่บังคับฉันทลักษณ์ มีสัมผัสและคำซ้ำ ดังนี้
- สัมผัสนอก ได้แก่ แสง - แดง, พลิว - ลิว, ตา - มา และ มา - จำ
 - สัมผัสใน บรรทัดที่ 1 สูง สุข ส่อง แสง
 - บรรทัดที่ 2 ดวง เตือน แดง ดู เต็ม แดน
 - บรรทัดที่ 3 พัด บัด
 - บรรทัดที่ 4 ลิบ ลิว และ เห็น เย็น
 - บรรทัดที่ 5 ล่อง ลอย
 - บรรทัดที่ 6 จ๊ะ จำ จริง และ จำ น้า
 - มีการใช้คำซ้ำ ได้แก่ หนาว, งก และ งัน

3) การวิเคราะห์บทเพลง

- รูปแบบ : เพลงท่อนเดียว (A)
- ทำนอง : - ช่วงเสียง คู่ 10 โดโน้ตต่ำสุด คือ D และโน้ตสูงสุด คือ F (สูง)
- บันไดเสียง F Pentatonic (F G A C D)
 - มีการเล่นเสียง 3 เสียง คำว่า “ฟ้า” และเล่นเสียง 2 เสียง คำว่า “ลม”, “แล”, “เย็น” และ “เธอ”
 - มีการลากเสียง คำว่า “แสง”, “พลิว”, “ตา”, “มา” และ “จริง”
- จังหวะ : เครื่องหมายประจำจังหวะ 3/4, จังหวะปานกลาง

1.7 หอมกลิ่นดอกไม้

1) โน้ตเพลง

หอมกลิ่นดอกไม้

ปานกลาง

หอม - - - กลิ่น - เอ๋ย หอม - - - กลิ่น - ดอก - ไม้ - หอม หนาว - - - ขวน
ใจ - ขึ้น อยู่ ใน - ฤดู - รา ลม กระ ไชก - โบก สะ บัด เย็น ลม พัด สะ บัด - - -
มา ลม พัด - สะ บัด โบก ลม - - กระ ไชก ไชย มา หอม - - - กลิ่น -
เอ๋ย หอม - - - กลิ่น - ดอก - - - แก้ว - - หอม จริง ยิ่ง - แล้ว - กลิ่น

2) การวิเคราะห์บทประพันธ์

หอมกลิ่นเอ๋ย หอมกลิ่นดอกไม้
 หอมหวานชวนใจชื่นอยู่ในอุรา
 ลมกระโชกโบกสะบัด
 เย็นลมพัดสะบัดมา
 ลมพัดสะบัดโบก
 ลมกระโชกโชยมา
 หอมกลิ่นเอ๋ย หอมกลิ่นดอกแก้ว
 หอมจริงยิ่งแล้วกลิ่นแก้วกระดังงา
 ลมพัดสะบัดมาลมพัดพากลิ่นมาเอ๋ย

ความหมาย : กล่าวถึง ความหอมของดอกไม้เมื่อลมพัดโชยมา ปรากฏชื่อดอกไม้ 2 ชนิด คือ ดอกแก้ว และดอกกระดังงา

รูปแบบคำประพันธ์ : กลอนเปล่า ไม่บังคับฉันทลักษณ์ มีสัมผัส ดังนี้

- สัมผัสนอก ได้แก่ ไม้ - ใจ, บัด - พัด, โบก - โชก, แก้ว - แล้ว, และ งา - มา

- สัมผัสใน บรรทัดที่ 2 หอม หวาน, หวาน ชวน และ ชวน ชื่น

บรรทัดที่ 3 โชก โบก และ โบก บัด

บรรทัดที่ 4 พัด บัด

บรรทัดที่ 5 พัด บัด

บรรทัดที่ 6 โชก โชย

บรรทัดที่ 7 กลิ่น แก้ว

บรรทัดที่ 8 จริง ยิ่ง, แล้ว แก้ว และ กลิ่น แก้ว กระ

บรรทัดที่ 9 พัด บัด และ พา มา

3) การวิเคราะห์บทเพลง

รูปแบบ : เพลงท่อนเดียว (A)

ทำนอง : - ช่วงเสียง คู่ 11 โดยโน้ตต่ำสุด คือ C และโน้ตสูงสุด คือ F (สูง)
- บันไดเสียง F Pentatonic (F G A C D)
- มีการเล่นเสียง 2 เสียง คำว่า

“ลม” ในเนื้อเพลง “ลมกระซอกโซขมา”

“แก้ว” ในเนื้อเพลง “หอมกลิ่นดอกแก้ว”

“มา” ในเนื้อเพลง “ลมพัดสะบัดมา ลมพัดพากลิ่นมาเอ๋ย”

และเล่นเสียง 3 เสียง คำว่า

“หอม” ในเนื้อเพลง “หอมกลิ่นเอ๋ย หอมกลิ่นดอกไม้” และ
“หอมกลิ่นเอ๋ย หอมกลิ่นดอกแก้ว”

“ดอก” ในเนื้อเพลง “หอมกลิ่นดอกแก้ว”

“พา” ในเนื้อเพลง “ลมพัดพากลิ่นมาเอ๋ย”

เล่นเสียง 4 เสียง คำว่า

“หวาน” ในเนื้อเพลง “หอมหวานชวนใจ”

“บัด” ในเนื้อเพลง “เย็นลมพัดสะบัดมา” และ “ลมพัดสะบัดมา”

จังหวะ : เครื่องหมายประจำจังหวะ 4/4, จังหวะปานกลาง

หมวดที่ 2 บทเพลงเกี่ยวกับครอบครัว และสังคม : จำนวน 2 เพลง

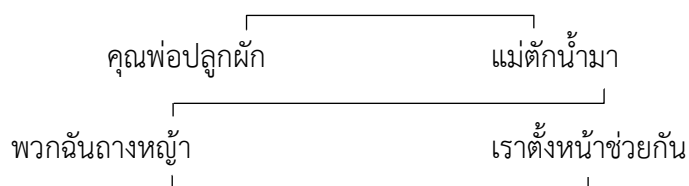
2.1 เพลงคุณพ่อปลูกผัก

1) โน้ตเพลง

คุณพ่อปลูกผัก

2) การวิเคราะห์บทประพันธ์

ความหมาย : กล่าวถึง การช่วยกันทำงานของคนในครอบครัว พ่อ แม่ และลูก
 รูปแบบคำประพันธ์ : กลอน 4 ไม่เคร่งครัดฉันทลักษณ์ โดยในบาทที่ 2 วรรคหลัง มี 5 คำ
 “เราตั้งหน้าช่วยกัน” มีสัมผัสตามฉันทลักษณ์ ดังนี้
 - สัมผัสนอก ได้แก่ ผัก - ตัก, มา - หล้า และ หล้า - หน้า

3) การวิเคราะห์บทเพลง

รูปแบบ : เพลงท่อนเดียว (A)
 ทำนอง : - ช่วงเสียง คู่ 7 โดยโน้ตต่ำสุด คือ E และโน้ตสูงสุด คือ D (สูง)
 - บันไดเสียง G Pentatonic (G A B D E)
 จังหวะ : เครื่องหมายประจำจังหวะ 2/4, จังหวะปานกลาง

2.2 เพลงชื่นใจ

1) โน้ตเพลง

ชื่นใจ

ปานกลาง

ชื่นใจ - จริง - เอ๋ย ชื่นใจ - จริง - เอ๋ย ชื่นใจ ชื่นใจ เพื่อน - เกาเพื่อน - ใหม่ ได้ มา พบ
 9 กัน นับ คั่น นับ วัน นับ คั่น นับ วัน ที่ ฉัน คอย หา มี ธุ ระ อะไร เขิญ ไป - - เขิญ
 17 มา ชื่นใจ เอ๋ย ได้ เห็น หน้า เอ๋ย เธอ เอ๋ย มา - ชื่นใจ เพื่อน
 22 เกา - - เพื่อน ใหม่ รัก กัน ไว้ เกิด - เอ๋ย เพื่อน ไว้ เกิด เอ๋ย

2) การวิเคราะห์บทประพันธ์

ชื่นใจจริงเอ๋ยชื่นใจจริงเอ๋ย

ชื่นใจชื่นใจ

เพื่อนเก่าเพื่อนใหม่

ได้มาพบกัน

นับคั่นนับวันที่ฉันคอยหา

มีอะไร
 เชิญไปเชิญมา
 ชื่นใจได้เห็นหน้า
 เธอมาชื่นใจ
 เพื่อนเก่าเพื่อนใหม่รักกันไว้เถิดเอ๋ย (ซ้ำ)

ความหมาย : กล่าวถึง ความยินดีที่ได้พบกับเพื่อนใหม่ และเพื่อนเก่า

รูปแบบคำประพันธ์ : กลอนเปล่า ไม่บังคับฉันทลักษณ์ มีสัมผัส ดังนี้

- สัมผัสนอก ได้แก่ ใจ - ใหม่, ใหม่ - ได้, กัน - วัน, ไ - ไป,
- มา - หน้า, หน้า - มา และ ใจ - ใหม่
- สัมผัสใน บรรทัดที่ 1 ใจ จริง
- บรรทัดที่ 6 ธุระ อะไร
- บรรทัดที่ 8 ใจ ได้

3) การวิเคราะห์บทเพลง

รูปแบบ : เพลง 2 ท่อน (ABB)

- ทำนอง :
- ช่วงเสียง คู่ 10 โดยโน้ตต่ำสุด คือ D และโน้ตสูงสุด คือ F (สูง)
 - บันไดเสียง F Pentatonic (F G A C D)
 - มีการเล่นเสียง 2 เสียง คำว่า

“ไป” ในเนื้อเพลง “เชิญไปเชิญมา”

“เก่า” ในเนื้อเพลง “เพื่อนเก่าเพื่อนใหม่รักกันไว้เถิดเอ๋ย”

จังหวะ : เครื่องหมายประจำจังหวะ 2/4, จังหวะปานกลาง

หมวดที่ 3 บทเพลงเกี่ยวกับโรงเรียน : จำนวน 3 เพลง

3.1 เพลงวันอาทิตย์

1) โน้ตเพลง

วันอาทิตย์

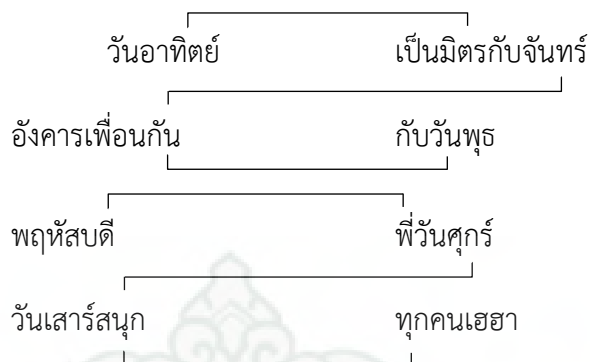
ปานกลาง

วัน อา - ทิตย์ เป็น มิตร กับ - จันทร อัง - คาร เพื่อน กัน - กับ วัน

5

พุทธ - ฤ - ติ - ส - บ - ธิ ที่ วัน ศุกร์ วัน เสาร์ ส - นก ทุก คน เ - ฮา

2) การวิเคราะห์บทประพันธ์

ความหมาย : กล่าวถึง วันทั้ง 7 วันใน 1 สัปดาห์

รูปแบบคำประพันธ์ : กลอน 4 ไม่เคร่งครัดฉันทลักษณ์ มีสัมผัสตามฉันทลักษณ์ ดังนี้

- สัมผัสนอก ได้แก่ อาทิตย์ - มิตร, จันทร์ - กัน, กัน - วัน,
- ดี - พี่, ศุกร์ - สนุก และ สนุก - ทุก
- สัมผัสใน ได้แก่ บรรทัดที่ 4 เสาร์ สนุก

3) การวิเคราะห์บทเพลง

รูปแบบ : เพลงท่อนเดียว (A)

ทำนอง : - ช่วงเสียง คู่ 7 โดยโน้ตต่ำสุด คือ E และโน้ตสูงสุด คือ D (สูง)

- บันไดเสียง G Pentatonic (G A B D E)

จังหวะ : เครื่องหมายประจำจังหวะ 2/4, จังหวะปานกลาง

3.2 เพลงเพื่อนเพื่อนอยู่หน้า

1) โน้ตเพลง

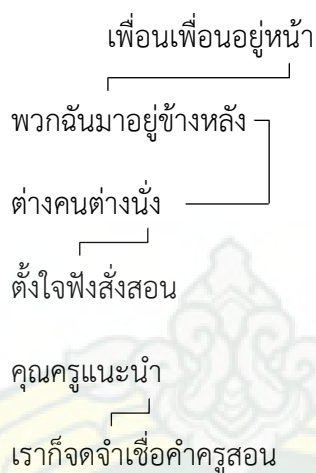
เพื่อนเพื่อนอยู่หน้า

ปานกลาง

เพื่อน เพื่อน - - อยู่ หน้า พวก ฉัน มา อยู่ ข้าง หลัง ต่าง คน - - ต่าง นิ่ง ตั้งใจ

ฟัง สิ่ง สอน คุณ ครู นะ - นำ เรา ก็ จด จำ เชื่อ คำ ครู สอน

2) การวิเคราะห์บทประพันธ์

ความหมาย : กล่าวถึง การนั่งเรียนของนักเรียน พร้อมกับตั้งใจฟังคำสอนและคำแนะนำของครูผู้สอน

รูปแบบคำประพันธ์ : กลอนเปล่า ไม่บังคับฉันทลักษณ์ มีสัมผัสและคำซ้ำ ดังนี้

- สัมผัสนอก ได้แก่ หน้า - มา, หลัง - นั่ง, นั่ง - ฟัง และ
- นำ - จำ
- สัมผัสใน บรรทัดที่ 4 ฟัง สั่ง
- บรรทัดที่ 6 จำ คำ และ คำ ครู
- มีการใช้คำซ้ำ ได้แก่ เพื่อน

3) การวิเคราะห์บทเพลง

รูปแบบ : เพลงท่อนเดียว (A)

ทำนอง :

- ช่วงเสียง คู่ 13 โดโน้ตต่ำสุด คือ A (ต่ำ) และโน้ตสูงสุด คือ F (สูง)
- บันไดเสียง F Pentatonic (F G A C D)
- มีการเล่นเสียง 2 เสียง คำว่า

“เพื่อน” ในเนื้อเพลง “เพื่อนเพื่อนอยู่หน้า”

“คน” ในเนื้อเพลง “ต่างคนต่างนั่ง”

จังหวะ : เครื่องหมายประจำจังหวะ 2/4, จังหวะปานกลาง

3.3 เพลงรักโรงเรียน

1) โน้ตเพลง

รักโรงเรียน

เร็ว

รัก โรงเรียน รัก ชื่อเสียง โรงเรียน รัก การ - เล่า - เรียน รัก

7

เพื่อน - - นักเรียน นักเรียน ที่ ดี ก็ เป็น ศรี โรงเรียน

2) การวิเคราะห์บทประพันธ์

รักโรงเรียน

รักชื่อเสียงโรงเรียน

รักการเล่าเรียน

รักเพื่อนนักเรียน

นักเรียนที่ดี

ก็เป็นศรีโรงเรียน

ความหมาย : กล่าวถึง ความรักที่มีต่อโรงเรียน และการปฏิบัติตนเป็นนักเรียนที่ดี

รูปแบบคำประพันธ์ : กลอนเปล่า ไม่บังคับฉันทลักษณ์ มีสัมผัสและคำซ้ำ ดังนี้

- สัมผัสใน บรรทัดที่ 5 ที่ ดี

- มีการใช้คำซ้ำ คำว่า

“รัก” ในเนื้อเพลงบรรทัดที่ 1 - 4

“เรียน” ในเนื้อเพลงบรรทัดที่ 1 - 6

3) การวิเคราะห์บทเพลง

รูปแบบ : เพลงท่อนเดียว (A)

ทำนอง : - ช่วงเสียง คู่ 11 โดยโน้ตต่ำสุด คือ C และโน้ตสูงสุด คือ F (สูง)

- บันไดเสียง F Pentatonic (F G A C D)

- มีการเล่นเสียง 2 เสียง คำว่า “เพื่อน” ในเนื้อเพลง “รักเพื่อน
นักเรียน”

จังหวะ : เครื่องหมายประจำจังหวะ 2/4, จังหวะเร็ว

หมวดที่ 4 บทเพลงเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และการละเล่น : จำนวน 4 เพลง

4.1 เพลงสวัสดี

1) โน้ตเพลง

สวัสดี

2) การวิเคราะห์บทประพันธ์

สวัสดีเธอจ้-า เรามาพบกัน เธอกับฉันสวัสดี

ความหมาย : กล่าวถึง การกล่าวคำทักทายเมื่อพบเจอกัน ด้วยคำว่า “สวัสดี”
และมีการใช้คำขึ้นต้น และลงท้าย ด้วยคำว่า “สวัสดี”

รูปแบบคำประพันธ์ : คำคล้องจอง มีสัมผัส ดังนี้
“จ้-า” คล้องจองกับ “มา”
“กัน” คล้องจองกับ “ฉัน”

3) การวิเคราะห์บทเพลง

รูปแบบ : เพลงท่อนเดียว (A)
ทำนอง : - ช่วงเสียง คู่ 8 โดยโน้ตต่ำสุด คือ C และโน้ตสูงสุด คือ C (สูง)
 - บันไดเสียง F Pentatonic (F G A C D)
จังหวะ : เครื่องหมายประจำจังหวะ 2/4, จังหวะช้า

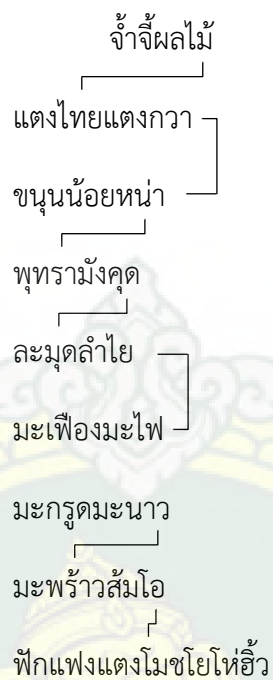
4.2 เพลงจ้ำจี้ผลไม้

1) โน้ตเพลง

จ้ำจี้ผลไม้

2) การวิเคราะห์บทประพันธ์

ความหมาย : กล่าวถึง การละเล่นของเด็ก เป็นชื่อชนิดผลไม้และผักรวมกัน
ทั้งหมด 16 ชนิด

รูปแบบคำประพันธ์ : กลอนเปล่า ไม่บังคับฉันทลักษณ์ มีสัมผัส ดังนี้

- สัมผัสนอก ได้แก่ ไม้ - ไทย, กวา - หน้า, หน้า - ทรา,
- คุด - มุด, ไย - ไฟ, นาว - พรวัว และ โอ - โม
- สัมผัสใน บรรทัดที่ 5 ละ ลำ
- บรรทัดที่ 6 เฟือง ไฟ
- บรรทัดที่ 9 แพง แต่ง และ โม โย โห้

3) การวิเคราะห์บทเพลง

รูปแบบ : เพลงท่อนเดียว (A)

ทำนอง : - ช่วงเสียง คู่ 10 โดโน้ตต่ำสุด คือ D และโน้ตสูงสุด คือ F (สูง)

- บันไดเสียง F Pentatonic (F G A C D)

จังหวะ : เครื่องหมายประจำจังหวะ 2/4, จังหวะปานกลาง

4.3 เพลงขนมแม่เอ๋ย

1) โน้ตเพลง

ขนมแม่เอ๋ย

ปานกลาง

ข นม แม่ - เอ๋ย ข นม แม่ - เอ๋ย ทอง หยิบ ฝอย- ทอง รอด ช้อง सा - कु ข้าว ดอก ข้าว

11

ตุ ถ้วย ฟู สี ฟ้า ข นม ต้ม - ข้าว ข นม ต้ม - แดง ข นม หม้อ

19

แกง ส้ม ข ยา - เชิญ ชี คะ เชิญ ชี ขา ทำ มา ใหม่ เอ๋ย

2) การวิเคราะห์บทประพันธ์

ขนมแม่เอ๋ย

ขนมแม่เอ๋ย

ทองหยิบฝอยทองรอดช่องสาคุ

ข้าวตอกข้าวตุถ้วยฟูสีฟ้า

ขนมต้มขาวขนมต้มแดง

ขนมหม้อแกงส้มขยา

เชิญชีกะเชิญชีกา

ทำมาใหม่เอ๋ย

ความหมาย : กล่าวถึง ชื่อขนมไทย ทั้งหมด 10 ชนิด และมีการใช้ภาษาพูดในเนื้อเพลง คือ “เชิญชีกะเชิญชีกา”

รูปแบบคำประพันธ์ : กลอนเปล่า ไม่บังคับฉันทลักษณ์ มีสัมผัส ดังนี้

- สัมผัสนอก ได้แก่ คู่ - ตุ, แดง - แกง, ส้มขยา - ขา และ
ขา - มา

- สัมผัสใน บรรทัดที่ 3 ทอง ช่อง

บรรทัดที่ 4 ตอก ตุ และ ตุ ฟู

3) การวิเคราะห์บทเพลง

- รูปแบบ : เพลงท่อนเดียว (A)
 ทำนอง : - ช่วงเสียง คู่ 10 โดโน้ตต่ำสุด คือ D และโน้ตสูงสุด คือ F (สูง)
 - บัณฑิตเสียง F Pentatonic (F G A C D)
 - มีการลากเสียง คำว่า “สังขยา” ในเนื้อเพลง “ขนมหม้อแกงสังขยา”
 จังหวะ : เครื่องหมายประจำจังหวะ 2/4, จังหวะปานกลาง

4.4 เพลงโอละเห่

1) โน้ตเพลง

โอละเห่

ปานกลาง

เอ๋ย โอ ละ เห่ เออ เอ๋ยโอ - - ละ ข้า - - พวกเรา ขอ - ลา แล้ว เออ - เออ เห่

เฮ เฮ เฮ - - - เฮ เฮ เฮ เฮ - - - เฮ อวย พร - เมื่อ จะ

จาก เรา ขอ ฝาก ไม่ ตริ ไรศ ภัย อย่า - มี ส วัสดิ - ดี เกิด - เออ

2) การวิเคราะห์บทประพันธ์

โอละเห่ โอละข้า
 พวกเราขอลาแล้วเออ
 อวยพรเมื่อจะจาก
 เราขอฝากไมตรี
 ไรศภัยอย่ามี
 สวัสดิ์ดีเกิดเออ

ความหมาย : กล่าวถึง การอวยพร แสดงมิตรไมตรีต่อกันเมื่อต้องจากลา

รูปแบบคำประพันธ์ : กลอนเปล่า ไม่บังคับฉันทลักษณ์ มีสัมผัส ดังนี้

- สัมผัสนอก ได้แก่ ข้า - ลา, จาก - ฝาก, ตริ - มี และ มี - ดี

3) การวิเคราะห์บทเพลง

รูปแบบ : เพลง 2 ท่อน (ABA)

ทำนอง : - ช่วงเสียง คู่ 7 โดยโน้ตต่ำสุด คือ D และโน้ตสูงสุด คือ C (สูง)
 - บันไดเสียง F Pentatonic (F G A C D)
 - ในทำนองท่อน A ช่วงทำนองท่วงทำนอง ดังภาพ

มีรูปแบบการดำเนินทำนองมาจากการร้องเห่เรือ

- มีการเล่นเสียง 2 เสียง คำว่า

“โอ” และ “ข้า” ในเนื้อเพลง “โอละเห่ โอละข้า”

- มีการเอื้อนเชื่อมคำ ระหว่างคำว่า

“เห่” กับ “โอ” ในเนื้อเพลง “โอละเห่ โอละข้า”

“แล้ว” กับ “เอ๋ย” ในเนื้อเพลง “พวกเราขอลาแล้วเอ๋ย”

จังหวะ : เครื่องหมายประจำจังหวะ 2/4, จังหวะปานกลาง

หมวดที่ 5 บทเพลงเกี่ยวกับดนตรีและการแสดง : จำนวน 2 เพลง

5.1 เพลงโจ๊ะทิ้งทิ้ง

1) โน้ตเพลง

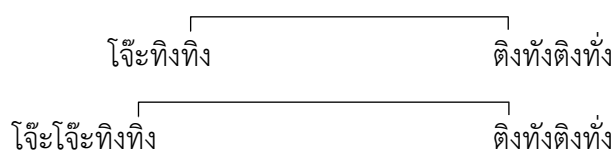
โจ๊ะทิ้งทิ้ง

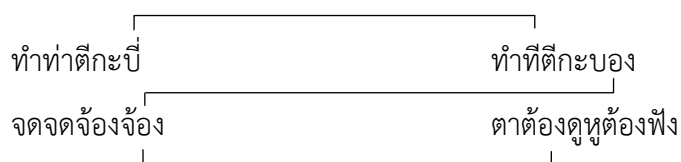
ปานกลาง

โจ๊ะทิ้ง ทิ้ง ดิงทิ้ง ดิง ทิ้ง โจ๊ะ โจ๊ะ ทิ้ง ทิ้ง ดิง ทิ้ง ดิง ทิ้ง โจ๊ะทิ้ง ทิ้ง ทำ ทำ ดี กะ บี ทำ

ที่ - ดี กะ บอง จด จด จ้อง - จ้อง ตา ต้อง ดู หู ต้อง - ฟัง โจ๊ะทิ้ง ดู หู ต้อง - ฟัง

2) การวิเคราะห์บทประพันธ์

ความหมาย : - กล่าวถึง การทำจังหวะกลองประกอบการตีทำรำกระบี่กระบอง
- มีการเลียนเสียงเครื่องประกอบจังหวะกลองในเนื้อเพลง

“โจ๊ะทิ้งทิ้ง ดึงทั้งดึงทั้ง

โจ๊ะโจ๊ะทิ้งทิ้ง ดึงทั้งดึงทั้ง”

รูปแบบคำประพันธ์ : กลอน 4 ไม่เคร่งครัดฉันทลักษณ์ มีสัมผัสตามฉันทลักษณ์ ดังนี้

- สัมผัสนอกได้แก่ ทิ้ง - ดึง, บี - ที, บอง - จ้อง และ จ้อง - ต้อด

- สัมผัสใน บรรทัดที่ 3 ทำ ท่า และ ที่ ตี

บรรทัดที่ 4 ตา ต้อด และ ดู หู

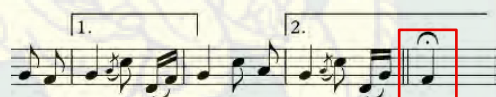
3) การวิเคราะห์บทเพลง

รูปแบบ : เพลง 2 ท่อน (AABAAB)

ทำนอง : - ช่วงเสียง คู่ 8 โดยโน้ตต่ำสุด คือ C และโน้ตสูงสุด คือ C (สูง)

- บันไดเสียง F Pentatonic (F G A C D)

- มีทำนองลงจบด้วยโน้ตตัวที่ 1 ของบันไดเสียง คือ F ดังภาพ

ตา ต้อด ดู หู ต้อด - ฟัง โจ๊ะ ทิ้ง ดู หู ต้อด - ฟัง

จังหวะ : เครื่องหมายประจำจังหวะ 2/4, จังหวะปานกลาง

5.2 เพลงแคนอ่อน

1) โน้ตเพลง

แคนอ่อน

2) การวิเคราะห์บทประพันธ์

ความหมาย : - กล่าวถึง การรำและการร้องเพลง โดยบทร้องเป็นลักษณะ
ประโยคคำถามแบบให้เลือกตอบ เช่น “แขนอ่อนเวลาพอรำ ใคร
สอนให้ทำหรือจำได้เอง” เป็นการถามให้เลือกตอบว่า ใครสอนให้
ทำ หรือว่าจดจำทำรำได้เอง เป็นต้น

- มีการเลียนเสียงเครื่องประกอบจังหวะกลองในเนื้อเพลง

“โจ๊ะทิ้งทิ้ง ดึงทิ้งดึงทิ้ง

โจ๊ะโจ๊ะทิ้งทิ้ง ดึงทิ้งดึงทิ้ง”

รูปแบบคำประพันธ์ : กลอนหัวเดียว มีสัมผัสตามฉันทลักษณ์ และคำซ้ำ ดังนี้

- สัมผัสนอก ได้แก่ รำ - ทำ, ใส - ไร, หวาน - ตาล, จันทร์ - กัน และ
คำสุดท้ายของแต่ละบรรทัดลงท้ายด้วยคำว่า “เอง” ทุกบรรทัด

- สัมผัสใน บรรทัดที่ 1 พอน อ่อน, ใคร ให้ ได้ และ ทำ จำ

บรรทัดที่ 2 ร้อง ของ และ ไร ใส

บรรทัดที่ 3 ตาล หวาน

บรรทัดที่ 4 ให้ ใคร และ กัน มัน

- มีการใช้คำซ้ำ คำว่า “หวาน” ในเนื้อเพลง “หวานหวานเสียง
หวานหวาน”

3) การวิเคราะห์บทเพลง

รูปแบบ : เพลง 2 ท่อน (ABABABABA)

ทำนอง : - ช่วงเสียง คู่ 10 โดโน้ตต่ำสุด คือ E และโน้ตสูงสุด คือ G (สูง)

- บันไดเสียง G Pentatonic (G A B D E)

- ทำนองท่อน A ดังภาพ

มีรูปแบบทำนองมาจากเพลงไทย ชื่อว่า เพลงแขกกะเร้ง

จังหวะ : เครื่องหมายประจำจังหวะ 2/4, จังหวะปานกลาง

หมวดที่ 6 บทเพลงเกี่ยวกับกีฬา : จำนวน 2 เพลง

6.1 เพลงหนึ่งสองหนึ่ง

1) โน้ตเพลง

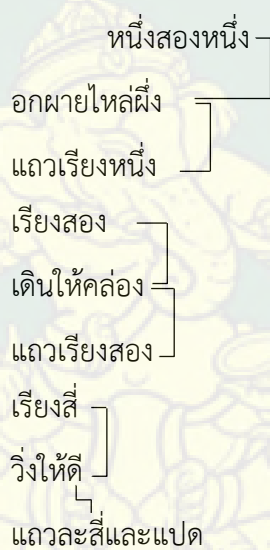
หนึ่งสองหนึ่ง

ปานกลาง

หนึ่ง สอง - หนึ่ง ออก ผาย ไหล่ ผีง แกว เรียง หนึ่ง เรียง สอง เดิน ให้

6 คลอง แกว เรียง สอง เรียง สี รัง ให้ ดี แกว ละ สี และ แปด

2) การวิเคราะห์บทประพันธ์

ความหมาย : กล่าวถึง การจัดระเบียบแกวสำหรับการเดิน และการวิ่ง

รูปแบบคำประพันธ์ : กลอนเปล่า ไม่บังคับฉันทลักษณ์ มีสัมผัส ดังนี้

- สัมผัสนอก ได้แก่ หนึ่ง - ผีง, ผีง - หนึ่ง, สอง - คลอง,
คลอง - สอง, สี - ดี และ ดี - สี

- สัมผัสใน บรรทัดที่ 2 ผาย ผีง

บรรทัดที่ 9 ละ และ

3) การวิเคราะห์บทเพลง

รูปแบบ : เพลง 2 ท่อน (AAB)

ทำนอง : - ช่วงเสียง คู่ 5 โดยโน้ตต่ำสุด คือ F และโน้ตสูงสุด คือ C (สูง)

- บันไดเสียง F Pentatonic (F G A C D)

จังหวะ : เครื่องหมายประจำจังหวะ 2/4, จังหวะปานกลาง

6.2 เพลงช่วงชิงชัย

1) โน้ตเพลง

ช่วงชิงชัย

ปานกลาง

1. ต่อ 1-2 2. ลงจบ

ช่วง - ชิง - เอ๋ย เอ๋ย ช่วง - ชิง - ชัย คน ไหน ว่อง - ไว มาเล่น ช่วงชัย - ช่วง - ชิง ชัย - ช่วง -

10 ชิง เล่น กัน ดี ดี สามัคคี กัน ไว้ ตั้ง อก ตั้ง ใจ ทั้ง ผู้ ชาย ผู้ หญิง

20 ชิง ชัย กันไม่ ท้อ แท้ถึง ใคร จะ แพ้ ก็ ไม่ อาย พวก เรา ทั้ง หลาย ส นุก ส บาย - จริง - จริง

2) การวิเคราะห์บทประพันธ์

ช่วงชิงเอ๋ยเอ๋ย ช่วงชิงชัย

คนไหนว่องไว

มาเล่นช่วงชัยช่วงชิง

เล่นกันดีดี

สามัคคีกันไว้

ตั้งอกตั้งใจทั้งผู้ชายผู้หญิง

ชิงชัยกันไม่ท้อแท้

ถึงใครจะแพ้ก็ไม่อาย

พวกเราทั้งหลาย

สนุกสบายจริงจริง

ความหมาย :

กล่าวถึง การแข่งกีฬาด้วยความสนุกสนาน เกิดความสามัคคี และรู้แพ้ รู้ชนะ มีน้ำใจนักกีฬา

รูปแบบคำประพันธ์ : กลอนเปล่า ไม่บังคับฉันทลักษณ์ มีสัมผัส ดังนี้

- สัมผัสนอก ได้แก่ ชัย - ไหน, ชัย - ไว, ไว - ชัย, ดี - คี,
- ไว้ - ใจ, หลึง - ชิง, แท้ - แพ้, อาย - หลาย และ หลาย - สบาย
- สัมผัสใน บรรทัดที่ 1 ช่วง ชิง ชัย

บรรทัดที่ 2 ไหน ไว และ ว่อง ไว

บรรทัดที่ 3 ช่วง ชัย ชิง

บรรทัดที่ 6 ตั้ง ห้าง

บรรทัดที่ 7 ชิง ชัย และ ท้อ แท้

บรรทัดที่ 8 ใคร ไม่

3) การวิเคราะห์บทเพลง

รูปแบบ : เพลง 3 ท่อน (AABAACAA)

- ทำนอง :
- ช่วงเสียง คู่ 8 โดยโน้ตต่ำสุด คือ C และโน้ตสูงสุด คือ C (สูง)
 - บันไดเสียง F Pentatonic (F G A C D)
 - มีทำนองลงจบด้วยโน้ตตัวที่ 1 ของบันไดเสียง คือ F ดังภาพ

จังหวะ : เครื่องหมายประจำจังหวะ 2/4, จังหวะปานกลาง

หมวดที่ 7 บทเพลงเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม : จำนวน 6 เพลง

7.1 เพลงนี้ของของเธอ

1) โน้ตเพลง

นี้ของของเธอ

2) การวิเคราะห์บทประพันธ์

นี่ของของเธอ
 นั้นของของฉัน
 มันสลับเปลี่ยนกัน
 ฉันคืนให้เธอ
 นี่ของของเธอ
 ที่ทำตกไว้
 ฉันนี้เก็บได้
 นำมาให้เธอ

ความหมาย : กล่าวถึง ความซื่อสัตย์

รูปแบบคำประพันธ์ : กลอนเปล่า ไม่บังคับฉันทลักษณ์ มีสัมผัสและคำซ้ำ ดังนี้

- สัมผัสนอก ได้แก่ ฉัน - มัน, ฉัน - กัน, ไว้ - ได้ และ ได้ - ให้
 - สัมผัสใน บรรทัดที่ 6 ที่ ทำ
 - มีการใช้คำซ้ำ คำว่า “ของ” ในเนื้อเพลงบรรทัด 1, 2 และ 5
- ดังนี้ “นี่ของของฉัน”, “นั้นของของฉัน” และ “นี่ของของฉัน”

3) การวิเคราะห์บทเพลง

รูปแบบ : เพลงท่อนเดียว (A)

ทำนอง : - ช่วงเสียง คู่ 10 โดโน้ตต่ำสุด คือ A (ต่ำ) และโน้ตสูงสุด คือ C (สูง)
 - บันไดเสียง F Pentatonic (F G A C D)

จังหวะ : เครื่องหมายประจำจังหวะ 4/4, จังหวะปานกลาง

7.2 เพลงตุ๊กตาของฉัน

1) โน้ตเพลง

ตุ๊กตาของฉัน

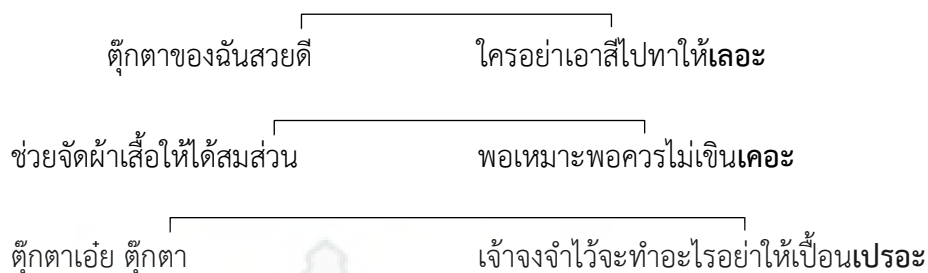
ปานกลาง

ตุ๊กตา ของ ฉัน สวย ดี ใคร อย่า เอา สี ไป ทำ ให้ เลอะ - ขวัญ

จัด ผ่า เลื้อย ให้ ได้ สม - ส่วน พอ เหมาะ พอ ควร ไม่ เขิน เคอะ - ตุ๊ก

ตา เอ๋ย ตุ๊กตา เจ้า จง จ๋า ไว้ จะ ทำ อะไร อย่า ให้ เบื่อ - ประ

2) การวิเคราะห์บทประพันธ์

ความหมาย : กล่าวถึง การรู้คุณค่า และดูแลรักษาสิ่งของ

รูปแบบคำประพันธ์ : กลอนหัวเดียว มีสัมผัสตามฉันทลักษณ์และคำซ้ำ ดังนี้

- สัมผัสนอก ได้แก่ ดี - สี, ส่วน - ควร ตา - อย่า และ
- คำสุดท้ายของแต่ละบรรทัดลงท้ายด้วยคำว่า เลอะ - เคอะ
- และ เปราะ ตามลำดับ เป็นคำสัมผัสสระ
- สัมผัสใน บรรทัดที่ 1 ใคร ไป ให้
- บรรทัดที่ 2 ให้ ได้ และ สม ส่วน
- บรรทัดที่ 3 เจ้า จง จำ จะ, ไว้ ไร ให้, จะ อะ
- และ เปื้อน เปราะ
- มีการใช้คำซ้ำ คำว่า “ตุ๊กตา” ในเนื้อเพลง
- บรรทัดที่ 1 “ตุ๊กตาของฉันสวยดี”
- บรรทัดที่ 3 “ตุ๊กตาเอ๋ย ตุ๊กตา”

3) การวิเคราะห์บทเพลง

รูปแบบ : เพลง 2 ท่อน (AAB)

ทำนอง : - ช่วงเสียง คู่ 13 โดยโน้ตต่ำสุด คือ A (ต่ำ) และโน้ตสูงสุด คือ F (สูง)

- บันไดเสียง F Pentatonic (F G A C D)

- มีการลากเสียง คำว่า

“เลอะ” ในเนื้อเพลง “ใครอย่าเอาสีไปทาให้เลอะ”

“เคอะ” ในเนื้อเพลง “พอเหมาะพอควรไม่เงินเคอะ”

“เปราะ” ในเนื้อเพลง “เจ้าจงจำไว้จะทำอะไรอย่าให้เพื่อนเปราะ”

จังหวะ : เครื่องหมายประจำจังหวะ 3/4, จังหวะปานกลาง

7.3 เพลงขอโทษ

1) โน้ตเพลง

ขอโทษ

ปานกลาง

ขอ - โทษ - ได้โปรด กรุณา นึก ว่า เมต ตา ลูก กา ลูก ไก่ พลัง นิด นิด หนอย ค่อย ค่อย พุด จาอย่า หยิบ เอา มา เป็น เรื่อง ยาว

9

ใหญ่ สี ดิน ยัง รู้ พลาด นัก ปราชญ์ ยัง รู้ พลัง ความ ดี - เข้า - ตั้ง เขา ก็ ยัง เห็น - ใจ

2) การวิเคราะห์บทประพันธ์

ความหมาย : กล่าวถึง ความเมตตา กรุณาต่อผู้อื่น ไม่ควรกล่าวโทษเอาความผู้ที่ทำผิดพลาด เปรียบกับคำสุภาษิตที่ปรากฏในบทร้อง “สีดินยังรู้ พลาด นักปราชญ์ยังรู้พลัง”

รูปแบบคำประพันธ์ : กลอนหัวเดียว มีสัมผัสตามฉันทลักษณ์ ดังนี้

- สัมผัสนอก ได้แก่ กรุณา - ตา, จา - มา, พลัง - ตั้ง และ คำสุดท้ายของแต่ละบรรทัดลงท้ายด้วยคำว่า ไก่ - ใหญ่ และ ใจ ตามลำดับ เป็นคำสัมผัสสระ
- สัมผัสใน บรรทัดที่ 1 โทษ โปรด, ว่า ตา กา และ กา ไก่ บรรทัดที่ 2 นิด นิด, หนอย ค่อย, นิด หนอย, อย่า มา และ หยิบ ยาว ใหญ่
- บรรทัดที่ 3 พลาด ปราชญ์ และ ยัง พลัง

3) การวิเคราะห์บทเพลง

รูปแบบ : เพลงท่อนเดียว (A)

ทำนอง : - ช่วงเสียง คู่ 11 โดยโน้ตต่ำสุด คือ A (ต่ำ) และโน้ตสูงสุด คือ D (สูง)

- บันไดเสียง F Pentatonic (F G A C D)

จังหวะ : เครื่องหมายประจำจังหวะ 2/4, จังหวะปานกลาง

7.4 เพลงไถ่ถามเพราะชน

1) โน้ตเพลง

ไถ่ถามเพราะชน

ปานกลาง

9 ไถ่ถาม เพราะ ชน คน งาม - - เพราะ แต่ง บ้าน - เมือง จัด - แจง ก็ จ ริญ รุ่ง -

เรื่อง รัก สวย รัก งาม รัก ความ สามี คดี ทำ แต่ ความ ดี ก็ เป็น ศรี บ้าน เมือง

2) การวิเคราะห์บทประพันธ์

ไถ่ถามเพราะชนคนงามเพราะแต่ง บ้านเมืองจัดแจงก็เจริญรุ่งเรือง

รักสวยรักงามรักความสามัคคี

ทำแต่ความดีก็เป็นศรีบ้านเมือง

ความหมาย : กล่าวถึง การรู้หน้าที่ และปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม ก็จะทำให้บ้านเมืองเจริญรุ่งเรือง เปรียบกับคำสุภาษิตที่ปรากฏในบทร้อง “ไถ่ถามเพราะชน คนงามเพราะแต่ง”

รูปแบบคำประพันธ์ : - กลอนหัวเดียว มีสัมผัสตามฉันทลักษณ์และคำซ้ำ ดังนี้

- สัมผัสนอก ได้แก่ แต่ง - แจง, คี - ดี และ คำสุดท้ายของแต่ละบรรทัดลงท้ายด้วยคำว่า เรื่อง และ เมือง ตามลำดับเป็นคำสัมผัสสระ

- สัมผัสใน บรรทัดที่ 1 ชน คน, จัด แจง และ รุ่ง เรือง

- มีการใช้คำซ้ำ คำว่า

“รัก” ในเนื้อเพลง “รักสวยรักงามรักความสามัคคี”

3) การวิเคราะห์บทเพลง

รูปแบบ : เพลงท่อนเดียว (A)

ทำนอง : - ช่วงเสียง คู่ 13 โดโน้ตต่ำสุด คือ B (ต่ำ) และโน้ตสูงสุด คือ G (สูง)

- บันไดเสียง G Pentatonic (G A B D E)

- มีการเล่นเสียง 2 เสียง คำว่า

“งาม” ในบทร้อง “ไถ่ถามเพราะชนคนงามเพราะแต่ง”

จังหวะ : เครื่องหมายประจำจังหวะ 2/4, จังหวะปานกลาง

7.5 เพลงกิริยา

1) โน้ตเพลง

กิริยา

ปานกลาง

อัน กิ ริ ยา วา จา ใจ - ดี ย่อม เป็น ศักดิ์ - ศรี ไม่ มี อับ - เฉา อัน กิ ริ ยา วา จา ใจ -

7

ชั่ว เป็นเครื่อง หมอง - มัว ติด ตัว ของ เรา รู้ จัก ครอง ตน รู้ ผล ชั่ว ดี รู้ ทำ รู้ ที่ รู้ เรา รู้

13

เขา ถึง คราว ใคร ล้ม เรา ช่วย ให้ - ลูก ถึง ใคร จะ - ทุกข์ ก็ ปลอดภัย ให้ - เมา

2) การวิเคราะห์บทประพันธ์

ความหมาย : กล่าวถึง การครองตนอยู่ในความดี และช่วยเหลือผู้อื่นในยาม
เดือนร้อน หรือยามมีทุกข์

รูปแบบคำประพันธ์ : - กลอนหัวเดียว มีสัมผัสตามฉันทลักษณ์และคำซ้ำ ดังนี้
- สัมผัสนอก ได้แก่ ดี - ศรี, ชั่ว - มัว, ดี - ที่, ลูก - ทุกข์ และ
คำสุดท้ายของแต่ละบรรทัดลงท้ายด้วยคำว่า เฉา, เรา, เขา และ
เภา ตามลำดับ เป็นคำสัมผัสสระ

- สัมผัสใน บรรทัดที่ 1 ยา วา จา, จา ใจ, ศักดิ์ ศรี และ ไม่ มี
บรรทัดที่ 2 ยา วา จา, หมอง มัว และ ติด ตัว
บรรทัดที่ 3 ตน ผล, ทำ ที่, รู้ เรา และ เรา เขา
บรรทัดที่ 4 คราว ใคร, ใคร ให้, ล้ม ลูก, ทุกข์ ปลูก
และ ปลอดภัย

- มีการใช้คำซ้ำ คำว่า “รู้” ในเนื้อเพลง

“รู้จักครองตนรู้ผลชั่วดี รู้ทำรู้ที่รู้เรารู้เขา”

3) การวิเคราะห์บทเพลง

- รูปแบบ : เพลงท่อนเดียว (A)
 ทำนอง : - ช่วงเสียง คู่ 11 โดโน้ตต่ำสุด คือ C และโน้ตสูงสุด คือ F (สูง)
 - บันไดเสียง F Pentatonic (F G A C D)
 จังหวะ : เครื่องหมายประจำจังหวะ 4/4, จังหวะปานกลาง

7.6 เพลงนี้ของของกลาง

1) โน้ตเพลง

นี้ของของกลาง

เร็ว

นี้ ของ ของ กลาง เขา สร้าง ขึ้น มา เป็น ประโยชน์ ทัว - หน้า ไม่ ว่า ผู้ ไต เพื่อ -
 10 สว ย เพื่อ - งาม เพื่อ ความ ถา - วร เป็น อ นุ สรรณ สด - ไส - ช่วย กัน
 18 ช่วย กัน ชู ช่วย กัน - บู ชา พวก เรา รัก ษา สืบ ไป

2) การวิเคราะห์บทประพันธ์

นี้ของของกลางเขาสร้างขึ้นมา เป็นประโยชน์ทั่วหน้าไม่ว่าผู้ใด
 เพื่อสวยเพื่องามเพื่อความถาวร เป็นอนุสรณ์สดใส
 ช่วยกันเชิดช่วยกันชูช่วยกันบูชา พวกเรารักษาสืบไป

ความหมาย : กล่าวถึง การมีจิตสาธารณะรับผิดชอบต่อส่วนรวม

รูปแบบคำประพันธ์ : - กลอนห้าตัวเดียว มีสัมผัสตามฉันทลักษณ์และคำซ้ำ ดังนี้
 - สัมผัสนอก ได้แก่ มา - หน้า, ถาวร - อนุสรณ์, ชา - ษา และ
 คำสุดท้ายของแต่ละบรรทัดลงท้ายด้วยคำว่า ไต - ไส และ ไป
 ตามลำดับ เป็นคำสัมผัสสระ

- สัมผัสใน บรรทัดที่ 1 ของ เขา ขึ้น, กลาง สร้าง, เป็น ประ,
หน้า ว่า และ ไม่ ไต

บรรทัดที่ 2 งาม ความ และ อนุสรณ์ สด ใส

บรรทัดที่ 3 เรา รัก และ ซา สืบ

- มีการใช้คำซ้ำ คำว่า

“เพื่อ” ในเนื้อเพลง “เพื่อสวຍเพื่องามเพื่อความถาวร”

“ช่วยกัน” ในเนื้อเพลง “ช่วยกันเจ็ดช่วยกันชูช่วยกันบูชา”

3) การวิเคราะห์บทเพลง

รูปแบบ : เพลงท่อนเดียว (A)

ทำนอง : - ช่วงเสียง คู่ 11 โดยโน้ตต่ำสุด คือ C และโน้ตสูงสุด คือ F (สูง)

- บันไดเสียง F Pentatonic (F G A C D)

- มีการลากเสียง คำว่า

“ใส” ในเนื้อเพลง “เป็นอนุสรณ์ใส”

“ไป” ในเนื้อเพลง “พวกเรารักซาสืบไป”

จังหวะ : เครื่องหมายประจำจังหวะ 3/4, จังหวะเร็ว

หมวดที่ 8 บทเพลงเกี่ยวกับการสร้างระเบียบวินัยต่อตนเอง : จำนวน 1 เพลง

8. เพลงแม่ศรีแจ่มจำรัส

1) โน้ตเพลง

แม่ศรีแจ่มจำรัส

ท่อน 1

ปานกลาง

แม่ ศรี - - เอย แม่ ศรี - แจ่ม จำ รัส กลาง คิ่น นอน กาง มุ้ง เพราะ กสั๊ว ญะ - - มั่น

8

กัด คิ่น นอน แต่ เข้า เจ้า ก็ กวาด ก็ บัด หวี ฝม ล้าง หน้า หา

15

แป้ง มา ผัด แม่ ศรี - แจ่ม จำ รัส ผัด หน้า - นวล เอย

ท่อน 2

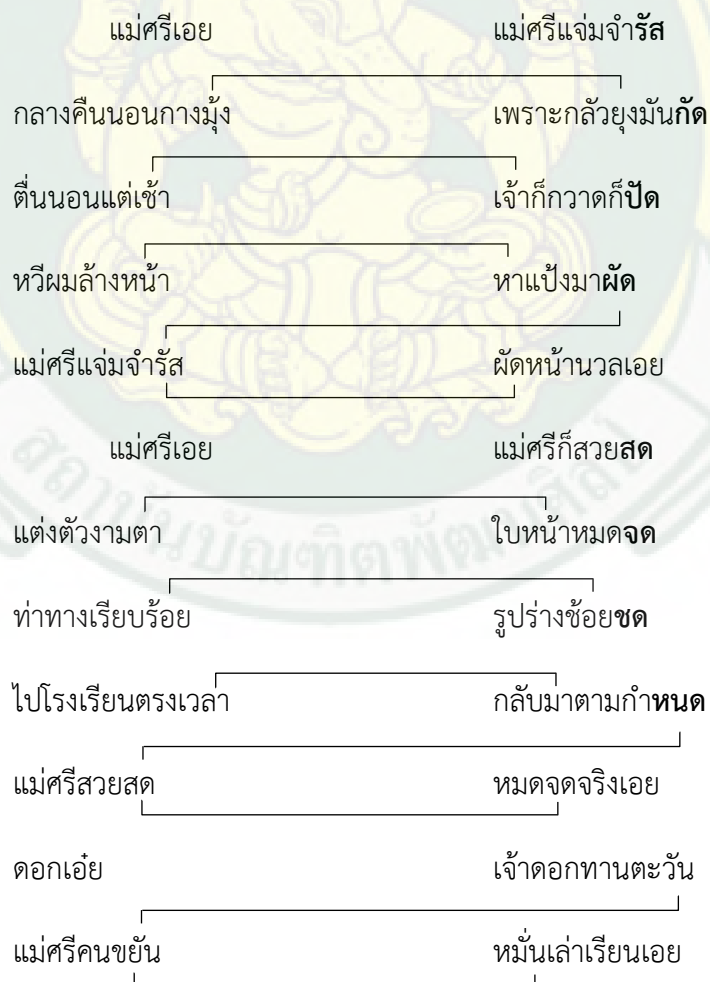
แม่ ศรี - - เอย แม่ ศรี - ก็ สวย สด แต่ง ตัว - งาม ตา ใบ หน้า หมด -

จด ทำ ทาง เรียบ ร้อย รูป ร่าง ช้อย ชด ไป โรงเรียน - ตรง เว ลา กลับ มา - ตาม ก่า

หมด แม่ ศรี - ก็ สวย สด หมด จด จริง เอย เออ เอย ดอก -

เอย - เจ้า ดอก ทาน ตะ วัน แม่ ศรี - คน ข ยืน หมั่น เล่า เรียน เอย

2) การวิเคราะห์บทประพันธ์

ความหมาย : กล่าวถึง ตารางกิจวัตรประจำวัน ในวันที่โรงเรียน

รูปแบบคำประพันธ์ : - กลอนหัวเดียว แต่ไม่เคร่งครัดฉันทลักษณ์ ขึ้นด้วย “แม่ศรีเอย” และลง “เอย” ตามรูปแบบบทร้องเพลงแม่ศรี มีจำนวนคำ 4-5 คำ ในแต่ละวรรค มีสัมผัสตามฉันทลักษณ์ ดังนี้

- สัมผัสนอก ได้แก่ มั่ง - ยุง, เข้า - เจ้า, หน้า - หา, ผัด - จำรัส, จำรัส - ผัด, ตา - หน้า, ร้อย - ซ้อย, ลา - มา, กำหนด - สด, สด - จด, วัน - ขยัน, ขยัน - หมั่น และ คำสุดท้ายของแต่ละบรรทัด ลงท้ายด้วยคำว่า จำรัส - กัด - ปัด - ผัด ตามลำดับ และ สด - จด - ขด - กำหนด เป็นคำสัมผัสสระ

- สัมผัสใน บรรทัดที่ 1 แจ่ม จำ

บรรทัดที่ 2 กลาง ทาง

บรรทัดที่ 3 ตื่น แต่ และ ก็ กวาด

บรรทัดที่ 4 หา มา

บรรทัดที่ 5 แจ่ม จำ และ หน้า นวล

บรรทัดที่ 6 ศรี สวย สด

บรรทัดที่ 7 แต่ง ตัว ตา และ หมด จด

บรรทัดที่ 8 ท่า ทาง, เรียบ ร้อย รูป ร่าง และ ซ้อย ขด

- ในเนื้อเพลงบรรทัดที่ 11 และ 12

“ดอกเอ๋ย เจ้าดอกทานตะวัน

แม่ศรีคนขยัน หมั่นเล่าเรียนเอย”

มีรูปแบบมาจากบทว่าดอก ของเพลงไทยประเภทเพลงลา จะใช้ เป็นบทร้องสุดท้ายในเพลง

3) การวิเคราะห์บทเพลง

รูปแบบ : เพลง 2 ท่อน (AB)

ทำนอง : - ช่วงเสียง คู่ 7 โดมีโน้ตต่ำสุด คือ D และโน้ตสูงสุด คือ C (สูง)

- บันไดเสียง F Pentatonic (F G A C D)

- มีการร้องทำนองเอื้อน 2 เสียงเพื่อเชื่อมคำ ดังนี้

คำว่า “ศรี” ในเนื้อเพลงบรรทัดที่ 1 และ 6 “แม่ศรีเอย”

คำว่า “ยุง” ในเนื้อเพลงบรรทัดที่ 2 “เพราะกลัวยุงมันกัด”

และร้องทำนองเอื้อน 2 เสียง “เออ เอย” นำก่อนร้องเนื้อเพลงบรรทัดที่ 11

จังหวะ : เครื่องหมายประจำจังหวะ 2/4, จังหวะปานกลาง

หมวดที่ 9 บทเพลงเกี่ยวกับความรักชาติ และปลุกใจ : จำนวน 2 เพลง

9.1 เพลงร่วมกัน

1) โน้ตเพลง

ร่วมกัน

ปานกลาง

ร่วม กัน ร่วม กัน มา ผูก สัม - พัน ธ ไม ตรี ร่วม จิตต์ เป็น มิตร พ ลี เรา ปรา นี หวัง ดี - ต่อ

9

กัน ร่วม ใจ ร่วมใจ ใฝ่ ผัน มา ผูก สัม - พัน ธ ไม ตรี ร่วม จิตต์ เป็น มิตร พ ลี เรา หวัง

2) การวิเคราะห์บทประพันธ์

ร่วมกันร่วมกัน

มาผูกสัมพันธ์ไมตรี

ร่วมจิตต์เป็นมิตรพลี

เราปรานีหวังดีต่อกัน

ร่วมใจร่วมใจใฝ่ฝัน

มาผูกสัมพันธ์ไมตรี

ร่วมจิตต์เป็นมิตรพลี

เราหวังดีสามัคคีต่อกัน

พวกเราพวกเราชาวไทย

ต้องรักกันไว้ด้วยน้ำใจผูกพัน

รักชื่อเสียงของไทย

นึกถึงไทยด้วยกัน

ความหมาย : กล่าวถึง ความสามัคคี ร่วมมือร่วมใจกันของคนในชาติไทย

รูปแบบคำประพันธ์ : กลอนเปล่า ไม่บังคับฉันทลักษณ์ มีสัมผัสและคำซ้ำ ดังนี้

- สัมผัสนอก ได้แก่ กัน - พัน, ตรี - พลี, พลี - นี, กัน - ฝัน,
ฝัน - พัน, ตรี - พลี, พลี - ดี และ ไทย - ไว้
- สัมผัสใน บรรทัดที่ 2 สัม พัน

บรรทัดที่ 3 จิตต์ มิตร

บรรทัดที่ 4 ปราณี ดี

บรรทัดที่ 5 ใจ ฝ่ และ ฝ่ ฝัน

บรรทัดที่ 6 สัม พัน

บรรทัดที่ 7 จิตต์ มิตร

บรรทัดที่ 8 ดี คี

บรรทัดที่ 9 ไว้ ใจ

- มีการใช้คำซ้ำ คำว่า “ร่วม” ในเนื้อเพลงบรรทัด 1, 3, 5 และ 7 ดังนี้ “ร่วมกันร่วมกัน”, “ร่วมจิตต์เป็นมิตรพลี”, “ร่วมใจร่วมใจฝ่ฝัน” และ “ร่วมจิตต์เป็นมิตรพลี” ตามลำดับ

3) การวิเคราะห์บทเพลง

รูปแบบ : เพลงท่อนเดียว (A)

ทำนอง : - ช่วงเสียง คู่ 11 โดยโน้ตต่ำสุด คือ C และโน้ตสูงสุด คือ F (สูง)
- บันไดเสียง F Pentatonic (F G A C D)

จังหวะ : เครื่องหมายประจำจังหวะ 2/4, จังหวะปานกลาง

9.2 เพลงงามไตรรงค์

1) โน้ตเพลง

งามไตรรงค์

ปานกลาง

งาม ไตร รงค์ ธง ขั้ว - ประ จำ - - - ขาดิ สวย สะ อาด สาม สี - สด สุก สี

9

สี แดง - เด่น เป็น เลือด เนื้อ เชื้อ ขาดิ - - ไทย เสีย ส ละ ลง ไว้ - สิบ ไทย - มา

2) การวิเคราะห์บทประพันธ์

ความหมาย : กล่าวถึง ความหมายของธงไตรรงค์ (ธงชาติไทย)

รูปแบบคำประพันธ์ : กลอน 8 หรือ กลอนสุภาพ มีสัมผัสตามฉันทลักษณ์และคำซ้ำ ดังนี้

- สัมผัสนอก ได้แก่ ชาติ - สะอาด, สี - ไทย, ไทย - ไว้,
- มา - ศาสนา, บริสุทธิ์ - พระพุทธ, ศาสนา - กษัตริฯ และ
- กษัตริฯ - หน้า
- สัมผัสใน บรรทัดที่ 1 ไตรรงค์ ธง, ไทย ชัย และ สาม สะ สาม
- สี สด สุก ใส

บรรทัดที่ 2 แดง เด่น, เนื้อ เชื้อ, เชื้อ ชาติ,

เสีย สละ และ ไว้ ไทย

บรรทัดที่ 3 ผ่อง ส่อง, ส่อง แสง สุทธิ, พระ พุทธ

และ โอวาท ศาสนา

บรรทัดที่ 4 แจ่ม จรัส, จรัส กษัตริฯ, ไทย ทัว เทิด

และ ไทย ไว้ ไชโย ไชโย

- มีการใช้คำซ้ำ คำว่า “สี่” ในเนื้อเพลงคำแรกของบรรทัดที่ 2 - 4

3) การวิเคราะห์บทเพลง

รูปแบบ : เพลงท่อนเดียว (A)

ทำนอง : - ช่วงเสียง คู่ 10 โดโน้ตต่ำสุด คือ D และโน้ตสูงสุด คือ F (สูง)
 - บันไดเสียง F Pentatonic (F G A C D)
 - มีการเล่นเสียง 2 เสียง คำว่า

“ชาติ” ในเนื้อเพลง “สีแดงเด่นเป็นเลือดเนื้อเชื้อชาติไทย”

และเล่นเสียง 3 เสียง คำว่า

“จำ” ในเนื้อเพลง “งามไฉนรงค์ชัยประจักษ์ชาติ”

“ขาว” และ “บริ” ในเนื้อเพลง “สีขาวผ่องส่องแสงบริสุทธิ์”

“กษ” ในเนื้อเพลง “สีน้ำเงินแจ่มจรัสกษัตรา”

จังหวะ : เครื่องหมายประจำจังหวะ 2/4, จังหวะปานกลาง

จากการวิเคราะห์เพลงทั้ง 29 เพลง ดังรายละเอียดที่ปรากฏข้างต้น ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์มานำเสนอในรูปแบบตารางเพื่อพิจารณาเปรียบเทียบ และสรุปเป็นเชิงคุณภาพในหัวข้อการวิเคราะห์ด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. รูปแบบ ประกอบไปด้วย ท่อนเพลง ดังตารางที่ 3
2. ทำนอง ประกอบไปด้วย ช่วงเสียง และบันไดเสียง ดังตารางที่ 4
3. จังหวะ ประกอบไปด้วย เครื่องหมายประจำจังหวะ และค่าความเร็วของจังหวะ

ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์รูปแบบของบทเพลง

รายชื่อเพลง (เรียงตามลำดับการวิเคราะห์)	ท่อนเพลง		
	ท่อนเดียว	2 ท่อน	3 ท่อน
เพลงนกน้อย	✓		
เพลงลมพัด	✓		
เพลงแสงจันทร์		✓	
เพลงลูกนกสาธิตา			✓
เพลงหนาวหนาว	✓		
เพลงค่อยค่อยสูง	✓		
เพลงหอมกลิ่นดอกไม้	✓		
เพลงคุณพ่อปลูกผัก	✓		
เพลงชื่นใจ		✓	

ตารางที่ 3 (ต่อ)

รายชื่อเพลง (เรียงตามลำดับการวิเคราะห์)	ท่อนเพลง		
	ท่อนเดียว	2 ท่อน	3 ท่อน
เพลงวันอาทิตย์	✓		
เพลงเพื่อนเพื่อนอยู่หน้า	✓		
เพลงรักโรงเรียน	✓		
เพลงสวัสดี	✓		
เพลงจำใจผลไม้	✓		
เพลงนมแม่เอ๋ย	✓		
เพลงโละเห่		✓	
เพลงโจ๊ะทิ้งทิ้ง		✓	
เพลงแขนอ่อน		✓	
เพลงหนึ่งสองหนึ่ง		✓	
เพลงช่วงชิงชัย			✓
เพลงนี้ของของเธอ	✓		
เพลงตุ๊กตาของฉัน		✓	
เพลงขอโทษ	✓		
เพลงไถ่ถามเพราะชน	✓		
เพลงกิริยา	✓		
เพลงนี้ของของกลาง	✓		
เพลงแม่ศรีแจ่มจำรัส		✓	
เพลงร่วมกัน	✓		
เพลงงามไทรรงค์	✓		
รวม	19	8	2

ที่มา: ผู้วิจัย

จากตารางสามารถสรุปได้ว่า บทเพลงที่ได้คัดเลือกมา มีรูปแบบเป็นเพลงท่อนเดียวมากที่สุด รองลงมาคือเพลง 2 ท่อน และ 3 ท่อน ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ทำนองของบทเพลง

รายชื่อเพลง (เรียงตามลำดับการวิเคราะห์)	ช่วงเสียง			บันไดเสียง (Pentatonic)	
	≤ คู่ 8	≤ คู่ 11	≤ คู่ 14	F	G
เพลงนกน้อย		✓		✓	
เพลงลมพัด	✓			✓	
เพลงแสงจันทร์		✓			✓
เพลงลูกนกสาธิตา			✓	✓	
เพลงหนาวหนาว		✓		✓	
เพลงค่อยค่อยสูง		✓		✓	
เพลงหอมกลิ่นดอกไม้		✓		✓	
เพลงคุณพ่อปลูกผัก	✓				✓
เพลงชื่นใจ		✓		✓	
เพลงวันอาทิตย์	✓				✓
เพลงเพื่อนเพื่อนอยู่หน้า			✓	✓	
เพลงรักโรงเรียน		✓		✓	
เพลงสวัสดี	✓			✓	
เพลงจำใจผลไม้		✓		✓	
เพลงขนมแม่เอ๋ย		✓		✓	
เพลงโอละเห่	✓			✓	
เพลงโจ๊ะทิ้งทิ้ง	✓			✓	
เพลงแขนอ่อน		✓			✓
เพลงหนึ่งสองหนึ่ง	✓			✓	
เพลงช่วงชิงชัย	✓			✓	
เพลงนี้ของของเธอ		✓		✓	
เพลงตุ๊กตาของฉัน			✓	✓	
เพลงขอโทษ		✓		✓	
เพลงไถ่ถามเพราะชน			✓		✓
เพลงกิริยา		✓		✓	
เพลงนี้ของของกลาง		✓		✓	
เพลงแม่ศรีแจ่มจำรัส	✓			✓	

ตารางที่ 4 (ต่อ)

รายชื่อเพลง (เรียงตามลำดับการวิเคราะห์)	ช่วงเสียง			บันไดเสียง (Pentatonic)	
	≤ คู่ 8	≤ คู่ 11	≤ คู่ 14	F	G
เพลงร่วมกัน		✓		✓	
เพลงงามไทรรงค์		✓		✓	
รวม	9	16	4	24	5

ที่มา: ผู้วิจัย

จากตารางข้างต้น สามารถสรุปได้ ดังนี้

- 1) บทเพลงที่ได้คัดเลือกมาเป็นเพลงที่มีช่วงเสียงน้อยกว่าหรือเท่ากับ คู่ 11 มีจำนวนมากที่สุด รองลงมาเป็นเพลงที่มีช่วงเสียงน้อยกว่าหรือเท่ากับ คู่ 8 และ คู่ 14 ตามลำดับ
- 2) บทเพลงที่ได้คัดเลือกมาเป็นเพลงที่มีกลุ่มโน้ตอยู่ในบันไดเสียง F Pentatonic มากที่สุด รองลงคือ เพลงที่มีกลุ่มโน้ตอยู่ในบันไดเสียงบันไดเสียง G Pentatonic

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์จังหวะของบทเพลง

รายชื่อเพลง (เรียงตามลำดับการวิเคราะห์)	เครื่องหมายประจำจังหวะ			ค่าความเร็วของจังหวะ		
	2/4	3/4	4/4	ช้า	ปานกลาง	เร็ว
เพลงนกน้อย	✓			✓		
เพลงลมพัด	✓				✓	
เพลงแสงจันทร์		✓			✓	
เพลงลูกนกสาธิตา	✓				✓	
เพลงหนาวหนาว		✓				✓
เพลงค่อยค่อยสูง		✓			✓	
เพลงหอมกลิ่นดอกไม้			✓		✓	
เพลงคุณพ่อปลูกผัก	✓				✓	
เพลงชื่นใจ	✓				✓	
เพลงวันอาทิตย์	✓				✓	
เพลงเพื่อนเพื่อนอยู่หน้า	✓				✓	
เพลงรักโรงเรียน	✓					✓
เพลงสวัสดี	✓			✓		
เพลงจำใจผลไม้	✓				✓	

ตารางที่ 5 (ต่อ)

รายชื่อเพลง (เรียงตามลำดับการวิเคราะห์)	เครื่องหมายประจำจังหวะ			ค่าความเร็วของจังหวะ		
	2/4	3/4	4/4	ช้า	ปานกลาง	เร็ว
เพลงขนมแม่เอ๊ย	✓				✓	
เพลงโอละเห่	✓				✓	
เพลงโจ๊ะทิ้งทิ้ง	✓				✓	
เพลงแขนอ่อน	✓				✓	
เพลงหนึ่งสองหนึ่ง	✓				✓	
เพลงช่วงชิงชัย	✓				✓	
เพลงนี้ของของเธอ			✓		✓	
เพลงตุ๊กตาของฉัน		✓			✓	
เพลงขอโทษ	✓				✓	
เพลงไก่อามเพราะชน	✓				✓	
เพลงกิริยา			✓		✓	
เพลงนี้ของของกลาง		✓				✓
เพลงแม่ศรีแจ่มจำรัส	✓				✓	
เพลงร่วมกัน	✓				✓	
เพลงงามไทรรงค์	✓				✓	
รวม	21	5	3	2	24	3

ที่มา: ผู้วิจัย

จากตารางข้างต้น สามารถสรุปได้ ดังนี้

1) บทเพลงที่ได้คัดเลือกมาเป็นเพลงที่มีเครื่องหมายประจำจังหวะ 2/4 มากที่สุด รองลงมา เป็นเพลงที่มีเครื่องหมายประจำจังหวะ 3/4 และ 4/4 ตามลำดับ

2) บทเพลงที่ได้คัดเลือกมาเป็นเพลงที่มีจังหวะปานกลางมากที่สุด มีค่าความเร็วของจังหวะ อยู่ที่ 101-110 bpm รองลงมาเป็นเพลงที่มีจังหวะเร็ว และ ช้า มีค่าความเร็วของจังหวะอยู่ที่ 168-176 และ 66-76 bpm ตามลำดับ โดยอ้างอิงข้อมูลจากบทที่ 2

จากการนำเสนอข้อมูลผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางเพื่อพิจารณาเปรียบเทียบ สามารถสรุปได้ว่า บทเพลงที่ได้คัดเลือกมามีคุณแจประจำหลัก คือ คุณแจประจำหลัก G (คุณแจซอล) บทเพลงส่วนใหญ่มีรูปแบบเป็นเพลงท่อนเดียว, มีช่วงเสียงน้อยกว่าหรือเท่ากับ คู่ 11, เป็นเพลงที่มีกลุ่มโน้ตอยู่ในบันไดเสียง F Pentatonic, มีเครื่องหมายประจำจังหวะ 2/4 และมีจังหวะปานกลาง

2. คุณค่าของเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขาววิไล

จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า คุณค่า คือ ลักษณะที่พึงประสงค์ ประเมินค่าได้จากการกระทำของมนุษย์ หรือความงามจากสิ่ง ๆ นั้น เพลงขับร้องสำหรับเด็กของ นายฉันท ขาววิไล เป็นผลงานทางด้านศิลปะที่สร้างสรรค์ขึ้นมาจากความตั้งใจ ประกอบไปด้วย องค์ประกอบด้านต่าง ๆ คือ ด้านการประพันธ์ และด้านดนตรี จากการศึกษาบทเพลงจำนวน 109 เพลง สามารถสรุปคุณค่าของเพลงขับร้องสำหรับเด็กที่ประพันธ์โดย นายฉันท ขาววิไล ที่สำคัญได้ 3 ด้าน คือ คุณค่าด้านดนตรี คุณค่าด้านงานประพันธ์ และคุณค่าด้านสังคม ดังนี้

1) คุณค่าด้านดนตรี

ดนตรีเป็นศิลปะที่มีความงามที่สามารถพิจารณาได้จากบทเพลงที่นักประพันธ์เพลง ประพันธ์ขึ้น มีท่วงทำนองตามโครงสร้างของระบบเสียง เนื้อร้องที่ร้อยเรียงกันอย่างสละสลวยมีความเหมาะสมกับท่วงทำนองของดนตรี จากการศึกษาแนวคิดทางด้านสุนทรียศาสตร์ ผู้วิจัยสามารถ วิเคราะห์คุณค่าทางด้านดนตรีของบทเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขาววิไล จากองค์ประกอบ ทางดนตรี ดังนี้

บทเพลงสำหรับเด็กของนายฉันท ขาววิไล มีช่วงเสียงของเพลงอยู่ในระดับเสียงสูง เทียบได้กับ แนวเสียงการร้องเพลง คือ แนวเสียงโซปราโน ซึ่งเป็นระดับเสียงสูงสุดอยู่ในระหว่างตัวโน้ตตัวโด ถึงโน้ตตัวซอล (บรรจง ชลวิโรจน์, 2545) ซึ่งเป็นช่วงเสียงที่เหมาะสมกับเสียงของเด็กที่ยังไม่โต เนื่องด้วยบทเพลงขับร้องสำหรับเด็กถูกนำมาใช้ในการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนระดับชั้น ประถมศึกษา และมีการใช้กลุ่มโน้ตในบันไดเสียง Pentatonic (5 โน้ต) ซึ่งง่ายต่อการจดจำ ทำนองเพลง จากการวิเคราะห์บทเพลงขับร้องสำหรับเด็กอยู่ในบันไดเสียง F Pentatonic ประกอบไปด้วยโน้ต F G A C D และ G Pentatonic ประกอบไปด้วยโน้ต G A B D E

บางบทเพลงได้มีการนำแนวคิดนำทำนองเพลงไทย และเพลงสากลมาใช้เป็นทำนองเพลง บรรจุในบท เพลงในหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 4 ดังนี้

- เพลงมานะเรียน และเพลงพวกเรา ใช้ทำนองเพลง Auld Lang Syne หรือที่รู้จักกันในเพลงสามัคคีชุมนุม
- เพลงแล้วก็แล้วกันไป ใช้ทำนองเพลงญวนทอดแห
- เพลงเห่เหมา ใช้ทำนองเพลงเงี้ยว
- เพลงก.อุ.พา.กรรม ใช้ทำนองเพลงนาคราช
- เพลงศีลธรรม ใช้ทำนองเพลงแขกบรเทศ
- เพลงสิ่งที่เห็น ใช้ทำนองเพลงตะลุ่มโปง
- เพลงเกิดเป็นคน ใช้ทำนองเพลงจันทหลวง
- เพลงเดชะบุญคุณครู ใช้ทำนองเพลงลาวเสียงเทียน

นอกจากนี้ในบางบทเพลง มีการทำนองเพลงไทยมาใช้เป็นส่วนประกอบหนึ่งของทำนองเพลง เช่น ทำนองสร้อยในเพลงแคนอ่อน มีการใช้ทำนองเพลงแขกกะเร้ง ดังโน้ตเพลงแคนอ่อน

ภาพที่ 47 โน้ตเพลงแคนอ่อน

ที่มา: กระทรวงศึกษาธิการ (2493)

การนำทำนองว่าดอกร หรือสร้อยในเพลงไทยประเภทเพลงลามาใช้ในทำนองตอนท้ายของบทเพลง แม่ศรีแจ่มจำรัส เป็นต้น ดังโน้ตเพลงแม่ศรีแจ่มจำรัส

ภาพที่ 48 โน้ตเพลงแม่ศรีแจ่มจำรัส

ที่มา: กระทรวงศึกษาธิการ (2493)

สำหรับการกำหนดจังหวะของบทเพลง มีการกำหนดอัตราจังหวะช้า ปานกลาง และเร็ว ให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับทำนองและบทร้องในแต่ละบทเพลง บทเพลงขับร้องสำหรับเด็กส่วนใหญ่มีอัตราจังหวะปานกลาง เนื่องด้วยกำหนดให้มีความเหมาะสมกับการออกเสียงร้องตามทำนองเพลง

องค์ประกอบของเพลง เมื่อนำมารวมกันโดยสร้าง และกำหนดรูปแบบขึ้นตามแบบแผนของผู้ประพันธ์ ทำให้เกิดเป็นดนตรีที่มีคุณค่า มีความไพเราะ โดยบทเพลงขับร้องสำหรับเพลงของนายฉันท์ข้าวโล เน้นการสร้างทำนองที่สนุกสนานเพื่อให้เหมาะสมกับบทร้อง และเหมาะสมกับบทบาทหน้าที่ของการนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสม

นอกจากนี้คุณค่าทางดนตรีของบทเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท์ ข้าวโล มีส่วนช่วยในการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ เสียงของดนตรีสามารถช่วยสร้างจินตนาการของเด็กได้เป็นอย่างดี และการเรียนรู้ดนตรีสามารถใช้เป็นกระบวนการสร้างสรรค์ทำนอง และจังหวะง่าย ๆ จนถึงการประพันธ์เพลง

- พัฒนาด้านอารมณ์ อิทธิพลของเสียงที่ได้ยิน ทำให้เกิดอารมณ์ ความรู้สึกต่าง ๆ ทำให้ได้เรียนรู้ และตอบสนองต่ออารมณ์ความรู้สึกของตนเองได้เป็นอย่างดี เป็นผลทำให้เกิดพัฒนาการทางอารมณ์และความรู้สึกได้

- พัฒนาด้านภาษา เพลงร้องประกอบด้วยบทร้อง การเรียนรู้เพลงด้วยการขับร้อง เป็นการช่วยพัฒนาการทางภาษา

- พัฒนาด้านร่างกาย การตอบสนองต่อเสียงดนตรี ด้วยการเคลื่อนไหวในรูปแบบต่าง ๆ เป็นกิจกรรมที่จำเป็นสำหรับเด็ก ซึ่งมีผลโดยตรงต่อพัฒนาการด้านร่างกาย

- พัฒนาด้านสุนทรียะ การเรียนรู้ และมีประสบการณ์ทางดนตรีที่ดี เกิดความประทับใจ เป็นการพัฒนาการรับรู้ทางด้านสุนทรียะได้เป็นอย่างดี ทำให้ชีวิตของเด็กมีความสมบูรณ์ขึ้นเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้า

ดนตรีสามารถช่วยสร้างจินตนาการ พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างไร้ขอบเขต กล่าวได้ว่าดนตรีเป็นส่วนหนึ่งของเด็ก ทำให้เด็กมีการพัฒนาด้านสมอง คิดอย่างมีเหตุและผล และแสดงออกทางความคิดได้อย่างสร้างสรรค์ ทั้งยังช่วยพัฒนาอารมณ์ ทำให้เด็กเข้าใจ และเข้าถึงความรู้สึกของตนเอง ช่วยพัฒนาความรู้ความสามารถทางกาย สร้างเสริมพัฒนาการทางสังคม และที่สำคัญ คือ ดนตรีเปิดโลกทัศน์ของเด็กให้เห็นความงามของโสตศิลป์ ทำให้เห็นคุณค่าของมนุษย์ด้วยกัน และช่วยให้มนุษยชาติดำรงอยู่สืบไป

2) คุณค่าด้านงานประพันธ์

บทเพลงนอกจากมีดนตรีเป็นส่วนประกอบแล้ว ส่วนประกอบที่สำคัญอีกประการคือ เนื้อร้องหรือบทประพันธ์ ซึ่งผู้ประพันธ์มีการเลือกใช้รูปแบบที่สอดคล้องกับเนื้อหา มีกลวิธีการแต่งที่น่าสนใจ เลือกใช้ถ้อยคำที่ไพเราะ ให้อารมณ์สะเทือนใจ และให้ความรู้ หรือสารที่มีความคิดสร้างสรรค์

ผู้วิจัยศึกษาศิลปะการใช้ภาษาในการประพันธ์จากบทเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขาววิไล สามารถวิเคราะห์คุณค่าทางด้านงานประพันธ์ ได้ดังนี้

1. รูปแบบคำประพันธ์ คำประพันธ์ในบทขับร้อง มีรูปแบบคำประพันธ์หลายชนิด และหลายรูปแบบ ซึ่งบางบทเพลงมีรูปแบบที่ถูกต้องตามฉันทลักษณ์ และบางบทเพลงมีรูปแบบที่ไม่เคร่งครัดฉันทลักษณ์ เนื่องด้วยประพันธ์ขึ้นเพื่อเป็นเพลงร้องสำหรับเด็ก จึงมีการเลือกใช้คำให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับเนื้อหา และทำนองของเพลง มีรูปแบบคำประพันธ์ ดังบทเพลงต่อไปนี้

- กลอน 4 : เพลงลูกเปิด จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษา
ของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 1

“ลูกเปิดเดินไป
ลูกแมวเที่ยวหา

ลูกไก่อวิ่งมา
ลูกหมาแอบมอง”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2492)

- กลอน 6 : เพลงนกน้อย จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษา
ของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 1

“นอกเอยนกกน้อยน้อย
พวกเรานี้เฝ้าคอยหา

เจ้าค่อยค่อยเคลื่อนคล้อยมา
มาเถิดมาขอให้ข้าชม”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2492)

- กลอน 8 หรือกลอนสุภาพ : เพลงเกิดเป็นคน จากหนังสือบทขับร้องเพลงตาม
หลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 4

“เกิดเป็นคนจมีหรือดีชั่ว
จะโทษใครทำให้นั้นไม่ตรง
อันการงานสิ่งใดในหน้าที่
อุตสาหณึกฝึกเฝ้าทุกเช้าเย็น

ก็เพราะตัวของตัวอย่ามัวหลง
เราแหละคงทำไว้ให้มันเป็น
จะชั่วดีมีผลตนก็เห็น
ทำสิ่งเป็นประโยชน์ไว้ให้ดีเอย”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2494)

- บทดอกสร้อย : เพลงศีลธรรม จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตร
ประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 4

“ศีลเอ๋ยศีลธรรม
ต้องรักเกียรติรักวินัยไทยหญิงชาย
พลเมืองดีก็เป็นศรีสง่าชาติ
เขาทำดีเราทำได้ไม่ต่างกัน

เราน้อมนำทำอยู่ไม่รู้หาย
รักษาลายเราไว้ไม่เว้นวัน
ใครจะอาจเหยียบย่ำหรือเหยียดหยัน
ถึงแมกเพศผิวพันธุ์เหมือนกันเอย”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2494)

- กลอนหัวเดียว หรือกลอนฉ่อย : เพลงทุ่มโม่ง จากหนังสือบทขับร้องเพลงตาม
หลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 2

“ทุ่มโม่งตะลุ่มทุ่มโม่ง
ทุ่มโม่งตะลุ่มทุ่มโม่ง
ทุ่มโม่งตะลุ่มทุ่มโม่ง

ใครวิ่งไม่คล่องก็ต้องอยู่โง่ง
ใครนั่งตัวอ่แล้วก็หลังโกง
ถ้าเสือไม่มีก็แลเห็นซี่โครง”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2492)

- กาพย์ยานี 11 : เพลงพวงเรา จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตร
ประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 4

“พวงเราเหล่าหญิงชาย	ผู้สืบสายสกุลไทย
พร้อมกายวาจาใจ	จะเทิดไว้สกุลวงศ์
ฝ่ายชายก็ไฝชอบ	จะประกอบกิจมั่นคง
ฝ่ายหญิงก็ยิ่งยง	เป็นเยี่ยงอย่างไม่ห่างคลาย
โลกนี้ไม่มีเที่ยง	สุดแต่เสียงสมมุติหมาย
เกิดแก่แก่เจ็บตาย	ต้องเวียนว้ายไปตามเพลง
ใครเล่าจะเฝ้าเตือน	ก็ไม่เหมือนเตือนตัวเอง
รู้กล้ำและรู้เกรง	รู้กลับร้ายให้กลายเป็นดี
แผ้วถางทางกายหน้า	รู้รักษาสามัคคี
พฤติชอบกอบปรุการณ์	เป็นศักดิ์ศรีสกุลไป
พวงเราเหล่าหญิงชาย	ผู้สืบสายสกุลไทย
พร้อมกายวาจาใจ	จะเทิดไว้สกุลวงศ์”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2494)

บางบทเพลงมีรูปแบบคำประพันธ์ที่ไม่เคร่งครัดฉันทลักษณ์ เช่น คำขาดหรือคำเกินในวรรค และไม่มีสัมผัสระหว่างบท เป็นต้น นอกจากนี้บทเพลงที่ไม่มีฉันทลักษณ์ตามที่กล่าวมาข้างต้น มีลักษณะเป็น “กลอนเปล่า” คือ กลอนประพันธ์ที่ไม่มีฉันทลักษณ์ มีวิธีการเรียบเรียงถ้อยคำ โดยมีเค้าโครงบางส่วนจากระบบเสียงของฉันทลักษณ์ ต้องการลีลาของเสียงในการโน้มน้าวอารมณ์ความรู้สึก และความหมายที่ชัดเจน สอดคล้องกับท่วงทำนองเป็นหลัก ดังบทเพลงต่อไปนี้

- เพลงฉิ่งฉับ จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของ
กระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 1

“ฉิ่งฉับฉิ่งฉับ	บางร้องบ้างรับ
ตีรับตีฉิ่ง	ไม่นั่งนิ่ง
ตีฉิ่งฉับ	ฉิ่งฉับฉิ่งฉับ”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2492)

- เพลงคุณพ่อไปทำงาน จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของ
กระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 1

“คุณพ่อไปทำงาน	คุณแม่อยู่บ้าน
ฉันมาโรงเรียน	เย็นเย็นกลับไป
ท่านก็ดีใจ	เราได้อ่านได้เขียน”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2492)

- เพลงกาจำ จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของ
กระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 2

“กาจำกา
ลูกของเขาเราต้องเมตตา
อย่าถือตัวว่าเป็นนก

คาบลูกฉันมาเอาไว้ที่ไหน
ไม่ว่าลูกกาถูกไก่
ไม่เห็นหัวอกของใคร”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2492)

2. การสรรคำ ถ้อยคำเป็นองค์ประกอบสำคัญในการใช้ภาษา เป็นส่วนที่ให้ความหมาย
สื่อความคิด สามารถโน้มน้าวจิตใจของผู้ฟังให้เกิดความรู้สึก ความเข้าใจ ความประทับใจ หรือทำให้
เกิดอารมณ์สะท้อนใจ บทเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขาวโละ มีการเลือกใช้คำในลักษณะ
ต่าง ๆ ดังนี้

2.1 การเลือกใช้คำโดยคำนึงถึงเสียงสัมผัส

การเล่นเสียงสัมผัสในบทประพันธ์สามารถสื่อความหมาย อารมณ์ และความรู้สึกของ
ผู้ประพันธ์ ในการประพันธ์เพลงขับร้องสำหรับเด็กมีการเล่นเสียงของคำในลักษณะต่อไปนี้

การเล่นเสียงสัมผัสสระ จากการศึกษาเพลงขับร้องสำหรับเด็ก พบว่านอกจาก
บทร้องที่มีรูปแบบการประพันธ์ที่ถูกต้องตามฉันทลักษณ์แล้ว บทร้องที่ไม่เคร่งครัดฉันทลักษณ์
ตามรูปแบบบทประพันธ์ และกลอนเปล่า ก็มีการเล่นเสียงสัมผัสสระเพื่อให้เกิดเสียงสัมผัสคล้องจอง
ภายในบทร้อง ดังบทเพลงต่อไปนี้

- เพลงเราเมื่อได้เรียน (กาพย์ยานี 11 ไม่เคร่งครัดฉันทลักษณ์) จากหนังสือบทขับ
ร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 2

“เราเมื่อได้เรียน เพราะเราเพียงจึงเรียนรู้
รู้ไว้จะได้เฟื่องฟู ยังไม่รู้จึงต้องเรียน”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2492)

- เพลงเปิดการเรียน (กลอน 4 ไม่เคร่งครัดฉันทลักษณ์) จากหนังสือบทขับร้องเพลง
ตามหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 3

“เปิดการเรียนวันนี้ ยินดีหน้าหนา
เพื่อนเพื่อนพร้อมหน้า ต่างก็มาพบกัน
เหมือนดอกไม้ได้ฝน ทุกทุกคนได้ฝน
จากไปเสียหลายวัน เธอกลับฉันสวัสดิ์”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2493)

- เพลงจะอยู่ที่ไหน (กลอนเปล่า) จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตร
ประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 1

“จะอยู่ที่ไหน	เราจากกันไป
เธอก็ไม่ลืมฉัน	ถึงไกลแสนไกล
แต่ว่าดวงใจ	นั้นอยู่ใกล้กัน”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2492)

การเล่นเสียงสัมผัสอักษร จากการศึกษาเพลงขับร้องสำหรับเด็ก พบว่ามีการเล่น
เสียงสัมผัสอักษรทั้งบทประพันธ์ที่ถูกต้องตามฉันทลักษณ์ ไม่เคร่งครัดฉันทลักษณ์ และ กลอนเปล่า
ดังบทเพลงต่อไปนี้

- เพลงงามไตรรงค์ (กลอน 8 หรือกลอนสุภาพ) จากหนังสือบทขับร้องเพลงตาม
หลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 4

“งามไตรรงค์ชัยประชาชาติ	สวยสะอาดสามสี่สดสุกใส
สีแดงเด่นเป็นเลือดเนื้อเชื้อชาติไทย	เสียสละลงไว้สืบทายมา
สีขาวผ่องส่องแสงบริสุทธิ์	คือพระพุทโธวาทศาสนา
สีน้ำเงินแจ่มจรัสจักรวาล	ไทยทั่วหน้าเทิดไว้ไชโยไชโย”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2494)

- เพลงน้ำเย็น (กลอนหัวเดียว หรือกลอนน้อย) จากหนังสือบทขับร้องเพลงตาม
หลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 3

“น้ำเย็นเห็นใส	ดอกบัวบังใบเบิกบาน
แมลงภู่ว่อน	เข้าเคล้าเกสรสำราญ
ปลาวายส่ายมา	วนเวียนเที่ยวหาอาหาร
นกน้อยลอยล่อง	ร่อนลงรำร่อนริมธาร”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2493)

- เพลงน้ำเงินขาวแดง (กลอน 6 ไม่เคร่งครัดฉันทลักษณ์) จากหนังสือบทขับร้อง
เพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 2

“น้ำเงินขาวแดงคลี่คลาย	แสงพะพรายลมพัด
โบกสะบัดสีไตรรงค์	เราเทิดธงชาติไทยไชโย”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2492)

2.2 การเลือกใช้คำซ้ำ

การเล่นคำซ้ำเป็นการใช้คำเดียว คำคู่ หรือคำซ้ำมาจัดวางตำแหน่งใกล้เคียงกัน หรือในความต่อเนื่องกันโดยให้ความหมายแตกต่างกันไป การเล่นคำในบทเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล มีลักษณะดังบทเพลงต่อไปนี้

- เพลงเย็นเย็น จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 3

“เย็นเย็นเย็นลมร่มเย็น	เย็นน้ำเยือกเย็นนี้กระไร
เย็นเย็นเย็นเสียงไฟเราะ	ร้องเพลงเพราะเพราะแจ่มใส
เย็นเย็นเย็นคำเธอชวน	ช่างอ่อนช้อยหวานจับใจ”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2493)

จากบทเพลงดังกล่าว มีการเล่นคำซ้ำ คำว่า “เย็น” หมายความว่า ความหมายถึง ความเย็นของลม น้ำ ความเย็นของเสียงร้อง และความเย็นของเสียงพูด, “เพราะ” เป็นการเน้นย้ำความไพเราะ และ “ช่าง” เป็นการเน้นคำว่าอ่อน และหวาน ให้ความหนักแน่นขึ้น

- เพลงรักโรงเรียน จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 2

“รักโรงเรียน	รักชื่อเสียงโรงเรียน
รักการเล่าเรียน	รักเพื่อนนักเรียน
นักเรียนที่ดี	ก็เป็นศรีโรงเรียน”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2492)

จากบทเพลงดังกล่าว มีการเล่นคำซ้ำ คำว่า “รัก” กล่าวถึง การรักโรงเรียน รักชื่อเสียงโรงเรียน รักการเรียน และรักเพื่อนนักเรียนด้วยกัน และคำว่า “เรียน” กล่าวถึงโรงเรียน นักเรียน และการเล่าเรียน

- เพลงค่อยค่อย จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 2

“ค่อยค่อยค่อย	พวกเราเบาหน้อย
ค่อยค่อยเล่นกัน	ทางโน้นเขาเรียนทางนี้เราร้อง
อย่าให้เสียงกึกก้อง	ต้องเกรงใจกัน
ดูท่าดูที	เชื่อฟังคำพี่เถอะคนดีของฉัน”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2492)

จากบทเพลงดังกล่าว มีการเล่นคำซ้ำ คำว่า “ค่อย” กล่าวถึง การพูดจาเสียงเบา และการเล่นที่ไม่รุนแรงและเสียงดัง และ คำว่า “ดู” กล่าวถึง การดูทิศทาง ทำทีให้ดี ๆ

2.3 การเลือกใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติ

การเล่นคำเลียนเสียงธรรมชาติ ในบทเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล มีลักษณะดังบทเพลงต่อไปนี้

- เพลงฝนตก จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 1

“ฝนตก <u>จ๊กจ๊ก</u> พอถึงที่ <u>พึก</u>	มือซ้ายหิ้วปลามือขวาลือ <u>ผึก</u> วาง <u>ผึก</u> วางปลา”
(กระทรวงศึกษาธิการ, 2492)	

จากบทเพลงดังกล่าว มีการเลียนเสียงธรรมชาติ คำว่า “จ๊กจ๊ก” เป็นการเลียนเสียงฝนตกอย่างหนัก

- เพลงนกเขา จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 2

“โอ้ <u>เจ้า</u> นกเขาเอ๋ย ฉัน <u>นี้</u> ตั้งใจ ให้ <u>รู้</u> ชุกกรู ไม่ <u>เข้า</u> มาใกล้	<u>เจ้า</u> เคย <u>ขึ้น</u> คู อยาก <u>เลี้ยว</u> เจ้าไว้ จับ <u>อยู่</u> กึ่งไม้ ฉัน <u>ก็</u> ได้ <u>แต่</u> ดู”
(กระทรวงศึกษาธิการ, 2492)	

จากบทเพลงดังกล่าว มีการเลียนเสียงธรรมชาติ คำว่า “รู้ชุกกรู” เป็นการเลียนเสียงร้องของนกเขา

- เพลงนกนาฬิกา จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 3

“นกนาฬิกา <u>ก๊อ</u> ก <u>แก็ก</u> ก๊อ <u>แก็ก</u> กริ่งกริ่ง <u>กา</u> เหว่า <u>กา</u> เหว่า <u>กา</u> เหว่า <u>กา</u> เหว่า จวน <u>แจ้ง</u> แจ้งตะวัน <u>ไก้</u> กั <u>ขึ้น</u> แจ้ว <u>แจ้ว</u> ปลุกเพื่อน <u>เตือน</u> ให้ <u>ตื่น</u>	<u>ก๊อ</u> ก <u>แก็ก</u> ก๊อ <u>แก็ก</u> กริ่งกริ่ง ดั่ง <u>ก้อง</u> กาเหว่า <u>ร้อง</u> ฟัง <u>เสียง</u> แว่ว <u>แว่ว</u> <u>เอ๋อ</u> อี้ <u>เอ๋อ</u> เอ๋อ <u>โอ้</u> ก <u>โอ้</u> เอ๋อ <u>เอ๋อ</u> ฉัน <u>ลุก</u> ขึ้นมา <u>แล้ว</u> ”
(กระทรวงศึกษาธิการ, 2493)	

จากบทเพลงดังกล่าว มีการเลียนเสียงธรรมชาติ คำว่า “ก๊อ กแก๊ ก๊อ กแก๊ กกริ่งกริ่ง” เป็นการเลียนเสียงนาฬิกาปลุก, คำว่า “กาเหว่า กาเหว่า กาเหว่า กาเหว่า” เป็นการเลียนเสียงร้องของนกกาเหว่า และ คำว่า “เอ้ออ้อเอ้อเอ้อ โอ้อ้อโอ้อ้อโอ้อ้อ” เป็นการเลียนเสียงไก่ขัน

3. การใช้โวหาร บทประพันธ์บทขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล มีการใช้โวหารการเขียน 3 แบบ คือ บรรยายโวหาร พรรณาโวหาร และเทศนาโวหาร ดังบทเพลงต่อไปนี้

3.1 บรรยายโวหาร

เพลงวันอาทิตย์ จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 1

“วันอาทิตย์	เป็นมิตรกับจันทร์
อังคารเพื่อนกัน	กับวันพุธ
พฤหัสบดี	พี่วันศุกร์
วันเสาร์สนุก	ทุกคนเฮฮา”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2492)

จากบทเพลงดังกล่าว เป็นการบรรยายถึงวันทั้ง 7 วัน เป็นการให้ความรู้ในการเรียนรู้จักวันทั้ง 7 วัน

3.2 พรรณาโวหาร

เพลงกรวดทราย จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 4

“กรวดทรายที่เราเราเล่น	รวมแล้วก็เห็นยังเป็นกองใหญ่
ประโยชน์ส่วนรวมเราช่วยเสียสละ	เพื่อหมู่คณะก็จะเจริญไ
ช่วยกันทำช่วยกันคิดคนละนิดคนละหน่อย	จะมากจะน้อยคอยสร้างขึ้นไว้
ให้โลกเขาได้ดูเด่นชัด	นี้แหละสมบัติของไทย”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2494)

จากบทเพลงดังกล่าว เป็นการพรรณาความเสียสละ ความสามัคคีของคนในชาติ เปรียบการเล่นกรวดทราย เมื่อนำมาเล่นรวมกันก็จะเป็นกองใหญ่

3.3 เทศนาโวหาร

เพลงขอโทษ จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 3

“ขอโทษได้โปรดกรุณา
พลั้งนิดผิดหน่อยค่อยค่อยพูดจา
สี่ตีนยังรู้พลาดนักปราชญ์ยังรู้พลั้ง

นี้กว่าเมตตาถูกกาลถูกไก่อ
อย่าหยิบเอามาเป็นเรื่องยาวใหญ่
ความดีเข้าตั่งเขายังเห็นใจ”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2493)

จากบทเพลงดังกล่าว สอนให้มีความเมตตา กรุณาต่อผู้ที่กระทำความผิด เพราะแม้แต่ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นอย่างมาก ก็สามารถทำผิดพลาดได้ดังสุภาษิต “สี่ตีนยังรู้พลาด นักปราชญ์ยังรู้พลั้ง”

บทเพลงขับร้องสำหรับเด็กเป็นเพลงที่ให้สาระความรู้ควบคู่ไปกับความสนุกสนาน ซึ่งเกิดจากความสามารถของผู้ประพันธ์ที่มีการใช้โวหารในการเขียนได้เหมาะสมกับเนื้อหาของเพลง มีการสอดแทรกความรู้ เรื่องราวต่าง ๆ โดยใช้การบรรยายโวหาร สร้างอารมณ์ลึกซึ้งด้วยพรรณนาโวหาร และเสริมคติ แก่คิดด้วยเทศนาโวหาร

สำหรับการใช้ถ้อยคำ และสำนวนแบบต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ขับร้องเกิดจินตภาพ หรือเรียกว่า ภาพพจน์ ตามไปด้วยนั้น มีการใช้ภาพพจน์ในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1) อุปมา เป็นการเปรียบเทียบระหว่างของสองอย่าง ซึ่งอาจจะไม่ใช่ของชนิดเดียวกัน หรือเรื่องเดียวกัน ดังบทเพลงต่อไปนี้

- เพลงหนู จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของ
กระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 1

“หนูหนูหนู
เธออยากมีฟันเหมือนหนู

ทำไมฟันหนูแข็งแรงอย่างนั้น
ก็ต้องหมั่นถูฟัน”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2492)

จากบทเพลงดังกล่าว มีการเปรียบเทียบว่า ถ้าอยากมีฟันแข็งแรงเหมือนหนู ก็ต้องหมั่นดูแลฟันให้สะอาด

- เพลงพวงฉันทวยน้ำ จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของ
กระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 2

“พวงฉันทวยน้ำ
เล่าเรียนและร้องเพลง

หัดผูกมัดดำไฟไปมา
ว่ายน้ำก็เก่งเหมือนปลา”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2492)

จากบทเพลงดังกล่าว มีการเปรียบเทียบว่า สามารถว่ายน้ำได้เก่งเหมือนปลา

2) อุปลักษณ์ เป็นการเปรียบเทียบของสองสิ่งว่าเป็นหรือคือสิ่งเดียวกัน หรือเท่ากัน
ทุกประการ ดังบทเพลงต่อไปนี้

- เพลงงามไตรรงค์ จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของ
กระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 4

“งามไตรรงค์ธงชัยประชาชาติ	สวยสะอาดสามสีสดสุกใส
สีแดงเด่นเป็นเลือดเนื้อเชื้อชาติไทย	เสียสละลงไว้สับไทยมา
สีขาวผ่องส่องแสงบริสุทธิ์	คือพระพุทธโอวาทศาสนา
สีน้ำเงินแจ่มจรัสจักรัศตรา	ไทยทั่วหน้าเทิดไว้ไชโยไชโย”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2494)

จากบทเพลงดังกล่าว มีการเปรียบเทียบ สีขาวบริสุทธิ์ คือ คำสอนของพระพุทธเจ้า

- เพลงก.อุ.พา.กรรม จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษา
ของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 4

“กสิกรรมอุตสาหกรรมและการค้า คือวิชาชั้นใหญ่อันไพศาล	
เป็นอาวุธยุทธวิธีที่โอฬาร	ยิ่งกว่าสิ่งเผาผลาญให้บรรลัย
บ้านเมืองใดได้รับการชาญเชิงค้า	จะก้าวหน้าแข่งขันนั้นไฉน
มีแต่คนจนยากลำบากใจ	ไทยเป็นไทยชาญกิจพาณิชย์เอ๋ย”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2494)

จากบทเพลงดังกล่าว มีการเปรียบเทียบ กสิกรรม อุตสาหกรรม และการค้า คือ
วิชาการเรียนที่มีความสำคัญมาก เปรียบได้กับอาวุธที่มีอานุภาพร้ายแรงขึ้นหนึ่ง

กล่าวได้ว่าภาพพจน์เป็นคุณค่าในการเปรียบเทียบทำให้สิ่งที่เป็นามธรรมมีความชัดเจน
เป็นรูปธรรมมากขึ้น ผู้ประพันธ์ได้มีการใช้ภาพพจน์ อุปมา อุปลักษณ์ และสัทพจน์ คือการ
เปรียบเทียบโดยใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติ ซึ่งได้มีการอธิบายไว้ในหัวข้อการเลือกใช้คำเลียนเสียง
ธรรมชาติ

จากที่กล่าวมาข้างต้น คุณค่างานประพันธ์เกิดจากการเลือกใช้คำและใช้สำนวนโวหารที่มี
ความเหมาะสม และมีความหลากหลาย จากบทประพันธ์บทขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล
ผู้ประพันธ์มีการเลือกใช้คำ ใช้ภาษาที่เรียบง่าย แต่มีความหมายชัดเจน และมีความสละสลวย
นอกจากนี้ยังมีลีลาการแต่ง การเล่นคำในลักษณะต่าง ๆ เพื่อสร้างความสนใจ และก่อให้เกิดความ
สนุกสนาน นอกจากนี้ยังมีการสอดแทรกความรู้ ประสบการณ์ แง่คิด และจินตนาการที่เหมาะสมกับ
ลักษณะกิจกรรมที่ให้ความรู้และความบันเทิง

3) คุณค่าด้านสังคม

การศึกษาคุณค่าด้านสังคมของบทขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเนื้อหาของบทเพลง เพื่อให้ทราบคุณค่าที่สะท้อนอยู่ในเนื้อหาของบทประพันธ์ของเพลงขับร้อง ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดหมวดหมู่ แยกประเภทของเพลงโดยศึกษาจากบทขับร้อง ประกอบกับใช้กรอบความคิดตามที่ระบุไว้ในจุดมุ่งหมาย และคุณลักษณะสำคัญของหลักสูตรประโยคประถมศึกษา พ.ศ. 2503 ดังนี้

1. ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เนื้อหาของเพลงขับร้องสำหรับเด็กได้สะท้อนในเรื่องของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นั่นคือสอนให้เด็กได้รู้จักและเรียนรู้ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว ดังบทเพลงต่อไปนี้

- เพลงดอกไม้ จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 1

“ดอกไม้สดสี
แสงแดดส่องด้วย

ผีเสื้อสวย
ช่วยให้ฉันเพลิดเพลิน”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2492)

จากบทเพลงกล่าวได้ว่า ธรรมชาติที่อยู่รอบตัว ได้แก่ ดอกไม้ ผีเสื้อ และแสงแดด สามารถสร้างความเพลิดเพลินใจได้

- เพลงงามจริง จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 2

“งามจริงนะแลมา
มีธารน้ำตาน้ำตก
โน่นแน่นกเขาชัน

งามตาจริงภูเขาเอ๋ย
มีปละมีนก็มีไม้
เธอกับฉันชอบใจ”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2492)

จากบทเพลง กล่าวถึงความชื่นชอบในความงามของธรรมชาติ ได้แก่ ภูเขา ถ้ำ ธารน้ำ น้ำตก ต้นไม้ และนก

2. ครอบครัว และสังคม เนื้อหาในบทขับร้องเพลงได้สะท้อนสภาพและความสัมพันธ์ภายในครอบครัว และความเป็นอยู่ของคนในสังคม ดังบทเพลงต่อไปนี้

- เพลงคุณพ่อคุณแม่ จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 1

“คุณพ่อคุณแม่	พาฉันไปหา
คุณปู่คุณย่า	คุณตาคุณยาย
คุณลุงคุณอา	คุณป้าคุณน้า
ท่านบอกฉันว่า	ท่านอยู่สบาย”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2492)

จากบทเพลง กล่าวถึง สมาชิกภายในครอบครัว และความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัว

- เพลงวันหยุด จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 3

“วันหยุดวันหยุดคิดถึง	คิดถึงเพื่อนเรียนด้วยกัน
หัวใจไผ่ฝันถึงวันพบหน้า	เพื่อนชายเพื่อนหญิงเคยวิ่งเฮฮา
นับวันเวลาฉันอยากมาหาเพื่อนเรียน	ฉันอยากมาหาเพื่อนเรียน”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2493)

จากบทเพลง กล่าวถึง ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเพื่อนที่เรียนด้วยกัน ฝากคิดถึงเหตุการณ์ที่เคยทำด้วยกัน

3. โรงเรียน เนื้อหาในบทขับร้องเพลงได้สะท้อนสภาพ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และความสัมพันธ์ของบุคคลในโรงเรียน ดังบทเพลงต่อไปนี้

- เพลงคุณครู จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 3

“คุณครูท่านผู้อารี	เมตตาปรานีมีอยู่ในคุณครู
หวังความก้าวหน้า	เพื่อจะพาศิษย์ไปสู่ความวิไล
เพราะน้ำใจคุณครู	ศิษย์นี้จะจำศิษย์นี้จะทำ”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2493)

จากบทเพลง กล่าวถึง ความเมตตาปรานีของคุณครูที่มีต่อศิษย์ และความรักที่ศิษย์มีต่อคุณครู

- เพลงเดชบุญคุณครู จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 4

“เดชบุญคุณครูผู้สั่งสอน	แต่ยังอ่อนอบรมบ่มนิสัย
ศิษย์อยู่แหล่งแห่งหนตำบลใด	ก็มีใจนอบนบเคารพคุณ
เพราะอำนาจอภิญญาด้วยความรู้	อย่าไร้ผู้ช่วยเหลือและเกื้อหนุน

ตกที่ใดขอให้มีการณ	คอยคำจุนศิษย์ไว้ให้ยิ่งยง
เรื่องวิชาแจ่มชัดเป็นฉัตรช่อ	ดั่งสร้อยคอมยุราพระยาหงส์
เป็นอาภรณ์พราวพรบระยับองค์	ได้เสริมส่งศักดิ์ไว้ในแผ่นดิน
เมื่อร่างกายวายวางในกลางโลก	มีคนโศกจิตเศร้าเฝ้าถวิล
อย่ามีละอองหมองหม่นเป็นมลทิน	อย่ารู้สิ้นสูญชื่อเขาลือชา”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2494)

จากบทเพลง กล่าวถึง ครู นั้นเป็นผู้ให้ ผู้เติมเต็ม และผู้มีเมตตา กลางคือ ให้วิชาความรู้ ให้โอกาสที่ดี สอนสั่งศิษย์ให้เป็นคนดี คอยเติมเต็มความรู้ ประสบการณ์ สติปัญญาให้แก่ศิษย์ มีความเมตตาต่อศิษย์ช่วยเหลือในยามตกทุกข์ได้ยาก

4. ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และการละเล่น เนื้อหาในบทขับร้องเพลงได้สะท้อนให้เห็นถึง ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และการละเล่นของไทย ดังบทเพลงต่อไปนี้

- เพลงวันเดือนปีใหม่ จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 3

“วันใหม่เดือนใหม่ปีใหม่	เราขออวยชัยให้สวัสดิ
รื่นเริงสำราญ	ดั่งดอกบัวบานในท้องนที
รื่นเริงสำราญ	ดวงใจเบิกบานผ่องแผ้วหมื่นปรีดี
จงคล้ายความทุกข์ความสุขจะมี	ถ้วนทั่วธานีแว่นแคว้นแดนไทย”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2493)

จากบทเพลง กล่าวถึง การร่วมฉลองในวันขึ้นปีใหม่ เป็นประเพณีที่คนไทยร่วมกัน เฉลิมฉลอง พร้อมกับมอบคำอวยพรให้แก่กันและกัน

- เพลงจำใจผลไม้ จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 1

“จำใจผลไม้	แต่งไทยแต่งกา
ขนุนน้อยหน้า	พุทรามังคุด
ละมุดลำไย	มะเฟืองมะไฟ
มะกรูดมะนาว	มะพร้าวส้มโอ
ฟักแพงแตงโม	ชโยให้ฮั่ว”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2492)

จากบทเพลง กล่าวถึง การละเล่นจำใจของเด็ก มีการสอดแทรกความรู้เรื่องชนิดของผักและผลไม้ เป็นการเล่นที่ให้ทั้งความบันเทิงและความรู้

5. ดนตรี และการแสดง เนื้อหาในบทขับร้องเพลงได้สะท้อนให้เห็นถึงกิจกรรมที่ให้ความบันเทิง ได้แก่ การร้องเพลง การเล่นดนตรี การร่ายรำ และกิจกรรมเข้าจังหวะ ดังบทเพลงต่อไปนี้

- **เพลงร่ำวาง** จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 1

“ร่ำเอ๋ยร่ำวาง	ร่ำแล้วร่ำส่ง
ในวงฟ้อนรำ	ร่ำเอ๋ยร่ำร่อน
ร่ำชวนอ่อนอ่อน	เวลาฟ้อนรำ”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2492)

จากบทเพลง กล่าวถึง การร่ำวาง เป็นกิจกรรมที่ให้ความบันเทิง ฝึกความอ่อนช้อย ในการร่ายรำ

- **เพลงทุ่มโมง** จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 2

“ทุ่มโมงตะลุ่มทุ่มโมง	ใครวิ่งไม่คล่องก็ต้องอยู่โยง
ทุ่มโมงตะลุ่มทุ่มโมง	ใครนั่งตัวอ่แล้วก็หลังโก่ง
ทุ่มโมงตะลุ่มทุ่มโมง	ถ้าเสือไม่มีก็แลเห็นซีโครง”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2492)

จากบทเพลง กล่าวถึง กิจกรรมด้านดนตรีในการตีเครื่องประกอบจังหวะ คือ กลอง ให้เสียง “ทุ่ม” และโหม่ง ให้เสียง “โมง” คล้ายกับการตีบอกเวลา

6. กีฬา เนื้อหาในบทขับร้องเพลงได้สะท้อนให้เห็นถึงกิจกรรมด้านกีฬา ฝึกความแข็งแรง และสิ่งที่ได้จากการเล่นกีฬา ดังบทเพลงต่อไปนี้

- **เพลงเชิญมาเล่นกีฬา** จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 2

“เชิญเอ๋ยเชิญมา	มาเล่นกีฬากันเถิดเอ๋ย
เธอกับฉันเล่นกันบ่อยบ่อย	หนักนิดผัดหน้อยไม่เป็นไร
ครูสอนให้อวดทน	ทุกทุกคนต้องอภัย”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2492)

จากบทเพลง กล่าวถึง การสอนให้รู้จักความอดทน และมีน้ำใจนักกีฬาในการเล่น กีฬาด้วยกัน

- **เพลงออกแรงแข่งขัน** จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของ
กระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 4

“พวกเรานักกีฬาไม่หวั่นไหว	ตั้งอกตั้งใจไม่ย่อท้อ
ล้มลุกคลุกคลานไม่รีรอ	หัวร่อร้อง ฮา ฮา ฮา
สารพัดแพ้โหด	ไชโย ไชโย ไชโย ไชโย
พวกเราพวกเรานักกีฬา	น้ำใจกล้าอดกลั้นแข่งขันเขา
รักระเบียบเรียบร้อยขั้นเชิงเรา	จะหนักเบาไม่หมางในทางพาล
ไชโย ไชโย	ไชโย ไชโย
ถึงคราวแพ้แพ้ไปต้องไว้อาลัย	ว่าเรื่อนักกีฬาในกล้าหาญ
ถึงคราวเราชนะไม่ระราน	ไม่มีการเหยยหยันแก่กันเอย
ไชโย ไชโย	ไชโย ไชโย”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2494)

จากบทเพลง กล่าวถึง การเป็นนักกีฬาที่ดี มีความตั้งใจในการแข่งขัน มีระเบียบวินัย
และมีน้ำใจนักกีฬา รู้แพ้ รู้ชนะ รู้อภัย

7. คุณธรรม และจริยธรรม เนื้อหาในบทขับร้องเพลงได้สะท้อนให้เห็นการปลูกฝัง
ด้านคุณธรรม และจริยธรรม ดังบทเพลงต่อไปนี้

- **เพลงขอบใจ** จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของ
กระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 3

“ขอบใจเธอให้แก่ฉัน	พวกเราแบ่งปันกันฉันให้แก่เธอ
ของกินของใช้ต่างอาศัยกัน	พวกเราแบ่งปันฉันฉันเธอเธอ
ขอบใจเธอได้ช่วยฉัน	พวกเราช่วยกันฉันได้ช่วยเธอ
ของหนักก็เบาเพราะพวกเราช่วยกัน	ด้วยความผูกพันฉันฉันเธอเธอ”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2493)

จากบทเพลง กล่าวถึง การมีน้ำใจต่อกัน และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

- **เพลงทำผิดรับผิดชอบ** จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของ
กระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 4

“ทำผิดรับผิดชอบไม่คิดเบี่ยงบ่าย	การทำทั้งหลายย่อมมีถูกผิด
เมื่อพูดเมื่อทำ	คอยจดคอยจำต้องใช้ความคิด
เธอรู้อย่างฉันรู้อย่าง	ช่วยกันก่อสร้างแบ่งกันข้างละทิศ

วิชาที่เราเรียนรู้	ก็จะเชิดชูทั้งครูและศิษย์
ความรู้เพียงเท่านี้	ความจริงเรามีอยู่คนละนิด
ความรู้นั้นเรียนไม่จบ	อย่าหลงเหมือนนกที่กะลำนับปิด
เราไม่เห็นผิด	คิดว่ามากมายเอ๋ย”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2494)

จากบทเพลง กล่าวถึง การรู้ผิดรู้ชอบ พร้อมเปิดรับความคิดจากผู้อื่น และแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ไม่มีคำว่าถูกคำว่าผิด

8. การสร้างระเบียบวินัยต่อตนเอง เนื้อหาในบทขับร้องเพลงได้สะท้อนให้เห็นถึงการสร้างระเบียบวินัยให้แก่ตนเอง ดังบทเพลงต่อไปนี้

- **เพลงเดินเถิด** จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 3

“เดินเถิดเดินไป	อย่าได้ชักช้า
รีบไปรีบมา	เสียเวลาล่วงไป
ทำเถิดทำไป	อย่าได้ชักช้า
ตั้งหน้าตั้งตา	เสียเวลาล่วงไป”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2493)

จากบทเพลง กล่าวได้ว่า การตั้งใจในการทำสิ่งใด เมื่อคิดไตร่ตรองดีแล้ว ก็ควรลงมือทำทันที อย่างเต็มความสามารถให้สำเร็จ เพื่อไม่ให้เสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์

- **เพลงเสื้อผ้าของฉัน** จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 4

“เสื้อผ้าของฉันน่ารัก	เพราะหมั่นฟอกซักไม่หลักเหงื่อไคล
เก็บอยู่เป็นที่เป็นทาง	ทุกสิ่งทุกอย่างทั้งของเล่นของใช้
เรารักก็ต้องสงวน	รู้จักที่ควรและไม่ควรเสียไป
ประหยัดไว้ได้ใช้นาน	ถึงคราวต้องการเราก็เย็นใจ”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2494)

จากบทเพลง กล่าวถึง การดูแลสมบัติส่วนตัว รักษาความสะอาด เก็บไว้ในที่ในทางที่เหมาะสม และใช้สิ่งของอย่างถนอม เพื่อสามารถใช้ได้นาน

9. ความรักชาติ และปลุกใจ เนื้อหาในบทขับร้องเพลงได้สะท้อนให้เห็นถึงความรักชาติ บ้านเมืองของคนในชาติ ดังบทเพลงต่อไปนี้

- **เพลงร่วมกัน** จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 3

“ร่วมกันร่วมกัน	มาผูกสัมพันธ์ไมตรี
ร่วมจิตต์เป็นมิตรพลี	เราปรานีหวังดีต่อกัน
ร่วมใจร่วมใจไผ่ฝืน	มาผูกสัมพันธ์ไมตรี
ร่วมจิตต์เป็นมิตรพลี	เราหวังดีสามัคคีต่อกัน
พวกเราพวกเราชาวไทย	ต้องรักกันไว้ด้วยน้ำใจผูกพัน
รักชื่อเสียงของไทย	นึกถึงไทยด้วยกัน”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2493)

จากบทเพลง กล่าวถึง ความรัก ความสามัคคีกันของคนในชาติ

- **เพลงพวกเรา** จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 4

“พวกเราเหล่าหญิงชาย	ผู้สืบสายสกุลไทย
พร้อมกายวาจาใจ	จะเทิดไว้สกุลวงศ์
ฝ่ายชายก็ไผ่ซอบ	จะประกอบกิจมั่นคง
ฝ่ายหญิงก็ยิ่งยง	เป็นเยี่ยงอย่างไม่หวั่นคลาย
โลกนี้ไม่มีเที่ยง	สุดแต่เสียงสมมุติหมาย
เกิดแก่แก่เจ็บตาย	ต้องเวียนว้ายไปตามเพลง
ใครเล่าจะเฝ้าเตือน	ก็ไม่เหมือนเตือนตัวเอง
รู้กล้าและรู้เกรง	รู้กลับร้ายให้กลายเป็นดี
แผ้วถางทางกายหน้า	รู้รักษาสามัคคี
พลดีชอบกอบปรุการณ์	เป็นศักดิ์ศรีสกุลไป
พวกเราเหล่าหญิงชาย	ผู้สืบสายสกุลไทย
พร้อมกายวาจาใจ	จะเทิดไว้สกุลวงศ์”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2494)

จากบทเพลง กล่าวถึง คนไทยทั้งหญิงชาย ร่วมแรงกายแรงใจ รู้รักสามัคคีกัน รักษาไว้ซึ่งเกียรติของวงศ์ตระกูลไทย

กล่าวโดยสรุปได้ว่า คุณค่าทางสังคมที่สะท้อนมาจากเนื้อหาในบทเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล ได้ให้ความรู้ แง่คิดต่าง ๆ ในเรื่องการศึกษา สังคม ครอบครัว ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี คุณธรรมจริยธรรม ดนตรีและการแสดง การสร้างระเบียบวินัยต่อตนเอง ความรักชาติบ้านเมือง ตลอดจนการรู้จักธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งแนวคิดดังกล่าวมีส่วนช่วยในการหล่อหลอมอุปนิสัยของเด็กไทยให้เติบโตเป็นคนดีของสังคมได้ นอกจากนี้สามารถนำแนวคิดต่าง ๆ จากบทเพลงไปก่อประโยชน์แก่ตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติได้อีกด้วย

ผลสรุปการศึกษาคุณค่าของบทเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล กล่าวได้ว่า คุณค่าที่ได้จากบทเพลงทั้ง 3 ด้าน คือ คุณค่าด้านดนตรี คุณค่าด้านงานประพันธ์ และคุณค่าด้านสังคม เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของบทเพลงที่ให้คุณประโยชน์แก่สังคมในการพัฒนาเยาวชนในด้านการศึกษาการใช้ภาษาไทยในงานประพันธ์ ทักษะทางด้านดนตรีเสริมสร้างจินตนาการ พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ เปิดโลกทัศน์ของเด็กให้เห็นถึงความงามของโสตศิลป์ ปลูกฝังค่านิยมที่ดีแก่เยาวชนในเรื่องของสถาบันครอบครัว โรงเรียน ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่ดีของไทย ด้านคุณธรรมจริยธรรม รวมไปถึงการรักษาชาติบ้านเมือง และการสร้างระเบียบวินัยต่อตนเอง ทั้งยังให้ความบันเทิง จรรโลงใจ ในเรื่องของการรักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ดนตรี การแสดง และกีฬา เสริมสร้างร่างกายแข็งแรง พร้อมทั้งจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในสังคม และสามารถ นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม

บทที่ 6

สรุปผล อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การศึกษบทเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 3 ประการ คือ ศึกษาประวัติและผลงานของนายฉันท ขำวิไล วิเคราะห์เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล และศึกษาคุณค่าของเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล สามารถสรุปผลอภิปรายผลการวิจัย และนำเสนอข้อเสนอแนะ ไว้ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาประวัติและผลงานของ นายฉันท ขำวิไล 2) เพื่อวิเคราะห์เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล และ 3) เพื่อศึกษาคุณค่าของบทเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล ผลการวิจัยพบว่า

1. ประวัติและผลงานของ นายฉันท ขำวิไล

นายฉันท ขำวิไล เกิดเมื่อวันอังคารที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2447 ที่ตำบลป่าโมก อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดอ่างทอง เป็นบุตรนายหมื่น ขำวิไล และนางกิ่ง ขำวิไล มีพี่น้อง 7 คน ท่านเป็นบุตรคนที่ 2

นายฉันท ขำวิไล ได้เรียนหนังสือกับพระที่วัดโบสถ์ที่อำเภอบ้านโพธิ์ เมื่ออายุได้ประมาณ 10 ขวบ บิดาได้นำมาฝากเรียนที่วัดในกรุงเทพมหานคร แต่ก็เรียนไม่จบชั้นสูงสุด หลังจากนั้นได้บวชเรียนที่วัดที่บ้าน โดยท่านได้สนใจภาษาไทย หนังสือกาพย์กลอน จึงได้อ่านหรือที่เรียกว่า “สวด” เป็นประจำ ทำให้ท่านเริ่มรักหนังสือโดยเฉพาะกวีนิพนธ์ตั้งแต่นั้นมา ครั้นเมื่อมาบวชเป็นเณรก็ได้รับมอบหมายให้เป็นนักเทศน์ ภายหลังท่านออกจากบ้านเกิดทั้งที่ยังเป็นเณร มาอยู่ที่วัดมหาธาตุ กรุงเทพมหานคร โดยเป็นศิษย์วัดมหาธาตุรุ่นไล่เลี่ยกับหลวงวิจิตรวาทการ และนายธนิต อยู่โพธิ์ จนกระทั่งบวชเป็นพระ ได้รับฉายาว่า “ฉันทโสภโณ” และศึกษาทางธรรมเรื่อยมาจนได้เปรียญ 3 ประโยค และนักธรรมโท เป็นครูสอนบาลีไวยากรณ์อยู่จนถึงพรรษาที่ 3 จึงได้ลาสิกขาเมื่อ พ.ศ. 2471

นายฉันท ขำวิไล เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการเขียนหนังสือ มีผลงานการเขียนมากมาย เช่น หนังสือแบบเรียนเร็ว เมื่อ พ.ศ. 2477 ซึ่งเป็นแบบอย่างในการเขียนแบบเรียนภาษาไทยให้แก่ผู้เขียนรุ่นหลัง นอกจากเขียนแบบเรียนภาษาไทย นายฉันทก็ได้แต่งเพลงสำหรับเด็กสำหรับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา กระทรวงศึกษาได้ซื้อลิขสิทธิ์ เมื่อ พ.ศ. 2492 และใช้เป็นหนังสือบทขับร้องสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1-4 โดยมีพระเจนดุริยางค์เป็นผู้เขียนโน้ตดนตรี

สำหรับเปียโน และผลงานที่ทำให้นายฉันทมีชื่อเสียงและได้รับการยอมรับ คือ การประพันธ์บทเพลงชาติฉบับราชการตอนที่ 3 และตอนที่ 4 เมื่อ พ.ศ. 2477

นายฉันท ขำวิไล สมรสกับสัมพันธ์ บุญยเกียรติ มีบุตร และธิดารวม 10 คน และถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ 12 สิงหาคม พ.ศ. 2533 รวมสิริอายุ 86 ปี

2. การวิเคราะห์เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล

ผู้วิจัยได้รวบรวมเนื้อเพลง และโน้ตสากลเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล จำนวน 109 เพลง เพื่อนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบ และคุณลักษณะทางดนตรีของเพลง โดยได้มีการจัดหมวดหมู่ของบทเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล พิจารณาจากเนื้อเพลง และนำมาจัดหมวดหมู่ให้มีความสอดคล้องไปตามจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ดนตรีในหลักสูตรประโยคประถมศึกษา พ.ศ. 2503 กล่าวคือ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ฝึกฝนอบรมให้นำไปสู่คุณลักษณะสำคัญ 4 ประการ ซึ่งสามารถจัดหมวดหมู่บทเพลงได้ 9 ประเภท ดังนี้

- 1) บทเพลงเกี่ยวกับธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม
- 2) บทเพลงเกี่ยวกับครอบครัว และสังคม
- 3) บทเพลงเกี่ยวกับโรงเรียน
- 4) บทเพลงเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และการละเล่น
- 5) บทเพลงเกี่ยวกับดนตรีและการแสดง
- 6) บทเพลงเกี่ยวกับกีฬา
- 7) บทเพลงเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม
- 8) บทเพลงเกี่ยวกับการสร้างระเบียบวินัยต่อตนเอง
- 9) บทเพลงเกี่ยวกับความรักชาติ และปลุกใจ

ผู้วิจัยได้คัดเลือกบทเพลงจากหมวดหมู่บทเพลงทั้ง 9 ประเภท จำนวน 29 เพลง โดยเป็นการคัดเลือกบทเพลงแบบเจาะจง แบบสัดส่วน (1 : 4) โดยวิเคราะห์องค์ประกอบ และคุณลักษณะทางดนตรีของบทเพลงจากเนื้อเพลง และโน้ตสากลที่ถูกบันทึกไว้

จากการนำเสนอข้อมูลผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางเพื่อพิจารณาเปรียบเทียบ สามารถสรุปได้ว่า บทเพลงที่ได้คัดเลือกมามีกุญแจประจำหลัก คือ กุญแจประจำหลัก G (กุญแจซอล) เป็นช่วงเสียงที่ใช้สำหรับเสียงร้องของเด็ก บทเพลงส่วนใหญ่มีรูปแบบเป็นเพลงท่อนเดียว, มีช่วงเสียงน้อยกว่าหรือเท่ากับ คู่ 11, เป็นเพลงที่มีกลุ่มโน้ตอยู่ในบันไดเสียง F Pentatonic, มีเครื่องหมายประจำจังหวะ 2/4 และมีจังหวะปานกลาง

3. คุณค่าของเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันทน์ ขำวิไล

จากการศึกษาบทเพลงจำนวน 109 เพลง สามารถสรุปคุณค่าของเพลงขับร้องสำหรับเด็ก ประพันธ์โดยนายฉันทน์ ขำวิไล ที่สำคัญไว้ 3 ด้าน คือ คุณค่าด้านดนตรี คุณค่าด้านงานประพันธ์ และคุณค่าด้านสังคม ดังนี้

3.1 คุณค่าด้านดนตรี กล่าวคือ องค์ประกอบของเพลง เมื่อนำมารวมกันโดยสร้าง และกำหนดรูปแบบขึ้นตามแบบแผนของผู้ประพันธ์ ทำให้เกิดเป็นดนตรีที่มีคุณค่า มีความไพเราะ โดยบทเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันทน์ ขำวิไล เน้นการสร้างทำนองที่สนุกสนานเพื่อให้เหมาะสมกับบทร้อง และเหมาะสมกับบทบาทหน้าที่ของการนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสม ทั้งยังมีส่วนช่วยในการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กในด้านต่าง ๆ ได้แก่ พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ อารมณ์ ภาษาร่างกาย และพัฒนาด้านสุนทรียะ อีกทั้งดนตรีสามารถช่วยสร้างจินตนาการ พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างไร้ขอบเขต

3.2 คุณค่าด้านงานประพันธ์ เกิดจากการเลือกใช้คำและใช้สำนวนโวหารที่มีความเหมาะสม และมีความหลากหลาย จากบทประพันธ์บทขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันทน์ ขำวิไล ผู้ประพันธ์มีการเลือกใช้คำ ใช้ภาษาที่เรียบง่าย แต่มีความหมายชัดเจน และมีความสละสลวย นอกจากนั้นยังมีลีลาการแต่ง การเล่นคำในลักษณะต่าง ๆ เพื่อสร้างความสนใจ และก่อให้เกิดความสนุกสนาน นอกจากนี้ยังมีการสอดแทรกความรู้ ประสบการณ์ แง่คิด และจินตนาการที่เหมาะสมกับลักษณะกิจกรรมที่ให้ความรู้และความบันเทิง

3.3 คุณค่าด้านสังคม สะท้อนมาจากเนื้อหาในบทเพลงให้ความรู้ และแง่คิดต่าง ๆ ในเรื่องการศึกษา สังคม ครอบครัว ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี คุณธรรมจริยธรรม ดนตรีและการแสดง การสร้างระเบียบวินัยต่อตนเอง ความรักชาติบ้านเมือง ตลอดจนการรู้จักธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งแง่คิดดังกล่าวมีส่วนช่วยในการหล่อหลอมอุปนิสัยของเด็กไทยให้เติบโตเป็นคนดีของสังคมได้ นอกจากนี้สามารถนำแง่คิดต่าง ๆ จากบทเพลงไปก่อประโยชน์แก่ตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติได้อีกด้วย

2. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

ในการศึกษาประวัติและผลงานของนายฉันทน์ ขำวิไล ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ และการสัมภาษณ์จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล โดยมีแนวทางในการสืบค้นข้อมูลด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีประวัติศาสตร์วัฒนธรรม คือ การศึกษาความเป็นมาในอดีต ตลอดจนศึกษาความสำคัญ บริบททางสังคมในอดีตที่เกี่ยวข้องกัน เพื่อได้ทราบโครงสร้าง และหน้าที่ในสังคมของนายฉันทน์ ขำวิไล ตลอดจนผลงาน ที่ได้ประพันธ์

และสร้างสรรค์ขึ้น ตามแนวทางการศึกษาของทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่นิยม ซึ่งเป็นการศึกษาพฤติกรรม ของคนในสังคมโดยมีหลักการ คือ โครงสร้างจะทำหน้าที่ประสานสัมพันธ์กัน จากนั้น นำข้อมูลที่ได้มาจัดกระทำข้อมูล และตรวจสอบข้อมูลโดยผู้เชี่ยวชาญ

การวิเคราะห์บทเพลงสำหรับเด็กที่ประพันธ์โดยนายฉันท ขำวิไล ใช้หลักการวิเคราะห์ตามหลักดุริยางคศาสตร์ เพื่อศึกษาโครงสร้าง และคุณลักษณะทางดนตรีของบทเพลง จากการวิเคราะห์ เพลงพบว่า บทเพลงสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาทางด้านดนตรีตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดไว้ในหลักสูตรการสอนในสมัยนั้น คือ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนร้องเพลงง่าย ๆ ทั้งทำนองเพลงไทย และเพลงไทยสากล โดยให้ผู้เรียนร้องเพลง ให้ถูกต้องตามเสียงและจังหวะ รู้จักการออกเสียงได้ถูกต้อง และชัดเจนตามโน้ตสากล นอกจากนี้ยัง ก่อให้เกิดความสุนทรีย์ะ เห็นความงามของบทเพลงด้วยการฟัง และการร้องเพลงบทขับร้องที่ปรากฏ ในบทเพลง ถือเป็นองค์ประกอบทางดนตรีที่สำคัญอย่างหนึ่ง ทำหน้าที่ในการสร้างสรรค์บทเพลงให้มีความหมาย สะท้อนอารมณ์ ความรู้สึก และคุณค่าของบทเพลง ใช้ทฤษฎีคุณค่าทางสุนทรียภาพ เข้าถึงความงาม และคุณค่าของบทเพลงโดยการฟัง การอ่าน และการร้องเพลง โดยคุณค่าที่ปรากฏ ในบทขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล มุ่งเน้นสร้างเสริมคุณภาพของผู้เรียนที่เป็นเยาวชน ทั้งทางร่างกายและจิตใจ และเสริมสร้างการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ซึ่งมีความสอดคล้องกับหลักการ ของทฤษฎีการขัดเกลาทางสังคม ที่แสดงให้เห็นว่าบทเพลงสำหรับเด็ก มีบทบาทต่อสังคมในแง่ของการสอนให้รู้จักและเข้าใจสิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม ทั้งยังเป็นเครื่องกล่อมเกลาให้เกิดอุปนิสัยอันดีงามอีกด้วย

3. ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยนำเสนอข้อเสนอแนะของงานวิจัย ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

ผู้วิจัยมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของประวัติ และผลงานของนายฉันท ขำวิไล พร้อมทั้ง ได้ทราบถึงคุณลักษณะทางดนตรี และคุณค่าของบทเพลงร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

2.1 สามารถเป็นแบบอย่างในการนำไปสร้างสรรค์เพลงตามลักษณะแนวเพลงของ นายฉันท ขำวิไล ในรูปแบบบทเพลงที่ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ปลูกฝังความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และด้านอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับบริบทของสังคมในปัจจุบัน

2.2 เป็นแนวทางในการสร้างสรรค์นวัตกรรมเพลงเพื่อการเรียนรู้ สามารถนำไปใช้กับ เยาวชน บุคลากรทางการศึกษา รวมไปถึงผู้ที่สนใจ

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2538). **ดอกสร้อยแสนรัก**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ. (2519). **ชุมนุมตำรากลอนฉบับหอพระสมุดวชิรญาณ**. พระนคร: องค์การคำคุรุสภา.
- กาญจนา อินทรสุณานนท์. (2554). **องค์ความรู้ครูเพลง : กรณีศึกษาครูมนัส ปิติสานต์**. กรุงเทพฯ: สนับสนุนทุนโดย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2491). **หลักสูตรประถมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ 2491**. พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2492). **หนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 1**. พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2492). **หนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 2**. พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2493). **หนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 3**. พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2494). **หนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 4**. พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2498). **หลักสูตรประถมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ 2498**. พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2502). **หลักสูตรประถมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ 2502**. พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2503). **หลักสูตรประโยคประถมศึกษา พุทธศักราช 2503**. พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- “กลอนเปล่า”**. (15 พฤศจิกายน 2544). [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 11 กุมภาพันธ์ 2563 จาก <http://www.praphansarn.com/home/content/915>
- จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์ และคณะ. **สังคมวิทยา**. พิมพ์ครั้งที่ 14. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ฉันท-สัมพันธ์ ขำวิไล**. (2542). กรุงเทพฯ: หนังสือที่รกรกในงานพระราชเพลิงศพ นายฉันท ขำวิไล นางสัมพันธ์ ขำวิไล.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ชูวงศ์ กลิ่นเลขา. (2548). การศึกษาวิเคราะห์คุณค่าของวรรณกรรมเพลงร่ำวง. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2561). **ดนตรีศึกษา : หลักการและสาระสำคัญ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัชชา พันธุ์เจริญ. (2556). **ทฤษฎีดนตรี**. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เกศกะรัต.
- ณัชชา พันธุ์เจริญ. (2560). **สังคีตลักษณ์และการวิเคราะห์**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เกศกะรัต.
- ถาวร วัฒนบุญญา. (2552). **การวิเคราะห์เพลงพูดของเพลิน พรหมแดน**. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- บรรจง ชลวิโรจน์. (2545). **การประสานเสียง**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เสมารธรรม.
- นิยพรรณ วรรณศิริ. (2540). **มานุษยวิทยาสังคมและวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ บริษัท พี.เอ. ลิฟวิ่ง จำกัด.
- ปัญญา รุ่งเรือง. (2545). **หลักการแต่งเพลงไทย**. เอกสารประกอบการสอน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปารณีย์ คำโฉม. (2559). **การวิเคราะห์หลักจริยธรรมจากวรรณกรรมบทเพลงของครูไพบูลย์ บุตรขัน**. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหิดล, นครปฐม.
- อนุমানราชชน, พระยา. (2532). **วรรณกรรมเลือกสรรสำหรับเด็ก**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์.
- อุปกิตศิลปสาร, พระยา. (2541). **หลักภาษาไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์. (2555). **การศึกษาในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ภัทรธร พิพัฒน์กุล. (2561). “วารสารเครือข่ายผู้ป่วนศึกษา ฉบับพิเศษ”. **บทเพลงสำหรับเด็ก (โดย) ของโอะจะวะ มิเมะอิ**. 8(3): 29-43.
- ภิญโญ ภูเทศ. (2557). **การจัดเก็บข้อมูลมานุษยดนตรีวิทยา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครสวรรค์: โรงพิมพ์อาจวันการพิมพ์.
- มูลนิธิมนตรี ตราโมท. (2557). **เจ้าแห่งเพลงระบำ**. กรุงเทพฯ. (ที่ระลึกงานวันครูมนตรี ตราโมท ประจำปี 2557 เมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2557).
- รื่นฤทัย สัจจพันธุ์. (2542). **วรรณกรรมปัจจุบัน**. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- วราภรณ์ รุ่งเรือง. (2549). แนวคิดในการแต่งเพลงสำหรับเด็กของคณะกรรมการวิทยุโรงเรียน : กรณีศึกษาบทเพลงวิทยุโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. 1 มกราคม 2562. เทมโป. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 8 กรกฎาคม 2563 จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B9%80%E0%B8%97%E0%B8%A1%E0%B9%82%E0%B8%9B>
- วิชิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร์. (2544). วิวัฒนาการสังคมไทยกับทัศนียาเขต พล นิกร กิมหงวน ของ ป.อินทรปาลิต เล่ม 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แสงดาว.
- สมัย วิถีรุ่งโรจน์. (2542). “กลอนเปล่า ทางเลือกใหม่ผู้ไม่ใส่ใจฉันทลักษณ์”. วารสารดวงแก้ว, ปีที่ 4 ฉบับที่ 1: 55-70.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2542). หนังสือประวัติครู 16 มกราคม 2542. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2502). สมุดภาพสมาชิกรัฐสภา ๒๔๗๕-๒๕๐๒. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สุกรี เจริญสุข. (2532). เพลงชาติ. กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์.
- สุวรรณา เกรียงไกรเพชร. (2529). “เมืองโบราณ”. เพลงเด็กกับกระบวนการอบรมทางสังคม ในวัยเยาว์. 12(2): 72-79.
- อาจิม จันทน์พร. (2537). นักเขียนไทยในสวนหนังสือ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ดอกหญ้า.

บุคลากรกรม

ฐิติวัจน์ ชั้นประเสริฐ. นักสะสมผลงานด้านนาฏดุริยางคศิลป์ไทย. (ผู้ให้สัมภาษณ์) นพัชฐา ลิมห์หลัก. (ผู้สัมภาษณ์) เมื่อ 11 พฤษภาคม 2562, 20 กันยายน 2562 และ 19 ตุลาคม 2562.

ดนตรี ตรโหมท. ข้าราชการบำนาญ. (ผู้ให้สัมภาษณ์) นพัชฐา ลิมห์หลัก. (ผู้สัมภาษณ์) เมื่อ 20 ตุลาคม 2562.

ทัชชา ปาละกวงศ์ ณ อยุธยา. ครูประจำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนจิตรลดา. (ผู้ให้สัมภาษณ์) นพัชฐา ลิมห์หลัก. (ผู้สัมภาษณ์) เมื่อ 10 มกราคม 2563 และ 4 กุมภาพันธ์ 2563.

ทัศนีย์ ขุนทอง. ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (คีตศิลป์ไทย) พ.ศ. 2555 และผู้เชี่ยวชาญ คีตศิลป์ไทย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. (ผู้ให้สัมภาษณ์) นพัชฐา ลิมห์หลัก. (ผู้สัมภาษณ์) เมื่อ 6 ตุลาคม 2562 และ 15 พฤษภาคม 2563.

นลินี นวลขาว. ครูประจำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนจิตรลดา. (ผู้ให้สัมภาษณ์) นพัชฐา ลิมห์หลัก. (ผู้สัมภาษณ์) เมื่อ 9 มกราคม 2563 และ 4 กุมภาพันธ์ 2563.

พูนพิศ อมาตยกุล. ราชบัณฑิตกิตติมศักดิ์ นักวิชาการสาขาดนตรีวิทยา กรรมการและเลขานุการ มูลนิธิราชสุตา. (ผู้ให้สัมภาษณ์) นพัชฐา ลิมห์หลัก. (ผู้สัมภาษณ์) เมื่อ 9 ตุลาคม 2562, 15 ตุลาคม 2562 และ 2 ธันวาคม 2562.

ศิริน พงษ์พิพัฒน์. วิศวกรเสียง มูลนิธิราชสุตา. (ผู้ให้สัมภาษณ์) นพัชฐา ลิมห์หลัก. (ผู้สัมภาษณ์) เมื่อ 9 ตุลาคม 2562 และ 2 ธันวาคม 2562.

อัษฎาวุธ สาคริก. เลขาธิการมูลนิธิหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง). (ผู้ให้สัมภาษณ์) นพัชฐา ลิมห์หลัก. (ผู้สัมภาษณ์) เมื่อ 19 กันยายน 2560 และ 18 ตุลาคม 2562.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์บุคลากรเพื่อสนับสนุนการวิจัย

ที่ วร ๐๘๐๑.๐๑(๑๕)/๑๑๕๒

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
เลขที่ ๑๑๕/๑๕ ตำบลศาลายา
อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

๙ ตุลาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ไทย เก็บข้อมูล
ในการสัมภาษณ์เพื่อใช้สนับสนุนงานวิทยานิพนธ์

เรียน ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นพ.พูนพิศ อมาตยกุล

ด้วย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โครงการบัณฑิตศึกษา โดยนางสาวนพพัชรฐา ลี้มหลัก
นักศึกษาหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ไทย ดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์อันเป็นส่วนหนึ่ง
ของการสำเร็จการศึกษาในโครงสร้างหลักสูตร ในหัวข้อเรื่อง “เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล”
ซึ่งมี ผศ.ดร.นพคุณ สุดประเสริฐ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และ รศ.ดร.สุพรรณิ เหลือบุญชู
เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ตามประกาศสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ นั้น

ในการนี้ เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อเรื่องดังกล่าวข้างต้นมีมาตรฐานตามเกณฑ์
อันมีข้อมูลสนับสนุนที่น่าเชื่อถือ โครงการบัณฑิตศึกษา จึงขอความอนุเคราะห์จากศาสตราจารย์เกียรติคุณ
นพ.พูนพิศ อมาตยกุล ให้นักศึกษาหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ไทย ดำเนินการเก็บข้อมูล
ในการทำวิทยานิพนธ์โดยวิธีการสัมภาษณ์และขออนุญาตบันทึกการสัมภาษณ์ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความถูกต้อง
ชัดเจนในการสรุปผลของการสัมภาษณ์ครั้งนี้ โดยนางสาวนพพัชรฐา ลี้มหลัก หมายเลขโทรศัพท์ติดต่อ
๐๘๘ ๘๙๑ ๙๗๙๒ เป็นผู้ประสานรายละเอียดในการสัมภาษณ์ครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวสาริศา ประทีปช่วง)

ผู้ช่วยอธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

หัวหน้าโครงการบัณฑิตศึกษา

โครงการบัณฑิตศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

โทรศัพท์ ๐๒ ๒๒๔ ๔๗๐๔ ต่อ ๔๒๑

โทรสาร ๐๒ ๒๒๔ ๕๕๕๑

หนังสือขอความอนุเคราะห์จาก ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นพ.พูนพิศ อมาตยกุล

ที่ วร ๐๘๐๑.๐๑(๑๕)/๒๑๔๔

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
เลขที่ ๑๑๙/๑๙ ตำบลศาลายา
อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

๙ ตุลาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ไทย เก็บข้อมูล
ในการสัมภาษณ์เพื่อใช้สนับสนุนงานวิทยานิพนธ์

เรียน อาจารย์อัมภาวุธ สาคริก

ด้วย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โครงการบัณฑิตศึกษา โดยนางสาวนพพัชรา ลิมหลัก
นักศึกษาหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ไทย ดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์อันเป็นส่วนหนึ่ง
ของการสำเร็จการศึกษาในโครงสร้างหลักสูตร ในหัวข้อเรื่อง “เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล”
ซึ่งมี ผศ.ดร.นพคุณ สุตประเสริฐ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และ รศ.ดร.สุพรรณิ เหลือบุญชู
เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ตามประกาศสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ นั้น

ในการนี้ เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อเรื่องดังกล่าวข้างต้นมีมาตรฐานตามเกณฑ์
อันมีข้อมูลสนับสนุนที่น่าเชื่อถือ โครงการบัณฑิตศึกษา จึงขอความอนุเคราะห์จากอาจารย์อัมภาวุธ สาคริก
ให้นักศึกษาหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ไทย ดำเนินการเก็บข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์
โดยวิธีการสัมภาษณ์และขออนุญาตบันทึกการสัมภาษณ์ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความถูกต้องชัดเจนในการสรุปผล
ของการสัมภาษณ์ครั้งนี้ โดยนางสาวนพพัชรา ลิมหลัก หมายเลขโทรศัพท์ติดต่อ ๐๘๘ ๘๙๑ ๙๗๙๒
เป็นผู้ประสานรายละเอียดในการสัมภาษณ์ครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวสาริศา ประทีปช่วง)

ผู้ช่วยอธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

หัวหน้าโครงการบัณฑิตศึกษา

โครงการบัณฑิตศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

โทรศัพท์ ๐๒ ๒๒๔ ๔๗๐๔ ต่อ ๔๒๑

โทรสาร ๐๒ ๒๒๔ ๕๕๕๑

หนังสือขอความอนุเคราะห์จาก อาจารย์อัมภาวุธ สาคริก

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โครงการบัณฑิตศึกษา โทร./โทรสาร ๐๒ ๒๒๔ ๔๗๐๔ ต่อ ๔๒๐

ที่ วธ ๐๘๐๑.๐๑(๑๕)/๑๑๔๕

วันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๖๒

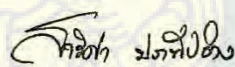
เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ไทย เก็บข้อมูล
ในการสัมภาษณ์เพื่อใช้สนับสนุนงานวิทยานิพนธ์

เรียน อาจารย์ทัศนีย์ ขุนทอง

ด้วย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โครงการบัณฑิตศึกษา โดยนางสาวนพพัชร ลิมหลัก นักศึกษาหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ไทย ดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์อันเป็นส่วนหนึ่งของการสำเร็จการศึกษาในโครงสร้างหลักสูตร ในหัวข้อเรื่อง “เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขาวโง่” ซึ่งมี ผศ.ดร.นพคุณ สุดประเสริฐ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และ รศ.ดร.สุพรรณิ เหลือบุญชู เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ตามประกาศสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ นั้น

ในการนี้ เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อเรื่องดังกล่าวข้างต้นมีมาตรฐานตามเกณฑ์ อันมีข้อมูลสนับสนุนที่น่าเชื่อถือ โครงการบัณฑิตศึกษา จึงขอความอนุเคราะห์จากอาจารย์อักษราวุธ สาคริก ให้นักศึกษาหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ไทย ดำเนินการเก็บข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ โดยวิธีการสัมภาษณ์และขออนุญาตบันทึกการสัมภาษณ์ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความถูกต้องชัดเจนในการสรุปผลของการสัมภาษณ์ครั้งนี้ โดยนางสาวนพพัชร ลิมหลัก หมายเลขโทรศัพท์ติดต่อ ๐๘๘ ๘๙๑ ๘๗๙๒ เป็นผู้ประสานรายละเอียดในการสัมภาษณ์ครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

(นางสาวสาริศา ประทีปช่วง)

ผู้ช่วยอธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

หัวหน้าโครงการบัณฑิตศึกษา

หนังสือขอความอนุเคราะห์จาก อาจารย์ทัศนีย์ ขุนทอง (ศิลปินแห่งชาติ)

ที่ วธ ๐๘๐๑.๐๑(๑๕)/๑๑๕๓

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
เลขที่ ๑๑๙/๑๙ ตำบลศาลายา
อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

๘ ตุลาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ไทย เก็บข้อมูล
ในการสัมภาษณ์เพื่อใช้สนับสนุนงานวิทยานิพนธ์

เรียน อาจารย์ดนตรี ตราโมท

ด้วย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โครงการบัณฑิตศึกษา โดยนางสาวนพพัชร ลิมหลัก
นักศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ไทย ดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์อันเป็นส่วนหนึ่ง
ของการสำเร็จการศึกษาในโครงสร้างหลักสูตร ในหัวข้อเรื่อง “เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขาววิไล”
ซึ่งมี ผศ.ดร.นพคุณ สุตประเสริฐ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และ รศ.ดร.สุพรรณิ เหลือบุญชู
เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ตามประกาศสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ นั้น

ในการนี้ เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อเรื่องดังกล่าวข้างต้นมีมาตรฐานตามเกณฑ์
อันมีข้อมูลสนับสนุนที่น่าเชื่อถือ โครงการบัณฑิตศึกษา จึงขอความอนุเคราะห์จากอาจารย์ดนตรี ตราโมท
ให้นักศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ไทย ดำเนินการเก็บข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์
โดยวิธีการสัมภาษณ์และขออนุญาตบันทึกการสัมภาษณ์ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความถูกต้องชัดเจนในการสรุปผล
ของการสัมภาษณ์ครั้งนี้ โดยนางสาวนพพัชร ลิมหลัก หมายเลขโทรศัพท์ติดต่อ ๐๘๘ ๘๙๑ ๙๗๙๒
เป็นผู้ประสานรายละเอียดในการสัมภาษณ์ครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวสารศา ประทีปช่วง)

ผู้ช่วยอธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

หัวหน้าโครงการบัณฑิตศึกษา

โครงการบัณฑิตศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

โทรศัพท์ ๐๒ ๒๒๔ ๔๗๐๔ ต่อ ๔๒๑

โทรสาร ๐๒ ๒๒๔ ๕๘๕๑

หนังสือขอความอนุเคราะห์จาก อาจารย์ดนตรี ตราโมท

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ในการสัมภาษณ์บุคลากรผู้ให้ข้อมูล (กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ)

แบบสัมภาษณ์

งานวิจัยเรื่อง เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล

ชื่อ-สกุล ผู้ถูกสัมภาษณ์ : _____

วัน และเวลา ที่สัมภาษณ์ : _____ สถานที่ : _____

ตำแหน่ง : _____ สถานที่ทำงาน : _____

คำถามในการสัมภาษณ์ :

1) ความเป็นมา และบริบทของเพลงขับร้องสำหรับเด็กในสังคมไทยเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

2) คุณลักษณะทางดนตรี และการขับร้องของบทเพลงขับร้องสำหรับเด็กเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

3) ความเป็นมา และลักษณะของบทเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไลเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

4) คุณประโยชน์ และคุณค่าที่ปรากฏในเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไลมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

5) ผลงานเขียน หรืองานประพันธ์อื่น ๆ ของนายฉันท ขำวิไลมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ในการสัมภาษณ์บุคลากรผู้ให้ข้อมูล (กลุ่มผู้ปฏิบัติ)

แบบสัมภาษณ์

งานวิจัยเรื่อง เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล

ชื่อ-สกุล ผู้ถูกสัมภาษณ์ : _____

วัน และเวลา ที่สัมภาษณ์ : _____ สถานที่ : _____

ตำแหน่ง : _____ สถานที่ทำงาน : _____

คำถามในการสัมภาษณ์ :

1) ลักษณะของบทเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไลเป็นอย่างไร

.....
.....

2) ลักษณะการขับร้อง และดนตรีประกอบเพลงของบทเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไลเป็นอย่างไร

.....
.....

3) เหตุการณ์ รายละเอียดของขั้นตอนการฝึกซ้อมเพลง และการบันทึกเสียงเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไลเป็นอย่างไร

.....
.....

4) จากการร่วมงานกับนายฉันท ขำวิไล ลักษณะอุปนิสัย และการทำงานของนายฉันท ขำวิไลเป็นอย่างไร

.....
.....

5) บุคคลที่เกี่ยวข้องในการร่วมฝึกซ้อม และการบันทึกเสียงเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล มีใครบ้าง

.....
.....

3. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ในการสัมภาษณ์บุคลากรผู้ให้ข้อมูล (กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป)

แบบสัมภาษณ์

งานวิจัยเรื่อง เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท์ ขำวิไล

ชื่อ-สกุล ผู้ถูกสัมภาษณ์ : _____

วัน และเวลา ที่สัมภาษณ์ : _____ สถานที่ : _____

ตำแหน่ง : _____ สถานที่ทำงาน : _____

คำถามในการสัมภาษณ์ (ข้อมูลด้านงานประพันธ์) :

1) ลักษณะ รูปแบบ และฉันทลักษณ์ของคำประพันธ์ มีอะไรบ้าง และเป็นอย่างไร

.....
.....

2) ลักษณะคำประพันธ์ของบทเพลงสำหรับเด็กของนายฉันท์ ขำวิไล เป็นอย่างไร

.....
.....

3) คุณค่าด้านงานประพันธ์ที่ปรากฏในบทเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท์ ขำวิไลเป็นอย่างไร

.....
.....

คำถามในการสัมภาษณ์ (ข้อมูลด้านสารสนเทศ) :

1) ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประวัติ และผลงานของนายฉันท์ ขำวิไล มีอะไรบ้าง

.....
.....

2) ข้อมูลที่ปรากฏในรูปแบบของแผ่นบันทึกเสียง เกี่ยวกับเกี่ยวกับเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท์ ขำวิไล มีอะไรบ้าง

.....
.....

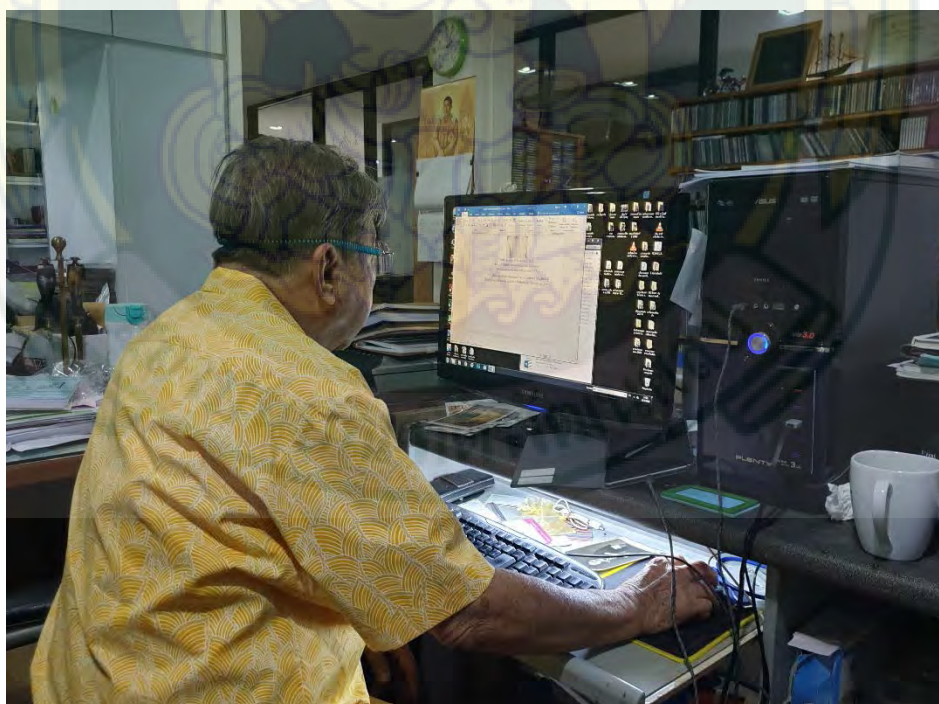

ภาคผนวก ค

รูปภาพการสัมภาษณ์บุคคลผู้ให้ข้อมูล

สัมภาษณ์ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นพ.พูนพิศ อมาตยกุล ณ วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล

สัมภาษณ์ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นพ.พูนพิศ อมาตยกุล ณ วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล

สัมภาษณ์คุณครูทัศนีย์ ชุนทอง (ศิลปินแห่งชาติ) ณ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

สัมภาษณ์คุณครูดนตรี ตราโมท ณ บ้านโสมส่องแสง

สัมภาษณ์คุณครูอักษฎาฐ สาคกริก ณ มูลนิธิหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)

สัมภาษณ์คุณศิริน พงษ์พิพัฒน์ ณ วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล

สัมภาษณ์คุณครูณลินี นวลขาว ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนจิตรลดา

สัมภาษณ์คุณครูทัชชา ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนจิตรลดา

ภาคผนวก ง

บทเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล

จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการเล่ม 1-4

หนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการเล่ม 1-4

1) บทเพลงจากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 1
จำนวน 31 เพลง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2492)

๑ สวัสดิ์

ทวิตรี

เฮอ จ้า เรา มา พบ กัน

เฮอ กับ จัน

ทวิตรี

เพลงสวัสดิ์

๒ ดิ่ง ฉับ

ดิ่ง ฉับ ดิ่ง ฉับ

บ้าง ร้อง บ้าง รับ

ดี กรับ ดี ดิ่ง

ไม่ นึ่ง นึ่ง นึ่ง

ดี ดิ่ง ฉับ

ดิ่ง ฉับ ดิ่ง ฉับ

๒ ดิ่ง ฉับ

บันทอน 4 | 4 0 4 |

ดิ่ง - ฉับ ดิ่ง -

4 6 | 6 | 1 6 4 6 |

ฉับ บ้าง ร้อง บ้าง รับ ดี กรับ ดี

2 2 2 6 5 4 | 2 5 4 |

ดิ่ง - ไม่ นึ่ง - นึ่ง นึ่ง ดี ดิ่ง -

4 0 4 | 4 0 4 | 4 0 |

ฉับ ดิ่ง - ฉับ ดิ่ง - ฉับ

เพลงดิ่งฉับ

๓ ลูก เป็ด

ลูก เป็ด เดิน ไป

ลูก ไก่ วิ่ง มา

ลูก แมว เที้ยว ห่า

ลูก หมา แอบ นอน

๓ ลูก เป็ด

4 | 2 4 | 5 4 |

ลูก เป็ด เดิน ไป ลูก

2 1 | 2 4 | 5 4 | 6 5 |

ไก่ - วิ่ง - มา ลูก แมว เที้ยว

1 4 | 6 | 1 2 | 4 |

ห่า ลูก หมา แอบ - นอน

เพลงลูกเป็ด

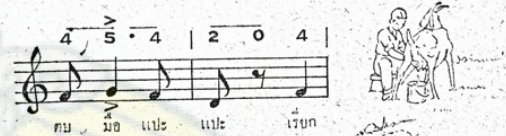
๔ แพะ

แพะ แพะ เอ๊ย

เอ๊ย ร้อง แพะ แพะ

ฉัน ตบ มือ แป๊ะ แป๊ะ

เรียก แพะ ก็ มา

เพลงแพะ

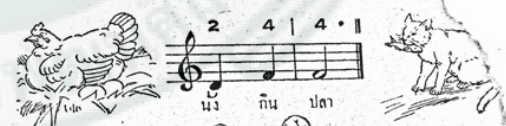
๕ หมู

หมู เดิน หน้า

เปิด บา ข้าง หลัง

ไก่ อยู่ ใน รัง

แมว นั่ง กิน ปลา

เพลงหมู

๖ แมว ทะโมน

แมว ทะโมน

โชน ได้ ไก่

หมา โต ไป

ได้ แมว ทะโมน

ไป ทาง โชน

ไป ทาง โชน ทาง โชน

6 แมวทะโมน

ปันทอง 6 1 | 6 5 4 |

แมว ทะ - โชน โชน ได้

2 5 | 4 5 2 4 5 |

ไก่ หมา โต ไป ได้ แมว ทะ -

4 6 6 | 1 2 2 |

โชน ไป ทาง โชน ไป ทาง

2 4 | 2 4 |

โชน ทาง โชน - - -

เพลงแมวทะโมน

๗ แมว จำ

แมว จำ

กลัว หมา โหม

กลัว แล้ว เดิน ห่าง ห่าง

อย่า กัด อย่า ขวาง

หลีก ทาง ให้ ไป

7 แมวจำ

จำ 6 | 1 6 1 |

แมว จำ กลัว หมา

1 6 | 1 5 4 | 2 4 |

โหม กลัว แล้ว เดิน ห่าง ห่าง อย่า

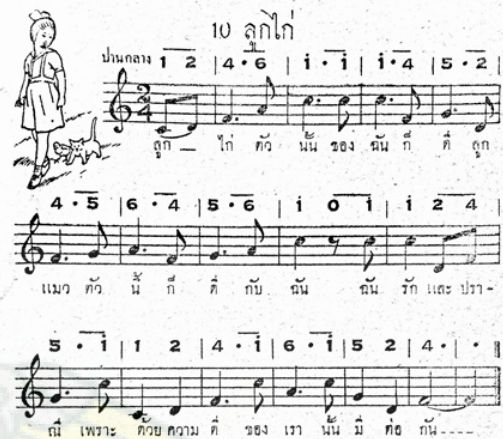
2 6 | 1 4 | 5 2 | 4 |

กัด อย่า ขวาง หลีก ทาง ให้ ไป - - -

เพลงแมวจำ

๑๐ ลูกไก่

ลูก ไก่ ตัว นั้น
 บก นั้น ก็ ดี
 ลูก แมว ตัว นั้น
 ก็ ดี กับ นั้น
 นั้น รัก และ ปราณี
 เพราะ ด้วย ความ ดี
 ของ เรา นั้น มี ต่อ กัน

เพลงลูกไก่

๑๑ ซ้ำ ซ้ำ ซ้ำ

ซ้ำ ซ้ำ ซ้ำ

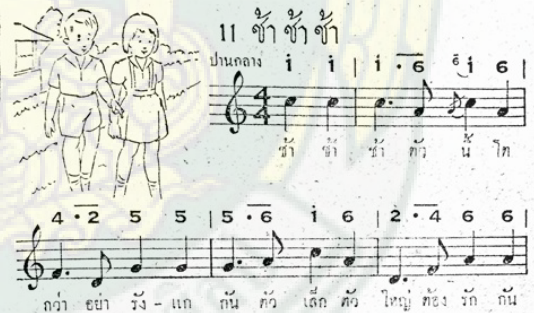
ตัว นี้ โต กว่า

อย่า รัง แก กับ

ตัว เล็ก ตัว ใหญ่

ต้อง รัก กัน ไว้

เรา เป็น ไก่ ด้วย กัน

เพลงซ้ำซ้ำซ้ำ

๑๒ นก น้อย

மாக

นก น้อย น้อย

เจ้า ค่อย ค่อย

เคลือบ กล้วย มา

พวก เรานี้ เค้า คอย หา

มา เกิดมา ขอให้ ขำ หม

เพลงนกน้อย

๑๓ คอกไม้

ตกไม้ สด สี

ជំងឺ ២ ពេទ្យ ៣៣ ព័រ

แสง แดก ต้อง ด้วย

ช่วยให้นั่น เพลิด เพลิน

เพลงดอกไม้

๑๔ ลมพัด

ลม พัด เอย

ลม พัด นิด นิด

ใบไม้ ก็ ปลิว

ลิว ลิว ตาม ลม

เพลงลมพัด

14 ลมพัด

ปานกลาง 6 | 1̣ 2̣ 4̣ | 5̣ 6̣ |

ลม พัด เอย - เอย ลม

1̣ 1̣ 0̣ | 1̣ 6̣ |

พัด ลิว ลิว ใบ

1̣ 2̣ 4̣ | 5̣ 2̣ | 2̣ 4̣ 5̣ | 4̣ 0̣ ||

ไม้ ก็ - ปลิว ลิว ลิว ตาม - ลม

๑๕ ฝนตก

ฝน ตก ชัก ชัก

มือ ข่าย หัว ปลา

มือ ขวา ถือ นก

พอ ถึง ที่ พัก

วาง นก วาง ปลา

เพลงฝนตก

15 ฝนตก

ปานกลาง 1̣ | 4̣ 0̣ 4̣ 0̣ |

ฝน ตก ชัก -

4̣ 0̣ 0̣ 6̣ | 1̣ 4̣ | 5̣ 6̣ | 1̣ 1̣ |

ชัก มือ ข่าย หัว ปลา มือ ขวา ถึง

4̣ 0̣ 0̣ 6̣ | 1̣ 4̣ |

ชัก พอ ถึง ที่

6̣ 0̣ 5̣ | 1̣ 0̣ 2̣ | 4̣ 0̣ |

พัก วาง นก วาง ปลา

๑๖ คุณ พ่อ ป่ลุก ผัก

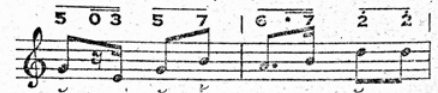
คุณ พ่อ ป่ลุก ผัก

แม่ ตัก น้ำ มา

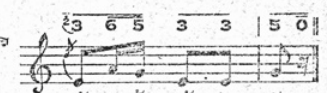
พวก ฉัน ถาง หญ้า

เรา ตั้ง หน้า ช่วย กัน

ปานกลาง 5 3 5 | 16 คุณพ่อปลูกผัก

ผัก แม่ ตัก น้ำ มา พวก ฉัน ถาง

หญ้า เรา ตั้ง หน้า ช่วย กัน

เพลงคุณพ่อปลูกผัก

๑๗ จำใจี ผลไม้

จำใจี ผลไม้

แตงไทย แตงกวา

ขุ่น น้อยหน้า

พุทรา มังคุด

ตะมุตะมิ ลำไย

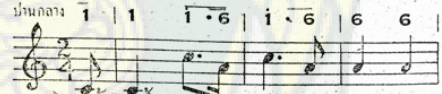
มะเฟือง มะไฟ

มะกรูด มะนาว

มะพร้าว สับโอ

เพื่อแฟง แตงโม ขโยให้ฮัว

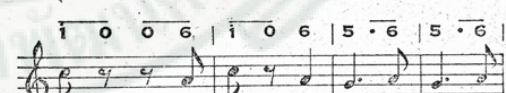
17 จำใจีผลไม้

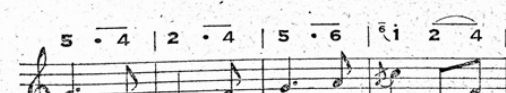
จำใจี ผลไม้ แตงไทย แตง-

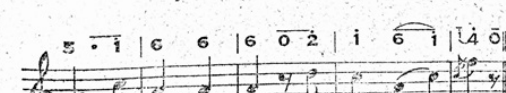
กวา ข - นุ่น น้อย - ทา พุ - ทรา มัง -

คุด ตะ - มุตะ มิ ลำ - ไย มะ - เฟือง มะ -

ไฟ มะ - กรูด มะ - นาว มะ - พวาว สับ -

โอ พัก แฟง แตง - โม ข - โย ให้ - ฮัว

เพลงจำใจีผลไม้

๑๘ ใคร มี มะม่วง

ใคร มี มะม่วง

มา แลก มะพร้าว

ฉัน มี สตางค์

จะ แลก ขนมน

เขา ละ ไม่ ขน

เลือก ขนมน ดี ดี

18 ใครมีมะม่วง

ปานกลาง 7 7 2 | 3 5 3 5 |

ใคร มี มะ - ม่วง มา แลก มะ -

6 2 7 5 | 6 5 3 7 | 2 7 2 5 |

มา แลก ฉัน มี สตางค์ จะ แลก ข - นม เขา ละ ไม่

2 2 3 7 6 | 5 |

ฉัน เลือก ข - นม ดี ดี

เพลงใครมีมะม่วง

๑๙ อะไร เอย

อะไร เอย

รู้ ก็ บอก

ไม่ รู้ ก็ บอก

ถ้า แม่ เรา ปอก

หวาน นอก ขม ใน

19 อะไรเอย

3 02 4 2 4 |

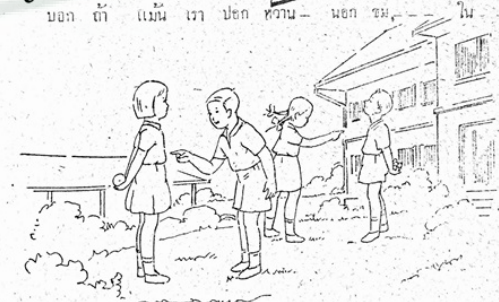
อะไร เอย -

5 1 2 4 6 1 2 |

เอย รู้ ก็ บอก ไม่ รู้ ก็

4 6 | 1 6 | 4 6 1 | 2 6 1 6 5 | 4 |

บอก ถ้า แม่ เรา ปอก หวาน - นอก ขม - ใน

เพลงอะไรเอย

๒๐ ซ่อนหา

ซ่อน ซ่อน หา หา

ปิด ตา ให้ มิด

เปิด เปิด ปิด ปิด

ต้อง มิด สัญญา

20 ซ่อนหา

ปานกลาง 4 | 4 จี | จี . 4 |

ซ่อน ซ่อน หา หา ปิด

5 4 | 6 0 0 4 | 4 4 0 |

ตา ให้ มิด เปิด เปิด ปิด

4 0 0 2 | 4 0 2 5 | 4 0 |

ปิด ต้อง มิด สัญญา

เพลงซ่อนหา

๒๑ เดินวน

เดิน เถ๋ย เดินวน

สี่ คน สี่ ทิศ

ขอ ถาม สัก นิด

อยู่ ทิศ อะไร

ทิศ เหนือ หรือ ใต้

ทิศ ไหน บอก มา

21 เดินวน

ปานกลาง 6 | 6 6 | 5 4 |

เดิน เถ๋ย เดินวน สี่

5 4 | 6 0 0 1 | 1 4 6 |

คน สี่ ทิศ ขอ ถาม สัก

1 0 4 | 6 0 0 4 | 5 6 | 1 1 |

นิด อยู่ ทิศ อะไร เหนือ หรือ

4 6 | 6 1 4 5 0 | 1 1 2 | 4 0 |

ใต้ ทิศ ไหน บอก มา ไหน บอก มา

เพลงเดินวน

๒๒ โยก เขก

โยก เขก เอย

โยก เขก

ใคร จะ เป็น เอก

โยก เขก กัน เอย

เล่น โยก ดี ดี

ต้อง มี จัง หวะ

อย่า ให้ เกะ กะ

นะ โยก เขก เอย

22 โยกเขก

ปานกลาง 2 4 | 5 4 | 2 5 4 5 |

โยก - เขก เอย โยก - เขก ใคร จะ เป็น

4 2 2 4 | 5 :|| 0 2 2 4 | 5 4 5 4 |

เขก โยก - เขก กัน เอย เล่น โยก ดี ดี ต้อง มี จัง -

2 1 2 4 | 4 6 2 2 | 4 :||

หวะ อย่า ให้ เกะ - กะ นะ โยก - เขก เอย

เพลงโยกเขก

๒๓ อย่า ชิง

อย่า ชิง อย่า ชิง

ช้า ช้า ช้า

เล่น โส้ ชิง ช้า

โส้ไป โส้ มา

คุณ ครู สั่ง ว่า

อย่า โส้ ให้ ไว

23 อย่าชิง

ปานกลาง 1 2 | 4 1 2 | 4 :||

อย่า ชิง อย่า ชิง

6 6 | 6 4 | 1 6 | 1 1 |

ช้า ช้า ช้า เล่น โส้ ชิง - ช้า โส้

6 1 6 | 5 5 | 5 4 | 2 1 |

ไป โส้ มา คุณ ครู สั่ง ว่า อย่า

6 2 | 4 :||

โส้ ให้ ไว

เพลงอย่าชิง

๒๖ วันอาทิตย์

วัน อาทิตย์

เป็น มิตร กับ จันทร์
อังคาร เพื่อน กัน
กับ วัน พุธ
พฤหัสบดี ที่วันศุกร์
วัน เสาร์ สุนัข
ทุกคน เฮ ฮา

26 วันอาทิตย์

ปานกลาง

วัน อา - ทิ - ศย์ เป็น มิ - ตร กับ -
จันทร์ อัง - คาร เพื่ - อกัน กับ วัน
พุธ พ - ฤ - ติ - ส - บ - ั - ที่ พื - ฆวัน
ศุ - กร วัน เส - วั ส - นุ - ก ทุก คน เฮ - ฮา

เพลงวันอาทิตย์

๒๗ รำวง

รำ เอย รำ วง
รำ แล้ว ร้อง ดัง
ใน วง เพื่อน รำ
รำ เอย รำ ร่อน
รำ แขน อ่อน อ่อน
เวลา เพื่อน รำ

27 รำวง

รำ เอย รำ วง รำ รำ
แล้ว ร้อง ดัง ใน วง เพื่อน รำ รำ
เอย รำ ร่อน รำ แขน อ่อน อ่อน
เวลา เพื่อน รำ

เพลงรำวง

๒๘ แม่ศรีโรงเรียน

แม่ ศรี เอย
 แม่ ศรี โรงเรียน
 จัน ตู พากเพียร
 เล่าเรียน เขียน อ่าน
 เข้า เห็น เรา ก็ มา
 ถึง เวลา กลับ บ้าน
 สนุกสนาน
 ชื่นบาน ใจ เอย

28 แม่ศรีโรงเรียน

แม่ - ศรี - เอย - แม่ -
 ศรี - ใจ - เรียน - จัน - ตู พาก - เพียร - เล่า -
 เรียน - เขียน - อ่าน - เข้า - เห็น - เรา - ก็ - มา -
 ถึง - เวลา - กลับ - บ้าน -
 สนุก - นาน - ชื่น - บาน - ใจ - เอย

เพลงแม่ศรีโรงเรียน

๒๙ คุณพ่อไปทำงาน

คุณ พ่อ ไป ทำ งาน
 คุณ แม่ อยู่ บ้าน
 จัน มา โรงเรียน
 เขียน เขียน กลับ ไป
 ท่าน ก็ ดี ใจ
 เรา ได้ อ่าน ได้ เขียน

29 คุณพ่อไปทำงาน

คุณ พ่อ ไป ทำ
 งาน คุณ แม่ อยู่ บ้าน จัน
 มา ใจ - เรียน เขียน เขียน กลับ ไป ท่าน
 ก็ ดี ใจ เรา ได้ อ่าน ได้ เขียน

เพลงคุณพ่อไปทำงาน

๓๐ คุณแม่ คุณพ่อ

คุณ แม่ คุณ พ่อ
พา ฉัน ไป หา
คุณปู่ คุณ ย่า
คุณ ตา คุณ ยาย
คุณ ลุง คุณ อา
คุณ ป้า คุณ น้า
ท่าน บอก ฉัน ว่า
ท่าน อยู่ ต บาย

30 คุณแม่คุณพ่อ

บันทึก: 4 | 2 4 | 2 6 |

คุณ แม่ คุณ พ่อ พา

ฉัน ไป หา คุณ ปู่ คุณ ย่า คุณ ตา — คุณ

ยาย คุณ ลุง คุณ อา — คุณ ป้า คุณ น้า ท่าน

บอก ฉัน ว่า ท่าน อยู่ — ต บาย

เพลงคุณแม่คุณพ่อ

๓๑ จะอยู่ที่ไหน

จะ อยู่ ที่ ไหน
เรา จาก กัน ไป
เธอ ก็ ไม่ ลืม ฉัน
ถึง โกล แสน โกล
แต่ ว่า คม ใจ
นั้น อยู่ ไกล กัน

31 จะอยู่ที่ไหน

ทำ 5 | 5 6 | 1 6 |

จะ อยู่ ที่ ไหน เรา

จาก กัน — ไป เธอ ก็ ไม่ ลืม

ฉัน ถึง โกล แสน — โกล แต่

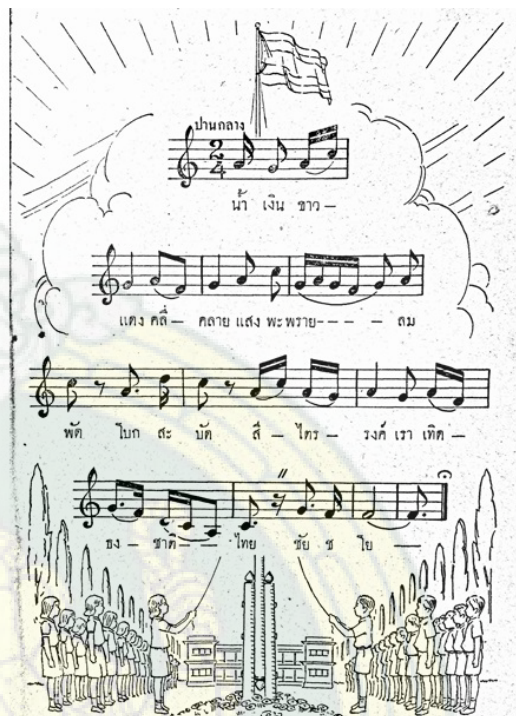
ว่า คม ใจ นั้น อยู่ ไกล — กัน

เพลงจะอยู่ที่ไหน

2) บทเพลงจากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 2
จำนวน 31 เพลง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2492)

๑ น้ำเงิน ขาว แดง

น้ำเงิน
ขาว แดง
คลี่ คลาย
แสง พะ พราย
ลม พัด
โบก สบัด สี ไตรรงค์
เรา เทิด อังชาติ ไทย
ชัย ชโย

เพลงน้ำเงินขาวแดง

๒ หนึ่ง สอง หนึ่ง

หนึ่ง สอง หนึ่ง
อก พาย ไหล่ พึ่ง
แถว เรียง หนึ่ง
เรียง สอง
เดิน ให้ คล่อง
แถว เรียง สอง
เรียง สี่
วิ่ง ให้ ดี
แถว สะ สี่ และ แปด

เพลงหนึ่งสองหนึ่ง

๓ พวง มาลัย

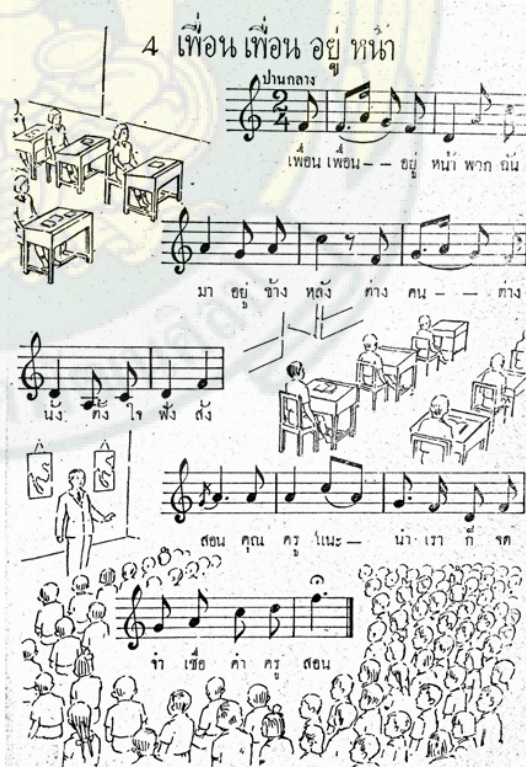
เจ้า พวง มาลัย
 ควร หรือ จะไป จาก ห้อง
 ลอย ละ ล่อง
 เข้า ใน ห้อง ไหน เอย
 เจ้า พวง มาลัย
 พวก จัน ออกไป จาก ห้อง
 ลอย ละ ล่อง
 จะ มา ร้อง เพลง แอ็บ
 แล้ว ลอย ละ ล่อง
 เข้า ใน ห้อง เรียน เอย

เพลงพวงมาลัย

๔ เพื่อน เพื่อน อยู่ หน้า

เพื่อน เพื่อน อยู่ หน้า
 พวก จัน มา อยู่ ข้าง หลัง
 ต่าง คน ต่าง นิ่ง
 ตั้ง ใจ ฟัง สั่ง สอน
 คุณ ครู นะ น้า
 เรา ก็ จด จำ เชื่อ คำ ครู สอน

เพลงเพื่อนเพื่อนอยู่หน้า

๕ เรา รู้ เมื่อ ได้ เรียน

เรา รู้
เมื่อ ได้ เรียน
เพราะเรา เพียร จึง เรียนรู้
รู้ ไว้
จะได้ เฟื่องฟู
ยังไม่ รู้ จึง ต้อง เรียน

เพลงเรา รู้เมื่อได้เรียน

5 เรา รู้ เมื่อ ได้ เรียน

เรา รู้ เมื่อ ได้ เรียน เพราะเรา

เพียร จึง เรียน รู้ ไว้ จะได้ เฟื่องฟู

ยังไม่ รู้ จึง ต้อง เรียน

๖ เรียน

เรียน เกอะ นะ เรียน ไป
ตั้ง ออกจากใจ ไม่ ย่อ ท้อ ถอย
เหน็ด เหนื่อย
ทน เอา หน้อย
จง ชัย นั้น ลอย อยู่ ข้าง หน้า
ไว้ ชื่อ ให้ ลือ ชา
เรา นี้ เกิด มา เป็น นัก เรียน ไทย

6 เรียน

เรียน เกอะ นะ เรียน

ไป ตั้ง ออกจากใจ ไม่ ย่อ ท้อ ถอย เหน็ด เหนื่อย - ทน เอา

ทน อยู่ ชัย นั้น

จง ชัย นั้น ลอย อยู่ ข้าง หน้า

ไว้ ชื่อ ให้ ลือ ชา

เรา นี้ เกิด มา เป็น นัก เรียน ไทย

เพลงเรียน

๗ รัก โรงเรียน

รัก โรงเรียน
 รัก ชื่อเสียง โรงเรียน
 รัก การ เล่าเรียน
 รัก เพื่อน นักเรียน
 นักเรียน ที่ ดี
 ก็ เป็น ศรั โรงเรียน

เพลงรักโรงเรียน

๘ บุญ พามา

บุญ พามา
 เสด็จกับฉันพบกัน
 เป็น มิ่งขวัญ
 เสด็จกับฉันได้ร่วม โรงเรียน
 คุณ ครู ผู้ ปกป้อง
 คอย ประคอง ป้อน ปก
 เรา เหมือน ลูก นก
 หัด โผ ผก พาก เพียร

เพลงบุญพามา

๙ กา จำ

กา จำ กา
 คาบ ลูกฉันมา
 เอา ไว้ ที่ ไหน
 ลูก ของ เขา
 เรา ต้อง เมต ตา
 ไม่ ว่า ลูก กา ลูก ไก่
 อย่า ถือ ตัว ว่า เป็น นก
 ไม่ เห็น หัว อก ของ ใคร

เพลงกาจำ

9 กา จำ

ปานกลาง
 กา จำ กา คาบ ลูก - ฉัน
 มา เอา ไว้ ที่ ไหน ลูก ของ เขา เรา ต้อง เมต ตา ไม่
 ว่า ลูก กา ลูก ไก่ อย่า ถือ -
 ตัว ว่า เป็น นก ไม่ เห็น หัว
 อก ของ - ใคร

๑๐ ช่วย กัน ช่วย กัน

ช่วย กัน ช่วย กัน
 ลูก แมว ของ ฉัน
 ตก ลง มา
 พี่ พี่ ไป หา หมอ
 น้อง น้อง ก็ ไป หา ยา
 เพื่อน เพื่อน
 ไป เอา ข้าว ปลา
 ช่วย กัน รักษา ให้ สบาย

เพลงช่วยกันช่วยกัน

10 ช่วยกัน ช่วยกัน

เร็ว
 ช่วย กัน ช่วย กัน ลูก แมว ของ
 ฉัน ตก ลง มา พี่
 พี่ ไป หา หมอ น้อง น้อง ก็ ไป หา
 ยา เพื่อน เพื่อน ไป เอา ข้าว
 ปลา ช่วย กัน รักษา
 ช่วย กัน รักษา ให้ สบาย

๑๑ เชิญ มา เล่น กีฬา

เชิญ เอ๋ย เชิญ มา
มา เล่น กีฬา กัน เกิด เอ
เธอ กับ ฉัน
เล่น กัน บ่อย บ่อย
หนัก นิด นิด หน้อย
ไม่ เป็น ไร
ครู สอน ให้ อด ทน
ทุก ทุก คน ต้อง อด ภัย

11 เชิญ มา เล่น กีฬา

ปานกลาง

เชิญ เชย เชย มา มา เล่น กีฬา
พา กัน เกิด - เชย เชย เชย เชย กับ

ฉัน เล่น กัน บ่อย บ่อย หนัก นิด นิด
หน้อย ไม่ เป็น ไร ครู
สอน ให้ อด ทน ทุก ๆ
คน ต้อง อด ภัย

เพลงเชิญมาเล่นกีฬา

๑๒ ช่าง ชิง ชัย

ช่าง ชิง เอ๋ย เอ๋ย ช่าง ชิง ชัย
คน ไหน ว่อง ไว
มา เล่น ช่าง ชัย ช่าง ชิง
เล่น กัน ดี ดี
สามัคคี กัน ไว้
ทั้ง ออก ตั้งใจ ทั้ง ผู้ ชาย ผู้ หญิง
ชิง ชัย กัน ไม่ ท้อ แท้
ถึง ใคร จะ แพ้ ก็ ไม่ อาย
พวกเรา ทั้ง หลาย
สนุก สบาย จริง จริง

12 ช่าง ชิง ชัย

ปานกลาง 8

ช่าง - ชิง - เชย เชย ช่าง - ชิง - ชัย คน
ไหน ว่อง - ไว มา เล่น ช่าง ชัย - ช่าง - ชิง

ถึง ๒ ชัย - ช่าง - ชิง เล่น กัน ดี ดี สามัคคี
ทั้ง ออก ตั้งใจ ทั้ง ผู้ ชาย ผู้ หญิง
ชิง ชัย กัน ไม่ ท้อ แท้ ถึง ใคร จะ แพ้ ก็ ไม่
อาย พวก เรา ทั้ง หลาย สนุก สบาย - จริง - จริง

เพลงช่างชิงชัย

๑๓ โจ๊ะ ทิง ทิง

โจ๊ะ ทิง ทิง
 ติง ทัง ติง ทัง
 โจ๊ะโจ๊ะ ทิง ทิง
 ติง ทัง ติง ทัง
 ทำ ทำ ตี กระบี่
 ทำ ที ตี กระบอง
 จด จด จ้อง จ้อง
 ตา ต้อง ดู หู ต้อง ฟัง

เพลงโจ๊ะทิงทิง

13 โจ๊ะ ทิง ทิง

ปานกลาง

๑๔ กระโดด เล่น เล่น

กระโดด เอย
 กระโดด เล่น เล่น
 กระโดด ข้าม เส้น
 เต้น ไป เต้น มา
 ใคร เห็น ย ก็ พัก
 ใคร รัก จะ เล่น
 กระโดด ข้าม เส้น ออกมา เต้น ก็ มา
 นาน นึก
 ต้อง พัก เสีย หน่อย
 เล่น กัน เรียบร้อย ค่อย ค่อย เสา ฮ่า

เพลงกระโดดเล่นเล่น

14 กระโดด เล่น เล่น

ปานกลาง

๑๕ ห้อย โหน

ห้อย โหน เอย
โหน โหน ห้อย ห้อย
ต๋อง ระวัง หน้อย
นะ
ห้อย โหน เอย

เพลงห้อยโหน

๑๖ พวกล้นว่ายน้ำ

พวกล้น ว่ายน้ำ
ว่ายน้ำ ว่ายน้ำ
หัด ผุด หัด ดำ
โผ ไป มา
เล่า เรียน
และ
ร้อง เพลง
ว่ายน้ำ ว่ายน้ำ ก็ เก่ง
เหมือน ปลา

เพลงพวกล้นว่ายน้ำ

๑๗ ทุ่ม โมง

ทุ่ม โมง ตะลุ่ม ทุ่ม โมง
 ใคร วัง ไม่ ค่อง ก็ ต้อง อยู่ โย
 ทุ่ม โมง ตะลุ่ม ทุ่ม โมง
 ใคร นัง ตัว งอ แล้ว ก็ หลังกอ
 ทุ่ม โมง ตะลุ่ม ทุ่ม โมง
 ถ้า เลื่อ ไม่ มี ก็ แล เห็น ชี โท
 ทุ่ม โมง ตะลุ่ม ทุ่ม โมง

เพลงทุ่มโมง

17 ทุ่ม โมง

ปานกลาง

ทุ่ม โมง ตะ ลุ่ม - ทุ่ม - โมง ทุ่ม

2 ก่อ 1-2-3 2 สง าบ

โมง โมง ทุ่ม โมง ตะ ลุ่ม - ทุ่ม โมง

1

ใคร วัง - ไม่ - ค่อง ก็ ต้อง อยู่ โย

2

ใคร นัง ตัว งอ แล้ว ก็ หลังกอ

3

ถ้า เลื่อ - ไม่ -

มี ที่ แด เห็น ชี - โท

๑๘ แสง จันทร์

แสง เอย
 จันทร์ เจ้า เอย
 เจ้า นี เคย
 ล่อง แสง มา
 เคลื่อน คล้อย ล่อง ลอย ที่
 งาม หนักหนา น่ารัก เอย

เพลงแสงจันทร์

18 แสง จันทร์

ปานกลาง

แสง เอย จันทร์ เจ้า เอย

เจ้า นี เคย ต้อง แสง -

มา - เคลื่อน คล้อย -

ต้อง ตอย พ้า

งาม หนักหนา

น่ารัก เอย

๑๙ จันทร เอ้ย จันทร

จันทร เอ้ย จันทร
 ฉัน รัก เพื่อน กัน
 เหมือน รัก จันทร ที่ ฟ้า
 จันทร ผ่อง ส่อง แสง มา
 เหมือน เพื่อน ข้า
 หน้า เหมือน จันทร
 บาง วัน จันทร เจ้า จาก
 เหมือน เพื่อน พรากไป จาก ฉัน
 เข้า เห็น เย็น พลัด กัน
 ทุก ทุก วัน ฉัน เสีย ดาย

เพลงจันทรเอ้ยจันทร

19 จันทร เอ้ย จันทร

จันทร เอ้ย - จันทร ฉัน รัก เพื่อน -
 ฉัน เหมือน รักจันทร ที่ ฟ้า จันทร ผ่อง ส่อง แสง -
 มา เหมือน เพื่อน ข้า หน้าเหมือน - จันทร บาง วัน - จันทร เจ้า
 จาก เหมือน - เพื่อน - พรากไป จาก ฉัน เข้า - เห็น เย็น พลัด
 กัน ทุก ทุก วัน ฉัน เสีย - ดาย

๒๐ ขนมหแม่เอ้ย

ขนมหแม่ เอ้ย
 ขนมหแม่ เอ้ย
 ทอง หยิบ ผอยทอง รอดช่องสำคัญ
 ข้าวตอก ข้าวตอก ถ้วยฟู สีฟ้า
 ขนมหต้มขาว ขนมหต้มแดง
 ขนมหหม้อแกง สังขยา
 เชิญ ชีคะ เชิญ ชีขา
 ทำ มา ใหม่ เอ้ย

เพลงขนมหแม่เอ้ย

20 ขนมหแม่เอ้ย

ปานกลาง
 ข นมหแม่ - เอ้ย ข นมหแม่ - เอ้ย ทอง
 หยิบ ผอย - ทองรอด ช่อง สำ - กุ ข้าว
 ข้าวตอก ข้าวตอก ถ้วยฟู สีฟ้า ข
 ขนมหต้ม - ขาว ข นมหต้ม - แดง
 ขนมหหม้อแกง สังขยา
 เชิญ ชี คะ เชิญ ชี ขา
 ทำ มา ใหม่ เอ้ย

๒๑ ค่อย ค่อย

ค่อย ค่อย ค่อย
 พวกเรา เบา หน่อย
 ค่อย ค่อย เล่น กัน
 ทาง โน้น เขา เรียน
 ทาง นี้ เรา ร้อง
 อย่า ให้ เสียง กึก ก้อง
 ต้อง เกรง ใจ กัน
 ดู ทำ ดู ที่
 เชื้อ พื้ คำ ที่ เตะ คน ดี ของ ฉัน

เพลงค่อยค่อย

๒๒ นี้ ของ ของ เธอ

นี้ ของ ของ เธอ
 นั้น ของ ของ ฉัน
 มัน สับ เปลี่ยน กัน
 ฉัน คืน ให้ เธอ
 นี้ ของ ของ เธอ
 ที่ ทำ ตก ไว้
 ฉัน นี้ เก็บ ได้
 นำ มา ให้ เธอ

เพลงนี้ของของเธอ

21 ค่อย ค่อย

๒๓ ของ ดี

ของ ดี

ที่ เขา ตก แต่ง
อย่า ไป เล่น แก่ง
ให้ เพื่อน ประ
ตาม บ้าน ตาม โรงเรียน
อย่า ไป ชิค เขียน
ให้ เลอะ เทอะ

เพลงของดี

๒๔ ตึกตา ของ ฉัน

ตึกตา ของ ฉัน

สวย ดี

ใคร อย่าเอาสีไป ทาให้ เลอะ

ช่วย จัด ผ้า เสื่อ

ให้ได้ ส้ม ส่วน

, พอเหมาะ พอควร ไม่ เชน เคอะ

ตึกตา เอ๊ย ตึกตา

เจ้า จง จำไว้

จะทำอะไร อย่าให้ เพื่อน ประ

23 ของ ดี

24 ตึกตา ของ ฉัน

เพลงตึกตาของฉัน

๒๕ งามจริง

งามจริง นะ
แล มา

งาม ตาจริง ภูเขาเอ๋ย
มีธาร มีถ้ำ น้ำตก
มีปลา มีนก มีไม้
โน่น แ่น
นก เขา ชัน
เธอ กับ ฉัน ชอบใจ

25 งามจริง

ปานกลาง

งามจริง นะ แล มา งาม

ตาจริง ภูเขาเอ๋ย

มีธาร มีถ้ำ น้ำตก

มีปลา มีนก มีไม้

โน่น แ่น

นก เขา ชัน

เธอ กับ ฉัน ชอบใจ

เพลงงามจริง

๒๖ นกเขา

โอ้ เจ้า นกเขา เอ๋ย
เจ้า เคย ชัน คุณ
ฉัน นี่ ตั้งใจ
อยาก เลี้ยง เจ้าไว้
ให้ กรู ชุก กรู
จับ อยู่ กิ่ง ไม้
ไม่ เข้า มา ใกล้
ฉัน ก็ ได้ แต่ คุณ

26 นกเขา

ปานกลาง

โอ้ เจ้า นกเขา เอ๋ย

เจ้า เคย ชัน คุณ

ฉัน นี่ ตั้งใจ

อยาก เลี้ยง เจ้าไว้

ให้ กรู ชุก กรู

จับ อยู่ กิ่ง ไม้

ไม่ เข้า มา ใกล้

ฉัน ก็ ได้ แต่ คุณ

เพลงนกเขา

๒๗ ลูก นก สาลิกา

ลูก นก สาลิกา
บิน มา เทียว หา กิน
บิน เอย บิน ร่อน
ปีก ยัง อ่อน พึ่ง สอน บิน
บิน เอย บิน วน
มา จับ ที่ ต้น กะถิน
ลูก สาลิกา พลัด ถิ่น
เย็น แล้ว ก็ บิน กลับ รัง

เพลงลูกนกสาลิกา

๒๘ นก ยาง

นก เอย นก ยาง
ย่าง ย่อง ริม ฝั่ง
หา เลี้ยง ลูก น้อย
ที่ นอน คอย อยู่ ใน รัง
ใจ เจ้า พัน ผูก
คิด ถึง ลูก อยู่ ข้าง หลัง
ปาน นี้ ลูก แก้ว
จะ หิว แล้ว หรือ ยัง

เพลงนกยาง

๒๙ นก แก้ว

นก เอย นก แก้ว
เสียงแจ้วแจ้วเพราะจับใจ
ฟัง ฟัง ก็ วัง เว
คล้าย เสียง เพลง < กล่อมใจ
นก เอย นก แก้ว
เสียงแจ้วแจ้วแล้วจากไป
เลิก เล่นเธอ กับ ฉัน
เหมือน นก จาก กัน < ไป ไกล
เลิก แล้ว เธอ กับ ฉัน
ก็ คิด ถึง กัน เมื่อ ไกล

เพลงนกแก้ว

29 นก แก้ว

นก เอย - - นก แก้ว-เสียงแจ้วแจ้วเพราะจับ-
ใจ ฟัง ฟัง- ก็ วัง เวคล้ายเสียงเพลง-กล่อม-ใจ นก
เอย - - นก แก้ว-เสียงแจ้วแจ้วแล้วจาก-ไป เลิก
เล่น เธอ กับ ฉันเหมือนนกจาก กัน-ไป-ไกล เลิก
แล้ว เธอ กับ ฉัน ก็ คิด ถึง กัน เมื่อ ไกล

๓๐ พวกเรา มาเล่า ร้อง

พวก เรา
มา เล่า ร้อง
เลิก แล้ว
จะ ต้อง ลา ไป
น้ำ น้อย
ลอย ไกล
สัก เมื่อไร
จะ ไหล มา

เพลงพวกเรามาเล่าร้อง

30 พวก เรา มาเล่า ร้อง

พวก เรา - มา เล่า ร้อง
ร้อง - เลิก แล้ว จะ ต้อง ลา - ไป
น้ำ น้อย - ลอย - ไกล
สัก เมื่อไร - จะ ไหล มา

๓๑ โอ ละ เเห่

โอ ละ เเห่ โอ ละ ช้า
พวก เรา
ขอ ลา แล้ว เอย
อวย พร
เมื่อ จะ จาก
เรา ขอ ฝาก ไมตรี
โรค ภัย อย่า มี
สวัสดิ์ ดี เกิด เอย

31 โอ ละ เเห่

โอ ละ เเห่ โอ ละ ช้า
พวก เรา ขอ ลา แล้ว เอย
อวย พร
เมื่อ จะ จาก
เรา ขอ ฝาก ไมตรี
โรค ภัย อย่า มี
สวัสดิ์ ดี เกิด เอย

เพลงโอละเห่

3) บทเพลงจากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 3
จำนวน 25 เพลง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2493)

๑ วัน..เดือน..ปี ใหม่

วันใหม่ เดือนใหม่ ปีใหม่
เรา ขอ อวย ชัย ให้ สวัสดิ์
รื่น เรือง ลำราญ
ดั่ง ดอก บัว บาน ใน ท้อง นที
รื่น เรือง ลำราญ
ดวงใจ เบิกบาน แห่ง แผ่น ปรกติ
จง คลาย ความ ทุก ความ สุข จง
ถ้วน ท้า ธาณี แฉ่น แฉ่น ไผ่

1 วัน..เดือน..ปี ใหม่

วันใหม่ เดือนใหม่ ปีใหม่ เรา ขอ อวย
ชัย ให้ สวัสดิ์ - ที่ รื่น เรือง ลำ ราญ ดั่ง ดอก บัว
บาน ใน ท้อง น ที่ รื่น เรือง ลำ
ราญ ดวง ใจ เบิก - บาน แห่ง แผ่น ปรกติ จง คลาย ความ
ทุกข์ ความ สุข จง มี ถ้วน ท้า ธา นี แฉ่น แฉ่น ไผ่

เพลงวันเดือนปีใหม่

๒ เดิน เกิด

เดิน เกิด เดินไป
 อย่าได้ ชักช้า
 รีบ ไป รีบ มา
 เสีย คาย เวลา ล่วงไป
 ทำ เกิด ทำ ไป
 อย่าได้ ชักช้า
 ตั้ง หน้า ตั้ง ตา
 เสีย คาย เวลา ล่วงไป

ต่อ

เรียน เกิด เรียนไป
 อย่าได้ ชักช้า
 ตั้ง ชัย อยู่ ช่าง หน้า
 เสีย คาย เวลา ล่วงไป
 คืบ วัน มั่น ก็ ดับ
 อายุ ก็ ลับ ไป กับ คืบ วัน
 ทำ ไต ให้ เหมาะ มั่น
 เสีย คาย คืบ วัน ล่วงไป

2 เดิน เกิด

เดิน เกิด เดินไป อย่าได้ ชักช้า รีบ มา เสีย คาย เวลา ล่วงไป ทำ เกิด ทำ ไป อย่าได้ ชักช้า ตั้ง หน้า ตั้ง ตา เสีย คาย เวลา ล่วงไป

ต่อ
 เรียน เกิด เรียนไป อย่าได้ ชักช้า ตั้ง ชัย อยู่ ช่าง หน้า เสีย คาย เวลา ล่วงไป คืบ วัน มั่น ก็ ดับ อายุ ก็ ลับ ไป กับ คืบ วัน ทำ ไต ให้ เหมาะ มั่น เสีย คาย คืบ วัน ล่วงไป

๓ หก นาฬิกา

หก นาฬิกา

ก๊อก แก๊ก ก๊อก แก๊ก ก๊ริง ก๊ริง
 ก๊อก แก๊ก ก๊อก แก๊ก ก๊ริง ก๊ริง
 คัง ก้อง

กาเหว่า ร้อง

กาเหว่า กาเหว่า กาเหว่า กาเหว่า

ฟ้ง เสียง แว่ว แว่ว

ต่อ

จวน แจ้ง แสง ตะวัน

ไก่ ก็ ชื่น

เอ๊ก อี้ เอ๊ก เอ๊ก

โอ๊ก โอ๊ โอ๊ก โอ๊ก

แจ้ว แจ้ว

ปลุก เพื่อน เตือน ให้ ตื่น

นั่น ลุก ขึ้น มา แล้ว

3 หก นาฬิกา

ปานกลาง

หก นา หิ กา ก๊อก แก๊ก ก๊อก
 แก๊ก ก๊ริง ก๊ริง ก๊อก แก๊ก ก๊อก
 แก๊ก ก๊ริง ก๊ริง คัง คัง
 ก้อง — กา เหว่า ร้อง กา เหว่า กา
 เหว่า กา เหว่า กา เหว่า ฟ้ง เสียง แว่ว —

ต่อ

แจ้ว — จวน — แจ้ง แสง ตะ
 วัน — ไก่ ก็ ชื่น เอ๊ก อี้ เอ๊ก
 เอ๊ก — โอ๊ก โอ๊ โอ๊ก โอ๊ก — แจ้ว —
 แจ้ว — ปลุก
 เพื่อน — เตือน — ให้
 ตื่น — นั่น ลุก ขึ้น มา แล้ว —

เพลงหกนาฬิกา

๕ แม่ ศรี แจ่ม จำรัส

แม่ ศรี เอย
 แม่ ศรี แจ่ม จำรัส
 กลาง คื่น นอน กาง มุ้ง
 เพราะ กลัว ยุง มั่น กัด
 คื่น นอน แต่ เข้า
 เจ้า ก็ กวาด ก็ ปัด
 หวี ผม ล้าง หน้า หา แป้ง มา ผัด
 แม่ ศรี แจ่ม จำรัส ผัด หน้า นวล เอย

ต่อ

แม่ ศรี เอย
 แม่ ศรี ก็ สวย สด
 แต่ง ตัว งาม ตา ใบ หน้า ห่มด จด
 ทำ พาง เรียบ ร้อย รูป ร้าง ข้อยชด
 ไป โม เรียน ตม เวลา
 กลับ มา ตาม กำหนด
 แม่ ศรี สวย สด ห่มด จด จริม เอย
 ดอก เอย เจ้า ดอก ทาน ตะวัน
 แม่ ศรี คน ขยัน หมั่น เล่า เรียน เอย

4 แม่ ศรี แจ่ม จำรัส

ท่อน 1

แม่ ศรี — เอย แม่ ศรี — แจ่ม จำรัส กลาง
 คื่น นอน กาง มุ้ง เพราะ กลัว ยุง — มั่น กัด คื่น
 นอน แต่ เข้า เจ้า ก็ กวาด ก็ ปัด
 หวี ผม ล้าง หน้า หา แป้ง มา ผัด
 แม่ ศรี — แจ่ม จำรัส ผัด
 หน้า — นวล เอย

ต่อ

ท่อน 2

แม่ ศรี — เอย แม่ ศรี — ก็ สวย สด แต่ง
 ตัว งาม ตา ใบ หน้า ห่มด จด ทำ พาง เรียบ ร้อย รูป ร้าง ข้อยชด
 ไป โม เรียน ตม เวลา กลับ มา ตาม กำหนด
 แม่ ศรี สวย สด ห่มด จด จริม เอย
 ดอก เอย เจ้า ดอก ทาน ตะวัน
 แม่ ศรี คน ขยัน หมั่น เล่า เรียน เอย

๕ วัน หยุด

วันหยุด วันหยุด คิด ถึง
 คิด ถึง เพื่อน เรียน ด้วย กัน
 หัวใจ ฝ่ฝั่น ถึง วัน พบ หน้า
 เพื่อน ชาย เพื่อน หญิง
 เคย วิ่ง เฮฮา
 นั้ นั้ เวลา
 ฉัน อยาก มา หา เพื่อน เรียน
 ฉัน อยาก ไป หา เพื่อน เรียน

เพลงวันหยุด

5 วัน หยุด

ปานกลาง
 วัน หยุด วัน หยุด คิด ถึง คิด
 ถึง เพื่อน เรียน ด้วย กัน หัว ใจ - ฝ่ - ฝั่น ถึง
 วัน พบ หน้า เพื่อน ชาย เพื่อน หญิง เคย
 วิ่ง เฮ ฮา นั้ นั้ เว ลา - ฉัน อยาก มา
 หา - เพื่อน เรียน ฉัน อยาก ไป หา - เพื่อน - เรียน

๖ เปิด การ เรียน

เปิด การ เรียน วัน นี้
 ยินดี นักหนา
 เพื่อน เพื่อน พร้อม หน้า
 ต่าง ก็ มา พบ กัน
 เหมือน ดอกไม้ ได้ ฝ่
 ทุก ทุก คน ฝ่ฝั่น
 จาก ไป เสีย หลาย วัน
 เธอ กับ ฉัน
 ส วั ส ดี

เพลงเปิดการเรียน

6 เปิด การ เรียน

เร็ว
 เปิด การ เรียน - - วัน นี้ ยิน
 คี่ - - นัก หนา เพื่อน เพื่อน พร้อม
 หน้า - ต่าง ก็ มา พบ -
 กัน เหมือน ดอก ไม้ ฝ่ -
 ฝ่น ทุก ทุก คน ฝ่ - ฝั่น จาก
 ไป เสีย หลาย - วัน เธอ กับ ฉัน ส วั ส ดี

๗ คุณครู

คุณครู ท่าน ผู้ อารี

เมตตา ปราณี

มี อยู่ ใน คุณครู

หวัง ความ ก้าว หน้า

เพื่อ จะ พา ศิษย์ ไป

สู่ ความ วิไล

เพราะ น้ำใจ คุณครู

ศิษย์ นี้ จะ จำ ศิษย์ นี้ จะ ทำ

ต่อ

มิ ได้ ลืม คำ

มิ ได้ ลืม ครู

พุ่มพวง มาลัย ดอกไม้ ธูป เทียน

ยก ขึ้น เหนือ เคียง

ศิษย์ นม บูญ คุณครู

ขอ ให้ คุณครู

อยู่ สวัสดิ์ ดี

โรค ภัย อย่าง มี เบียดเบียน คุณครู

7 คุณครู

ต่อ

เพลงคุณครู

๘ เธอ จำ

เธอ เธอ จำ
ฉัน มา เพื่อ หา เธอ
เพื่อน เล่น ของ เรา หยุด พัก
เขา อยาก รู้จัก ทักทาย กับ เธอ
เธอ เธอ จำ
เชิญ มา ไหว
คน สวย ที่ ไหน
ก็ ไม่ งาม เหมือน เธอ
คน ดี ที่ ไหน
ก็ ไม่ ดี เหมือน เธอ

เพลงเธอจำ

8 เธอ จำ

ปานกลาง
เธอ - เธอ - จำ ฉัน มา - เพื่อ หา - เธอ เพื่อน
เล่น ของ เรา หยุด พัก เขา อยาก รู้
จัก ทัก ทาย กับ เธอ
เธอ - เธอ - จำ เชิญ
มา ไหว คน สวย ที่ ไหน ก็ ไม่ งาม เหมือน -
เธอ คน ดี ที่ ไหน ก็ ไม่ ดี เหมือน - เธอ

๙ ชื่นใจ

ชื่นใจ จริง เอ๋ย ชื่นใจ จริง เอ๋ย
ชื่นใจ ชื่นใจ
เพื่อนเก่า เพื่อนใหม่
ได้ มา พบ กัน
นับ คีน นับ วัน ที่ ฉัน คอย ทา
มี อู ระ อะไร
เชิญ ไป เชิญ มา
ชื่นใจ ได้ เห็น หน้า
เธอ มา ชื่นใจ
เพื่อนเก่า เพื่อนใหม่ รัก กันไว้ เกิด แอ

เพลงชื่นใจ

9 ชื่นใจ

ปานกลาง
ชื่น ใจ - จริง - เอ๋ย ชื่น ใจ - จริง - เอ๋ย ชื่น
ใจ ชื่น ใจ เพื่อน -เก่า เพื่อน - ใหม่ ได้ มา พบ
กัน นับ คีน นับ วัน นับ คีน นับ วัน ที่ ฉัน คอย
ทา มี อู ระ อะไร เชิญ ไป - เชิญ
มา ชื่น ใจ เอ๋ย ได้ เห็น หน้า เอ๋ย เธอ เอ๋ย มา - ชื่น ใจ
1 2
เพื่อนเก่า - เพื่อนใหม่ รัก กัน ไว้ เกิด - แอ ใจ เกิด แอ

๑๐ เชิญ เข้า มา ชิด ชิด

เชิญ เข้า มา ชิด ชิด
 ช่ม หนู นิด ช่ม หนู ห่อเย
 พวกร หนู น้อย น้อย
 จะ ร้อง จะ รำ
 ดาว เดือน เลื่อน ลอย ล่อง
 แสง ล่อง ค้าง ทอง คำ
 ร้อง เล่น เต้น ระบาย
 เชิญ มา รำ ร่วม กัน เอย

เพลงเชิญเข้ามาชิดชิด

10 เชิญ เข้า มา ชิด ชิด

ปานกลาง

เชิญ เข้า มา ชิด ชิด ช่ม หนู นิด ช่ม หนู
 หนู พวกร หนู น้อย น้อย จะ ร้อง จะ รำ ดาว
 เดือน - เลื่อน ลอย ล่อง แสง ล่อง ค้าง ทอง คำ ร้อง
 เล่น - เต้น ระบาย ช่ม หนู นิด ช่ม หนู
 เชิญ มา รำ ร่วม กัน เอย

๑๑ แชน อ่อน

แชน อ่อน เวลา ฟ้อน รำ
 ใคร สอน ให้ ทำ หรือ จำได้ เอย
 เสียง ร้อง ของ เธอ แจ่มใส
 เธอ กิน อะไร หรือ มั่นใส เอย
 หวาน หวาน เสียง หวาน หวาน
 เธอ ใส น้ำตาล หรือ มั่นหวาน เอย
 คิ้ว โกง ค้าง วง พระจันทร์
 เธอ ให้ ใคร กัน หรือ มั่นโกง เอย

เพลงแชนอ่อน

11 แชน อ่อน

ปานกลาง

นอย
 นอย
 แชน อ่อน เอย ฟ้อน รำ - ใคร สอน ให้ ทำ หรือ จำ - ให้ - เอย
 เสียง ร้อง ของเธอ - แจ่ม ใส เธอ กิน อะไร หรือ มั่น - ใส - เอย
 หวาน หวาน เสียง หวาน หวาน เธอ ใส น้ำตาล หรือ มั่น - หวาน - เอย
 คิ้ว โกง ค้าง วง พระจันทร์ เธอ ให้ ใคร กัน หรือ มั่น - โกง - เอย

๑๒ ระบำโรงเรียน

ระบำ ที่ ไทเน เล่า เอย
 ช่าง ชื่นใจ เอย ระบำ โรงเรียน
 เอย ระเหย ลอย มา
 ทวก จัน ลอย มา ด้วย ความ เที่ยง
 เพื่อน หลับ เพื่อน ช่าง ไม่ กลัว ลำบาก
 เพื่อน เพื่อน จัน มาก
 จัน ก็ อยาก มา เรียน
 นัก เอย นัก เรียน
 ทวก เรา ทวก เที่ยง อ่าน เที่ยงกัน เอย

เพลงระบำโรงเรียน

12 ระบำโรงเรียน

ปานกลาง

ระ บำ ที่ ไทเน - เล่า เอย ช่าง ชื่น ใจ
 เอย - ระ บำ โรง เรียน เอย ระ เหย - ลอย มา
 มา พว ก จัน ลอย มา - ด้วย ความ เที่ยง เพื่อน หลับ เพื่อน
 ช่าง ไม่ กลัว ลำ บาก เพื่อน เพื่อน จัน - มาก จัน ก็ อยาก มา
 เรียน นัก - เอย เอย - เอย นัก - เรียน พว ก เรา พว ก -
 เอย ช่าง เอย - กัน - เอย เอย ช่าง เอย - กัน - เอย

๑๓ ร่วม กัน

ร่วม กัน ร่วม กัน
 มา ผูก สัมพันธ มิตร
 ร่วม จิตต์ เป็น มิตร พลี
 เรา ปราณี หนึ่ง ดี ต่อ กัน
 ร่วม ใจ ร่วม ใจ ฝึ ฝึ
 มา ผูก สัมพันธ มิตร
 ร่วม จิตต์ เป็น มิตร พลี

เพลงร่วมกัน

13 ร่วม กัน

ปานกลาง

ร่ว ม กัน ร่ว ม กัน มา ผูก สัม -
 พัน ธ มิ ตร ร่วม จิต ติ เป็น มิตร พ
 ตี เรา ปรา นี หนึ่ง หวัง ดี - ต่อ
 กัน ร่ว ม ใจ ร่ว ม ใจ ฝึ ฝึ มา ผูก สัม -
 พัน ธ มิ ตร ร่วม จิต ติ เป็น มิตร พ

ต่อ

เราหวัง ดี
 สามัคคี ต่อ กัน
 พวกเรา
 พวกเรา ชาวไทย
 ต้อง รัก กัน ไว้
 ด้วย น้ำใจ ผูก พัน
 รัก ชื่อ เสียง ของ ไทย
 จะ ทำ อะไร
 นึก ถึง ไทย ด้วย กัน

เพลงร่วมกัน (ต่อ)

ต่อ

Illustrations: Children playing, a group of girls, a crowd, and a boat.

Lyrics: ตี เรา หวัง ดี สามัคคี - คอ
 กัน พวกเรา พวกเรา ชาว
 ไทย ต้อง รัก กัน ไว้ ด้วย น้ำใจ ผูก
 พัน รัก ชื่อ เสียง ของ
 ไทย จะ ทำ อะไร นึก ถึง ไทย ด้วย กัน

๑๔ ขอโทษ

ขอโทษ
 ได้โปรด กรุณา
 นึก ว่า เมตตา ลูก กา ลูก ไก่
 ปลั่ง นิด นิด น้อย
 ค่อย ค่อย พุด จา
 อย่า หยิบ เหา มา เป็น เรื่อง ยาว ไหว
 สี่ ตีน ยัง รู้ พลาด
 นักปราชญ์ ยังรู้ ปลั่ง
 ความ ดี เข้า ตั้ เขา ก็ ยัง เห็นใจ

14 ขอโทษ

Illustrations: Children playing, a boy with a drum, a boy with a horn, and a cow.

Lyrics: ขอโทษ - ได้โปรด กรุณา
 นึก ว่า เมตตา ลูก กา ลูก ไก่
 ปลั่ง นิด นิด น้อย ค่อย ค่อย พุด จา
 อย่า หยิบ เหา มา เป็น เรื่อง ยาว ไหว
 สี่ ตีน ยัง รู้ พลาด นักปราชญ์ ยังรู้
 ความ ดี เข้า ตั้ เขา ก็ ยัง เห็นใจ

เพลงขอโทษ

๑๕ ขอบใจ

ขอบใจ เธอ ให้ แก่ ฉัน
 พวกเรา แบ่ง กัน กัน ให้ แก่ เธอ
 ของ กิน ของ ใช้
 ต่าง อาศัย กัน
 พวกเรา แบ่ง ปัน กัน นั้น เธอ เธอ
 ขอบใจ เธอ ได้ ช่วย ฉัน
 พวกเรา ช่วย กัน ฉัน ได้ ช่วย เธอ
 ของ หนัก ก็ เบา
 เพราะ เรา ช่วย กัน
 ด้วย ความ ผูก พัน กัน นั้น เธอ เธอ

เพลงขอบใจ

15 ขอบใจ

ปานกลาง

ขอบใจ เธอ ให้ แก่ - ฉัน พวกเรา แบ่ง
 กัน ฉัน ให้ แก่ เธอ ของ กิน ของ
 ใช้ ต่าง อาศัย กัน พวกเรา แบ่ง
 ปัน ฉัน ฉัน เธอ - เธอ ขอบ
 ใจ เธอ ได้ ช่วย - ฉัน พวกเรา ช่วย กัน ได้ ช่วย เธอ ของ หนัก ก็
 เบา เพราะเรา ช่วย กัน ด้วยความผูก - พัน ฉัน ฉัน เธอ - เธอ

๑๖ เมตตา กรุณา

เมตตา กรุณา ปรานี
 นี้ แหะลา ล้ำเลิศ
 จะ ก่อ ให้ เกิด ความ สามัคคี
 ผูก อะไร ก็ ยัง ไม่ ดี
 เท่า ผูก ไฉน สามัคคี ต่อ กัน
 ผูก ไว้ ให้ เหมาะ มั่น
 พวกเรา ผูก กัน ด้วย ความ ไฉน

เพลงเมตตา กรุณา

16 เมตตา กรุณา

ปานกลาง

เมตตา กรุณา ปรานี
 นี้ แหะลา ล้ำเลิศ
 จะ ก่อ ให้ เกิด ความ สามัคคี
 ผูก อะไร ก็ ยัง ไม่ ดี
 เท่า ผูก ไฉน สามัคคี ต่อ กัน
 ผูก ไว้ ให้ เหมาะ มั่น
 พวกเรา ผูก กัน ด้วย ความ ไฉน

๑๗ จำ จำ จำ

จำ จำ จำ
 ครั้งหนึ่ง เรา ทำ
 ทำไว้ ไม่ ดี
 ก็ ควร ตั้ง ใจ
 ทำ กัน เสีย ใหม่
 ใน คราว ครั้ง นี้
 อย่า ลืม ความ คิด
 ที่ ผิด ครั้ง ก่อน
 เอา เป็น ครู สอน ทุก ทุก ที่

เพลงจำจำจำ

17 จำ จำ จำ

ปานกลาง

จำ จำ จำ ครั้งหนึ่ง เรา
 ทำ ทำ ไว้ ไม่ ดี ก็
 ควร ตั้ง ใจ ทำ กัน เสีย ใหม่ ใน คราว ครั้ง นี้
 อย่า ลืม ความ คิด ที่ ผิด ครั้ง ก่อน
 เอา เป็น ครู สอน ทุก ทุก ที่

๑๘ ไก่ งาม เพราะ ขน

ไก่ งาม เพราะ ขน
 คน งาม เพราะ แต่ง
 บ้าน เมือง จัด แจง
 ก็ เจริญ รุ่งเรือง
 รัก ส่วย รัก งาม
 รัก ความ สำมັคดี
 ทำ แต่ ความ ดี
 ก็ เป็น ศรี บ้าน เมือง

เพลงไก่งามเพราะขน

18 ไก่ งาม เพราะ ขน

ปานกลาง

ไก่ งาม เพราะ ขน คน
 งาม เพราะ แต่ง บ้าน เมือง จัด แจง
 ก็ เจริญ รุ่งเรือง รัก ส่วย รัก งาม รัก
 ความ สำมັคดี ทำ แต่ ความ ดี
 ก็ เป็น ศรี บ้าน เมือง

๑๙ ทนาว ทนาว

ทนาว ทนาว ทนาว ทนาว
 เวลา หน้า ทนาว
 จัน ทนาว เหมือน นก
 งก งก จัน จัน
 แต่ ตัว นก
 ขน ปก ป้อง กัน
 ส่วน ตัว จัน
 เอา ผ้า มา ปก คลุม

19 ทนาว ทนาว

ทนาว ทนาว ทนาว ทนาว เว
 ตา หน้า - ทนาว จัน ทนาวเหมือน
 นก งก งก จัน จัน
 แต่ ตัว นก ขน ปก ป้อง -
 กัน ส่วน ทา - จัน เอา -
 ผ้า มา ปก - คลุม -

เพลงทนาวทนาว

๒๐ เย็น เย็น

เย็น เย็น
 เย็น ลม ร่ม เย็น
 เย็น น้ำ เยือก เย็น นี กระไร
 เย็น เย็น
 เย็น เสียง ไพเราะ
 ร้อง เพลง เพราะ เพราะ แจ่มใส
 เย็น เย็น
 เย็น คำ เตอ ขาน
 ช่าง อ่อน ช่าง หวาน จับ ใจ

20 เย็น เย็น

เย็น - - - เย็น เย็น - ลม ร่ม - -
 เย็น เย็น น้ำ เยือก - เย็น - นี - กระไร
 ไร เย็น - - - เย็น เย็น - - เสียง ไพ - -
 เรา ร้อง เพลงเพราะเพราะแจ่ม - ไ -
 เย็น - - - เย็น เย็น - - คำ เตอ - -
 ขาน ช่าง อ่อน ช่าง หวาน - จับ ใจ -

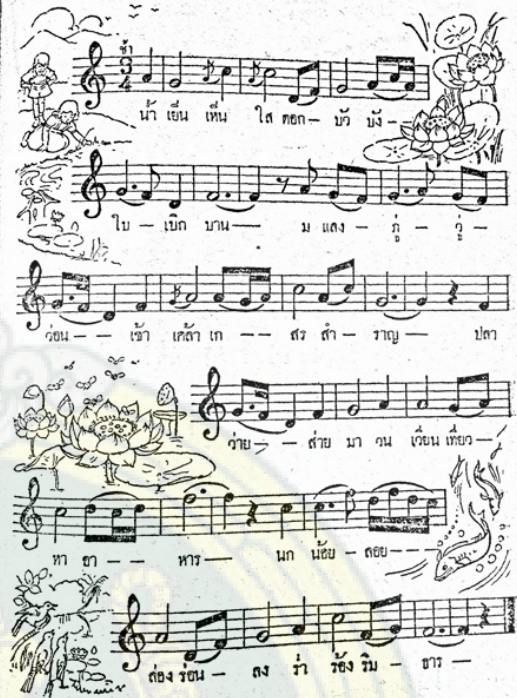
เพลงเย็นเย็น

๒๑ น้ำ เย็น

น้ำ เย็น เห็นใส
ดอกบัว บัว ใบ เบิกบาน
แมลง กู วู ว่อน
เข้า คล้า เกสร ลำธาร
ปลา วาย สาย มา
วน เวียน เทียว หา อาหาร
นก น้อย ลอย ล่อง
ร่อน ลง รำ ร้อง ริม ธาร

เพลงน้ำเย็น

21 น้ำ เย็น

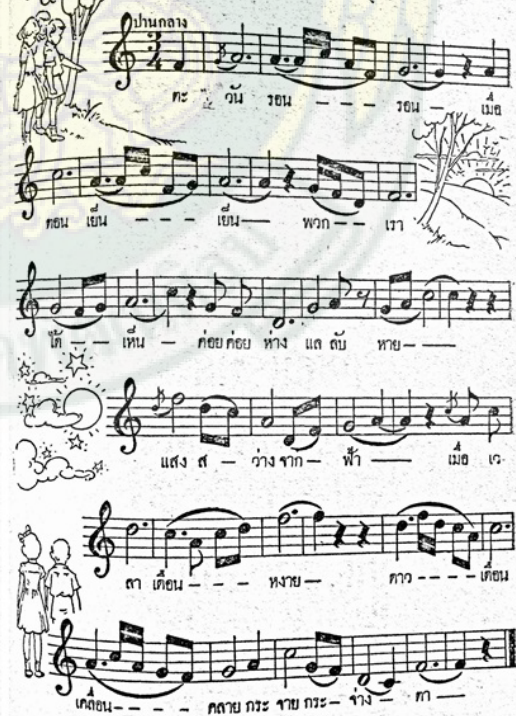

๒๒ ตะวัน รอน รอน

ตะวัน รอน รอน
เมื่อ ตอน เย็น เย็น
พวก เรา ได้ เห็น
ค่อย ค่อย ห่าง แล ลับ หาย
แสง สว่าง จาก ไฟ
เมื่อ เวลา เดือน หาย
ว เดือน เคลื่อน คลาย
กระจาย กระจ่าง ตา

เพลงตะวันรอนรอน

22 ตะวัน รอน รอน

๒๓ ค่อย ค่อย สูง

ค่อย ค่อย สูง
 สุก ส่อง แสง
 ดวง เดือน สี แดง
 ดู เด่น แดง ฟ้า
 ลม พัด
 สะบัด พลิว พลิว
 ลีบ ลีบ ลัว ลัว
 แล เห็น เบ้น ตา
 เมม น้อย น้อย ส่อง ลอย มา
 เจอ จะ เจอ จำ น้า ดู จริง จริง

เพลงค่อยค่อยสูง

23 ค่อย ค่อย สูง

ปานกลาง

ค่อย ค่อย สูง — สุก ส่อง — แสง — ดวง
 เดือน สี — แดง ดู — เด่น แดง ฟ้า —
 ลม — พัด สะ บัด พลิว พลิว — ลีบ
 ลีบ ลิว — ลิว แด — เห็น เบ้น — ตา
 เมม น้อย น้อย ส่อง — ลอย มา — เจอ —
 เจอ จะ — เจอ จำ น้า ดู จริง จริง —

๒๔ ปิด การ เรียน

ปิด การ เรียน แล้ว หนา
 พวก เรา ต้อง ลา ลับ ไป
 เห็น อยู่ ไหว แล้ว มา ไกล จาก กัน
 เคย เรียน เคย ร้อง เคย เล่น
 จะ วุ่น จะ เว้น หลาย วัน
 กาย ไกล ใจ มัน
 เจอ กับ นั้น ผูก ไม่ ตริ
 จาก ไป อย่า ได้ ทุกข์ โศก
 โรค ภัย ไม่ ย่ำ ยี
 ขอ ให้ สุข สวัสดิ์ มี ชัย ชโย

เพลงปิดการเรียน

24 ปิด การ เรียน

ปานกลาง

ปิด การ เรียน แล้ว หนา พวกเรา ต้อง ลา ลับ —
 ไป เห็น อยู่ ไหว ไหว แล้ว มา
 ไกล — จาก — กัน เคย เรียน เคย ร้อง เคย
 เล่น จะ วุ่น จะ เว้น หลาย วัน กาย ไกล — ใจ
 เจอ กับ นั้น ผูก ไม่ ตริ จาก ไป อย่า ได้ ทุกข์ โศก ภัย ไม่ ย่ำ ยี
 ขอ ให้ สุข สวัสดิ์ มี ชัย ชโย —

๒๕ ไก่ ของฉัน

ไก่ ของ ฉัน
เคย ชื่น แจ้ว แจ้ว
พลัด พราก จาก แล้ว
ไม่ กลับ มา รัง
เสียง เสียง สำเนียง เจ้า
ฉัน ก็ หงอย เหมา
เผ้า คอย ฟัง
เสียง ชื่น ฉัน นี้ จำ ได้
ต่อ

จะ ตาม เสียง ไป
ให้ กลับ คืน รัง
ไก่ ของ ฉัน
เสียง ชื่น แจ้ว แจ้ว
เจ้า กลับ มา แล้ว
ก็ บิน ขึ้น รัง
เสียง ชื่น ฉัน ยัง จำ ได้
จะ อยู่ ไกล ไกล ให้ ชื่น ให้ ฟัง

25 ไก่ ของ ฉัน

ปานกลาง

ไก่ ของ ฉัน เคย ชื่น - แจ้ว -

แจ้ว พลัด พราก จาก - แล้ว ไม่ กลับ มา -

รัง เสียง - สำเนียง -

เจ้า ฉัน ก็ หงอย - เหมา คอย -

ฟัง เสียง - ชื่น ฉัน นี้ จำ -

ต่อ

ได้ จะ ตาม เสียง ไป ให้ กลับ คืน

รัง ไก่ ของ ฉัน เสียง ชื่น - แจ้ว -

แจ้ว เจ้า กลับ มา แล้ว ก็ บิน -

รัง เสียง - ชื่น ฉัน ยัง - จำ -

ได้ จะ อยู่ ไกล ไกล ให้ ชื่น ให้ ฟัง

4) บทเพลงจากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 4
จำนวน 22 เพลง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2494)

๒ งาม ไตรรงค์

งาม ไตรรงค์ ชัย ประจำชาติ
สวย สะอาด สาม สี สด สุกใส
สี แดง ดำ เป็น เลือด เนื้อ เชื้อชาติ ไทย
เสีย สละ ลงไว้ สืบ ไทย มา
สี ขาว ทอง ส่องแสง บริสุทธิ์
คือ พระพุทธ โอวาท คำสอน
สี เงิน แฉม จรัส กษัตรา
ไทย หัว หน้า เทิดไว้ ไชย ไชโย

เพลงงามไตรรงค์

2 งาม ไตรรงค์

๓ มานะ เรียน

เจ้า จ มานะ เรียน หมั่น ซัด เขียว ซึ่ง สภา
เมื่อ น้อย เรียน วิชา ทำเหมม มา แต่ โบราณ
เมื่อ ใหญ่ ให้ ทา หรัญ จึง จะ นับ เป็น แก่น สภา
เร่ง เรียน วิชา การ จรรมมา ซึ่ง จิต ใจ
วิชา เหมือน สันค้ำ อัน มี ค่า อยู่ เมือง ไกล
ต้อง ยาก ลำบากไป จึง จะได้ สันค้ำ มา
จง ตั้ง เอา กาย เจ้า เป็น สำเนา อัน ใส ภา
ความ เพียร เป็น โยธา แขน ข้าย ขวาคือ เส้า ใ

เพลงมานะเรียน

3 มานะ เรียน

ต่อ

นิ้วมือ เป็น สาย ระฆัง สอง เท้า ต่าง สวมใหญ่
ปาก เป็น หอย งาไป อชันมาลัย เป็น เสี่ยง
สติ เป็น หาง เสือ ถือ ห้าย เรือให้ ตระ เพ็ญ
มันไวอย่าให้ เตียน แล่น ตัด เตียน ข้าม คงคา
ปัญญา เป็น กล้องแก้ว ส่อง ดู แล หาด ทินคา
เจ้า จ เอหา หูตา เป็น ลำตา ฟัง คุณ
ชี้เตียน คือ ปลา ร้าย จะทำลายให้ เรือ จม
เอาใจ เป็น ปืน คม ยิง ระคมให้ จมไป

เพลงมานะเรียน (ต่อ)

๔ พวกเรา

พวก เรา เหล่า หลิง ชาย ผู้ สืบ สาย สกุลไทย
พร้อม กาย วาจาใจ จะ เทิดไว้ สกุล มนต์
ฝ่าย ชาย ก็ ใฝ่ ชอบ จะ ประกอบ กิจ มั่น คง
ฝ่าย หลิง ก็ ยิ่ง ยง เป็น เขื่อง อย่างไม่ ท่าง คลาย
โลก ที่ไม่มี เทียง สุด แต่ เตียน สมมุติ ทนทาน
เกิด แก่ แล เจ็บ ตาย ต้อง เวียน ร่าย ไป ตาม เพล
ใคร เล่า จะ เฝ้า เตือน ก็ ไม่ เหมื่อน เตือน ตัว เนิ
รู้ กล้า และ รู้ เกรง รู้ กลับ ร้าย ให้ กลาย ดี
แผ้ว ถาง ทาง ภายหน้า รู้ รักษา สามัคคี
พฤติ ชอบ กอปร กรณีย์ เป็น คัคคี ศรี สกุลไป
พวก เรา เหล่า หลิง ชาย ผู้ สืบ สาย สกุลไทย
พร้อม กาย วาจาใจ จะ เทิดไว้ สกุล มนต์

ต่อ

คำร้องเก่า
ท่านอง Auld Lang Syne

1. นิ้ว มือ เป็น สาย ระ ขัง - สอง เท้า ต่าง สวม ใหญ่ปาก
2. ปัญญา - เป็น กล้อง แก้ว - ส่อง ดู แล หาด ทิน คา

เป็น - นาย งาน ไป - ชัย ฉา สย - เป็น ส เบียง ส
ง - เอา หู ตา - เป็น ลำ ตา ฟัง คุณ สม ช

คือ - เป็น หาง เสือ - ถือ ห้าย เรือ - ให้ ตระ เพ็ญ มั่น
เกียร - คือ ปลา ร้าย - จะ ทำลาย - ให้ เรือ จม เหา

ใจ - อย่า ให้ เตียน - แล่น ตัด เตียน - ข้าม คง คา
ใจ - เป็น ปืน คม - ยิง ระคม - ให้ จม ไป

4 พวกเรา

ท่านอง
Auld Lang Syne

1. พวก เรา เหล่า หลิง ชาย - ผู้ สืบ สาย สกุล ไทย พร้อม
2. โลก นี้ ไม่ มี เทียง - สุด แต่ เตียน สมมุติ ทนทาน
3. แล้ว ทาง ทาง ภาย หน้า - รู้ รักษา สามัคคี

กาย - วา จา - ใจ - จะ เทิด ไว้ - ส กุล มนต์ ฝ่าย
แก่ - แล เจ็บ - ตาย - ต้อง เวียน ร่าย - ไป ตาม เพล ไคร
ชอบ - กอปร กรณีย์ - เป็น คัคคี ศรี สกุล ไป พวก

ชาย - ก็ ใฝ่ ชอบ - จะ ประกอบ - กิจ มั่น คง ฝ่าย
เล่า - จะ เฝ้า เตือน - ก็ ไม่ เหมื่อน เตือน ตัว เนิ
เรา - เหล่า หลิง ชาย - ผู้ สืบ สาย สกุล ไทย พร้อม

หลิง - ก็ ยิ่ง ยง - เป็น เขื่อง อย่าง - ไม่ ท่าง คลาย
กล้า - และ รู้ เกรง - รู้ กลับ ร้าย - ให้ กลาย ดี
กาย - วา จา - ใจ - จะ เทิด ไว้ - ส กุล มนต์

เพลงพวกเรา

๕ ออก แร่ง แข่ง ชัน

ออก แร่ง แข่ง ชัน ไม่ หวั่น ไท
 ต้ม อก ต้ม ใจ ไม่ ย่อ ท้อ
 ล้ม ลูก คูลูก คลี ไม่ รือ รือ
 ทัว รือ รือ ซา ซา ซา
 สา ระพา เฮ โล
 ไฮโย ไฮโย ไฮโย ไฮโย
 พวก เรา พวก เรา นัก กีฬา
 น้ำใจ กล้า อด กลิ่น แห้ง ชัน เชา

ต่อ

รัก ระเียบ เรียบ ร้อย ชัน เจริญ เรา
 จะ หลีก เมา ไม่ หมวง ใน ทาง พาล
 ไฮโย ไฮโย ไฮโย ไฮโย
 ถึง คราว แพ้ แพ้ ไป ต้อง ไว้ ชื่อ
 ว่า เรา คือ นัก กีฬา ใจ กล้า พาล
 ถึง คราว เรา ชนะ ไม่ ระราน
 ไม่ มี การ เข้ม หยั่น แก่ กัน เอย
 ไฮโย ไฮโย ไฮโย ไฮโย

5 ออก แร่ง แข่ง ชัน

เริ่ม
 ๕ ออก แร่ง แข่ง ชัน ไม่ หวั่น ไท
 ต้ม อก ต้ม ใจ ไม่ ย่อ ท้อ
 ล้ม ลูก คูลูก คลี ไม่ รือ รือ
 ทัว รือ รือ ซา ซา ซา
 สา ระพา เฮ โล
 ไฮโย ไฮโย ไฮโย ไฮโย
 พวก เรา พวก เรา นัก กีฬา
 น้ำใจ กล้า อด กลิ่น แห้ง ชัน เชา

ต่อ

รัก ระเียบ เรียบ ร้อย ชัน เจริญ เรา
 จะ หลีก เมา ไม่ หมวง ใน ทาง พาล
 ไฮโย ไฮโย ไฮโย ไฮโย
 ถึง คราว แพ้ แพ้ ไป ต้อง ไว้ ชื่อ
 ว่า เรา คือ นัก กีฬา ใจ กล้า พาล
 ถึง คราว เรา ชนะ ไม่ ระราน
 ไม่ มี การ เข้ม หยั่น แก่ กัน เอย
 ไฮโย ไฮโย ไฮโย ไฮโย

๘ เท่ เท มา

เท่ เท มา ช่วย กัน ทำ ไป
อย่า ท้อแท้ใจ หวัง เพื่อน ชาย เพื่อน หญิง
เท่ เท มา เร็ว เร็ว ไว ไว
อย่า ท้อแท้ใจ หวัง เพื่อน ชาย เพื่อน หญิง
ตั้งใจ ต้อง จำ ต้อง ทำ จม จม
เหนื่อย เหนื่อย นิด น้อย
นะ สี นะ น้อย นิด เดียว
หญิง ชาย
อย่า กวี๊ด อย่า กราย อย่า ได้ เท่ เท มา

เพลงเท่เทมา

8 เท่ เท มา

ทำนองเสียง
เท่ เท มา ช่วย กัน - ทำ ไป อย่า
ท้อ - - แท้ใจ - หวัง เพื่อนชาย - เพื่อน - หญิง
เท่ เท มา เร็ว เร็ว - ไว ไว อย่า ท้อ - - แท้
ใจ - หวัง เพื่อน ชาย - เพื่อน - หญิง ทั้ง ใจ ก้อง
จำ - - ก้อง ทำ - จม - จม เหนื่อย เหนื่อย นิด -
น้อย นะ สี นะ น้อย นิด - เดียว
หญิง - ชายอย่า กวี๊ด อย่า กรายอย่า ได้ เท่ เท มา - เสร็จ

๙ กระต่าย กับ เต่า

กระต่าย ตัว ที่ หนึ่ง ไป ถึง ก่อน เต่า
เพราะ ด้วย ฝีเท้า เขา เก่ง กว่า กัน
ส่วน เต่า เจ้า ก็ ชัยน
ไล่ไปจน หัน เพราะ หมั่น พยายาม
กระต่าย ตัว ที่ สอง มองมอง ดู เต่า
เขี่ยเขี่ย ฝีเท้า เจ้า เต่า รุ่ม ร่าม
นอน หลับ เสีย น้อย แล้ว ค่อย ไล่ ตาม
เลย แท้ ด้วย ความ อวด ดี

เพลงกระต่ายกับเต่า

9 กระต่าย กับ เต่า

ทำนองเสียง
กระต่าย ตัว ที่ หนึ่ง ไป ถึง ก่อน
เต่าเพราะด้วย ฝีเท้า เขาเก่งกว่า กัน - ส่วน
จิ้งเหลนๆ
เต่า เจ้า ที่ ชัยน ไล่ไปจน หัน เพราะ หมั่น พยายาม -
จิ้งเหลนๆ
กระต่าย ตัว ที่ สอง มองมอง ดู เต่า
เต่าเขี่ยเขี่ย ฝีเท้า เจ้า เต่า รุ่ม ร่าม - นอน หลับ เสีย
จิ้งเหลนๆ
กระต่ายแล้ว ค่อยไล่ ตาม เลย แท้ ด้วย ความ - อวด ดี - จบ

ต่อ

กระต่าย ตัว ที่ สาม วิ่งไป ตาม หง
พบ อะไร ก็ดี ขวาง ก็ หยุด เสีย ที่
ส่วน เต่า เจ้า ก็ ตาม หัน
เลย ชัก ขวาง กัน แวะไม่ แวะ ที่
กระต่าย ตัว ที่ สี่ เกิด ดี กับ เต่า
เพราะ เต่า เรา ถือ เขา เจ้า ไม่ ดี เรา ดี
สู้ กัน ไป มา ถลา ลง ทาง
ต่ำ ก็ แหก แลว สุด ลั้น ชีว

เพลงกระต่ายกับเต่า (ต่อ)

ต่อ

กระต่ายตัวที่สามวิ่งไปตามทางพบอะไรก็ดี ขวางก็หยุดเสียที่
ส่วนเต่าเจ้าก็ตามหันเลยชักขวางกันแวะไม่แวะที่
กระต่ายตัวที่สี่เกิดดีกับเต่าเพราะเต่าเราดี
เราเจ้าไม่ดีเราดีกว่าเต่าสู้กันไปมาถลาลงทาง
ต่ำก็แหกแล้วสุดสิ้นชีวิ

๑๐ ทำผิด รับผิด

ทำผิด รับผิด
ไม่คิด เบี่ยงบ่าย
การทำ ทั้งหลาย
ยอมมี ถูก มี ผิด
เมื่อพูด เมื่อทำ
คอยจด คอยจำ
ต้องใช้ ความคิด
เจอ รู้ อย่าง นั้น รู้ อย่าง
ช่วย กัน ก่อ สร้าง
แบ่ง กัน ช่าง ละ ทิศ

10 ทำผิด รับผิด

ปานกลาง

ทำผิด รับผิด ไม่คิด เบี่ยง
บาย การ ทำ ทั้ง หลาย ยอม มี ถูก มี
ผิด เมื่อพูด เมื่อทำ คอยจด คอยจำ
ต้องใช้ ความคิด เจอ รู้ อย่าง นั้น รู้ อย่าง
ช่วย กัน ก่อ สร้าง แบ่ง กัน ช่าง ละ ทิศ

เพลงทำผิดรับผิด

ต่อ
 วิชา ที่ เรา เรียน รู้
 ก็ จะ เชิด ชู
 ให้ ครู และ ศิษย์
 ความ รู้ เพียง เท่า นี้
 ความจริง เรา มี อยู่ คน ละ ใด
 ความรู้ ให้ เรียน ไม่จบ
 อย่า หลง เหมื่อน กับ
 ที่ ทะลา มั่น ปิด
 เรา ไม่ เห็น ผิด
 คิด ว่า มาก น่าย เอย

เพลงทำผัดรับผัด (ต่อ)

ต่อ

นี้ความจริงเรา มี อยู่ คน ละ
 นิด ความ รู้ นั้นเรียน ไม่
 จบ อย่าหลงเหมือนคนกับ ที่ ทะลา มั่น
 ปิด เรา ไม่เห็น ผิด คิด ว่า
 มาก น่าย - เอย เรา ไม่เห็น
 ผิด คิด ว่า มาก น่าย เอย

๑๑ นี้ของ ของกลาง
 นี้ ของ ของ กลาง
 เขา สร้าง ขึ้น มา
 เป็น ประโยชน์ทั่วหน้า ไม่ว่า ผู้ใด
 เพื่อ ส่วย เพื่อ งาม
 เพื่อ ความ ถาวร
 เป็น อนุสรณ์ สดใส
 ช่วย กัน เชิด ช่วย กัน ชู
 ช่วย กัน บูชา
 พวก เรา รักษา สืบ ไป

เพลงนี้ของของกลาง

11 นี้ของ ของกลาง

นี้ ของ ของ กลาง เขา
 สร้าง ขึ้น มา เป็น ประโยชน์ ทั่ว -
 หน้า ไม่ว่า ผู้ ไท เพื่อ - ส่วย เพื่อ -
 งาม เพื่อ ความ ถา - วั เป็น อนุ
 สรณ์ สด - ใส - ช่วย กัน เชิด ช่วย กัน
 ชู ช่วย กัน - บู - ชา พวก เรา รักษา สืบ ไป -

๑๒ ของเก่า

ของเก่า เรา รักษา ไว้
อย่าทิ้งมันไป เมื่อได้ใหม่ เข้ามา
ของเก่า ก็ ยัง สดใส
จะดูของใหม่ ก็ งามตา
เก่าใหม่ ควรใช้ ให้ เหมาะ
เรา ต้อง พิจารณา ให้ เหมาะ เวลา
จะเก่า จะใหม่ ก็ ไม่ สำคัญ
ประโยชน์ เท่า นั้น ที่ เรา ประารถ

เพลงของเก่า

12 ของเก่า

ปานกลาง
ของเก่า เรา รักษา ไว้ อย่าทิ้งมัน
ไป เมื่อได้ใหม่ เข้ามา ของ
เก่า ก็ ยัง สดใส จะ ดู ของ
ใหม่ ก็ งามตา เก่า ใหม่ ควร ใช้ ให้
เหมาะ เรา ต้อง พิจารณา ให้ เหมาะ เวลา
จะเก่า จะใหม่ ก็ ไม่ สำคัญ
ประโยชน์ เท่า นั้น ที่ เรา ประารถ

๑๓ ที่ไหนมันรัก

ที่ไหน มัน รัก
ต้อง ช่วย กัน กวาด
รัก ความ สะอาด ทั่ว หน้า
เห็น แล้ว ชวน ให้ ดู
ทั้ง คน ที่ อยู่ ทั้ง ผู้ไป มา
สะอาด กาย ก็ สบายใจ
บ้าน เมือง สดใส
ก็ เป็น สุขตา

เพลงที่ไหนมันรัก

13 ที่ไหนมันรัก

ปานกลาง
ที่ ไหน มัน รัก ต้อง ช่วย กัน
กวาด รัก ความ สะอาด ทั่ว หน้า
เห็น แล้ว ชวน ให้ ดู ทั้ง คน ที่ อยู่ ทั้ง ผู้ไป มา
สะอาด กาย ก็ สบายใจ
บ้าน เมือง สดใส
ก็ เป็น สุขตา

๑๔ เสื้อผ้า ของฉัน

เสื้อ ผ้า ของ ฉัน น่า รัก
 เพราะหมั่น พอก ซัก ไม่ หมัก เหงื่อ ไคล
 เก็บ อยู่ เป็น ที่ เป็น ทาง
 ทุก สิ่ง ทุก อย่าง ทั้ง ของ เล่น ของ ใจ
 เรา รัก ก็ ต้อง สงวน
 รู้ จัก ที่ ควร และ ไม่ ควร เสีย ไป
 ประหยัด ไว้ ได้ ใช้นาน นาน
 ถึง คราว ต้อง การ เรา ก็ ยิ้ม ใจ

เพลงเสื้อผ้าของฉัน

๑๕ กรวดทราย

กรวด ทราย ที่ เรา ราย เล่น
 รวม แล้ว ก็ เห็น
 ยัง เป็น กอง ใหญ่
 ประโยชน์ ส่วนรวม เรา ร่วม เสีย สละ
 เพื่อ หมู่ คณะ ก็ จะ เจริญ ไร
 ช่วย กัน ทำ ช่วย กัน คิด
 คน ละ นิด คน ละ น้อย
 จะ มาก จะ น้อย คอย สร้าง ขึ้น ไว้
 ให้ โลก เขา รู้ ได้ ดูเด่นชัด
 นี้ แหะละ สมบัติ ของ ไทย

เพลงกรวดทราย

14 เสื้อผ้า ของฉัน

ปานกลาง

เสื้อ ผ้า ของ ฉัน น่า รัก ของ ฉัน น่า -
 รัก เพราะหมั่น พอก - ซัก ไม่ หมัก เหงื่อ - ไคล เก็บ
 อยู่ เป็น ที่ เป็น ทาง เป็น ที่ เป็น ทาง ทุก สิ่ง ทุก
 อย่าง ทั้ง ของ เล่น ของ - ใจ เรา
 รัก ก็ ต้อง ส - งวน ก็ ต้อง ส - งวน รู้ จัก ที่ -
 ควร และ ไม่ ควร เสีย - ไป ประหยัด
 ไว้ ได้ ใช้นาน นาน ได้ ใช้นาน นาน ถึง คราว ต้อง การ เรา ก็ ยิ้ม ใจ

15 กรวดทราย

ปานกลาง

กรวด - ทราย ที่ เรา - รว - เล่น รวม
 แล้ว ก็ เห็น ยัง เป็น - กอง - ใหญ่ ประโยชน์ ส่วน รวม เรา
 ร่วม เสีย - ส ละ เพื่อ หมู่ ค คณะ ก็ จะ เจริญ
 ไร ช่วย กัน ทำ ช่วย กัน คิด คน ละ นิด คน ละ น้อย จะ
 มาก จะ น้อย คอย สร้าง ขึ้น ไว้ ให้ โลก เขา -
 รู้ ได้ ดูเด่นชัด นี้ แหะละ สมบัติ ของ ไทย -

๑๖ ก.อุ.พา.กรรม

กสิกรรม อุตสาหกรรม และ การค้า
คือ วิชา ชั่วใหญ่ อัน ไพศาล
เป็น อาวุธ ยุทธวิธี ที่ โอฬาร
ยิ่งกว่า สิ่ง แพ ผลิต ให้ บรรลือ
บ้าน เมือง ไฉน ไร การ ชาญ จึง คำ
จะ ก้าว หน้า แข่ง ชัน นั้น ไฉน
มี แต่ คน จน ยาก ลำบาก ไฉน
ไทย เป็นไทย ชาญ กิจ พาณิชย์ เอย

เพลง ก.อุ.พา.กรรม

16 ก.อุ.พา.กรรม

๑๗ ศิล ธรรม

ศีล เอย ศีลธรรม
เรา ไฉน นำ ทำ อยู่ ไม่ ไร หาย
ต้อง รัก เกียรติ รัก วิเย ไทย หลิง ชัย
รักษา ลาย เรา ไว้ ไม่ เว้น วัน
พลเมือง ดี ก็ เป็น ศรี สว่าง ชาติ
ใคร จะ อา เหยียบ ย่ำ หรือ เย้ย หยัน
เขา ทำ ดี เรา ทำ ได้ ไม่ ต่าง กัน
ถึง แผก เพศ ผิด พันธ์ เหมือน กัน เอย

เพลงศีลธรรม

17 ศิล ธรรม

๑๘ สิ่ง ที่ เห็น

สิ่ง ที่ เห็น เป็นไป ใน โลก นี้
 ย่อม มาก มี และ ล้วน ควร ฝึ ฝึ
 ธรรมชาติ ตกแต่ง ช่าง แบ่ง ปัน
 เป็น อย่าง นั้น อย่าง นี้ ที่ เกิด มา
 ควร รู้ จัก ลักษณะ เป็น ประโยชน์
 หรือ เป็นโทษ อย่างไร ให้ ศึกษา
 มั่น สักเกต เหตุ เครือง เรือง ปัญญา
 จะ ชัก พา ให้ เหลือ เจริญ เอย

เพลงสิ่งที่เห็น

๑๙ เกิด เป็นคน

เกิด เป็น คน าน มี หรือ ดี ชั่ว
 ก็ เพราะ ตัว ของ ตัว อย่า มัว หลง
 จะ โทษใคร ทำ ให้ นั้น ไม่ ตม
 เรา แหะ คง ทำ ไว้ ให้ มั่น เป็น
 อัน การ งาน สิ่ง ไใด ใน หน้ ที่
 จะ ชั่ว ดี มี ผล ตน ก็ เห็น
 อุตส่าห์ โนก ฝึก ฝึ ทุก เข้า เย็น
 ทำ สิ่ง เป็น ประโยชน์ ไว้ ให้ ดี เอย

เพลงเกิดเป็นคน

๒๐ ลูกไทย

ลูก ไทย เรา เอ๋ย อย่า ละ เลย หน้า ที่
ทำ คุณ ความ ดี ไม่ มี เลื่อม คลาย
ถึง เวลา แล้ว ตื่น ลูก ขึ้น พร้อม กัน
เมื่อ คบ ตะวัน ยัง ไม่ ทาน จะ ส่าย

อย่า มัว ทะแะ ว่า เรา อดอา
ถ้า แม่ ประมาท พลัด แล้ว จะ อาย
เมื่อ ทำ อะไร อาศัย เหตุ ผล
เรา ไทย ทุก คน รู้ ตัณ รู้ ปลาย
ดู รู้ ก็ ส่วย หวย ราชูร์ ก็ งาม
บุก ป่า ฝ่า ทนอม ไป ตาม ที่ หมาย

ต่อ

ขอ ให้ ไทย รุ่ง เรือง เหมือน เมือง สวรรค์
พวก เรา รัก กัน ไม่ มี วัน จะ รวย
ชื่อ เสียง สดใส เกียรติ ไทย เพิ่ม พูน
ตลอด กาล เลื่อม สดุดี ฟ้า ลั่น ดิน พาย
ให้ ลูก ไทย เจริญ ก้าว เดิน เดิน หน้า
เป็น ศรี สว่าง ทำ ทาง ผีง ผาย
เกิด ความ เป็นไทย อยู่ใน แหล่ง หล้า
มรดก ตก มา คัม ปู่ ย่า ตา ยาย
ต้น ไม้ ไร่ ทาเอ เหล่า กอ ไร่ แหว
ลูก ไทย ใจ แก้ว ตาย แล้ว ไร่ ลาย

20 ลูกไทย

ลูก ไทย - เรา เอ๋ย อย่า ละ เลย หน้า ที่
ทำ คุณ ความ ดี ไม่ มี เลื่อม - คลาย

ถึง เวลา แล้ว ตื่น ลูก ขึ้น พร้อม กัน
เมื่อ คบ ตะวัน ยัง ไม่ ทาน จะ - ส่าย

อย่า มัว - ทะแะ ว่า เรา อด อา
ถ้า แม่ ประมาท พลัด แล้ว จะ - อาย

เมื่อ ทำ - อะไร อาศัย เหตุ ผล
เรา ไทย ทุก คน รู้ ตัณ รู้ ปลาย

ดู รู้ ก็ ส่วย หวย ราชูร์ ก็ งาม
บุก ป่า ฝ่า ทนอม ไป ตาม ที่ หมาย

ต่อ

ขอ ให้ ไทย รุ่ง เรือง เหมือน เมือง สวรรค์
พวก เรา รัก กัน ไม่ มี วัน จะ รวย

ชื่อ เสียง สดใส เกียรติ ไทย เพิ่ม พูน
ตลอด กาล เลื่อม สดุดี ฟ้า ลั่น ดิน พาย

ให้ ลูก ไทย เจริญ ก้าว เดิน เดิน หน้า
เป็น ศรี สว่าง ทำ ทาง ผีง ผาย

เกิด ความ เป็นไทย อยู่ใน แหล่ง หล้า
มรดก ตก มา คัม ปู่ ย่า ตา ยาย

ต้น ไม้ ไร่ ทาเอ เหล่า กอ ไร่ แหว
ลูก ไทย ใจ แก้ว ตาย แล้ว ไร่ ลาย

๒๑ เศษ บุญ คุณ ครู

เศษ บุญ คุณ ครู ผู้ สัก สอน
แต่ ยัง อ่อน อบรม บ่ม นิสัย
ศิษย์ อยู่ แห่ลง แห่หน ตำบล ไค
ก็ มีใจ นอบนบ เคารพ คุณ
เพราะ อำนาจ งอกงาม ด้วย ความ
อย่า ไร ผู้ ช่วย เหลือ และ เกื้อหนุน
ตก ที่ ไค ขอ ให้ มี ที่ การบุญ
คอย คำ จุณ ศิษย์ ไว้ ให้ ยิ่ง ยง

ต่อ

เรื่อง วิชา แจ่ม ชัด เป้า จิตร ช่อ
ดั่ง สร้อย คอ มยุรา พระยา หงส์
เป่า อารกต์ พราว พริบ ระยับ องค์
ได้ เสริม ส่ง ศักดิ์ ไว้ ใน แผ่นดิน
เพื่อ ร่างกาย วายวาม ใน กลางโลก
มี คน โศก จิต เศร้า เผ้า ถวิล
อย่า มี ละออง หมองหม่น เป้า มลทิน
อย่า ไร ล้ำ สุธา ช่อ เขา ลือ ชำ

21 เศษ บุญ คุณ ครู

ทำนองเสียงเดิม

1. เศษ บุญ-คุณ- ครู-คุณ ครู ผู้-สั่ง-สอน
2. ศิษย์อยู่-แห่ลง-แห่-หน-แห่-หน ทำ-มด-ไค
3. เพราะ อำ-นาจ-งอก-งาม-งอก-งาม ด้วย-ความ-รู้
4. ตก-ที่-ไค-ขอ-ให้-มี-ให้-มี ที่-กา-บุญ

เศษ บุญ-คุณ- ครู-คุณ ครู ผู้-สั่ง-สอน-แต่-ยัง-
ศิษย์อยู่-แห่ลง-แห่-หน-แห่-หน ทำ-มด-ไค-ที่-มี-
เพราะ อำ-นาจ-งอก-งาม-งอก-งาม ด้วย-ความ-รู้-อย่า-ไร-
ตก-ที่-ไค-ขอ-ให้-มี-ให้-มี ที่-กา-บุญ-คอย-คำ-

อ่อน-นบ-รุ่ม-บ่ม-นิ-สั-ย-แต่-ยัง-
ใจ-นอบ-นบ-เคา-วพ-คุณ-ก็-มี-
ช่วย-เหลือ-และ-เกื้อ-หนุน-อย่า-ไร-
อัน-ศิษย์-ไว้-ให้-ยิ่ง-ยง-คอย-คำ-

อ่อน-นบ-รุ่ม-บ่ม-นิ-สั-ย-
ใจ-นอบ-นบ-เคา-วพ-คุณ-
ช่วย-เหลือ-และ-เกื้อ-หนุน-
อัน-ศิษย์-ไว้-ให้-ยิ่ง-ยง

ต่อ

1. เรื่อง วิ-ชา-แจ่ม-ชัด-แจ่ม-ชัด เป็น-จักร-ช่อ
2. เป็น อา-ภรณ์-พราว-พริบ-พราวพริบ ระ-ยับ-องค์
3. เมื่อ ร่าง-กาย-วาม-วาม-วาม ใน-กลาง-โลก
4. อย่า มี-ละ-ออง-หมอง-หม่น-หมอง-หม่น เป็น-มด-ทิน

เรื่อง วิ-ชา-แจ่ม-ชัด-แจ่ม-ชัด เป็น-จักร-ช่อ-สร้อย-
เป็น อา-ภรณ์-พราว-พริบ-พราวพริบ ระ-ยับ-องค์-ให้-เสริม-
เมื่อ ร่าง-กาย-วาม-วาม-วาม ใน-กลาง-โลก-มี-คน-
อย่า มี-ละ-ออง-หมอง-หม่น-หมอง-หม่น เป็น-มด-ทิน-อย่า-รู้-

คอ-ม-ยุ-รา-พระ-ยา-หงส์-คัง-สร้อย-
ส่ง-ศักดิ์-ไว้-ใน-แผ่น-ดิน-ให้-เสริม-
โศก-จิต-เศร้า-เผ้า-ถวิล-มี-คน-
อัน-สุญ-ชื่อ-เขา-ลือ-ชา-อย่า-รู้-

คอ-ม-ยุ-รา-พระ-ยา-หงส์-
ส่ง-ศักดิ์-ไว้-ใน-แผ่น-ดิน-
โศก-จิต-เศร้า-เผ้า-ถวิล-
อัน-สุญ-ชื่อ-เขา-ลือ-ชา

เพลงเศษบุญคุณครู

๒๒ หอม กลิ่น ดอกไม้

หอม กลิ่น เอย หอม กลิ่น ดอกไม้
 หอม หวนชวนใจ ขึ้นอยู่ใน อรุณ
 ลม กระโชก โบก สะบัด
 เย็น ลม พัด สะบัด มา
 ลม พัด สะบัด โบก
 ลม กระโชก โชย มา
 หอม กลิ่น เอย หอม กลิ่น ดอก แก้ว
 หอม จิ๋ม ยิ้ม แล้ว กลิ่น แก้ว กระดังงา
 ลม พัด สะบัด มา ลม พัด พา กลิ่น มา เอย

เพลงหอมกลิ่นดอกไม้

22 หอม กลิ่น ดอกไม้

ปานกลาง
 หอม - - - กลิ่น - - - เอย หอม - - -
 กลิ่น - - - ดอก - - - ไม้ - - - หอม หวน - - - ชวน
 ใจ - - - ชวน อยู่ ใน - - - อรุณ ลม กระ - - - โชก - - - โบก สะ
 บัด เย็น ลม พัด สะ - - - บัด มา ลม พัด - - - สะ บัด
 โบก ลม - - - กระ - - - โชก - - - โชย มา
 หอม - - - กลิ่น - - - เอย หอม - - - กลิ่น - - - ดอก - - -
 แก้ว หอม จิ๋ม ยิ้ม - - - แล้ว กลิ่น แก้ว - - - กระ - - - ดัง - - - งา ลม
 พัด สะ - - - บัด มา ลม พัด พา - - - กลิ่น มา - - - เอย

๒๓ ศรี ศรี

ศรี เอย ศรี เจ้า เอย
 ศรี ศรี
 วัน นี้ วัน ดี ให้ มี โชค มี ชัย
 พร้อม เพื่อน ที่ นื่อง มา ร้อง อวย พร
 ให้ ท่าน ถาวร ทุก วัน ไป
 เอา แขน ที่ รำ เอา คำ ที่ ร้อง
 สอด สร้อย ร้อย กรอง เป้า พวง มาลัย
 เอา สด ต่าง เทียน เอา เคียร ต่าง รูป
 ปัก อยู่ บน รูป ดม หฤทัย

23 ศรี ศรี

ปานกลาง
 ศรี เอย ศรี เจ้า เอย ศรี ศรี - - -
 นี วัน ดี ให้ มี โชค มี ชัย พร้อม เพื่อน ที่ -
 นื่องมา ร้องอวย พร ให้ ท่าน ถา - - - วร ทุก วัน ทุก วัน -
 ไป เอา - แขน ที่ รำ เอา คำ ที่ ร้อง สด สร้อย ร้อย -
 กรองเป็น พวง - - - มา - - - ตี เอา สด ต่าง เทียน เอา เคียร ต่าง
 รูป ปัก อยู่ บน รูป ดม หฤ - - - ทัย

เพลงศรีศรี

ต่อ

ขอ เชิญ มิ่งขวัญ อัน เป็นมงคล
 จง บันดาล ผล ทวี แดง แก้วไทย
 โถง ไฉน ได้ สม อารมณ์ ที่ หวัง
 เจน ทอง ไหล หลั่ง สม ดัง ตั้งใจ
 อายุ ยืน ยง คง อยู่ ยืน เทา
 สืบ ลูก เหลา เหลา ตลอดกาล อันไกล
 มี ลาภ มี ยศ ปรากฏ แต่ โชค
 สืบ เศวต สืบ โสภ สืบ ไรศ สืบ ภัย

ต่อ

เชิญ มิ่ง - ขวัญอันเป็น - มิ่ง - คอ าว

บันดาล ผล ทวี แดง แก้วไทย - โถง ไฉน ได้ -

สม อารมณ์ ที่ - หวัง เจน ทอง ไหล หลั่ง สม

คง คง - ใจ ชา ยู่ ยืน ยง คง อยู่ ยืน นาน สืบ ลูก เหลา -

หลาน ต ดยดี กาล - อัน - ไกล มี ลาภ มี - ยศ ปรากฏ -

กฏ แก้ว - โชค สืบ เศวต สืบ โสภ สืบ ไรศ สืบ ภัย

เพลงศรีศรี (ต่อ)

ภาคผนวก จ

แถบบันทึกเสียงต้นฉบับ เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล

การเข้าถึงข้อมูล ไฟล์บทเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล

ผู้วิจัยแนบไฟล์เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล จากบทขับร้องเพลงตามหลักสูตร ประถมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 1-4 สามารถเข้าถึงพื้นที่การจัดเก็บข้อมูลของผู้วิจัยใน Google Drive ดังวิธีการต่อไปนี้

1) เข้าถึงข้อมูลจาก URL (Share Link)

https://drive.google.com/open?id=15fdtRhJkSAsmulsz67_eNQn8GebkebWt

2) เข้าถึงข้อมูลผ่าน QR code (สแกนเพื่อเข้าถึงข้อมูล)

หมายเหตุ ไฟล์บทเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล จำนวน 109 เพลง

- ได้รับความอนุเคราะห์ข้อมูลไฟล์เพลงจากนายฐิติวัจน์ ชื่นประเสริฐ และนายศิรินทร์ พงษ์พิพัฒน์ จำนวน 98 เพลง

- ไฟล์เพลงขับร้อง จำนวน 11 เพลง (เพลงลำดับที่ 1-8 และ 18-20 ในบทขับร้องเล่ม 1) สร้างสรรค์ทำนองดนตรีตามโน้ตเพลงที่ปรากฏในหนังสือ โดยผู้วิจัยเป็นผู้ขับร้อง ทำนองและบันทึกเสียงโดยนายชาติเชื้อ เชื้อสมบูรณ์

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ระบุแหล่งที่มาของไฟล์เพลงไว้หลังชื่อบทเพลงทุกไฟล์เพลง

การบันทึกเสียงเพลงขับร้องเด็กของนายฉันท ขำวิไล ขับร้องโดยผู้วิจัย

การบันทึกเสียงเพลงขับร้องเด็กของนายฉันท ขำวิไล ขับร้องโดยผู้วิจัย

นายชาติเชื้อ เชื้อสมบูรณ์ ผู้บันทึกเสียงขับร้องและสร้างสรรค์ทำนองเพลงขับร้อง
สำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล

นายชาติเชื้อ เชื้อสมบูรณ์ ผู้บันทึกเสียงขับร้องและสร้างสรรค์ทำนองเพลงขับร้อง
สำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวนพพัชรฐา ลิ้มหลัก
วันเดือนปีเกิด	7 มีนาคม 2536
สถานที่เกิด	อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่
ที่อยู่	1181/290 ศุภาลัย ซิตี รีสอร์ท พระราม 8 แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร 10700
ตำแหน่ง	ครูประจำ
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนจิตรลดา เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2547	ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลกระบี่
พ.ศ. 2553	มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอำมาตย์พานิชนุกูล
พ.ศ. 2559	ปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาดนตรีคีตศิลป์ไทยศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล
CHILDREN'S SONG OF CHAN KHAMWILAI

นพจักรฐา ลิ้มหลัก

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ไทย

บัณฑิตศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

พ.ศ. 2563

ลิขสิทธิ์ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ไทย

บัณฑิตศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

พ.ศ. 2563

ลิขสิทธิ์ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

CHILDREN'S SONG OF CHAN KHAMWILAI

NAPATTHA LIMLAK

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF FINE ARTS PROGRAM IN THAI MUSIC
GRADUATE SCHOOL BUNDITPATANASILPA INSTITUTE
YEAR 2020

COPYRIGHT OF BUNDITPATANASILPA INSTITUTE

วิทยานิพนธ์

เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล

ของ
นพพัชร์ฐา ลิ้มหลัก

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ไทย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
วันที่ 26 ตุลาคม 2563

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ (ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก)
(รองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ชัย ปิฎกัรชต์)

.....กรรมการ (ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก)
(รองศาสตราจารย์ ดร.มานพ วิสุทธิแพทย์)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.บำรุง พาทยกุล)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.สาริศา ประทีปช่วง)

.....กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก)
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพคุณ สุดประเสริฐ)

.....กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม)
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพรรณิ เหลือบุญชู)

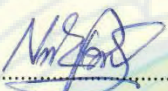
.....
คณบดีคณะศิลปนาฏดุริยางค์
(รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา สายทองคำ)

Thesis
Children's song of Chan Khamwilai

By
Napattha Limlak

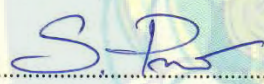
The thesis committee has unanimously approved this thesis as a partial fulfillment of
the requirements for The Degree of Master of Fine Arts Program in Thai Music
at Bunditpatanasilpa Institute
October 26 , 2020

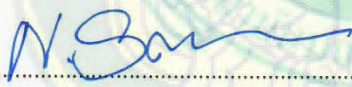
Thesis Committee

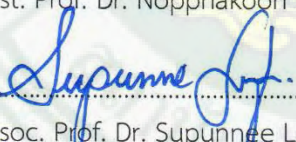

.....Chairman (External Expert)
(Assoc. Prof. Dr. Narongchai Pidokrajt)

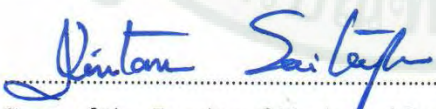

.....Committee (External Expert)
(Assoc. Prof. Dr. Manop Wisutthipat)

.....Committee
(Dr. Bamrung Phattayakul)

.....Committee
(Dr. Sarisa Prateepchuang)

..... Committee (Thesis Advisor)
(Asst. Prof. Dr. Nopphakoon Sudprasert)

..... Committee (Thesis Co-advisor)
(Assoc. Prof. Dr. Supunnee Leauboonshoo)

.....
Dean of the Faculty of Music and Drama
(Assoc. Prof. Dr. Jintana Saithongkum)

ชื่อเรื่อง	เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล
4406602017	นางสาวนพพรฐา ลิมห์ลัก
ปริญญา	ศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชา ดุริยางคศิลป์ไทย
พ.ศ.	2563
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นพคุณ สุคประเสริฐ
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	รองศาสตราจารย์ ดร. สุพรรณิ เหลือบุญชู

บทคัดย่อ

การวิจัย เรื่อง เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประวัติและผลงานของนายฉันท ขำวิไล 2) วิเคราะห์เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล 3) เพื่อศึกษาคุณค่าของเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

จากการวิจัยพบว่า นายฉันท ขำวิไล เกิดเมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2447 ที่จังหวัดอ่างทอง นายฉันท เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการเขียนหนังสือมีผลงานการเขียนมากมาย นอกจากนั้น นายฉันท ได้แต่งเพลงสำหรับเด็ก กระทรวงศึกษาได้ซื้อลิขสิทธิ์ และใช้เป็นหนังสือบทขับร้องสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา และผลงานที่ทำให้นายฉันทมีชื่อเสียงและได้รับการยอมรับ คือ การประพันธ์บทเพลงชาติฉบับราชการตอนที่ 3 และตอนที่ 4 เมื่อ พ.ศ. 2477 นายฉันท ขำวิไล ถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ 12 สิงหาคม พ.ศ. 2533 สิริรวมอายุ 86 ปี

จากการวิเคราะห์เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล จำนวน 29 บทเพลงตามหมวดหมู่ บทเพลงได้ทั้งหมด 9 ประเภท ได้แก่ 1) ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม 2) ครอบครัว และสังคม 3) โรงเรียน 4) ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และการละเล่น 5) ดนตรีและการแสดง 6) กีฬา 7) คุณธรรมจริยธรรม 8) การสร้างระเบียบวินัยต่อตนเอง และ 9) ความรักชาติ และปลุกใจ วิเคราะห์องค์ประกอบ และคุณลักษณะทางดนตรีของเพลง ได้ดังนี้ บทเพลงทุกเพลงมีการใช้ระดับเสียงในระบบเสียงสากลทั้งหมด มีท่วงทำนองหลัก คือ กุญแจซอล เป็นตัวกำหนดบอกระดับเสียงตัวโน้ต บทเพลงส่วนใหญ่มีรูปแบบเป็นเพลงท่อนเดียว มีช่วงเสียงน้อยกว่าหรือเท่ากับ คู่ 11 เป็นเพลงที่มีกลุ่มโน้ตอยู่ในบันไดเสียง F Pentatonic มีเครื่องหมายประจำจังหวะ 2/4 และมีจังหวะปานกลาง

คุณค่าที่ปรากฏในบทเพลงของเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล คือ คุณค่าด้านดนตรี ด้านงานประพันธ์ และด้านสังคม มุ่งเน้นสร้างเสริมคุณภาพของผู้เรียนในวัยเยาว์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ และเสริมสร้างการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ซึ่งมีความสอดคล้องกับหลักการของทฤษฎีการขัดเกลาทางสังคมที่แสดงให้เห็นว่าบทเพลงสำหรับเด็ก มีบทบาทต่อสังคมในแง่ของการสอนให้รู้จักและเข้าใจสิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม ทั้งยังเป็นเครื่องกล่อมเกลาให้เกิดอุปนิสัยอันดีงามอีกด้วย

คำสำคัญ: เพลงขับร้องสำหรับเด็ก, นายฉันท ขำวิไล, ประวัติและผลงาน, การวิเคราะห์บทเพลง, คุณค่าของบทเพลง
226 หน้า

Thesis Title	Children's song of Chan Khamwilai
4406602017	Miss. Napattha Limlak
Degree	Master of Fine Arts Program in Thai Music
Year	2020
Advisor	Asst. Prof. Dr. Nopphakoon Sudprasert
Co-advisor	Assoc. Prof. Dr. Supunnee Leauboonshoo

ABSTRACT

The objectives of the research consist of three main aspects: 1) studying biography and achievement of Chan Khamwilai, 2) analysing children's songs composed by Chan Khamwilai, and 3) studying the value of children's songs of Chan Khamwilai by qualitative research method.

The result showed that Chan Khamwilai was born on 21 February 1904 in Ang-Thong province. Chan is well-known in writing various kind of literature. Moreover, Chan is famous in composing the children's song; Ministry of Education has bought the right of the music and used the lyrics from his compositions to be a standard course-book collection used in the elementary schools under the government administration. Notably, the work that made Chan recognised broadly is writing the lyrics for the National Anthem in the third and the fourth sections. Chan died at the age of 84 on 12 August 1990.

In terms of the musical analysis of Chan Khamwilai's children song, there are twenty-nine songs divided into nine categories, including 1) nature and environment, 2) family and society, 3) school, 4) arts and culture, tradition, and amusement, 5) music and dance, 6) sport, 7) morality, 8) self-discipline, and 9) patriotism. The musical characteristics are as follows: all songs employ Western Classical Music system in which G-clef is used, most of the songs have a single section, the range of the notes is less than or equal to the 11th interval, and all songs are played in F Pentatonic scale with a 2/4 time signature at a moderate tempo.

Regarding the value expressed in the children songs of Chan Khamwilai is the musical value, poetry value, and social value with the emphasis of building the quality of the children from their childhood physically and mentally as well as encouraging a sense of being a good member of the society; apparently, all the values mentioned have corresponded with the socialisation theories. Hence, this showed the influence of children's music to society in terms of teaching social and cultural concepts as a tool to nurture an appropriate personality for the children.

Keywords: children's song, chan khamwilai, biography and achievement, music analysis, music value.
226 pages

กิตติกรรมประกาศ

กราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพคุณ สุดประเสริฐ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.สุพรรณิ เหลือบุญชู ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผู้ให้ข้อมูลและคำปรึกษา แนะนำแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย พร้อมทั้งให้การช่วยเหลือผู้วิจัยเสมอมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสุดซึ้ง

กราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ชัย ปัญญกรัษต์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภวิ มีป้อม และ อาจารย์ ดร.สาริศา ประทีปช่วง กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะในการทำวิทยานิพนธ์ ทำให้การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

กราบขอบพระคุณ คุณครูทัศนีย์ ขุนทอง (ศิลปินแห่งชาติ) ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์พูนพิศ อมาตยกุล คุณครูดนตรี ตราโมท คุณครูอัมภาวุธ สาคริก กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในการทำวิจัย ตลอดจน คุณครูณัฐนิ นวลขาว คุณครูทัชชา ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา และข้อมูลสารสนเทศจากคุณฐิติวัฒน์ ชื่นประเสริฐ และคุณศิริน พงษ์พิพัฒน์ ผู้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องอันเป็นประโยชน์แก่งานวิจัย ทำให้สามารถดำเนินการวิจัยได้สำเร็จ

กราบขอบพระคุณ คุณพ่อ นายจิรัชเดช ลิมหลัก คุณแม่ นางจิตติมา ลิมหลัก และครอบครัวที่เป็นกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ และให้การสนับสนุนผู้วิจัยในการเข้ารับการศึกษามาโดยตลอด กราบขอบพระคุณด้วยความรักและเคารพยิ่ง

ขอบคุณนายชาติเชื้อ เชื้อสมบูรณ์ เจ้าของต้นกล้า สตูดิโอ ที่เอื้อเฟื้อสถานที่ในการบันทึกเสียงบทเพลง เพื่อใช้ประกอบในงานวิจัยให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และขอบคุณเจ้าหน้าที่ที่หน้าทีโครงการบัณฑิตศึกษา ที่ได้ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้วิจัยเสมอมา ขอคุณด้วยความรัก

นพพัชรฐา ลิมหลัก

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	(ค)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	(ง)
กิตติกรรมประกาศ.....	(จ)
สารบัญ.....	(ฉ)
สารบัญภาพ.....	(ช)
สารบัญตาราง.....	(ญ)
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
3. คำถามในการวิจัย	2
4. ขอบเขตในการวิจัย.....	3
5. ข้อตกลงเบื้องต้น	3
6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
7. นิยามศัพท์เฉพาะ.....	3
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม.....	5
1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	5
2. สารัตถะที่เกี่ยวข้อง.....	12
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	35
4. กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	38
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	39
1. บุคลากรผู้ให้ข้อมูล.....	39
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	40
3. การเก็บรวบรวมและการจัดกระทำข้อมูล.....	40
4. การตรวจสอบและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	41
5. การนำเสนอข้อมูล.....	42

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ประวัติ และผลงานของนายฉันท ขำวิไล.....	43
1. ประวัติของนายฉันท ขำวิไล.....	43
2. ผลงานของนายฉันท ขำวิไล.....	45
3. รางวัลเกียรติคุณ.....	67
บทที่ 5 การวิเคราะห์เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล.....	71
1. การวิเคราะห์เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล.....	71
2. คุณค่าของเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล.....	115
บทที่ 6 สรุปผล อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ.....	135
1. สรุปผลการวิจัย.....	135
2. อภิปรายผลการวิจัย.....	137
3. ข้อเสนอแนะ.....	138
บรรณานุกรม.....	139
บุคลากร.....	142
ภาคผนวก.....	143
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์บุคลากรเพื่อสนับสนุนการวิจัย.....	144
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	149
ภาคผนวก ค รูปภาพการสัมภาษณ์บุคคลผู้ให้ข้อมูล.....	153
ภาคผนวก ง บทเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล จากหนังสือบทขับร้องเพลงตาม หลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการเล่ม 1-4.....	158
ภาคผนวก จ แถบบันทึกเสียงต้นฉบับ เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล	221
ภาคผนวก ฉ การบันทึกเสียงเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล โดยผู้วิจัย	223
ประวัติผู้วิจัย.....	226

สารบัญภาพ

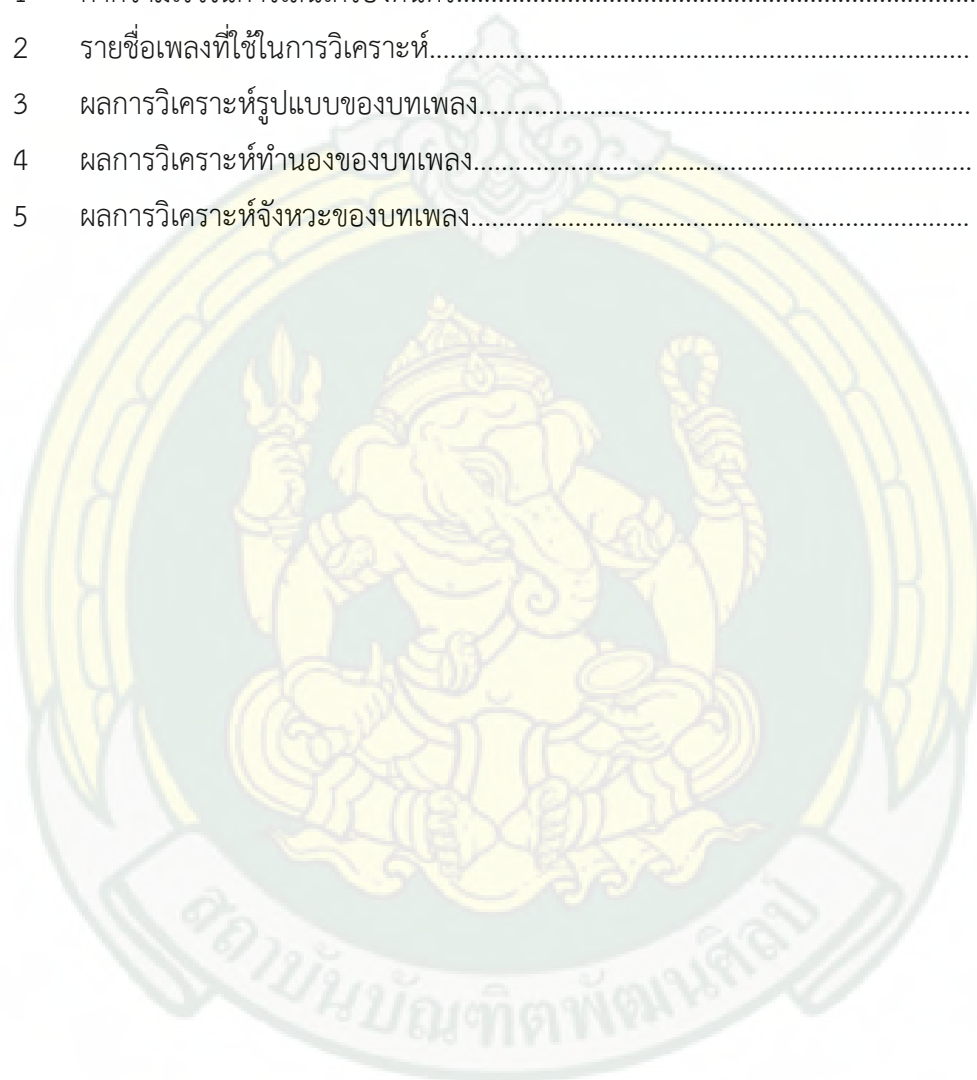
ภาพที่	หน้า
1 สามเหลี่ยมบ้าน วัด วัง.....	16
2 โครงสร้างของบันไดเสียงเมเจอร์กับบันไดเสียงเพนตาโทนิค.....	22
3 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	35
4 นายฉันท ขำวิไล.....	43
5 นายหมูน ขำวิไล บิดาของนายฉันท ขำวิไล.....	43
6 นางสาวพันธุ์ ขำวิไล.....	45
7 หนังสือกลอนนิราศลาสิกขา.....	46
8 ตำราฉันทศาสตร์.....	46
9 หนังสือตำนานนิราศ และภาพยี่เห่เรื่อง นิราศฉันทโสภณ.....	47
10 หลวงจรูญกิจวิฑูร (ชด เมนะโพธิ์).....	48
11 หนังสือแบบเรียนเร็วใหม่.....	48
12 หนังสือแบบเรียนเร็วใหม่.....	49
13 หนังสือแบบเรียนเร็วใหม่ เล่ม 1 ตอนต้น.....	50
14 หนังสือแบบเรียนเร็วใหม่ ตอนจบ.....	50
15 นายจำรัส เกียรติก้อง.....	51
16 พระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร).....	51
17 หนังสือหลักวิชาดนตรี และขับร้อง.....	52
18 หนังสือบทขับร้อง เล่ม 1 ฉบับประสานเสียง.....	52
19 หนังสือบทขับร้อง เล่ม 1.....	53
20 บทเพลงในหนังสือบทขับร้อง เล่ม 1.....	53
21 หนังสือบทขับร้อง เล่ม 2.....	54
22 บทเพลงในหนังสือบทขับร้อง เล่ม 2.....	54
23 หนังสือบทขับร้อง เล่ม 3.....	55
24 บทเพลงในหนังสือบทขับร้อง เล่ม 3.....	55
25 หนังสือบทขับร้อง เล่ม 4.....	56
26 บทเพลงในหนังสือบทขับร้อง เล่ม 4.....	56
27 หนังสือบทขับร้อง เล่ม 1-4.....	57

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
28 แผ่นเสียงบันทึกการบรรเลงและขับร้องเพลงสำหรับการเรียนการสอนของ กระทรวงศึกษาธิการ.....	57
29 แผ่นเสียงตรา Columbia บันทึกเพลงขับร้องตามหลักสูตรประถมศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ บันทึกเสียงระหว่างปี พ.ศ. 2492-2494.....	58
30 พระยาอนุমানราชชน (ยง อนุมานราชชน).....	59
31 หนังสือกายนคร.....	60
32 หนังสือ 100 ปี ของสุนทรภู่.....	60
33 หนังสือนิราศพระอภัยมณี.....	61
34 หนังสือนิราศอนุสาวรีย์สุนทรภู่.....	61
35 หนังสือประชุมนิราศสุนทรภู่.....	62
36 หนังสือกาพย์เห่เรือพุทธประวัติปูชา พุทธยาตราทางชลมารค.....	63
37 หนังสือนิราศขุนช้าง ขุนแผน.....	63
38 หนังสือมหาชาติคำฉันท์.....	64
39 หนังสือกำสรวลสังเวช.....	64
40 พระเจ้าวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์.....	65
41 เพลงชาติ (สยาม) ฉบับราชการ พ.ศ. 2477.....	66
42 แผ่นเสียงตรา ODEAN หน้า 2 บันทึกเพลงชาติ บทร้องท่อน 3 และ 4 โดย นายฉันท ขำวิไล.....	67
43 บทร้องเพลงชาติ (สยาม) โดยนายฉันท ขำวิไล.....	67
44 สารจากนายกรัฐมนตรี นายพันเอกพระยาพหลพลพยุหเสนา.....	68
45 นายฉันท ขำวิไลรับโล่ประกาศเกียรติคุณ ผู้ที่มีผลงานดีเด่นในการเผยแพร่ เกียรติคุณ “สุนทรภู่” ในงานฉลอง 200 ปีวีเอกสุนทรภู่.....	69
46 นายฉันท ขำวิไล.....	70
47 โน้ตเพลงแขนอ่อน.....	116
48 โน้ตเพลงแม่ศรีแจ่มจำรัส.....	116

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ค่าความเร็วในการเล่นเครื่องดนตรี.....	26
2	รายชื่อเพลงที่ใช้ในการวิเคราะห์.....	71
3	ผลการวิเคราะห์รูปแบบของบทเพลง.....	110
4	ผลการวิเคราะห์ทำนองของบทเพลง.....	112
5	ผลการวิเคราะห์จังหวะของบทเพลง.....	113

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มนุษย์ได้มีการนำเอาดนตรีเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินชีวิต มีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง พัฒนาขึ้นมาอย่างเป็นลำดับ เพื่อนำมาเสริมสร้างคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น ไม่ว่าจะเป็นในด้านพิธีกรรม ศาสนา การเมือง สังคม วัฒนธรรม ประเพณีและด้านการศึกษา นอกจากนี้ดนตรีถูกใช้เป็นเครื่องมือ ในการกล่อมเกลาจิตใจของมนุษย์ สามารถกระตุ้นอารมณ์ความรู้สึก และปรับเปลี่ยนพฤติกรรม บางอย่างของมนุษย์ได้

การกล่อมเกลาทางสังคม เป็นการเรียนรู้ของสมาชิกในสังคมทั้งรูปแบบที่เป็นทางการและ ไม่เป็นทางการ เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพตามความต้องการของสังคมทั้งทางตรง โดยครอบครัวย การศึกษา บุคคลรอบข้าง และทางอ้อม โดยการเลียนแบบ มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการการปลูกฝัง ระเบียบวินัย การรู้จักบทบาท และทัศนคติต่าง ๆ ดนตรีจึงเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งที่ช่วย ในการพัฒนา ก่อให้เกิดความคิด พฤติกรรมที่พึงปรารถนาให้เกิดในสังคมได้ และกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญ คือ กลุ่มเยาวชนของสังคม

การปลูกฝังให้เยาวชนได้เรียนรู้ระเบียบวินัย รู้จักหน้าที่และบทบาทของตนเองในสังคม ผ่านกิจกรรมทางดนตรีนั้น ทำให้เกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลินไปกับเสียงดนตรี ได้รู้จักตนเองและ จังหวะ และก่อให้เกิดอุปนิสัยที่พึงปรารถนา นอกจากนี้ยังได้เรียนรู้ด้านภาษาผ่านทางเนื้อเพลง ซึ่งมีบทบาท ในการชี้แนะค่านิยมพื้นฐานที่มีลักษณะไม่ซับซ้อน แต่มีความสำคัญกับบทบาทในการควบคุมแนวคิด ในการดำเนินชีวิตในสังคม ทำให้รู้จักและเข้าใจสิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมในแง่ต่าง ๆ เช่น ค่านิยมเกี่ยวกับความกตัญญู ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับโลกธรรมชาติ เป็นต้น

กระทรวงศึกษาได้เล็งเห็นความสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้ทางด้านดนตรี และ การร้องเพลงสำหรับเด็ก จึงได้มีการจัดการศึกษาทางด้านดนตรีตามแนวทางของการศึกษาแห่งชาติ ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก มีการจัดทำ หลักสูตรทางด้านดนตรี และได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยในหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2491 กระทรวงศึกษาธิการได้ระบุถึงจุดมุ่งหมายของการเรียนด้านดนตรีไว้ว่า “ให้นักเรียนได้เรียนรู้เพลงรัก ชาติบ้านเมือง เพลงของโรงเรียน เพลงอัตรารัจจะ 2 ชั้น และเพลงพื้นเมือง” เพื่อเป็นการฝึกทักษะ ทางด้านดนตรี การร้องเพลง ทำให้เกิดความเพลิดเพลินใจ เป็นเครื่องกล่อมเกลาจิตใจก่อให้เกิด อุปนิสัยอันดีงาม อีกทั้งทำให้รู้จักใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ ต่อมาในหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2498

กระทรวงศึกษาธิการจัดทำหลักสูตรการสอนรายวิชาขับร้อง โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนร้องเพลงง่าย ๆ ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนด มีทั้งเพลงทำนองเพลงไทย เพลงสากล และเพลงไทยสากล มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนร้องเพลงให้ถูกต้องตามเสียงและจังหวะ รู้จักการออกเสียงได้ถูกต้อง และชัดเจนตามโน้ตสากล นอกจากการจัดทำหลักสูตรทางด้านดนตรีแล้ว กระทรวงศึกษาธิการได้มีการจัดทำแบบเรียนสำหรับรายวิชาดนตรีและขับร้องขึ้นในปี พ.ศ. 2492-2494 คือ หนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 1-4 จัดทำเพื่อนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา ประพันธ์บทร้อง และบรรจุทำนองเพลงโดยนายฉันท ขำวิไล เขียนโน้ตสากลประกอบบทเพลง โดยพระเจนดุริยางค์ และมีการจัดทำแผ่นเสียงแจกจ่ายให้โรงเรียนพร้อมกับหนังสือ โดยมีนายมนตรี ตราโมท (ศิลปินแห่งชาติ) เป็นผู้ควบคุมวงดนตรี ในการบันทึกแผ่นเสียงอีกด้วย

นายฉันท ขำวิไล เป็นนักประพันธ์ที่มีชื่อเสียงในขณะนั้น มีผลงานการประพันธ์โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน และผลงานด้านการเขียนหนังสือมากมาย นอกจากผลงานด้านการเขียนหนังสือแล้ว ผลงานที่สำคัญของนายฉันท ขำวิไล คือ เพลงร้องสำหรับเด็ก ซึ่งเป็นผลงานที่มีความสมบูรณ์ที่สุดที่ประพันธ์ขึ้นโดยคีตกวีไทย เพราะนอกจากจะเป็นเพลงที่ประพันธ์ขึ้นสำหรับเด็กแล้ว ยังเป็นเพลงที่มีการบันทึกเพลงที่สมบูรณ์ที่สุด กล่าวคือ เนื้อเพลงเป็นเรื่องราวของเด็ก ประพันธ์ขึ้นเพื่อให้เด็กร้องเป็นเพลงทำนองสั้น ๆ ง่าย ๆ ทั้งยังมีการบันทึกเป็นโน้ตสากลไว้อีกด้วย นอกจากนี้มีผลงานที่สำคัญอีกชิ้นหนึ่งก็คือ การประพันธ์คำร้องเพลงชาติตอนที่ 3 และตอนที่ 4

จากผลงานด้านการประพันธ์เพลงร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไลข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่ต้องการศึกษาโครงสร้าง องค์ประกอบ และคุณลักษณะทางดนตรีของบทเพลงตลอดจนศึกษาคุณค่าที่ปรากฏในบทเพลง นอกจากนี้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาประวัติและผลงานในด้านต่าง ๆ ของนายฉันท ขำวิไลอีกด้วย

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาประวัติและผลงานของนายฉันท ขำวิไล
- 2.2 เพื่อวิเคราะห์เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล
- 2.3 เพื่อศึกษาคุณค่าของเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล

3. คำถามในการวิจัย

- 3.1 ประวัติและผลงานของนายฉันท ขำวิไลเป็นอย่างไร
- 3.2 คุณลักษณะทางดนตรีของเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไลเป็นอย่างไร
- 3.3 คุณค่าที่ปรากฏในเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไลมีอะไรบ้าง

4. ขอบเขตในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยศึกษาคุณค่าของเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล ที่ประพันธ์และบรรจุมูลค่าของเพลงโดยนายฉันท ขำวิไล จำนวน 109 เพลง จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 1-4

4.2 ผู้วิจัยคัดเลือกบทเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล จำนวน 29 เพลง จากจำนวน 109 เพลง เพื่อใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบ และคุณลักษณะทางดนตรีของบทเพลง

5. ข้อตกลงเบื้องต้น

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์บทเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล จากเนื้อเพลง และโน้ตสากลที่ได้มีการบันทึกไว้ในหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 1-4

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยคาดว่าจะก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

6.1 นำไปใช้เป็นองค์ความรู้ทางด้านวิชาการ เพื่อการศึกษาสำหรับนักเรียนนักศึกษา บุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนบุคคลทั่วไปที่สนใจในด้านดนตรี ด้านการขับร้อง และด้านงานประพันธ์

6.2 นำความรู้ด้านคุณค่าของบทเพลงที่ได้จากการวิจัยไปปรับใช้ในโอกาสต่าง ๆ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อวงการดนตรี การศึกษา และสังคม

6.3 เป็นแนวทางแก่ผู้ที่สนใจในงานวิจัยทางด้านศิลปวัฒนธรรมดนตรี ขับร้อง และงานประพันธ์ เพื่อสามารถนำไปสร้างสรรค์เป็นผลงานนวัตกรรมต่อไป

7. นิยามศัพท์เฉพาะ

เพลงขับร้องสำหรับเด็ก หมายถึง บทเพลงที่แต่งขึ้นสำหรับเด็ก บทเพลงขับร้องจากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการที่ประพันธ์โดยนายฉันท ขำวิไล

นายฉันท ขำวิไล คือ คีตกวีไทยที่มีชื่อเสียง มีผลงานประพันธ์ งานเขียนหนังสือ และงานประพันธ์เพลงสำหรับเด็ก

ประวัติ และผลงาน คือ ชีวิตประวัติทางการศึกษา ครอบครัว ผลงานด้านงานประพันธ์งานเขียนหนังสือ และรางวัลเกียรติคุณของนายฉันท ขำวิไล

วิเคราะห์บทเพลง หมายถึง การวิเคราะห์ องค์ประกอบ และคุณลักษณะทางดนตรี ทางดนตรีของบทเพลงขับร้องสำหรับเด็ก ประกอบไปด้วย รูปแบบ ทำนอง จังหวะ และ เนื้อเพลงเท่านั้น

คุณค่าของบทเพลง หมายถึง คุณค่าด้านดนตรี คุณค่าด้านงานประพันธ์ และคุณค่า ด้านสังคม ที่ปรากฏในเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาเรื่อง เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท์ ขำวิไล ผู้วิจัยแบ่งเนื้อหาการทบทวนวรรณกรรมจากการศึกษาหนังสือ งานวิจัย เอกสารและสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องไว้เป็นประเด็นดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
 - 1.1 ทฤษฎีประวัติศาสตร์วัฒนธรรม
 - 1.2 ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่นิยม
 - 1.3 ทฤษฎีการขัดเกลาทางสังคม
 - 1.4 ทฤษฎีสุนทรียศาสตร์
2. สารัตถะที่เกี่ยวข้อง
 - 2.1 การศึกษาไทยหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475
 - 2.2 เพลงขับร้องสำหรับเด็ก
 - 2.3 องค์ประกอบของบทเพลง
 - 2.4 แนวทางการวิเคราะห์เพลง
 - 2.5 แนวเสียงที่ใช้ในการร้องเพลง
 - 2.6 แนวคิดการประพันธ์เพลง
 - 2.7 คำประพันธ์
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
4. กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1.1 ทฤษฎีประวัติศาสตร์วัฒนธรรม

การศึกษาวัฒนธรรมหรือพฤติกรรมของมนุษย์หลีกเลี่ยงไม่พ้นการสืบสวนย้อนหลังเรื่องราวในอดีตโดยมนุษย์ได้ผ่านขั้นตอนมาและทิ้งผลของการกระทำของตนเองไว้มากมาย การศึกษาถึงอดีตสามารถนำมาอธิบายพฤติกรรมของมนุษย์ในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี

ฟรานซ์ โบแอส (Franz Boas) ผู้ให้กำเนิดทฤษฎีประวัติศาสตร์ ได้ศึกษาทางมานุษยวิทยาด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์สืบย้อนเป็นส่วนใหญ่ เชื่อว่าวัฒนธรรมถูกกำหนดให้มีรูปแบบต่าง ๆ กันโดยกลุ่มเชื้อชาติของมนุษย์ ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ และระบบการหากินของมนุษย์ในท้องถิ่นหนึ่ง ๆ นอกจากนี้วัฒนธรรมจะเป็นรูปแบบใดขึ้นอยู่กับว่ามั่นแพร่กระจายมาจากที่ใด และสมัยใด

ด้วยการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมของคนต่างภาษากันทำให้วัฒนธรรมหลากหลายมากขึ้น และวิธีจะศึกษาความเป็นมาของวัฒนธรรมนั้นก็ต้องใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์

การศึกษาทางประวัติศาสตร์ไม่ได้เป็นวิธีการศึกษาวัฒนธรรมในแง่อดีตเท่านั้น แต่เป็นวิธีการหลาย ๆ วิธีรวมกันได้แก่

1) ศึกษาความเป็นมาในอดีตของวัฒนธรรมในแต่ละเนื้อหาจากอดีตถึงปัจจุบัน เป็นการศึกษาถึงพัฒนาการของวัฒนธรรม

2) สังเกตการณ์ความเป็นตัวของตนเองของวัฒนธรรม ซึ่งเป็นการศึกษาวัฒนธรรมปัจจุบัน ด้วยการเข้าไปสังเกตหรือศึกษาด้วยตนเอง

3) ศึกษาวัตถุและเหตุการณ์ในแง่ของเวลาและสถานที่ โดยสังเกตการณ์ในแง่ของกาลเวลา และแหล่งของวัฒนธรรม ซึ่งจะเป็นวิธีที่เรียบเรียงเรื่องราวของพฤติกรรมและความเป็นมาได้อย่างถูกต้อง

4) การขุดค้น เป็นการสืบหาหลักฐานของวัฒนธรรมในอดีตโดยการขุดค้น ซึ่งจะสามารถนำหลักฐานทางรูปธรรมมายืนยันการศึกษาวรรณกรรมในปัจจุบันได้ เป็นการช่วยในการตีความพฤติกรรมมนุษย์ในปัจจุบันอย่างมาก

5) การศึกษาแบบวิเคราะห์โครงสร้างรวม เป็นการศึกษาวัฒนธรรมของสังคมใด ๆ โดยนำโครงสร้างทุกส่วนมาวิเคราะห์ร่วมกัน เพื่อความเข้าใจวัฒนธรรมในภาพรวมของสังคมหนึ่ง ๆ

การศึกษาวรรณกรรมโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ซึ่งเป็นการมองเรื่องราวย้อนหลังนั้น เกี่ยวข้องกับกาลเวลาอย่างยากที่จะหลีกเลี่ยงได้ การที่เข้าใจเหตุการณ์ในปัจจุบันจำเป็นต้องสืบสาวเหตุการณ์ย้อนไปข้างหลัง เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการล่วงหน้าได้สำหรับเหตุการณ์ในอนาคต เป็นการศึกษาต่อเนื่องแบบลูกโซ่ของเหตุการณ์และเวลา (นิยพรรณ วรณศิริ, 2540, น. 89-92)

ภิญโญ ภูเทศ (2557, น. 20) กล่าวถึงการศึกษาประวัติศาสตร์วัฒนธรรมดนตรีไว้ว่า การศึกษาประวัติศาสตร์วัฒนธรรมทำให้ทราบถึงวิวัฒนาการของดนตรีที่ผ่านมา ในด้านแหล่งกำเนิดของดนตรี การพัฒนาดนตรีในรูปแบบต่าง ๆ การศึกษามานุษยวิทยาดนตรีต้องมีการสืบค้นประวัติศาสตร์ เพื่อต้องการทราบเรื่องราวของดนตรีที่มีมาแต่ดั้งเดิม และการคงอยู่ของดนตรีตั้งแต่ออดีตจนถึงปัจจุบัน ทั้งยังเป็นการสะท้อนวิถีชีวิตวัฒนธรรมของกลุ่มคนที่ร่วมใช้ตัวดนตรีหรือบทเพลงนั้น ๆ ด้วย

ดนตรีเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมเป็นแนวคิด เป็นวิถีชีวิต แสดงถึงพฤติกรรมและการปฏิบัติที่ผู้คนในสังคมหนึ่ง ๆ ได้สั่งสมสืบทอดมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ก่อให้เกิดประโยชน์สุขและความกลมกลืนในสังคมเป็นอย่างดี วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ถ่ายทอดจากบุคคลไปสู่บุคคล และจากท้องถิ่นหนึ่งไปสู่อีกท้องถิ่นหนึ่ง การถ่ายทอดทางวัฒนธรรมเป็นไปได้โดยที่มนุษย์มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน (ปัญญา รุ่งเรือง, 2545, น. 2)

วิธีการและแนวคิดทางประวัติศาสตร์วัฒนธรรมข้างต้น สามารถนำมาใช้ในการศึกษา เหตุการณ์ บริบททางสังคมและวัฒนธรรม ความเป็นมาในอดีตของบทเพลงสำหรับเด็กของนายฉันท ขาววิไล โดยผู้วิจัยได้ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์สืบค้นข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ แผ่นเสียง รวมถึงตัว บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ แล้วนำข้อมูลที่ได้มารวบรวม เรียบเรียง และนำมาวิเคราะห์

1.2 ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่นิยม

ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่นิยม เป็นการศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์มักใช้วิธีการ ทางประวัติศาสตร์สืบย้อนเป็นส่วนใหญ่ ต่อมาการศึกษาวัฒนธรรมได้ขยายขอบเขต เพราะเกิด แนวคิดใหม่ ๆ ขึ้นมากมาย โดยเฉพาะทางด้านมานุษยวิทยาและวัฒนธรรม จึงเกิดแนวทางการศึกษา วัฒนธรรมแบบใหม่ ๆ นั่นก็คือศึกษาพฤติกรรมของคนในสังคมในรูปแบบบูรณาการ ซึ่งจะต้องศึกษา หน้าที่ของโครงสร้างของสังคมทุก ๆ โครงสร้าง ในขณะเดียวกันให้สัมพันธ์กันก็จะเข้าใจสังคมหนึ่ง ๆ ได้อย่างลึกซึ้งและถ่องแท้ เพราะสังคมหนึ่ง ๆ ประกอบไปด้วย โครงสร้างต่าง ๆ โครงสร้างของสังคม ก็คือส่วนประกอบของสังคมนั่นเอง แต่ละโครงสร้างจะทำหน้าที่ประสานสัมพันธ์กัน ถ้าขาดโครงสร้าง ใดโครงสร้างหนึ่งสังคมก็จะล่มสลายหรือหากโครงสร้างใดโครงสร้างหนึ่งทรุดโทรม หรือเสื่อมสลาย โครงสร้างนั้นก็จะทำหน้าที่ไม่ได้ดี จะเป็นผลกระทบไปถึงโครงสร้างอื่น ๆ เป็นลูกโซ่ สุดท้ายจะทำให้ สังคมนั้นเสื่อมทรามหรือล่มสลายลงไป แต่ในความเป็นจริงแล้วสังคมมีวิธีการปรับตัวได้เองกล่าวคือ เมื่อโครงสร้างใดโครงสร้างหนึ่งของสังคมเกิดเสื่อมทรามลงและทำงานล้มเหลว หรือบกพร่องไป สังคม จะหยุดชะงักระยะหนึ่ง และจะมีการเยียวยารักษาหรือปรับเปลี่ยนโครงสร้างนั้นให้ทำหน้าที่ได้ดี ดังเดิมเสียก่อน สังคมจึงจะก้าวเดินต่อไป สังคมจะมีการยับยั้งปรับเปลี่ยนโครงสร้างที่บกพร่องเสมอ ลักษณะนี้เป็นการปรับสมดุลของตัวเอง คือลักษณะการเคลื่อนไหวและไม่หยุดนิ่งของสังคมที่เรียกว่า การเคลื่อนไหวที่สมดุล

หน้าที่นิยม หมายถึงการตีความประเพณีใด ๆ ที่มนุษย์คิดขึ้นมาประเพณีปฏิบัติตาม ๆ กัน จนเป็นขบวนการและสถาบันล้วนแต่มีหน้าที่ตอบสนองความจำเป็นพื้นฐานอย่างใดอย่างหนึ่ง ของมนุษย์ทั้งสิ้น มันมีหน้าที่ในสังคมเสมอ สมาชิกในสังคมจึงนิยมประเพณีปฏิบัติ มนุษย์ มีความสามารถและมีปฏิกิริยาอยู่อย่างหนึ่ง คือจะคิดสิ่งใดขึ้นมาใช้จะต้องได้รับความสะดวกสบาย และพึงพอใจกับ สิ่งนั้น ๆ เสมอ หากเมื่อใดเห็นว่าสิ่งที่คิดขึ้นมานั้นไม่ดี ไม่เหมาะสม ไม่พึงพอใจแล้ว ก็จะขจัดสิ่งนั้น ทิ้งไป และคิดสิ่งใหม่ ๆ ที่ดีกว่า เหมาะสมกว่าขึ้นมาทดแทน เพื่อใช้ทำหน้าที่ ตอบสนองต่อไป

แนวทางการศึกษาด้านหน้าที่นิยมเหมาะสมกับการศึกษา และเข้าใจพฤติกรรมระดับพื้นฐาน หรือพฤติกรรมของคนในสังคม เพราะสามารถอธิบายได้ว่า คนเราจะทำอะไรได้นั้นก็จะทำเพราะ ความจำเป็นอย่างใดอย่างหนึ่ง นอกจากนี้ช่วยให้ผู้ศึกษาเข้าใจถึงพฤติกรรมอันก่อให้เกิดสถาบันต่าง ๆ ในสังคมมนุษย์ ตลอดจนรูปแบบ และระดับความเจริญของสถาบันเหล่านั้นซึ่งก็คือวัฒนธรรม

ของสังคมหนึ่ง ๆ นั้นเอง เช่น เราเรียกสถาบันทางเศรษฐกิจว่า วัฒนธรรมทางเศรษฐกิจ เป็นต้น (นิยพวรรณ วรณศิริ, 2540, น. 108-119)

จากแนวคิดของทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่นิยมข้างต้น ผู้วิจัยสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาโครงสร้างและหน้าที่ของคนในสังคมที่สะท้อนมาจากบทเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขาวโละ เพื่อได้ทราบถึงบทบาทหน้าที่ของคนในสังคม ตลอดจนแนวคิดและพฤติกรรมของคนในสังคมในขณะนั้น สามารถนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการวิเคราะห์ถึงคุณค่าทางด้านสังคมที่ปรากฏในบทเพลง

1.3 ทฤษฎีการขัดเกลาทางสังคม

การขัดเกลาทางสังคม หมายถึง กระบวนการที่คนเรียนรู้การเป็นสมาชิกของกลุ่มหรือของสังคม โดยนำบรรทัดฐานและค่านิยมทางสังคมมาเป็นของตนและเรียนรู้ในการปฏิบัติตนตามบทบาทและภาระหน้าที่ทางสังคม

จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์ และคณะ (2552, น.43-44) กล่าวถึงหลักการของทฤษฎีการขัดเกลาทางสังคมไว้ว่าการขัดเกลาทางสังคม เป็นกระบวนการทางสังคมกับทางจิตวิทยา ซึ่งมีผลทำให้บุคคลมีบุคลิกภาพตามแนวทางที่สังคมต้องการ สามารถทำได้ 2 ทาง คือ ทางตรง เช่น พ่อแม่สอนลูก ครูสอนนักเรียน และทางอ้อม เช่น การเข้าฟังการบรรยาย การอ่านหนังสือ เป็นต้น

การขัดเกลาทางสังคมมีจุดมุ่งหมาย ดังนี้

1. เพื่อช่วยเพราะความเป็นระเบียบวินัยขั้นพื้นฐาน ความมีระเบียบวินัยนี้จำเป็นต้องมีการปลูกฝังให้แน่นจนเกิดเป็นนิสัยถาวรในตัวบุคคล
2. เพื่อสอนให้บุคคลรู้จักบทบาททางสังคม ซึ่งมนุษย์ในสังคมมีบทบาทที่แตกต่างกันออกไปตามสถานภาพหรือตำแหน่งที่ได้รับ
3. ทำให้บุคคลมีความชำนาญและทักษะในด้านต่าง ๆ พร้อมทั้งจะเข้าร่วมในกิจกรรมทางสังคมได้

สุวรรณา เกรียงไกรเพชร (2529, น. 72-79) กล่าวถึงเพลงเด็กกับกระบวนการอบรมทางสังคมในวัยเยาว์ ไว้ว่า ในอดีตวัฒนธรรมมุขปาฐะจัดเป็นวิธีการสำคัญที่สุดในกระบวนการอบรมทางสังคม เป็นกระบวนการที่สังคมถ่ายทอดค่านิยมทางสังคมวัฒนธรรมให้แก่สมาชิกของสังคมนั้น พร้อมทั้งชี้แนะถึงแนวทางการประพฤติปฏิบัติในการดำเนินชีวิตตามที่สังคมเห็นว่าเหมาะสม

เพลงเด็กมีบทบาทกับกระบวนการอบรมสมาชิกวัยเยาว์ของสังคมให้รู้จักและเข้าใจสิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมในแง่ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับครอบครัว และสมาชิกในครอบครัว ซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมที่ใกล้ชิดตัวเด็กมากที่สุด

2. ความสัมพันธ์ระหว่างเพศและการควบคุมของสังคม

3. ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับโลกธรรมชาติ

นอกจากความสัมพันธ์ในระดับต่าง ๆ แล้ว เพลงเด็กยังมีบทบาทในการชี้แนะค่านิยมเบื้องต้นหรือค่านิยมพื้นฐานที่มีลักษณะไม่ซับซ้อน แต่มีความสำคัญกับบทบาทในการควบคุมแนวคิดในการดำเนินชีวิตในสังคม เช่น ค่านิยมเกี่ยวกับความกตัญญู ความซื่อสัตย์ และความรับผิดชอบ เป็นต้น

จากข้อความข้างต้น แสดงให้เห็นว่าบทเพลงมีบทบาทสำคัญต่อสังคม มีส่วนช่วยในการขัดเกลาสมาชิกในสังคมให้เรียนรู้ในการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ทางสังคม โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนที่จะต้องเติบโตมาเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้า บทเพลงสำหรับเด็กจึงมีบทบาทต่อสังคมในแง่ของการสอนให้รู้จักและเข้าใจสิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม ทั้งยังเป็นเครื่องกล่อมเกลาให้เกิดอุปนิสัยอันดีงามด้วย

1.4 ทฤษฎีสุนทรียศาสตร์

ตามความหมายในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 สุนทรียภาพ เป็นเรื่องของความงามในธรรมชาติหรืองานศิลปะที่แต่ละบุคคลสามารถเข้าใจและรู้สึกได้ ความเข้าใจและรู้สึกของแต่ละบุคคลที่มีต่อความงามในธรรมชาติหรืองานศิลปะ สามารถกล่าวได้ว่า สุนทรียภาพเกี่ยวข้องกับการรับรู้ของมนุษย์โดยตรงในเรื่องของความสวยงามของธรรมชาติและ ความสวยงามที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ ผลงานด้านศิลปะทางด้านทัศนศิลป์ ดนตรี นาฏศิลป์ และวรรณศิลป์ สุนทรียศาสตร์จึงเป็นศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องของความงามของศิลปะ (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2561, น. 139-145)

บามการ์เตน (Alexander Baumgarten) นักปรัชญาชาวเยอรมัน ให้ความหมายของสุนทรียศาสตร์ (Aesthetics) หมายถึง สิ่งที่ได้รับรู้ได้โดยความรู้สึกซึ่งตรงกันข้ามกับสิ่งที่รับรู้โดยความคิด

สุนทรียศาสตร์นำไปใช้ศึกษาในด้านต่าง ๆ กล่าวคือ สุนทรียศาสตร์เชิงวิทยาศาสตร์ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ในเรื่องความงามหรือกระบวนการในเรื่องของความงาม เช่น การทดลองในเรื่องของการรับรู้ของคนในเรื่องรูปแบบการประพันธ์เพลง การประสานเสียง ส่วนสุนทรียศาสตร์เชิงปรัชญาศึกษาเกี่ยวกับธรรมชาติของความงาม ได้แก่ การอธิบายถึงธรรมชาติสุนทรียวัตถุ สุนทรียประสบการณ์ และเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินคุณค่าในเชิงสุนทรียภาพซึ่งนำไปสู่สุนทรียชาบซึ่ง

สุนทรียศาสตร์เป็นเรื่องของความงามของวัตถุซึ่งเป็นคุณค่าภายในของวัตถุนั้น ๆ มิได้มองที่คุณค่าภายนอกหรือคุณค่าในเชิงประโยชน์ใช้สอย สุนทรียศาสตร์และเทคโนโลยีจึงมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน ในขณะที่เทคโนโลยีพยายามสร้างสรรค์สิ่งที่ทำให้ชีวิตมนุษย์สะดวกสบายมากขึ้น ซึ่งเป็นการสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ใช้สอย สุนทรียศาสตร์มุ่งสร้างสรรค์เพื่อแสดงคุณค่าแห่งความงามในตัวของสิ่งนั้น มิได้คำนึงถึงประโยชน์ใช้สอยเป็นเบื้องต้น มนุษย์ไม่สามารถใช้สอย

สิ่งเหล่านี้ได้โดยตรงดังเช่นผลงานของเทคโนโลยี อย่างไรก็ตาม สิ่งที่มีมนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นโดยนัยของสุนทรียศาสตร์ให้ความสุข ความเต็มเปี่ยม ความเอิบอิ่ม ความซาบซึ้งกับมนุษย์ ทำให้มนุษย์รับรู้หรือรู้สึกในความงามของสิ่งเหล่านั้นเช่นเดียวกับในธรรมชาติ ความงามตามธรรมชาติที่ปรากฏต่อหน้ามนุษย์ทำให้มนุษย์เกิดความเอิบอิ่มในความรู้สึก เกิดความชื่นชมในคุณค่าของความงามตามธรรมชาติ สุนทรียภาพทั้งจากการสร้างสรรค์โดยมนุษย์และธรรมชาติ ทำให้มนุษย์รู้ถึงความงาม เข้าใจในคุณค่า และชื่นชมกับสุนทรียภาพต่าง ๆ เหล่านั้น ความรู้สึกเหล่านี้มิใช่เกิดขึ้นได้ง่าย ๆ หรือเกิดขึ้นกับใครได้ทุกคน ย่อมต้องมีการเรียนรู้พัฒนาไปตามขั้นตอน

องค์ประกอบของสุนทรียศาสตร์

สุนทรียศาสตร์หรือเรื่องของความงามนั้นมีองค์ประกอบหลายอย่างที่เกี่ยวข้องในการรับรู้หรือรู้สึกถึงความงาม องค์ประกอบแรกคือ วัตถุหรือสิ่งต่าง ๆ ที่มีความงาม ซึ่งได้แก่ สุนทรียวัตถุ องค์ประกอบต่อมา คือ การรับรู้หรือรู้สึกถึงความงามของสุนทรียวัตถุ ซึ่งได้แก่ สุนทรียประสบการณ์ และองค์ประกอบสุดท้ายคือ ความรู้สึกถึงคุณค่าและชื่นชมสุนทรียวัตถุนั้น ซึ่งได้แก่ สุนทรียซาบซึ้ง

1) สุนทรียวัตถุ (Aesthetic Object) คือ ความงามหรือคุณลักษณะของวัตถุซึ่งสามารถรับรู้ได้ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้าในธรรมชาติ ได้แก่ เสียงนกร้องที่ไพเราะ ทศนิยาภาพของใบไม้ยามเปลี่ยนสี ในทางดนตรี ศิลปวัตถุ ได้แก่ บทเพลง สุนทรียวัตถุจำเป็นต้องมีองค์ประกอบของความงดงามครบถ้วน องค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านี้ทั้งในทางธรรมชาติและในทางศิลปะมีรายละเอียดปลีกย่อยแตกต่างกันออกไป จะกล่าวถึงสุนทรียวัตถุทางโสตศิลป์ นั่นคือ บทเพลง

บทเพลงจัดเป็นสุนทรียวัตถุทางโสตศิลป์ มีการผสมกลมกลืนและความขัดแย้งของการจัดองค์ประกอบต่าง ๆ จนเป็นบทเพลง มีความพอดี แสดงถึงคุณค่าของโสตศิลป์โดยสมบูรณ์ องค์ประกอบพื้นฐานทางดนตรีครบถ้วน ได้แก่ เรื่องของจังหวะ ทำนอง เสียงประสาน รูปพรรณ สีสัน ลักษณะของเสียง และรูปแบบ องค์ประกอบเหล่านี้เมื่อนำมารวมกันโดยสร้างหรือกฎเกณฑ์ตามหลักการและทฤษฎีทางโสตศิลป์ ทำให้เกิดเป็นดนตรีที่มีคุณค่า มีความไพเราะ เป็นบทเพลงที่จัดว่าเป็นสุนทรียวัตถุ โครงสร้างหรือกฎเกณฑ์ในแต่ละยุคแต่ละสมัยมีความแตกต่างกัน บางยุคอาจมีการเน้นองค์ประกอบดนตรีบางอย่างมากกว่าองค์ประกอบดนตรีอื่น ๆ ดังนั้น บทเพลงในแต่ละยุคแต่ละสมัยจึงมีความแตกต่างกันออกไป

2) สุนทรียประสบการณ์ (Aesthetic Experience) คือ ประสบการณ์เกี่ยวเนื่องกับการรับรู้คุณลักษณะของสุนทรียวัตถุ ในทางดนตรีการรับรู้ที่สำคัญเกิดขึ้นจากการฟัง ซึ่งเป็นกระบวนการทางปัญญาเชิงปริมาณและคุณภาพ สุนทรียประสบการณ์เป็นประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความรู้ ความคิด และความรู้สึก ดังนั้น ผู้ที่จะเกิดสุนทรียประสบการณ์จะต้องมีความรู้มากพอในการรับรู้ความงามหรือคุณลักษณะในสุนทรียวัตถุนั้น กระบวนการทางปัญญาเชิงปริมาณทางดนตรี ได้แก่ การรับรู้ของความงามในเชิงศึกษา วิเคราะห์ วิจักษ์ หรือเปรียบเทียบ เพื่อความเข้าใจหรือ

วัตถุประสงค่อื่น ๆ มิใช่เพื่อรับรู้ให้เห็นถึงความงามและรู้สึกเข้าถึงความงามในขณะนั้น อย่างไรก็ตาม การรับรู้เชิงปริมาณทำให้เกิดความเข้าใจคุณลักษณะโครงสร้างของสุนทรียวัตถุหรือบทเพลง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญเช่นกันในการศึกษาเพื่อนำไปสู่ความเข้าใจในเรื่องสุนทรียรสของดนตรี

นอกจากนี้กระบวนการในการรับรู้เพื่อเกิดสุนทรียดนตรี จำเป็นต้องเป็นกระบวนการทางปัญญาเชิงคุณภาพ กล่าวคือ ในขณะรับรู้ถึงความงามของสุนทรียวัตถุนั้น ผู้รับรู้จำเป็นต้องมองเห็นหรือสัมผัสกับคุณลักษณะเฉพาะของสุนทรียวัตถุได้ในขณะนั้น โดยรับเอาความงามเข้าไปสู่ความรู้สึกของตนเองทำให้เกิดความรู้สึกสุนทรียะขึ้น การรับรู้เชิงคุณภาพนี้เป็นการรับรู้ที่เกิดขึ้นเฉพาะเวลานั้น ในขณะที่ผู้รับรู้สัมผัสกับสุนทรียวัตถุเฉพาะแต่ละบุคคล ไม่สามารถถ่ายทอดหรืออธิบายให้คนอื่นเกิดความรู้สึกสุนทรียะขึ้นได้ ซึ่งการรับรู้เชิงคุณภาพเท่านั้นที่ทำให้เกิดสุนทรียประสบการณ์ได้ ถ้าผู้นั้นรับรู้ความงามของสุนทรียวัตถุในเชิงปริมาณสุนทรียประสบการณ์ย่อมไม่เกิดขึ้น เช่น การไปชมการแสดง การบรรเลงดนตรี ผู้ที่เกิดการรับรู้โดยกระบวนการปัญญาเชิงคุณภาพเป็นผู้มีความเข้าใจ เคยศึกษาเรื่องดนตรีมาก่อน มีความรู้ในการฟังเพลงเป็นอย่างดี สามารถรับรู้ความงามของดนตรีซึ่งเป็นสุนทรียวัตถุทางโสติศิลป์ได้ โดยในขณะที่นั่งฟังเพลง ผู้นั้นจะใช้ปัญญาและความรู้ในการรับรู้ความงามของบทเพลงนี้ซึ่งได้รับการร้อยเรียงมาเป็นอย่างดี สามารถสัมผัสกับสื่อของเสียงดนตรีได้ตลอดระยะเวลาในการฟัง กระบวนการเหล่านี้ย่อมส่งผลให้ผู้นั้นเกิดสุนทรียประสบการณ์ขึ้นได้ในที่สุด แต่ผู้หนึ่งที่มาชมการแสดง การบรรเลงดนตรี โดยต้องการมาดูว่าเป็นอย่างไร ต้องการมาศึกษาว่าบทเพลงเป็นอย่างไร ประสบการณ์ในการฟังมิใช่มุ่งเพื่อเข้าถึงสุนทรียภาพในดนตรี หากแต่ต้องการได้ข้อมูลบางอย่างในดนตรีเพื่อความรู้หรือความเข้าใจเท่านั้น

สุนทรียประสบการณ์เป็นเรื่องละเอียดอ่อนที่เกิดขึ้นในความคิดและความรู้สึก ซึ่งเป็นผลจากการรับรู้ความงามสุนทรียวัตถุ สุนทรียประสบการณ์จึงเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อมีสุนทรียวัตถุ มีผู้รับรู้ซึ่งต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของสุนทรียภาพ และมีความรู้สึกเป็นสื่อรับรู้ด้วย โดยใช้กระบวนการรับรู้เชิงคุณภาพ สุนทรียประสบการณ์ที่แท้จริง

3) สุนทรียซาบซึ้ง (Aesthetic Experience) คือ ความรู้สึกที่เกิดขึ้นต่อเนื่องมาจากสุนทรียประสบการณ์ โดยเมื่อผู้รับรู้เกิดประสบการณ์คือเข้าถึงความงามหรือสัมผัสกับสุนทรียภาพของสุนทรียวัตถุแล้ว ผู้รับรู้ให้คุณค่ากับความงามนั้น ทำให้เกิดความซาบซึ้งในที่สุด ผลที่ได้รับนี้คือสุนทรียซาบซึ้ง

ความซาบซึ้งเป็นคำที่ใช้กันโดยทั่วไปนั้นมีความหมายถึงสุนทรียซาบซึ้ง กว่าจะเกิดความซาบซึ้งในสิ่งใดนั้นจำเป็นต้องผ่านกระบวนการต่าง ๆ เป็นขั้นตอน ความซาบซึ้งจึงมิได้เกิดขึ้นง่าย ๆ นอกจากนี้ความซาบซึ้งยังมีระดับอีกด้วย ผู้ใดมีความรู้ในการรับรู้สุนทรียประสบการณ์มาก ย่อมเห็นคุณค่าของสุนทรียวัตถุได้มาก จึงเป็นผู้ซาบซึ้งในสิ่งนั้นได้มากกว่าผู้ที่มีความรู้น้อยกว่า

องค์ประกอบของสุนทรียรสดนตรี ได้แก่ สุนทรียวัตถุคือบทเพลง สุนทรียประสบการณ์ คือการฟังโดยกระบวนการทางปัญญาเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณประกอบกัน และสุนทรียซาบซึ้ง คือ ผลอันเกิดขึ้นในความรู้สึกของผู้ฟัง เป็นองค์ประกอบในรูปกระบวนการของการรับรู้เพื่อเข้าถึง

ดนตรีเป็นเรื่องของโสตศิลป์ซึ่งเกี่ยวข้องกับความงามของเสียง ดังนั้น ในการศึกษาด้านดนตรี จึงจำเป็นต้องศึกษาทำความเข้าใจในเรื่องความงามของดนตรีทั้งทางด้านสาระดนตรีโดยตรง และกระบวนการทางสุนทรียศาสตร์ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในความงามของดนตรีอย่างแท้จริง ซึ่งนำไปสู่การรับรู้ซาบซึ้งในคุณค่าและความงามของดนตรี ความเข้าใจและการมีประสบการณ์ทางสุนทรียะเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าทางดนตรี ซึ่งเป็นผลทำให้ดนตรีสามารถดำรงอยู่ในสังคมมนุษย์ได้ต่อไป

การเข้าถึงความงามของบทเพลงซับซ้อนสำหรับเด็ก ผู้ฟังจะต้องเข้าใจถึงบทเพลง เข้าใจทำนอง บทร้องของเพลง และใช้กระบวนการทางสุนทรียศาสตร์เข้าถึงความงาม คุณค่าของบทเพลงโดยการฟัง การอ่าน การบรรเลงหรือการขับร้อง และจะเกิดความซาบซึ้งต่อบทเพลง มากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับความรู้ในการรับรู้ของผู้ฟัง

2. สาระที่เกี่ยวข้อง

2.1 การศึกษาไทยหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง

1) พัฒนาการด้านการศึกษาของประเทศไทย

เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 เป็นระบอบประชาธิปไตย การศึกษาได้เข้ามาสู่ระบบสากล โดยมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด จึงได้มีการจัดการศึกษาตามแนวรัฐธรรมนูญ โดยยึดถือ “แผนการศึกษาชาติ” หรือ “แผนการศึกษาแห่งชาติ” และกฎหมายการศึกษาเฉพาะเรื่องต่าง ๆ ตลอดจนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ เป็นแนวทางในการจัดการศึกษา

พัฒนาการของการศึกษาไทยในสมัยรัชกาลที่ 9 ในช่วงห้าทศวรรษแห่งการครองราชย์ระหว่างปี พ.ศ. 2489-2539 เป็นช่วงเวลาที่ประเทศไทยได้พัฒนาการศึกษาเป็นอันมากทั้งด้านปรัชญา แนวคิด โครงสร้างระบบการศึกษา หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

นับตั้งแต่เสด็จขึ้นครองราชย์ในช่วง พ.ศ. 2489-2503 ได้ประกาศใช้แผนการศึกษาชาติเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาดังต่อไปนี้

แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2494 กำหนดไว้ว่า “รัฐมีความมุ่งหมายให้พลเมืองได้รับการศึกษาพอเหมาะแก่สภาพ” กล่าวคือ ให้บุคคลได้รับการศึกษาตามแก่สติปัญญาและทุนทรัพย์ โดยมีแนวการจัดการศึกษา 4 ประการ คือ จริยศึกษา พลศึกษา พุทธิศึกษา และหัตถศึกษา แบ่งการศึกษาเป็น 5 ระดับ คือการศึกษาขั้นอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา เตรียมอุดมศึกษา และอาชีวศึกษาขั้นสูงและอุดมศึกษา และต่อมารัฐบาลได้ประกาศใช้

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2503 ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอย่างสำคัญ เพราะแผนนี้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องหาทางสนับสนุนบุคคลที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ให้ได้เรียนสูงสุดตามควร แก่สติปัญญาความสามารถ (พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์, 2555, น. 27-31)

2) หลักสูตรประโยคประถมศึกษา

2.1) หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2491 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2491, น. 17) ปรับปรุงแก้ไขจากหลักสูตรชั้นประถมศึกษา พ.ศ. 2480 ให้เหมาะสมกับยุคสมัย มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เด็กอ่านออกเขียนได้โดยรวดเร็ว และจัดวิชาการให้เหมาะสมกับระดับชั้น โดยเริ่มใช้หลักสูตรฉบับนี้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2492

ในรายวิชาขับร้อง มุ่งเน้นสอนให้นักเรียนได้เรียนรู้เพลงรักชาติบ้านเมือง เพลงของโรงเรียน เพลงอัตรากำลัง 2 ชั้น และเพลงพื้นเมือง โดยฝึกหัดร้องเป็นหมู่และร้องเดี่ยว มีความมุ่งหมาย ดังนี้

1. ฝึกการใช้เสียงดนตรี และให้รู้จักจังหวะ
2. ให้เพลิดเพลินรำเริง และรู้จักใช้เวลาให้เกิดประโยชน์
3. ให้การร้องเพลงเป็นเครื่องกลมเกลียวให้เกิดอุปนิสัยอันดีงาม

2.2) หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2498 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2498, น. 57-59) กระทรวงศึกษาธิการได้ปรับปรุงแก้ไขจากหลักสูตรชั้นประถมศึกษา พ.ศ. 2491 ให้เหมาะสมกับกาลสมัยมากยิ่งขึ้น และเริ่มใช้หลักสูตรฉบับนี้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2498 ความมุ่งหมายเพื่อให้เกิดการศึกษาขั้นนี้เป็นการพัฒนาความงอกงามของเด็กในทางกายภาพ ในทางสติปัญญา ในทางสังคม เพื่อให้พร้อมที่จะเติบโตขึ้นเป็นพลเมืองที่เหมาะสมในระบอบเสรีประชาธิปไตย

ในหลักสูตรฉบับนี้วิชาดนตรีอยู่ในหมวดสังคมศึกษา มีความมุ่งหมาย ดังนี้

1. เพื่อให้เกิดความเพลิดเพลินในการร้องเดี่ยวและร้องหมู่
2. เพื่อให้เกิดความรู้สึกถึงจังหวะเมื่อได้ยินเสียงดนตรี
3. เพื่อให้เกิดพัฒนาการของเสียงและการออกเสียงที่มีคุณภาพ และสามารถเลียนเสียงได้
4. เพื่อส่งเสริมให้มีโอกาสสำหรับร่วมกันในการเล่นดนตรีเสมอ ๆ
5. เพื่อส่งเสริมความเป็นปึกแผ่นร่วมกันทางจิตใจ เช่น เมื่อได้ร้องเพลงสรรเสริญพระบารมี

เพลงชาติ เป็นต้น

6. เพื่อสามารถเข้าใจอ่านโน้ตง่าย ๆ ได้
7. เพื่อให้เข้าใจในความไพเราะของการร้องประสานเสียงและสามารถร้องได้

ในส่วนของการร้องเพลง มีรายละเอียดการจัดการสอน ดังนี้

1. ให้ร้องเพลงง่าย ๆ ถูกต้องตามเสียงและจังหวะ โดยให้ผู้เรียนเข้าใจจังหวะ แล้วจึงให้ร้องเนื้อเพลง เลียนแบบร้องได้ตามเสียงหรือทำนองนั้น ๆ ตามอย่างครู

2. ให้รู้จักออกเสียงได้ถูกต้อง และชัดเจนตามโน้ตสากล

3. ให้เรียนเพลงง่าย ๆ ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนด มีทั้งเพลงทำนองเพลงไทย เพลงสากล และเพลงไทยสากลในปัจจุบันที่ได้รับรองกันโดยทั่วไป

2.3) หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2502 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2502, น. 1) เป็นหลักสูตรสำหรับใช้ในโรงเรียนปรับปรุง เนื่องจากเดิมหลักสูตรศึกษานำหนักไปในทางความเจริญงอกงามของเด็กในทางสติปัญญาและความรู้ โดยเฉพาะความรู้ในทางหนังสือ ด้วยสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เด็กควรจะได้รับ การส่งเสริมให้มีความเจริญและความสามารถในทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และทางสังคม พร้อมกันไปทุกด้าน ทั้งนี้โดยคำนึงถึงสภาพทางธรรมชาติและวัฒนธรรม

กระทรวงศึกษาธิการ (2502, น. 50-53) ความมุ่งหมายในหมวดศิลปศึกษา ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวิชาดนตรี นาฏศิลป์ และขับร้อง กระทรวงศึกษาธิการ ระบุไว้ว่า

1. ให้เด็กได้แสดงความรู้สึก ความสนใจ และความถนัดตามธรรมชาติโดยเสรี

2. ให้รู้จักใช้ศิลปะเพื่อส่งเสริมความเจริญทางด้านจิตใจ และอารมณ์

3. ให้ความคิดริเริ่ม และสร้างสรรค์ เพื่อส่งเสริมศิลปะ วัฒนธรรม ให้มีความชื่นชม และรู้คุณค่าในศิลปะของชาติ

4. ให้รู้จักใช้ศิลปะเพื่อความเพลิดเพลิน ร่าเริง และผ่อนคลายอารมณ์ในเวลาว่าง

5. ให้รู้จักฟังเพลง ร้องเพลง ฟ้อนรำ ฟังและเล่นดนตรีพอสมควร

วิชาขับร้องและดนตรีมีการจัดการเรียนการสอนทั้งหมด 4 ระดับชั้น มีรายละเอียด ดังนี้

1. ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ให้ร้องเพลงง่าย ๆ เช่น เพลงพื้นเมือง เพลงไทยเดิม เพลงไทยสากลได้ เนื้อเพลงให้เหมาะสมกับวัย เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ประจำวัน

2. ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ให้ร้องเพลงที่มีเนื้อและทำนองยากขึ้น ควรส่งเสริมให้ ออกเสียงให้ชัดเจนและถูกต้องตามทำนองและจังหวะ มีทั้งเพลงพื้นเมือง เพลงไทยเดิมและเพลงไทยสากล ควรคัดเลือกเพลงที่ส่งเสริมรสนิยมที่ดี เพลงที่เป็นคติ เพลงปลุกใจที่ไม่ยากเกินความสามารถของเด็ก

3. ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้ร้องเพลง โดยวิธีต่าง ๆ เช่น ร้องหมู่ ร้องรับ หรือร้องเดี่ยว และพยายามฝึกฝนเรื่องเสียง ทำนอง และจังหวะให้มากขึ้น เพลงที่ใช้ร้อง คือ เพลงพื้นเมือง เพลงไทยเดิม และเพลงไทยสากล ควรคัดเลือกเพลงที่ส่งเสริมรสนิยมที่ดี เพลงที่เป็นคติ เพลงปลุกใจที่ไม่ยากเกินความสามารถของเด็ก

4. ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้เด็กได้ฝึกฝนทักษะให้ชำนาญยิ่งขึ้น ในการฟังเพลง ร้องเพลง รำเต้น และให้รู้จักใช้เครื่องดนตรีอย่างง่าย ๆ และเปิดโอกาสให้เด็กใช้ทักษะที่ฝึกฝนไว้ในโอกาสต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการแสดงออกให้มากยิ่งขึ้น ให้เด็กได้ศึกษาหลักเกณฑ์การร้องเพลง จังหวะ ดนตรี และแบบแผนในการเต้น การรำ ตามความเหมาะสมกับวัย และพยายามฝึกให้เด็กรู้จักโน้ตสากล

2.4) หลักสูตรประโยคประถมศึกษา พ.ศ. 2503 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2503 น. 2-3) แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือระดับประโยคประถมศึกษาตอนต้น 4 ปี และประโยคประถมศึกษาตอนปลาย 3 ปี โดยมีจุดมุ่งหมายเช่นเดียวกันทั้ง 2 ระดับตามที่กำหนดไว้คือ มุ่งที่จะส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก เพื่อให้สามารถดำรงตนเป็นพลเมืองดีของชาติในระบอบประชาธิปไตย โดยฝึกฝนอบรมให้นำไปสู่คุณลักษณะสำคัญ 4 ประการ คือ

1. คุณลักษณะเกี่ยวกับความเจริญแห่งตน เช่น ใฝ่มีนิสัยรักการอ่าน ริเริ่มสร้างสรรค์ รับผิดชอบต่อน้ำที่ รู้จักคุณค่าของความงามและศิลปะ มีวินัยในตนเอง และมีความคุณธรรมจริยธรรม

2. เกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์ เช่น รู้จักเคารพผู้อื่น มีมารยาทและสัมมาคารวะ ทำงานเป็นหมู่คณะ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมยิ่งกว่าส่วนตน

3. เกี่ยวกับความสามารถในการครองชีพ เช่น มานะอดทน ขยันหมั่นเพียร มีความซื่อสัตย์ สุจริต มีนิสัยรักการประหยัด นิยมใช้ของไทย

4. เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อหน้าที่พลเมือง เช่น รู้สิทธิหน้าที่ รู้กฎระเบียบและวัฒนธรรมอันดี รับฟังความคิดเห็นผู้อื่น รักษาสาธารณสมบัติ และรู้รักษาทรัพยากรธรรมชาติ

กระทรวงศึกษาธิการ (2503, น. 36-39) ส่วนความมุ่งหมายเฉพาะในการสอนศิลปศึกษา กระทรวงศึกษา ระบุว่า เพื่อให้เด็กมีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ความสามารถและทัศนคติพหุเหมาะกับวัย ในส่วนที่เกี่ยวกับดนตรีและนาฏศิลป์ทั้งสองระดับชั้นกำหนดไว้เพียงข้อเดียวคือ “ให้รู้จักฟังเพลง ร้องเพลง ฟ้อนรำ ฟังและเล่นดนตรีพอสมควร”

รายละเอียดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนทางดนตรีและนาฏศิลป์ปรากฏอยู่ในเอกสารประกอบหลักสูตรประถมศึกษาของกรมวิชาการ สรุปได้ว่า การศึกษาดนตรีในโรงเรียนต้องประกอบด้วยส่วนสำคัญ 6 ส่วน คือ

1. การร้องเพลง
2. การรู้คุณค่าของดนตรี
3. การส่งเสริมพัฒนาการทางจังหวะลีลาในดนตรี
4. การเรียนรู้โครงสร้างของดนตรี
5. ดนตรีภาคบรรเลง
6. การสร้างสรรค์ทางดนตรี

นอกจากส่วนสำคัญทั้ง 6 ส่วนดังกล่าวแล้ว ในการเรียนดนตรียังต้องก่อให้เกิดผลอีก 5 ประการ คือ

1. การเรียนเพื่อให้ทราบเหตุผล
2. การเรียนเพื่อให้เกิดความชื่นชม

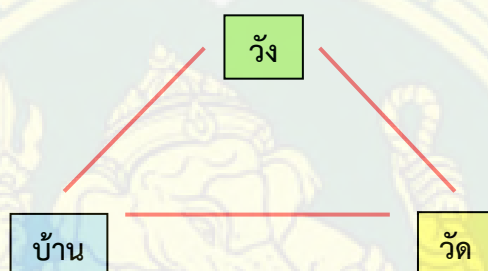
3. การเรียนภาษา หมายถึง วรรณคดีทางดนตรี
4. การเรียนโดยการกระทำ
5. การเรียนโดยการทบทวน

2.2 เพลงขับร้องสำหรับเด็ก

ความเป็นมาและพัฒนาการของเพลงขับร้องสำหรับเด็ก

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ พูนพิศ อมาตยกุล กล่าวถึงความเป็นมาของเพลงขับร้องสำหรับเด็ก ไว้ดังนี้

ในอดีตก่อนที่จะมีกระทรวงศึกษาธิการ สังคมไทยโบราณมีการสอนเพลงสำหรับเด็กกันมาในบ้าน โดยสังคมไทยโบราณตั้งอยู่บนสามเหลี่ยม คือ บ้าน วัด และวัง

ภาพที่ 1 สามเหลี่ยมบ้าน วัด วัง

ที่มา: ผู้วิจัย

วัฒนธรรมไทยไม่ว่าจะเป็นเรื่องของเพลงดนตรี เรื่องของการศึกษาเล่าเรียน เรื่องอาหารการกิน เรื่องรักษาโรคจะวางอยู่บนพื้นฐานที่มั่นคงสามฐาน คือ บ้าน วัด และวัง วัฒนธรรมมีองค์ประกอบสำคัญที่สุด อยู่ 3 ประการ คือ ความเชื่อ ค่านิยม และระเบียบแบบแผน เช่น พิธีการไหว้ครูของไทยเป็นวัฒนธรรม เพราะมีความเชื่อ เรื่องเทวดา มีค่านิยม คือต้องมีการไหว้ครูกันในวันพฤหัสบดีและไหว้กันทุกปี มีการจับมือในการสอนดนตรี และต้องมีระเบียบแบบแผน ก็คือมีระเบียบวิธีการไหว้ครู สิ่งใดก็ตามที่ประกอบขึ้นด้วยความเชื่อ ค่านิยม และระเบียบแบบแผน สิ่งนั้นจัดได้ว่าเป็น วัฒนธรรม

วัฒนธรรมคือสิ่งที่มนุษย์ใช้สมองคิดขึ้น สัตว์ใช้สมองในการทำหน้าที่อื่น ๆ เช่น การหาอาหาร การกิน การเคลื่อนไหว และการสืบพันธุ์ เป็นต้น แต่จะไม่มีพื้นที่ในสมองที่ใช้สำหรับในการที่จะสร้างวัฒนธรรม สร้างสิ่งที่เป็นความเชื่อ สร้างสิ่งที่เป็นค่านิยม สร้างสิ่งที่เป็นระเบียบแบบแผนขึ้นมาได้ มีแต่มนุษย์เท่านั้นที่มีสมองประเสริฐกว่าสิ่งมีชีวิตทั้งหลายในโลกนี้ ที่สามารถสร้างวัฒนธรรมอันประกอบด้วยความเชื่อ ค่านิยม และระเบียบแบบแผน

คำว่า ระเบียบแบบแผน สามารถแยกประเด็นออกได้หลายประเด็น อย่างเช่น ระเบียบที่เคารพนับถือปฏิบัติกันในกลุ่มชนนั้น ๆ เช่น การกราบไหว้พ่อแม่ ครูบาอาจารย์ พระสงฆ์ เป็นต้น

นอกเหนือไปจากระเบียบแบบแผน สามารถนำมาสานต่อ สืบสานได้ เป็นความสำคัญอันดับที่ 4 การสอนต่อหรือสืบสานได้นั้น มีวิธีการคือ การสอนต่อด้วยปากหรือในการกระทำ และทำอย่างเป็นประจำ แต่สิ่งที่เกิดตามมาจากนั้นก็คือ มีการบันทึก ความเชื่อ ค่านิยม และระเบียบแบบแผนนั้น เอาไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เพราะฉะนั้นตัวอักษร หรือภาษา หนังสือ กลายเป็นเครื่องสื่อความหมาย ที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง และเป็นวัฒนธรรมอันดับที่ 4 ที่ทำให้วัฒนธรรมนั้นเจริญรุ่งเรืองและยังดำรงอยู่ได้ สามารถสืบทอดได้ง่ายขึ้น เพราะปรากฏเป็นสัญลักษณ์หนังสือ เป็นรูปภาพ เป็นเสียงเพลง

การสืบทอดเสียงเพลง เริ่มต้นจากแม่กล่อมลูกขึ้นต้นด้วยเสียง เอ เอ เอ แต่ไม่มีคำพูด ไม่มีคำร้อง ต่อมาก็ใส่คำร้องคำพูดลงไปในทำนองนั้น เสียง บทร้องและทำนองเพลง จึงกลายเป็นสิ่งที่จารึกหรือบันทึกเอาไว้ เสียงเพลงเหล่านี้มีค่านิยมในการสืบสานต่อมาได้ มีความเชื่อว่า ถ้ากล่อมให้ ลูกนอน ลูกก็จะหลับเร็ว หรือหลับด้วยความอบอุ่นใจว่ามีแม่อยู่ข้าง ๆ ตลอดเวลา การที่จะนอนหลับได้อย่างนั้น หมายความว่ามีความปลอดภัยด้วย ฉะนั้นเพลงกล่อมเด็กในที่สุดจึงกลายเป็นวัฒนธรรมที่แข็งแกร่งมาก คนไทยก็ใช้เพลงกล่อมเด็กมาโดยตลอด แม่ที่ไม่เคยร้องเพลงกล่อมเลย พอมีลูกก็จำเป็นต้องร้องกล่อมเด็ก ญาติผู้ใหญ่หลายท่านก็ช่วยในการร้องขับกล่อมเหล่านี้ได้ด้วย ดังนั้น เพลงเหล่านี้จึงเป็นส่วนของ วัฒนธรรม และเป็นสิ่งที่มีค่านิยมสูงสุด ซึ่งสิ่งที่เป็นค่านิยมในเรื่องของเพลงกับเด็กตั้งอยู่บนสามเหลี่ยมของวัฒนธรรมเป็นสำคัญ คือ บ้าน วัด และวัง เสียงเพลงที่เด็กได้รับทำให้เกิดความสุขสบายใจ และรู้สึกปลอดภัย ไม่ได้ถูกทอดทิ้ง นั่นก็คือ คุณค่าของวัฒนธรรมกล่อมเด็ก ต่อมาเพลงกล่อมเด็กมีการกระจายจากบ้านหนึ่ง ไปสู่อีกบ้านหนึ่ง มีการทำขวัญเด็กเมื่อเด็กเข้าสู่ระยะที่เจริญเติบโตแล้ว การทำขวัญเด็ก อาจจะทำที่บ้าน หรือทำที่วัดมีพัฒนาการของเพลงกล่อมเด็กจากบ้านไปวัดจากวัด และไปสู่วัง

เมื่อเพลงกล่อมเด็กเข้าไปสู่ในวัง ได้มีการพัฒนาเพลงกล่อมเด็กเป็นเพลงบรรเลงและขับร้อง เช่น เพลงลมพัดชายเขา เพลงพราหมณ์ดีดน้ำเต้า และเพลงกล่อมเด็กที่สูงขึ้น นำมาใช้ถึงระดับเป็นพระองค์เจ้า ก็เพิ่มความละเอียดลออมากขึ้น จนถึงในที่สุดนำมาใช้กับลูกของพระเจ้าแผ่นดิน คือสมเด็จพระเจ้าฟ้า ซึ่งเรียกเพลงกล่อมสมเด็จพระเจ้าฟ้าว่า เพลงข้าลูกหลวง ได้ถูกนำมาใช้ในการทำขวัญครั้งแรก มีผู้ขับกล่อมด้วยเพลงที่เรียกว่าข้าลูกหลวง มีผู้บรรเลงขอสามสาย ไกวบันเตาะว และผู้ขับร้อง มีการบรรเลงและขับร้องเป็นครั้งสุดท้ายเมื่อ สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี พระราชธิดาพระองค์เดียวในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวกับพระนางเจ้าสุวัทนา พระวรราชเทวี ประสูติ เมื่อปี พ.ศ. 2468 หลังจากนั้นไม่ได้มีการกล่อมบรรทมด้วยเพลงข้าลูกหลวงอีกเลย

ต่อมาสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ซึ่งในขณะนั้นดำรงพระยศเป็น สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิรินธรเทพรัตนสุดา กิติวัฒนาดุลโสภาคย์ ทรงศึกษาอยู่ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับสั่งกับอาจารย์เจริญใจ สุนทรวาทีน ซึ่งเป็นพระอาจารย์ของพระองค์ว่า

“เพลงข้าลูกหลวงเป็นอย่างไรนะ ฉันเป็นเจ้าฟ้าตกยาก เกิดมาไม่มีใครกล่อมด้วยเพลงระดับนั้นเลย” (พูนพิศ อมาตยกุล, 2562, 15 ตุลาคม, สัมภาษณ์)

พระยาภูมิเสวิน (จิตร จิตตเสวี) ได้สืบทอดเพลง และรวบรวมเอาไว้ถ่ายทอด ต่อทางขับร้องให้แก่ อาจารย์เจริญใจ สุนทรวาทิน พร้อมบรรเลงซอสามสายประกอบด้วย แล้วถ่ายทอดทางบรรเลงให้แก่ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.อุดม อรุณรัตน์ ซึ่งเป็นศาสตราจารย์ด้านดนตรีของมหาวิทยาลัยศิลปากร คนที่ 2 ต่อจากพระเจนดุริยางค์

ประมาณปี พ.ศ. 2430 พระวิมาดาเธอ พระองค์เจ้าสายสวลีภิรมย์ กรมพระสุทธาสินีนาฏ ปิยมหาราชปดิวรัดา พระอรรคชายาเธอในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงก่อตั้งโรงเรียนเด็กขึ้น บริเวณตำบลสวนมะลิ ถนนบำรุงเมือง เพื่อเป็นการอุทิศพระกุศลประทานพระราชธิดาพระองค์ใหญ่ที่สิ้นพระชนม์ไปตั้งแต่ทรงพระเยาว์ ทรงรับเด็กกำพร้าและเด็กยากจนมาเลี้ยงดู เมื่อมีเด็กมาอยู่ในโรงเรียนเด็กจำนวนมากขึ้น พระอรรคชายาเธอฯ มีรับสั่งให้มีการร้องเพลงกล่อมเด็ก ทรงปรึกษากับสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ และทรงมีคำสว่สวให้ทำเพลงสำหรับสอนใจเด็ก เพลงกล่อมเด็ก แล้วก็สอนให้เด็กร้องได้ จึงได้มีการเขียนเป็นบทดอกสร้อยและคำสุภาพิต เมื่อปี พ.ศ. 2431 เรียกว่า บทดอกสร้อยสุภาพิต

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ขณะนั้นทรงดูแลกระทรวงธรรมการ (กระทรวงศึกษาในปัจจุบัน) ได้บอกบุญผู้ที่แต่งกลอนได้หลายท่าน ช่วยกันเขียนบทดอกสร้อยสุภาพิต เช่น บทดอกสร้อย ไก่แจ้ ประพันธ์โดย หม่อมเจ้าประภากร

“ไก่เอ๋ยไก่แจ้	ถึงยามขันขันแซ่กระชั้นเสียง
โก่งคอเรื้อยร้องซ้องสำเนียง	ฟังเพียงบรรเลงวังเวงดัง
ถ้าตัวเราเหล่านี้หมั่นนึก	ถึงคุณครูผู้ฝึกสอนสั่ง
ไม่มากนักสักวันละสองครั้ง	คงตั้งแต่สุขทุกวันเอย”

(กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2538, น. 11)

หรือ บทดอกสร้อย ตั้งไข่ล้มต้มไข่กิน พระนิพนธ์ในสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ

“ตั้งเอ๋ยตั้งไข่	จะตั้งไข่กลมก็ล้มสิ้น
ถึงว่าไข่ล้มจะต้มกิน	ถ้าตกดินเสียก็อดหมดฝีมือ
ตั้งใจเรานี้จะดีกว่า	อุตส่าห์อ่านเขียนเรียนหนังสือ
ทั้งวิชาสารพัดเพียรหัดปรือ	อย่าตั้งดีดตั้งไข่ร่ำไรเอย”

(กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2538, น. 3)

บทดอกสร้อยช้างต้นเป็นคำสอนทั้งหมด มีการใช้ร้องครั้งแรกในปี พ.ศ. 2431 ที่โรงเรียนเด็ก ต่อมา มีการบรรจุทำนองเพลงไทยเข้าไป นำมาร้องเป็นเพลงสอนใจ และใช้ในการเรียนการสอน มาจนถึงสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2

ในช่วงเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ประมาณปี พ.ศ. 2482 ผู้คนใช้ชีวิตด้วยความลำบาก จอมพล ป.พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ท่านมีความสนใจ และสนับสนุนในเรื่องเพลงดนตรีสำหรับเด็ก ทางกระทรวงธรรมการ (กระทรวงศึกษาธิการ) มีการจัดสรรครูมาสอน ช่วงภาคฤดูร้อน เดือนเมษายน ซึ่งโรงเรียนปิดภาคเรียน โดยจัดตั้งสถาบันเพื่ออบรมดนตรีไทย มีหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) เป็นหัวหน้าการอบรม คุณหญิงชิ้น ศิลปบรรเลง และนางมหาเทพกษัตรสมุห (บรรเลง สาคริก) บุตรีของท่าน พร้อมด้วยเพื่อน และลูกศิษย์มาช่วยสอนในสถาบัน มีทั้งเพลงจาก บทดอกสร้อย และเพิ่มเติมเพลงที่ประพันธ์โดยคุณหญิงชิ้นอีกหลายเพลง

ต่อมากระทรวงศึกษาธิการจัดงานศิลปหัตถกรรมขึ้น มีโรงเรียนเข้าร่วม 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนสวนกุหลาบ โรงเรียนเสาวภา (วิทยาลัยอาชีวศึกษาเสาวภา) และโรงเรียนเพาะช่าง เปิดประตู ให้ต่อถึงกัน จัดงานประมาณ 7-9 วัน มีการประกวดร้องเพลงสำหรับเด็ก คณะกรรมการประกอบด้วย อาจารย์มนตรี ตราโมท คุณหญิงชิ้น ศิลปบรรเลง คุณหญิงไพฑูรย์ กิตติวรธนา มีนักเรียนเข้าร่วม แข่งขันขับร้องจำนวนมาก โดยมีนักเรียนที่มาจากบ้านดุริยประณีต 3 คน คือ เด็กหญิงสุรางค์ ดุริยพันธ์ (ศิลปินแห่งชาติ) เด็กหญิงดวงเนตร ดุริยพันธ์ และเด็กชายนฤพล ดุริยพันธ์ นอกจากนี้ยังมี นักเรียนจากโรงเรียนอื่น ๆ อีกหลายคนเข้าร่วมการประกวด การประกวดร้องเพลงสำหรับเด็กจัดขึ้น ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2487-2490 โดยได้รับการสนับสนุนจากกระทรวงศึกษาธิการ

การเรียนการสอนขับร้องในโรงเรียน มีพัฒนาการมาถึงจุดสูงสุด โดยมีการกำหนดให้มีชั่วโมง ขับร้องต่อจากชั่วโมงท่องบทอาขยานในทุกโรงเรียน ส่งครูจากส่วนกลางไปสอนยังโรงเรียนต่าง ๆ ซึ่งครูส่วนใหญ่มาจากโรงเรียนที่สอนทางด้าน การขับร้องโดยตรง คือ โรงเรียนนาฏดุริยางคศาสตร์ (วิทยาลัยนาฏศิลป์) เป็นโรงเรียนที่ทางรัฐบาลกำหนดให้ตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2477

กระทรวงศึกษาธิการกำหนดประเภทเพลงขับร้องสำหรับเด็กไว้ 2 ประเภท ประเภทแรก คือ เพลงแบบฝรั่ง เช่น เพลงสวัสดี “สวัสดีเธอเจ้า เรามาพบกัน...” เพลงหนาว หนาว “หนาวหนาวหนาว หนาว เวลาหน้าหนาว ฉันทหนาวเหมือนนก...” เป็นต้น รวมไปถึงเพลงไทยสากล และประเภทที่ 2 คือ เพลงไทยเดิม มีการอัดแผ่นเสียง เรียกว่าแผ่นเสียงสำหรับโรงเรียน โดยมีครูนักร้องหลายท่านมาร่วม อัดเสียง ได้แก่ ครูอุษา สุคันธมาลัย ครูเหนียว ดุริยพันธ์ ครูโชติ ดุริยประณีต ครูสุดา เขียววิจิตร ครูเข้มซ้อย ดุริยพันธ์ุ ครูสุดจิตต์ ดุริยประณีต (ศิลปินแห่งชาติ) เป็นต้น เมื่อแผ่นเสียงของ กระทรวงศึกษาธิการขายหมด คณะดุริยประณีตก็ได้มีการอัดแผ่นเสียงบ้าง แผ่นเสียงเหล่านี้ก็กระจาย ไปทั่วกรุงเทพ เป็นเพลงสำหรับเด็กประเภทเพลงไทยเดิม ส่วนเพลงแบบฝรั่ง เพลงไทยสากลสำหรับ นักเรียน เกิดเป็นหนังสือบทขับร้องสำหรับนักเรียน ของนายฉันท ขำวิไล เป็นผู้ประพันธ์ทำนอง

และบทร้อง เขียนโน้ตเปียโน โดยพระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร) จำนวน 109 เพลง แบ่งเป็นหนังสือ 4 เล่ม ยกตัวอย่างเช่น เพลงสวัสดี จำใจผลไม้ ลูกเปิด ใครมีมะม่วง อะไรเอ๋ย ซ่อนหา เป็นต้น เป็นเพลงสำหรับเด็กซึ่งได้พัฒนาขึ้นมา โดยฝีมือของนักดนตรี และนักประพันธ์เพลงที่มากไปด้วยความสามารถ

นายฉันท ขำวิไล กับพระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร) รู้จักกันตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 โดยพระเจนดุริยางค์ เป็นผู้ประพันธ์ทำนองเพลงชาติ และนายฉันท ขำวิไล เข้าร่วมประกวดเนื้อเพลงชาติ ซึ่งเนื้อเพลงชาติของนายฉันทได้รับเลือก และถูกใช้เป็นเนื้อร้องท่อนที่ 3 และ 4 ส่วนท่อนที่ 1 และ 2 เป็นของขุนวิจิตรมาตรา (สง่า กาญจนาคพันธุ์)

กล่าวได้ว่า เพลงร้องสำหรับเด็กเริ่มต้นตั้งแต่เป็นเพลงกล่อมเด็ก เพลงข้าลูกหลวงสำหรับเจ้านาย เพลงกล่อมเด็กสำหรับพระราชวัง เพลงกล่อมเด็กสำหรับชาวบ้าน มาเป็นเพลงสำหรับเด็กที่อยู่ในโรงเรียนเด็ก แล้วก็มาเป็นเพลงที่ใช้ร้องในระหว่างสงครามโลก จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2491 ถึง 2492 นายฉันท ขำวิไล และพระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร) ได้ร่วมกันจัดทำหนังสือบทขับร้องสำหรับเด็กขึ้นมา มีทั้งเพลงที่เป็นแบบฝรั่ง และเพลงไทยเดิม เรียงระดับความยากง่ายไปตามลำดับของหนังสือ (เล่มที่ 1-4)

ประมาณปี พ.ศ. 2490 ครูเอื้อ สุนทรสนาน แต่งเพลงสำหรับเด็ก และใช้เล่นในวงดนตรี เช่น เพลงหนูเล็ก “พวกหนูเล็กเด็กทั้งหลาย อ ยานอนตื่นสายเป็นเด็กเกียจคร้าน ตื่นเช้าจะได้เบิกบาน สดชื่นสำราญสมองผ่องใส...” ขับร้องโดย คุณจันทนา โอบายวาทย์ เป็นต้น ซึ่งเพลงเด็กที่เกิดขึ้นมีแนวเพลงที่แตกต่างจากเพลงของนายฉันท ขำวิไล ไปเป็นแนวเพลงไทยสากล นอกจากนี้ ครูล้วน ควนธรรม นำทำนองเพลงญี่ปุ่นมาบรรจูลงในทำนองเพลง เช่น เพลงดอกนกยูง กระจายเสียงออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียง เพลงสำหรับเด็กจึงเริ่มมีแนวเพลงสากลเข้ามา มีการบันทึกแผ่นเสียง บันทึกเทปขาย มีการบันทึกมาเป็นเพลงสำหรับเต้นรำ ให้เด็กได้เล่นระบำรำฟ้อนต่าง ๆ ในที่สุดโรงเรียนต่าง ๆ มีเพลงสำหรับเด็กมากมาย แต่ที่เป็นเพลงสำหรับเด็กทำนองเพลงไทย จัดทำโดยกระทรวงศึกษาธิการ ก็คือ บทขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล เขียนโน้ตเปียโนโดยพระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร) จะเห็นได้ว่าเพลงสำหรับเด็กมีการพัฒนาโดยตลอด ซึ่งในปัจจุบันมีเวทีการประกวดเพลงสำหรับเด็กเกิดขึ้นในหลายองค์กร ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมไปถึงการจัดทำในรูปแบบรายการโทรทัศน์หลายรายการ

สรุปได้ว่าเพลงร้องสำหรับเด็ก มีความเป็นมาจากเพลงกล่อมเด็ก ซึ่งเป็นเพลงสำหรับปลอบใจ หรืออุ้มเด็กให้นอน เช่น “นอนไม่หลับตักแกกินดั้นนะ เข้าใจไหมเดี๋ยวงูเอี้ยวตัวน้อยห้อยลงมา...” นอกจากนี้มีเพลงสำหรับการละเล่นของเด็ก เช่น “รีรีข้าวสารสองทะนานข้าวเปลือก...” ต่อมาเกิดเป็นเพลงสำหรับเด็ก ให้เด็กได้ร้องเล่นเต้นระบำกันอย่างสนุกสนาน และในปี พ.ศ. 2489 พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงพระราชนิพนธ์

เพลงสายฝน พระราชนิพนธ์ให้แก่นักไทย นำมาใช้ขับร้อง และนำมาเป็นเพลงประกอบการแสดงอีกด้วย นักประพันธ์เพลงหลายท่านได้แต่งเพลงให้เด็กโดยไม่รู้ตัว เพราะเกิดความรักต่อเด็กจึงพยายามทำเพลงให้แก่นักไทย เพราะฉะนั้นตามโรงเรียนที่สอนดนตรีสำหรับเด็ก ก็มีการสอนเพลงสำหรับเด็กด้วย มีความหลากหลายของทำนองเพลงมากขึ้น ปัจจุบันก็ได้มีการเปิดโอกาสให้เด็กที่มีพรสวรรค์ทักษะความสามารถในการร้องเพลง เข้าร่วมการประกวดในหลาย ๆ รายการ ซึ่งเป็นการแสดงออกทางสังคมในทางที่ดี (พูนพิศ อมาตยกุล, 2562, 15 ตุลาคม, สัมภาษณ์)

2.3 องค์ประกอบของบทเพลง

ในด้านดุริยางควิทยา นิยามเกี่ยวกับดนตรีไว้ว่า ดนตรีเป็นความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับเวลา ซึ่งหมายความว่า เสียงในลักษณะต่าง ๆ เช่น สูง-ต่ำ ดัง-เบา หนา-บาง ซึ่งจะดังขึ้นตามระยะเวลาที่ผู้แต่งกำหนดว่าแต่ละเสียงจะดังขึ้นเมื่อใด และเป็นระยะเวลานานเท่าไร ดนตรีจึงหมายถึงรวมทั้ง เพลงร้อง เพลงบรรเลง การสวด การขับลำ และการร้องเพลง ตลอดจนกิจกรรมใด ๆ ที่เป็นการเปล่งเสียงสูงต่ำอย่างมีจังหวะ แม้ว่าองค์ประกอบสำคัญของดนตรีจะมีเพียงเสียงกับเวลาก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาในเชิงลึกตามแนวดุริยางคศาสตร์แล้ว องค์ประกอบของดนตรีมีอย่างน้อย 2 ประการ คือ เสียง และ จังหวะ แต่ถ้าเป็นบทเพลงก็ต้องมีองค์ประกอบที่สามคือเนื้อร้องเข้าไปด้วย

การศึกษาองค์ประกอบของดนตรี เป็นหัวใจสำคัญ ที่ทำให้เข้าใจในอารมณ์เพลง เข้าใจโครงสร้างของบทเพลง สามารถวิเคราะห์เพลง เพื่อนำมาใช้ได้อย่างถูกต้องตรงตามวัตถุประสงค์ (ภิญโญ ภูเทษ, 2557, น. 25)

ในกรณีเพลงสำหรับเด็ก ต้องพิจารณาถึงองค์ประกอบของเสียง จังหวะ และเนื้อร้องเป็นสำคัญ บทเพลงแต่ละบทไม่ว่าจะเป็นเพลงสำหรับเด็ก หรือเพลงทั่วไป หรือเพลงบรรเลง ก็ตามล้วนมีคุณลักษณะทางดนตรีของตนเองทั้งสิ้น (วรารักษ์ รุ่งเรือง, 2549, น. 10)

องค์ประกอบของบทเพลง มีดังนี้

เสียง (Sound) มีคุณสมบัติที่จะบ่งบอกถึงท่วงทำนองและอารมณ์เพลง ทั้งนี้ระบบเสียงในดนตรีไทย จะต่างไปจากระบบเสียงดนตรีสากลที่เรียกว่าบันไดเสียง กล่าวคือ ระบบเสียงในดนตรีไทย นั้นจะห่าง 1 เสียงเต็มทุกช่วงเสียง แต่เสียงทางดนตรีสากลจะมีช่วงเสียงที่เป็นครึ่งเสียง เสียงที่จัดว่าเป็นเสียงดนตรีได้นั้น ต้องประกอบด้วยคุณสมบัติพื้นฐานดังต่อไปนี้

1. ระดับเสียง คือ ระดับความสูง-ต่ำของเสียง ซึ่งระดับเสียงขึ้นอยู่กับความถี่ของการสั่นสะเทือน

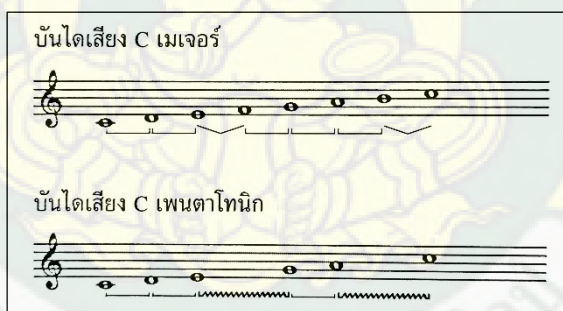
2. ความดัง-เบา เป็นองค์ประกอบที่สำคัญทางดนตรีมีความสัมพันธ์กับช่วงของคลื่นเสียง ในการสั่นสะเทือนที่ทำให้เกิดเสียงนั้นช่วงกว้างมากเสียงจะดัง และช่วงกว้างน้อยเสียงจะเบา

จังหวะ (Rhythm) คือ การแบ่งส่วนของทำนองเพลง ซึ่งดำเนินไปด้วยเวลาที่เท่ากัน อย่างสม่ำเสมอทุก ๆ ระยะทาง หรือหมายถึง การเคลื่อนที่ของแนวทำนองหรือเสียงในช่วงเวลาหนึ่ง อย่างต่อเนื่อง จังหวะถือเป็นหัวใจสำคัญในการบอกถึงอารมณ์และความรู้สึกของบทเพลง เป็นองค์ประกอบที่ผู้ฟังทำความเข้าใจได้ง่ายที่สุดและเข้าถึงอารมณ์เพลงได้มากที่สุด

สิ่งที่บ่งบอกค่าของจังหวะในบทเพลงแต่ละบทเพลงได้นั้นคือ เครื่องหมายประจำจังหวะ (Time signature) ที่มีลักษณะเป็นตัวเลข ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ตัวเลขบนและตัวเลขล่าง ซึ่งวางซ้อนอยู่บนบรรทัด 5 เส้น เลขตัวบน แสดงจำนวนจังหวะใน 1 ห้องเพลง (Bar) ส่วนเลขตัวล่าง แสดงค่านोटและค่าตัวหยุด (ณัชชา พันธุ์เจริญ, 2556, น. 39)

บันไดเสียง (Scales) หมายถึงเสียงทั้งหมดที่อยู่ในช่วง 1 ทบ โน้ต 5-12 ตัว เรียงตามกัน ตามลำดับจากเสียงต่ำไปสูง และจากเสียงสูงไปต่ำ มีโครงสร้างที่มีการกำหนดช่วงห่างของเสียงตัวโน้ต หนึ่งไปอีกตัวโน้ตหนึ่งอย่างเป็นระบบในแต่ละชนิดของบันไดเสียง ได้แก่ บันไดเสียงเมเจอร์ (major scale) บันไดเสียงไมเนอร์ (minor scale) บันไดเสียงเพนตาโทนิค (Pentatonic scale) เป็นต้น

บันไดเสียงที่นิยมใช้กันแพร่หลายในประเทศแถบเอเชีย คือ บันไดเสียงเพนตาโทนิค หรือ บันไดห้าเสียง เป็นบันไดที่ประกอบด้วยโน้ต 5 ตัว ถ้าเทียบกับบันไดเสียงเมเจอร์ โน้ต 5 ตัวของบันไดเสียงเพนตาโทนิค ก็คือ โน้ตตัวที่ 1, 2, 3, 5 และ 6 ของบันไดเสียงเมเจอร์ โดยมีโน้ตตัวแรกเป็นชื่อของบันไดเสียง ดังภาพ (ณัชชา พันธุ์เจริญ, 2556, น. 148)

ภาพที่ 2 โครงสร้างของบันไดเสียงเมเจอร์กับบันไดเสียงเพนตาโทนิค
ที่มา: ณัชชา พันธุ์เจริญ (2556, น. 148)

บันไดเสียงเป็นตัวกำหนดแนวทางการเคลื่อนของตัวโน้ตในเพลง โดยมีเครื่องหมายทางดนตรีที่สำคัญ คือ กุญแจประจำหลักเป็นตัวกำหนดบอกระดับเสียงตัวโน้ต โดยกุญแจประจำหลักที่สำคัญมี 2 กุญแจ คือ กุญแจประจำหลัก G (กุญแจซอล) และกุญแจประจำหลัก F (กุญแจฟา)

1. กุญแจซอล เป็นเครื่องหมายประจำหลักที่ใช้กันมากสำหรับบันที่ระดับเสียงของ เครื่องดนตรีหรือเสียงร้องที่มีระดับกลางถึงสูง ในทางดนตรีกำหนดชื่อเรียกระดับเสียงตัวโน้ตโดยจัดเรียงจากระดับเสียงต่ำไปหาสูง 7 เสียง ดังนี้ C (โด) D (เร) E (มี) F (ฟา) G (ซอล) A (ลา) B (ที) C (โด) ไม่ว่าจะระดับเสียงจะสูงหรือต่ำจะมีชื่อกำกับเพียง 7 เสียงหลักเท่านั้น

2. กุญแจฟา เป็นเครื่องหมายประจำหลักที่ใช้กันมากสำหรับบันทึกระดับเสียงเครื่องดนตรีหรือเสียงร้องที่มีระดับต่ำ ประกอบไปด้วยโน้ต 7 เสียง ดังนี้ F (ฟา) G (ซอล) A (ลา) B (ที) C (โด) D (เร) E (มี) F (ฟา)

ทำนอง (Melody) คือเสียงที่เปล่งออกมาโดยมีความต่อเนื่องกันเป็นระบบ เปรียบเสมือนรูปร่างของบทเพลง มีสูง ต่ำ สั้น ยาว ประกอบกัน ทำนองมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. จังหวะของทำนอง คือ ทำนองของเพลงที่มีความสั้นยาวของแต่ละเสียงแล้วประกอบกันเป็นทำนองเพลง

2. ช่วงเสียง คือ ความกว้างหรือระยะห่างของเสียง ระหว่างเสียงต่ำสุดไปถึงเสียงสูงสุดของบทเพลงแต่ละบท

รูปพรรณหรือพื้นผิว (Texture) คือ ลักษณะท่วงทำนองเพลง การประสานเสียง และการประสานทำนอง

คีตลักษณ์หรือรูปแบบ (Form) คือ ลักษณะทางโครงสร้างของบทเพลง ซึ่งลักษณะของบทเพลงแต่ละแบบที่มีความแตกต่างกัน โดยขึ้นอยู่กับผู้ประพันธ์ว่าต้องการให้ดำเนินไปในลักษณะรูปแบบอย่างไร ในทางดนตรีจะมีโครงสร้างที่เป็นแบบแผนในการประพันธ์เพลงมีลักษณะคล้ายกับการประพันธ์ร้อยกรอง โดยทั่วไปพบว่ามีกำหนดรูปแบบและการแบ่งสัดส่วนต่าง ๆ อย่างชัดเจน มีการแบ่งเป็นห้องเพลง มีการจัดจังหวะหนัก-เบา แบ่งเป็นประโยคเพลง จุดพักเสียง และแบ่งเป็นท่อนเพลง หรือกระบวนเพลง สิ่งเหล่านี้จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีเพื่อสร้างความรู้สึกที่สมดุลให้แก่ผู้ฟังแบบแผนการประพันธ์บทเพลง คีตลักษณ์เพลงบรรเลงหรือเพลงร้องในปัจจุบัน แบ่งออกเป็น

1. เอกบท (Unitary Form) หรือ วันพาร์ทฟอร์ม (One Part Form) คือบทเพลงที่มีทำนองสำคัญเพียงทำนองเดียวเท่านั้น (A) ก็จะจบบริบูรณ์ เช่น เพลงชาติ เพลงสรรเสริญบารมี เป็นต้น

2. ทวิบท (Binary Form) หรือ ทูพาร์ทฟอร์ม (Two Part Form) เป็นรูปแบบของเพลงที่มีทำนองสำคัญเพียง 2 กลุ่ม คือ ทำนอง A และ B และเรียกรูปแบบของบทเพลงแบบนี้ย่อ ๆ ว่า AB

3. ตริบท (Ternary Form) หรือ ทรีพาร์ทฟอร์ม (Three Part Form) รูปแบบของเพลงแบบนี้จะมีองค์ประกอบอยู่ 3 ส่วน คือ กลุ่มทำนองที่ 1 หรือ A กลุ่มทำนองที่ 2 หรือ B ซึ่งจะเป็นทำนองที่เปลี่ยนแปลง หรือเปลี่ยนไปจากกลุ่มทำนองที่ 1 ส่วนกลุ่มทำนองที่ 3 ก็คือการกลับมาอีกครั้งของทำนองที่ 1 หรือ A และจะสิ้นสุดอย่างสมบูรณ์อาจเรียกย่อ ๆ ว่า ABA

4. ซองฟอร์ม (Song Form) ก็คือการนำเอาตริบทมาเติมส่วนที่ 1 ลงไปอีก 1 ครั้งในตอนแรกจะได้เป็น AABA ที่เรียกว่า ซองฟอร์ม เพราะเพลงโดยทั่ว ๆ ไป จะมีโครงสร้างแบบนี้

5. รอนโดฟอร์ม (Rondo Form) รูปแบบของเพลงแบบนี้จะมีแนวทำนองหลัก (A) และแนวทำนองอื่นอีกหลายส่วน ส่วนสำคัญคือแนวทำนองหลักทำนองแรกจะวนมาขึ้นอยู่ระหว่างแนวทำนองแต่ละส่วนที่ต่างกันออกไป เช่น ABABA ABACA ABACADA

เนื้อเพลง (Lyrics) คือ คำประพันธ์ที่ใช้สำหรับขับร้อง ซึ่งนักแต่งเพลงหรือนักประพันธ์เป็นผู้ประพันธ์ขึ้นมา โดยส่วนใหญ่บทประพันธ์จะเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ สภาพสังคมที่เกิดขึ้นจริง หรือตามอารมณ์ และจินตนาการของผู้ประพันธ์

บทเพลงมีส่วนประกอบหลัก ๆ 2 อย่าง คือดนตรีและเนื้อเพลง ดนตรีเป็นศิลปะเกี่ยวข้องกับเสียง คุณสมบัติที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเสียงมาสร้างความสัมพันธ์กันทำให้เกิดองค์ประกอบทางดนตรีขึ้น เช่น จังหวะเป็นเรื่องของความช้า-เร็ว ทำนองเป็นเรื่องความสัมพันธ์ของระดับเสียง คีตลักษณ์เป็นเรื่องของการจัดระบบเพลง เป็นต้น ส่วนเนื้อร้องเป็นเรื่องของบทประพันธ์ที่สร้างสรรค์บทเพลงให้มีความหมาย สะท้อนอารมณ์ ความรู้สึกของบทเพลง ดังนั้นการวิเคราะห์บทเพลงให้ได้ทราบถึงโครงสร้างของบทเพลง และคุณลักษณะทางดนตรีของเพลงนั้น ๆ

2.4 แนวทางการวิเคราะห์เพลง

การวิเคราะห์เพลงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการทำความเข้าใจบทเพลง การที่จะวิเคราะห์เพลงให้ถ่องแท้หรือละเอียดลออเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของผู้วิเคราะห์ ถ้าผู้วิเคราะห์เป็นผู้ฟังเพลงคนหนึ่ง และอยากฟังเพลงด้วยความเข้าใจนอกเหนือจากความสุขใจ การวิเคราะห์เพียงภาพรวมภายนอกและการค้นคว้าประวัติเพลง ตลอดจนประวัติของผู้แต่งโดยสังเขปก็คงเพียงพอ ความรู้เบื้องต้นในส่วนนี้หาได้สะดวกที่สุดจากปกแผ่นเสียง แต่ถ้าเป็นนักดนตรีก็จะวิเคราะห์ลึกลงไปถึงโครงสร้างของเพลง ทฤษฎีการประพันธ์เพลงและเทคนิคที่น่าสนใจด้วย มีแนวทางการวิเคราะห์เพลง ดังนี้

1) การบรรยายภาพรวมโดยทั่วไป มี 2 ส่วน ได้แก่ ประวัติเพลง และภาพรวมภายนอก

ประวัติเพลง ความรู้รอบตัวเกี่ยวกับประวัติเพลงนั้นนับเป็นสิ่งสำคัญไม่น้อย เพราะทำให้พอคาดการณได้ว่าทฤษฎีที่เป็นบรรทัดฐานในการแต่งเพลงนั้นใช้หลักการของยุคดนตรีใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งชื่อผู้แต่งจะบอกทิศทางในการวิเคราะห์ ทำให้ผู้วิเคราะห์ไม่หลงทาง ถ้าทราบประวัติเพลงมากเพียงใดก็จะช่วยให้วิเคราะห์เพลงได้ง่ายขึ้นเท่านั้น การบรรยายประวัติเพลงควรเริ่มด้วยชื่อเพลง ชื่อผู้แต่ง และปีที่แต่ง ข้อมูลข้างต้นทำให้ทราบปีเกิดและปีตายของผู้แต่งตลอดจนยุคดนตรีว่าเพลงนี้แต่งในยุคใด หรือช่วงปี พ.ศ. เท่าใด ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดกระบวนแบบและหลักการทางทฤษฎีที่สำคัญ สำหรับข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเพลงนอกเหนือจากนี้ ก็เป็นข้อมูลเสริมที่ทำให้บทวิเคราะห์มีความเป็นวิชาการและน่าสนใจมากขึ้น กล่าวโดยสรุป ในส่วนของประวัติควรประกอบด้วยข้อมูลเบื้องต้น ดังนี้

1. ชื่อเพลง ชื่อเพลงต้องเขียนให้เต็ม ในการเขียนชื่อเพลง ไม่ว่าจะเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ มีหลักอยู่ว่า ถ้าเพลงมีชื่อเป็นเชิงบรรยาย ให้ใช้ชื่อนั้นตามที่ผู้แต่งระบุ และอาจตามด้วยลำดับผลงาน

2. ชื่อผู้แต่ง ควรใส่ทั้งชื่อต้นและชื่อท้ายให้เต็ม เช่น ลุดวิก ฟาน เบโทเฟน, อารอน คอปแลนด์, อิกอร์ สตราวินสกี บางชื่อนิยมใส่ชื่อย่อกลางด้วย เช่น โยฮันน์ เซบาสเตียน บาค, โวล์ฟกัง อะมาเดอุส โมซาร์ท ทั้งนี้ต้องระวังตระกูลที่มีนักแต่งเพลงหลายคน เช่น บาค ซึ่งควรใส่ชื่อต้นหรืออักษรย่อของชื่อต้นให้ครบถ้วนด้วย

3. ปีเกิดและปีตายของผู้แต่ง เช่น ค.ศ.1685-1750, ค.ศ.1770-1827 ฯลฯ ทำให้ทราบว่าช่วงชีวิตของผู้แต่งอยู่ในยุคดนตรีใด แต่ไม่ได้หมายความว่า ผู้แต่งคนนั้นจะใช้ลีลาการประพันธ์เพลงในการทำงานเหมือนกับเพลงยุคนั้น ๆ เสมอไป เช่น เบโทเฟน เกิดในปี ค.ศ.1770 และเสียชีวิตในปี ค.ศ.1827 ซึ่งเป็นช่วงที่อยู่ในยุคคลาสสิก (1750-1830) แต่ผลงานเพลงจำนวนไม่น้อยของเบโทเฟนแสดงไวยากรณ์แบบโรแมนติก

4. ปีที่แต่ง หมายถึงปีที่แต่งเพลงสมบูรณ์ เช่น ค.ศ.1725, ค.ศ.1820 ฯลฯ ทำให้ทราบว่าแต่งในช่วงใดของชีวิต เช่น ถ้าแต่งในช่วงท้ายของชีวิต ก็น่าจะแสดงว่า ความสามารถทางการประพันธ์เพลงพัฒนาจนถึงที่สุดแล้ว

5. ยุคดนตรี เป็นยุคที่มีการแต่งเพลงนี้ เช่น ยุคบาโรก (Baroque Period; 1600-1750) , ยุคคลาสสิก (Classical Period; 1750-1830) , ยุคโรแมนติก (Romantic Period; 1830-1900) ฯลฯ จะได้เปรียบเทียบกับลีลาของเพลงส่วนใหญ่ที่แต่งในยุคเดียวกัน

ข้อมูลเสริมในส่วนของประวัติ ประกอบด้วยข้อมูลอื่น ๆ ที่น่าสนใจ เช่น

6. จำนวนผลงาน อาจกล่าวถึงผลงานทั้งหมดที่จัดอยู่ในประเภทเดียวกันของนักแต่งเพลงผู้นี้ เช่น ถ้าวิเคราะห์ซิมโฟนี ควรระบุว่า นักแต่งเพลงผู้นี้แต่งซิมโฟนีไว้ทั้งสิ้นกี่บท และซิมโฟนีบทที่จะวิเคราะห์เป็นหมายเลขต้น ๆ หรือท้าย ๆ ซึ่งจะทำให้พหุศาสตร์เขาได้ว่า ลีลาของบทประพันธ์เพลงควรเป็นอย่างไร

7. ความสำคัญของเพลง ควรกล่าวถึงความสำคัญของเพลงนี้ที่มีต่อประวัติศาสตร์ดนตรี เช่น เป็นเพลงแรกที่ใช้ทรอมโบน เป็นเพลงสุดท้ายที่แต่งสมบูรณ์ทุกท่อนก่อนเสียชีวิต เป็นเพลงที่แต่งในโอกาสพิเศษ ฯลฯ

8. ชีวิตของผู้แต่ง ชีวิตของผู้แต่งในช่วงที่แต่งเพลงนี้อาจมีประโยชน์ในการวิเคราะห์ เช่น เป็นเพลงที่แต่งในช่วงที่ใช้ชีวิตอยู่ปารีส เป็นเพลงที่แต่งระหว่างเจ็บหนักก่อนเสียชีวิต เป็นเพลงที่ได้รับคำจ้างให้แต่งเพื่อโอกาสบางอย่าง ฯลฯ

ภาพรวมภายนอก จากชื่อเพลงทำให้ได้ภาพรวมภายนอกในระดับพื้นฐาน คือ ทำให้ทราบประเภทของเพลงและเครื่องดนตรีที่ใช้ เมื่อพิจารณาต่อไปถึงรายละเอียดเกี่ยวกับท่อนต่าง ๆ ก็จะทำให้ได้ภาพรวมภายนอกในระดับกลางซึ่งได้แก่ จำนวนท่อน อัตราความเร็วและลีลา ถ้ามีแผนเสียงก็จะทราบความยาวเป็นนาที่และวินาทีของแต่ละท่อนและของทั้งเพลงด้วย สำหรับในขั้นสุดท้ายของภาพรวมภายนอกต้องอาศัยโน้ตเพลงประกอบ ซึ่งจะทำให้ทราบความยาวของเพลงเป็นจำนวนห้องของแต่ละท่อนและจำนวนห้องของทั้งเพลง กล่าวโดยสรุป ในส่วนของภาพรวมภายนอกจะประกอบด้วยข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้

1. ประเภทของเพลง เช่น โขนاتا, คอนแชร์โต, ซิมโฟนี, สตริงควอร์เท็ต ฯลฯ
2. เครื่องดนตรีที่ใช้ เช่น เปียโนเดี่ยว, เปียโนกับไวโอลิน, วงซิมโฟนีออร์เคสตรา, เครื่องลมไม้ 5 ตัว, เครื่องสาย 4 ตัว ฯลฯ
3. จำนวนท่อน เช่น 3 ท่อน 4 ท่อน ฯลฯ
4. อัตราความเร็ว หรือความเร็วในการเล่นเครื่องดนตรี (Tempo) จะมีการระบุเป็นค่าครั้งต่อนาที (beats per minute ใช้ตัวย่อ bpm) ใช้คำศัพท์เรียกแทนค่าความเร็ว ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ค่าความเร็วในการเล่นเครื่องดนตรี

คำอ่าน	ชื่อ	ความหมาย	จังหวะ bpm
ลาร์กิสซิม	Larghissimo	จังหวะช้าที่สุด	น้อยกว่า 24 bpm
กราเว	Grave	จังหวะช้ามาก	25–45 bpm
ลาร์โก	Largo	จังหวะช้ามาก	40–60 bpm
เลนโต	Lento	จังหวะช้ามาก สง่างาม	45–60 bpm
เลนเกตโต	Larghetto	จังหวะค่อนข้างกว้าง	60–66 bpm
อะดาจีโอ	Adagio	จังหวะช้า	66–76 bpm
อะดาจีโอโต	Adagietto	จังหวะค่อนข้างช้า	70–80 bpm
อันดันเต	Andante	จังหวะก้าวเดิน	76–108 bpm
อันดันติโน	Andantino	เร็วกว่าอันดันเตเล็กน้อย	80–108 bpm
อันดันเต โมเดราโต	Andante Moderato	เร็วกว่าอันดันเตเล็กน้อย	92–112 bpm
โมเดราโต	Moderato	จังหวะปานกลาง	101–110 bpm
อัลเลเกรตโต	Allegretto	จังหวะเร็วปานกลาง (แต่ช้ากว่าอัลเลโกร)	112–120 bpm
อัลเลเกรตโต โมเดราโต	Allegro moderato	จังหวะเร็วปานกลาง (ใกล้เคียงอัลเลโกร)	116–120 bpm
อัลเลโกร	Allegro	จังหวะเร็วปานกลาง	120–139 bpm
วีวาเช่	Vivace	จังหวะเร็วและสดใส	168–176 bpm
วีวาซิชซิโม	Vivacissimo	จังหวะเร็วมากและสดใส	172–176 bpm
อัลเลกริสซิม	Allegroissimo	จังหวะเร็วมาก	172–176 bpm
เพรสโต	Presto	จังหวะเร็วมาก ๆ	168–200 bpm
เพรสติสซิม	Prestissimo	จังหวะเร็วที่สุด	มากกว่า 200 bpm

ที่มา: วิกีพีเดีย สารานุกรมเสรี (2562)

5. ความยาวเป็นนาทียและวินาที เช่น ท่อนแรกยาว 15 นาที ท่อน 2 ยาว 12 นาที 35 วินาที ฯลฯ เป็นความยาวที่ไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับผู้บรรเลง จึงพบว่า เพลงเดียวกันจากแผ่นเสียงคนละแผ่น จะมีความยาวไม่เท่ากัน

6. ความยาวเป็นจำนวนห้อง เช่น ท่อนแรกมี 320 ห้อง ท่อน 2 มี 150 ห้อง

7. ความยาวเป็นจำนวนจังหวะ ถ้าเปรียบเทียบจำนวนห้องจะพบว่า ในข้อ 6) ท่อน 2 มีความยาวเป็นจำนวนห้องไม่ถึงครึ่งหนึ่งของท่อนแรก ซึ่งถ้าจะเปรียบเทียบให้ละเอียดขึ้น ควรนับจำนวนจังหวะด้วย เช่น ท่อนแรกในอัตราจังหวะ 2/4 มี 150 ห้อง ซึ่งเท่ากับ 600 จังหวะ ถือว่าความยาวใกล้เคียงกัน อย่างไรก็ตาม การนับความยาวเพลงเป็นจำนวนจังหวะเป็นที่นิยมเฉพาะในหมู่นักดนตรีเท่านั้น เช่น ในวิชาการประพันธ์เพลงมีคำสั่งให้แต่งเพลงที่มีความยาวประมาณ 50 จังหวะ

2) การวิเคราะห์ส่วนประกอบหลักของเพลง

เมื่อได้ภาพรวมภายนอกของเพลงแล้ว จึงจะวิเคราะห์ในแง่ของทฤษฎีต่อไป ในขั้นแรกควรวิเคราะห์ส่วนประกอบหลักของเพลง ซึ่งประกอบด้วยทำนอง จังหวะ เสียงประสาน และสีสันทันเสียง

3) การวิเคราะห์ประโยคเพลง

บทเพลงทุกบทต้องประกอบด้วยประโยคเพลง และประโยคเพลงเหล่านี้ก็จะถูกนำมาผูกเรียงร้อยเข้าด้วยกันจนเป็นเพลงที่สมบูรณ์ แต่ละประโยคเพลงมักมีส่วนย่อย ๆ ออกไปอีก เรียกว่าหน่วยทำนองย่อยเอก ซึ่งมีความสำคัญในการผูกเพลงทั้งหมดเข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน นอกจากนี้ประโยคเพลงยังมีเคเดนซ์ในตอนท้ายของประโยค ซึ่งเป็นตัวกำหนดจุดสิ้นสุดของประโยคเพลง นอกจากการวิเคราะห์ประโยคเพลงยังต้องคำนึงถึงเทคนิคทางการประพันธ์เพลงที่ใช้ เช่น เทคนิคการซ้ำ การเลียน ฯลฯ และท้ายที่สุดควรวิเคราะห์โครงหลักของประโยคเพลง เพราะเป็นตัวบอกทิศทางการเคลื่อนไหวของประโยคเพลง

4) การวิเคราะห์สังคีตลักษณ์

สังคีตลักษณ์เปรียบเสมือนฉันทลักษณ์ในเรื่องวรรณคดี ฉันทลักษณ์ในวรรณคดีเป็นโครงสร้างทางร้อยกรองที่แยกแยะโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ให้มีความแตกต่างกัน สังคีตลักษณ์ในดนตรีก็เช่นกัน มีโครงสร้างที่ยึดถือได้เป็นแบบอย่าง โดยมีทำนองและกัญแจเสียงเป็นตัวแปรสำคัญในการกำหนดโครงสร้างของสังคีตลักษณ์เหล่านี้ เช่น สังคีตลักษณ์สองตอน สังคีตลักษณ์สามตอน สังคีตลักษณ์รอนโด และสังคีตลักษณ์โซนาตา นอกเหนือจากสังคีตลักษณ์ดังกล่าวแล้ว ยังมีกระบวนการทางการประพันธ์แบบอื่น ๆ ที่อนุโลม เรียกว่า สังคีตลักษณ์ เช่น สังคีตลักษณ์ทำนองหลักและการแปร และรูปแบบที่ไม่จัดอยู่ในกลุ่มที่เรียกว่าสังคีตลักษณ์ แต่ก็มีกระบวนการประพันธ์ที่ถือว่าเป็นบรรทัดฐานได้ เช่น บทประพันธ์เพลงประเภทพิวัก บางเพลงก็อาศัยสังคีตลักษณ์ 2 แบบมาผสมผสานกัน เช่น สังคีตลักษณ์โซนาตารอนโด สังคีตลักษณ์สามตอนแบบผสม เป็นต้น และก็มีเพลงบางประเภทต้องใช้สังคีตลักษณ์มาผสมผสานกับรูปแบบการจัดวางดนตรี เช่น คอนแชร์โต เป็นต้น

แนวทางข้างต้นเป็นการแนะนำเค้าโครง หัวข้อ และขั้นตอนตามลำดับในการวิเคราะห์เพลง แต่ละหัวข้อมีความสำคัญเท่ากันหมดในการวิเคราะห์ทุกเพลง ผู้วิเคราะห์ต้องใช้วิจารณญาณประกอบกับความรู้ด้านทฤษฎีดนตรีและประวัติศาสตร์ในการที่จะวินิจฉัยว่า บทเพลงนั้น ๆ มีแง่มุมใดที่น่าสนใจ ควรแก่การวิเคราะห์ให้ลึกกว่าแง่มุมอื่น ๆ เช่น บางเพลงอาจมีประวัติที่น่าสนใจซึ่งมีความสำคัญต่อการวิเคราะห์ในแง่ทฤษฎี ในกรณีนี้ควรเกริ่นนำประวัติเพลงให้ละเอียดในส่วนที่จะเป็นประโยชน์กับบทวิเคราะห์ด้านทฤษฎี หรือบางเพลงมีการใช้เสียงประสานที่ไม่น่าสนใจ แต่มีการใช้ลักษณะจังหวะที่แปลกไปจากเพลงส่วนใหญ่ เช่น เพลงในยุคศตวรรษที่ 20 เป็นต้น ถ้าพบเพลงเช่นนี้ก็ควรให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์จังหวะให้ละเอียดเป็นพิเศษ บางทีจะพบว่าเพลงอาจไม่มีโครงสร้างที่แน่ชัดพอที่จะบอกได้ว่าเป็นสังคีตลักษณะชนิดใด ก็เป็นหน้าที่ของผู้วิเคราะห์ที่จะหาแง่มุมที่มีเหตุผลในการที่จะอธิบายว่า เพลงนั้นใช้อะไรเป็นตัวยึดให้เพลงทั้งหมดเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เช่น อาจเป็นลักษณะจังหวะแปลก ๆ หน่วยหนึ่ง หรือเสียงที่เป็นเอกลักษณ์ เป็นต้น

ดังนั้นก่อนที่จะเริ่มวิเคราะห์เพลง สิ่งที่สำคัญที่สุด คือต้องรู้ว่าเพลงนั้นมีจุดน่าสนใจอยู่ที่ไหน ควรให้ความสำคัญกับอะไรในบทวิเคราะห์เพลง ควรกล่าวเน้นถึงเรื่องอะไรมาน้อยเพียงใด ควรลงลึกถึงรายละเอียดในเรื่องใดบ้าง บทวิเคราะห์และข้อคิดต่าง ๆ ต้องมีเหตุผลและมีหลักการด้านทฤษฎีรองรับ เพื่อแสดงถึงคุณค่าเชิงวิชาการของบทเพลงนั้น ๆ อย่างแท้จริง (ณัชชา พันธุ์เจริญ, 2560, น. 1-6)

2.5 แนวเสียงที่ใช้ในการร้องเพลง

บรรจง ชลวิโรจน์ (2545, น. 122) เสียงร้องของมนุษย์จัดว่าเป็นเครื่องดนตรีที่ติดตัวมากับมนุษย์ซึ่งสามารถสื่อความหมาย และถ่ายทอดอารมณ์ได้ และเสียงร้องของมนุษย์มีการจัดแบ่งเป็นหลายประเภทเนื่องจากมีเสียงสูงเสียงต่ำ และคุณภาพของเสียงต่างกัน ในปัจจุบันมีการแบ่งแนวเสียงการขับร้องไว้ 4 แนวเสียง ดังนี้

1. แนวเสียงโซปราโน (Soprano) เป็นแนวเสียงที่มีลักษณะระดับเสียงสูงสุด ทำหน้าที่เป็นแนวทำนองเพลง เหมาะสำหรับเสียงของเด็กที่ยังไม่แตก และสุภาพสตรีที่มีระดับเสียงสูงขับร้อง
2. แนวเสียงอัลโต (Alto) เป็นแนวเสียงที่มีระดับเสียงต่ำรองมาจากแนวเสียงโซปราโน ทำหน้าที่เป็นแนวเสียงประสานรองจากแนวเสียงโซปราโน เหมาะสำหรับเสียงของสุภาพสตรีที่มีระดับเสียงต่ำขับร้อง
3. แนวเสียงเทเนอร์ (Tenor) เป็นแนวเสียงที่มีลักษณะระดับเสียงสูงปานกลางหรือแนวต่ำปานกลาง ทำหน้าที่เป็นเสียงประสานรองจากแนวเสียงอัลโต เหมาะสำหรับเสียงสุภาพบุรุษที่มีระดับเสียงสูงขับร้อง
4. แนวเสียงเบส (Bass) เป็นแนวเสียงที่มีลักษณะระดับเสียงต่ำที่สุด ทำหน้าที่เป็นแนวเสียงประสานในระดับต่ำ เหมาะสำหรับเสียงสุภาพบุรุษที่มีระดับเสียงต่ำขับร้อง

แนวเสียงในแต่ละแนวเสียงจะมีความแตกต่างกันตามด้านคุณลักษณะของเสียง และระดับเสียง ดังนั้นจึงต้องมีการกำหนดระยะขอบเขตแนวเสียง เพื่อความสะดวกในการขับร้อง แนวเสียงทั้ง 4 แนวเสียงมีระยะขอบเขตแนวเสียง ดังนี้

1. ระดับเสียงสูงสุด คือ โซปราโน อยู่ในระหว่างตัวโน้ตตัวโด (C) ถึงโน้ตตัวซอล (G)
2. ระดับเสียงรองลงมา คือ อัลโต อยู่ในระหว่างตัวโน้ตตัวลา (A) ถึงโน้ตตัวเร (D)
3. ระดับเสียงรองลงมา คือ เทเนอร์ อยู่ในระหว่างตัวโน้ตตัวโด (C) ถึงโน้ตตัวฟา (F)
4. ระดับเสียงต่ำสุด คือ เบส อยู่ในระหว่างตัวโน้ตตัวซอล (G) ถึงโน้ตตัวโด (C)

2.6 แนวคิดการประพันธ์เพลง

การประพันธ์เพลง เป็นการสร้างสรรค์ทำนองเพลงตามหลักทางวิชาการ ประสบการณ์ หรือตามจินตนาการของผู้ประพันธ์ มีกรอบความคิดในการเขียนเพลง นั่นคือ วัตถุประสงค์ของการประพันธ์ ลักษณะทำนอง จังหวะ เนื้อเพลงของบทเพลง ดังนั้นผู้ประพันธ์จะต้องมีองค์ความรู้ในการประพันธ์เพลง รวมถึงความสามารถในการประพันธ์บทร้อง เพื่อให้มีความสอดคล้องไปกับทำนองเพลง ในการประพันธ์เพลงแต่ละบทเพลงมีรายละเอียดของการประพันธ์ ดังนี้

1. มีความรู้ในเรื่องระบบโน้ตเป็นอย่างดี
2. มีความรู้ในหลักการประพันธ์เพลง
3. มีความรอบรู้ในเรื่องราวจะต้องประพันธ์ รวมถึงมีความรู้ในด้านประวัติศาสตร์ และสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเพลงนั้น ๆ
4. มีการนำความรู้ เหตุการณ์ในปัจจุบันมาประยุกต์ใช้
5. มีความรู้เรื่องการประพันธ์คำกลอน บทร้อง สามารถใช้ภาษาได้สละสลวย มีความหมายที่ถูกต้องและเหมาะสม

กาญจนา อินทรสุนานนท์ (2554, น.35) กล่าวถึงวิธีในการประพันธ์เพลงของครูมนัส ปิติสานต์ ไว้ว่า วิธีการประพันธ์มี 3 วิธี ได้แก่

1. ประพันธ์คำร้องก่อน
2. ประพันธ์ทำนองก่อน
3. ประพันธ์ทั้งคำร้องและทำนองไปพร้อม ๆ กัน

สำหรับการประพันธ์บทเพลงที่มีความเหมาะสมกับเด็กจะต้องคำนึงความสามารถของเด็กช่วงอายุ และระดับการศึกษา เพราะเด็กในแต่ละช่วงอายุมีความสามารถในการฟัง การขับร้อง ความเข้าใจในบทเพลงที่แตกต่างกัน และจะต้องคำนึงถึงบทบาทของการนำเพลงไปใช้

ปัญญา รุ่งเรือง (2545, น.3-5) กล่าวถึง องค์ประกอบที่สำคัญในการแต่งเพลงสำหรับเด็ก ดังนี้

1. ทำนองเพลง ทำนองเพลงที่นำมาแต่งมีที่มาหลายทาง ได้แก่

- 1) ทำนองเพลงที่สร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่จากแนวคิดและจินตนาการของผู้แต่ง
- 2) การดัดแปลงทำนองเพลงที่มีอยู่แล้ว ทั้งเพลงไทยและสากล ทั้งนี้จะต้องมีการระบุที่มาของบทเพลงไว้ด้วยเสมอ
- 3) นำทำนองเพลงซึ่งเป็นที่รู้จักมาใช้โดยตรง โดยระบุชื่อผู้แต่งเดิม หรือที่มาของทำนองนั้น ๆ ด้วย ถ้าไม่ทราบชื่อผู้แต่ง

2. จังหวะ ควรเลือกใช้จังหวะที่เหมาะสมแก่ท่วงทำนอง อารมณ์ และความหมายของเพลง
3. เนื้อร้อง ต้องคำนึงถึงความหมาย และการใช้ภาษา ดังนี้

- 1) เขียนเนื้อร้องให้มีความหมายตามความต้องการของผู้แต่ง ควรกำหนดจุดมุ่งหมายของบทเพลงให้ชัดเจน

- 2) ภาษาที่ใช้จะต้องตรงไปตรงมา มีความหมายชัดเจน มีความเหมาะสมกับวัย และความหมายของเนื้อเพลง

- 3) มีการใช้ภาษาอย่างมีศิลปะ เกิดความงามทางภาษา นั่นคือ มีวรรณศิลป์ในเนื้อเพลง กล่าวคือ มีเนื้อเพลงในรูปแบบคำกลอน แต่ไม่จำเป็นต้องเคร่งครัดฉันทลักษณ์ มีคำสัมผัส คำซ้ำได้ ผู้แต่งควรเลือกใช้คำให้เหมาะสมและสอดคล้องกับทำนองเพลง

4. ระดับเสียง ระดับเสียงที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก ได้แก่ Key F, G และ A

5. ช่วงกว้างของทำนองเพลง (Range) ช่วงเสียงที่เหมาะสมสำหรับเด็กเล็ก (ประถมต้น) คือ คู่ 8 และสำหรับเด็กโต (ประถมปลาย) ไม่ควรคู่ 13 ซึ่งช่วงเสียงที่กว้างกว่านี้อาจจะร้องได้ดีสำหรับเด็กที่มีความสามารถทางดนตรีและการขับร้องเป็นพิเศษ

จากองค์ประกอบในการประพันธ์เพลงข้างต้น สามารถนำมาใช้ในการพิจารณาบทเพลง รวมถึงวิเคราะห์ถึงองค์ประกอบของบทเพลงได้ ซึ่งบทเพลงสำหรับเด็กควรเป็นเพลงที่ดี มีความเหมาะสมทั้งทางด้านทำนองเพลง เนื้อร้อง จังหวะ และความหมายของเพลง ตลอดจนมีความงามทางดนตรีและการใช้ภาษาอีกด้วย

2.7 คำประพันธ์

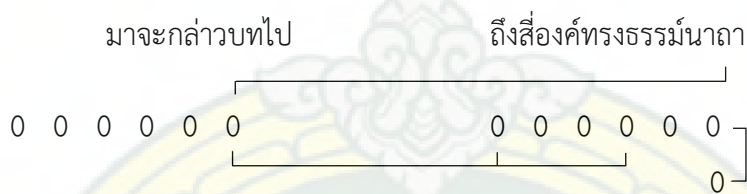
คำประพันธ์ คือถ้อยคำที่ได้มีการเรียบเรียงเป็นเรื่องราวให้ผู้อ่าน ผู้ฟังเข้าใจตามความคิดเห็นของผู้ประพันธ์ สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ ร้อยแก้ว และร้อยกรอง

1. ร้อยแก้ว เป็นเรื่องราวที่แต่งขึ้นตามภาษาที่ใช้กันทั่วไป ผู้ประพันธ์สามารถเลือกใช้ถ้อยคำได้ตามใจตนตามที่เห็นสมควร เช่น การเขียนหนังสือทางวิชาการ คำสอนในทางพระพุทธศาสนา เป็นต้น

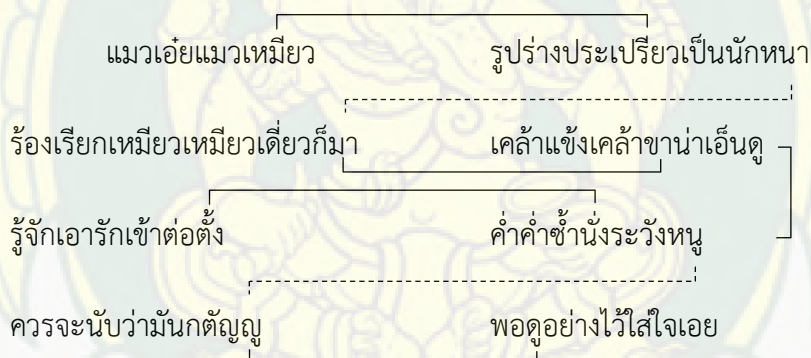
2. ร้อยกรอง เป็นการเลือกใช้ถ้อยคำแล้วนำมาร้อยเรียงไปตามฉันทลักษณ์ที่ได้กำหนดไว้ เช่น กลอน กาพย์ โคลง เป็นต้น

สำหรับคำประพันธ์ที่ใช้ในการขับร้อง ประกอบการบรรเลงดนตรี และการแสดงละครนั้น มีจุดมุ่งหมายสำหรับการขับโต้ตอบกัน การขับลำนำเพื่อความไพเราะ และการขับร้องประกอบการแสดงเพื่อความบันเทิง แบ่งเป็น 7 ชนิด ได้แก่ กลอนบทละคร กลอนดอกสร้อย กลอนสักวา กลอนเสภา กลอนสุภาพ กลอนเพลงชาวบ้าน และกลอนเปล่า (พระยาอุปกิตศิลปสาร, 2541, น. 350)

1. กลอนบทละคร วรรคหนึ่งมี 6-7 คำ หรือบางวรรคก็มีถึง 8 คำ คำขึ้นต้นไม่จำเป็นจะต้องมีครบวรรค จะมีเพียง 2 คำก็ได้ มีรูปแบบการสัมผัสเหมือนกลอนทั่วไป ดังตัวอย่าง

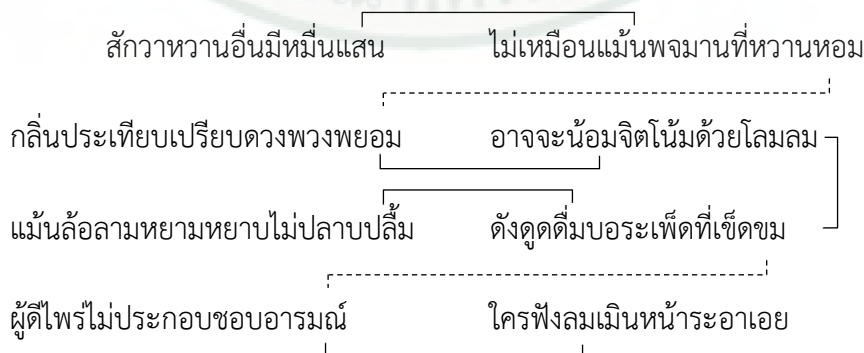

2. กลอนดอกสร้อย คำกลอนชนิดนี้คล้ายกับกลอนบทละคร วรรคหนึ่งมี 6-8 คำ ขึ้นต้นวรรคมี 4-5 คำ คำที่ 1 กับคำที่ 3 ซ้ำกัน มีคำว่า “เอ๋ย” คั่นกลาง และลงท้ายคำว่า “เอ๋ย” ดังตัวอย่าง บทดอกสร้อย แมวเหมียวแยกเขี้ยวยิงฟัน ประพันธ์โดย นายทัด เปரியู

(กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2538, น. 2)

3. กลอนสักวา ใช้ร้องแก้กันระหว่างชายหญิง หรือสมมติเป็นตัวละคร ดังตัวอย่าง พระนิพนธ์ กรมหลวงบดินทร์ไพศาลโสภณ

(พระยาอุปกิตศิลปสาร, 2541, น. 369)

4. กลอนเสภา ใช้สำหรับร้องเพื่อฟังเรื่องกันเล่น ข้อบังคับในการประพันธ์ก็เป็นชนิดเดียวกับ กลอนแปด แตกต่างกันที่คำขึ้นต้น มักขึ้นต้นว่า “ครานั้น...” ดังตัวอย่าง บทประพันธ์เรื่องขุนช้าง ขุนแผน ตอนขุนแผนเข้าห้องนางแก้วกิริยา

ครานั้นนางแก้วกิริยา	เสน่หาปลื้มใจไหลหลง

ความรักให้ระทวยวงง	เอนแอบอ่อนลงด้วยความรัก

สะอึกสะอื้นอ่อนแล้วถอนใจ	น้ำตาไหลซกซกลงตัก

แค้นใจที่มาไล่ข่มเหงนัก	แล้วจะลักวันทองไปเที่ยวไพร

(พระยาอุปกิตศิลปสาร, 2541, น. 370)

5. กลอนสุภาพหรือกลอนตลาด สุนทรภู่นิยมแต่งเป็นกลอนสุภาพในเรื่องที่อ่านฟังกันเล่น เช่น เรื่องพระอภัยมณี นิราศเมืองแกลง เป็นต้น ข้อบังคับอย่างเดียวกับกลอนแปด และลงจบ “เออ” เมื่อจบเท่านั้น ดังตัวอย่าง บทประพันธ์ของสุนทรภู่ เรื่องพระอภัยมณี ตอนสุดสาครเข้าเมืองการเวก

แล้วสอนว่าอย่าไว้ใจมนุษย์	มันแสนสุดลึกล้ำเหลือกำหนด

ถึงเถาวัลย์พันเกี่ยวที่เลี้ยวลด	ก็ไม่คดเหมือนหนึ่งในน้ำใจคน

มนุษย์นี้ที่รักอยู่สองสถาน	บิดามารดาก็รักมากเป็นผล

ที่พึงหนึ่งพึงได้แต่กายตน	เกิดเป็นคนคิดเห็นจึงเจรจา

(พระยาอุปกิตศิลปสาร, 2541, น. 370-372)

6. กลอนเพลงชาวบ้าน หรือกลอนฉ่อย หรือที่เรียกว่า กลอนหัวเดียว วิธีดำเนินกลอนบทหนึ่งมี 2 วรรค และวรรคหนึ่งมีตั้งแต่ 4-10 คำ บังคับสัมผัส 2 แห่ง คือ สัมผัสระหว่างวรรคกับสัมผัสท้ายบาท สัมผัสท้ายบาทเป็นเสียงเดียวกันทุกบาทตลอดบท ดังตัวอย่าง กลอนโล จากเพลงฉ่อยของเก่า

นี่ต้นขานางข้างเคียงไข่น้ำ	แก้มกุ่มกันเกราร่างไกร

ชมไม้เดือนหกฝนตกใบแตก	เดือนแปดชมแปดกลตาไป

ดูเขยวขุ่มพืชมุ่มพฤษภา	กิ่งก้านสาขาสูงใหญ่

ได้ชมต่างต่างต้นคางมะกอก	ชมผลชมดอกชมใบ

(พระยาอุปกิตศิลปสาร, 2541, น. 488-490)

7. กลอนเปล่า เป็นคำประพันธ์ที่ไม่มีฉันทลักษณ์ ถึงแม้จะไม่มีแบบแผนการบังคับเสียง แต่ผู้ประพันธ์ก็ยังคงต้องการจังหวะลีลาของเสียงในการโน้มน้าวอารมณ์ความรู้สึก ดังนั้นจึงมักใช้รูปแบบการเขียนในลักษณะร้อยกรองอิสระ คือไม่ได้ควบคุมท่วงทำนองการอ่านอย่างเคร่งครัดเหมือนร้อยกรอง แต่ก็ไม่ใช่ร้อยแก้ว ยังคงอาศัยเค้าโครงบางส่วนจากระบบเสียงของฉันทลักษณ์ แต่ผ่อนคลายและลื่นไหลกว่า โดยยึดเอาการปลดปล่อยอารมณ์หรือความชัดเจนของความหมายเป็นหลัก (“กลอนเปล่า”, 2544)

รื่นฤทัย สัจพันธุ์ (2542, น. 94-95) กล่าวถึง กลวิธีการแต่ง เนื้อหา และรูปแบบของ กลอนเปล่าไว้ว่า

1. กลวิธีการแต่งกลอนเปล่ามี 5 ลักษณะ ได้แก่

- 1) การใช้ข้อความซ้ำ เพื่อย้ำความหมาย
- 2) การใช้คำง่าย เหมาะสม กะทัดรัด ลึกซึ้งกินใจ สะดุดความรู้สึก
- 3) การใช้สัญลักษณ์ เป็นการสร้างความซับซ้อนและซ่อนความคิดทางการเมือง
- 4) ใช้เครื่องหมายไวยากรณ์ เช่น จุลภาค (.) ประจัญ (?) และอัศเจรีย์ (!) เป็นต้น เพื่อสื่ออารมณ์และน้ำเสียงของผู้แต่งให้ชัดเจนขึ้น

5) แต่งเป็นละคร โดยมีการกำหนดตัวผู้พูด มีการใช้ถ้อยคำในวงเล็บเพื่อบอกถึง อากัปกิริยา น้ำเสียงหรือเสียงประกอบ

2. เนื้อหา เนื่องจากกลอนเปล่าเป็นบทประพันธ์ที่แต่งเพื่อพรรณอารมณ์ความรู้สึก หรือความคิดอย่างใดอย่างหนึ่ง จึงมีเนื้อหาที่หลากหลายทั้งสะท้อนอารมณ์ส่วนตัว และแสดงความคิดเห็น เรื่องชีวิตและสังคมตลอดจนการเมือง

3. รูปแบบ กลอนเปล่าเป็นคำประพันธ์ที่ไม่มีลักษณะบังคับทางฉันทลักษณ์อย่างร้อยกรอง จึงมีรูปแบบที่ประสานเอกลักษณ์ของร้อยแก้วและร้อยกรองเข้าด้วยกัน ไม่บังคับสัมผัสการเขียน ที่เขียนติดต่อกันคล้ายร้อยแก้วแต่ยังคงรักษาลีลาของร้อยกรอง คือมีจังหวะและการใช้โวหารสร้างจินตภาพ มีลักษณะของรูปแบบสร้างสรรค์ สรุปได้ดังนี้

1) เขียนเป็นวรรค วรรคละหนึ่งบรรทัด เป็นลักษณะของกลอน จะมีความยาวประมาณ 4-10 บรรทัด เน้นจังหวะการอ่าน ดังนี้

1.1) เขียนสั้น ๆ ยาว 4 บรรทัด มีการเล่นสัมผัสบ้าง

1.2) เขียนยาว เว้นบรรทัดแบ่งช่วงเพื่อความสบายตาน่าอ่าน แต่ละวรรคใช้คำมากบ้างน้อยบ้าง เป็นที่นิยมกันมากที่สุด

1.3) เขียนยาวในแต่ละบท และแต่ละวรรค มีความยาวสม่ำเสมอ มีการเว้นบรรทัดเป็นช่วง ๆ

1.4) เขียนยาวมาก มีการแบ่งช่วงเหมือนแบบที่ 1 และ 2 แต่จะใส่เครื่องหมายกำกับในแต่ละช่วง

2) ไม่มีการบังคับสัมผัส มีสัมผัสบ้าง ไม่มีสัมผัสบ้าง ไม่สม่ำเสมอ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า กลอนเปล่าเป็นคำประพันธ์รูปแบบหนึ่งที่แต่งได้อย่างอิสระ ไม่มีข้อบังคับทางฉันทลักษณ์ มีรูปแบบการเขียนที่ประสมประสานกันระหว่างร้อยแก้วและร้อยกรอง ใช้ถ้อยคำสื่ออารมณ์ความรู้สึก และสร้างจินตภาพแก่ผู้อ่าน ดังตัวอย่าง กลอนเปล่า ของ จ่าง แซ่ตั้ง

เมื่อแม่ให้ขนมหวานแก่ลูก
ผลไม้บนต้นก็หวาน
ใบไม้วันนี้แสงแดดฉาย
กิ่งก้านวันนี้สั่นไกวตามลม
ลูกแม่ อุ้มลูก
นั่งเล่นได้ต้นไม้ตรงนี้

(สมัย วิถีรุ่งโรจน์, 2542, น. 57)

นอกจากนี้ยังมีรูปแบบคำประพันธ์อื่น ๆ ที่พบในบทขับร้อง ดังนี้

1. กลอนสี่ ในแต่ละวรรค มีวรรคละ 4 คำ มีสัมผัสตามฉันทลักษณ์ ดังตัวอย่าง บทประพันธ์ของหลวงศรีปรีชา จากศิรีวิบูลกิตติ์

จักกริตจักกราย	จักย้ายจักย่อง

ไม่เมินไม่มอง	ไม่หมองไม่หมาง

งามเนื่องงามนึ่ง	งามยืมงามย่าง

ดูคิ้วดูคาง	ดูปร่างดูปรัง

(ชุมนุมตำรากลอนฉบับหอพระสมุดวชิรญาณ, 2519, น. 173)

2. กลอนหก ในแต่ละวรรค มีวรรคละ 6 คำ มีสัมผัสตามฉันทลักษณ์ ดังตัวอย่าง คำกลอนนมัสการประณามคาถา ในสงครามการตักกลอน ของพระยาอุปกิตศิลปสาร

(พระยาอุปกิตศิลปสาร, 2541, น. 366)

3. กาพย์ยานี 11 วรรคหน้ามี 5 คำ และวรรคหลังมี 6 คำ มีสัมผัสตามฉันทลักษณ์ ดังตัวอย่าง กาพย์พระไชยสุริยา ของสุนทรภู่

(พระยาอุปกิตศิลปสาร, 2541, น. 432)

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชูวงศ์ กลิ่นเลขา (2548) ศึกษาเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์คุณค่าของวรรณกรรมเพลงร่ำวง” มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ เพื่อรวบรวมวรรณกรรมเพลงร่ำวง เพื่อวิเคราะห์คุณค่าด้านศิลปะการใช้ภาษาในการประพันธ์เพลงร่ำวง และเพื่อวิเคราะห์คุณค่าด้านเนื้อหาของเพลงร่ำวง ผลการศึกษาสรุปได้ว่า คุณค่าด้านศิลปะการใช้ภาษาในการประพันธ์เพลงร่ำวงประกอบด้วย คุณค่าด้านศิลปะการใช้ถ้อยคำ คุณค่าด้านศิลปะการใช้สำนวนโวหาร แบ่งเป็น โวหารการเขียน และภาพพจน์ ผลการศึกษาคุณค่าด้านเนื้อหาของเพลงร่ำวง สรุปได้ว่า เนื้อหาของเพลงร่ำวงมีคุณค่าในการสะท้อนสังคมให้เห็นวิถีชีวิตเกษตรกรไทย ความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์และสิ่งเหนือธรรมชาติ ประเพณีไทย กิจกรรมเพื่อความบันเทิง วิธีการเดินทางและการติดต่อสื่อสาร นโยบายของรัฐบาล ป. พิบูลสงคราม หลักธรรมในพุทธศาสนา ส่วนคุณค่าในการให้แง่คิด ประกอบด้วย การให้แง่คิดในการศึกษา การให้แง่คิดในการทำงาน การให้แง่คิดในการปฏิบัติในฐานะพุทธศาสนิกชน การปฏิบัติตนในฐานะกุลสตรี การปฏิบัติตนในฐานะพลเมืองดี และการปฏิบัติตนในฐานะผู้ครองเรือน

วราภรณ์ รุ่งเรือง (2549) ศึกษาเรื่อง “แนวคิดในการแต่งเพลงสำหรับเด็กของคณะกรรมการ วิทยุโรงเรียน กรณีศึกษาบทเพลงวิทยุโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ” งานวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อ ศึกษา หลักการคัดเลือกบทเพลงของคณะกรรมการวิทยุโรงเรียน แนวคิดในการแต่งของผู้แต่งเพลง วิทยุโรงเรียน และคุณลักษณะทางดนตรีและคุณค่าของบทเพลงวิทยุโรงเรียน โดยผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัย เชิงคุณภาพตามหลักของการวิจัยเชิงมานุษยวิทยา ผลการวิจัยพบว่า หลักการคัดเลือก บทเพลงของคณะกรรมการวิทยุโรงเรียน ใช้หลักความเหมาะสมกับระดับชั้นของผู้เรียน การจัดทำเป็น สื่อวิทยุ และการทำงานในโรงเรียน แนวคิดในการแต่งเพลง แต่งตามความเหมาะสมสำหรับเด็ก แต่ละวัย มีระดับเสียงที่ไม่สูงหรือต่ำเกินไป เนื้อร้องสอดคล้องกับความรู้ความเข้าใจของเด็ก ช่วงเสียง ที่เหมาะสมคือไม่เกินคู่ 8 สำหรับเด็กเล็ก และคู่ที่ 11 สำหรับ เด็กโต บันไดเสียงที่เหมาะสมคือ Key F ,G ,A และ Bb ซึ่งใกล้เคียงกับทางโน้ต ทางใน ทางกลาง และทางเพียงออของไทย คุณลักษณะทางดนตรีที่พบ ได้แก่ รูปแบบของบทเพลง ส่วนมากเป็นเพลงสองท่อน ช่วงเสียงที่ใช้มาก ที่สุดคือ ไม่เกินคู่ 8 เนื้อร้องส่วนมากเข้ากับทำนองเพลง มีความงามทางวรรณศิลป์ มีความเหมาะสม แก่การใช้งานตามระดับชั้น ลำดับคุณค่าของบทเพลงเรียงจากมากไปน้อย 4 อันดับ คือ 1) การ ปลุกฝังการรักธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2) การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม คติชีวิตและค่านิยมอัน ดีงาม 3) การให้ความรู้และทักษะทางดนตรี และ 4) การปลุกฝังค่านิยมในศิลปวัฒนธรรมไทย

ถาวร วัฒนบุญญา (2552) ได้ศึกษา “การวิเคราะห์เพลงพูดของเพลิน พรหมแดน” จากผลการวิจัยพบว่า เพลงที่ใช้ในการศึกษาทั้ง 12 เพลงอยู่ในบันไดเสียงเมเจอร์ 5 เพลง และ บันไดเสียงไมเนอร์ 6 เพลง และเพลงที่ใช้ทั้งบันไดเสียงเมเจอร์และไมเนอร์ในเพลงเดียวกัน 1 เพลงส่วนใหญ่เป็นเพลงที่มีอัตราจังหวะเร็ว การขับร้องใช้การขับร้องด้วยน้ำเสียงที่หลากหลาย เน้นหนัก-เบา เน้นคำเฉพาะบางคำที่สำคัญเป็นพิเศษ นุ่มนวล ตัดพ้อ เสียใจ ออดอ้อน วิงวอน เพื่อให้ เกิดความไพเราะและชัดเจนในความหมายรักษ้อัตราจังหวะได้ถูกต้องตามจังหวะที่วางไว้ มีการใช้ เทคนิคพิเศษหลายอย่างในการขับร้องเพื่อให้เข้ากับเนื้อหาและอารมณ์ของเพลง การพูด ใช้แทรกบท พูดในแต่ละท่อนของบทเพลง พบว่าเป็นการพูดในลักษณะสนทนาที่จัดให้มีขึ้นเป็นท่อน ๆ เป็นการ สนทนาระหว่างชายกับชาย การพูดเชิญชวน การพูดแบบพากย์ฟุตบอล การพูดแบบคนเดียว การพูด คนเดียวเชิงโฆษณาสินค้า และที่สำคัญที่สุดที่ทำให้เพลงพูดของเพลิน พรหมแดน มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก คืออารมณ์ขัน ความสนุกสนาน ตลกขบขัน เป็นต้น ด้วยน้ำเสียงที่แสดงอารมณ์เหมือนอยู่ใน เหตุการณ์จริง เนื้อหาของบทพูดยังสอดคล้องกับเนื้อร้องของเพลงในแต่ละท่อนเพื่อเป็นการขยาย ความให้ผู้ฟังเข้าใจเรื่องราวมากขึ้น

ส่วนของดนตรีสามารถแบ่งได้เป็น 3 ส่วน ดังนี้ 1) บทนำ มีลักษณะของทำนองที่แตกต่าง จากเพลงลูกทุ่งทั่วไปคือ มีลักษณะของทำนองที่ใช้โน้ตหลักจังหวะ ทำให้ทำนองมีความสนุกสนาน การดำเนินทำนองมีการสอดแทรกระหว่างทำนองกันด้วย ทั้งเครื่องดนตรีในกลุ่มเครื่องเป่าและเครื่อง ดนตรีในกลุ่มลีสลาจังหวะ ซึ่งเป็นจุดเด่นของเพลงพูดของเพลิน พรหมแดน ทำให้มีลีลาหลากหลาย คึกคักน่าสนใจ 2) ทำนองเพลง มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวคือมีบทพูดต่อท้ายท่อนเพลง การเคลื่อนที่ของ

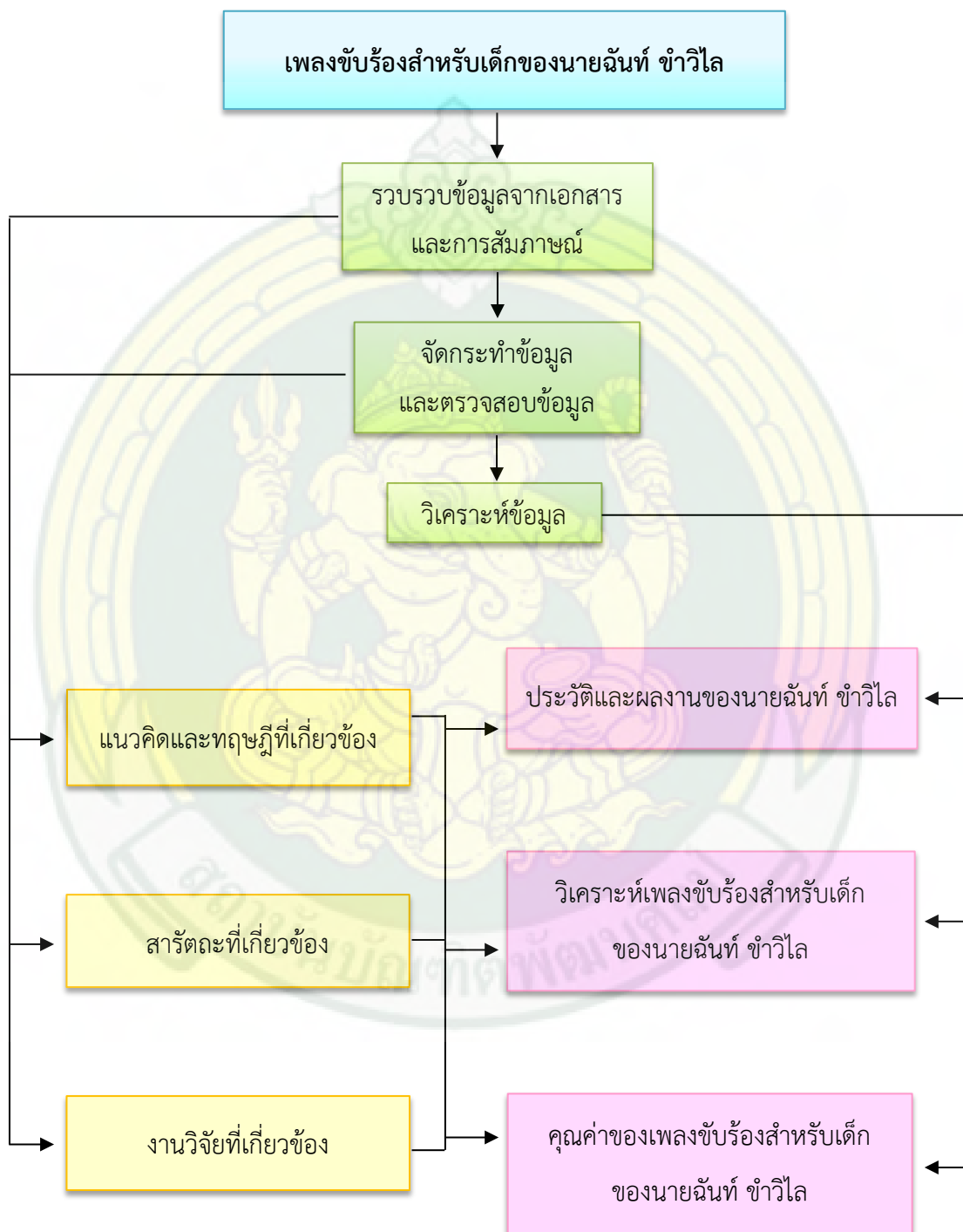
ทำนองเมื่อมีการดำเนินทำนองในแนวที่ต่ำลง ทำนองต่อไปจะมีทิศทางขึ้น จังหวะมีทั้งจังหวะหลัก และการขึ้นจังหวะ มีการประสานเสียงในรูปแบบของคอร์ดปิด การดำเนินทำนองของแต่ละบทเพลง มีความสนุกต่อเนื่องกันอย่างน่าฟัง 3) ท่อนจบ ใช้ทำนองลงจบที่หนักแน่น และจบแบบสมบูรณ์ เป็นส่วนใหญ่

ปารณีย์ คำโฉม (2559) ศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์หลักจริยธรรมจากวรรณกรรมบทเพลง ของครูไพฑูรย์ บุตรชั้น” ผลการวิจัยพบว่า วรรณกรรมบทเพลง ครูไพฑูรย์ บุตรชั้น สามารถจำแนก หลักจริยธรรมออกได้ 3 หลัก ได้แก่ 1) หลักจริยธรรมส่วนบุคคล 2) หลักจริยธรรมส่วนรวม 3) หลัก จริยธรรมในวิชาชีพ เนื้อหาสาระของจริยธรรมในวรรณกรรมบทเพลง ครูไพฑูรย์ บุตรชั้น กล่าวถึง ความสันโดษ ความซื่อสัตย์ ความกตัญญู ความเป็นอนิจจังของชีวิต การประพุดิตตนเป็นคนดี การเคารพบูชาบุคคลที่ควรบูชา ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ วรรณกรรมบทเพลงครูไพฑูรย์ บุตรชั้น นอกจากให้ความสนุกสนาน เพลิดเพลินแก่ผู้ฟังแล้ว ยังมีเนื้อหาสาระที่ขัดเกลาจิตใจของผู้ฟัง เพลงให้ทำความดีต่อตนเอง และผู้อื่นพร้อมทั้งมีความไพเราะ เป็นเอกลักษณ์ ใช้ภาษาสละสลวย โดย วรรณกรรมบทเพลงแบ่งออกได้หลายประเภท เช่น วิถีชีวิตของคนชนบท ความงดงามของธรรมชาติ ขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนเหตุการณ์บ้านเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เป็นบทเพลงที่ประพันธ์ ขึ้นทันเหตุการณ์ยุคสมัยนั้น ๆ มีคุณค่า คนยังนิยมฟัง และหลากหลายบทเพลงสามารถนำมาเป็น แบบอย่างแนวจริยธรรมในการดำเนินชีวิตสามารถใช้บทเพลงเป็นสื่อสำคัญในการเผยแพร่แนวคิด มีคติสอนใจ พร้อมทั้งได้รับความบันเทิงควบคู่กันไปด้วย

ภัทรธร พิพัฒน์กุล (2561) ศึกษาเรื่อง “บทเพลงสำหรับเด็ก (โตโย) ของโอะงะวะ มิเมะอิ” โอะงะวะ มิเมะอิ เป็นนักเขียนวรรณกรรมสำหรับเด็กที่ได้ สร้างสรรค์ผลงานมากมาย แม้ว่าช่วงชีวิต ของเขาต้องเผชิญกับภาวะอดอยากและความเหลื่อมล้ำทางสังคม และการสูญเสียบุตรถึงสองคนตั้งแต่วัยยังเล็ก แต่เขายังมุ่งมั่นเขียนหนังสือ “ที่เหมาะสมสำหรับเด็กอย่างแท้จริง” ซึ่งมีความไพเราะอ่อนโยนแฝงความหมายลึกซึ้ง และมีความสำคัญต่อวงการวรรณกรรมสำหรับเด็กจนถึงปัจจุบัน ผลงานบางส่วนของเขามีเนื้อหาตีแผ่ความเป็นจริงของความยากไร้และสงคราม แต่บรรยายอย่างมีวรรณศิลป์ นอกจากวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้น กวีนิพนธ์แล้ว เขายังได้แต่งบทเพลงสำหรับเด็กหรือที่เรียกว่า “โตโย” ด้วย งานวิจัยนี้เป็นการศึกษางานประพันธ์ประเภท“โตโย”ที่โอะงะวะ มิเมะอิแต่งไว้ 21 ชิ้น จากหนังสือรวมผลงานสำหรับเด็กของโอะงะวะ มิเมะอิเล่ม 3 พบว่าผลงานของเขาเรียบเรียงด้วยถ้อยคำที่งดงามแต่แฝงความโศกเศร้า สะท้อนแนวคิดที่นักเขียน ได้รับผลกระทบจากความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเมืองสมัยไทโช-โชวะ เกี่ยวกับความรักของ ครอบครัว ความรู้สึกโหยหาบ้านเกิด และความยากจนและทุกข์ ของผู้คน มีการใช้สำนวนที่สื่อถึงความ รู้สึกและสภาพชีวิตที่ต้องต่อสู้กับอุปสรรค

4. กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากผลการศึกษาเอกสาร หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเรื่อง เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันทน์ ขำวิไล ผู้วิจัยสามารถสรุปแนวความคิดในการวิจัยได้ดังรูป

ภาพที่ 3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ที่มา: ผู้วิจัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาการวิจัยเรื่อง เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล เป็นการศึกษาเชิงวิเคราะห์ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลทางวิชาการจากเอกสารงานวิจัย หนังสือ เอกสาร และแผ่นเสียง ใช้เครื่องมือในการวิจัยเพื่อเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์จากบุคคลผู้ให้ข้อมูล และผู้ที่มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับงานวิจัยโดยตรง โดยนำข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียง แล้วนำมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ และนำเสนอข้อมูลตามระเบียบวิธีการวิจัย ดังนี้

1. บุคลากรผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยได้มีการแบ่งกลุ่มบุคคลผู้ให้ข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกับงานวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) คือ ผู้ที่ให้ข้อมูลด้านเอกสารเกี่ยวกับนายฉันท ขำวิไล หนังสือบทเพลงขับร้องสำหรับเด็ก และข้อมูลเพลงขับร้องสำหรับเด็กที่ได้แก่

1) ศาสตราจารย์เกียรติคุณนายแพทย์พูนพิศ อมาตยกุล ราชบัณฑิตกิตติมศักดิ์ นักวิชาการสาขาดนตรีวิทยา กรรมการและเลขานุการมูลนิธิราชสุตา

2) คุณครูอัมภาวุธ สาคริก เลขานุการมูลนิธิหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)

3) นายจิตติวัจน์ ชื่นประเสริฐ นักสะสมผลงานด้านนาฏดุริยางคศิลป์ไทย

2. กลุ่มผู้ปฏิบัติ (Casual Informants) คือ ผู้ที่ได้เข้าร่วมการบันทึกเสียงการบรรเลง และขับร้องเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล ได้แก่

1) คุณครูทัศนีย์ ขุนทอง ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (คีตศิลป์ไทย) พ.ศ. 2555 และผู้เชี่ยวชาญคีตศิลป์ไทย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

2) คุณครูดนตรี ตรีโมท ข้าราชการบำนาญ เป็นบุตรของนายดนตรี ตรีโมท ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (ดนตรีไทย) พ.ศ. 2528

3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป (General Informants) คือ ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในด้านภาษาไทย และด้านเทคโนโลยี ได้แก่

1) คุณครูณลินี นวลขาว ครูประจำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนจิตรลดา

2) คุณครูทัชชา ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา ครูประจำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนจิตรลดา

3) นายศิรินทร์ พงษ์พัฒน์ วิศวกรเสียงมูลนิธิราชสุตา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การเก็บข้อมูลในการวิจัยจากแหล่งข้อมูลบุคคล ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างในการเก็บข้อมูล พร้อมทั้งใช้การสังเกตอย่างมีส่วนร่วมในการสัมภาษณ์ มีประเด็นในการสัมภาษณ์ ดังนี้

1. ประเด็นการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สอบถามเกี่ยวกับความเป็นมา และบริบทของเพลงขับร้องสำหรับเด็กในสังคมไทย ความเป็นมา คุณลักษณะทางดนตรีและการขับร้อง รวมถึงคุณประโยชน์ และคุณค่าที่ปรากฏในเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล

2. ประเด็นการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ปฏิบัติ สอบถามเกี่ยวกับลักษณะของบทเพลงขับร้อง ลักษณะการขับร้อง และการบรรเลงดนตรีประกอบเพลงของบทเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล ตลอดจนรายละเอียดในการฝึกซ้อมเพลง และการบันทึกแผ่นเสียง

3. ประเด็นการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป แบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

- 1) ด้านงานประพันธ์ สอบถามเกี่ยวกับลักษณะ รูปแบบ ฉันทลักษณ์ของคำประพันธ์ และคุณค่าด้านงานประพันธ์ที่ปรากฏของบทเพลงสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล

- 2) ด้านสารสนเทศ สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประวัติ ผลงาน และข้อมูลที่ปรากฏในรูปแบบของแผ่นบันทึกเสียงเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล

3. การเก็บรวบรวมและการจัดกระทำข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลทางเอกสารต่าง ๆ เช่น หนังสือ วารสารสิ่งพิมพ์ วิทยานิพนธ์ เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์และใช้สำหรับเป็นเอกสารอ้างอิง

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม จากบุคลากรผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กลุ่มผู้ปฏิบัติ และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมจากทางระบบสารสนเทศ (อินเทอร์เน็ต) โดยค้นคว้าข้อมูลจากเว็บไซต์ต่าง ๆ ที่มีประเด็นเกี่ยวข้องกับงานวิจัย

นำข้อมูลที่ได้จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ มาแยกเป็นประเด็นเพื่อนำไปใช้ในขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล โดยผู้วิจัยได้มีการจัดหมวดหมู่ของบทเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล จำนวน 109 เพลง โดยพิจารณาจากเนื้อเพลง และนำมาจัดหมวดหมู่ให้มีความสอดคล้องไปตามจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ดนตรีในหลักสูตรประโยคประถมศึกษา พ.ศ. 2503 กล่าวคือ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ฝึกฝนอบรมให้นำไปสู่คุณลักษณะสำคัญ 4 ประการ ซึ่งสามารถจัดหมวดหมู่บทเพลงได้ 9 ประเภท ดังนี้

1. บทเพลงเกี่ยวกับธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม จำนวน 27 เพลง

2. บทเพลงเกี่ยวกับครอบครัว และสังคม จำนวน 7 เพลง

3. บทเพลงเกี่ยวกับโรงเรียน จำนวน 13 เพลง
4. บทเพลงเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และการละเล่น จำนวน 15 เพลง
5. บทเพลงเกี่ยวกับดนตรีและการแสดง จำนวน 7 เพลง
6. บทเพลงเกี่ยวกับกีฬา จำนวน 7 เพลง
7. บทเพลงเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม จำนวน 22 เพลง
8. บทเพลงเกี่ยวกับการสร้างระเบียบวินัยต่อตนเอง จำนวน 4 เพลง
9. บทเพลงเกี่ยวกับความรักชาติ และปลุกใจ จำนวน 7 เพลง

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้รวบรวมไฟล์เสียงเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล จำนวน 109 เพลง โดยรวบรวมจากบุคคลผู้ให้ข้อมูล กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป ด้านเทคโนโลยี เป็นจำนวน 98 เพลง และอีก 11 เพลง ผู้วิจัยได้จัดทำเพลงขึ้นมาใหม่ สร้างสรรค์ ทำนอง และขับร้องเพลงตามโน้ตสากลที่ปรากฏในหนังสือบทขับร้อง

4. การตรวจสอบและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความสอดคล้องของข้อมูล โดยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า โดยมีการตรวจสอบความถูกต้องของแหล่งที่มาของข้อมูลทางเอกสารต่าง ๆ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และข้อมูลที่ได้มาจากการค้นหาผ่านระบบสารสนเทศ Internet โดยพิจารณาจากแหล่งที่มาของข้อมูลต่าง ๆ และบุคลากรผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่ม เพื่อเป็นการตรวจสอบความถูกต้อง และป้องกันการผิดพลาดของข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้รับตรวจสอบความถูกต้องแล้ว มาจำแนกประเด็นเพื่อนำมาวิเคราะห์ โดยแยกประเด็นการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

- 1) การศึกษาประวัติ และผลงานของนายฉันท ขำวิไล
- 2) การวิเคราะห์เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล ผู้วิจัยได้คัดเลือกบทเพลงจากหมวดหมู่บทเพลงทั้ง 9 ประเภท จำนวน 29 เพลง โดยใช้การคัดเลือกบทเพลงแบบเจาะจงแบบเป็นสัดส่วน (1 : 4) ของบทเพลงแต่ละหมวดหมู่ โดยยึดจากหมวดหมู่เพลงที่มีจำนวนเพลงน้อยที่สุด โดยวิเคราะห์องค์ประกอบ และคุณลักษณะทางดนตรีของบทเพลงจากเนื้อเพลง และโน้ตสากลที่ถูกบันทึกไว้
- 3) การศึกษาคุณค่าของบทเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล ผู้วิจัยได้ศึกษาคุณค่าด้านดนตรี คุณค่าด้านงานประพันธ์ และคุณค่าด้านสังคมที่ปรากฏในบทเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล จำนวน 109 เพลง

5. การนำเสนอข้อมูล

การวิจัยเรื่อง เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ผลจากการศึกษาข้อมูลเอกสารต่าง ๆ แนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล และอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยเรียบเรียงและนำเสนอผลการวิจัยในลักษณะวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) ดังนี้

- 1) การศึกษาประวัติและผลงานของนายฉันท ขำวิไล กล่าวถึงประวัติด้านการศึกษา ชีวิตครอบครัว ผลงานการประพันธ์ และการเขียนหนังสือ ตลอดจนรางวัลเกียรติคุณที่ได้รับ
- 2) การวิเคราะห์เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล นำเสนอผลการวิเคราะห์บทเพลงในด้านองค์ประกอบ และคุณลักษณะทางดนตรีของบทเพลง
- 3) การศึกษาคุณค่าของบทเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล นำเสนอผลการศึกษาคูณค่าที่ปรากฏในบทเพลง 3 ด้าน คือ คุณค่าด้านดนตรี คุณค่าด้านงานประพันธ์ และคุณค่าด้านสังคม

บทที่ 4

ประวัติ และผลงานของนายฉันท ขำวิไล

การศึกษาเพลงร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล ผู้วิจัยได้ค้นคว้า รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับประวัติ และผลงานของนายฉันท ขำวิไล ดังนี้

1. ประวัติของนายฉันท ขำวิไล

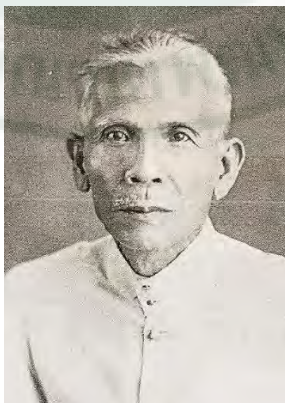

ภาพที่ 4 นายฉันท ขำวิไล

ที่มา: ฉันท-สัมพันธ์ ขำวิไล (2542)

ถิ่นกำเนิด

ฉันท ขำวิไล เกิดเมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2447 แรม 2 ค่ำ เดือน 3 ปีมะโรง ที่ตำบลป่าโมก ซึ่งแต่เดิมเรียกว่า บ้านนรสิงห์ อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดอ่างทอง เป็นบุตรนายหมูน ขำวิไล และนางกิ่ง (สกุลเดิม โพธิ์เจริญ)

ภาพที่ 5 นายหมูน ขำวิไล บิดาของนายฉันท ขำวิไล

ที่มา: พูนพิศ อมาตยกุล (2562, 2 ธันวาคม, สัมภาษณ์)

ตาชื่อสี ยายชื่อเจียม โพธิ์เจริญ เป็นคนอ่างทอง แต่ตาไปเกิดที่ตำบลลาดชะโด อำเภอฟักให้ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ส่วนยายเนเจ้าของตลาดบางส่วน ปู่และย่า เป็นคนวิเศษชัยชาญ ชื่อ ขำ กันทั้งคู่ และได้้นำชื่อมาตั้งเป็นชื่อสกุลว่า “ขำวิไล” นายฉันท ขำวิไลมีพี่น้อง 7 คน ท่านเป็นคนที่มีพี่น้องคนหนึ่งคน คือ นางเทียบ จำปาทอง มีน้องห้าคน คือ นายฉันท ขำวิไล คู่แฝดชาย-หญิง (ถึงแก่กรรม ตั้งแต่ยังเยาว์) นางสาวเภา เรียมสะอาด และเด็กหญิงสมพงศ์ (ถึงแก่กรรมแล้วทั้งหมด)

การศึกษา

อาจิม จันทรมพร (2537, น. 265-268) การเล่าเรียนเริ่มแรก บิดาได้นำไปฝากให้เล่าเรียน หนังสือกับพระที่วัดโบสถ์ ที่อำเภอบ้านไผ่บ้านเกิด เมื่ออายุย่าง 10 ขวบ บิดาจึงนำไปฝากเรียน ที่วัดสามพระยา จังหวัดพระนคร จากนั้นได้กลับมาเรียนต่อที่โรงเรียนประจำอำเภอบ้านไผ่ และได้เรียนวิชาภาษาไทยขั้นพื้นฐานกับครู ชื่อ ครูบุญ แล้วกลับไปเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่โรงเรียน วัดเบญจมบพิตร ในช่วงปี พ.ศ. 2457 เมื่อขึ้นเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ท่านก็หนีโรงเรียน กลับไปบ้านที่อำเภอบ้านไผ่ เพราะไม่ชอบใจครูที่สอน หลังจากนั้นบิดาก็ได้นำกลับมาฝากไว้ที่ วัดสุทัศน์เทพวราราม จังหวัดพระนคร แล้วให้ไปเรียนที่โรงเรียนมัธยมวัดราชพิธ แต่เรียนไม่จบ หลักสูตร ก็กลับบ้านอีก และไม่กลับมาเรียนต่ออีกเลย หลังจากนั้นย้ายจับบวชเรียนที่วัดที่บ้าน

เด็กชายฉันทมีความรู้แตกฉานด้านภาษาไทย และสนใจหนังสือกวีนิพนธ์ จึงได้อ่านหรือที่เรียกว่า “สวด” ให้ยายและคนแก่คนเฒ่าฟังเป็นประจำ ทำให้ท่านเริ่มรักหนังสือประเภทวรรณคดี ตั้งแต่นั้นมา ครั้นเมื่อบรรพชาเป็นสามเณรก็ได้รับมอบหมายให้เป็นนักเทศน์ โดยเทศน์จากคัมภีร์ ไบลานที่มีอยู่ในวัดนั่นเอง

ภายหลังท่านออกจากบ้านเกิดทั้งที่ยังเป็นเณร อายุได้ประมาณ 17-18 ปี ได้ย้ายมาจำพรรษา ที่วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดพระนคร โดยเป็นศิษย์วัดมหาธาตุรุ่นไล่เลี่ยกับพลตรี หลวงวิจิตร วาทการ นายเกษม บุญศรี นายเสถียร พันธรังสี และนายธนิต อยู่โพธิ์ เมื่ออายุครบอุปสมบทก็ได้ อุปสมบทเป็นพระภิกษุเมื่อปี พ.ศ. 2468 ได้รับฉายาว่า “ฉันทโสภโณ” โดยมีสมเด็จพระวันรัตน์ (เฮง เขมจารี มหาเถระ) เป็นพระอุปัชฌาย์ และศึกษาทางธรรมเรื่อยมาจนได้นักธรรมโท และเปรียญธรรม 3 ประโยค เป็นครูสอนบาลีไวยากรณ์อยู่จนถึงพรรษาที่ 3 จึงได้ลาสิกขาเมื่อ พ.ศ. 2471

ชีวิตครอบครัว

นายฉันท ขำวิไล สมรสกับสัมพันธ์ บุญยเกียรติ บุตรีหลวงบริรักษ์จริยาวัตร (พร บุญยเกียรติ) และหม่อมหลวงแฉล้ม ศิริวงศ์ เมื่อปี พ.ศ. 2474 ซึ่งมีอาชีพเป็นครูโรงเรียนราษฎร์ มีบุตร และธิดา รวม 10 คน คือ นายลิลิต นางสาวเพ็ญสิริ นายภูษงค์ นายน้อย นายนิพนธ์ นางรุจิรา คงฤทธิ์ระจัน นางโกสุมวิจิตร เพ็ญภูศรี นายวสันต์ นายอุปชาติ และนายอุปจิตร ขำวิไล

ภาพที่ 6 นางสาวสัมพันธ์ ขำวิไล
ที่มา: ฉันท-สัมพันธ์ ขำวิไล (2542)

2. ผลงานของนายฉันท ขำวิไล

นายฉันท ขำวิไล ได้แสดงถึงความสามารถในการเขียนหนังสือ กวีนิพนธ์ และประพันธ์เพลง มีผลงานการเขียนหนังสือ บทประพันธ์ และบทเพลงมากมาย ดังนี้

1) หนังสือครูประจำตัว เป็นผลงานเขียนหนังสือเล่มแรก อธิบายวิธีบวก ลบ คูณ หารเลขกล เขียนขึ้นเมื่อครั้งยังเป็นพระภิกษุที่วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ โดยจัดพิมพ์เป็นเล่มเพื่อจำหน่าย พิมพ์ที่โรงพิมพ์เฮงหลี แถวสะพานดำ ซึ่งปัจจุบันได้เลิกกิจการไปแล้ว

2) นิราศลาสิกขา ภายหลังเมื่อลาสิกขาแล้วได้ร่วมงานกันกับนายกิม หงส์ลดาธรมย์ (นายทอง หงส์ลดาธรมย์) พิมพ์หนังสือเทศน์ลงในใบลาน ได้จำหน่ายเป็นค่าใช้จ่าย และยังได้แต่งหนังสือกลอนขึ้นเล่มหนึ่งชื่อว่า “นิราศลาสิกขา” หนังสือเล่มนี้ท่านได้จัดพิมพ์และจำหน่ายได้เงินมาเป็นค่าใช้จ่าย

โดยนายฉันทได้จับเอาช่วงเวลาก่อนที่จะลาสิกขาบทมาแต่งเป็นนิราศบรรยายถึงความรู้สึกของการเป็นพระในพรรษาที่หนึ่งที่ผ่านมาด้วยดี พรรษาที่สองจิตใจปั่นป่วนด้วยกิเลสสาร แต่ก็ยังพอข่มให้สงบระงับได้ ล่วงเข้าพรรษาที่สามได้คิดถึงชีวิตในอนาคต จึงลาสิกขาบทมาใช้ชีวิตฆราวาส นิราศลาสิกขานี้ สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ ได้ทรง และมีรับสั่งให้นายฉันทเข้าเฝ้าที่วังวรดิศ เพื่อทรงแนะนำในเรื่องวรรณคดี และสนับสนุนให้แต่งหนังสือต่อไป

3) กำศรวลวังหลัง นายฉันท ขำวิไล ได้แต่งหนังสือเรื่อง “กำศรวลวังหลัง” รวมพิมพ์ไว้ใน “นิราศลาสิกขา” โดยพิมพ์แจกในงานศพของนายหมุน ขำวิไล ผู้เป็นบิดา และลงพิมพ์ในวิทยาคารอีกด้วย

ภาพที่ 7 หนังสือกลอนนิราศลาสิกขา

ที่มา: ฉันท-สัมพันธ์ ขำวิไล (2542)

4) ตำราฉันทศาสตร์ นายฉันทได้เรียบเรียงขึ้นจากตำราแต่งฉันทที่มีอยู่ในคัมภีร์วุตโตทัย ฉบับภาษามคร ซึ่งถ่ายทอดจากต้นฉบับภาษาสันสกฤต เป็นหนังสือฉบับเก่าที่มีมาแต่โบราณ เพื่อใช้เป็นตำราในการแต่งคำประพันธ์ประเภทร้อยกรอง ประกอบด้วยฉันทภาษามคร จำนวน 108 ฉันท ฉันทภาษาไทยซึ่งแปลมาจากฉันทภาษามครเหล่านั้น ซึ่งมีผู้แปลไว้แล้ว 58 ฉันท นายฉันท แปลต่ออีก 50 ฉันท พร้อมยกตัวอย่างและคำอธิบายทั้งฉันทภาษามครและภาษาไทย นอกจากนี้ยังได้ ค้นคว้ารวบรวมตำรากาพย์ ทั้งที่เป็นภาษามครและภาษาไทยครบทุกประเภทรวมไว้ในเล่มเดียวกันด้วย โดยจัดพิมพ์ที่โรงพิมพ์พระจันทร์

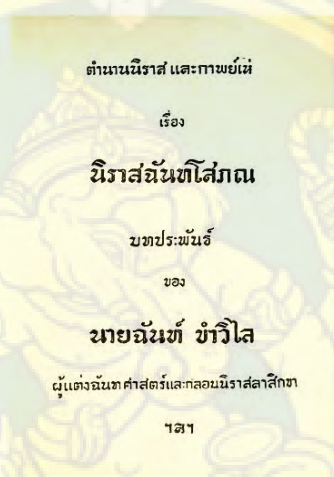

ภาพที่ 8 ตำราฉันทศาสตร์

ที่มา: ฉันท-สัมพันธ์ ขำวิไล (2542)

5) ตำนานนิราศ และกาพย์เห่เรือเรื่อง นิราศฉันทโสภณ นายฉันทได้แต่ง แล้วให้หลวงวิจิตรวาทการ นำลงพิมพ์ในหนังสือ “ดวงประทีป” ซึ่งต่อมาได้รวบรวมเป็นเล่ม จัดพิมพ์เป็นเล่มถาวร ปกแข็งหุ้มผ้าสีแดง จากหนังสือเรื่องนี้นายฉันท ขำวิไล ได้เขียนไว้ในคำนำตอนหนึ่งว่า

“...ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2474 สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ นายกราชบัณฑิตยสภา ได้ทรงหนังสือที่ข้าพเจ้าได้แต่งไว้หลายเรื่องด้วยกัน นอกจากนิราศเรื่องนี้แล้ว ทรงรับสั่งให้หาตัวข้าพเจ้าไปเฝ้าที่วังวรดิศ ณ วันอังคารที่ 8 เดือนกันยายน พ.ศ. 2474 ทรงพระกรุณาประทานพระโอวาทเพิ่มพูนความรู้ความเห็นในทางวรรณคดีแก่ข้าพเจ้าเป็นอันมาก และมีพระประสงค์โปรดฯ ให้แต่งกลอนนิราศลาสิกขาต่อและเพิ่มเติมอีกครั้งหนึ่ง ด้วยทรงพอพระหฤทัย...”

ภาพที่ 9 หนังสือตำนานนิราศ และกาพย์เห่เรือ เรื่อง นิราศฉันทโสภณ
ที่มา: ฉันท-สัมพันธ์ ขำวิไล (2542)

6) หนังสือแบบเรียนเร็วใหม่ ในปี พ.ศ. 2477 กองตำรา กรมวิชาการ กระทรวงธรรมการ ได้เชิญนายฉันท ขำวิไล เป็นกรรมการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษา และให้นายฉันทเขียนและเรียบเรียงตำราแบบเรียนภาษาไทยสำหรับเด็กเริ่มหัดเรียนขึ้นมาขึ้นหนึ่ง คือ หนังสือแบบเรียนเร็วใหม่ เล่ม 1 ตอนต้น ตอนกลาง และตอนปลาย โดยมีหลวงจรูญกิจวิทูร (ชด เมนะโพธิ์) ข้าราชการ กระทรวงธรรมการเป็นผู้ร่วมดำเนินการ ใช้ชื่อร่วมในฐานะผู้เรียบเรียงคู่กัน กระทรวงธรรมการได้ซื้อลิขสิทธิ์และจัดพิมพ์ ประกาศใช้เป็นหนังสือบังคับเรียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทุกโรงเรียนทั่วประเทศ เมื่อปี พ.ศ. 2480

ภาพที่ 10 หลวงตรุณกิจจิทร (ชด เมนะโพธิ์)

ที่มา: พูนพิศ อมาตยกุล (2562, 2 ธันวาคม, สัมภาษณ์)

คุณหญิงกุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ ศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ กล่าวถึง หนังสือแบบเรียนเร็วใหม่ ไว้ในหนังสือฉันท-สัมพันธ์ ขำวิไล (2542) ความว่า “...บทเรียนในหนังสือของท่าน เริ่มสอนจากการสอนประสมพยัญชนะกับสระ และวรรณยุกต์ แล้วอ่านเป็นคำ เป็นเรื่องสั้น ๆ ประกอบไปด้วยคำที่นักเรียนอ่านแล้วในตอนฝึกประสมคำนั่นเอง หากจะถือว่าแบบเรียนของท่านเป็นครู ก็นับว่าท่านเป็นครูคนในชาติหลายล้านคนเป็นเวลาถึง 40 ปี เต็ม...” โดยแบบเรียนเร็วใหม่ ถูกยกเลิกใช้ไปเมื่อ พ.ศ. 2520

ภาพที่ 11 หนังสือแบบเรียนเร็วใหม่

ที่มา: ฉันท-สัมพันธ์ ขำวิไล (2542)

ตำราชุดนี้ได้ใช้ตลอดมาเป็นเวลาหลายปี ข้อความบางประโยคในหนังสือเรียนก็เป็นที่ดีปาก
ติดใจคนไทยที่ได้เรียนมาจนทุกวันนี้ เช่น

ป่ากะปู้ ดูตาอู้ ตีกะปี่ กะตาอี่
ป่าปะปู้ กู้จู้
ป่าดูปู้ กู้จู้ ฯลฯ

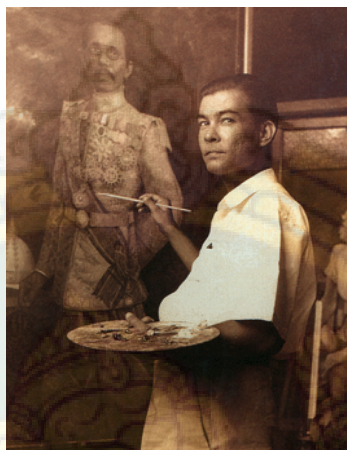
และยังเป็นแบบอย่างในการเขียนตำราแบบเรียนภาษาไทยให้แก่ผู้เขียนรุ่นต่อมาด้วย เช่น
การเขียนแบบฝึกคำใหม่ในบทเรียน และการใช้ภาพแทนคำยากหรือคำที่ยังไม่ได้เรียน ให้นักเรียน
อ่านคำจากภาพ

ภาพที่ 12 หนังสือแบบเรียนเร็วใหม่

ที่มา: ฉันท-สัมพันธ ขำวิไล (2542)

เมื่อ พ.ศ. 2492 และใช้เป็นหนังสือบทขับร้องสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-4 บทเพลงสำหรับเด็กชุดนี้มีความสมบูรณ์ที่สุด เพราะเป็นบทเพลงที่มีดนตรีประกอบโดย พระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร) ผู้ประพันธ์ทำนองเพลงชาติไทย เป็นผู้เขียนโน้ตดนตรีสำหรับเปียโน และเขียนประกอบภาพลายเส้นแต่ละเพลงโดย นายจำรัส เกียรติก้อง เพลงชุดนี้เป็นเพลงง่าย ๆ สนุกสนาน เด็ก ๆ สามารถจำเนื้อร้องและทำนองได้ง่าย

ภาพที่ 15 นายจำรัส เกียรติก้อง

ที่มา: พูนพิศ อมาตยกุล (2562, 2 ธันวาคม, สัมภาษณ์)

พระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร) ได้เขียนคำนิยมลงในหนังสือบทขับร้องเล่ม 1 ความว่า

“นายฉันท ขำวิไล ได้ประพันธ์เพลงขับร้องสำหรับนักเรียนเป็นจำนวนมาก ด้วยมีความมุ่งมั่นหมายจะส่งเสริมศิลปแผนกนี้ทั้งในด้านวิชาการหัดอ่านโน้ตสากลประกอบไปด้วย มีความหมายและความยากง่าย ให้เหมาะสมกับวัยวุฒิของผู้แรกศึกษาเป็นชั้น ๆ สูงขึ้นโดยลำดับ ข้าพเจ้าได้พิจารณาเห็นเป็นการสมควร และเหมาะสมอย่างยิ่ง และเต็มใจที่จะสนับสนุนเพื่อแก่การศึกษา...”

ภาพที่ 16 พระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร)

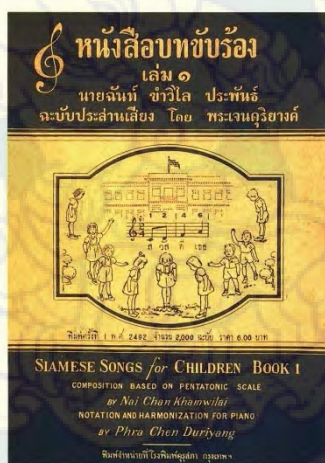
ที่มา: วิจิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร (2544)

นอกจากนี้พระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร) ได้เขียนหลักวิชาการศึกษาอ่านโน้ต ตามคำร้องขอของนายฉันท ขำวิไล เพื่อใช้เป็นแบบเรียนศึกษาประกอบการเรียนการสอนบทเพลงขับร้อง

ภาพที่ 17 หนังสือหลักวิชาดนตรี และขับร้อง

ที่มา: ฉันท-สัมพันธ ขำวิไล (2542)

ภาพที่ 18 หนังสือบทขับร้อง เล่ม 1 ฉบับประสานเสียง

ที่มา: ฉันท-สัมพันธ ขำวิไล (2542)

บทเพลงทั้งร้อยกว่าเพลงนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้จัดพิมพ์เป็นหนังสือทั้งหมด 4 เล่ม ดังนี้

- หนังสือบทขับร้องเล่ม 1 ประกอบด้วยเพลง จำนวน 31 เพลง
- หนังสือบทขับร้องเล่ม 2 ประกอบด้วยเพลง จำนวน 31 เพลง
- หนังสือบทขับร้องเล่ม 3 ประกอบด้วยเพลง จำนวน 25 เพลง
- หนังสือบทขับร้องเล่ม 4 ประกอบด้วยเพลง จำนวน 24 เพลง (รวมเพลงชาติ และ

เพลงสรรเสริญพระบารมี)

รวมทั้งหมดจำนวน 111 เพลง

ภาพที่ 19 หนังสือบทขับร้อง เล่ม 1
ที่มา: ฉันท-สัมพันธ์ ขำวิไล (2542)

หนังสือบทขับร้อง เล่ม 1 บทเพลงมีท่วงทำนองง่าย ๆ เนื้อร้องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ การละเล่นพื้นบ้าน กิจกรรมของครอบครัว ฯลฯ

ภาพที่ 20 บทเพลงในหนังสือบทขับร้อง เล่ม 1
ที่มา: ฉันท-สัมพันธ์ ขำวิไล (2542)

ภาพที่ 21 หนังสือบทขับร้อง เล่ม 2

ที่มา: ฉันท-สัมพันธ ชวัโฒ (2542)

หนังสือบทขับร้อง เล่ม 2 บทเพลงมีท่วงทำนองและเนื้อร้องเป็นข้อมูลง่าย ๆ ของการร่วมกิจกรรม การกีฬา สร้างจริยธรรมและระเบียบวินัย การแสดงมิตรภาพกับเพื่อน รู้จักชีวิต ฯลฯ

ภาพที่ 22 บทเพลงในหนังสือบทขับร้อง เล่ม 2

ที่มา: ฉันท-สัมพันธ ชวัโฒ (2542)

ภาพที่ 23 หนังสือบทขับร้อง เล่ม 3

ที่มา: ฉันท-สัมพันธ์ ขำวิไล (2542)

หนังสือบทขับร้อง เล่ม 3 มีท่วงทำนองเพลงยาวขึ้น และเนื้อร้องเน้นทางคุณธรรม จริยธรรม การประพฤติปฏิบัติต่อเพื่อนและครู ให้รู้จักปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ และชาวซึ่งในธรรมชาติ ฯลฯ

ภาพที่ 24 บทเพลงในหนังสือบทขับร้อง เล่ม 3

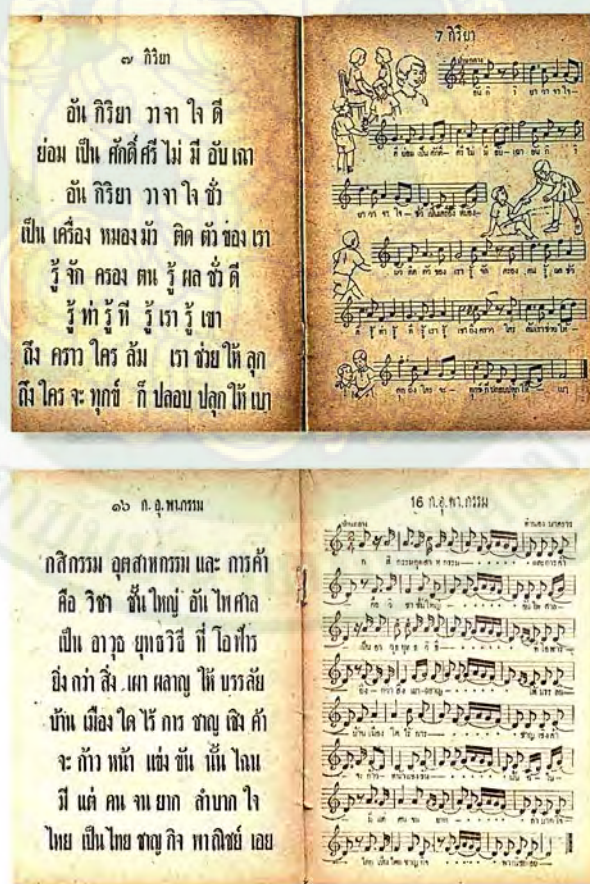
ที่มา: ฉันท-สัมพันธ์ ขำวิไล (2542)

ภาพที่ 25 หนังสือบทขับร้อง เล่ม 4

ที่มา: ฉันท-สัมพันธ์ ขำวิไล (2542)

หนังสือบทขับร้อง เล่ม 4 มีการเพิ่มทำนองเพลงไทยและใช้เครื่องดนตรีไทย ส่วนเนื้อร้องเป็นเรื่องต่าง ๆ เช่น การรู้จักรับผิดชอบ ความสามัคคี การรักษาความสะอาด รวมถึงการทำมาหากิน ฯลฯ

ภาพที่ 26 บทเพลงในหนังสือบทขับร้อง เล่ม 4

ที่มา: ฉันท-สัมพันธ์ ขำวิไล (2542)

ภาพที่ 27 หนังสือบทขับร้อง เล่ม 1-4

ที่มา: ผู้วิจัย

กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำแผ่นเสียงแจกจ่ายให้โรงเรียนพร้อมกับหนังสือ และออกอากาศเผยแพร่ในรายการวิทยุศึกษา โดยมีนายมนตรี ตราโมท (ศิลปินแห่งชาติ) ช่วยขัดเกลาทำนอง ควบคุมวงดนตรี และจัดหานักร้องในการอัดแผ่นเสียง ประกอบด้วย นางสาวทัศนีย์ ขุนทอง (ศิลปินแห่งชาติ), นางดนตรี ตราโมท, นางสาวนวล เจริญทอง ,นายประสิทธิ์โชค สุทธิรักษ์ และนายศิลป์ ตราโมท นอกจากนี้มี นางสาวนภา หวังในธรรม, นายเสรี หวังในธรรม (ศิลปินแห่งชาติ) และนายเหนี่ยว คุริยพันธุ์ ขับร้องเป็นบางเพลง อัดแผ่นเสียงที่ชั้นบนของโรงภาพยนตร์เฉลิมไทย (รื้อไปแล้ว)

ภาพที่ 28 แผ่นเสียงบันทึกการบรรเลงและขับร้องเพลงสำหรับการเรียนการสอน

ของกระทรวงศึกษาธิการ

ที่มา: ฉันท-สัมพันธ์ ขำวิไล (2542)

ภาพที่ 29 แผ่นเสียงตรา Columbia บันทึกเพลงขับร้องตามหลักสูตรประถมศึกษา
ของกระทรวงศึกษาธิการ บันทึกเสียงระหว่างปี พ.ศ. 2492-2494

ที่มา: จิตติวัฒน์ ชั้นประเสริฐ (2562, 20 กันยายน, สัมภาษณ์)

จากคำให้สัมภาษณ์ของอาจารย์ทัศนีย์ ขุนทอง กล่าวว่า

“ครูเข้าร่วมอัดเสียงเพลงร้องสำหรับเด็กของคุณฉันท ขำวิไล ขณะนั้นครูอายุประมาณ 12-13 ปี อัดเสียงที่ศาลาเฉลิมไทย เวลาซ้อม ไปซ้อมที่บ้านฉันท ขำวิไล ที่ท่าพระจันทร์ ได้เบี้ยเลี้ยง วันละ 10 บาท มีพ่อมนตรีไปช่วยซ้อม ร้องไปตามหนังสือและตัวโน้ต พ่อมนตรีเป็นคนทำทำนองดนตรี และควบคุมวง” (ทัศนีย์ ขุนทอง, 2562, 6 ตุลาคม, สัมภาษณ์)

และจากคำสัมภาษณ์ของอาจารย์ดนตรี ตราโมท กล่าวว่า

“ตอนที่ครูอัดเสียง ครูอยู่ประมาณชั้นประถม ป.3-4 เริ่มอัดเสียงตั้งแต่หนังสือเล่มที่ 1 เพลง สวัสดิ์ ไปจนถึงเล่มสุดท้าย บันทึกเสียงที่ศาลาเฉลิมไทย อัดลงแผ่นเสียง คุณฉันทจะมาขอคำปรึกษา เรื่องเพลงกับคุณพ่อที่ทำงานบ้าง ที่อัดเสียงบ้าง” (ดนตรี ตราโมท, 2562, 20 ตุลาคม, สัมภาษณ์)

นายมนตรี ตราโมท (ศิลปินแห่งชาติ) ได้กล่าวถึงนายฉันท ขำวิไลไว้ในหนังสือฉันท-สัมพันธ์ ขำวิไล ความว่า

“...คุณฉันทได้เริ่มคิดแต่งเพลงสำหรับเด็กชั้นประถมศึกษาขึ้นเพื่อให้ใช้ในโรงเรียน การแต่งเพลงสำหรับเด็ก ๆ ร้องปูพื้นฐานการร้องเพลงไทยนี้ นับว่าคุณฉันท ขำวิไล มีความสามารถมากทีเดียว แต่งทั้งคำร้องและทำนองง่าย ๆ ให้เด็กร้องได้อย่างน่าฟังมาก แทรกคติและวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสมแก่วัยของเด็ก...” (ฉันท-สัมพันธ์ ขำวิไล, 2542)

นอกจากนั้น นายมนตรี ตราโมท ได้จัดส่งกระจายเสียงรายการสำหรับเด็ก ออกอากาศรายการในตอนเช้า โดยคณะส่งกระจายเสียงที่กรมประชาสัมพันธ์ แต่งเรื่องสั้น ๆ สำหรับเด็กขึ้นแสดงส่งกระจายเสียงวันละเรื่อง แต่ละเรื่องให้จบลงโดยเข้ากับเพลงสำหรับเด็กของนายฉันทวันละเพลงเด็ก ๆ ผู้ส่งกระจายเสียงมี 4 คน ชื่อ อรทัย ชัยยา เดชา และพาณี เรียกว่า ชาติทั้งสี่ คือ นายศิลป์ ตราโมท

เป็นเดชา, พ.ต.ท. มล.ชัยยุทธ์ นพวงศ์ เป็นชัชยา, นางสินวล เจริญทอง เป็นอรัย และ นางดนตรี ตราโมท เป็นพาณี อาจารย์มนตรี เป็นผู้บรรยายเรื่อง นายฉันท เป็นผู้สนับสนุน โดยได้ใช้เพลงสวัสดิ์ ซึ่งเป็นเพลงสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล เป็นเพลงนำประจำทุกครั้ง

ดนตรี ตราโมท (2562, 20 ตุลาคม, สัมภาษณ์) กล่าวว่า

“คุณพ่อจัดรายการสำหรับเด็กตอนช่วงโมงเช้า เพลงนำของคณะตรีศิลป์ คือเพลงสวัสดิ์ของคุณฉันท ขึ้นต้นเพลงสวัสดิ์แล้วก็เนื้อเรื่อง แล้วในเนื้อเรื่องคุณพ่อจะเขียนเรื่องราวเกี่ยวกับเนื้อเพลงที่เอามาร้อง จัดรายการในเช้าวันเสาร์ และอาทิตย์ ประมาณ 1 ชั่วโมง เป็นการละครของคณะเรา และคุณพ่อก็ตั้งเพลงของคุณฉันทมาประกอบให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง”

เมื่อกรมศิลปากรจัดการแสดง ณ โรงละครศิลปากร (ไฟไหม้ไปแล้ว) เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2492 อาจารย์มนตรีได้แต่งทำนองเพลงระบำเรไรอรุณ โดยมีนายฉันทมาช่วยประพันธ์บทร้องเพื่อทำเป็นระบำฉากนำในการแสดงโขน ตอนวิรุณจำบัง (มูลนิธิมนตรี ตราโมท, 2557, น. 12) นับว่านายฉันทและอาจารย์มนตรีได้มีการร่วมงานกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันมาโดยตลอด

บทเพลงจากหนังสือขบร้องที่ประพันธ์โดยนายฉันท ขำวิไล ได้เป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมประกอบการสอน ปรากฏอยู่ในแผนการสอน หรือคู่มือการสอนของเกือบทุกกลุ่มประสบการณ์ในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

พระยาอนุมานราชธน (ยง อนุมานราชธน) อธิบดีกรมศิลปากรในสมัยนั้น ได้เขียนยกย่องนายฉันทไว้ในคำนำในหนังสือขบร้อง เล่ม 1 ดังมีข้อความตอนหนึ่งว่า

“...บัดนี้นายฉันท ขำวิไล ได้พยายามลงทุน ลงแรง ลงปัญญา แต่งบทร้องของเด็ก แล้วบรรจุกทำนองเพลงง่าย ๆ ที่เป็นของไทยสำหรับให้เด็กร้องเล่นมีมากทำนองด้วยกัน และมีตัวหนังสือสำหรับอ่านโน้ตสากลบอกทำนองเพลงและรูปภาพประกอบไว้ด้วยเพื่อให้เด็กสนใจ ให้คุ้นกับสิ่งเหล่านี้ นับว่านายฉันท ขำวิไล เป็นผู้ริเริ่มสร้างศิลปะเบื้องต้นที่ถูกต้องให้แก่ชาติ...” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2492)

ภาพที่ 30 พระยาอนุมานราชธน (ยง อนุมานราชธน)

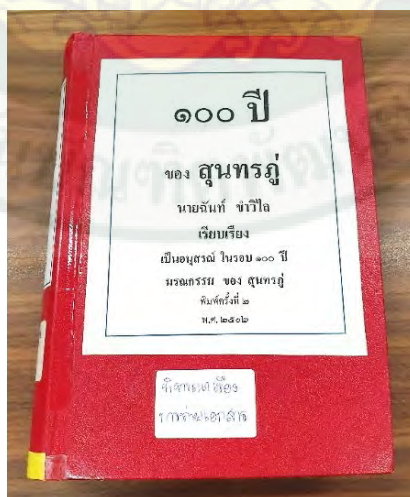
ที่มา: อนุมานราชธน, พระยา (2532)

8) หนังสือกายนคร นายฉันท ขำวิไล ประพันธ์ในสมัยที่บวชเป็นพระภิกษุ จำพรรษาที่วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ ตีพิมพ์เป็นที่ระลึกในงานปลงศพคุณยาย เมื่อปี พ.ศ. 2470 เป็นเรื่องราวของกายและจิตที่สมมุติ ประกอบด้วยลักษณะคำประพันธ์หลายประเภท เช่น โคลงสี่สุภาพ, กลอนแปด กาพย์สุรางค์มังค์ ลำนำ 28, กลบท, นิราศและฉันท 9 ลักษณะ

ภาพที่ 31 หนังสือกายนคร
ที่มา: ฉันท-สัมพันธ ขำวิไล (2542)

9) หนังสือ 100 ปีของสุนทรภู่ นายฉันทได้เขียนขึ้นเป็นอนุสรณ์ในรอบ 100 ปีมรณกรรมของสุนทรภู่ จัดพิมพ์ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2498 และจัดพิมพ์ครั้งที่ 2 ในปี พ.ศ. 2512 นับเป็นหนังสือทางวิชาการที่ทรงคุณค่าเล่มหนึ่งที่นักศึกษาที่ศึกษาเกี่ยวกับสุนทรภู่ได้นำมาอ้างอิงไว้ในผลงานอยู่เสมอ และขณะนี้ยังเป็นหนังสือทางวิชาการที่เกี่ยวกับสุนทรภู่ที่ยังไม่ล้าสมัย

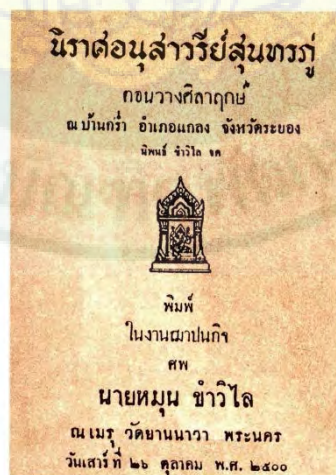
ภาพที่ 32 หนังสือ 100 ปี ของสุนทรภู่
ที่มา: ผู้วิจัย

10) นิราศพระอภัยมณี เมื่อครั้งวาระ 100 ปี มรณกาลของสุนทรภู่ในปี พ.ศ. 2498 นายฉันทได้นำกวีนิพนธ์พระอภัยมณีของสุนทรภู่มาพิจารณาหาจุดสะท้อนใจที่พอจะบรรยายเป็นเชิงนิราศ เพื่อให้เกี่ยวเนื่องกับวาระของสุนทรภู่ โดยนิราศเรื่องนี้บรรยายถึงความรักของนางผีเสื้อสมุทรที่มีต่อพระอภัยมณีและสินสมุทร คือความรักอันบริสุทธิ์ของภรรยาและมารดาที่มีต่อสามีและบุตรเช่นมนุษย์ทั่วไป บรรยายถึงความรักความห่วงใยของพระอภัยมณีและสินสมุทรต่อนางผีเสื้อสมุทรตอนท้ายของนิราศ นายฉันทได้ประพันธ์ โดยสมมุติให้เป็นความฝันของพระอภัยมณีในการหลบหนีจากนางผีเสื้อสมุทรไปยังเกาะแก้วพิสดารจนมีผู้มาช่วยเหลือ

ภาพที่ 33 หนังสือนิราศพระอภัยมณี
ที่มา: ฉันท-สัมพันธ ชำวีโล (2542)

11) นิราศอนุสาวรีย์สุนทรภู่

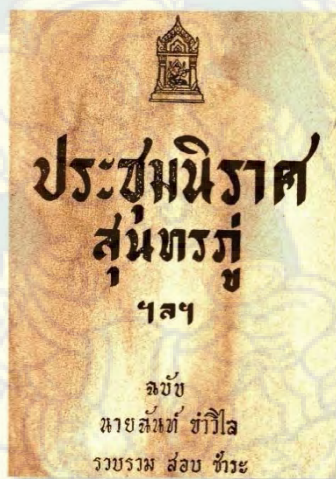

ภาพที่ 34 หนังสือนิราศอนุสาวรีย์สุนทรภู่
ที่มา: ฉันท-สัมพันธ ชำวีโล (2542)

ในปี พ.ศ. 2498 รัฐบาลได้สร้างอนุสาวรีย์สุนทรภู่ ประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์อนุสาวรีย์ ณ บ้านกร่ำ อำเภอกาหลง จังหวัดระยอง โดยจอมพล ป.พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีในสมัยนั้น นายฉันทได้เดินทางไปร่วมพิธี และได้ประพันธ์นิราศอนุสาวรีย์สุนทรภู่โดยแต่งในชื่อของนายนิพนธ์ ขำวิไล ผู้เป็นบุตร เป็นลักษณะการแต่งเลียนลือนิราศเจ้าฟ้าของสุนทรภู่ที่แต่งเป็นชื่อของบุตรที่บวชเป็นเณร ชื่อหนูพัด ที่เดินทางไปด้วยกัน ทั้งนี้เพื่อให้เข้ากับเหตุการณ์อันเกี่ยวเนื่องกับสุนทรภู่

นิราศอนุสาวรีย์สุนทรภู่ บรรยายลักษณะสถานที่ที่เดินทางไป โดยประกอบความคิดเห็นคติเตือนใจ ตลอดจนรำพึงรำพันถึงเรื่องราวเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ได้พบเห็นตามลักษณะของนิราศ โดยทั่วไป และบรรยายเหตุการณ์ขณะประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์อนุสาวรีย์สุนทรภู่

12) ประชมนิราศสุนทรภู่ นายฉันท ขำวิไล ได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสุนทรภู่ เเท่าที่ค้นคว้ามาได้ มาสอบชำระตามความประสงค์ของผู้สนใจ อีกทั้งเป็นการรักษาต้นฉบับซึ่งบางเรื่องยังไม่เคยตีพิมพ์มาก่อน นอกจากนี้ยังได้นำผลงานนิราศของนายดาบ บุตรของสุนทรภู่ และนิราศของนายมี ผู้เป็นศิษย์สุนทรภู่มารวมไว้ในเล่มเดียวกันอีกด้วย

ภาพที่ 35 หนังสือประชมนิราศสุนทรภู่
ที่มา: ฉันท-สัมพันธ์ ขำวิไล (2542)

13) ภาพยนตร์เรือพุทธประทีปบูชา พุทธยาตราทางชลมารค

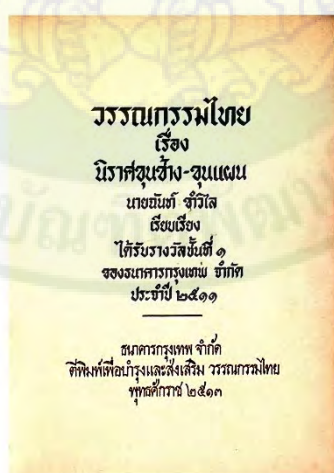
ในปี พ.ศ. 2500 รัฐบาลได้กำหนดเรียกว่า 25 พุทธศตวรรษ มีการสร้างพุทธพิธีมณฑลเพื่อเฉลิมฉลองพระพุทธศาสนาที่ล่วงมาถึง 2500 ปี ณ บริเวณสนามหลวง และจัดให้มีขบวนแห่เรือธอันประกอบด้วยหุ่นภาพจำลองในพุทธประวัติ ส่วนในทางชลมารคนั้น รัฐบาลได้จัดขบวนเรือรบโบราณและเรือพระราชพิธี มีเรือสุพรรณหงส์เป็นเรือลำทรงพระพุทธร เรืออนันตนาคราชเป็นเรือลำทรงธรรม เรืออเนกชาติฤกษ์เป็นเรือลำทรงพระสงฆ์ ขบวนแห่ล่องลงมาทอดประทับอยู่ที่ท่าราชวรดิษฐ์ ค่าเหินงานฉลอง 25 พุทธศตวรรษ เป็นพุทธปะทีปบูชาและพุทธยาตราทางชลมารคนี้นายฉันทได้รับมอบหมายจากทางราชการได้เป็นผู้ประพันธ์

ภาพที่ 36 หนังสือกาพย์เห่เรือพุทธประทีปบูชา พุทธยาตราทางชลมารค
ที่มา: ฉันท-สัมพันธ์ ขำวิไล (2542)

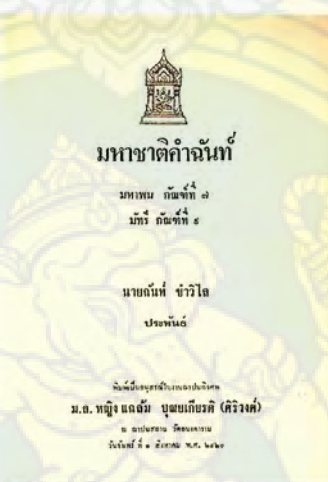
14) นิราศขุนช้าง ขุนแผน นายฉันทได้ประพันธ์เมื่อ พ.ศ. 2511 เป็นอนุสรณ์ในรอบ 200 ปี แห่งการเสียกรุงศรีอยุธยาและพระชนมายุพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย มีจุดมุ่งหมาย สำหรับผู้อ่านที่ยังไม่มีเวลาอ่านขุนช้างขุนแผน ผู้ประพันธ์ต้องการให้ความรู้เรื่องศิลปวัฒนธรรม ธรรมชาติวิทยา และได้สอดแทรกพระธรรมในพระพุทธศาสนา

นิราศดำเนินเรื่องจากนางวันทองรำพึงถึงตนเองขณะที่ถูกคุมตัวไปยังสถานที่ประหารชีวิต พรรณนาถึงสถานที่ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามเนื้อเรื่องในวรรณคดีขุนช้างขุนแผน ในแต่ละเหตุการณ์ ก็แสดงความรู้สึกของนางวันทองไว้ด้วยทุกบททุกตอน และกล่าวเป็นคติสอนใจชายหญิงให้มีความรอบคอบและตระหนักถึงความไม่แน่นอนของความรัก

ภาพที่ 37 หนังสือนิราศขุนช้าง ขุนแผน
ที่มา: ฉันท-สัมพันธ์ ขำวิไล (2542)

15) มหาชาติคำฉันท์ หนังสือเรื่องมหาเวสสันดรชาดก หรือที่เรียกว่า มหาชาติ นั้น เดิมแต่งเป็นภาษามคร เดิมมีการแปลเป็นภาษาไทยมาบ้างแล้วในสมัยสุโขทัย ในสมัยกรุงศรีอยุธยามีการแปลและแต่งเรียกว่า มหาชาติคำหลวง ครบทั้ง 13 กัณฑ์ แต่สูญหายเสีย 6 กัณฑ์ ครั้นเสียกรุงในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 2 ประชุมกวี แต่งกัณฑ์ที่สูญหายขึ้นใหม่ โดยมีรูปแบบลักษณะการแต่งเป็นกาพย์ก็มี เป็นกลอนเทศน์ก็มี เป็นฉันท์ก็มี แต่แต่งไม่ครบทั้ง 13 กัณฑ์ นายฉันท ขำวิไล จึงได้แต่งมหาชาติคำฉันท์ที่ครบทั้ง 13 กัณฑ์ บริบูรณ์ เพื่อให้ได้ทราบลักษณะทำนองของฉันทต่าง ๆ ประกอบด้วยลีลาของเรื่องอันเป็นอีกแบบหนึ่ง ซึ่งเรื่องนี้ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดวรรณกรรมไทยมูลนิธิธิดาการกรุงเทพ โดยได้รับรางวัลชมเชยพิเศษ ประจำปี พ.ศ. 2517

ภาพที่ 38 หนังสือมหาชาติคำฉันท์
ที่มา: ฉันท-สัมพันธ์ ขำวิไล (2542)

16) ก่ำสรวลสังเวช

ภาพที่ 39 หนังสือก่ำสรวลสังเวช
ที่มา: ฉันท-สัมพันธ์ ขำวิไล (2542)

นายฉันท ได้ประพันธ์คำโคลง ก่ำสรวลสังเวช เพื่อเป็นแสดงความอาลัยแก่นายสนั่น บุญศิริพันธุ์ เจ้าของโรงพิมพ์พระจันทร์ ซึ่งเป็นกัลยาณมิตรสนิทสนมของนายฉันท ได้ตีพิมพ์ในหนังสืองานพระราชทานเพลิงศพเมื่อปี พ.ศ. 2512

ก่ำสรวลสังเวช ประกอบด้วยคำโคลง 4 สุภาพ 100 บท พรรณนาถึงความเป็นอนิจจังของชีวิตมนุษย์ ตั้งแต่เกิดจนตาย บรรยายเหตุการณ์ในการบำเพ็ญกุศลศพและการฌาปนกิจ สอดแทรกคติธรรม ปรัชญา และข้อคิดต่าง ๆ ในทางพุทธศาสนา

17) บทร้องเพลงชาติ (สยาม) ผลงานที่สร้างชื่อเสียงและทำให้นายฉันท ขำวิไลเป็นที่รู้จักอีกผลงานหนึ่งคือ การประพันธ์คำร้องเพลงชาติไทย (สยาม) ท่อนที่ 3 และท่อนที่ 4 ซึ่งใช้ในระหว่าง พ.ศ. 2477 ถึง พ.ศ. 2482

เพลงชาติรุ่นแรกนั้น คณะราษฎรขอให้พระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร) เป็นผู้แต่งทำนองเพลงและขุนวิจิตรมาตรา (สง่า กาญจนาคพันธุ์) เป็นผู้แต่งคำร้อง ท่อนที่ 1 และท่อนที่ 2 ขึ้นในปี พ.ศ. 2475 ต่อมารัฐบาลได้จัดการประกวดคำร้องขึ้นใหม่ โดยตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณา มีพระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนคราธิปพงศ์ประพันธ์ เป็นประธาน

ภาพที่ 40 พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนคราธิปพงศ์ประพันธ์

ที่มา: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2502)

การประกวดครั้งนี้ คณะกรรมการให้ถือเอาบทร้องฉบับของขุนวิจิตรมาตราบทร้องหลักร่วมพิจารณากับฉบับที่ส่งเข้าประกวด ซึ่งบทร้องฉบับของนายฉันท ขำวิไล ได้รับพิจารณาเลือกจากคณะกรรมการ บทร้องเพลงชาติ (สยาม) ของนายฉันท ขำวิไล มีดังนี้

เหล่าทั้งหลายขอน้อมกายถวายชีวิต
ที่พ่อแม่ผู้ยอมม้วยด้วยพยายาม
แม้มถึงไทยไทยด้อยจนย่อยยับ
ควรแก่นามงามสุดอยุธยา

รักษาสีหิธธีระ ณ แดนสยาม
ปราบเสี้ยนหนามให้พินาศสืบชาติมา
ยังกู้กลับคงคืนได้ชื่นหน้า
นั้นมีชื่อว่าจะขัดสนหมดคนดี

เหล่าทั้งหลายเลือดและเนื้อเชื้อชาติไทย มิให้ใครเข้าเหยียบย่ำขยำขยี้
 ประคับประคองป้องสิทธิ์อิสรเสรี เมื่อภัยมีช่วยกันจนวันตาย
 จะสิ้นชีพไว้ชื่อให้ลือลั่น ว่าไทยมั่นรักชาติไม่ขาดสาย
 มีไมตรีดียิ่งทั้งหญิงทั้งชาย สยามมิวายผู้มุ่งหมายเจตชัยไชโย

(สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2542, น. 33-34)

ประกาศให้ร้องเป็นเพลงชาติ ตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2477 โดยให้ร้องติดต่อกันทั้ง
 ของขุนวิจิตรมาตราและของนายฉันท ขำวิไล รวมเป็น 4 ท่อน โดยท่อนที่ 1 และท่อนที่ 2 เป็น
 บทประพันธ์ของขุนวิจิตรมาตรา (ใช้ร้อง พ.ศ. 2475-2482) และท่อนที่ 3 และ 4 เป็นบทประพันธ์
 ของนายฉันท ขำวิไล ใช้ร้อง พ.ศ. 2477-2482 (สุกรี เจริญสุข, 2532, น.54)

เพลงชาติ

บทร้องไทย ขุนวิจิตรมาตรา ทำนองไทย พระเจนดุริยางค์

จังหวะปานกลาง

บทร้องไทย นายฉันท ขำวิไล

เหล่าเราทั้งหลาย,	ขอหมอบกราบ,	ถวายชีวิต,	เหล่าเราทั้งหลายเลือดและเนื้อ,	เชื้อชาติไทย,
รักชาติ,	อิสสระ,	ตะแค้นสยาม,	มิให้ใคร,	เข้าเหยียบย่ำ,
ที่พ่อแม่,	สืบทอดม้วย,	ด้วยพยายาม,	ประคับประคอง,	บอกลา,
ประคับประคองนาม,	ให้พ้นาค,	สืบทอดมา,	เมื่อภัยมี,	ช่วยกัน,
เมื่องไทย,	ไทยคือ,	จนบอชย,	จะสิ้นชีพ,	ไว้ชื่อ,
ยังผู้ลือ,	ดลัน,	ได้ ชัยแห่ง,	ว่าไทยมั่น,	รักชาติ,
ถาวรเกษม,	งามสุด,	อยุธยา,	มิใคร,	คดีย,
นั้นผู้ช่วย,	จะจตุสม,	หมดคนดี,	สยามมิวาย,	ผู้มุ่งหมายเจตชัย,
				ไชโย

ภาพที่ 41 เพลงชาติ (สยาม) ฉบับราชการ พ.ศ. 2477

ที่มา: พูนพิศ อมาตยกุล (2562, 2 ธันวาคม, สัมภาษณ์)

ภาพที่ 42 แผ่นเสียงตรา ODEAN หน้า 2 บันทึกเพลงชาติ บทร้องท่อน 3 และ 4 โดยนายฉันท ขำวิไล
ที่มา: ฉันท-สัมพันธ์ ขำวิไล (2542)

มีการจัดทำแผ่นเสียง บันทึกเสียงเพลงชาติ ในปี พ.ศ. 2477 บรรเลงโดยเครื่องสายฝรั่ง วงใหญ่ทหารเรือ ต่อมาในปี พ.ศ. 2482 เปลี่ยนชื่อประเทศ “สยาม” เป็น “ไทย” จึงได้มีการจัดประกวดบทร้องเพลงชาติอีกครั้ง คณะกรรมการพิจารณาเลือกบทร้องของหลวงสารานุประพันธ์ (นวล ปาจิณพยัคฆ์) แต่งในนามกองทัพบก ดังที่ใช้ร้องกันอยู่ในปัจจุบัน

นอกจากการเขียนหนังสือ เขียนกวีนิพนธ์ และประพันธ์เพลง นายฉันทยังมีความคิดทางด้านการช่าง ได้ออกแบบจัดทำอุปกรณ์การเรียนการสอนสำหรับเด็กอนุบาล และเครื่องมือวิทยาศาสตร์ ขั้นต้น เพื่อส่งให้หน่วยงานการศึกษา และยังได้ริเริ่มออกแบบบัตรงานศพ โดให้ช่างเขียนลายไทย ประกอบรูปเทพก่าसरด ซึ่งเป็นที่นิยมมากในสมัยนั้น

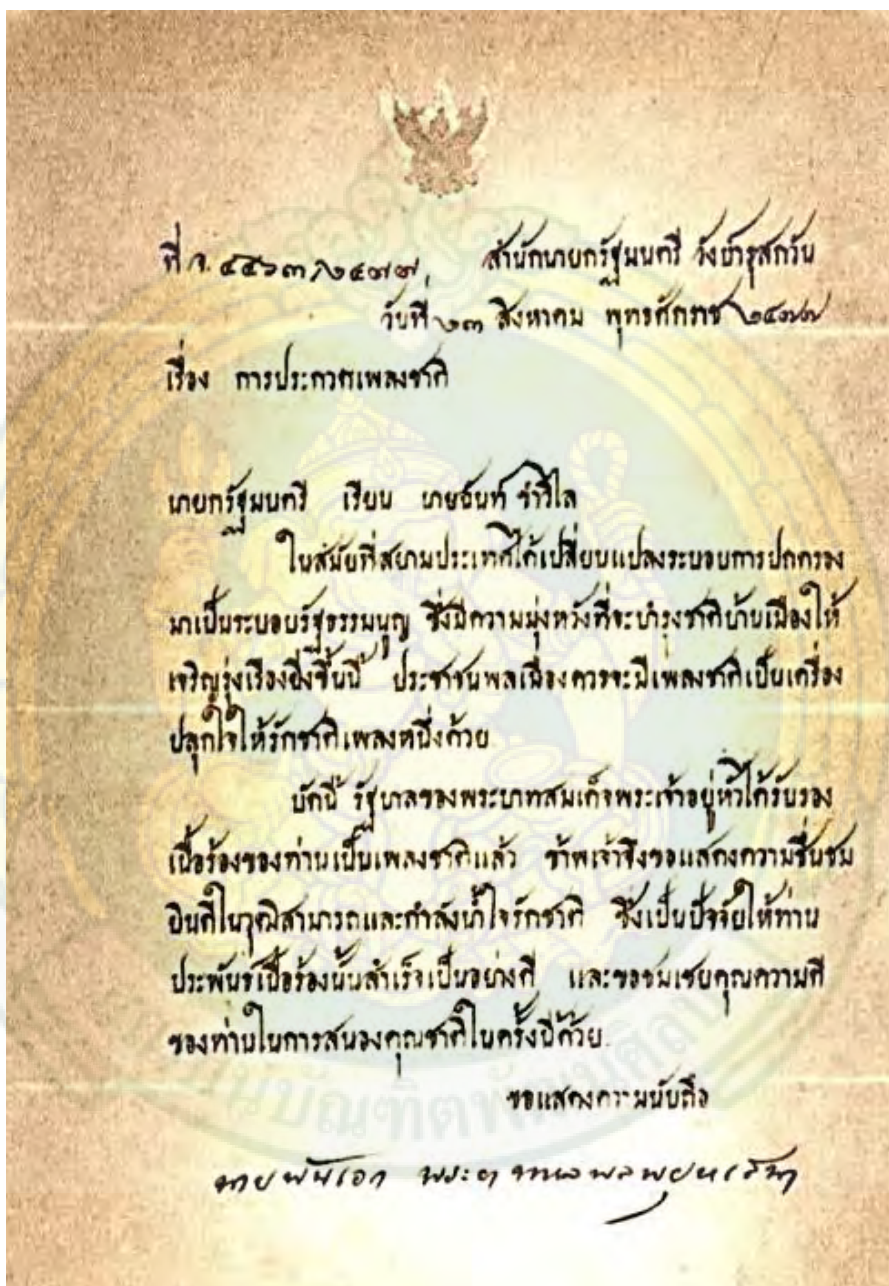
3. รางวัลเกียรติคุณ

1) บทร้องเพลงชาติ (สยาม) ของนายฉันท ขำวิไล ได้รับพิจารณาเลือกจากคณะกรรมการการประกวด ในปี พ.ศ. 2477

บทร้อง ไทย นายฉันท ขำวิไล			ค. จิตรมิ่งกุล		
เหล่าเราทั้งหลาย,	ขอน้อมกาย,	ถวายชีวิต,	เหล่าเราทั้งหลาย	เลือดและเนื้อ,	เชิดชาติไทย,
รักษาสิทธิ,	อิสสระ,	ถนอมตนสยาม,	มิให้ใคร,	เขาเหยียบย่ำ,	ขยำขย,
ที่พ่อแม่,	สุขยอมวาย,	ด้วยพยายาม,	ประกำประคอง,	บ้องสิทธิ์,	อิสสระเสรี,
ปราบเสี้ยนหนาม,	ให้พ้นาศ,	สืบชาติมา,	เมื่อภัยมี,	ช่วยกัน,	จนวิเศษ,
แม่รักไทย,	ไทยคือ,	จนยอมยบ,	จะสิ้นชีพ,	ไว้ชื่อ,	ให้ถือถิ่น,
ขจรกลิ่น,	คงกลิ่น,	ได้ ชนหนา,	ว่าไทยมัน,	รุ่งชาติ,	ไม่ขาดสาย,
ควรแก่ใจ,	งามสุด,	อยุธยา,	มิใคร,	ค้ำ,	รุ่งเรืองราช,
อันมีใจรัก,	จะจัดสน,	หมดคนดี,	สยามมลาย,	มุ่งหมายเจตนา,	ไชโย ฯ

ภาพที่ 43 บทร้องเพลงชาติ (สยาม) โดยนายฉันท ขำวิไล
ที่มา: พูนพิศ อมาตยกุล (2562, 2 ธันวาคม, สัมภาษณ์)

ซึ่งในขณะนั้นนายพันเอกพระยาพหลพลพยุหเสนา ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี จึงได้มีสารถึงนายฉันท ข้าวิไล เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ. 2477 เพื่อเป็นการรับรองบทร้องของนายฉันท ข้าวิไล ได้ถูกใช้เป็นบทร้องเพลงชาติ (สยาม) ทั้งยังกล่าวชมเชยคุณความดีในการสนองคุณชาติอีกด้วย

ภาพที่ 44 สารจากนายกรัฐมนตรี นายพันเอกพระยาพหลพลพยุหเสนา
ที่มา: ฉันท-สัมพันธ์ ข้าวิไล (2542)

2) นายฉันท ขาวิโล ได้รับโล่ประกาศเกียรติคุณจาก พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรีในสมัยนั้น เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน พ.ศ. 2529 ในงานฉลอง 200 ปีวีเอกสุนทรภู่ ในฐานะผู้ที่มีผลงานดีเด่นในการเผยแพร่เกียรติคุณ “สุนทรภู่”

ภาพที่ 45 นายฉันท ขาวิโลได้รับโล่ประกาศเกียรติคุณ ผู้ที่มีผลงานดีเด่นในการเผยแพร่เกียรติคุณ “สุนทรภู่” ในงานฉลอง 200 ปีวีเอกสุนทรภู่
ที่มา: ฉันท-สัมพันธ์ ขาวิโล (2542)

ในช่วงบั้นปลายของชีวิตนายฉันท ขาวิโล ได้ท่องเที่ยวไปยังประเทศต่าง ๆ เพื่อหาทำไร ให้แก่ชีวิต และถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ 12 สิงหาคม พ.ศ. 2533 ด้วยอุบัติเหตุและหัวใจวาย สิริอายุได้ 86 ปี 5 เดือน 22 วัน ในการนี้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี (พระยศในขณะนั้น) เสด็จพระราชดำเนินไปในการพระราชทานเพลิงศพนายฉันท ขาวิโล และนางสัมพันธ์ ขาวิโล (ภรรยา) ณ เมรุวัดเทพศิรินทราวาส เมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2542

ชีวิตของนายฉันท ขาวิโล เป็นชีวิตที่น่าศึกษาอย่างยิ่ง เพราะได้รับการศึกษาจากการศึกษาในระบบเพียงชั้นประถมศึกษามัธยมศึกษา แต่มีผลงานจากการศึกษา เรียนรู้ และค้นคว้าด้วยตนเองมากมาย และเป็นประโยชน์ต่อวงการการศึกษาของชาติบ้านเมืองอย่างยิ่ง สมควรเป็นแบบอย่างอันดีสำหรับผู้ที่ใฝ่รู้ ใฝ่ศึกษา พัฒนางานของตนเองจนบรรลุจุดหมาย และชื่นชมความสำเร็จอย่างภาคภูมิใจ เฉกเช่น นายฉันท ขาวิโล

ภาพที่ 46 นายฉันท ขำวิไล

ที่มา: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2542, น. 29)

ถึงแม้ว่านายฉันท ขำวิไล จะมีได้เป็นครูที่ทำการสอนในโรงเรียน แต่นายฉันทก็เป็นครูของ
เยาวชนไทยในสมัยนั้นทั้งประเทศ เพราะผลงานของนายฉันทก่อให้เกิดคุณูปการในการเรียนรู้ภาษาไทย
และศิลปะเบื้องต้นให้แก่เยาวชนไทยอย่างมหาศาล

บทที่ 5

การวิเคราะห์เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล

การศึกษวิเคราะห์เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์บทเพลงจากเนื้อเพลงและโน้ตสากลที่ได้มีการบันทึกไว้ในหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษากระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 1-4 กำหนดขอบเขตการวิเคราะห์ โดยศึกษาคุณค่าของบทเพลงที่ปรากฏในบทเพลงของนายฉันท ขำวิไล จำนวน 109 เพลง และคัดเลือกบทเพลงจำนวน 29 เพลง เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบ และคุณลักษณะทางดนตรีของบทเพลง ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งประเด็นการวิเคราะห์บทเพลงออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

- 1) การวิเคราะห์เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล
- 2) คุณค่าของเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล

1. การวิเคราะห์เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์บทเพลง เพื่อศึกษาองค์ประกอบ และคุณลักษณะทางดนตรีของเพลง ซึ่งมีแนวทางการวิเคราะห์เพลงจากองค์ความรู้ด้านองค์ประกอบของเพลง และแนวทางในการวิเคราะห์เพลงที่กล่าวไว้ในบทที่ 2

ผู้วิจัยได้พิจารณาคัดเลือกบทเพลงด้วยตนเอง จำนวน 29 เพลง โดยคัดเลือกบทเพลงแบบเจาะจง แบบเป็นสัดส่วน (1 : 4) ของบทเพลงแต่ละหมวดหมู่ โดยยึดจากหมวดหมู่เพลงที่มีจำนวนเพลงน้อยที่สุด กำหนดหัวข้อในการวิเคราะห์ ดำเนินการวิเคราะห์บทเพลง และสรุปผลการวิเคราะห์ ดังนี้

1) รายชื่อบทเพลงที่ใช้ในการวิเคราะห์ ผู้วิจัยแสดงรายชื่อบทเพลงจำนวน 29 เพลงตามหมวดหมู่เพลง ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 รายชื่อเพลงที่ใช้ในการวิเคราะห์

หมวดหมู่เพลง	รายชื่อเพลง
หมวดที่ 1 ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม : จำนวน 7 เพลง	1.1 เพลงนกน้อย 1.2 เพลงลมพัด 1.3 เพลงแสงจันทร์ 1.4 เพลงลูกนกสาธิตา 1.5 เพลงหนาวหนาว 1.6 เพลงค่อยค่อยสูง 1.7 เพลงหอมกลิ่นดอกไม้

ตารางที่ 2 (ต่อ)

หมวดหมู่เพลง	รายชื่อเพลง
หมวดที่ 2 ครอบครัว และสังคม : จำนวน 2 เพลง	2.1 เพลงคุณพ่อปลูกผัก 2.2 เพลงชื่นใจ
หมวดที่ 3 โรงเรียน : จำนวน 3 เพลง	3.1 เพลงวันอาทิตย์ 3.2 เพลงเพื่อนเพื่อนอยู่หน้า 3.3 เพลงรักโรงเรียน
หมวดที่ 4 ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และการละเล่น : จำนวน 4 เพลง	4.1 เพลงสวัสดี 4.2 เพลงจำจื๊ผลไม้ 4.3 เพลงขนมแม่เอ๊ย 4.4 เพลงโอละเห่
หมวดที่ 5 ดนตรีและการแสดง : จำนวน 2 เพลง	5.1 เพลงโจ๊ะทิ้งทิ้ง 5.2 เพลงแขนอ่อน
หมวดที่ 6 กีฬา : จำนวน 2 เพลง	6.1 เพลงหนึ่งสองหนึ่ง 6.2 เพลงช่วงชิงชัย
หมวดที่ 7 คุณธรรมจริยธรรม : จำนวน 6 เพลง	7.1 เพลงนี้ของของเธอ 7.2 เพลงตุ๊กตาของฉัน 7.3 เพลงขอโทษ 7.4 เพลงไถ่ถามเพราะชน 7.5 เพลงกิริยา 7.6 เพลงนี้ของของกลาง
หมวดที่ 8 การสร้างระเบียบวินัยต่อตนเอง : จำนวน 1 เพลง	8. เพลงแม่ศรีแจ่มจรัส
หมวดที่ 9 ความรักชาติ และปลุกใจ : จำนวน 2 เพลง	9.1 เพลงร่วมกัน 9.2 เพลงงามไตรรงค์

ที่มา: ผู้วิจัย

2) การวิเคราะห์เพลง

ผู้วิจัยได้กำหนดหัวข้อในการวิเคราะห์เพลง โดยมีหลักการและแนวทางวิเคราะห์เพลงจากองค์ความรู้ด้านองค์ประกอบของบทเพลง และแนวทางการวิเคราะห์เพลง เพื่อนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบ และคุณลักษณะทางดนตรีของบทเพลง แบ่งประเด็นการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ประเด็น คือ วิเคราะห์บทเพลง และวิเคราะห์บทประพันธ์ มีรายละเอียดในการวิเคราะห์ดังนี้

1. วิเคราะห์บทประพันธ์ โดยวิเคราะห์จากเนื้อเพลง (Lyrics) ที่ปรากฏในหนังสือบทขับร้อง มีหัวข้อในการวิเคราะห์ ดังนี้

1) ความหมายของเนื้อเพลง

2) รูปแบบคำประพันธ์ คือ ประเภทของบทประพันธ์ การใช้คำ และรูปแบบฉันทลักษณ์ที่ปรากฏในบทประพันธ์ มีดังนี้

- สัมผัสนอก เป็นคำที่ใช้สระคล้องจองกันและถ้ามีตัวสะกดต้องสะกดมาตราเดียวกัน สัมผัสนอกเป็นสัมผัสบังคับที่ต้องมีในบทประพันธ์ต่าง ๆ ต้องเป็นสัมผัสสระเท่านั้น

- สัมผัสใน เป็นคำที่มีเสียงสระหรือเสียงพยัญชนะคล้องจองในวรรคเดียวกัน

กำหนดให้ _____ แสดงสัมผัสนอก ซึ่งเป็นสัมผัสบังคับตามฉันทลักษณ์ของกลอนแต่ละประเภท

2. วิเคราะห์บทเพลง โดยวิเคราะห์จากโน้ตสากลที่ปรากฏในหนังสือบทขับร้อง มีหัวข้อในการวิเคราะห์ ดังนี้

1) รูปแบบ (Form) คือ ท่อนเพลง ใช้สัญลักษณ์อักษรภาษาอังกฤษตัวพิมพ์ใหญ่แสดงท่อนเพลง

2) ทำนอง (Melody) คือ ช่วงเสียง บันไดเสียง และลักษณะการดำเนินทำนอง

3) จังหวะ (Rhythm) คือ เครื่องหมายประจำจังหวะ โดยกำหนดค่าความเร็วของจังหวะตามที่นำเสนอไว้ในบทที่ 2

จากหัวข้อในการวิเคราะห์ข้างต้น ผู้วิจัยนำเสนอการวิเคราะห์เพลงที่ได้คัดเลือกตามหมวดหมู่เรียงลำดับเพลงตามตารางรายชื่อเพลงที่ใช้ในการวิเคราะห์ (ตารางที่ 2) มีลำดับหัวข้อในการนำเสนอ ดังนี้

1) โน้ตสากล ผู้วิจัยบันทึกขึ้นใหม่ตามโน้ตสากลที่ปรากฏในหนังสือบทขับร้อง

2) การวิเคราะห์บทประพันธ์

3) การวิเคราะห์บทเพลง

หมวดที่ 1 บทเพลงเกี่ยวกับธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม : จำนวน 7 เพลง

1.1 เพลงนกน้อย

1) โน้ตเพลง

นกน้อย

ข้า

4

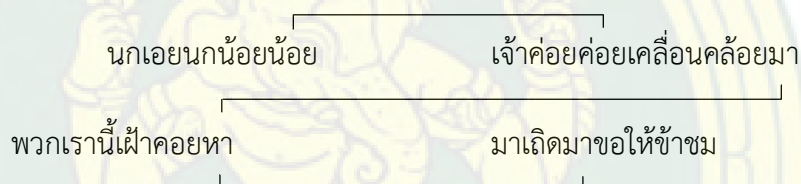
นก เอย นก น้อย น้อย เจ้า ค่อย

5

ค่อย เคลื่อน คล้อย

มา พวก เรา นี้ เฝ้า คอย หา มา เกิด มา ขอ ให้ ข้า ชม

2) การวิเคราะห์บทประพันธ์

ความหมาย : กล่าวถึงการชมนก และกิริยาของนก มีการใช้คำแสดงกิริยาของนก คือ คำว่า “ค่อยค่อยเคลื่อนคล้อยมา”

รูปแบบคำประพันธ์ : กลอน 6 ไม่เคร่งครัดฉันทลักษณ์ โดยบาทที่ 1 วรรคหน้า มี 5 คำ “นกเอยนกน้อยน้อย” มีสัมผัสตามฉันทลักษณ์ ดังนี้

- สัมผัสนอก ได้แก่ น้อย - ค่อย, มา - หา และ หา - มา
- สัมผัสใน บรรทัดที่ 1 ค่อย เคลื่อน คล้อย

3) การวิเคราะห์บทเพลง

รูปแบบ : เพลงท่อนเดียว (A)

ทำนอง :

- ช่วงเสียง คู่ 10 โดยโน้ตต่ำสุด คือ A (ต่ำ) และโน้ตสูงสุด คือ C (สูง)
- บันไดเสียง F Pentatonic (F G A C D)
- มีรูปแบบการดำเนินทำนองมาจากเพลงไทยชื่อว่า เพลงด้อยตลิ่ง 2 ชั้น
- มีการเล่นเสียง 3 เสียง คำว่า “น้อย” และ “คล้อย” ในเนื้อเพลง

“นกเอยนกน้อยน้อย เจ้าค่อยค่อยเคลื่อนคล้อยมา”

จังหวะ : เครื่องหมายประจำจังหวะ 2/4, จังหวะช้า

1.2 เพลงลมพัด

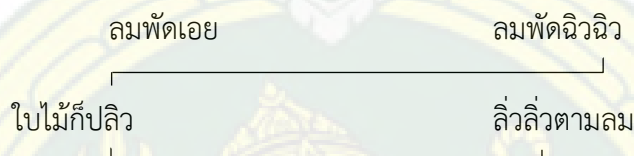
1) โน้ตเพลง

ลมพัด

ปานกลาง

ลม พัด เออ - เออ ลม พัด ฉิว ฉิว ใบไม้ ก็ - ปลิว ลีว ลีว ตาม - ลม

2) การวิเคราะห์บทประพันธ์

ความหมาย : กล่าวถึงการเคลื่อนที่ของลม และกิริยาของใบไม้เมื่อโดนลมพัด มีการใช้คำแสดงกิริยาของใบไม้เมื่อโดนลมพัด คำว่า “ลีว ลีว”

รูปแบบคำประพันธ์ : กลอน 4 ไม่เคร่งครัดฉันทลักษณ์ โดยบาทที่ 1 วรรคหน้า มี 3 คำ “ลมพัดเออ” มีสัมผัสตามฉันทลักษณ์ ดังนี้

- สัมผัสนอก ได้แก่ ฉิว - ปลิว และ ปลิว - ลีว
- สัมผัสใน บรรทัดที่ 2 ใบไม้ และ ลีว ลอย

3) การวิเคราะห์บทเพลง

รูปแบบ : เพลงท่อนเดียว (A)

ทำนอง : - ช่วงเสียง คู่ 7 โดยโน้ตต่ำสุด คือ D และโน้ตสูงสุด คือ C (สูง)

- บันไดเสียง F Pentatonic (F G A C D)

- มีการเล่นเสียง 2 เสียง คำว่า “เออ” เชื่อมคำระหว่างคำว่า พัด กับ เออ ในเนื้อเพลง “ลมพัดเออ”

จังหวะ : เครื่องหมายประจำจังหวะ 2/4, จังหวะปานกลาง

1.3 เพลงแสงจันทร์

1) โน้ตเพลง

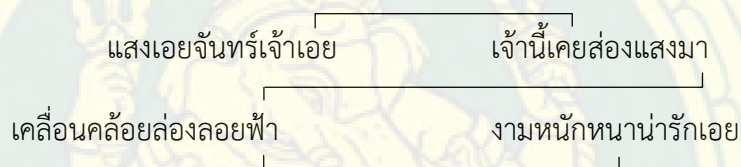
แสงจันทร์

ปานกลาง

8 1. 2.

14

2) การวิเคราะห์บทประพันธ์

ความหมาย : กล่าวถึง ความงามของแสงพระจันทร์ มีการใช้คำแสดงการเคลื่อนที่ของพระจันทร์ คือ คำว่า “เคลื่อนคล้อยล่องลอยฟ้า”

รูปแบบคำประพันธ์ : กาพย์ยานี 11 มีสัมผัสตามฉันทลักษณ์ ดังนี้

- สัมผัสนอก ได้แก่ เอย - เคย, มา - ฟ้า และ ฟ้า - หนา
- สัมผัสใน บรรทัดที่ 1 จันทร เจ้า และ ส่อง แสง

บรรทัดที่ 2 เคลื่อน คล้อย, ล่อง ลอย, คล้อย ลอย,
หนัก หนา น้า และ หนา น้า

3) การวิเคราะห์บทเพลง

รูปแบบ : เพลง 2 ท่อน (AAB)

- ทำนอง :
- ช่วงเสียง คู่ 10 โดยโน้ตต่ำสุด คือ B (ต่ำ) และโน้ตสูงสุด คือ D (สูง)
 - บันไดเสียง G Pentatonic (G A B D E)
 - มีรูปแบบการดำเนินทำนองมาจากเพลงไทยชื่อว่า เพลงด้อยตลิ่ง 2 ชั้น
 - มีการเล่นเสียง 3 เสียง คำว่า “หนา” และใช้การลากเสียงคำว่า “มา” และ “เอย” ในเนื้อเพลง

“แสงเอยจันทรเจ้าเอย เจ้านี้เคยส่องแสงมา
เคลื่อนคล้อยล่องลอยฟ้า งามหนักหนาน้ำรักเอย”

จังหวะ : เครื่องหมายประจำจังหวะ 3/4, จังหวะปานกลาง

1.4 เพลงลูกนกสาธิตกา

1) โน้ตเพลง

ลูกนกสาธิตกา

ปานกลาง

ลูก นก - สา ลี กา บิน มา - เทียว หา - กิน บิน เอย - - บิน

7 1. 2.
ร่อน ปีก ยัง อ่อน พึ่ง สอน - บิน บิน อ่อน พึ่ง สอน - บิน บิน

12 เอย - - บิน - - วน มา จับ ที่ ต้น กะ - ถิ่น ลูก

16 สา ลี กา พลัด ถิ่น เย็น แล้ว ก็ บิน กลับ รัง

2) การวิเคราะห์บทประพันธ์

ความหมาย : กล่าวถึง ชีวิตของลูกนกสาธิตกา

รูปแบบคำประพันธ์ : กาพย์ยานี 11 แต่ไม่เคร่งครัดฉันทลักษณ์ มีสัมผัสตามฉันทลักษณ์ ดังนี้

- สัมผัสนอก ได้แก่ กา - มา, ร่อน - อ่อน, บิน - ถิ่น, วน - ต้น, ถิ่น - ถิ่น และ ถิ่น - บิน
- สัมผัสใน บรรทัดที่ 1 มา หา และ บรรทัดที่ 2 อ่อน สอน

3) การวิเคราะห์บทเพลง

- รูปแบบ : เพลง 3 ท่อน (ABBC)
- ทำนอง : - ช่วงเสียง คู่ 13 โดยโน้ตต่ำสุด คือ A (ต่ำ) และโน้ตสูงสุด คือ F (สูง)
 - บันไดเสียง F Pentatonic (F G A C D)
 - มีการเล่นเสียง 2 เสียง คำว่า “เอย” เชื่อมคำว่า “เอย” กับ “บิน”
 ในเนื้อเพลง “บินเอยบินร่อน” และเล่นเสียง 3 เสียง คำว่า “เอย”
 เชื่อมคำว่า “เอย” กับ “บิน” ในเนื้อเพลง “บินเอยบินวน”
- จังหวะ : เครื่องหมายประจำจังหวะ 2/4, จังหวะปานกลาง

1.5 เพลงหนาวหนาว

1) โน้ตเพลง

หนาวหนาว

เร็ว

หนาว หนาว หนาว หนาว เว ลา หน้า - หนาว ฉับ หนาว เหมือน นก งก งก จ้น จ้น

10

แต่ ตัว นก ขน ปก ป้อง - กัน ส่วน ตัว - ฉับ เอา - ผ้า มา ปก - คลุม

2) การวิเคราะห์บทประพันธ์

หนาวหนาวหนาวหนาวเวลาหน้าหนาว
 ฉับหนาวเหมือนนกงกจ้นจ้น
 แต่ตัวนกขนปกป้อนกัน
 ส่วนตัวฉับเอาผ้ามาปกคลุม

ความหมาย : กล่าวถึง ความหนาวในเวลาน้ำหนาว โดยเปรียบเทียบระหว่างคน
 กับนก มีการใช้คำแสดงกิริยาหนาว คือ “งกจ้นจ้น”

รูปแบบคำประพันธ์ : กลอนเปล่า ไม่บังคับฉันทลักษณ์ มีสัมผัสและคำซ้ำ ดังนี้

- สัมผัสนอก ได้แก่ จ้น - กัน และ กัน - ฉับ
- สัมผัสใน บรรทัดที่ 1 หน้า หนาว
 บรรทัดที่ 2 งก จ้น
 บรรทัดที่ 3 แต่ ตัว และ ปก ป้อน
 บรรทัดที่ 4 ผ้า มา
- มีการใช้คำซ้ำ ได้แก่ หนาว, งก และ จ้น

3) การวิเคราะห์บทเพลง

- รูปแบบ : เพลงท่อนเดียว (A)
 ทำนอง : - ช่วงเสียง คู่ 11 โดยโน้ตต่ำสุด คือ C และโน้ตสูงสุด คือ F (สูง)
 - บันไดเสียง F Pentatonic (F G A C D)
 - มีการลากเสียงคำว่า “คลุม” ในเนื้อเพลง “ส่วนตัวฉันเอาผ้ามาปกคลุม”
 จังหวะ : เครื่องหมายประจำจังหวะ 3/4, จังหวะเร็ว

1.6 เพลงค่อยค่อยสูง

1) โน้ตเพลง

ค่อยค่อยสูง

ปานกลาง

ค้อย ค้อย สูง - สุก ส่อง - แสง - ดวง เดือน สี - แดง ดู - เด่น แดน
 9
 ฟ้า - - - ลม - - พัด สะ บัด พลั้ว พลั้ว - ลิบ ลิบ ลีว -
 17
 ลีว แล - - เห็น เย็น - - ตา - - เมฆ น้อย น้อย ล่อง - ลอย
 24
 มา - เธอ - - จะ เธอ - - จำ น้า ดู จริง - จริง -

2) การวิเคราะห์บทประพันธ์

ค่อยค่อยสูง สุก ส่อง แสง
 ดวง เดือน สี แดง ดู เด่น แดน ฟ้า
 ลม พัด สะ บัด พลั้ว พลั้ว
 ลิบ ลิบ ลีว ลีว เห็น เย็น ตา
 เมฆ น้อย น้อย ล่อง ลอย มา
 เธอ จะ เธอ จำ น้า ดู จริง จริง

- ความหมาย : กล่าวถึง บรรยากาศในช่วงกลางวัน มีพระอาทิตย์และเมฆลอย
 อยู่บนท้องฟ้า พร้อมกับมีลมพัด มีการใช้ภาษาพูดในเนื้อเพลง คือ
 “เธอจะเธอจำ”

- รูปแบบคำประพันธ์ : กลอนเปล่า ไม่บังคับฉันทลักษณ์ มีสัมผัสและคำซ้ำ ดังนี้
- สัมผัสนอก ได้แก่ แสง - แดง, พลิว - ลิว, ตา - มา และ มา - จำ
 - สัมผัสใน บรรทัดที่ 1 สูง สุข ส่อง แสง
 - บรรทัดที่ 2 ดวง เตือน แดง ดู เต็ม แดน
 - บรรทัดที่ 3 พัด บัด
 - บรรทัดที่ 4 ลิบ ลิว และ เห็น เย็น
 - บรรทัดที่ 5 ล่อง ลอย
 - บรรทัดที่ 6 จ๊ะ จำ จริง และ จำ น้า
 - มีการใช้คำซ้ำ ได้แก่ หนาว, งก และ งัน

3) การวิเคราะห์บทเพลง

- รูปแบบ : เพลงท่อนเดียว (A)
- ทำนอง : - ช่วงเสียง คู่ 10 โดโน้ตต่ำสุด คือ D และโน้ตสูงสุด คือ F (สูง)
- บันไดเสียง F Pentatonic (F G A C D)
 - มีการเล่นเสียง 3 เสียง คำว่า “ฟ้า” และเล่นเสียง 2 เสียง คำว่า “ลม”, “แล”, “เย็น” และ “เธอ”
 - มีการลากเสียง คำว่า “แสง”, “พลิว”, “ตา”, “มา” และ “จริง”
- จังหวะ : เครื่องหมายประจำจังหวะ 3/4, จังหวะปานกลาง

1.7 หอมกลิ่นดอกไม้

1) โน้ตเพลง

หอมกลิ่นดอกไม้

ปานกลาง

หอม - - - กลิ่น - เอ๋ย หอม - - - กลิ่น - ดอก - ไม้ - หอม หนาว - - - ขวน
ใจ - ขึ้น อยู่ ใน - ฤดู - รา ลม กระ ไชก - โบก สะ บัด เย็น ลม พัด สะ บัด - - -
มา ลม พัด - สะ บัด โบก ลม - - กระ ไชก ไชย มา หอม - - - กลิ่น -
เอ๋ย หอม - - - กลิ่น - ดอก - - - แก้ว - - หอม จริง ยิ่ง - แล้ว - กลิ่น

2) การวิเคราะห์บทประพันธ์

หอมกลิ่นเอ๋ย หอมกลิ่นดอกไม้
 หอมหวานชวนใจชื่นอยู่ในอุรา
 ลมกระโชกโบกสะบัด
 เย็นลมพัดสะบัดมา
 ลมพัดสะบัดโบก
 ลมกระโชกโชยมา
 หอมกลิ่นเอ๋ย หอมกลิ่นดอกแก้ว
 หอมจริงยิ่งแล้วกลิ่นแก้วกระดังงา
 ลมพัดสะบัดมาลมพัดพากลิ่นมาเอ๋ย

ความหมาย : กล่าวถึง ความหอมของดอกไม้เมื่อลมพัดโชยมา ปรากฏชื่อดอกไม้ 2 ชนิด คือ ดอกแก้ว และดอกกระดังงา

รูปแบบคำประพันธ์ : กลอนเปล่า ไม่บังคับฉันทลักษณ์ มีสัมผัส ดังนี้

- สัมผัสนอก ได้แก่ ไม้ - ใจ, บัด - พัด, โบก - โชก, แก้ว - แล้ว, และ งา - มา

- สัมผัสใน บรรทัดที่ 2 หอม หวาน, หวาน ชวน และ ชวน ชื่น

บรรทัดที่ 3 โชก โบก และ โบก บัด

บรรทัดที่ 4 พัด บัด

บรรทัดที่ 5 พัด บัด

บรรทัดที่ 6 โชก โชย

บรรทัดที่ 7 กลิ่น แก้ว

บรรทัดที่ 8 จริง ยิ่ง, แล้ว แก้ว และ กลิ่น แก้ว กระ

บรรทัดที่ 9 พัด บัด และ พา มา

3) การวิเคราะห์บทเพลง

รูปแบบ : เพลงท่อนเดียว (A)

ทำนอง : - ช่วงเสียง คู่ 11 โดยโน้ตต่ำสุด คือ C และโน้ตสูงสุด คือ F (สูง)
- บันไดเสียง F Pentatonic (F G A C D)
- มีการเล่นเสียง 2 เสียง คำว่า

“ลม” ในเนื้อเพลง “ลมกระซอกโซขมา”

“แก้ว” ในเนื้อเพลง “หอมกลิ่นดอกแก้ว”

“มา” ในเนื้อเพลง “ลมพัดสะบัดมา ลมพัดพากลิ่นมาเอย”

และเล่นเสียง 3 เสียง คำว่า

“หอม” ในเนื้อเพลง “หอมกลิ่นเอย หอมกลิ่นดอกไม้” และ
“หอมกลิ่นเอย หอมกลิ่นดอกแก้ว”

“ดอก” ในเนื้อเพลง “หอมกลิ่นดอกแก้ว”

“พา” ในเนื้อเพลง “ลมพัดพากลิ่นมาเอย”

เล่นเสียง 4 เสียง คำว่า

“หวาน” ในเนื้อเพลง “หอมหวานชวนใจ”

“บัด” ในเนื้อเพลง “เย็นลมพัดสะบัดมา” และ “ลมพัดสะบัดมา”

จังหวะ : เครื่องหมายประจำจังหวะ 4/4, จังหวะปานกลาง

หมวดที่ 2 บทเพลงเกี่ยวกับครอบครัว และสังคม : จำนวน 2 เพลง

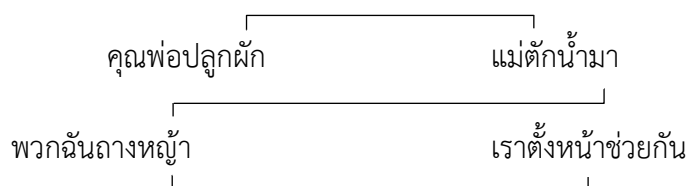
2.1 เพลงคุณพ่อปลูกผัก

1) โน้ตเพลง

คุณพ่อปลูกผัก

2) การวิเคราะห์บทประพันธ์

ความหมาย : กล่าวถึง การช่วยกันทำงานของคนในครอบครัว พ่อ แม่ และลูก
 รูปแบบคำประพันธ์ : กลอน 4 ไม่เคร่งครัดฉันทลักษณ์ โดยในบาทที่ 2 วรรคหลัง มี 5 คำ
 “เราตั้งหน้าช่วยกัน” มีสัมผัสตามฉันทลักษณ์ ดังนี้
 - สัมผัสนอก ได้แก่ ผัก - ตัก, มา - หล้า และ หล้า - หน้า

3) การวิเคราะห์บทเพลง

รูปแบบ : เพลงท่อนเดียว (A)
 ทำนอง : - ช่วงเสียง คู่ 7 โดยโน้ตต่ำสุด คือ E และโน้ตสูงสุด คือ D (สูง)
 - บันไดเสียง G Pentatonic (G A B D E)
 จังหวะ : เครื่องหมายประจำจังหวะ 2/4, จังหวะปานกลาง

2.2 เพลงชื่นใจ

1) โน้ตเพลง

ชื่นใจ

ปานกลาง

ชื่น ใจ - จริง - เอ๋ย ชื่น ใจ - จริง - เอ๋ย ชื่น ใจ ชื่น ใจ เพื่อน - เกาเพื่อน - ใหม่ ได้ มา พบ
 9 กัน นับ คิน นับ วัน นับ คิน นับ วัน ที่ ฉันท คอย หา มี ธุ ระ อะ ไร เชิญ ไป - - เชิญ
 17 มา ชื่น ใจ เอ๋ย ได้ เห็น หน้า เอ๋ย เธอ เอ๋ย มา - ชื่น ใจ เพื่อน
 22 เกา - - เพื่อน ใหม่ รัก กัน ใจ เกิด - เอ๋ย เพื่อน ใจ เกิด เอ๋ย

2) การวิเคราะห์บทประพันธ์

ชื่นใจจริงเอ๋ยชื่นใจจริงเอ๋ย

ชื่นใจชื่นใจ

เพื่อนเก่าเพื่อนใหม่

ได้มาพบกัน

นับคินนับวันที่ฉันทคอยหา

มีอะไร
 เชิญไปเชิญมา
 ชื่นใจได้เห็นหน้า
 เธอมาชื่นใจ
 เพื่อนเก่าเพื่อนใหม่รักกันไว้เถิดเอย (ซ้ำ)

ความหมาย : กล่าวถึง ความยินดีที่ได้พบกับเพื่อนใหม่ และเพื่อนเก่า

รูปแบบคำประพันธ์ : กลอนเปล่า ไม่บังคับฉันทลักษณ์ มีสัมผัส ดังนี้

- สัมผัสนอก ได้แก่ ใจ - ใหม่, ใหม่ - ได้, กัน - วัน, ไ - ไป,
- มา - หน้า, หน้า - มา และ ใจ - ใหม่
- สัมผัสใน บรรทัดที่ 1 ใจ จริง
- บรรทัดที่ 6 ธุระ อะไร
- บรรทัดที่ 8 ใจ ได้

3) การวิเคราะห์บทเพลง

รูปแบบ : เพลง 2 ท่อน (ABB)

- ทำนอง :
- ช่วงเสียง คู่ 10 โดยโน้ตต่ำสุด คือ D และโน้ตสูงสุด คือ F (สูง)
 - บันไดเสียง F Pentatonic (F G A C D)
 - มีการเล่นเสียง 2 เสียง คำว่า

“ไป” ในเนื้อเพลง “เชิญไปเชิญมา”

“เก่า” ในเนื้อเพลง “เพื่อนเก่าเพื่อนใหม่รักกันไว้เถิดเอย”

จังหวะ : เครื่องหมายประจำจังหวะ 2/4, จังหวะปานกลาง

หมวดที่ 3 บทเพลงเกี่ยวกับโรงเรียน : จำนวน 3 เพลง

3.1 เพลงวันอาทิตย์

1) โน้ตเพลง

วันอาทิตย์

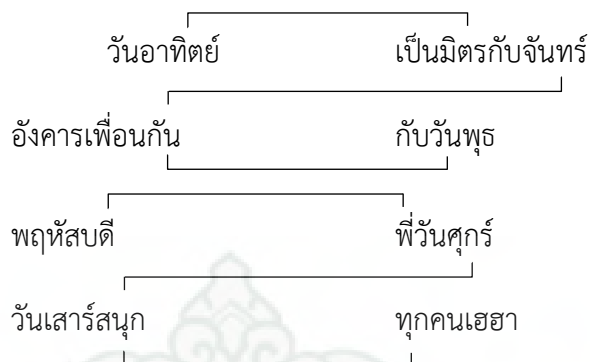
ปานกลาง

วัน อา - ทิตย์ เป็น มิตร กับ - จันทร อัง - คาร เพื่อน กัน - กับ วัน

5

พุทธ - ฤ - ติ - ส - บ - ธิ ที่ วัน ศุกร์ วัน เสาร์ ส - นก ทุก คน เ - ฮา

2) การวิเคราะห์บทประพันธ์

ความหมาย : กล่าวถึง วันทั้ง 7 วันใน 1 สัปดาห์

รูปแบบคำประพันธ์ : กลอน 4 ไม่เคร่งครัดฉันทลักษณ์ มีสัมผัสตามฉันทลักษณ์ ดังนี้

- สัมผัสนอก ได้แก่ อาทิตย์ - มิตร, จันทร์ - กัน, กัน - วัน,
- ดี - พี่, ศุกร์ - สนุก และ สนุก - ทุก
- สัมผัสใน ได้แก่ บรรทัดที่ 4 เสาร์ สนุก

3) การวิเคราะห์บทเพลง

รูปแบบ : เพลงท่อนเดียว (A)

ทำนอง : - ช่วงเสียง คู่ 7 โดยโน้ตต่ำสุด คือ E และโน้ตสูงสุด คือ D (สูง)

- บันไดเสียง G Pentatonic (G A B D E)

จังหวะ : เครื่องหมายประจำจังหวะ 2/4, จังหวะปานกลาง

3.2 เพลงเพื่อนเพื่อนอยู่หน้า

1) โน้ตเพลง

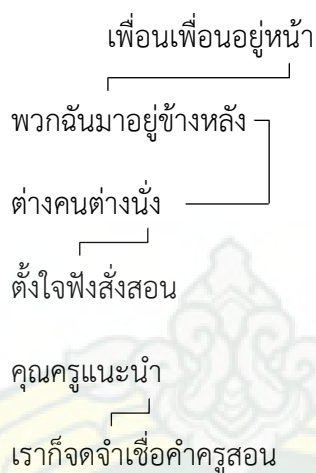
เพื่อนเพื่อนอยู่หน้า

ปานกลาง

เพื่อน เพื่อน - - อยู่ หน้า พวก ฉัน มา อยู่ ข้าง หลัง ต่าง คน - - ต่าง นิ่ง ตั้งใจ

ฟัง สิ่ง สอน คุณ ครู นะ - นำ เรา ก็ จด จำ เชื่อ คำ ครู สอน

2) การวิเคราะห์บทประพันธ์

ความหมาย : กล่าวถึง การนั่งเรียนของนักเรียน พร้อมกับตั้งใจฟังคำสอนและคำแนะนำของครูผู้สอน

รูปแบบคำประพันธ์ : กลอนเปล่า ไม่บังคับฉันทลักษณ์ มีสัมผัสและคำซ้ำ ดังนี้

- สัมผัสนอก ได้แก่ หน้า - มา, หลัง - นั่ง, นั่ง - ฟัง และ
- นำ - จำ
- สัมผัสใน บรรทัดที่ 4 ฟัง สั่ง
- บรรทัดที่ 6 จำ คำ และ คำ ครู
- มีการใช้คำซ้ำ ได้แก่ เพื่อน

3) การวิเคราะห์บทเพลง

รูปแบบ : เพลงท่อนเดียว (A)

ทำนอง :

- ช่วงเสียง คู่ 13 โดโน้ตต่ำสุด คือ A (ต่ำ) และโน้ตสูงสุด คือ F (สูง)
- บันไดเสียง F Pentatonic (F G A C D)
- มีการเล่นเสียง 2 เสียง คำว่า

“เพื่อน” ในเนื้อเพลง “เพื่อนเพื่อนอยู่หน้า”

“คน” ในเนื้อเพลง “ต่างคนต่างนั่ง”

จังหวะ : เครื่องหมายประจำจังหวะ 2/4, จังหวะปานกลาง

3.3 เพลงรักโรงเรียน

1) โน้ตเพลง

รักโรงเรียน

เร็ว

รัก โรงเรียน รัก ชื่อเสียง โรงเรียน รัก การ - เล่า - เรียน รัก

7

เพื่อน - - นักเรียน นักเรียน ที่ ดี ก็ เป็น ศรี โรงเรียน

2) การวิเคราะห์บทประพันธ์

รักโรงเรียน

รักชื่อเสียงโรงเรียน

รักการเล่าเรียน

รักเพื่อนนักเรียน

นักเรียนที่ดี

ก็เป็นศรีโรงเรียน

ความหมาย : กล่าวถึง ความรักที่มีต่อโรงเรียน และการปฏิบัติตนเป็นนักเรียนที่ดี

รูปแบบคำประพันธ์ : กลอนเปล่า ไม่บังคับฉันทลักษณ์ มีสัมผัสและคำซ้ำ ดังนี้

- สัมผัสใน บรรทัดที่ 5 ที่ ดี

- มีการใช้คำซ้ำ คำว่า

“รัก” ในเนื้อเพลงบรรทัดที่ 1 - 4

“เรียน” ในเนื้อเพลงบรรทัดที่ 1 - 6

3) การวิเคราะห์บทเพลง

รูปแบบ : เพลงท่อนเดียว (A)

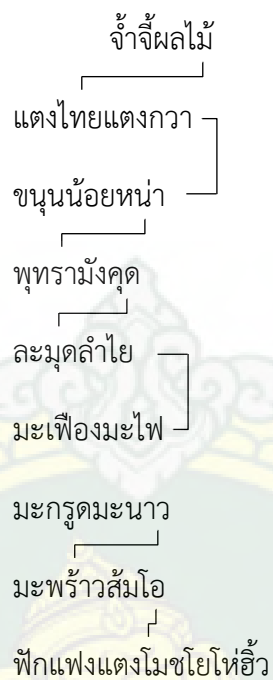
ทำนอง : - ช่วงเสียง คู่ 11 โดยโน้ตต่ำสุด คือ C และโน้ตสูงสุด คือ F (สูง)

- บันไดเสียง F Pentatonic (F G A C D)

- มีการเล่นเสียง 2 เสียง คำว่า “เพื่อน” ในเนื้อเพลง “รักเพื่อนนักเรียน”

จังหวะ : เครื่องหมายประจำจังหวะ 2/4, จังหวะเร็ว

2) การวิเคราะห์บทประพันธ์

ความหมาย : กล่าวถึง การละเล่นของเด็ก เป็นชื่อชนิดผลไม้และผักรวมกัน
ทั้งหมด 16 ชนิด

รูปแบบคำประพันธ์ : กลอนเปล่า ไม่บังคับฉันทลักษณ์ มีสัมผัส ดังนี้

- สัมผัสนอก ได้แก่ ไม้ - ไทย, กวา - หน้า, หน้า - ทรา,
- คุด - มุด, ไย - ไฟ, นาว - พรวัว และ โอ - โม
- สัมผัสใน บรรทัดที่ 5 ละ ลำ
- บรรทัดที่ 6 เฟือง ไฟ
- บรรทัดที่ 9 แฟง แตง และ โม โย โห้

3) การวิเคราะห์บทเพลง

รูปแบบ : เพลงท่อนเดียว (A)

ทำนอง : - ช่วงเสียง คู่ 10 โดโน้ตต่ำสุด คือ D และโน้ตสูงสุด คือ F (สูง)

- บันไดเสียง F Pentatonic (F G A C D)

จังหวะ : เครื่องหมายประจำจังหวะ 2/4, จังหวะปานกลาง

4.3 เพลงขนมแม่เอ๋ย

1) โน้ตเพลง

ขนมแม่เอ๋ย

ปานกลาง

ข นม แม่ - เอ๋ย ข นม แม่ - เอ๋ย ทอง หยิบ ฝอย- ทอง รอด ช้อง सा - कु ข้าว ดอก ข้าว

11

ตุ ถ้วย ฟู สี ฟ้า ข นม ต้ม - ข้าว ข นม ต้ม - แดง ข นม หม้อ

19

แกง ส้ม ข ยา - เชิญ ชี คะ เชิญ ชี ขา ทำ มา ใหม่ เอ๋ย

2) การวิเคราะห์บทประพันธ์

ขนมแม่เอ๋ย

ขนมแม่เอ๋ย

ทองหยิบฝอยทองรอดช่องสาคุ

ข้าวตอกข้าวตุถ้วยฟูสีฟ้า

ขนมต้มขาวขนมต้มแดง

ขนมหม้อแกงส้มขยา

เชิญชีกะเชิญชีกา

ทำมาใหม่เอ๋ย

ความหมาย : กล่าวถึง ชื่อขนมไทย ทั้งหมด 10 ชนิด และมีการใช้ภาษาพูดในเนื้อเพลง คือ “เชิญชีกะเชิญชีกา”

รูปแบบคำประพันธ์ : กลอนเปล่า ไม่บังคับฉันทลักษณ์ มีสัมผัส ดังนี้

- สัมผัสนอก ได้แก่ คู่ - ตุ, แดง - แกง, ส้มขยา - ขา และ
ขา - มา

- สัมผัสใน บรรทัดที่ 3 ทอง ช้อง

บรรทัดที่ 4 ตอก ตุ และ ตุ ฟู

3) การวิเคราะห์บทเพลง

- รูปแบบ : เพลงท่อนเดียว (A)
 ทำนอง : - ช่วงเสียง คู่ 10 โดโน้ตต่ำสุด คือ D และโน้ตสูงสุด คือ F (สูง)
 - บันไดเสียง F Pentatonic (F G A C D)
 - มีการลากเสียง คำว่า “สังขยา” ในเนื้อเพลง “ขนมหม้อแกงสังขยา”
 จังหวะ : เครื่องหมายประจำจังหวะ 2/4, จังหวะปานกลาง

4.4 เพลงโอละเห่

1) โน้ตเพลง

โอละเห่

ปานกลาง

เอ๋ย โอ ละ เห่ เออ เอ๋ยโอ - - ละ ข้า - - พวกเรา ขอ - ลา แล้ว เออ - เออ เห่

เฮ เฮ เฮ - - - เฮ เฮ เฮ เฮ เฮ - - - เฮ อวย พร - เมื่อ จะ

จาก เรา ขอ ฝาก ไม่ ตริ ไรศ ภัย อย่า - มี ส วัสดิ - ดี เกิด - เออ

2) การวิเคราะห์บทประพันธ์

โอละเห่ โอละข้า
 └──────────┘
 พวกเราขอลาแล้วเออ

อวยพรเมื่อจะจาก
 └──────────┘
 เราขอฝากไมตรี
 └──────────┘
 ไรศภัยอย่ามี
 └──────────┘
 สวัสดิ์ดีเกิดเออ

ความหมาย : กล่าวถึง การอวยพร แสดงมิตรไมตรีต่อกันเมื่อต้องจากลา

รูปแบบคำประพันธ์ : กลอนเปล่า ไม่บังคับฉันทลักษณ์ มีสัมผัส ดังนี้

- สัมผัสนอก ได้แก่ ข้า - ลา, จาก - ฝาก, ตริ - มี และ มี - ดี

3) การวิเคราะห์บทเพลง

รูปแบบ : เพลง 2 ท่อน (ABA)

ทำนอง : - ช่วงเสียง คู่ 7 โดยโน้ตต่ำสุด คือ D และโน้ตสูงสุด คือ C (สูง)
 - บันไดเสียง F Pentatonic (F G A C D)
 - ในทำนองท่อน A ช่วงทำนองท่วงทำนอง ดังภาพ

มีรูปแบบการดำเนินทำนองมาจากการร้องเห่เรือ

- มีการเล่นเสียง 2 เสียง คำว่า

“โอ” และ “ข้า” ในเนื้อเพลง “โอละเห่ โอละข้า”

- มีการเอื้อนเชื่อมคำ ระหว่างคำว่า

“เห่” กับ “โอ” ในเนื้อเพลง “โอละเห่ โอละข้า”

“แล้ว” กับ “เอ๋ย” ในเนื้อเพลง “พวกเราขอลาแล้วเอ๋ย”

จังหวะ : เครื่องหมายประจำจังหวะ 2/4, จังหวะปานกลาง

หมวดที่ 5 บทเพลงเกี่ยวกับดนตรีและการแสดง : จำนวน 2 เพลง

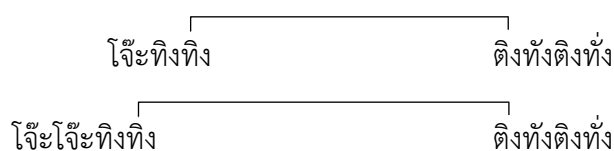
5.1 เพลงโจ๊ะทิ้งทิ้ง

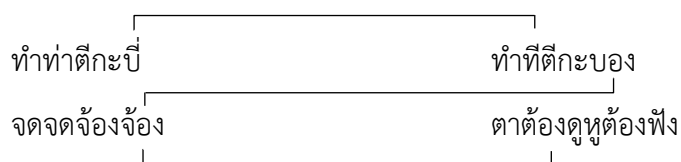
1) โน้ตเพลง

โจ๊ะทิ้งทิ้ง

ปานกลาง

2) การวิเคราะห์บทประพันธ์

ความหมาย : - กล่าวถึง การทำจังหวะกลองประกอบการตีทำรำกระบี่กระบอง
- มีการเลียนเสียงเครื่องประกอบจังหวะกลองในเนื้อเพลง

“โง่ะทิงทิง ตึงทังตึงทัง

โຈ๊ะโຈ๊ะทิงทิง ตึงทังตึงทัง”

รูปแบบคำประพันธ์ : กลอน 4 ไม่เคร่งครัดฉันทลักษณ์ มีสัมผัสตามฉันทลักษณ์ ดังนี้

-สัมผัสออกได้แก่ ทิง - ติง, ปี่ - ที้, บอง - จ้อง และ จ้อง - ต้อง

- สัมผัสใน บรรทัดที่ 3 ทำ ทำ และ ที่ ตี

บรรทัดที่ 4 ตา ต้อง และ ดู หู

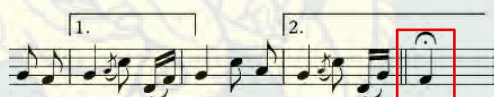
3) การวิเคราะห์บทเพลง

รูปแบบ : เพลง 2 ท่อน (AABAAB)

ทำนอง : - ช่วงเสียง คู่ 8 โดโน้ตต่ำสุด คือ C และโน้ตสูงสุด คือ C (สูง)

- บันไดเสียง F Pentatonic (F G A C D)

- มีทำนองลงจบด้วยโน้ตตัวที่ 1 ของบันไดเสียง คือ F ดังภาพ

ดา ต้อง ด ห ต้อง - ฟัง โจ๊ะ หิง ด ห ต้อง - ฟัง

จังหวัด : กรุงเทพมหานคร 2/4, จังหวัดปทุมธานี

5.2 เพลงเขนอ่อน

1) โน้ตเพลง

แขนอ่อน

2) การวิเคราะห์บทประพันธ์

- ความหมาย :
- กล่าวถึง การรำและการร้องเพลง โดยบทร้องเป็นลักษณะประโยคคำถามแบบให้เลือกตอบ เช่น “แขนอ่อนเวลาพอรำ ใครสอนให้ทำหรือจำได้เอง” เป็นการถามให้เลือกตอบว่า ใครสอนให้ทำ หรือว่าจดจำทำรำได้เอง เป็นต้น
 - มีการเลียนเสียงเครื่องประกอบจังหวะกลองในเนื้อเพลง

“โ๊ะโ๊ะโ๊ะโ๊ะ
โ๊ะโ๊ะโ๊ะโ๊ะ”

ดิงตังดิงตัง
ดิงตังดิงตัง”

- รูปแบบคำประพันธ์ : กลอนหัวเดียว มีสัมผัสตามฉันทลักษณ์ และคำซ้ำ ดังนี้
- สัมผัสนอก ได้แก่ รำ - ทำ, ใส - ไร, หวาน - ตาล, จันทร์ - กัน และคำสุดท้ายของแต่ละบรรทัดลงท้ายด้วยคำว่า “เอง” ทุกบรรทัด
 - สัมผัสใน บรรทัดที่ 1 พอรำ อ่อน, ใคร ให้ ได้ และ ทำ จำ
 บรรทัดที่ 2 ร้อง ของ และ ไร ใส
 บรรทัดที่ 3 ตาล หวาน
 บรรทัดที่ 4 ให้ ใคร และ กัน มัน
 - มีการใช้คำซ้ำ คำว่า “หวาน” ในเนื้อเพลง “หวานหวานเสียงหวานหวาน”

3) การวิเคราะห์บทเพลง

- รูปแบบ : เพลง 2 ท่อน (ABABABABA)
- ทำนอง :
- ช่วงเสียง คู่ 10 โดโน้ตต่ำสุด คือ E และโน้ตสูงสุด คือ G (สูง)
 - บันไดเสียง G Pentatonic (G A B D E)
 - ทำนองท่อน A ดังภาพ

มีรูปแบบทำนองมาจากเพลงไทย ชื่อว่า เพลงแขกกะเหรี่ยง

- จังหวะ : เครื่องหมายประจำจังหวะ 2/4, จังหวะปานกลาง

หมวดที่ 6 บทเพลงเกี่ยวกับกีฬา : จำนวน 2 เพลง

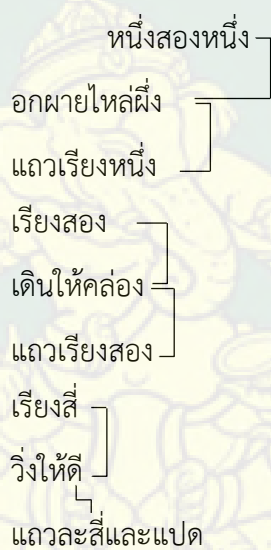
6.1 เพลงหนึ่งสองหนึ่ง

1) โน้ตเพลง

หนึ่งสองหนึ่ง

2) การวิเคราะห์บทประพันธ์

ความหมาย : กล่าวถึง การจัดระเบียบแกวสำหรับการเดิน และการวิ่ง

รูปแบบคำประพันธ์ : กลอนเปล่า ไม่บังคับฉันทลักษณ์ มีสัมผัส ดังนี้

- สัมผัสนอก ได้แก่ หนึ่ง - ผีง, ผีง - หนึ่ง, สอง - คล่อง,
คล่อง - สอง, สี่ - ดี และ ดี - สี่

- สัมผัสใน บรรทัดที่ 2 ผาย ผีง

บรรทัดที่ 9 ละ และ

3) การวิเคราะห์บทเพลง

รูปแบบ : เพลง 2 ท่อน (AAB)

ทำนอง : - ช่วงเสียง คู่ 5 โดยโน้ตต่ำสุด คือ F และโน้ตสูงสุด คือ C (สูง)

- บันไดเสียง F Pentatonic (F G A C D)

จังหวะ : เครื่องหมายประจำจังหวะ 2/4, จังหวะปานกลาง

6.2 เพลงช่วงชิงชัย

1) โน้ตเพลง

ช่วงชิงชัย

ปานกลาง

1. ต่อ 1-2 2. ลงจบ

ช่วง - ชิง - เอ๋ย เอ๋ย ช่วง - ชิง - ชัย คน ไหน ว่อง - ไว มาเล่น ช่วงชัย - ช่วง - ชิง ชัย - ช่วง -

10 ชิง เล่น กัน ดี ดี สามัคคี กัน ไร ตั้ง อก ตั้ง ใจ ทั้ง ผู้ ชาย ผู้ หญิง

20 ชิง ชัย กันไม่ ท้อ แท้ถึง ใคร จะ แพ้ ก็ ไม่ อาย พวก เรา ทั้ง หลาย ส นุก ส บาย - จริง - จริง

2) การวิเคราะห์บทประพันธ์

ช่วงชิงเอ๋ยเอ๋ย ช่วงชิงชัย

คนไหนว่องไว

มาเล่นช่วงชัยช่วงชิง

เล่นกันดีดี

สามัคคีกันไว้

ตั้งอกตั้งใจทั้งผู้ชายผู้หญิง

ชิงชัยกันไม่ท้อแท้

ถึงใครจะแพ้ก็ไม่อาย

พวกเราทั้งหลาย

สนุกสบายจริงจริง

ความหมาย :

กล่าวถึง การแข่งกีฬาด้วยความสนุกสนาน เกิดความสามัคคี และรู้แพ้ รู้ชนะ มีน้ำใจนักกีฬา

รูปแบบคำประพันธ์ : กลอนเปล่า ไม่บังคับฉันทลักษณ์ มีสัมผัส ดังนี้

- สัมผัสนอก ได้แก่ ชัย - ไหน, ชัย - ไว, ไว - ชัย, ดี - คี,
ไว้ - ใจ, หลึง - ชิง, แท้ - แพ้, อาย - หลาย และ หลาย - สบาย
- สัมผัสใน บรรทัดที่ 1 ช่วง ชิง ชัย

บรรทัดที่ 2 ไหน ไว และ ว่อง ไว

บรรทัดที่ 3 ช่วง ชัย ชิง

บรรทัดที่ 6 ตั้ง ห้าง

บรรทัดที่ 7 ชิง ชัย และ ท้อ แท้

บรรทัดที่ 8 ใคร ไม่

3) การวิเคราะห์บทเพลง

รูปแบบ : เพลง 3 ท่อน (AABAACAA)

- ทำนอง :
- ช่วงเสียง คู่ 8 โดยโน้ตต่ำสุด คือ C และโน้ตสูงสุด คือ C (สูง)
 - บันไดเสียง F Pentatonic (F G A C D)
 - มีทำนองลงจบด้วยโน้ตตัวที่ 1 ของบันไดเสียง คือ F ดังภาพ

จังหวะ : เครื่องหมายประจำจังหวะ 2/4, จังหวะปานกลาง

หมวดที่ 7 บทเพลงเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม : จำนวน 6 เพลง

7.1 เพลงนี้ของของเธอ

1) โน้ตเพลง

นี้ของของเธอ

2) การวิเคราะห์บทประพันธ์

นี่ของของเธอ
 นั้นของของฉัน
 มันสลับเปลี่ยนกัน
 ฉันคืนให้เธอ
 นี่ของของเธอ
 ที่ทำตกไว้
 ฉันนี้เก็บได้
 นำมาให้เธอ

ความหมาย : กล่าวถึง ความซื่อสัตย์

รูปแบบคำประพันธ์ : กลอนเปล่า ไม่บังคับฉันทลักษณ์ มีสัมผัสและคำซ้ำ ดังนี้

- สัมผัสนอก ได้แก่ ฉัน - มัน, ฉัน - กัน, ไว้ - ได้ และ ได้ - ให้
 - สัมผัสใน บรรทัดที่ 6 ที่ ทำ
 - มีการใช้คำซ้ำ คำว่า “ของ” ในเนื้อเพลงบรรทัด 1, 2 และ 5
- ดังนี้ “นี่ของของฉัน”, “นั้นของของฉัน” และ “นี่ของของฉัน”

3) การวิเคราะห์บทเพลง

รูปแบบ : เพลงท่อนเดียว (A)

ทำนอง : - ช่วงเสียง คู่ 10 โดโน้ตต่ำสุด คือ A (ต่ำ) และโน้ตสูงสุด คือ C (สูง)
 - บันไดเสียง F Pentatonic (F G A C D)

จังหวะ : เครื่องหมายประจำจังหวะ 4/4, จังหวะปานกลาง

7.2 เพลงตุ๊กตาของฉัน

1) โน้ตเพลง

ตุ๊กตาของฉัน

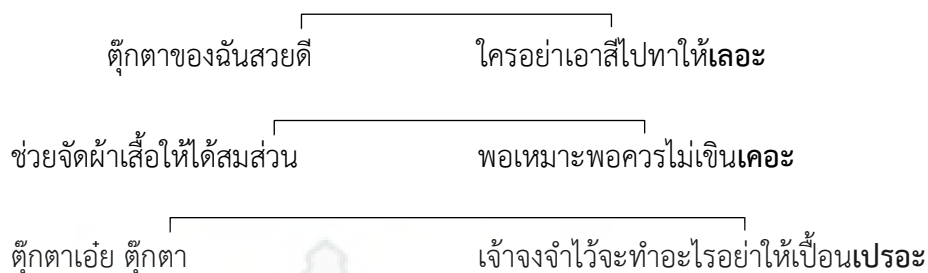
ปานกลาง

ตุ๊กตา ของ ฉัน สวย ดี ใคร อย่า เอา สี ไป ทำ ให้ เลอะ - ขวัญ

10
จัด ผ่า เลื้อ ให้ ได้ สม - ส่วน พอ เหมาะ พอ ควร ไม่ เขิน เคอะ - ตุ๊ก

18
ตา เอ๋ย ตุ๊กตา เจ้า จง จ๋า ไว้ จะ ทำ อะไร อย่า ให้ เบื่อ - ประจักษ์

2) การวิเคราะห์บทประพันธ์

ความหมาย : กล่าวถึง การรู้คุณค่า และดูแลรักษาสิ่งของ

รูปแบบคำประพันธ์ : กลอนหัวเดียว มีสัมผัสตามฉันทลักษณ์และคำซ้ำ ดังนี้

- สัมผัสนอก ได้แก่ ดี - สี, ส่วน - ควร ตา - อย่า และ
- คำสุดท้ายของแต่ละบรรทัดลงท้ายด้วยคำว่า เลอะ - เคอะ
- และ เปรอะ ตามลำดับ เป็นคำสัมผัสสระ
- สัมผัสใน บรรทัดที่ 1 ใคร ไป ให้
- บรรทัดที่ 2 ให้ ได้ และ สม ส่วน
- บรรทัดที่ 3 เจ้า จง จำ จะ, ไว้ ไร ให้, จะ ะ
- และ เปื้อน เปรอะ
- มีการใช้คำซ้ำ คำว่า “ตุ๊กตา” ในเนื้อเพลง
- บรรทัดที่ 1 “ตุ๊กตาของฉันสวยดี”
- บรรทัดที่ 3 “ตุ๊กตาเอ๋ย ตุ๊กตา”

3) การวิเคราะห์บทเพลง

รูปแบบ : เพลง 2 ท่อน (AAB)

ทำนอง : - ช่วงเสียง คู่ 13 โดยโน้ตต่ำสุด คือ A (ต่ำ) และโน้ตสูงสุด คือ F (สูง)

- บันไดเสียง F Pentatonic (F G A C D)

- มีการลากเสียง คำว่า

“เลอะ” ในเนื้อเพลง “ใครอย่าเอาสีไปทาให้เลอะ”

“เคอะ” ในเนื้อเพลง “พอเหมาะพอควรไม่เงินเคอะ”

“เปรอะ” ในเนื้อเพลง “เจ้าจงจำไว้จะทำอะไรอย่าให้เปื้อนเปรอะ”

จังหวะ : เครื่องหมายประจำจังหวะ 3/4, จังหวะปานกลาง

7.4 เพลงไถ่ถามเพราะชน

1) โน้ตเพลง

ไถ่ถามเพราะชน

ปานกลาง

9 ไถ่ถาม เพราะ ชน คน งาม - - เพราะ แต่ง บ้าน - เมือง จัด - แจง ก็ จ ริญ รุ่ง -

เรื่อง รัก สวย รัก งาม รัก ความ สามี คดี ทำ แต่ ความ ดี ก็ เป็น ศรี บ้าน เมือง

2) การวิเคราะห์บทประพันธ์

ไถ่ถามเพราะชนคนงามเพราะแต่ง บ้านเมืองจัดแจงก็เจริญรุ่งเรือง

รักสวยรักงามรักความสามัคคี

ทำแต่ความดีก็เป็นศรีบ้านเมือง

ความหมาย : กล่าวถึง การรู้หน้าที่ และปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม ก็จะทำให้บ้านเมืองเจริญรุ่งเรือง เปรียบกับคำสุภาษิตที่ปรากฏในบทร้อง “ไถ่ถามเพราะชน คนงามเพราะแต่ง”

รูปแบบคำประพันธ์ : - กลอนหัวเดียว มีสัมผัสตามฉันทลักษณ์และคำซ้ำ ดังนี้
- สัมผัสนอก ได้แก่ แต่ง - แจง, คี - ดี และ คำสุดท้ายของแต่ละบรรทัดลงท้ายด้วยคำว่า เรื่อง และ เมือง ตามลำดับเป็นคำสัมผัสสระ

- สัมผัสใน บรรทัดที่ 1 ชน คน, จัด แจง และ รุ่ง เรือง

- มีการใช้คำซ้ำ คำว่า

“รัก” ในเนื้อเพลง “รักสวยรักงามรักความสามัคคี”

3) การวิเคราะห์บทเพลง

รูปแบบ : เพลงท่อนเดียว (A)

ทำนอง : - ช่วงเสียง คู่ 13 โดโน้ตต่ำสุด คือ B (ต่ำ) และโน้ตสูงสุด คือ G (สูง)
- บันไดเสียง G Pentatonic (G A B D E)
- มีการเล่นเสียง 2 เสียง คำว่า

“งาม” ในบทร้อง “ไถ่ถามเพราะชนคนงามเพราะแต่ง”

จังหวะ : เครื่องหมายประจำจังหวะ 2/4, จังหวะปานกลาง

7.5 เพลงกิริยา

1) โน้ตเพลง

กิริยา

ปานกลาง

อัน กิ ริ ยา วา จา ใจ - ดี ย่อม เป็น ศักดิ์ - ศรี ไม่ มี อับ - เฉา อัน กิ ริ ยา วา จา ใจ -

7

ขั้ว เป็นเครื่อง หมอง- มัว ติด ตัว ของ เรา รู้ จัก ครอง ตน รู้ ผล ขั้ว ดี รู้ ทำ รู้ ที่ รู้ เรา รู้

13

เขา ถึง คราว ใคร ล้ม เรา ช่วย ให้ - ลูก ถึง ใคร จะ - ทุกข์ ก็ ปลอบปลุก ให้ - เมา

2) การวิเคราะห์บทประพันธ์

ความหมาย : กล่าวถึง การครองตนอยู่ในความดี และช่วยเหลือผู้อื่นในยาม
เดือนร้อน หรือยามมีทุกข์

รูปแบบคำประพันธ์ : - กลอนหัวเดียว มีสัมผัสตามฉันทลักษณ์และคำซ้ำ ดังนี้
- สัมผัสนอก ได้แก่ ดี - ศรี, ขั้ว - มัว, ดี - ที่, ลูก - ทุกข์ และ
คำสุดท้ายของแต่ละบรรทัดลงท้ายด้วยคำว่า เฉา, เรา, เขา และ
เบา ตามลำดับ เป็นคำสัมผัสสระ

- สัมผัสใน บรรทัดที่ 1 ยา วา จา, จา ใจ, ศักดิ์ ศรี และ ไม่ มี
บรรทัดที่ 2 ยา วา จา, หมอง มัว และ ติด ตัว
บรรทัดที่ 3 ตน ผล, ทำ ที่, รู้ เรา และ เรา เขา
บรรทัดที่ 4 คราว ใคร, ใคร ให้, ล้ม ลูก, ทุกข์ ปลุก
และ ปลอบ ปลุก

- มีการใช้คำซ้ำ คำว่า “รู้” ในเนื้อเพลง

“รู้จักครองตนรู้ผลชั่วดี รู้ทำรู้ที่รู้เรารู้เขา”

3) การวิเคราะห์บทเพลง

- รูปแบบ : เพลงท่อนเดียว (A)
 ทำนอง : - ช่วงเสียง คู่ 11 โดโน้ตต่ำสุด คือ C และโน้ตสูงสุด คือ F (สูง)
 - บันไดเสียง F Pentatonic (F G A C D)
 จังหวะ : เครื่องหมายประจำจังหวะ 4/4, จังหวะปานกลาง

7.6 เพลงนี้ของของกลาง

1) โน้ตเพลง

นี้ของของกลาง

เร็ว

นี้ ของ ของ กลาง เขา สร้าง ขึ้น มา เป็น ประโยชน์ ทัว - หน้า ไม่ ว่า ผู้ ไต เพื่อ -
 10 สว ย เพื่อ - งาม เพื่อ ความ ถา - วร เป็น อ นุ สรรณ สด - ไส - ช่วย กัน
 18 ช่วย กัน ชู ช่วย กัน - บู ชา พวก เรา รัก ษา สืบ ไป

2) การวิเคราะห์บทประพันธ์

นี้ของของกลางเขาสร้างขึ้นมา เป็นประโยชน์ทั่วหน้าไม่ว่าผู้ใด
 เพื่อสวยเพื่องามเพื่อความถาวร เป็นอนุสรณ์สดใส
 ช่วยกันเชิดช่วยกันชูช่วยกันบูชา พวกเรารักษาสืบไป

ความหมาย : กล่าวถึง การมีจิตสาธารณะรับผิดชอบต่อส่วนรวม

รูปแบบคำประพันธ์ : - กลอนห้าตัวเดียว มีสัมผัสตามฉันทลักษณ์และคำซ้ำ ดังนี้
 - สัมผัสนอก ได้แก่ มา - หน้า, ถาวร - อนุสรณ์, ชา - ษา และ
 คำสุดท้ายของแต่ละบรรทัดลงท้ายด้วยคำว่า ไต - ไส และ ไป
 ตามลำดับ เป็นคำสัมผัสสระ

- สัมผัสใน บรรทัดที่ 1 ของ เขา ขึ้น, กลาง สร้าง, เป็น ประ,
หน้า ว่า และ ไม่ ไต

บรรทัดที่ 2 งาม ความ และ อนุสรณ์ สด ใส

บรรทัดที่ 3 เรา รัก และ ซา สืบ

- มีการใช้คำซ้ำ คำว่า

“เพื่อ” ในเนื้อเพลง “เพื่อสวຍเพื่องามเพื่อความถาวร”

“ช่วยกัน” ในเนื้อเพลง “ช่วยกันเจ็ดช่วยกันชูช่วยกันบูชา”

3) การวิเคราะห์บทเพลง

รูปแบบ : เพลงท่อนเดียว (A)

ทำนอง : - ช่วงเสียง คู่ 11 โดยโน้ตต่ำสุด คือ C และโน้ตสูงสุด คือ F (สูง)

- บันไดเสียง F Pentatonic (F G A C D)

- มีการลากเสียง คำว่า

“ใส” ในเนื้อเพลง “เป็นอนุสรณ์ใส”

“ไป” ในเนื้อเพลง “พวกเรารักซาสืบไป”

จังหวะ : เครื่องหมายประจำจังหวะ 3/4, จังหวะเร็ว

หมวดที่ 8 บทเพลงเกี่ยวกับการสร้างระเบียบวินัยต่อตนเอง : จำนวน 1 เพลง

8. เพลงแม่ศรีแจ่มจำรัส

1) โน้ตเพลง

แม่ศรีแจ่มจำรัส

ท่อน 1

ปานกลาง

แม่ ศรี - - เอย แม่ ศรี - แจ่ม จำ รัส กลาง คีน นอน กาง มุง เพราะ กสัว ญ - - มั่น

8

กัด คีน นอน แต่ เข้า เจ้า ก็ กวาด ก็ บัด หวี ฒ ล้าง หน้า หา

15

แบ้ง มา ผัด แม่ ศรี - แจ่ม จำ รัส ผัด หน้า - นวล เอย

ท่อน 2

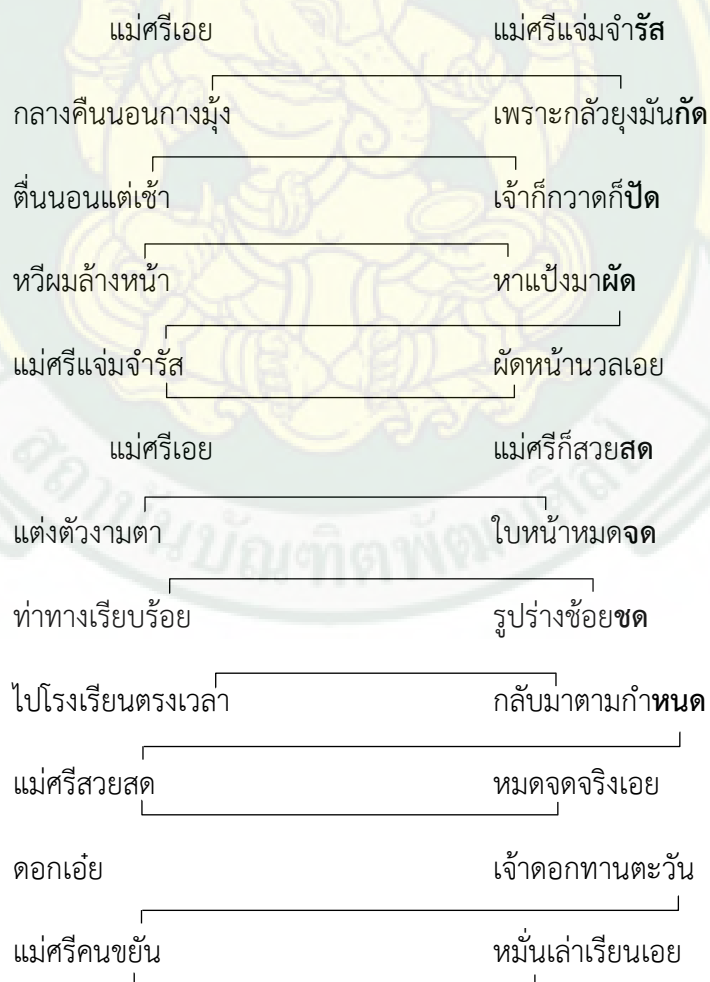
แม่ ศรี - - เอย แม่ ศรี - ก็ สวย สด แต่ง ตัว - งาม ตา ใบ หน้า หมด -

จด ทำ ทาง เรียบ ร้อย รูป ร่าง ช้อย ชด ไป โรงเรียน - ตรง เว ลา กลับ มา - ตาม ก่า

หมด แม่ ศรี - ก็ สวย สด หมด จด จริง เอย เออ เอย ดอก -

เอย - เจ้า ดอก ทาน ตะ วัน แม่ ศรี - คน ข ยืน หมั่น เล่า เรียน เอย

2) การวิเคราะห์บทประพันธ์

ความหมาย : กล่าวถึง ตารางกิจวัตรประจำวัน ในวันที่โรงเรียน

รูปแบบคำประพันธ์ : - กลอนหัวเดียว แต่ไม่เคร่งครัดฉันทลักษณ์ ขึ้นด้วย “แม่ศรีเอย” และลง “เอย” ตามรูปแบบบทร้องเพลงแม่ศรี มีจำนวนคำ 4-5 คำ ในแต่ละวรรค มีสัมผัสตามฉันทลักษณ์ ดังนี้

- สัมผัสนอก ได้แก่ มั่ง - ยุง, เข้า - เจ้า, หน้า - หา, ผัด - จำรัส, จำรัส - ผัด, ตา - หน้า, ร้อย - ซ้อย, ลา - มา, กำหนด - สด, สด - จด, วัน - ขยัน, ขยัน - หมั่น และ คำสุดท้ายของแต่ละบรรทัด ลงท้ายด้วยคำว่า จำรัส - กัด - ปัด - ผัด ตามลำดับ และ สด - จด - ขด - กำหนด เป็นคำสัมผัสสระ

- สัมผัสใน บรรทัดที่ 1 แจ่ม จำ

บรรทัดที่ 2 กลาง กาง

บรรทัดที่ 3 ตื่น แต่ และ ก็ กวาด

บรรทัดที่ 4 หา มา

บรรทัดที่ 5 แจ่ม จำ และ หน้า นวล

บรรทัดที่ 6 ศรี สวย สด

บรรทัดที่ 7 แต่ง ตัว ตา และ หมด จด

บรรทัดที่ 8 ท่า ทาง, เรียบ ร้อย รูป ร่าง และ ซ้อย ขด

- ในเนื้อเพลงบรรทัดที่ 11 และ 12

“ดอกเอ๋ย เจ้าดอกทานตะวัน

แม่ศรีคนขยัน หมั่นเล่าเรียนเอย”

มีรูปแบบมาจากบทว่าดอก ของเพลงไทยประเภทเพลงลา จะใช้ เป็นบทร้องสุดท้ายในเพลง

3) การวิเคราะห์บทเพลง

รูปแบบ : เพลง 2 ท่อน (AB)

ทำนอง : - ช่วงเสียง คู่ 7 โดมีโน้ตต่ำสุด คือ D และโน้ตสูงสุด คือ C (สูง)

- บันไดเสียง F Pentatonic (F G A C D)

- มีการร้องทำนองเอื้อน 2 เสียงเพื่อเชื่อมคำ ดังนี้

คำว่า “ศรี” ในเนื้อเพลงบรรทัดที่ 1 และ 6 “แม่ศรีเอย”

คำว่า “ยุง” ในเนื้อเพลงบรรทัดที่ 2 “เพราะกลัวยุงมันกัด”

และร้องทำนองเอื้อน 2 เสียง “เอ้อ เอย” นำก่อนร้องเนื้อเพลงบรรทัดที่ 11

จังหวะ : เครื่องหมายประจำจังหวะ 2/4, จังหวะปานกลาง

หมวดที่ 9 บทเพลงเกี่ยวกับความรักชาติ และปลุกใจ : จำนวน 2 เพลง

9.1 เพลงร่วมกัน

1) โน้ตเพลง

ร่วมกัน

ปานกลาง

ร่วม กัน ร่วม กัน มาผูก สัม - พัน ธ ไม ตรี ร่วม จิตต์ เป็น มิตร พ ลี เรา ปรา นิ หวัง ดี - ต่อ

9

กัน ร่วม ใจ ร่วมใจ ฝั ผืน มาผูก สัม - พัน ธ ไม ตรี ร่วม จิตต์ เป็น มิตร พ ลี เรา หวัง

2) การวิเคราะห์บทประพันธ์

ร่วมกันร่วมกัน

มาผูกสัมพันธ์ไมตรี

ร่วมจิตต์เป็นมิตรพลี

เราปรานีหวังดีต่อกัน

ร่วมใจร่วมใจฝัผืน

มาผูกสัมพันธ์ไมตรี

ร่วมจิตต์เป็นมิตรพลี

เราหวังดีสามัคคีต่อกัน

พวกเราพวกเราชาวไทย

ต้องรักกันไว้ด้วยน้ำใจผูกพัน

รักชื่อเสียงของไทย

นึกถึงไทยด้วยกัน

ความหมาย : กล่าวถึง ความสามัคคี ร่วมมือร่วมใจกันของคนในชาติไทย

รูปแบบคำประพันธ์ : กลอนเปล่า ไม่บังคับฉันทลักษณ์ มีสัมผัสและคำซ้ำ ดังนี้

- สัมผัสนอก ได้แก่ กัน - พัน, ตรี - พลี, พลี - นี, กัน - ฝัน,
ฝัน - พัน, ตรี - พลี, พลี - ดี และ ไทย - ไว้
- สัมผัสใน บรรทัดที่ 2 สัม พัน

บรรทัดที่ 3 จิตต์ มิตร

บรรทัดที่ 4 ปราณี ดี

บรรทัดที่ 5 ใจ ฝ่ และ ฝ่ ฝัน

บรรทัดที่ 6 สัม พัน

บรรทัดที่ 7 จิตต์ มิตร

บรรทัดที่ 8 ดี คี

บรรทัดที่ 9 ไว้ ใจ

- มีการใช้คำซ้ำ คำว่า “ร่วม” ในเนื้อเพลงบรรทัด 1, 3, 5 และ 7 ดังนี้ “ร่วมกันร่วมกัน”, “ร่วมจิตต์เป็นมิตรพลี”, “ร่วมใจร่วมใจฝ่ฝัน” และ “ร่วมจิตต์เป็นมิตรพลี” ตามลำดับ

3) การวิเคราะห์บทเพลง

รูปแบบ : เพลงท่อนเดียว (A)

ทำนอง : - ช่วงเสียง คู่ 11 โดยโน้ตต่ำสุด คือ C และโน้ตสูงสุด คือ F (สูง)
- บันไดเสียง F Pentatonic (F G A C D)

จังหวะ : เครื่องหมายประจำจังหวะ 2/4, จังหวะปานกลาง

9.2 เพลงงามไตรรงค์

1) โน้ตเพลง

งามไตรรงค์

ปานกลาง

งาม ไตร รงค์ ธง ขั้ว - ประ จำ - - - ขาดิ สวย สะ อาด สาม สี - สด สุก สี

9

สี แดง - เเดน เป็น เลือด เนื้อ เชื้อ ขาดิ - - ไทย เสีย ส สะ ลง ไว้ - สิบ ไทย - มา

2) การวิเคราะห์บทประพันธ์

ความหมาย : กล่าวถึง ความหมายของธงไตรรงค์ (ธงชาติไทย)

รูปแบบคำประพันธ์ : กลอน 8 หรือ กลอนสุภาพ มีสัมผัสตามฉันทลักษณ์และคำซ้ำ ดังนี้

- สัมผัสนอก ได้แก่ ชาติ - สะอาด, สี - ไทย, ไทย - ไว้,
- มา - ศาสนา, บริสุทธิ์ - พระพุทธ, ศาสนา - กษัตรา และ
- กษัตรา - หน้า
- สัมผัสใน บรรทัดที่ 1 ไตรรงค์ ธง, ไทย ชัย และ สาม สะ สาม
- สี สด สุก ใส

บรรทัดที่ 2 แดง เด่น, เนื้อ เชื้อ, เชื้อ ชาติ,

เสีย สละ และ ไว้ ไทย

บรรทัดที่ 3 ผ่อง ส่อง, ส่อง แสง สุทธิ, พระ พุทธ

และ โอวาท ศาสนา

บรรทัดที่ 4 แจ่ม จรัส, จรัส กษัตรา, ไทย ทัว เทิด

และ ไทย ไว้ ไชโย ไชโย

- มีการใช้คำซ้ำ คำว่า “สี่” ในเนื้อเพลงคำแรกของบรรทัดที่ 2 - 4

3) การวิเคราะห์บทเพลง

รูปแบบ : เพลงท่อนเดียว (A)

ทำนอง : - ช่วงเสียง คู่ 10 โดโน้ตต่ำสุด คือ D และโน้ตสูงสุด คือ F (สูง)
 - บันไดเสียง F Pentatonic (F G A C D)
 - มีการเล่นเสียง 2 เสียง คำว่า

“ชาติ” ในเนื้อเพลง “สีแดงเด่นเป็นเลือดเนื้อเชื้อชาติไทย”

และเล่นเสียง 3 เสียง คำว่า

“จำ” ในเนื้อเพลง “งามไฉนรงค์ชัยประจักษ์ชาติ”

“ขาว” และ “บริ” ในเนื้อเพลง “สีขาวผ่องส่องแสงบริสุทธิ์”

“กษ” ในเนื้อเพลง “สีน้ำเงินแจ่มจรัสกษัตรา”

จังหวะ : เครื่องหมายประจำจังหวะ 2/4, จังหวะปานกลาง

จากการวิเคราะห์เพลงทั้ง 29 เพลง ดังรายละเอียดที่ปรากฏข้างต้น ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์มานำเสนอในรูปแบบตารางเพื่อพิจารณาเปรียบเทียบ และสรุปเป็นเชิงคุณภาพในหัวข้อการวิเคราะห์ด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. รูปแบบ ประกอบไปด้วย ท่อนเพลง ดังตารางที่ 3
2. ทำนอง ประกอบไปด้วย ช่วงเสียง และบันไดเสียง ดังตารางที่ 4
3. จังหวะ ประกอบไปด้วย เครื่องหมายประจำจังหวะ และค่าความเร็วของจังหวะ

ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์รูปแบบของบทเพลง

รายชื่อเพลง (เรียงตามลำดับการวิเคราะห์)	ท่อนเพลง		
	ท่อนเดียว	2 ท่อน	3 ท่อน
เพลงนกน้อย	✓		
เพลงลมพัด	✓		
เพลงแสงจันทร์		✓	
เพลงลูกนกสาธิตา			✓
เพลงหนาวหนาว	✓		
เพลงค่อยค่อยสูง	✓		
เพลงหอมกลิ่นดอกไม้	✓		
เพลงคุณพ่อปลูกผัก	✓		
เพลงชื่นใจ		✓	

ตารางที่ 3 (ต่อ)

รายชื่อเพลง (เรียงตามลำดับการวิเคราะห์)	ท่อนเพลง		
	ท่อนเดียว	2 ท่อน	3 ท่อน
เพลงวันอาทิตย์	✓		
เพลงเพื่อนเพื่อนอยู่หน้า	✓		
เพลงรักโรงเรียน	✓		
เพลงสวัสดี	✓		
เพลงจำใจผลไม้	✓		
เพลงนมแม่เอ๋ย	✓		
เพลงโละเห่		✓	
เพลงโจ๊ะทิ้งทิ้ง		✓	
เพลงแขนอ่อน		✓	
เพลงหนึ่งสองหนึ่ง		✓	
เพลงช่วงชิงชัย			✓
เพลงนี้ของของเธอ	✓		
เพลงตุ๊กตาของฉัน		✓	
เพลงขอโทษ	✓		
เพลงไถ่ถามเพราะชน	✓		
เพลงกิริยา	✓		
เพลงนี้ของของกลาง	✓		
เพลงแม่ศรีแจ่มจำรัส		✓	
เพลงร่วมกัน	✓		
เพลงงามไทรรงค์	✓		
รวม	19	8	2

ที่มา: ผู้วิจัย

จากตารางสามารถสรุปได้ว่า บทเพลงที่ได้คัดเลือกมา มีรูปแบบเป็นเพลงท่อนเดียวมากที่สุด รองลงมาคือเพลง 2 ท่อน และ 3 ท่อน ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ทำนองของบทเพลง

รายชื่อเพลง (เรียงตามลำดับการวิเคราะห์)	ช่วงเสียง			บันไดเสียง (Pentatonic)	
	≤ คู่ 8	≤ คู่ 11	≤ คู่ 14	F	G
เพลงนกน้อย		✓		✓	
เพลงลมพัด	✓			✓	
เพลงแสงจันทร์		✓			✓
เพลงลูกนกสาธิตา			✓	✓	
เพลงหนาวหนาว		✓		✓	
เพลงค่อยค่อยสูง		✓		✓	
เพลงหอมกลิ่นดอกไม้		✓		✓	
เพลงคุณพ่อปลูกผัก	✓				✓
เพลงชื่นใจ		✓		✓	
เพลงวันอาทิตย์	✓				✓
เพลงเพื่อนเพื่อนอยู่หน้า			✓	✓	
เพลงรักโรงเรียน		✓		✓	
เพลงสวัสดี	✓			✓	
เพลงจำใจผลไม้		✓		✓	
เพลงขนมแม่เอ๋ย		✓		✓	
เพลงโอละเห่	✓			✓	
เพลงโจ๊ะทิ้งทิ้ง	✓			✓	
เพลงแขนอ่อน		✓			✓
เพลงหนึ่งสองหนึ่ง	✓			✓	
เพลงช่วงชิงชัย	✓			✓	
เพลงนี้ของของเธอ		✓		✓	
เพลงตุ๊กตาของฉัน			✓	✓	
เพลงขอโทษ		✓		✓	
เพลงไถ่ถามเพราะชน			✓		✓
เพลงกิริยา		✓		✓	
เพลงนี้ของของกลาง		✓		✓	
เพลงแม่ศรีแจ่มจำรัส	✓			✓	

ตารางที่ 4 (ต่อ)

รายชื่อเพลง (เรียงตามลำดับการวิเคราะห์)	ช่วงเสียง			บันไดเสียง (Pentatonic)	
	≤ คู่ 8	≤ คู่ 11	≤ คู่ 14	F	G
เพลงร่วมกัน		✓		✓	
เพลงงามไตรรงค์		✓		✓	
รวม	9	16	4	24	5

ที่มา: ผู้วิจัย

จากตารางข้างต้น สามารถสรุปได้ ดังนี้

- 1) บทเพลงที่ได้คัดเลือกมาเป็นเพลงที่มีช่วงเสียงน้อยกว่าหรือเท่ากับ คู่ 11 มีจำนวนมากที่สุด รองลงมาเป็นเพลงที่มีช่วงเสียงน้อยกว่าหรือเท่ากับ คู่ 8 และ คู่ 14 ตามลำดับ
- 2) บทเพลงที่ได้คัดเลือกมาเป็นเพลงที่มีกลุ่มโน้ตอยู่ในบันไดเสียง F Pentatonic มากที่สุด รองลงคือ เพลงที่มีกลุ่มโน้ตอยู่ในบันไดเสียงบันไดเสียง G Pentatonic

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์จังหวะของบทเพลง

รายชื่อเพลง (เรียงตามลำดับการวิเคราะห์)	เครื่องหมายประจำจังหวะ			ค่าความเร็วของจังหวะ		
	2/4	3/4	4/4	ช้า	ปานกลาง	เร็ว
เพลงนกน้อย	✓			✓		
เพลงลมพัด	✓				✓	
เพลงแสงจันทร์		✓			✓	
เพลงลูกนกสาธิตา	✓				✓	
เพลงหนาวหนาว		✓				✓
เพลงค่อยค่อยสูง		✓			✓	
เพลงหอมกลั่นดอกไม้			✓		✓	
เพลงคุณพ่อปลูกผัก	✓				✓	
เพลงชื่นใจ	✓				✓	
เพลงวันอาทิตย์	✓				✓	
เพลงเพื่อนเพื่อนอยู่หน้า	✓				✓	
เพลงรักโรงเรียน	✓					✓
เพลงสวัสดี	✓			✓		
เพลงจำใจผลไม้	✓				✓	

ตารางที่ 5 (ต่อ)

รายชื่อเพลง (เรียงตามลำดับการวิเคราะห์)	เครื่องหมายประจำจังหวะ			ค่าความเร็วของจังหวะ		
	2/4	3/4	4/4	ช้า	ปานกลาง	เร็ว
เพลงขนมแม่เอ๊ย	✓				✓	
เพลงโอละเห่	✓				✓	
เพลงโจ๊ะทิ้งทิ้ง	✓				✓	
เพลงแขนอ่อน	✓				✓	
เพลงหนึ่งสองหนึ่ง	✓				✓	
เพลงช่วงชิงชัย	✓				✓	
เพลงนี้ของของเธอ			✓		✓	
เพลงตุ๊กตาของฉัน		✓			✓	
เพลงขอโทษ	✓				✓	
เพลงไก่อามเพราะชน	✓				✓	
เพลงกิริยา			✓		✓	
เพลงนี้ของของกลาง		✓				✓
เพลงแม่ศรีแจ่มจำรัส	✓				✓	
เพลงร่วมกัน	✓				✓	
เพลงงามไทรรงค์	✓				✓	
รวม	21	5	3	2	24	3

ที่มา: ผู้วิจัย

จากตารางข้างต้น สามารถสรุปได้ ดังนี้

1) บทเพลงที่ได้คัดเลือกมาเป็นเพลงที่มีเครื่องหมายประจำจังหวะ 2/4 มากที่สุด รองลงมา เป็นเพลงที่มีเครื่องหมายประจำจังหวะ 3/4 และ 4/4 ตามลำดับ

2) บทเพลงที่ได้คัดเลือกมาเป็นเพลงที่มีจังหวะปานกลางมากที่สุด มีค่าความเร็วของจังหวะ อยู่ที่ 101-110 bpm รองลงมาเป็นเพลงที่มีจังหวะเร็ว และ ช้า มีค่าความเร็วของจังหวะอยู่ที่ 168-176 และ 66-76 bpm ตามลำดับ โดยอ้างอิงข้อมูลจากบทที่ 2

จากการนำเสนอข้อมูลผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางเพื่อพิจารณาเปรียบเทียบ สามารถสรุปได้ว่า บทเพลงที่ได้คัดเลือกมามีคุณแจประจำหลัก คือ คุณแจประจำหลัก G (คุณแจซอล) บทเพลงส่วนใหญ่มีรูปแบบเป็นเพลงท่อนเดียว, มีช่วงเสียงน้อยกว่าหรือเท่ากับ คู่ 11, เป็นเพลงที่มีกลุ่มโน้ตอยู่ในบันไดเสียง F Pentatonic, มีเครื่องหมายประจำจังหวะ 2/4 และมีจังหวะปานกลาง

2. คุณค่าของเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล

จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า คุณค่า คือ ลักษณะที่พึงประสงค์ ประเมินค่าได้จากการกระทำของมนุษย์ หรือความงามจากสิ่ง ๆ นั้น เพลงขับร้องสำหรับเด็กของ นายฉันท ขำวิไล เป็นผลงานทางด้านศิลปะที่สร้างสรรค์ขึ้นมาจากความตั้งใจ ประกอบไปด้วย องค์ประกอบด้านต่าง ๆ คือ ด้านการประพันธ์ และด้านดนตรี จากการศึกษาบทเพลงจำนวน 109 เพลง สามารถสรุปคุณค่าของเพลงขับร้องสำหรับเด็กที่ประพันธ์โดย นายฉันท ขำวิไล ที่สำคัญไว้ 3 ด้าน คือ คุณค่าด้านดนตรี คุณค่าด้านงานประพันธ์ และคุณค่าด้านสังคม ดังนี้

1) คุณค่าด้านดนตรี

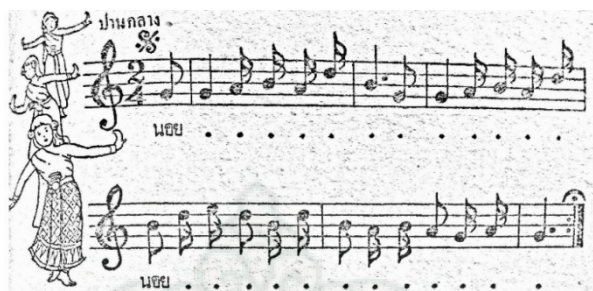
ดนตรีเป็นศิลปะที่มีความงามที่สามารถพิจารณาได้จากบทเพลงที่นักประพันธ์เพลง ประพันธ์ขึ้น มีท่วงทำนองตามโครงสร้างของระบบเสียง เนื้อร้องที่ร้อยเรียงกันอย่างสละสลวยมีความเหมาะสมกับท่วงทำนองของดนตรี จากการศึกษาแนวคิดทางด้านสุนทรียศาสตร์ ผู้วิจัยสามารถ วิเคราะห์คุณค่าทางด้านดนตรีของบทเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล จากองค์ประกอบ ทางดนตรี ดังนี้

บทเพลงสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล มีช่วงเสียงของเพลงอยู่ในระดับเสียงสูง เทียบได้กับ แนวเสียงการร้องเพลง คือ แนวเสียงโซปราโน ซึ่งเป็นระดับเสียงสูงสุดอยู่ในระหว่างตัวโน้ตตัวโด ถึงโน้ตตัวซอล (บรรจง ชลวิโรจน์, 2545) ซึ่งเป็นช่วงเสียงที่เหมาะสมกับเสียงของเด็กที่ยังไม่โต เนื่องด้วยบทเพลงขับร้องสำหรับเด็กถูกนำมาใช้ในการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนระดับชั้น ประถมศึกษา และมีการใช้กลุ่มโน้ตในบันไดเสียง Pentatonic (5 โน้ต) ซึ่งง่ายต่อการจดจำ ทำนองเพลง จากการวิเคราะห์บทเพลงขับร้องสำหรับเด็กอยู่ในบันไดเสียง F Pentatonic ประกอบ ไปด้วยโน้ต F G A C D และ G Pentatonic ประกอบไปด้วยโน้ต G A B D E

บางบทเพลงได้มีการนำแนวคิดนำทำนองเพลงไทย และเพลงสากลมาใช้เป็นทำนองเพลง บรรจุในบท เพลงในหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 4 ดังนี้

- เพลงมานะเรียน และเพลงพวกเรา ใช้ทำนองเพลง Auld Lang Syne หรือที่รู้จักกันในเรื่องสามัคคีชุมนุม
- เพลงแล้วก็แล้วกันไป ใช้ทำนองเพลงญวนทอดแห
- เพลงเห่เหมา ใช้ทำนองเพลงเงี้ยว
- เพลงก.อุ.พา.กรรม ใช้ทำนองเพลงนาคราช
- เพลงศีลธรรม ใช้ทำนองเพลงแขกบรเทศ
- เพลงสิ่งที่เห็น ใช้ทำนองเพลงตะลุมโปง
- เพลงเกิดเป็นคน ใช้ทำนองเพลงจันทหลวง
- เพลงเดชะบุญคุณครู ใช้ทำนองเพลงลาวเสียงเทียน

นอกจากนี้ในบางบทเพลง มีการทำนองเพลงไทยมาใช้เป็นส่วนประกอบหนึ่งของทำนองเพลง เช่น ทำนองสร้อยในเพลงแคนอ่อน มีการใช้ทำนองเพลงแขกกะเร้ง ดังโน้ตเพลงแคนอ่อน

ภาพที่ 47 โน้ตเพลงแคนอ่อน

ที่มา: กระทรวงศึกษาธิการ (2493)

การนำทำนองว่าดอกร หรือสร้อยในเพลงไทยประเภทเพลงลามาใช้ในทำนองตอนท้ายของบทเพลง แม่ศรีแจ่มจำรัส เป็นต้น ดังโน้ตเพลงแม่ศรีแจ่มจำรัส

ภาพที่ 48 โน้ตเพลงแม่ศรีแจ่มจำรัส

ที่มา: กระทรวงศึกษาธิการ (2493)

สำหรับการกำหนดจังหวะของบทเพลง มีการกำหนดอัตราจังหวะช้า ปานกลาง และเร็ว ให้ความเหมาะสม สอดคล้องกับทำนองและบทร้องในแต่ละบทเพลง บทเพลงขับร้องสำหรับเด็กส่วนใหญ่มีอัตราจังหวะปานกลาง เนื่องด้วยกำหนดให้มีเหมาะสมกับการออกเสียงร้องตามทำนองเพลง

องค์ประกอบของเพลง เมื่อนำมารวมกันโดยสร้าง และกำหนดรูปแบบขึ้นตามแบบแผนของผู้ประพันธ์ ทำให้เกิดเป็นดนตรีที่มีคุณค่า มีความไพเราะ โดยบทเพลงขับร้องสำหรับเพลงของนายฉันท์ข้าวโล เน้นการสร้างทำนองที่สนุกสนานเพื่อให้เหมาะสมกับบทร้อง และเหมาะสมกับบทบาทหน้าที่ของการนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสม

นอกจากนี้คุณค่าทางดนตรีของบทเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท์ ข้าวโล มีส่วนช่วยในการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ เสียงของดนตรีสามารถช่วยสร้างจินตนาการของเด็กได้เป็นอย่างดี และการเรียนรู้ดนตรีสามารถใช้เป็นกระบวนการสร้างสรรค์ทำนอง และจังหวะง่าย ๆ จนถึงการประพันธ์เพลง

- พัฒนาด้านอารมณ์ อิทธิพลของเสียงที่ได้ยิน ทำให้เกิดอารมณ์ ความรู้สึกต่าง ๆ ทำให้ได้เรียนรู้ และตอบสนองต่ออารมณ์ความรู้สึกของตนเองได้เป็นอย่างดี เป็นผลทำให้เกิดพัฒนาการทางอารมณ์และความรู้สึกได้

- พัฒนาด้านภาษา เพลงร้องประกอบด้วยบทร้อง การเรียนรู้เพลงด้วยการขับร้อง เป็นการช่วยพัฒนาการทางภาษา

- พัฒนาด้านร่างกาย การตอบสนองต่อเสียงดนตรี ด้วยการเคลื่อนไหวในรูปแบบต่าง ๆ เป็นกิจกรรมที่จำเป็นสำหรับเด็ก ซึ่งมีผลโดยตรงต่อพัฒนาการด้านร่างกาย

- พัฒนาด้านสุนทรียะ การเรียนรู้ และมีประสบการณ์ทางดนตรีที่ดี เกิดความประทับใจ เป็นการพัฒนาการรับรู้ทางด้านสุนทรียะได้เป็นอย่างดี ทำให้ชีวิตของเด็กมีความสมบูรณ์ขึ้นเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้า

ดนตรีสามารถช่วยสร้างจินตนาการ พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างไร้ขอบเขต กล่าวได้ว่าดนตรีเป็นส่วนหนึ่งของเด็ก ทำให้เด็กมีการพัฒนาด้านสมอง คิดอย่างมีเหตุและผล และแสดงออกทางความคิดได้อย่างสร้างสรรค์ ทั้งยังช่วยพัฒนาอารมณ์ ทำให้เด็กเข้าใจ และเข้าถึงความรู้สึกของตนเอง ช่วยพัฒนาความรู้ความสามารถทางกาย สร้างเสริมพัฒนาการทางสังคม และที่สำคัญ คือ ดนตรีเปิดโลกทัศน์ของเด็กให้เห็นความงามของโสตศิลป์ ทำให้เห็นคุณค่าของมนุษย์ด้วยกัน และช่วยให้มนุษยชาติดำรงอยู่สืบไป

2) คุณค่าด้านงานประพันธ์

บทเพลงนอกจากมีดนตรีเป็นส่วนประกอบแล้ว ส่วนประกอบที่สำคัญอีกประการคือ เนื้อร้องหรือบทประพันธ์ ซึ่งผู้ประพันธ์มีการเลือกใช้รูปแบบที่สอดคล้องกับเนื้อหา มีกลวิธีการแต่งที่น่าสนใจ เลือกใช้ถ้อยคำที่ไพเราะ ให้อารมณ์สะเทือนใจ และให้ความรู้ หรือสารที่มีความคิดสร้างสรรค์

ผู้วิจัยศึกษาศิลปะการใช้ภาษาในการประพันธ์จากบทเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขาววิไล สามารถวิเคราะห์คุณค่าทางด้านงานประพันธ์ ได้ดังนี้

1. รูปแบบคำประพันธ์ คำประพันธ์ในบทขับร้อง มีรูปแบบคำประพันธ์หลายชนิด และหลายรูปแบบ ซึ่งบางบทเพลงมีรูปแบบที่ถูกต้องตามฉันทลักษณ์ และบางบทเพลงมีรูปแบบที่ไม่เคร่งครัดฉันทลักษณ์ เนื่องด้วยประพันธ์ขึ้นเพื่อเป็นเพลงร้องสำหรับเด็ก จึงมีการเลือกใช้คำให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับเนื้อหา และทำนองของเพลง มีรูปแบบคำประพันธ์ ดังบทเพลงต่อไปนี้

- กลอน 4 : เพลงลูกเปิด จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษา
ของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 1

“ลูกเปิดเดินไป	ลูกไถ่วิ่งมา
ลูกแมวเที่ยวหา	ลูกหมาแอบมอง”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2492)

- กลอน 6 : เพลงนกน้อย จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษา
ของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 1

“นอกเอยนกน้อยน้อย	เจ้าค่อยค่อยเคลื่อนคล้อยมา
พวกเรานี้เฝ้าคอยหา	มาเถิดมาขอให้ข้าชม”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2492)

- กลอน 8 หรือกลอนสุภาพ : เพลงเกิดเป็นคน จากหนังสือบทขับร้องเพลงตาม
หลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 4

“เกิดเป็นคนจมีหรือดีชั่ว	ก็เพราะตัวของตัวอย่ามัวหลง
จะโทษใครทำให้นั้นไม่ตรง	เราแหละคงทำไว้ให้มันเป็น
อันการงานสิ่งใดในหน้าที่	จะชั่วดีมีผลตนก็เห็น
อุตสาห์นึกฝึกเฝ้าทุกเช้าเย็น	ทำสิ่งเป็นประโยชน์ไว้ให้ดีเอย”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2494)

- บทดอกสร้อย : เพลงศีลธรรม จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตร
ประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 4

“ศีลเอ๋ยศีลธรรม	เราน้อมนำทำอยู่ไม่รู้หาย
ต้องรักเกียรติรักวินัยไทยหญิงชาย	รักษาลายเราไว้ไม่เว้นวัน
พลเมืองดีก็เป็นศรีสง่าชาติ	ใครจะอาจเหยียบย่ำหรือเหยียดหยัน
เขาทำดีเราทำได้ไม่ต่างกัน	ถึงแมกเพศผิวพันธุ์เหมือนกันเอย”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2494)

- กลอนหัวเดียว หรือกลอนฉ่อย : เพลงท่มโม่ง จากหนังสือบทขับร้องเพลงตาม
หลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 2

“ท่มโม่งตะลุ่มท่มโม่ง	ใครวิ่งไม่คล่องก็ต้องอยู่โง่ง
ท่มโม่งตะลุ่มท่มโม่ง	ใครนั่งตัวอ่แล้วก็หลังโกง
ท่มโม่งตะลุ่มท่มโม่ง	ถ้าเสือไม่มีก็แลเห็นซี่โครง”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2492)

- กาพย์ยานี 11 : เพลงพวงเรา จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตร
ประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 4

“พวงเราเหล่าหญิงชาย	ผู้สืบสายสกุลไทย
พร้อมกายวาจาใจ	จะเทิดไว้สกุลวงศ์
ฝ่ายชายก็ไฝ่ชอบ	จะประกอบกิจมั่นคง
ฝ่ายหญิงก็ยิ่งยง	เป็นเยี่ยงอย่างไม่ห่างคลาย
โลกนี้ไม่มีเที่ยง	สุดแต่เสียงสมมุติหมาย
เกิดแก่แก่เจ็บตาย	ต้องเวียนว้ายไปตามเพลง
ใครเล่าจะเฝ้าเตือน	ก็ไม่เหมือนเตือนตัวเอง
รู้กล้ำและรู้เกรง	รู้กลับร้ายให้กลายเป็นดี
แผ้วถางทางกายหน้า	รู้รักษาสามัคคี
พฤติชอบกอบปรุการณ์	เป็นศักดิ์ศรีสกุลไป
พวงเราเหล่าหญิงชาย	ผู้สืบสายสกุลไทย
พร้อมกายวาจาใจ	จะเทิดไว้สกุลวงศ์”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2494)

บางบทเพลงมีรูปแบบคำประพันธ์ที่ไม่เคร่งครัดฉันทลักษณ์ เช่น คำขาดหรือคำเกินในวรรค และไม่มีสัมผัสระหว่างบท เป็นต้น นอกจากนี้บทเพลงที่ไม่มีฉันทลักษณ์ตามที่กล่าวมาข้างต้น มีลักษณะเป็น “กลอนเปล่า” คือ กลอนประพันธ์ที่ไม่มีฉันทลักษณ์ มีวิธีการเรียบเรียงถ้อยคำ โดยมีเค้าโครงบางส่วนจากระบบเสียงของฉันทลักษณ์ ต้องการลีลาของเสียงในการโน้มน้าวอารมณ์ความรู้สึก และความหมายที่ชัดเจน สอดคล้องกับท่วงทำนองเป็นหลัก ดังบทเพลงต่อไปนี้

- เพลงฉิ่งฉับ จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของ
กระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 1

“ฉิ่งฉับฉิ่งฉับ	บางร้องบ้างรับ
ตีรับตีฉิ่ง	ไม่นั่งนิ่ง
ตีฉิ่งฉับ	ฉิ่งฉับฉิ่งฉับ”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2492)

- เพลงคุณพ่อไปทำงาน จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของ
กระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 1

“คุณพ่อไปทำงาน	คุณแม่อยู่บ้าน
ฉันมาโรงเรียน	เย็นเย็นกลับไป
ท่านก็ดีใจ	เราได้อ่านได้เขียน”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2492)

- เพลงกาจำ จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของ
กระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 2

“กาจำกา
ลูกของเขาเราต้องเมตตา
อย่าถือตัวว่าเป็นนก

คาบลูกฉันมาเอาไว้ที่ไหน
ไม่ว่าลูกกาลูกไก่
ไม่เห็นหัวอกของใคร”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2492)

2. การสรรคำ ถ้อยคำเป็นองค์ประกอบสำคัญในการใช้ภาษา เป็นส่วนที่ให้ความหมาย
สื่อความคิด สามารถโน้มน้าวจิตใจของผู้ฟังให้เกิดความรู้สึก ความเข้าใจ ความประทับใจ หรือทำให้
เกิดอารมณ์สะท้อนใจ บทเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขาวโละ มีการเลือกใช้คำในลักษณะ
ต่าง ๆ ดังนี้

2.1 การเลือกใช้คำโดยคำนึงถึงเสียงสัมผัส

การเล่นเสียงสัมผัสในบทประพันธ์สามารถสื่อความหมาย อารมณ์ และความรู้สึกของ
ผู้ประพันธ์ ในการประพันธ์เพลงขับร้องสำหรับเด็กมีการเล่นเสียงของคำในลักษณะต่อไปนี้

การเล่นเสียงสัมผัสสระ จากการศึกษาเพลงขับร้องสำหรับเด็ก พบว่านอกจาก
บทร้องที่มีรูปแบบการประพันธ์ที่ถูกต้องตามฉันทลักษณ์แล้ว บทร้องที่ไม่เคร่งครัดฉันทลักษณ์
ตามรูปแบบบทประพันธ์ และกลอนเปล่า ก็มีการเล่นเสียงสัมผัสสระเพื่อให้เกิดเสียงสัมผัสคล้องจอง
ภายในบทร้อง ดังบทเพลงต่อไปนี้

- เพลงเราเมื่อได้เรียน (กาพย์ยานี 11 ไม่เคร่งครัดฉันทลักษณ์) จากหนังสือบทขับ
ร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 2

“เราเมื่อได้เรียน เพราะเราเพียงจึงเรียนรู้
รู้ไว้จะได้เฟื่องฟู ยังไม่รู้จึงต้องเรียน”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2492)

- เพลงเปิดการเรียน (กลอน 4 ไม่เคร่งครัดฉันทลักษณ์) จากหนังสือบทขับร้องเพลง
ตามหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 3

“เปิดการเรียนวันนี้ ยินดีหน้าหนา
เพื่อนเพื่อนพร้อมหน้า ต่างก็มาพบกัน
เหมือนดอกไม้ได้ฝน ทุกทุกคนได้ฝน
จากไปเสียหลายวัน เธอกลับฉันสวัสดิ์”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2493)

- เพลงจะอยู่ที่ไหน (กลอนเปล่า) จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตร
ประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 1

“จะอยู่ที่ไหน	เราจากกันไป
เธอก็ไม่ลืมฉัน	ถึงไกลแสนไกล
แต่ว่าดวงใจ	นั้นอยู่ใกล้กัน”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2492)

การเล่นเสียงสัมผัสอักษร จากการศึกษาเพลงขับร้องสำหรับเด็ก พบว่ามีการเล่น
เสียงสัมผัสอักษรทั้งบทประพันธ์ที่ถูกต้องตามฉันทลักษณ์ ไม่เคร่งครัดฉันทลักษณ์ และ กลอนเปล่า
ดังบทเพลงต่อไปนี้

- เพลงงามไตรรงค์ (กลอน 8 หรือกลอนสุภาพ) จากหนังสือบทขับร้องเพลงตาม
หลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 4

“งามไตรรงค์ชัยประชาชาติ	สวยสะอาดสามสี่สดสุกใส
สีแดงเด่นเป็นเลือดเนื้อเชื้อชาติไทย	เสียสละลงไว้สปีไทยมา
สีขาวผ่องส่องแสงบริสุทธิ์	คือพระพุทโธวาทศาสนา
สีน้ำเงินแจ่มจรัสจักรวาล	ไทยทั่วหน้าเทิดไว้ไชโยไชโย”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2494)

- เพลงน้ำเย็น (กลอนหัวเดียว หรือกลอนน้อย) จากหนังสือบทขับร้องเพลงตาม
หลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 3

“น้ำเย็นเห็นใส	ดอกบัวบังใบเบิกบาน
แมลงภู่วู่ว่อน	เข้าเคล้าเกสรสำราญ
ปลาวายส่ายมา	วนเวียนเที่ยวหาอาหาร
นกน้อยลอยล่อง	ร่อนลงร่ำร้องริมธาร”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2493)

- เพลงน้ำเงินขาวแดง (กลอน 6 ไม่เคร่งครัดฉันทลักษณ์) จากหนังสือบทขับร้อง
เพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 2

“น้ำเงินขาวแดงคลี่คลาย	แสงพะพรายลมพัด
โบกสะบัดสีไตรรงค์	เราเทิดธงชาติไทยชัยโย”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2492)

2.2 การเลือกใช้คำซ้ำ

การเล่นคำซ้ำเป็นการใช้คำเดียว คำคู่ หรือคำซ้ำมาจัดวางตำแหน่งใกล้เคียงกัน หรือในความต่อเนื่องกันโดยให้ความหมายแตกต่างกันไป การเล่นคำในบทเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล มีลักษณะดังบทเพลงต่อไปนี้

- เพลงเย็นเย็น จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 3

“เย็นเย็นเย็นลมรมเย็น	เย็นน้ำเยือกเย็นนี้กระไร
เย็นเย็นเย็นเสียงไพเราะ	ร้องเพลงเพราะเพราะแจ่มใส
เย็นเย็นเย็นคำเธอชวน	ช่างอ่อนช่างหวานจับใจ”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2493)

จากบทเพลงดังกล่าว มีการเล่นคำซ้ำ คำว่า “เย็น” หมายความว่า ความหมายถึง ความเย็นของลม น้ำ ความเย็นของเสียงร้อง และความเย็นของเสียงพูด, “เพราะ” เป็นการเน้นย้ำความไพเราะ และ “ช่าง” เป็นการเน้นคำว่าอ่อน และหวาน ให้ความหนักแน่นขึ้น

- เพลงรักโรงเรียน จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 2

“รักโรงเรียน	รักชื่อเสียงโรงเรียน
รักการเล่าเรียน	รักเพื่อนนักเรียน
นักเรียนที่ดี	ก็เป็นศรีโรงเรียน”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2492)

จากบทเพลงดังกล่าว มีการเล่นคำซ้ำ คำว่า “รัก” กล่าวถึง การรักโรงเรียน รักชื่อเสียงโรงเรียน รักการเรียน และรักเพื่อนนักเรียนด้วยกัน และคำว่า “เรียน” กล่าวถึงโรงเรียน นักเรียน และการเล่าเรียน

- เพลงค่อยค่อย จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 2

“ค่อยค่อยค่อย	พวกเราเบาหน้อย
ค่อยค่อยเล่นกัน	ทางโน้นเขาเรียนทางนี้เราร้อง
อย่าให้เสียงกึกก้อง	ต้องเกรงใจกัน
ดูท่าดูที	เชื่อฟังคำพี่เถอะคนดีของฉัน”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2492)

จากบทเพลงดังกล่าว มีการเล่นคำซ้ำ คำว่า “ค่อย” กล่าวถึง การพูดจาเสียงเบา และการเล่นที่ไม่รุนแรงและเสียงดัง และ คำว่า “ดู” กล่าวถึง การดูทิศทาง ทำทีให้ดี ๆ

2.3 การเลือกใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติ

การเล่นคำเลียนเสียงธรรมชาติ ในบทเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล มีลักษณะดังบทเพลงต่อไปนี้

- เพลงฝนตก จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 1

“ฝนตก <u>จ๊กจ๊ก</u> พอถึงที่ <u>พึก</u>	มือซ้ายหิ้วปลามือขวาลือ <u>ผึก</u> วาง <u>ผึก</u> วางปลา”
(กระทรวงศึกษาธิการ, 2492)	

จากบทเพลงดังกล่าว มีการเลียนเสียงธรรมชาติ คำว่า “จ๊กจ๊ก” เป็นการเลียนเสียงฝนตกอย่างหนัก

- เพลงนกเขา จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 2

“โอ้ <u>เจ้า</u> นกเขาเอ๋ย ฉัน <u>นี้</u> ตั้งใจ ให้ <u>รู้</u> ชุก <u>กรุ</u> ไม่ <u>เข้า</u> มาใกล้	เจ้า <u>เคย</u> ขึ้น <u>ดู</u> อยาก <u>เลี้ยว</u> เจ้า <u>ไว้</u> จับ <u>อยู่</u> กึ่ง <u>ไม้</u> ฉัน <u>ก็</u> ได้ <u>แต่</u> ดู”
(กระทรวงศึกษาธิการ, 2492)	

จากบทเพลงดังกล่าว มีการเลียนเสียงธรรมชาติ คำว่า “รู้ชุกกรุ” เป็นการเลียนเสียงร้องของนกเขา

- เพลงนกนาฬิกา จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 3

“นกนาฬิกา <u>ก๊อ</u> ก <u>แก็ก</u> ก๊อ <u>แก็ก</u> กริ่ง <u>กริ่ง</u> <u>กา</u> เหว <u>กา</u> เหว <u>กา</u> เหว <u>กา</u> เหว <u>กา</u> จวน <u>แจ้ง</u> แจ้ง <u>แฉะ</u> วัน <u>ไก้</u> กั <u>ขึ้น</u> แจ้ว <u>แจ้ว</u> ปลุก <u>เพื่อน</u> เตือน <u>ให้</u> ตื่น	<u>ก๊อ</u> ก <u>แก็ก</u> ก๊อ <u>แก็ก</u> กริ่ง <u>กริ่ง</u> ดั่ง <u>ก้อง</u> กาเหว่า <u>ร้อง</u> ฟัง <u>เสียง</u> แว่ว <u>แว่ว</u> <u>เอ๋อ</u> อี้ <u>เอ๋อ</u> เอ๋อ <u>โอ้</u> ก <u>โอ้</u> เอ๋อ <u>โอ้</u> ฉัน <u>ลุก</u> ขึ้นมา <u>แล้ว</u> ”
(กระทรวงศึกษาธิการ, 2493)	

จากบทเพลงดังกล่าว มีการเลียนเสียงธรรมชาติ คำว่า “ก๊อ กแก๊ ก๊อ กแก๊ กกริ่งกริ่ง” เป็นการเลียนเสียงนาฬิกาปลุก, คำว่า “กาเหว่า กาเหว่า กาเหว่า กาเหว่า” เป็นการเลียนเสียงร้องของนกกาเหว่า และ คำว่า “เอ้ออเอ้อเอ้อ โอ้อ้อโอ้อ้อโอ้อ้อ” เป็นการเลียนเสียงไก่ขัน

3. การใช้โวหาร บทประพันธ์บทขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล มีการใช้โวหารการเขียน 3 แบบ คือ บรรยายโวหาร พรรณาโวหาร และเทศนาโวหาร ดังบทเพลงต่อไปนี้

3.1 บรรยายโวหาร

เพลงวันอาทิตย์ จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 1

“วันอาทิตย์	เป็นมิตรกับจันทร์
อังคารเพื่อนกัน	กับวันพุธ
พฤหัสบดี	พี่วันศุกร์
วันเสาร์สนุก	ทุกคนเฮฮา”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2492)

จากบทเพลงดังกล่าว เป็นการบรรยายถึงวันทั้ง 7 วัน เป็นการให้ความรู้ในการเรียนรู้จักวันทั้ง 7 วัน

3.2 พรรณาโวหาร

เพลงกรวดทราย จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 4

“กรวดทรายที่เราเราเล่น	รวมแล้วก็เห็นยังเป็นกองใหญ่
ประโยชน์ส่วนรวมเราเราเสียสละ	เพื่อหมู่คณะก็จะเจริญไฉ
ช่วยกันทำช่วยกันคิดคนละนิดคนละหน่อย	จะมากจะน้อยคอยสร้างขึ้นไว้
ให้โลกเขาารู้ได้เด่นชัด	นี้แหละสมบัติของไทย”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2494)

จากบทเพลงดังกล่าว เป็นการพรรณนาความเสียสละ ความสามัคคีของคนในชาติ เปรียบการเล่นกรวดทราย เมื่อนำมาเล่นรวมกันก็จะเป็นกองใหญ่

3.3 เทศนาโวหาร

เพลงขอโทษ จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 3

“ขอโทษได้โปรดกรุณา
พลั้งผิดผิดน้อยค่อยค่อยพูดจา
สี่ตีนยังรู้พลาดนักปราชญ์ยังรู้พลั้ง

นี้กว่าเมตตาถูกกาลถูกไก่อ
อย่าหยิบเอามาเป็นเรื่องยาวใหญ่
ความดีเข้าตั่งเขายังเห็นใจ”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2493)

จากบทเพลงดังกล่าว สอนให้มีความเมตตา กรุณาต่อผู้ที่กระทำความผิด เพราะแม้แต่ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นอย่างมาก ก็สามารถทำผิดพลาดได้ดังสุภาษิต “สี่ตีนยังรู้พลาด นักปราชญ์ยังรู้พลั้ง”

บทเพลงขับร้องสำหรับเด็กเป็นเพลงที่ให้สาระความรู้ควบคู่ไปกับความสนุกสนาน ซึ่งเกิดจากความสามารถของผู้ประพันธ์ที่มีการใช้โวหารในการเขียนได้เหมาะสมกับเนื้อหาของเพลง มีการสอดแทรกความรู้ เรื่องราวต่าง ๆ โดยใช้การบรรยายโวหาร สร้างอารมณ์ลึกซึ้งด้วยพรรณนาโวหาร และเสริมคติ แก่นคิดด้วยเทศนาโวหาร

สำหรับการใช้ถ้อยคำ และสำนวนแบบต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ขับร้องเกิดจินตภาพ หรือเรียกว่า ภาพพจน์ ตามไปด้วยนั้น มีการใช้ภาพพจน์ในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1) อุปมา เป็นการเปรียบเทียบระหว่างของสองอย่าง ซึ่งอาจจะไม่ใช่ของชนิดเดียวกัน หรือเรื่องเดียวกัน ดังบทเพลงต่อไปนี้

- เพลงหนู จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของ
กระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 1

“หนูหนูหนู
เธออยากมีฟันเหมือนหนู

ทำไมฟันหนูแข็งแรงอย่างนั้น
ก็ต้องหมั่นถูฟัน”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2492)

จากบทเพลงดังกล่าว มีการเปรียบเทียบว่า ถ้าอยากมีฟันแข็งแรงเหมือนหนู ก็ต้องหมั่นดูแลฟันให้สะอาด

- เพลงพวงฉันทวยน้ำ จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของ
กระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 2

“พวงฉันทวยน้ำ
เล่าเรียนและร้องเพลง

หัดผูกมัดดำไฟไปมา
ว่ายน้ำก็เก่งเหมือนปลา”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2492)

จากบทเพลงดังกล่าว มีการเปรียบเทียบว่า สามารถว่ายน้ำได้เก่งเหมือนปลา

2) อุปลักษณ์ เป็นการเปรียบเทียบของสองสิ่งว่าเป็นหรือคือสิ่งเดียวกัน หรือเท่ากัน
ทุกประการ ดังบทเพลงต่อไปนี้

- เพลงงามไตรรงค์ จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของ
กระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 4

“งามไตรรงค์ธงชัยประชาชาติ	สวยสะอาดสามสีสดสุกใส
สีแดงเด่นเป็นเลือดเนื้อเชื้อชาติไทย	เสียสละลงไว้สับไทยมา
สีขาวผ่องส่องแสงบริสุทธิ์	คือพระพุทธโอวาทศาสนา
สีน้ำเงินแจ่มจรัสจักรัศตรา	ไทยทั่วหน้าเทิดไว้ไชโยไชโย”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2494)

จากบทเพลงดังกล่าว มีการเปรียบเทียบ สีขาวบริสุทธิ์ คือ คำสอนของพระพุทธเจ้า

- เพลงก.อุ.พา.กรรม จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษา
ของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 4

“กสิกรรมอุตสาหกรรมและการค้า คือวิชาชั้นใหญ่อันไพศาล	
เป็นอาวุธยุทธวิธีที่โอฬาร	ยิ่งกว่าสิ่งเผาผลาญให้บรรลัย
บ้านเมืองใดไร้การชาญเชิงค้า	จะก้าวหน้าแข่งขันนั้นไฉน
มีแต่คนจนยากลำบากใจ	ไทยเป็นไทยชาญกิจพาณิชย์เอ๋ย”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2494)

จากบทเพลงดังกล่าว มีการเปรียบเทียบ กสิกรรม อุตสาหกรรม และการค้า คือ
วิชาการเรียนที่มีความสำคัญมาก เปรียบได้กับอาวุธที่มีอานุภาพร้ายแรงขึ้นหนึ่ง

กล่าวได้ว่าภาพพจน์เป็นคุณค่าในการเปรียบเทียบทำให้สิ่งที่เป็นามธรรมมีความชัดเจน
เป็นรูปธรรมมากขึ้น ผู้ประพันธ์ได้มีการใช้ภาพพจน์ อุปมา อุปลักษณ์ และสัทพจน์ คือการ
เปรียบเทียบโดยใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติ ซึ่งได้มีการอธิบายไว้ในหัวข้อการเลือกใช้คำเลียนเสียง
ธรรมชาติ

จากที่กล่าวมาข้างต้น คุณค่างานประพันธ์เกิดจากการเลือกใช้คำและใช้สำนวนโวหารที่มี
ความเหมาะสม และมีความหลากหลาย จากบทประพันธ์บทขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล
ผู้ประพันธ์มีการเลือกใช้คำ ใช้ภาษาที่เรียบง่าย แต่มีความหมายชัดเจน และมีความสละสลวย
นอกจากนี้ยังมีลีลาการแต่ง การเล่นคำในลักษณะต่าง ๆ เพื่อสร้างความสนใจ และก่อให้เกิดความ
สนุกสนาน นอกจากนี้ยังมีการสอดแทรกความรู้ ประสบการณ์ แง่คิด และจินตนาการที่เหมาะสมกับ
ลักษณะกิจกรรมที่ให้ความรู้และความบันเทิง

3) คุณค่าด้านสังคม

การศึกษาคุณค่าด้านสังคมของบทขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเนื้อหาของบทเพลง เพื่อให้ทราบคุณค่าที่สะท้อนอยู่ในเนื้อหาของบทประพันธ์ของเพลงขับร้อง ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดหมวดหมู่ แยกประเภทของเพลงโดยศึกษาจากบทขับร้อง ประกอบกับใช้กรอบความคิดตามที่ระบุไว้ในจุดมุ่งหมาย และคุณลักษณะสำคัญของหลักสูตรประโยคประถมศึกษา พ.ศ. 2503 ดังนี้

1. ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เนื้อหาของเพลงขับร้องสำหรับเด็กได้สะท้อนในเรื่องของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นั่นคือสอนให้เด็กได้รู้จักและเรียนรู้ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว ดังบทเพลงต่อไปนี้

- **เพลงดอกไม้** จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 1

“ดอกไม้สดสี
แสงแดดส่องด้วย

ผีเสื้อสวย
ช่วยให้ฉันเพลิดเพลิน”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2492)

จากบทเพลงกล่าวได้ว่า ธรรมชาติที่อยู่รอบตัว ได้แก่ ดอกไม้ ผีเสื้อ และแสงแดด สามารถสร้างความเพลิดเพลินใจได้

- **เพลงงามจริง** จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 2

“งามจริงนะแลมา
มีธารน้ำตาน้ำตก
โน่นแน่นกเขาชัน

งามตาจริงภูเขาเอ๋ย
มีปาล์มมีไม้
เธอกับฉันชอบใจ”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2492)

จากบทเพลง กล่าวถึงความชื่นชอบในความงามของธรรมชาติ ได้แก่ ภูเขา ถ้ำ ธารน้ำ น้ำตก ต้นไม้ และนก

2. ครอบครัว และสังคม เนื้อหาในบทขับร้องเพลงได้สะท้อนสภาพและความสัมพันธ์ภายในครอบครัว และความเป็นอยู่ของคนในสังคม ดังบทเพลงต่อไปนี้

- **เพลงคุณพ่อคุณแม่** จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 1

“คุณพ่อคุณแม่	พาฉันไปหา
คุณปู่คุณย่า	คุณตาคุณยาย
คุณลุงคุณอา	คุณป้าคุณน้า
ท่านบอกฉันว่า	ท่านอยู่สบาย”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2492)

จากบทเพลง กล่าวถึง สมาชิกภายในครอบครัว และความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัว

- **เพลงวันหยุด** จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 3

“วันหยุดวันหยุดคิดถึง	คิดถึงเพื่อนเรียนด้วยกัน
หัวใจไฝฝันถึงวันพบหน้า	เพื่อนชายเพื่อนหญิงเคยวิ่งเฮฮา
นับวันเวลาฉันอยากมาหาเพื่อนเรียน	ฉันอยากมาหาเพื่อนเรียน”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2493)

จากบทเพลง กล่าวถึง ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเพื่อนที่เรียนด้วยกัน ฝากคิดถึงเหตุการณ์ที่เคยทำด้วยกัน

3. โรงเรียน เนื้อหาในบทขับร้องเพลงได้สะท้อนสภาพ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และความสัมพันธ์ของบุคคลในโรงเรียน ดังบทเพลงต่อไปนี้

- **เพลงคุณครู** จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 3

“คุณครูท่านผู้อารี	เมตตาปรานีมีอยู่ในคุณครู
หวังความก้าวหน้า	เพื่อจะพาศิษย์ไปสู่ความวิไล
เพราะน้ำใจคุณครู	ศิษย์นี้จะจำศิษย์นี้จะทำ”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2493)

จากบทเพลง กล่าวถึง ความเมตตาปรานีของคุณครูที่มีต่อศิษย์ และความรักที่ศิษย์มีต่อคุณครู

- **เพลงเดชะบุญคุณครู** จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 4

“เดชะบุญคุณครูผู้สั่งสอน	แต่ยังอ่อนอบรมบ่มนิสัย
ศิษย์อยู่แหล่งแห่งหนตำบลใด	ก็มีใจนอบนบเคารพคุณ
เพราะอำนาจอภิญญาด้วยความรู้	อย่าไร้ผู้ช่วยเหลือและเกื้อหนุน

ตกที่ใดขอให้มีการณ	คอยคำจุนศิษย์ไว้ให้ยิ่งยง
เรื่องวิชาแจ่มชัดเป็นฉัตรช่อ	ดั่งสร้อยคอมยุราพระยาหงส์
เป็นอาภรณ์พราวพรบระยับองค์	ได้เสริมส่งศักดิ์ไว้ในแผ่นดิน
เมื่อร่างกายวายวางในกลางโลก	มีคนโศกจิตเศร้าเฝ้าถวิล
อย่ามีละอองหมองหม่นเป็นมลทิน	อย่ารู้สิ้นสูญชื่อเขาลือชา”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2494)

จากบทเพลง กล่าวถึง ครู นั้นเป็นผู้ให้ ผู้เติมเต็ม และผู้มีเมตตา กลางคือ ให้วิชาความรู้ ให้โอกาสที่ดี สอนสั่งศิษย์ให้เป็นคนดี คอยเติมเต็มความรู้ ประสบการณ์ สติปัญญาให้แก่ศิษย์ มีความเมตตาต่อศิษย์ช่วยเหลือในยามตกทุกข์ได้ยาก

4. ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และการละเล่น เนื้อหาในบทขับร้องเพลงได้สะท้อนให้เห็นถึง ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และการละเล่นของไทย ดังบทเพลงต่อไปนี้

- เพลงวันเดือนปีใหม่ จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 3

“วันใหม่เดือนใหม่ปีใหม่	เราขออวยชัยให้สวัสดิ
รื่นเริงสำราญ	ดั่งดอกบัวบานในท้องนที
รื่นเริงสำราญ	ดวงใจเบิกบานผ่องแผ้วหมื่นปรีดี
จงคล้ายความทุกข์ความสุขจะมี	ถ้วนทั่วธานีแว่นแคว้นแดนไทย”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2493)

จากบทเพลง กล่าวถึง การร่วมฉลองในวันขึ้นปีใหม่ เป็นประเพณีที่คนไทยร่วมกัน เฉลิมฉลอง พร้อมกับมอบคำอวยพรให้แก่กันและกัน

- เพลงจำใจผลไม้ จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 1

“จำใจผลไม้	แต่งไทยแต่งกา
ขนุนน้อยหน้า	พุทรามังคุด
ละมุดลำไย	มะเฟืองมะไฟ
มะกรูดมะนาว	มะพร้าวส้มโอ
ฟักแพงแตงโม	ชโยให้ฮั่ว”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2492)

จากบทเพลง กล่าวถึง การละเล่นจำใจของเด็ก มีการสอดแทรกความรู้เรื่องชนิดของผักและผลไม้ เป็นการเล่นที่ให้ทั้งความบันเทิงและความรู้

5. ดนตรี และการแสดง เนื้อหาในบทขับร้องเพลงได้สะท้อนให้เห็นถึงกิจกรรมที่ให้ความบันเทิง ได้แก่ การร้องเพลง การเล่นดนตรี การร่ายรำ และกิจกรรมเข้าจังหวะ ดังบทเพลงต่อไปนี้

- **เพลงร่ำวาง** จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 1

“ร่ำเอ๋ยร่ำวาง	ร่ำแล้วร้องส่ง
ในวงฟ้อนรำ	ร่ำเอ๋ยร่ำร่อน
ร่ำชวนอ่อนอ่อน	เวลาฟ้อนรำ”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2492)

จากบทเพลง กล่าวถึง การร่ำวาง เป็นกิจกรรมที่ให้ความบันเทิง ฝึกความอ่อนช้อย ในการร่ายรำ

- **เพลงทุ่มโมง** จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 2

“ทุ่มโมงตะลุ่มทุ่มโมง	ใครวิ่งไม่คล่องก็ต้องอยู่โยง
ทุ่มโมงตะลุ่มทุ่มโมง	ใครนั่งตัวอ่แล้วก็หลังโกง
ทุ่มโมงตะลุ่มทุ่มโมง	ถ้าเสือไม่มีก็แลเห็นซีโครง”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2492)

จากบทเพลง กล่าวถึง กิจกรรมด้านดนตรีในการตีเครื่องประกอบจังหวะ คือ กลอง ให้เสียง “ทุ่ม” และโหม่ง ให้เสียง “โมง” คล้ายกับการตีบอกเวลา

6. กีฬา เนื้อหาในบทขับร้องเพลงได้สะท้อนให้เห็นถึงกิจกรรมด้านกีฬา ฝึกความแข็งแรง และสิ่งที่ได้จากการเล่นกีฬา ดังบทเพลงต่อไปนี้

- **เพลงเชิญมาเล่นกีฬา** จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 2

“เชิญเอ๋ยเชิญมา	มาเล่นกีฬากันเถิดเอ๋ย
เธอกับฉันเล่นกันบ่อยบ่อย	หนักนิดผัดหน้อยไม่เป็นไร
ครูสอนให้อวดทน	ทุกคนต้องอภัย”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2492)

จากบทเพลง กล่าวถึง การสอนให้รู้จักความอดทน และมีน้ำใจนักกีฬาในการเล่น กีฬาด้วยกัน

- **เพลงออกแรงแข่งขัน** จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของ
กระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 4

“พวกเรานักกีฬาไม่หวั่นไหว	ตั้งอกตั้งใจไม่ย่อท้อ
ล้มลุกคลุกคลานไม่รีรอ	หัวร่อร้อง ฮา ฮา ฮา
สารพัดแพ้โหด	ไชโย ไชโย ไชโย ไชโย
พวกเราพวกเรานักกีฬา	น้ำใจกล้าอดกลั้นแข่งขันเขา
รักระเบียบเรียบร้อยขึ้นเชิงเรา	จะหนักเบาไม่หมางในทางพาล
ไชโย ไชโย	ไชโย ไชโย
ถึงคราวแพ้แพ้ไปต้องไว้อาลัย	ว่าเรื่อนักกีฬาในกล้าหาญ
ถึงคราวเราชนะไม่ระราน	ไม่มีการเหยียดหยันแก่กันเอย
ไชโย ไชโย	ไชโย ไชโย”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2494)

จากบทเพลง กล่าวถึง การเป็นนักกีฬาที่ดี มีความตั้งใจในการแข่งขัน มีระเบียบวินัย
และมีน้ำใจนักกีฬา รู้แพ้ รู้ชนะ รู้อภัย

7. คุณธรรม และจริยธรรม เนื้อหาในบทขับร้องเพลงได้สะท้อนให้เห็นการปลูกฝัง
ด้านคุณธรรม และจริยธรรม ดังบทเพลงต่อไปนี้

- **เพลงขบใจ** จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของ
กระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 3

“ขบใจเธอให้แก่นฉัน	พวกเราแบ่งปันกันฉันให้แก่เธอ
ของกินของใช้ต่างอาศัยกัน	พวกเราแบ่งปันฉันฉันเธอเธอ
ขบใจเธอได้ช่วยฉัน	พวกเราช่วยกันฉันได้ช่วยเธอ
ของหนักก็เบาเพราะพวกเราช่วยกัน	ด้วยความผูกพันฉันฉันเธอเธอ”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2493)

จากบทเพลง กล่าวถึง การมีน้ำใจต่อกัน และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

- **เพลงทำมิตรรับผิดชอบ** จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของ
กระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 4

“ทำมิตรรับผิดชอบไม่คิดเบี่ยงบ่าย	การทำทั้งหลายย่อมมีถูกผิด
เมื่อพูดเมื่อทำ	คอยจดคอยจำต้องใช้ความคิด
เธอรู้อย่างฉันรู้อย่าง	ช่วยกันก่อสร้างแบ่งกันข้างละทิศ

วิชาที่เราเรียนรู้	ก็จะเชิดชูทั้งครูและศิษย์
ความรู้เพียงเท่านี้	ความจริงเรามีอยู่คนละนิด
ความรู้นั้นเรียนไม่จบ	อย่าหลงเหมือนนกที่กะลำนับปิด
เราไม่เห็นผิด	คิดว่ามากมายเอ๋ย”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2494)

จากบทเพลง กล่าวถึง การรู้ผิดรู้ชอบ พร้อมเปิดรับความคิดจากผู้อื่น และแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ไม่มีคำว่าถูกคำว่าผิด

8. การสร้างระเบียบวินัยต่อตนเอง เนื้อหาในบทขับร้องเพลงได้สะท้อนให้เห็นถึงการสร้างระเบียบวินัยให้แก่ตนเอง ดังบทเพลงต่อไปนี้

- **เพลงเดินเถิด** จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 3

“เดินเถิดเดินไป	อย่าได้ชักช้า
รีบไปรีบมา	เสียเวลาล่วงไป
ทำเถิดทำไป	อย่าได้ชักช้า
ตั้งหน้าตั้งตา	เสียเวลาล่วงไป”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2493)

จากบทเพลง กล่าวได้ว่า การตั้งใจในการทำสิ่งใด เมื่อคิดไตร่ตรองดีแล้ว ก็ควรลงมือทำทันที อย่างเต็มความสามารถให้สำเร็จ เพื่อไม่ให้เสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์

- **เพลงเสื้อผ้าของฉัน** จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 4

“เสื้อผ้าของฉันน่ารัก	เพราะหมั่นพอกซักไม่หลักเหงื่อไคล
เก็บอยู่เป็นที่เป็นทาง	ทุกสิ่งทุกอย่างทั้งของเล่นของใช้
เรารักก็ต้องสงวน	รู้จักที่ควรและไม่ควรเสียไป
ประหยัดไว้ได้ใช้นาน	ถึงคราวต้องการเราก็เย็นใจ”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2494)

จากบทเพลง กล่าวถึง การดูแลสมบัติส่วนตัว รักษาความสะอาด เก็บไว้ในที่ในทางที่เหมาะสม และใช้สิ่งของอย่างถนอม เพื่อสามารถใช้ได้นาน

9. ความรักชาติ และปลุกใจ เนื้อหาในบทขับร้องเพลงได้สะท้อนให้เห็นถึงความรักชาติ บ้านเมืองของคนในชาติ ดังบทเพลงต่อไปนี้

- **เพลงร่วมกัน** จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 3

“ร่วมกันร่วมกัน	มาผูกสัมพันธ์ไมตรี
ร่วมจิตต์เป็นมิตรพลี	เราปรานีหวังดีต่อกัน
ร่วมใจร่วมใจไผ่ฝืน	มาผูกสัมพันธ์ไมตรี
ร่วมจิตต์เป็นมิตรพลี	เราหวังดีสามัคคีต่อกัน
พวกเราพวกเราชาวไทย	ต้องรักกันไว้ด้วยน้ำใจผูกพัน
รักชื่อเสียงของไทย	นึกถึงไทยด้วยกัน”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2493)

จากบทเพลง กล่าวถึง ความรัก ความสามัคคีกันของคนในชาติ

- **เพลงพวกเรา** จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 4

“พวกเราเหล่าหญิงชาย	ผู้สืบสายสกุลไทย
พร้อมกายวาจาใจ	จะเทิดไว้สกุลวงศ์
ฝ่ายชายก็ไผ่ชอบ	จะประกอบกิจมั่นคง
ฝ่ายหญิงก็ยิ่งยง	เป็นเยี่ยงอย่างไม่หวั่นคลาย
โลกนี้ไม่มีเที่ยง	สุดแต่เสียงสมมุติหมาย
เกิดแก่แก่เจ็บตาย	ต้องเวียนว้ายไปตามเพลง
ใครเล่าจะเฝ้าเตือน	ก็ไม่เหมือนเตือนตัวเอง
รู้กล้าและรู้เกรง	รู้กลับร้ายให้กลายเป็นดี
แผ้วถางทางกายหน้า	รู้รักษาสามัคคี
พลดีชอบกอบปรุการณ์	เป็นศักดิ์ศรีสกุลไป
พวกเราเหล่าหญิงชาย	ผู้สืบสายสกุลไทย
พร้อมกายวาจาใจ	จะเทิดไว้สกุลวงศ์”

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2494)

จากบทเพลง กล่าวถึง คนไทยทั้งหญิงชาย ร่วมแรงกายแรงใจ รู้รักสามัคคีกัน รักษาไว้ซึ่งเกียรติของวงศ์ตระกูลไทย

กล่าวโดยสรุปได้ว่า คุณค่าทางสังคมที่สะท้อนมาจากเนื้อหาในบทเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล ได้ให้ความรู้ แง่คิดต่าง ๆ ในเรื่องการศึกษา สังคม ครอบครัว ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี คุณธรรมจริยธรรม ดนตรีและการแสดง การสร้างระเบียบวินัยต่อตนเอง ความรักชาติบ้านเมือง ตลอดจนการรู้จักธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งแนวคิดดังกล่าวมีส่วนช่วยในการหล่อหลอมอุปนิสัยของเด็กไทยให้เติบโตเป็นคนดีของสังคมได้ นอกจากนี้สามารถนำแง่คิดต่าง ๆ จากบทเพลงไปก่อประโยชน์แก่ตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติได้อีกด้วย

ผลสรุปการศึกษาคุณค่าของบทเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล กล่าวได้ว่า คุณค่าที่ได้จากบทเพลงทั้ง 3 ด้าน คือ คุณค่าด้านดนตรี คุณค่าด้านงานประพันธ์ และคุณค่าด้านสังคม เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของบทเพลงที่ให้คุณประโยชน์แก่สังคมในการพัฒนาเยาวชนในด้านการศึกษาการใช้ภาษาไทยในงานประพันธ์ ทักษะทางด้านดนตรีเสริมสร้างจินตนาการ พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ เปิดโลกทัศน์ของเด็กให้เห็นถึงความงามของสไตล์ศิลป์ ปลูกฝังค่านิยมที่ดีแก่เยาวชนในเรื่องของสถาบันครอบครัว โรงเรียน ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่ดีของไทย ด้านคุณธรรมจริยธรรม รวมไปถึงการรักษาชาติบ้านเมือง และการสร้างระเบียบวินัยต่อตนเอง ทั้งยังให้ความบันเทิงใจใน เรื่องของการรักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ดนตรี การแสดง และกีฬา เสริมสร้างร่างกายแข็งแรง พร้อมทั้งจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในสังคม และสามารถ นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม

บทที่ 6

สรุปผล อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาบทเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 3 ประการ คือ ศึกษาประวัติและผลงานของนายฉันท ขำวิไล วิเคราะห์เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล และศึกษาคุณค่าของเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล สามารถสรุปผลอภิปรายผลการวิจัย และนำเสนอข้อเสนอแนะ ไว้ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาประวัติและผลงานของ นายฉันท ขำวิไล 2) เพื่อวิเคราะห์เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล และ 3) เพื่อศึกษาคุณค่าของบทเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล ผลการวิจัยพบว่า

1. ประวัติและผลงานของ นายฉันท ขำวิไล

นายฉันท ขำวิไล เกิดเมื่อวันอังคารที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2447 ที่ตำบลป่าโมก อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดอ่างทอง เป็นบุตรนายหมื่น ขำวิไล และนางกิ่ง ขำวิไล มีพี่น้อง 7 คน ท่านเป็นบุตรคนที่ 2

นายฉันท ขำวิไล ได้เรียนหนังสือกับพระที่วัดโบสถ์ที่อำเภอบ้านโพธิ์ เมื่ออายุได้ประมาณ 10 ขวบ บิดาได้นำมาฝากเรียนที่วัดในกรุงเทพมหานคร แต่ก็เรียนไม่จบชั้นสูงสุด หลังจากนั้นได้บวชเรียนที่วัดที่บ้าน โดยท่านได้สนใจภาษาไทย หนังสือกาพย์กลอน จึงได้อ่านหรือที่เรียกว่า “สวด” เป็นประจำ ทำให้ท่านเริ่มรักหนังสือโดยเฉพาะกวีนิพนธ์ตั้งแต่นั้นมา ครั้นเมื่อมาบวชเป็นเณรก็ได้รับมอบหมายให้เป็นนักเทศน์ ภายหลังท่านออกจากบ้านเกิดทั้งที่ยังเป็นเณร มาอยู่ที่วัดมหาธาตุ กรุงเทพมหานคร โดยเป็นศิษย์วัดมหาธาตุรุ่นไล่เลี่ยกับหลวงวิจิตรวาทการ และนายธนิต อยู่โพธิ์ จนกระทั่งบวชเป็นพระ ได้รับฉายาว่า “ฉันทโสภโณ” และศึกษาทางธรรมเรื่อยมาจนได้เปรียญ 3 ประโยค และนักธรรมโท เป็นครูสอนบาลีไวยากรณ์อยู่จนถึงพรรษาที่ 3 จึงได้ลาสิกขาเมื่อ พ.ศ. 2471

นายฉันท ขำวิไล เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการเขียนหนังสือ มีผลงานการเขียนมากมาย เช่น หนังสือแบบเรียนเร็ว เมื่อ พ.ศ. 2477 ซึ่งเป็นแบบอย่างในการเขียนแบบเรียนภาษาไทยให้แก่ผู้เขียนรุ่นหลัง นอกจากเขียนแบบเรียนภาษาไทย นายฉันทก็ได้แต่งเพลงสำหรับเด็กสำหรับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา กระทรวงศึกษาได้ซื้อลิขสิทธิ์ เมื่อ พ.ศ. 2492 และใช้เป็นหนังสือบทขับร้องสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1-4 โดยมีพระเจนดุริยางค์เป็นผู้เขียนโน้ตดนตรี

สำหรับเปียโน และผลงานที่ทำให้นายฉันทมีชื่อเสียงและได้รับการยอมรับ คือ การประพันธ์บทเพลงชาติฉบับราชการตอนที่ 3 และตอนที่ 4 เมื่อ พ.ศ. 2477

นายฉันท ขำวิไล สมรสกับสัมพันธ์ บุญยเกียรติ มีบุตร และธิดารวม 10 คน และถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ 12 สิงหาคม พ.ศ. 2533 รวมสิริอายุ 86 ปี

2. การวิเคราะห์เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล

ผู้วิจัยได้รวบรวมเนื้อเพลง และโน้ตสากลเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล จำนวน 109 เพลง เพื่อนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบ และคุณลักษณะทางดนตรีของเพลง โดยได้มีการจัดหมวดหมู่ของบทเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล พิจารณาจากเนื้อเพลง และนำมาจัดหมวดหมู่ให้มีความสอดคล้องไปตามจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ดนตรีในหลักสูตรประโยคประถมศึกษา พ.ศ. 2503 กล่าวคือ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ฝึกฝนอบรมให้นำไปสู่คุณลักษณะสำคัญ 4 ประการ ซึ่งสามารถจัดหมวดหมู่บทเพลงได้ 9 ประเภท ดังนี้

- 1) บทเพลงเกี่ยวกับธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม
- 2) บทเพลงเกี่ยวกับครอบครัว และสังคม
- 3) บทเพลงเกี่ยวกับโรงเรียน
- 4) บทเพลงเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และการละเล่น
- 5) บทเพลงเกี่ยวกับดนตรีและการแสดง
- 6) บทเพลงเกี่ยวกับกีฬา
- 7) บทเพลงเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม
- 8) บทเพลงเกี่ยวกับการสร้างระเบียบวินัยต่อตนเอง
- 9) บทเพลงเกี่ยวกับความรักชาติ และปลุกใจ

ผู้วิจัยได้คัดเลือกบทเพลงจากหมวดหมู่บทเพลงทั้ง 9 ประเภท จำนวน 29 เพลง โดยเป็นการคัดเลือกบทเพลงแบบเจาะจง แบบสัดส่วน (1 : 4) โดยวิเคราะห์องค์ประกอบ และคุณลักษณะทางดนตรีของบทเพลงจากเนื้อเพลง และโน้ตสากลที่ถูกบันทึกไว้

จากการนำเสนอข้อมูลผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางเพื่อพิจารณาเปรียบเทียบ สามารถสรุปได้ว่า บทเพลงที่ได้คัดเลือกมามีกุญแจประจำหลัก คือ กุญแจประจำหลัก G (กุญแจซอล) เป็นช่วงเสียงที่ใช้สำหรับเสียงร้องของเด็ก บทเพลงส่วนใหญ่มีรูปแบบเป็นเพลงท่อนเดียว, มีช่วงเสียงน้อยกว่าหรือเท่ากับ คู่ 11, เป็นเพลงที่มีกลุ่มโน้ตอยู่ในบันไดเสียง F Pentatonic, มีเครื่องหมายประจำจังหวะ 2/4 และมีจังหวะปานกลาง

3. คุณค่าของเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันทน์ ขำวิไล

จากการศึกษาบทเพลงจำนวน 109 เพลง สามารถสรุปคุณค่าของเพลงขับร้องสำหรับเด็ก ประพันธ์โดยนายฉันทน์ ขำวิไล ที่สำคัญไว้ 3 ด้าน คือ คุณค่าด้านดนตรี คุณค่าด้านงานประพันธ์ และคุณค่าด้านสังคม ดังนี้

3.1 คุณค่าด้านดนตรี กล่าวคือ องค์ประกอบของเพลง เมื่อนำมารวมกันโดยสร้าง และกำหนดรูปแบบขึ้นตามแบบแผนของผู้ประพันธ์ ทำให้เกิดเป็นดนตรีที่มีคุณค่า มีความไพเราะ โดยบทเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันทน์ ขำวิไล เน้นการสร้างทำนองที่สนุกสนานเพื่อให้เหมาะสมกับบทร้อง และเหมาะสมกับบทบาทหน้าที่ของการนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสม ทั้งยังมีส่วนช่วยในการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กในด้านต่าง ๆ ได้แก่ พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ อารมณ์ ภาษาร่างกาย และพัฒนาด้านสุนทรียะ อีกทั้งดนตรีสามารถช่วยสร้างจินตนาการ พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างไร้ขอบเขต

3.2 คุณค่าด้านงานประพันธ์ เกิดจากการเลือกใช้คำและใช้สำนวนโวหารที่มีความเหมาะสม และมีความหลากหลาย จากบทประพันธ์บทขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันทน์ ขำวิไล ผู้ประพันธ์มีการเลือกใช้คำ ใช้ภาษาที่เรียบง่าย แต่มีความหมายชัดเจน และมีความสละสลวย นอกจากนั้นยังมีลีลาการแต่ง การเล่นคำในลักษณะต่าง ๆ เพื่อสร้างความสนใจ และก่อให้เกิดความสนุกสนาน นอกจากนี้ยังมีการสอดแทรกความรู้ ประสบการณ์ แง่คิด และจินตนาการที่เหมาะสมกับลักษณะกิจกรรมที่ให้ความรู้และความบันเทิง

3.3 คุณค่าด้านสังคม สะท้อนมาจากเนื้อหาในบทเพลงให้ความรู้ และแง่คิดต่าง ๆ ในเรื่องการศึกษา สังคม ครอบครัว ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี คุณธรรมจริยธรรม ดนตรีและการแสดง การสร้างระเบียบวินัยต่อตนเอง ความรักชาติบ้านเมือง ตลอดจนการรู้จักธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งแง่คิดดังกล่าวมีส่วนช่วยในการหล่อหลอมอุปนิสัยของเด็กไทยให้เติบโตเป็นคนดีของสังคมได้ นอกจากนี้สามารถนำแง่คิดต่าง ๆ จากบทเพลงไปก่อประโยชน์แก่ตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติได้อีกด้วย

2. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

ในการศึกษาประวัติและผลงานของนายฉันทน์ ขำวิไล ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ และการสัมภาษณ์จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล โดยมีแนวทางในการสืบค้นข้อมูลด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีประวัติศาสตร์วัฒนธรรม คือ การศึกษาความเป็นมาในอดีต ตลอดจนศึกษาความสำคัญ บริบททางสังคมในอดีตที่เกี่ยวข้องกัน เพื่อได้ทราบโครงสร้าง และหน้าที่ในสังคมของนายฉันทน์ ขำวิไล ตลอดจนผลงาน ที่ได้ประพันธ์

และสร้างสรรค์ขึ้น ตามแนวทางการศึกษาของทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่นิยม ซึ่งเป็นการศึกษาพฤติกรรม ของคนในสังคมโดยมีหลักการ คือ โครงสร้างจะทำหน้าที่ประสานสัมพันธ์กัน จากนั้น นำข้อมูลที่ได้มาจัดกระทำข้อมูล และตรวจสอบข้อมูลโดยผู้เชี่ยวชาญ

การวิเคราะห์บทเพลงสำหรับเด็กที่ประพันธ์โดยนายฉันท ขำวิไล ใช้หลักการวิเคราะห์ตามหลักดุริยางคศาสตร์ เพื่อศึกษาโครงสร้าง และคุณลักษณะทางดนตรีของบทเพลง จากการวิเคราะห์ เพลงพบว่า บทเพลงสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาทางด้านดนตรีตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดไว้ในหลักสูตรการสอนในสมัยนั้น คือ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนร้องเพลงง่าย ๆ ทั้งทำนองเพลงไทย และเพลงไทยสากล โดยให้ผู้เรียนร้องเพลง ให้ถูกต้องตามเสียงและจังหวะ รู้จักการออกเสียงได้ถูกต้อง และชัดเจนตามโน้ตสากล นอกจากนี้ยัง ก่อให้เกิดความสุนทรีย์ะ เห็นความงามของบทเพลงด้วยการฟัง และการร้องเพลงบทขับร้องที่ปรากฏ ในบทเพลง ถือเป็นองค์ประกอบทางดนตรีที่สำคัญอย่างหนึ่ง ทำหน้าที่ในการสร้างสรรค์บทเพลงให้มีความหมาย สะท้อนอารมณ์ ความรู้สึก และคุณค่าของบทเพลง ใช้ทฤษฎีคุณค่าทางสุนทรียภาพ เข้าถึงความงาม และคุณค่าของบทเพลงโดยการฟัง การอ่าน และการร้องเพลง โดยคุณค่าที่ปรากฏ ในบทขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล มุ่งเน้นสร้างเสริมคุณภาพของผู้เรียนที่เป็นเยาวชน ทั้งทางร่างกายและจิตใจ และเสริมสร้างการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ซึ่งมีความสอดคล้องกับหลักการ ของทฤษฎีการขัดเกลาทางสังคม ที่แสดงให้เห็นว่าบทเพลงสำหรับเด็ก มีบทบาทต่อสังคมในแง่ของการสอนให้รู้จักและเข้าใจสิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม ทั้งยังเป็นเครื่องกล่อมเกลาให้เกิดอุปนิสัยอันดีงามอีกด้วย

3. ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยนำเสนอข้อเสนอแนะของงานวิจัย ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

ผู้วิจัยมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของประวัติ และผลงานของนายฉันท ขำวิไล พร้อมทั้ง ได้ทราบถึงคุณลักษณะทางดนตรี และคุณค่าของบทเพลงร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

2.1 สามารถเป็นแบบอย่างในการนำไปสร้างสรรค์เพลงตามลักษณะแนวเพลงของ นายฉันท ขำวิไล ในรูปแบบบทเพลงที่ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ปลูกฝังความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และด้านอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับบริบทของสังคมในปัจจุบัน

2.2 เป็นแนวทางในการสร้างสรรค์นวัตกรรมเพลงเพื่อการเรียนรู้ สามารถนำไปใช้กับ เยาวชน บุคลากรทางการศึกษา รวมไปถึงผู้ที่สนใจ

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2538). **ดอกสร้อยแสนรัก**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ. (2519). **ชุมนุมตำรากลอนฉบับหอพระสมุดวชิรญาณ**. พระนคร: องค์การคำคุรุสภา.
- กาญจนา อินทรสุณานนท์. (2554). **องค์ความรู้ครูเพลง : กรณีศึกษาครูมนัส ปิติสานต์**. กรุงเทพฯ: สนับสนุนทุนโดย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2491). **หลักสูตรประถมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ 2491**. พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2492). **หนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 1**. พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2492). **หนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 2**. พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2493). **หนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 3**. พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2494). **หนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 4**. พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2498). **หลักสูตรประถมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ 2498**. พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2502). **หลักสูตรประถมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ 2502**. พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2503). **หลักสูตรประโยคประถมศึกษา พุทธศักราช 2503**. พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- “กลอนเปล่า”**. (15 พฤศจิกายน 2544). [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 11 กุมภาพันธ์ 2563 จาก <http://www.praphansarn.com/home/content/915>
- จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์ และคณะ. **สังคมวิทยา**. พิมพ์ครั้งที่ 14. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ฉันท-สัมพันธ์ ขำวิไล**. (2542). กรุงเทพฯ: หนังสือที่รกรกในงานพระราชเพลิงศพ นายฉันท ขำวิไล นางสัมพันธ์ ขำวิไล.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ชูวงศ์ กลิ่นเลขา. (2548). การศึกษาวิเคราะห์คุณค่าของวรรณกรรมเพลงร่ำวง. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2561). **ดนตรีศึกษา : หลักการและสาระสำคัญ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัชชา พันธุ์เจริญ. (2556). **ทฤษฎีดนตรี**. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เกศกะรัต.
- ณัชชา พันธุ์เจริญ. (2560). **สังคีตลักษณ์และการวิเคราะห์**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เกศกะรัต.
- ถาวร วัฒนบุญญา. (2552). **การวิเคราะห์เพลงพูดของเพลิน พรหมแดน**. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- บรรจง ชลวิโรจน์. (2545). **การประสานเสียง**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เสมารธรรม.
- นิยพรรณ วรรณศิริ. (2540). **มานุษยวิทยาสังคมและวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ บริษัท พี.เอ. ลิฟวิ่ง จำกัด.
- ปัญญา รุ่งเรือง. (2545). **หลักการแต่งเพลงไทย**. เอกสารประกอบการสอน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปารณีย์ คำโฉม. (2559). **การวิเคราะห์หลักจริยธรรมจากวรรณกรรมบทเพลงของครูไพบูลย์ บุตรขัน**. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหิดล, นครปฐม.
- อนุমানราชชน, พระยา. (2532). **วรรณกรรมเลือกสรรสำหรับเด็ก**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์.
- อุปกิตศิลปสาร, พระยา. (2541). **หลักภาษาไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์. (2555). **การศึกษาในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ภัทรธร พิพัฒน์กุล. (2561). “วารสารเครือข่ายผู้ป็นศึกษา ฉบับพิเศษ”. **บทเพลงสำหรับเด็ก (โดย) ของโอะจะวะ มิเมะอิ**. 8(3): 29-43.
- ภิญโญ ภูเทศ. (2557). **การจัดเก็บข้อมูลมานุษยดนตรีวิทยา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครสวรรค์: โรงพิมพ์อาจวันการพิมพ์.
- มูลนิธิมนตรี ตราโมท. (2557). **เจ้าแห่งเพลงระบำ**. กรุงเทพฯ. (ที่ระลึกงานวันครูมนตรี ตราโมท ประจำปี 2557 เมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2557).
- รีณทัย สัจจพันธุ์. (2542). **วรรณกรรมปัจจุบัน**. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- วราภรณ์ รุ่งเรือง. (2549). แนวคิดในการแต่งเพลงสำหรับเด็กของคณะกรรมการวิทยุโรงเรียน : กรณีศึกษาบทเพลงวิทยุโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. 1 มกราคม 2562. เทมโป. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 8 กรกฎาคม 2563 จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B9%80%E0%B8%97%E0%B8%A1%E0%B9%82%E0%B8%9B>
- วิชิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร์. (2544). วิวัฒนาการสังคมไทยกับทัศนียาเขต พล นิกร กิมหงวน ของ ป.อินทรปาลิต เล่ม 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แสงดาว.
- สมัย วิถีรุ่งโรจน์. (2542). “กลอนเปล่า ทางเลือกใหม่ผู้ไม่ใส่ใจฉันทลักษณ์”. วารสารดวงแก้ว, ปีที่ 4 ฉบับที่ 1: 55-70.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2542). หนังสือประวัติครู 16 มกราคม 2542. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2502). สมุดภาพสมาชิกรัฐสภา ๒๔๗๕-๒๕๐๒. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สุกรี เจริญสุข. (2532). เพลงชาติ. กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์.
- สุวรรณา เกรียงไกรเพชร. (2529). “เมืองโบราณ”. เพลงเด็กกับกระบวนการอบรมทางสังคม ในวัยเยาว์. 12(2): 72-79.
- อาจิม จันทน์พร. (2537). นักเขียนไทยในสวนหนังสือ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ดอกหญ้า.

บุคลากรกรม

ฐิติวัจน์ ชั้นประเสริฐ. นักสะสมผลงานด้านนาฏดุริยางคศิลป์ไทย. (ผู้ให้สัมภาษณ์) นพัชฐา ลิมห์หลัก. (ผู้สัมภาษณ์) เมื่อ 11 พฤษภาคม 2562, 20 กันยายน 2562 และ 19 ตุลาคม 2562.

ดนตรี ตรโหมท. ข้าราชการบำนาญ. (ผู้ให้สัมภาษณ์) นพัชฐา ลิมห์หลัก. (ผู้สัมภาษณ์) เมื่อ 20 ตุลาคม 2562.

ทัชชา ปาละกวงศ์ ณ อยุธยา. ครูประจำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนจิตรลดา. (ผู้ให้สัมภาษณ์) นพัชฐา ลิมห์หลัก. (ผู้สัมภาษณ์) เมื่อ 10 มกราคม 2563 และ 4 กุมภาพันธ์ 2563.

ทัศนีย์ ขุนทอง. ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (คีตศิลป์ไทย) พ.ศ. 2555 และผู้เชี่ยวชาญ คีตศิลป์ไทย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. (ผู้ให้สัมภาษณ์) นพัชฐา ลิมห์หลัก. (ผู้สัมภาษณ์) เมื่อ 6 ตุลาคม 2562 และ 15 พฤษภาคม 2563.

นลินี นวลขาว. ครูประจำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนจิตรลดา. (ผู้ให้สัมภาษณ์) นพัชฐา ลิมห์หลัก. (ผู้สัมภาษณ์) เมื่อ 9 มกราคม 2563 และ 4 กุมภาพันธ์ 2563.

พูนพิศ อมาตยกุล. ราชบัณฑิตกิตติมศักดิ์ นักวิชาการสาขาดนตรีวิทยา กรรมการและเลขานุการ มูลนิธิราชสุตา. (ผู้ให้สัมภาษณ์) นพัชฐา ลิมห์หลัก. (ผู้สัมภาษณ์) เมื่อ 9 ตุลาคม 2562, 15 ตุลาคม 2562 และ 2 ธันวาคม 2562.

ศิริน พงษ์พิพัฒน์. วิศวกรเสียง มูลนิธิราชสุตา. (ผู้ให้สัมภาษณ์) นพัชฐา ลิมห์หลัก. (ผู้สัมภาษณ์) เมื่อ 9 ตุลาคม 2562 และ 2 ธันวาคม 2562.

อัษฎาวุธ สาคริก. เลขาธิการมูลนิธิหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง). (ผู้ให้สัมภาษณ์) นพัชฐา ลิมห์หลัก. (ผู้สัมภาษณ์) เมื่อ 19 กันยายน 2560 และ 18 ตุลาคม 2562.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์บุคลากรเพื่อสนับสนุนการวิจัย

ที่ วร ๐๘๐๑.๐๑(๑๕)/๑๑๕๒

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
เลขที่ ๑๑๕/๑๕ ตำบลศาลายา
อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

๙ ตุลาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตให้นักศึกษาหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ไทย เก็บข้อมูล
ในการสัมภาษณ์เพื่อใช้สนับสนุนงานวิทยานิพนธ์

เรียน ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นพ.พูนพิศ อมาตยกุล

ด้วย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โครงการบัณฑิตศึกษา โดยนางสาวนพพัชร ลิมหลัก
นักศึกษาหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ไทย ดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์อันเป็นส่วนหนึ่ง
ของการสำเร็จการศึกษาในโครงสร้างหลักสูตร ในหัวข้อเรื่อง “เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล”
ซึ่งมี ผศ.ดร.นพคุณ สุดประเสริฐ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และ รศ.ดร.สุพรรณิ เหลือบุญชู
เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ตามประกาศสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ นั้น

ในการนี้ เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อเรื่องดังกล่าวข้างต้นมีมาตรฐานตามเกณฑ์
อันมีข้อมูลสนับสนุนที่น่าเชื่อถือ โครงการบัณฑิตศึกษา จึงขออนุญาตจากศาสตราจารย์เกียรติคุณ
นพ.พูนพิศ อมาตยกุล ให้นักศึกษาหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ไทย ดำเนินการเก็บข้อมูล
ในการทำวิทยานิพนธ์โดยวิธีการสัมภาษณ์และขออนุญาตบันทึกการสัมภาษณ์ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความถูกต้อง
ชัดเจนในการสรุปผลของการสัมภาษณ์ครั้งนี้ โดยนางสาวนพพัชร ลิมหลัก หมายเลขโทรศัพท์ติดต่อ
๐๘๘ ๘๙๑ ๙๗๙๒ เป็นผู้ประสานรายละเอียดในการสัมภาษณ์ครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาต จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวสาริศา ประทีปช่วง)

ผู้ช่วยอธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

หัวหน้าโครงการบัณฑิตศึกษา

โครงการบัณฑิตศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

โทรศัพท์ ๐๒ ๒๒๔ ๔๗๐๔ ต่อ ๔๒๑

โทรสาร ๐๒ ๒๒๔ ๕๕๕๑

หนังสือขออนุญาตจาก ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นพ.พูนพิศ อมาตยกุล

ที่ วร ๐๘๐๑.๐๑(๑๕)/๒๑๔๔

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
เลขที่ ๑๑๙/๑๙ ตำบลศาลายา
อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

๙ ตุลาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ไทย เก็บข้อมูล
ในการสัมภาษณ์เพื่อใช้สนับสนุนงานวิทยานิพนธ์

เรียน อาจารย์อัมภาวุธ สาคริก

ด้วย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โครงการบัณฑิตศึกษา โดยนางสาวนพพัชร์ ล้อมหลัก
นักศึกษาหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ไทย ดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์อันเป็นส่วนหนึ่ง
ของการสำเร็จการศึกษาในโครงสร้างหลักสูตร ในหัวข้อเรื่อง “เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล”
ซึ่งมี ผศ.ดร.นพคุณ สุตประเสริฐ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และ รศ.ดร.สุพรรณิ เหลือบุญชู
เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ตามประกาศสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ นั้น

ในการนี้ เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อเรื่องดังกล่าวข้างต้นมีมาตรฐานตามเกณฑ์
อันมีข้อมูลสนับสนุนที่น่าเชื่อถือ โครงการบัณฑิตศึกษา จึงขอความอนุเคราะห์จากอาจารย์อัมภาวุธ สาคริก
ให้นักศึกษาหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ไทย ดำเนินการเก็บข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์
โดยวิธีการสัมภาษณ์และขออนุญาตบันทึกการสัมภาษณ์ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความถูกต้องชัดเจนในการสรุปผล
ของการสัมภาษณ์ครั้งนี้ โดยนางสาวนพพัชร์ ล้อมหลัก หมายเลขโทรศัพท์ติดต่อ ๐๘๘ ๘๙๑ ๙๗๙๒
เป็นผู้ประสานรายละเอียดในการสัมภาษณ์ครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวสาริศา ประทีปช่วง)

ผู้ช่วยอธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

หัวหน้าโครงการบัณฑิตศึกษา

โครงการบัณฑิตศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

โทรศัพท์ ๐๒ ๒๒๔ ๔๗๐๔ ต่อ ๔๒๑

โทรสาร ๐๒ ๒๒๔ ๕๕๕๑

หนังสือขอความอนุเคราะห์จาก อาจารย์อัมภาวุธ สาคริก

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โครงการบัณฑิตศึกษา โทร./โทรสาร ๐๒ ๒๒๔ ๔๗๐๔ ต่อ ๔๒๐

ที่ วธ ๐๘๐๑.๐๑(๑๕)/๑๑๔๕

วันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๖๒

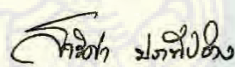
เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ไทย เก็บข้อมูล
ในการสัมภาษณ์เพื่อใช้สนับสนุนงานวิทยานิพนธ์

เรียน อาจารย์ทัศนีย์ ขุนทอง

ด้วย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โครงการบัณฑิตศึกษา โดยนางสาวนพพัชร ลิมลักษ์ นักศึกษาหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ไทย ดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์อันเป็นส่วนหนึ่งของการสำเร็จการศึกษาในโครงสร้างหลักสูตร ในหัวข้อเรื่อง “เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขาวโละ” ซึ่งมี ผศ.ดร.นพคุณ สุดประเสริฐ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และ รศ.ดร.สุพรรณิ เหลือบุญชู เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ตามประกาศสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ นั้น

ในการนี้ เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อเรื่องดังกล่าวข้างต้นมีมาตรฐานตามเกณฑ์ อันมีข้อมูลสนับสนุนที่น่าเชื่อถือ โครงการบัณฑิตศึกษา จึงขอความอนุเคราะห์จากอาจารย์อักษราวุธ สาคริก ให้นักศึกษาหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ไทย ดำเนินการเก็บข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ โดยวิธีการสัมภาษณ์และขออนุญาตบันทึกการสัมภาษณ์ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความถูกต้องชัดเจนในการสรุปผลของการสัมภาษณ์ครั้งนี้ โดยนางสาวนพพัชร ลิมลักษ์ หมายเลขโทรศัพท์ติดต่อ ๐๘๘ ๘๙๑ ๙๗๙๒ เป็นผู้ประสานรายละเอียดในการสัมภาษณ์ครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

(นางสาวสาริศา ประทีปช่วง)

ผู้ช่วยอธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

หัวหน้าโครงการบัณฑิตศึกษา

หนังสือขอความอนุเคราะห์จาก อาจารย์ทัศนีย์ ขุนทอง (ศิลปินแห่งชาติ)

ที่ วธ ๐๘๐๑.๐๑(๑๕)/๑๑๕๓

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
เลขที่ ๑๑๙/๑๙ ตำบลศาลายา
อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

๘ ตุลาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ไทย เก็บข้อมูล
ในการสัมภาษณ์เพื่อใช้สนับสนุนงานวิทยานิพนธ์

เรียน อาจารย์ดนตรี ตราโมท

ด้วย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โครงการบัณฑิตศึกษา โดยนางสาวนพพัชรา ลิมหลัก
นักศึกษหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ไทย ดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์อันเป็นส่วนหนึ่ง
ของการสำเร็จการศึกษาในโครงสร้างหลักสูตร ในหัวข้อเรื่อง “เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขาววิไล”
ซึ่งมี ผศ.ดร.นพคุณ สุตประเสริฐ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และ รศ.ดร.สุพรรณิ เหลือบุญชู
เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ตามประกาศสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ นั้น

ในการนี้ เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อเรื่องดังกล่าวข้างต้นมีมาตรฐานตามเกณฑ์
อันมีข้อมูลสนับสนุนที่น่าเชื่อถือ โครงการบัณฑิตศึกษา จึงขอความอนุเคราะห์จากอาจารย์ดนตรี ตราโมท
ให้นักศึกษหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ไทย ดำเนินการเก็บข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์
โดยวิธีการสัมภาษณ์และขออนุญาตบันทึกการสัมภาษณ์ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความถูกต้องชัดเจนในการสรุปผล
ของการสัมภาษณ์ครั้งนี้ โดยนางสาวนพพัชรา ลิมหลัก หมายเลขโทรศัพท์ติดต่อ ๐๘๘ ๘๙๑ ๙๗๙๒
เป็นผู้ประสานรายละเอียดในการสัมภาษณ์ครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวสารศา ประทีปช่วง)

ผู้ช่วยอธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

หัวหน้าโครงการบัณฑิตศึกษา

โครงการบัณฑิตศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

โทรศัพท์ ๐๒ ๒๒๔ ๔๗๐๔ ต่อ ๔๒๑

โทรสาร ๐๒ ๒๒๔ ๕๘๕๑

หนังสือขอความอนุเคราะห์จาก อาจารย์ดนตรี ตราโมท

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ในการสัมภาษณ์บุคลากรผู้ให้ข้อมูล (กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ)

แบบสัมภาษณ์

งานวิจัยเรื่อง เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล

ชื่อ-สกุล ผู้ถูกสัมภาษณ์ : _____

วัน และเวลา ที่สัมภาษณ์ : _____ สถานที่ : _____

ตำแหน่ง : _____ สถานที่ทำงาน : _____

คำถามในการสัมภาษณ์ :

1) ความเป็นมา และบริบทของเพลงขับร้องสำหรับเด็กในสังคมไทยเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

2) คุณลักษณะทางดนตรี และการขับร้องของบทเพลงขับร้องสำหรับเด็กเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

3) ความเป็นมา และลักษณะของบทเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไลเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

4) คุณประโยชน์ และคุณค่าที่ปรากฏในเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไลมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

5) ผลงานเขียน หรืองานประพันธ์อื่น ๆ ของนายฉันท ขำวิไลมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ในการสัมภาษณ์บุคลากรผู้ให้ข้อมูล (กลุ่มผู้ปฏิบัติ)

แบบสัมภาษณ์

งานวิจัยเรื่อง เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล

ชื่อ-สกุล ผู้ถูกสัมภาษณ์ : _____

วัน และเวลา ที่สัมภาษณ์ : _____ สถานที่ : _____

ตำแหน่ง : _____ สถานที่ทำงาน : _____

คำถามในการสัมภาษณ์ :

1) ลักษณะของบทเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไลเป็นอย่างไร

.....
.....

2) ลักษณะการขับร้อง และดนตรีประกอบเพลงของบทเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไลเป็นอย่างไร

.....
.....

3) เหตุการณ์ รายละเอียดของขั้นตอนการฝึกซ้อมเพลง และการบันทึกเสียงเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไลเป็นอย่างไร

.....
.....

4) จากการร่วมงานกับนายฉันท ขำวิไล ลักษณะอุปนิสัย และการทำงานของนายฉันท ขำวิไลเป็นอย่างไร

.....
.....

5) บุคคลที่เกี่ยวข้องในการร่วมฝึกซ้อม และการบันทึกเสียงเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล มีใครบ้าง

.....
.....

3. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ในการสัมภาษณ์บุคลากรผู้ให้ข้อมูล (กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป)

แบบสัมภาษณ์

งานวิจัยเรื่อง เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล

ชื่อ-สกุล ผู้ถูกสัมภาษณ์ : _____

วัน และเวลา ที่สัมภาษณ์ : _____ สถานที่ : _____

ตำแหน่ง : _____ สถานที่ทำงาน : _____

คำถามในการสัมภาษณ์ (ข้อมูลด้านงานประพันธ์) :

1) ลักษณะ รูปแบบ และฉันทลักษณ์ของคำประพันธ์ มีอะไรบ้าง และเป็นอย่างไร

.....

.....

2) ลักษณะคำประพันธ์ของบทเพลงสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล เป็นอย่างไร

.....

.....

3) คุณค่าด้านงานประพันธ์ที่ปรากฏในบทเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไลเป็นอย่างไร

.....

.....

คำถามในการสัมภาษณ์ (ข้อมูลด้านสารสนเทศ) :

1) ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประวัติ และผลงานของนายฉันท ขำวิไล มีอะไรบ้าง

.....

.....

2) ข้อมูลที่ปรากฏในรูปแบบของแผ่นบันทึกเสียง เกี่ยวกับเกี่ยวกับเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล มีอะไรบ้าง

.....

.....

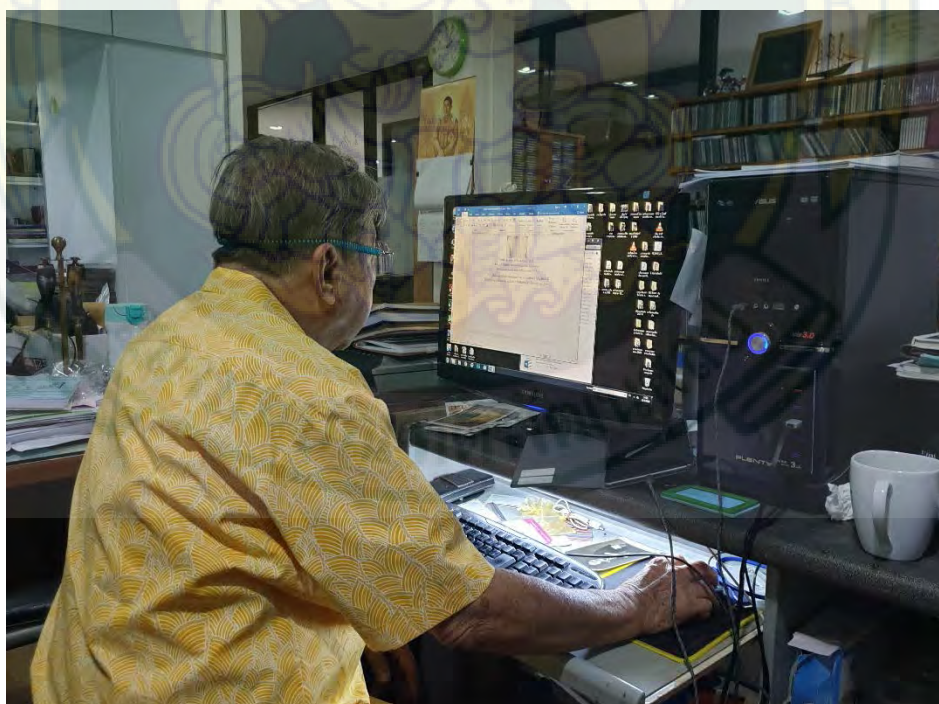

ภาคผนวก ค

รูปภาพการสัมภาษณ์บุคคลผู้ให้ข้อมูล

สัมภาษณ์ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นพ.พูนพิศ อมาตยกุล ณ วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล

สัมภาษณ์ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นพ.พูนพิศ อมาตยกุล ณ วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล

สัมภาษณ์คุณครูทัศนีย์ ขุนทอง (ศิลปินแห่งชาติ) ณ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

สัมภาษณ์คุณครูดนตรี ตราโมท ณ บ้านโสมส่องแสง

สัมภาษณ์คุณครูอักษฎาฐ สาคกริก ณ มูลนิธิหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)

สัมภาษณ์คุณศิริน พงษ์พิพัฒน์ ณ วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล

สัมภาษณ์คุณครูณลินี นวลขาว ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนจิตรลดา

สัมภาษณ์คุณครูทัชชา ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนจิตรลดา

ภาคผนวก ง

บทเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล

จากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการเล่ม 1-4

หนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 1-4

1) บทเพลงจากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 1
จำนวน 31 เพลง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2492)

๑ สวัสดิต

สวัสดี

เฮอ จ้า เรา มา พบ กัน

เฮอ กับ จัน

สวัสดี

เพลงสวัสดิต

๒ ดิ่ง ฉับ

ดิ่ง ฉับ ดิ่ง ฉับ

บ้าง ร้อง บ้าง รับ

ดี กรับ ดี ดิ่ง

ไม่ นึ่ง นึ่ง นึ่ง

ดี ดิ่ง ฉับ

ดิ่ง ฉับ ดิ่ง ฉับ

๒ ดิ่ง ฉับ

บันทอน 4 | 4 0 4 |

ดิ่ง - ฉับ ดิ่ง -

4 6 | 6 | 1 6 4 6 |

ฉับ บ้าง ร้อง บ้าง รับ ดี กรับ ดี

2 2 2 6 5 4 | 2 5 4 |

ดิ่ง ไม่ นึ่ง - นึ่ง นึ่ง ดี ดิ่ง -

4 0 4 | 4 0 4 | 4 0 |

ฉับ ดิ่ง - ฉับ ดิ่ง - ฉับ

เพลงดิ่งฉับ

๓ ลูก เป็ด

ลูก เป็ด เดิน ไป

ลูก ไก่ วิ่ง มา

ลูก แมว เทียว หา

ลูก หมา แอบ นอน

๓ ลูก เป็ด

4 | 2 4 | 5 4 |

ลูก เป็ด เดิน ไป ลูก

2 1 2 4 | 5 4 | 6 5 |

ไก่ - วิ่ง - มา ลูก แมว เทียว

1 4 | 6 | 1 2 | 4 |

หา ลูก หมา แอบ - นอน

เพลงลูกเป็ด

๔ แพะ

แพะ แพะ เอ๊ย

เอ๊ย ร้อง แพะ แพะ

ฉัน ตบ มือ แป๊ะ แป๊ะ

เรียก แพะ ก็ มา

4 แพะ

ปานกลาง 6 6 | 5 6 |

แพะ แพะ เอ๊ย เอ๊ย

6 1 0 | 1 0 0 6 |

ร้อง แพะ แพะ ฉัน

4 5 4 | 2 0 4 |

ตบ มือ แป๊ะ แป๊ะ เรียก

6 0 2 5 | 4 0 |

แพะ ก็ มา

เพลงแพะ

๕ หมู

หมู เดิน หน้า

เปิด มา ข้าง หลัง

ไถ่ อยู่ ใน รัง

แมว นั่ง กิน ปลา

5 หมู

ปานกลาง 5 6 | 2 4 |

หมู เดิน หน้า เปิด

5 6 | 1 0 | 4 4 5 | 5 0 4 |

มา รัง หลัง ไถ่ อยู่ ใน รัง

2 4 | 4 0 |

นั่ง กิน ปลา

เพลงหมู

๖ แมว ทะโมน

แมว ทะโมน

โจน ได้ ไก่

หมา โต ไป

ได้ แมว ทะโมน

ไป ทาง โหนด

ไป ทาง โหนด ทาง โหนด

6 แมวทะโมน

ปันทอง 6 1 | 6 5 4 |

แมว ทะ - โหนด โหนด ได้

2 5 | 4 5 2 4 5 |

ไก่ หมา โต ไป ได้ แมว ทะ -

4 6 6 | 1 2 2 |

โหนด ไป ทาง โหนด ไป ทาง

2 4 | 2 4 |

โหนด ทาง โหนด - - -

เพลงแมวทะโมน

๗ แมว จำ

แมว จำ

กลัว หมา โหม

กลัว แล้ว เดิน ห้าง ห้าง

อย่า กัด อย่า ขวาง

หลีก ทาง ให้ ไป

7 แมวจำ

จำ 6 | 1 6 1 |

แมว จำ กลัว หมา

1 6 | 1 5 4 | 2 4 |

โหม กลัว แล้ว เดิน ห้าง ห้าง อย่า

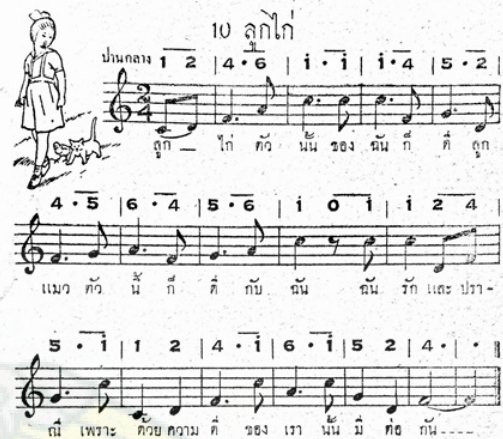
2 6 | 1 4 | 5 2 | 4 |

กัด อย่า ขวาง หลีก ทาง ให้ ไป - - -

เพลงแมวจำ

๑๐ ลูกไก่

ลูก ไก่ ตัว นั้น
 บก นั้น ก็ ดี
 ลูก แมว ตัว นั้น
 ก็ ดี กับ นั้น
 นั้น รัก และ ปราณี
 เพราะ ด้วย ความ ดี
 ของ เรา นั้น มี ต่อ กัน

เพลงลูกไก่

๑๑ ซ้ำ ซ้ำ ซ้ำ

ซ้ำ ซ้ำ ซ้ำ

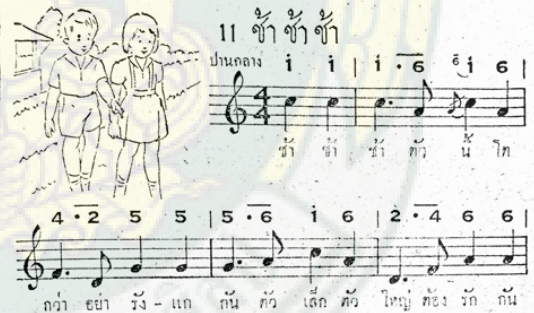
ตัว นี้ โต กว่า

อย่า รัง แก กับ

ตัว เล็ก ตัว ใหญ่

ต้อง รัก กัน ไว้

เรา เป็น ไก่ ด้วย กัน

เพลงซ้ำซ้ำซ้ำ

๑๒ นก น้อย

பாஷா

นก น้อย น้อย

เจ้า ค่อม ค่อม

เค็ล^๕อน คล^๖อย มา

พวก เรานี้ เค้า คอย หา

มา เกิดมา ขอให้ ขำ หม

เพลงนกน้อย

๑๓ ดอกไม้

ดอกไม้อีสาน

ជ័យ ជ័យ ឥត ឥរិយាបថ

แสง แดก ต้อง ด้วย

ช่วยให้นั่ง เพลิดเพลิน

เพลงดอกไม้

๑๔ ลมพัด

ลม พัด เอย

ลม พัด นิด นิด

ใบไม้ ก็ ปลิว

ลิว ลิว ตาม ลม

เพลงลมพัด

14 ลมพัด

ปานกลาง 6 | 1̣ 2̣ 4̣ | 5̣ 6̣ |

ลม พัด เอย - เอย ลม

1̣ 1̣ 0̣ | 1̣ 6̣ |

พัด ลิว ลิว ใบ

1̣ 2̣ 4̣ | 5̣ 2̣ | 2̣ 4̣ 5̣ | 4̣ 0̣ ||

ไม้ ก็ - ปลิว ลิว ลิว ตาม - ลม

๑๕ ฝนตก

ฝน ตก ชัก ชัก

มือ ข่าย หิ้ว ปลา

มือ ขวา ถือ น้ํ

พอ ถึง ที่ พัก

วาง น้ํ วาง ปลา

เพลงฝนตก

15 ฝนตก

ปานกลาง 1̣ | 4̣ 0̣ 4̣ 0̣ |

ฝน ตก ชัก -

4̣ 0̣ 0̣ 6̣ | 1̣ 4̣ | 5̣ 6̣ | 1̣ 1̣ |

ชัก น้ํ ข่าย หิ้ว ปลา น้ํ ขวา ถือ

4̣ 0̣ 0̣ 6̣ | 1̣ 4̣ |

ชัก พอ ถึง ที่

6̣ 0̣ 5̣ | 1̣ 0̣ 2̣ | 4̣ 0̣ |

พัก วาง น้ํ วาง ปลา

๑๖ คุณ พ่อ ป่ลุก ผัก

คุณ พ่อ ป่ลุก ผัก

แม่ ตัก น้ำ มา

พวก ฉัน ถาง หญ้า

เรา ตั้ง หน้า ช่วย กัน

ปานกลาง 5 3 5 | 16 คุณพ่อปลูกผัก

ผัก แม่ ตัก น้ำ มา พวก ฉัน ถาง

หญ้า เรา ตั้ง หน้า ช่วย กัน

เพลงคุณพ่อปลูกผัก

๑๗ จำใจ ผลไม้

จำใจ ผลไม้

แตงไทย แตงกวา

ขุ่น น้อยหน้า

พุทรา มังคุด

ตะมุตะมิ ลำไย

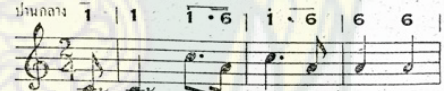
มะเฟือง มะไฟ

มะกรูด มะนาว

มะพร้าว สับโอ

เพื่อแฟง แตงโม ขโยให้ฮัว

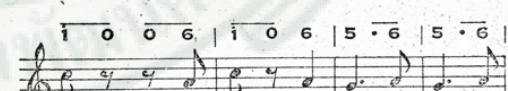
17 จำใจผลไม้

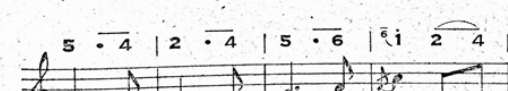
จำใจ ผลไม้ แตงไทย แตง-

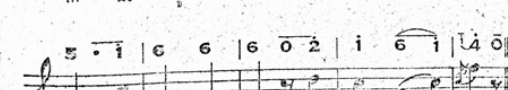
กวา ข - นุ่น น้อย - ทา พุ - ทรา มัง -

คุด ตะ - มุตะ มิ - ไย มะ - เฟือง มะ -

ไฟ มะ - กรูด มะ - นาว มะ - พวาว สับ -

โอ พัก แฟง แตง - โม ข - โย ให้ - ฮัว

เพลงจำใจผลไม้

๑๘ ใคร มี มะม่วง

ใคร มี มะม่วง

มา แลก มะพร้าว

ฉัน มี สตางค์

จะ แลก ขนมน

เขา ละ ไม่ ขน

เลือก ขนมน ดี ดี

18 ใครมีมะม่วง

ปานกลาง 7 7 2 | 3 5 3 5 |

ใคร มี มะ - ม่วง มา แลก มะ -

6 2 7 5 | 6 5 3 7 | 2 7 2 5 |

มา แลก ฉัน มี สตางค์ จะ แลก ข - นม เขา ละ ไม่

2 2 3 7 6 | 5 |

ฉัน เลือก ข - นม ดี ดี

เพลงใครมีมะม่วง

๑๙ อะไร เอย

อะไร เอย

รู้ ก็ บอก

ไม่ รู้ ก็ บอก

ถ้า แม่ เรา ปอก

หวาน นอก ขม ใน

19 อะไรเอย

3 02 4 2 4 |

อะ - ไร เอย -

5 1 2 4 6 1 2 |

เอย รู้ ก็ บอก ไม่ รู้ ก็

4 6 | 1 6 | 4 6 1 | 2 6 1 6 5 | 4 |

บอก ถ้า แม่ เรา ปอก หวาน - นอก ขม - ใน

เพลงอะไรเอย

๒๐ ซ่อนหา

ซ่อน ซ่อน หา หา

ปิด ตา ให้ มิด

เปิด เปิด ปิด ปิด

ต้อง มิด สัญญา

20 ซ่อนหา

ปานกลาง 4 | 4 จี | จี . 4 |

ซ่อน ซ่อน หา หา ปิด

5 4 | 6 0 0 4 | 4 4 0 |

ตา ให้ มิด เปิด เปิด ปิด

4 0 0 2 | 4 0 2 5 | 4 0 |

ปิด ต้อง มิด สัญญา

เพลงซ่อนหา

๒๑ เดินวน

เดิน เถ๋ย เดินวน

สี่ คน สี่ ทิศ

บอกถาม สัก นิด

อยู่ ทิศ อะไร

ทิศเหนือ หรือ ใต้

ทิศไหน บอกมา

21 เดินวน

ปานกลาง 6 | 1 6 | 5 4 |

เดิน เถ๋ย เดินวน สี่

5 4 | 6 0 0 1 | 1 4 6 |

คน สี่ ทิศ บอกถาม สัก

1 0 4 | 6 0 0 4 | 5 6 | 1 1 |

นิด อยู่ ทิศ อะไร ทิศเหนือ หรือ

4 6 | 1 4 5 0 | 1 1 2 | 4 0 |

ใต้ ทิศไหน บอกมา ทิศไหน บอกมา

เพลงเดินวน

๒๒ โยก เขก

โยก เขก เอย

โยก เขก

ใคร จะ เป็น เอก

โยก เขก กัน เอย

เล่น โยก ดี ดี

ต้อง มี จัง หวะ

อย่า ให้ เกะ กะ

นะ โยก เขก เอย

22 โยกเขก

ปานกลาง 2 4 | 5 4 | 2 5 4 5 |

โยก - เขก เอย โยก - เขก ใคร จะ เป็น

4 2 2 4 | 5 :|| 0 2 2 4 | 5 4 5 4 |

เขก โยก - เขก กัน เอย เล่น โยก ดี ดี ต้อง มี จัง -

2 1 2 4 | 4 6 2 2 | 4 :||

หวะ อย่า ให้ เกะ - กะ นะ โยก - เขก เอย

เพลงโยกเขก

๒๓ อย่า ชิง

อย่า ชิง อย่า ชิง

ช้า ช้า ช้า

เล่น โส้ ชิง ช้า

โส้ไป โส้ มา

คุณ ครู สั่ง ว่า

อย่า โส้ ให้ ไว

23 อย่าชิง

ปานกลาง 1 2 | 4 1 2 | 4 :||

อย่า ชิง อย่า ชิง

6 6 | 6 4 | 1 6 | 1 1 |

ช้า ช้า ช้า เล่น โส้ ชิง - ช้า โส้

6 1 6 | 5 5 | 5 4 | 2 1 |

ไป โส้ มา คุณ ครู สั่ง ว่า อย่า

6 2 | 4 :||

โส้ ให้ ไว

เพลงอย่าชิง

๒๔ ระว่าง ระว่าง

រង រាំង

น้ำ น้ำ

ขึ้น ลง ไป มา
อย่า แบ่ง แย่ง กัน
เรือ มา รอ ก่อน
ก็ ขึ้น ก่อน กัน
ไม่ ต้อง หุน หั่น
เล่น กัน ดี ดี

เพลงระว่างระว่าง

๒๕ จะ จັบ กิ จັบ

បង ប័ប ក៏ ប័ប

วิ่ง วิ่ง ไต่ ขั้ว

ចេះ ច្បាប់ ក៏ ច្បាប់

วิ่ง วิ่ง ได้ ชัย

จ๋บ จั่น เถิด เอย

เพลงจะจับก็จับ

๒๖ วันอาทิตย์

วัน อาทิตย์

เป็น มิตร กับ จันทร์
 อังคาร เพื่อน กัน
 กับ วัน พุธ
 พฤหัสบดี พี่วันศุกร์
 วัน เสาร์ สุนัข
 ทุกคน เฮ ฮา

26 วันอาทิตย์

ปานกลาง

เพลงวันอาทิตย์

๒๗ รำวง

รำ เอย รำ วง
 รำ แล้ว ร้อง ดัง
 ใน วง เพื่อน รำ
 รำ เอย รำ ร่อน
 รำ แขน อ่อน อ่อน
 เวลา เพื่อน รำ

27 รำวง

เพลงรำวง

๒๘ แม่ศรีโรงเรียน

แม่ ศรี เอย
แม่ ศรี โรงเรียน
ฉัน ตู พากเพียร
เล่าเรียน เขียน อ่าน
เข้า เห็น เรา ก็ มา
ถึง เวลา กลับ บ้าน
สนุก สนาน
ชั้น บาน ใจ เอย

28 แม่ศรีโรงเรียน

แม่ - ศรี - เอย - แม่ -
ศรี - โรงเรียน - ฉัน - ตู - พาก - เพียร - เล่า -
เรียน - เขียน - อ่าน - เข้า - เห็น - เรา - ก็ - มา -
ถึง - เวลา - กลับ - บ้าน - สนุก - สนาน -
ชั้น - บาน - ใจ - เอย

เพลงแม่ศรีโรงเรียน

๒๙ คุณพ่อไปทำงาน

คุณ พ่อ ไป ทำ งาน
คุณ แม่ อยู่ บ้าน
ฉัน มา โรงเรียน
เขียน เขียน กลับ ไป
ท่าน ก็ ดี ใจ
เรา ได้ อ่าน ได้ เขียน

29 คุณพ่อไปทำงาน

คุณ พ่อ ไป ทำ
งาน คุณ แม่ อยู่ บ้าน ฉัน
มา โรงเรียน เขียน เขียน กลับ ไป ท่าน
ก็ ดี ใจ เรา ได้ อ่าน ได้ เขียน

เพลงคุณพ่อไปทำงาน

๓๐ คุณแม่ คุณพ่อ

คุณ แม่ คุณ พ่อ
พา กัน ไป หา
คุณปู่ คุณ ย่า
คุณ ตา คุณ ยาย
คุณ ลุง คุณ อา
คุณ ป้า คุณ น้า
ท่าน บอก กัน ว่า
ท่าน อยู่ ต บาย

30 คุณแม่คุณพ่อ

บันทึก: 4 | 2 4 | 2 6 |

คุณ แม่ คุณ พ่อ พา
กัน ไป หา คุณ ปู่ คุณ ย่า คุณ ตา คุณ
ยาย คุณ ลุง คุณ อา คุณ ป้า คุณ น้า ท่าน
บอก กัน ว่า ท่าน อยู่ ต บาย

เพลงคุณแม่คุณพ่อ

๓๑ จะอยู่ที่ไหน

จะ อยู่ ที่ ไหน
เรา จาก กัน ไป
เธอ ก็ ไม่ ลืม กัน
ถึง ไกล แดน ไกล
แต่ ว่า คม ใจ
นั้น อยู่ ใกล้ กัน

31 จะอยู่ที่ไหน

ทำ 5 | 5 6 | 1 6 |

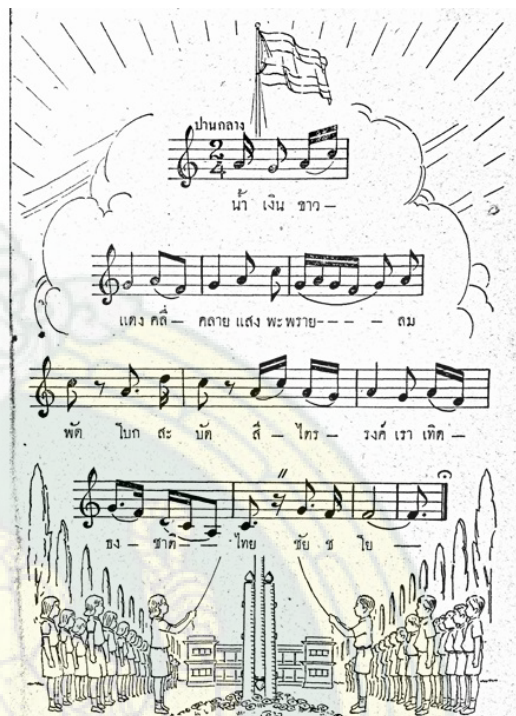

จะ อยู่ ที่ ไหน เรา
จาก กัน ไป เธอ ก็ ไม่ ลืม
กัน ถึง ไกล แดน ไกล แต่
ว่า คม ใจ นั้น อยู่ ใกล้ กัน

เพลงจะอยู่ที่ไหน

2) บทเพลงจากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 2
จำนวน 31 เพลง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2492)

๑ น้ำเงิน ขาว แดง
น้ำเงิน
ขาว แดง
คลี่ คลาย
แสง พะ พราย
ลม พัด
โบก สบัด สี ไตรรงค์
เรา เทิด ถึง ชาติ ไทย
ชัย ชโย

เพลงน้ำเงินขาวแดง

๒ หนึ่ง สอง หนึ่ง
หนึ่ง สอง หนึ่ง
อก พาย ไหล่ พึ่ง
แถว เรียง หนึ่ง
เรียง สอง
เดิน ให้ คล่อง
แถว เรียง สอง
เรียง สี่
วิ่ง ให้ ดี
แถว ละ สี่ และ แปด

เพลงหนึ่งสองหนึ่ง

๓ พวง มาลัย

เจ้า พวง มาลัย
 ควร หรือ จะไป จาก ห้อง
 ลอย ละ ล่อง
 เข้า ใน ห้อง ไหน เอย
 เจ้า พวง มาลัย
 พวก จัน ออกไป จาก ห้อง
 ลอย ละ ล่อง
 จะ มา ร้อง เพลง แอ็บ
 แล้ว ลอย ละ ล่อง
 เข้า ใน ห้อง เรียน เอย

๓ พวง มาลัย

เจ้า - พวง มา ลัย ควร หรือ จะ ไป จาก - -
 ห้อง - ลอย - - ละ ล่อง - เจ้า ใน
 ห้อง - ไหน - เอย ห้อง - ไหน - - เอย
 เจ้า - พวง มา ลัย พวก จัน ออก ไป จาก - - ห้อง
 ลอย - - ละ ล่อง จะ มา ร้อง เพลง
 แล้ว ลอย ละ ล่อง
 เข้า ใน ห้อง เรียน เอย

เพลงพวงมาลัย

๔ เพื่อน เพื่อน อยู่ หน้า

เพื่อน เพื่อน อยู่ หน้า
 พวก จัน มา อยู่ ข้าง หลัง
 ต่าง คน ต่าง นิ่ง
 ตั้ง ใจ ฟัง สัก สอน
 คุณ ครู นะ น้า
 เรา ก็ จด จำ เชื่อ คำ ครู สอน

4 เพื่อน เพื่อน อยู่ หน้า

เพื่อน เพื่อน - - อยู่ หน้า พวก จัน
 มา อยู่ ข้าง หลัง ต่าง คน - - ต่าง
 นั่ง ค้าง ใจ ฟัง ตั้ง
 สอน คุณ ครู นะ - - น้า เรา ก็ จด
 จำ เชื่อ คำ ครู สอน

เพลงเพื่อนเพื่อนอยู่หน้า

๕ เรา รู้ เมื่อ ได้ เรียน

เรา รู้
เมื่อ ได้ เรียน
เพราะเรา เพียร จึง เรียนรู้
รู้ ไว้
จะได้ เฟื่อง พู
ยังไม่ รู้ จึง ต้อง เรียน

เพลงเรา รู้เมื่อ ได้เรียน

5 เรา รู้ เมื่อ ได้ เรียน

เรา รู้ เมื่อ ได้ เรียน เพราะเรา เพียร จึง เรียนรู้

เพียร จึง เรียนรู้ ไว้ จะได้ เฟื่อง พู

ยังไม่ รู้ จึง ต้อง เรียน

๖ เรียน

เรียน เกอะ นะ เรียน ไป
ตั้ง ออกจากใจ ไม่ ย่อ ท้อ ถอย
เหน็ด เหนื่อย
ทน เอา หน้อย
จง ชัย นั้น ลอย อยู่ ข้าง หน้า
ไว้ ชื่อ ให้ ลือ ษา
เรา นี้ เกิด มา เป็น นัก เรียน ไทย

เพลงเรียน

6 เรียน

เรียน เกอะ นะ เรียน ไป

ตั้ง ออกจากใจ ไม่ ย่อ ท้อ ถอย เหน็ด เหนื่อย

ทน เอา หน้อย จง ชัย นั้น ลอย อยู่ ข้าง หน้า

ไว้ ชื่อ ให้ ลือ ษา เรา นี้ เกิด มา เป็น นัก เรียน ไทย

๗ รัก โรงเรียน

รัก โรงเรียน
รัก ชื่อเสียง โรงเรียน
รัก การ เล่าเรียน
รัก เพื่อน นักเรียน
นักเรียน ที่ ดี
ก็ เป็น ศรี โรงเรียน

เพลงรักโรงเรียน

๘ บุญ พามา

บุญ พามา
เจอกับฉันพบกัน
เป็น มิ่งขวัญ
เจอกับฉันได้ ร่วม โรงเรียน
คุณ ครู ผู้ ปกป้อง
คอย ประคอง ป้อน ปก
เรา เหมือน ลูก นก
หัด โผ ผก พาก เพียร

เพลงบุญพามา

๙ กา จำ

กา จำ กา
 คาบ ลูกฉันมา
 เอา ไว้ ที่ ไหน
 ลูก ของ เขา
 เรา ต้อง เมต ตา
 ไม่ ว่า ลูก กา ลูก ไก่
 อย่า ถือ ตัว ว่า เป็น นก
 ไม่ เห็น หัว อก ของ ใคร

เพลงกาจำ

9 กา จำ

ปานกลาง
 กา จำ กา คาบ ลูก - ฉัน
 มา เอา ไว้ ที่ ไหน ลูก ของ เขา เรา ต้อง เมต ตา ไม่
 ว่า ลูก กา ลูก ไก่ อย่า ถือ -
 ตัว ว่า เป็น นก ไม่ เห็น หัว
 อก ของ - ใคร

๑๐ ช่วย กัน ช่วย กัน

ช่วย กัน ช่วย กัน
 ลูก แมว ของ ฉัน
 ตก ลง มา
 พี่ พี่ ไป หา หมอ
 น้อง น้อง ก็ ไป หา ยา
 เพื่อน เพื่อน
 ไป เอา ข้าว ปลา
 ช่วย กัน รักษา ให้ สบาย

เพลงช่วยกันช่วยกัน

10 ช่วยกัน ช่วยกัน

เร็ว
 ช่วย กัน ช่วย กัน ลูก แมว ของ
 ฉัน ตก ลง มา พี่
 พี่ ไป หา หมอ น้อง น้อง ก็ ไป หา
 ยา เพื่อน เพื่อน ไป เอา ข้าว
 ปลา ช่วย กัน รักษา
 ช่วย กัน รักษา ให้ สบาย

๑๑ เชิญ มา เล่น กีฬา

เชิญ เอ๋ย เชิญ มา
มา เล่น กีฬา กัน เกิด เอ
เธอ กับ ฉัน
เล่น กัน บ่อย บ่อย
หนัก นิด นิด หน้อย
ไม่ เป็น ไร
ครู สอน ให้ อด ทน
ทุก ทุก คน ต้อง อด ภัย

เพลงเชิญมาเล่นกีฬา

๑๑ เชิญ มา เล่น กีฬา

ปานกลาง

เชิญ เชย เชย มา มา เล่น กีฬา
พา กัน เกิด - - - เชย เชย เชย เชย กับ

ฉัน เล่น กัน บ่อย บ่อย หนัก นิด นิด
หน้อย ไม่ เป็น ไร ครู
สอน ให้ อด ทน ทุก ๆ
คน ต้อง อด ภัย

๑๒ ช่าง ชิง ชัย

ช่าง ชิง เอ๋ย เอ๋ย ช่าง ชิง ชัย
คน ไหน ว่อง ไว
มา เล่น ช่าง ชัย ช่าง ชิง
เล่น กัน ดี ดี
สามัคคี กัน ไว้
ทั้ง ออก ทั้ง ใจ ทั้ง ผู้ ชาย ผู้ หญิง
ชิง ชัย กัน ไม่ ท้อ แท้
ถึง ใคร จะ แพ้ ก็ ไม่ อาย
พวกเรา ทั้ง หลาย
สนุก สบาย จริง จริง

เพลงช่างชิงชัย

๑๒ ช่าง ชิง ชัย

ปานกลาง 8

ช่าง - ชิง - เชย เชย ช่าง - ชิง - ชัย คน
ไหน ว่อง - ไว มา เล่น ช่าง ชัย - ช่าง - ชิง

ชิง - ช่าง - ชิง เล่น กัน ดี ดี สามัคคี
ทั้ง ออก ทั้ง ใจ ทั้ง ผู้ ชาย ผู้ หญิง
ชิง ชัย กัน ไม่ ท้อ แท้ ถึง ใคร จะ แพ้ ก็ ไม่
อาย พวก เรา ทั้ง หลาย สนุก สบาย - - - จริง - - - จริง

๑๓ โจ๊ะ ทิง ทิง

โจ๊ะ ทิง ทิง
 ติง ทัง ติง ทัง
 โจ๊ะโจ๊ะ ทิง ทิง
 ติง ทัง ติง ทัง
 ทำ ทำ ตี กระบี่
 ทำ ที ตี กระบอง
 จด จด จ้อง จ้อง
 ตา ต้อง ดู หู ต้อง ฟัง

เพลงโจ๊ะทิงทิง

13 โจ๊ะ ทิง ทิง

ปานกลาง

โจ๊ะ ทิง ทิง ทิง ทิง ทิง โจ๊ะ โจ๊ะ ทิง

1 2

ติง ทิง ทิง ทิง โจ๊ะ ทิง ทิง ทำ

ทำ ทำ ตี กระบี่

ทำ ที ตี กระบอง

จด จด จ้อง จ้อง

ตา ต้อง ดู หู ต้อง ฟัง

๑๔ กระโดด เล่น เล่น

กระโดด เอย
 กระโดด เล่น เล่น
 กระโดด ข้าม เส้น
 เต้น ไป เต้น มา
 ใคร เห็น ย ก็ พัก
 ใคร รัก จะ เล่น
 กระโดด ข้าม เส้น ออกมา เต้น ก็ มา
 นาน นึก
 ต้อง พัก เสีย น้อย
 เล่น กัน เรียบร้อย ค่อย ค่อย เสา

เพลงกระโดดเล่นเล่น

14 กระโดด เล่น เล่น

ปานกลาง

กระ โดด - เอย - เอย กระ โดด เล่น

เล่น กระ โดด ข้าม - เส้น เต้น

ไป เต้น - มา ใคร เห็น ย - พัก ใคร รัก จะ

เล่น กระ โดด ข้าม - เส้น ออก มา

1 2

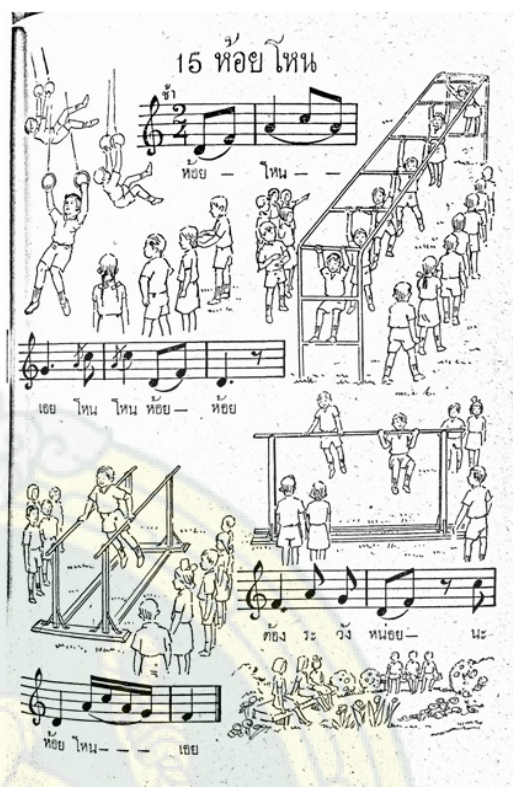
เล่น - - ก็ มา กระ มา นาน นึก ต้อง พัก เสีย

พวย เล่น กัน เรียบ ร้อย ค่อย ค่อย เสา

๑๕ ห้อย โหน

ห้อย โหน เอย
โหน โหน ห้อย ห้อย
ต๋อง ระวัง หน้อย
นะ
ห้อย โหน เอย

เพลงห้อยโหน

๑๖ พวกลั่นว่ายนํ้า

พวกลั่น
ว่ายนํ้า
หัด ผุด หัด ดำ
โผ ไป มา
เล่า เรียน
และ
ร้อง เพลง
ว่ายนํ้า ก็ เก่ง
เหมือน ปลา

เพลงพวกลั่นว่ายนํ้า

๑๗ ทุ่ม โมง

ทุ่ม โมง ตะลุ่ม ทุ่ม โมง
 ใคร วัง ไม่ ค่อง ก็ ต้อง อยู่ โย
 ทุ่ม โมง ตะลุ่ม ทุ่ม โมง
 ใคร นัง ตัว งอ แล้ว ก็ หลังกอ
 ทุ่ม โมง ตะลุ่ม ทุ่ม โมง
 ถ้า เลื่อ ไม่ มี ก็ แล เห็น ชี โท
 ทุ่ม โมง ตะลุ่ม ทุ่ม โมง

เพลงทุ่มโมง

17 ทุ่ม โมง

ปานกลาง

ทุ่ม โมง ตะ ลุ่ม - ทุ่ม - โมง ทุ่ม

2 ก่อ 1-2-3 2 สง าบ

โมง โมง โมง โมง ตะ ลุ่ม - ทุ่ม โมง

1

ใคร วัง - ไม่ - ค่อง ก็ ต้อง อยู่ โย

2

ใคร นัง ตัว งอ แล้ว ก็ หลังกอ

3

ถ้า เลื่อ - ไม่ -

มี ที่ แล เห็น ชี - โท

๑๘ แสง จันทร์

แสง เอย
 จันทร์ เจ้า เอย
 เจ้า นี เคย
 ล่อง แสง มา
 เคลื่อน คล้อย ล่อง ลอย ที่
 งาม หนักหนา น่ารัก เอย

เพลงแสงจันทร์

18 แสง จันทร์

ปานกลาง

แสง เอย จันทร์ เจ้า เอย

เจ้า นี เคย ล่อง แสง -

มา - เคลื่อน คล้อย -

ล่อง ลอย พัก

งาม หนักหนา

น่ารัก เอย

๑๙ จันทร เอ้ย จันทร

จันทร เอ้ย จันทร
 ฉัน รัก เพื่อน กัน
 เหมือน รัก จันทร ที่ ฟ้า
 จันทร ผ่อง ส่อง แสง มา
 เหมือน เพื่อน ข้า
 หน้า เหมือน จันทร
 บาง วัน จันทร เจ้า จาก
 เหมือน เพื่อน พรากไป จาก ฉัน
 เข้า เห็น เย็น พลัด กัน
 ทุก ทุก วัน ฉัน เสีย ดาย

เพลงจันทรเอ้ยจันทร

19 จันทร เอ้ย จันทร

จันทร เอ้ย - จันทร ฉัน รัก เพื่อน -
 ฉัน เหมือน รัก จันทร ที่ ฟ้า จันทร ผ่อง ส่อง แสง -
 มา เหมือน เพื่อน ข้า หน้า เหมือน - จันทร บาง วัน - จันทร เจ้า
 จาก เหมือน - เพื่อน - พรากไป จาก ฉัน เข้า - เห็น เย็น พลัด
 กัน ทุก ทุก วัน ฉัน เสีย - ดาย

๒๐ ขนมหแม่เอ้ย

ขนมห แม่ เอ้ย
 ขนมห แม่ เอ้ย
 ทอง หยิบ ผอยทอง รอดช่อง สำค
 ข้าว ตอก ข้าว ตู ถ้วยฟู สี ฟ้า
 ขนมห ต้ม ขาว ขนมห ต้ม แด
 ขนมห หม้อ แกง ส้ม ขยา
 เชิญ ชี คะ เชิญ ชี ขา
 ทำ มา ใหม่ เอ้ย

เพลงขนมหแม่เอ้ย

20 ขนมห แม่ เอ้ย

ปานกลา
 ข นมห แม่ - เอ้ย ข นมห แม่ - เอ้ย ทอง
 หยิบ ผอย - ทอง รอด ช่อง สำ - ค ขาว
 ข้าว ตอก ข้าว ตู ถ้วย ฟู สี ฟ้า ข
 ขนมห - ต้ม ขาว ขนมห - ต้ม แด
 ขนมห หม้อ - แกง ส้ม ขยา
 เชิญ ชี คะ เชิญ ชี ขา
 ทำ มา ใหม่ เอ้ย

๒๑ ค่อย ค่อย

ค่อย ค่อย ค่อย
 พวกเรา เบา หน้อย
 ค่อย ค่อย เล่น กัน
 ทางโน้น เขา เรียน
 ทางนี้ เรา ร้อง
 อย่าให้ เสียง กึก ก้อง
 ต้อง เกรง ใจ กัน
 ดู ทำ ดู ที่
 เชื้อ พื้ คำที่ เถอะ คนดี ของฉัน

เพลงค่อยค่อย

๒๒ นี่ ของ ของ เธอ

นี่ ของ ของ เธอ
 นั้น ของ ของ ฉัน
 มัน สับ เปลี่ยน กัน
 ฉัน คืน ให้ เธอ
 นี่ ของ ของ เธอ
 ที่ ทำ ตก ไว้
 ฉัน นี่ เก็บ ได้
 นำ มา ให้ เธอ

เพลงนี้ของของเธอ

21 ค่อย ค่อย

ปานกลาง

ค่อย ค่อย ค่อย พวกเรา เบา หน้อย ค่อย
 ค่อย เล่น กัน ทางโน้น เขา เรียน ทางนี้ เรา
 ร้อง อย่าให้ เสียง กึก ก้อง ต้อง เกรง ใจ
 กัน ดู ทำ ดู ที่
 เชื้อ พื้ คำที่ เถอะ คนดี ของฉัน

22 นี่ ของ ของ เธอ

ปานกลาง

นี่ ของ ของ เธอ นั้น ของ ของ
 ฉัน มัน สับ เปลี่ยน กัน ฉัน คืน ให้
 เธอ นี่ ของ ของ
 เธอ ที่ ทำ ตก ไว้ ฉัน นี่ เก็บ ได้
 นำ มา ให้ เธอ

๒๓ ของ ดี

ของ ดี

ที่ เขา ตก แต่ง
อย่า ไป เล่น แก้ง
ให้ เพื่อน ประ
ตาม บ้าน ตาม โรงเรียน
อย่า ไป ชิค เขียน
ให้ เลอะ เทอะ

เพลงของดี

๒๔ ตึกตา ของ ฉัน

ตึกตา ของ ฉัน

สวย ดี

ใคร อย่าเอาสีไป ทาให้ เลอะ

ช่วย จัด ผ้า เสื่อ

ให้ได้ ส้ม ส่วน

, พอเหมาะ พอควร ไม่ เชน เคอะ

ตึกตา เอ๊ย ตึกตา

เจ้า จง จำไว้

จะทำอะไร อย่าให้ เพื่อน ประ

เพลงตึกตาของฉัน

23 ของ ดี

ปานกลาง

ของ ดี ที่ เขา ตก

แก้ง อย่า ไป เล่น

แก้ง ให้ เพื่อน ประ

ตาม บ้าน ตาม โรงเรียน

อย่า ไป ชิค เขียน

ให้ เลอะ เทอะ

24 ตึกตา ของ ฉัน

ปานกลาง

ที่ ก กา ของ ฉัน สวย ที่ ใคร อย่า เอา

สี ไป ทา ให้ เลอะ — ช่วย

จัด ผ้า เสื่อ ให้ ได้ ส้ม — ส่วน พอ เหมาะ พอ

ควร ไม่ เชน เคอะ — ที่ ก กา เอ๊ย ที่ ก กา

เจ้า จง จำ ไว้ จะ ทำ อะไร

อย่า ให้ เพื่อน ประ

๒๕ งามจริง

งามจริง นะ
แล มา

งาม ตาจริง ภูเขาเอ๋ย
มีธาร มีถ้ำ น้ำตก
มีปลา มีนก มีไม้
โน่น แ่น
นก เขา ชัน
เธอ กับ ฉัน ชอบใจ

25 งามจริง

ปานกลาง

งามจริง นะ แล มา งาม

ตาจริง มี ธาร น้ำตก มี ปลา มี นก มี

ไม้ - โน่น แ่น นก เขา

ฉัน ชอบ กับ -

ฉัน ชอบ - - ใจ

เพลงงามจริง

๒๖ นกเขา

โอ้ เจ้า นกเขา เอ๋ย
เจ้า เคย ชัน คุณ
ฉัน นี่ ตั้งใจ
อยาก เลี้ยง เจ้าไว้
ให้ กรู ชุก กรู
จับ อยู่ กิ่ง ไม้
ไม่ เข้า มา ใกล้
ฉัน ก็ ได้ แต่ คุณ

26 นกเขา

ปานกลาง

โอ้ เจ้า นก เขา - - - - - เอ๋ย เจ้า

เคย ชัน - - - - - คุณ

กรู - - - - - ชุก กรู กรู - - - - - ชุก กรู กรู

กรู กรู กรู - - - - - ชุก กรู

ชุก กรู ชุก กรู ชุก กรู ชุก

ชุก ชุก กรู - - - - - ชุก กรู

ฉัน นี่ ตั้งใจ - - - - - ใจ

อยาก เลี้ยงเจ้า

ไว้ ให้ กรู ชุก กรู

จับ อยู่ กิ่ง ไม้ - - - - - ไม่ เข้า มา

ใกล้ ฉัน ก็ ได้ แต่ คุณ

ชุก กรู ชุก กรู

เพลงนกเขา

๒๗ ลูก นก สาลิกา

ลูก นก สาลิกา
บิน มา เทียว หา กิน
บิน เอย บิน ร่อน
ปีก ยัง อ่อน พึ่ง สอน บิน
บิน เอย บิน วน
มา จับ ที่ ตัน กะถิน
ลูก สาลิกา พลัด ถิ่น
เย็น แล้ว ก็ บิน กลับ รัง

เพลงลูกนกสาลิกา

๒๘ นก ยาง

นก เอย นก ยาง
ย่าง ย่อง ริม ฝั่ง
หา เลี้ยง ลูก น้อย
ที่ นอน คอย อยู่ ใน รัง
ใจ เจ้า พัน ผูก
คิด ถึง ลูก อยู่ ข้าง หลัง
ปาน นี้ ลูก แก้ว
จะ หิว แล้ว หรือ ยัง

เพลงนกยาง

๒๙ นก แก้ว

นก เอย นก แก้ว
เสียงแจ้วแจ้วเพราะจับใจ
ฟัง ฟัง ก็ วัง เว
คล้าย เสียง เพลง < กล่อม > ใจ
นก เอย นก แก้ว
เสียงแจ้วแจ้วแล้วจากไป
เลิก เล่น เธอ กับ ฉัน
เหมือน นก จาก กัน < ไป > ไกล
เลิก แล้ว เธอ กับ ฉัน
ก็ คิด ถึง กัน เมื่อ ไกล

เพลงนกแก้ว

29 นก แก้ว

นก เอย - - นก แก้ว-เสียงแจ้วแจ้วเพราะจับ-
ใจ ฟัง ฟัง- ก็ วัง เวคล้ายเสียงเพลง-กล่อม-ใจ นก
เอย - - นก แก้ว-เสียงแจ้วแจ้วแล้วจาก-ไป เลิก
เล่น เธอ กับ ฉันเหมือนนกจาก กัน-ไป-ไกล เลิก
แล้ว เธอ กับ ฉัน ก็ คิด ถึง กัน เมื่อ ไกล

๓๐ พวกเรา มาเล่า ร้อง

พวก เรา
มา เล่า ร้อง
เลิก แล้ว
จะ ต้อง ลา ไป
น้ำ น้อย
ลอย ไกล
สัก เมื่อไร
จะ ไหล มา

เพลงพวกเรามาเล่าร้อง

30 พวก เรา มาเล่า ร้อง

พวก เรา - มา - เล่า - ร้อง
ร้อง - เลิก แล้ว จะ ต้อง - ลา - ไป
น้ำ น้อย - ลอย - ไกล
สัก - เมื่อไร - จะ ไหล - มา

๓๑ โอ ละ เท่

โอ ละ เท่ โอ ละ ช้า
พวก เรา
ขอ ลา แล้ว เอย
อวย พร
เมื่อ จะ จาก
เรา ขอ ฝาก ไมตรี
โรค ภัย อย่า มี
สวัสดิ์ ดี เกิด เอย

31 โอ ละ เท่

โอ ละ เท่ โอ ละ ช้า
พวกเรา ขอ ลา แล้ว เอย
อวย พร
เมื่อ จะ จาก
เรา ขอ ฝาก ไมตรี
โรค ภัย อย่า มี
สวัสดิ์ ดี เกิด เอย

เพลงโอละเท่

3) บทเพลงจากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 3
จำนวน 25 เพลง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2493)

๑ วัน..เดือน..ปี ใหม่

วันใหม่ เดือนใหม่ ปีใหม่
เรา ขอ อวย ชัย ให้ สวัสดิ์
รื่น เรือง ลำราญ
ดั่ง ดอก บัว บาน ใน ท้อง นที
รื่น เรือง ลำราญ
ดวงใจ เบิกบาน แห่ง แผ่น ปรกติ
จง คลาย ความ ทุกข์ ความ สุข จง
ถ้วนทั่ว ธาณี แฉ่น แค้น แดน ไผ่

1 วัน..เดือน..ปี ใหม่

วันใหม่ เดือนใหม่ ปีใหม่ เรา ขอ อวย
ชัย ให้ สวัสดิ์ - ที่ รื่น เรือง ลำ ราญ ดั่ง ดอก บัว
บาน ใน ท้อง น ที่ รื่น เรือง ลำ
ราญ ดวง ใจ เบิก - บาน แห่ง แผ่น ปรกติ จง คลาย ความ
ทุกข์ ความ สุข จง มี ถ้วน ทั่ว ธา นี แฉ่น แค้น แดน ไผ่

เพลงวันเดือนปีใหม่

๒ เติบ เติบ

เติบโต เติบโต
 อย่าได้ ชักช้า
 รีบไป รีบมา
 เสีย คาย เวลา ล่วงไป
 ทำ เติบ ทำ ไป
 อย่าได้ ชักช้า
 ตั้ง หน้า ตั้ง ตา
 เสีย คาย เวลา ล่วงไป

ต่อ

เรียน เติบ เรียน ไป
 อย่าได้ ชักช้า
 ตั้ง ชัย อยู่ ช่าง หน้า
 เสีย คาย เวลา ล่วงไป
 คืบ วัน มั่น ก็ ดับ
 อายุ ก็ ลับ ไป กับ คืบ วัน
 ทำ ไต ให้ เหมาะ มั่น
 เสีย คาย คืบ วัน ล่วงไป

2 เติบ เติบ

๓ หก นาฬิกา

หก นาฬิกา

ก๊อก แก๊ก ก๊อก แก๊ก ก๊ริง ก๊ริง
 ก๊อก แก๊ก ก๊อก แก๊ก ก๊ริง ก๊ริง
 คัง ก้อง

กาเหว่า ร้อง

กาเหว่า กาเหว่า กาเหว่า กาเหว่า

ฟ้ง เสียง แว่ว แว่ว

ต่อ

จวน แจ้ง แสง ตะวัน

ไก่ ก็ ชื่น

เอ๊ก อี้ เอ๊ก เอ๊ก

โอ๊ก โอ๊ โอ๊ก โอ๊ก

แจ้ว แจ้ว

ปลุก เพื่อน เตือน ให้ ตื่น

นั่น ลุก ขึ้น มา แล้ว

3 หก นาฬิกา

ปานกลาง

หก นา หิ กา ก๊อก แก๊ก ก๊อก
 แก๊ก ก๊ริง ก๊ริง ก๊อก แก๊ก ก๊อก
 แก๊ก ก๊ริง ก๊ริง คัง คัง
 ก้อง — กา เหว่า ร้อง กา เหว่า กา
 เหว่า กา เหว่า กา เหว่า ฟ้ง เสียง แว่ว —

ต่อ

แจ้ว — จวน — แจ้ง แสง ตะ
 วัน — ไก่ ก็ ชื่น เอ๊ก อี้ เอ๊ก
 เอ๊ก — โอ๊ก โอ๊ โอ๊ก โอ๊ก — แจ้ว —
 แจ้ว — ปลุก
 เพื่อน — เตือน — ให้
 ตื่น — นั่น ลุก ขึ้น มา แล้ว —

เพลงหกนาฬิกา

๕ แม่ ศรี แจ่ม จำรัส

แม่ ศรี เอย
 แม่ ศรี แจ่ม จำรัส
 กลาง คื่น นอน กาง มุ้ง
 เพราะ กลัว ยุง มั่น กัด
 คื่น นอน แต่ เข้า
 เจ้า ก็ กวาด ก็ ปัด
 หวี ผม ล้าง หน้า หา แป้ง มา ผัด
 แม่ ศรี แจ่ม จำรัส ผัด หน้า นวล เอย

ต่อ

แม่ ศรี เอย
 แม่ ศรี ก็ สวย สด
 แต่ง ตัว งาม ตา ใบ หน้า หอม จด
 ทำ พาง เรียบ ร้อย รูป ร้าง ข้อย ชด
 ไป โม เรียน ตม เวลา
 กลับ มา ตาม กำหนด
 แม่ ศรี สวย สด หอม จด จม เอย
 ดอก เอย เจ้า ดอก ทาน ตะวัน
 แม่ ศรี คน ขยัน หมั่น เล่า เรียน เอย

4 แม่ ศรี แจ่ม จำรัส

ท่อน 1

แม่ ศรี — เอย แม่ ศรี — แจ่ม จำรัส กลาง
 คื่น นอน กาง มุ้ง เพราะ กลัว ยุง — มั่น กัด คื่น
 นอน แต่ เข้า เจ้า ก็ กวาด ก็ ปัด
 หวี ผม ล้าง หน้า หา แป้ง มา ผัด
 แม่ ศรี — แจ่ม จำรัส ผัด
 หน้า — นวล เอย

ต่อ

ท่อน 2

แม่ ศรี — เอย แม่ ศรี — ก็ สวย สด แต่ง
 ตัว งาม ตา ใบ หน้า หอม จด ทำ พาง เรียบ ร้อย รูป ร้าง ข้อย ชด
 ไป โม เรียน ตม เวลา กลับ มา ตาม กำหนด
 แม่ ศรี สวย สด หอม จด จม เอย
 ดอก เอย เจ้า ดอก ทาน ตะวัน
 แม่ ศรี คน ขยัน หมั่น เล่า เรียน เอย

๕ วัน หยุด

วันหยุด วันหยุด คิด ถึง
คิด ถึง เพื่อน เรียน ด้วย กัน
หัวใจ ฝ่ ฝ่น ถึง วัน พบ หน้
เพื่อน ชาย เพื่อน หญิง
เคย วิ่ง เฮฮา
นั่น นั้ เวลา
ฉัน อยาก มา หา เพื่อน เรียน
ฉัน อยาก ไป หา เพื่อน เรียน

เพลงวันหยุด

5 วัน หยุด

ปานกลาง

วัน หยุด วัน หยุด คิด ถึง คิด

ถึง เพื่อน เรียน ด้วย กัน หัว ใจ - ฝ่ - ฝ่น ถึง

วัน พบ หน้ เพื่อน ชาย เพื่อน หญิง เคย

วิ่ง เฮฮา นั้ นั้ เวลา - ฉัน อยาก มา

หา - เพื่อน เรียน ฉัน อยาก ไป หา - เพื่อน - เรียน

๖ เปิด การ เรียน

เปิด การ เรียน วัน นั้
ยินดี นักหนา
เพื่อน เพื่อน พร้อม หนา
ต่าง ก็ มา พบ กัน
เหมือน ดอกไม้ ได้ ฝ่น
ทุก ทุก คน ฝ่ ฝ่น
จาก ไป เสีย หลาย วัน
เธอ กับ ฉัน
สวัสดี

เพลงเปิดการเรียน

6 เปิด การ เรียน

เร็ว

เปิด การ เรียน - - วัน นั้ ยิน

ก็ - - นัก หนา เพื่อน เพื่อน พร้อม

หน้ - ต่าง ก็ มา พบ -

กัน เหมือน ดอก ไม้ ได้ ฝ่น

ฝ่น ทุก ทุก คน ฝ่ - ฝ่น จาก

ไป เสีย หลาย - วัน เธอ กับ ฉัน ส ว ส ดี

๗ คุณครู

คุณครู ท่าน ผู้ อารี

เมตตา ปราณี

มี อยู่ ใน คุณครู

หวัง ความ ก้าว หน้า

เพื่อ จะ พา ศิษย์ ไป

สู่ ความ วิไล

เพราะ น้ำใจ คุณครู

ศิษย์ นี้ จะ จำ ศิษย์ นี้ จะ ทำ

ต่อ

มิ ได้ ลืม คำ

มิ ได้ ลืม ครู

พุ่มพวง มาลัย ดอกไม้ ธูป เทียน

ยก ขึ้น เหนือ เคียง

ศิษย์ นบ บุญ คุณครู

ขอ ให้ คุณครู

อยู่ สวัสดิ์ ดี

โรค ภัย อย่าง มี เบียดเบียน คุณครู

7 คุณครู

ต่อ

เพลงคุณครู

๘ เธอ จำ

เธอ เธอ จำ
 ฉัน มา เพื่อ หา เธอ
 เพื่อน เล่น ของ เรา หยุด พัก
 เขา อยาก รู้จัก ทักทาย กับ เธอ
 เธอ เธอ จำ
 เชิญ มา ไหว
 คน สวย ที่ ไหน
 ก็ ไม่ งาม เหมือน เธอ
 คน ดี ที่ ไหน
 ก็ ไม่ ดี เหมือน เธอ

เพลงเธอจำ

8 เธอ จำ

ปานกลาง
 เธอ - เธอ - จำ ฉัน มา - เพื่อ หา - เธอ เพื่อน
 เล่น ของ เรา หยุด พัก เขา อยาก รู้
 จัก ทัก ทาย กับ เธอ
 เธอ - เธอ - จำ เชิญ
 มา ไหว - ไหว คน สวย ที่ - ไหน ก็ ไม่ งาม เหมือน -
 เธอ คน ดี ที่ - ไหน ก็ ไม่ ดี เหมือน - เธอ

๙ ชื่นใจ

ชื่นใจ จริง เอ๋ย ชื่นใจ จริง เอ๋ย
 ชื่นใจ ชื่นใจ
 เพื่อนเก่า เพื่อนใหม่
 ได้ มา พบ กัน
 นับ คั่น นับ วัน ที่ ฉัน คอย ทา
 มี อู ระ อะไร
 เชิญ ไป เชิญ มา
 ชื่นใจ ได้ เห็น หน้า
 เธอ มา ชื่นใจ
 เพื่อนเก่า เพื่อนใหม่ รัก กันไว้ เกิด แอ

เพลงชื่นใจ

9 ชื่นใจ

ปานกลาง
 ชื่น ใจ - จริง - เอ๋ย ชื่น ใจ - จริง - เอ๋ย ชื่น
 ใจ ชื่น ใจ เพื่อน -เก่า เพื่อน - ใหม่ ได้ มา พบ
 กัน นับ คั่น นับ วัน นับ คั่น นับ วัน ที่ ฉัน คอย
 ทา มี อู ระ อะไร เชิญ ไป - เชิญ
 มา ชื่น ใจ เอ๋ย ได้ เห็น หน้า เอ๋ย เธอ เอ๋ย มา - ชื่น ใจ
 1 2
 เพื่อนเก่า - เพื่อนใหม่ รัก กัน ไว้ เกิด - แอ ใจ เกิด แอ

๑๐ เชิญ เข้า มา ชิด ชิด

เชิญ เข้า มา ชิด ชิด
 ช่ม หนู นิด ช่ม หนู ห่อเย
 พวกร หนู น้อย น้อย
 จะ ร้อง จะ รำ
 ดาว เดือน เลื่อน ลอย ล่อง
 แสง ล่อง ค้าง ทอง คำ
 ร้อง เล่น เต้น ระบาย
 เชิญ มา รำ ร่วม กัน เอย

เพลงเชิญเข้ามาชิดชิด

10 เชิญ เข้า มา ชิด ชิด

ปานกลาง

เชิญ เข้า มา ชิด ชิด ช่ม หนู นิด ช่ม หนู
 หนู พวกร หนู น้อย น้อย จะ ร้อง จะ รำ ดาว
 เดือน - เดือน ลอย ล่อง แสง ล่อง ค้าง ทอง คำ ร้อง
 เล่น - เล่น เต้น ระบาย มา รำ - ร่วม กัน เอย
 รำ - ร่วม กัน เอย

๑๑ แชน อ่อน

แชน อ่อน เวลา ฟ้อน รำ
 ใคร สอน ให้ ทำ หรือ จำได้ เอย
 เสียง ร้อง ของ เธอ แจ่มใส
 เธอ กิน อะไร หรือ มั่นใส เอย
 หวาน หวาน เสียง หวาน หวาน
 เธอ ใส น้ำตาล หรือ มั่นหวาน เอย
 คิ้ว โกง ค้าง วง พระจันทร์
 เธอ ให้ ใคร กัน หรือ มั่นโกง เอย

เพลงแชนอ่อน

11 แชน อ่อน

ปานกลาง

นอย
 นอย
 แชน อ่อน เอย ฟ้อน - รำ ใคร สอน ให้ ทำ หรือ จำ - ได้ - เอย
 เสียง ร้อง ของเธอ - แจ่ม ใส เธอ กิน อะไร หรือ มั่น - ใส - เอย
 หวาน หวาน เสียง หวาน หวาน เธอ ใส น้ำตาล หรือ มั่น - หวาน - เอย
 คิ้ว โกง ค้าง วง พระจันทร์ เธอ ให้ ใคร กัน หรือ มั่น - โกง - เอย

๑๒ ระบำโรงเรียน

ระบำ ที่ ไทเน เล่า เอย
 ช่าง ชื่นใจ เอย ระบำ โรงเรียน
 เอย ระเหย ลอย มา
 ทวก จัน ลอย มา ด้วย ความ เที่ยง
 เพื่อน หลับ เพื่อน ช่าง ไม่ กลัว ลำบาก
 เพื่อน เพื่อน จัน มาก
 จัน ก็ อยาก มา เรียน
 นัก เอย นัก เรียน
 ทวก เรา ทวก เที่ยง อ่าน เที่ยงกัน เอย

เพลงระบำโรงเรียน

12 ระบำโรงเรียน

ปานกลาง

ระ บำ ที่ ไทเน - เล่า เอย ช่าง ชื่น ใจ
 เอย - ระ บำ โรง เรียน เอย ระ เหย - ลอย
 มา พวก จัน ลอย มา - ด้วย ความ เที่ยง เพื่อน หลับ เพื่อน
 ช่าง ไม่ กลัว ลำ บาก เพื่อนเพื่อน จัน - มาก จัน ก็ อยาก มา
 เรียน นัก - เอย เอย - เอย นัก - เรียน พวก เรา พวก -
 เอย ช่าง เอย - กัน - เอย เอย ช่าง เอย - กัน - เอย

๑๓ ร่วม กัน

ร่วม กัน ร่วม กัน
 มา ผูก สัมพันธ มิตร
 ร่วม จิตต์ เป็น มิตร พลี
 เรา ปราบนี้ หมด ดี ต่อ กัน
 ร่วม ใจ ร่วม ใจ ฝึ ฝึ
 มา ผูก สัมพันธ มิตร
 ร่วม จิตต์ เป็น มิตร พลี

เพลงร่วมกัน

13 ร่วม กัน

ปานกลาง

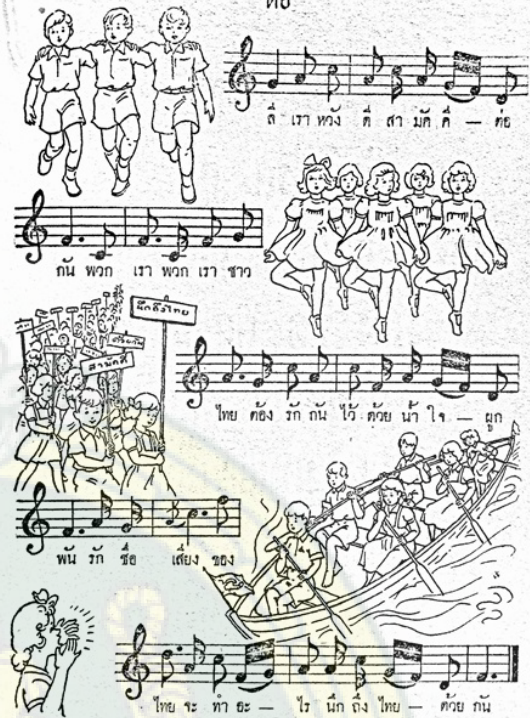
ร่ว ม กัน ร่ว ม กัน มา ผูก สัม -
 พันธ มิ ตร ร่วม จิตต์ เป็น มิตร พลี
 ตี เรา ปราบ นี้ หมด ดี - ต่อ กัน
 ร่วม ใจ ร่วม ใจ ฝึ ฝึ สัน มา ผูก สัม -
 พันธ มิ ตร ร่วม จิตต์ เป็น มิตร พลี

ต่อ

เราหวัง ดี
 สามัคคี ต่อ กัน
 พวกเรา
 พวกเรา ชาวไทย
 ต้อง รัก กัน ไว้
 ด้วย น้ำใจ ผูก พัน
 รัก ชื่อ เสียง ของ ไทย
 จะ ทำ อะไร
 นึก ถึง ไทย ด้วย กัน

เพลงร่วมกัน (ต่อ)

ต่อ

๑๔ ขอโทษ

ขอโทษ
 ได้โปรด กรุณา
 นึก ว่า เมตตา ลูก กา ลูก ไก่
 ปลั่ง นิด นิด น้อย
 ค่อย ค่อย พุด จา
 อย่า หยิบ เหา มา เป็น เรื่อง ยาว ไหว
 สี่ ตีน ยัง รู้ พลาด
 นักปราชญ์ ยังรู้ ปลั่ง
 ความ ดี เข้า ตั้ เขา ก็ ยัง เห็นใจ

14 ขอโทษ

เพลงขอโทษ

๑๕ ขอบใจ

ขอบใจ เธอ ให้ แก่ ฉัน
 พวกเรา แบ่ง กัน กัน ให้ แก่ เธอ
 ของ กิน ของ ใช้
 ต่าง อาศัย กัน
 พวกเรา แบ่ง ปัน กัน นั้น เธอ เธอ
 ขอบใจ เธอ ได้ ช่วย ฉัน
 พวกเรา ช่วย กัน ฉัน ได้ ช่วย เธอ
 ของ หนัก ก็ เบา
 เพราะ เรา ช่วย กัน
 ด้วย ความ ผูก พัน กัน นั้น เธอ เธอ

เพลงขอบใจ

15 ขอบใจ

ปานกลาง

ขอบใจ เธอ ให้ แก่ - ฉัน พวกเรา แบ่ง
 กัน ฉัน ให้ แก่ เธอ ของ กิน ของ
 ใช้ ต่าง อาศัย กัน พวกเรา แบ่ง
 ปัน ฉัน ฉัน เธอ - เธอ ขอบ
 ใจ เธอ ได้ ช่วย - ฉัน พวกเรา ช่วย กัน ได้ ช่วย เธอ ของ หนัก ก็
 เบา เพราะเรา ช่วย กัน ด้วยความผูก - พัน ฉัน ฉัน เธอ - เธอ

๑๖ เมตตา กรุณา

เมตตา กรุณา ปราณี
 นี้ แหะ ล้ำ เลิศ
 จะ ก่อ ให้ เกิด ความ สำคัญดี
 ผูก อะไร ก็ ยัง ไม่ ดี
 เท่า ผูก ไฉน สำคัญดี ต่อ กัน
 ผูก ไว้ ให้ เหมาะ มั่น
 พวกเรา ผูก กัน ด้วย ความ ไฉน

เพลงเมตตา กรุณา

16 เมตตา กรุณา

ปานกลาง

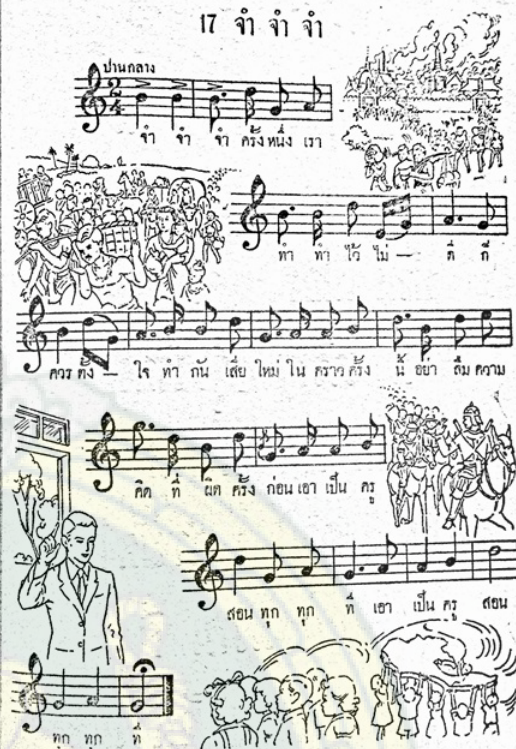
เมตตา กรุณา ปราณี
 นี้ แหะ ล้ำ เลิศ
 จะ ก่อ ให้ เกิด ความ สำ
 ผูก อะไร ก็ ยัง ไม่ ดี
 เท่า ผูก ไฉน สำคัญดี ต่อ กัน
 ผูก ไว้ ให้ เหมาะ มั่น
 พวกเรา ผูก กัน ด้วย ความ ไฉน

๑๗ จำ จำ จำ

จำ จำ จำ
 ครั้งหนึ่ง เรา ทำ
 ทำไว้ ไม่ ดี
 ก็ ควร ตั้ง ใจ
 ทำ กัน เสีย ใหม่
 ใน คราว ครั้ง นี้
 อย่า ลืม ความ คิด
 ที่ ผิด ครั้ง ก่อน
 เอา เป็น ครู สอน ทุก ทุก ที่

เพลงจำจำจำ

17 จำ จำ จำ

๑๘ ไก่ งาม เพราะ ขน

ไก่ งาม เพราะ ขน
 คน งาม เพราะ แต่ง
 บ้าน เมือง จัด แจง
 ก็ เจริญ รุ่งเรือง
 รัก ส่วย รัก งาม
 รัก ความ สำมັคดี
 ทำ แต่ ความ ดี
 ก็ เป็น ศรี บ้าน เมือง

เพลงไก่งามเพราะขน

18 ไก่ งาม เพราะ ขน

๑๙ ทนาว ทนาว

ทนาว ทนาว ทนาว ทนาว
 เวลา หน้า ทนาว
 จัน ทนาว เหมือน นก
 งก งก จัน จัน
 แต่ ตัว นก
 ขน ปก ป้อง กัน
 ส่วน ตัว จัน
 เอา ผ้า มา ปก คลุม

เพลงทนาวทนาว

19 ทนาว ทนาว

ทนาว ทนาว ทนาว ทนาว เว
 ตา หน้า - ทนาว จัน ทนาวเหมือน
 นก งก งก จัน จัน
 แต่ ตัว นก ขน ปก ป้อง -
 กัน ส่วน ทา - จัน เอา -
 ผ้า มา ปก - คลุม -

๒๐ เย็น เย็น

เย็น เย็น
 เย็น ลม ร่ม เย็น
 เย็น น้ำ เยือก เย็น นี กระไร
 เย็น เย็น
 เย็น เสียง ไพเราะ
 ร้อง เพลง เพราะ เพราะ แจ่มใส
 เย็น เย็น
 เย็น คำ เตอ ขาน
 ช่าง อ่อน ช่าง หวาน จับ ใจ

เพลงเย็นเย็น

20 เย็น เย็น

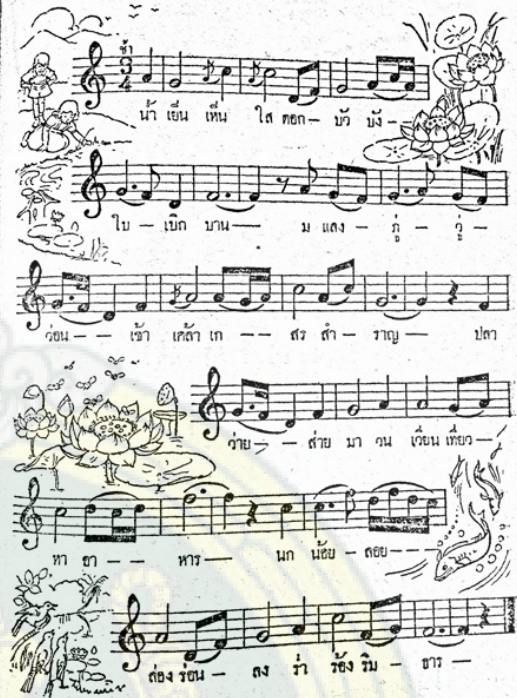
เย็น - - - เย็น เย็น - ลม ร่ม - -
 เย็น เย็น น้ำ เยือก - เย็น - นี - กระไร
 ไร เย็น - - เย็น เย็น - เสียง ไพ - -
 เรา ร้อง เพลงเพราะเพราะแจ่ม - ไ -
 เย็น - - - เย็น เย็น - คำ เตอ - -
 ขาน ช่าง อ่อน ช่าง หวาน - จับ ใจ -

๒๑ น้ำ เย็น

น้ำ เย็น เห็นใส
ดอกบัว บังใบ เบิกบาน
แมลง กู วู ว่อน
เข้า คล้า เกสร ลำราญ
ปลา ว้าย ล้าย มา
วน เวียน เทียว หา อาหาร
นก น้อย ลอย ล่อง
ร่อน ลง รำ ร้อง รีม ธาร

เพลงน้ำเย็น

21 น้ำ เย็น

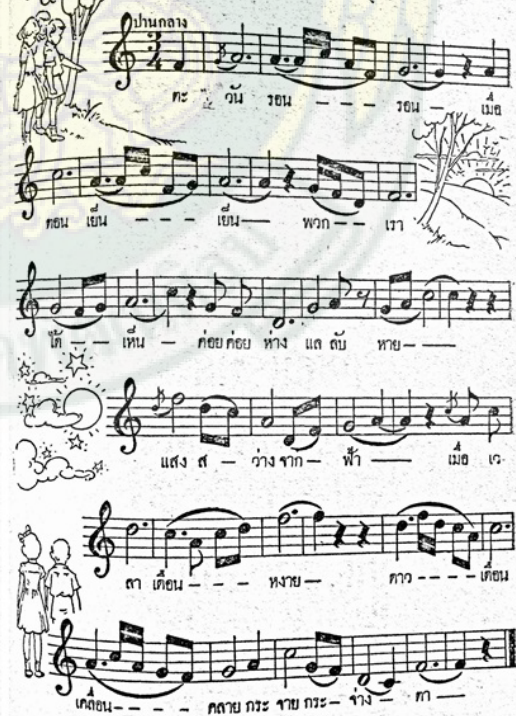

๒๒ ตะวัน รอน รอน

ตะวัน รอน รอน
เมื่อ ตอน เย็น เย็น
พวก เรา ได้ เห็น
ค่อย ค่อย ห่าง แล ลับ หาย
แสง สว่าง จาก ไฟ
เมื่อ เวลา เดือน หาย
ว เดือน เคลื่อน คลาย
กระจาย กระจ่าง ตา

เพลงตะวันรอนรอน

22 ตะวัน รอน รอน

๒๓ ค่อย ค่อย สูง

ค่อย ค่อย สูง
 สุก ส่อง แสง
 ดวง เดือน สี แดง
 ดู เด่น แดง ฟ้า
 ลม พัด
 สะบัด พลิว พลิว
 ลิบ ลิบ ลิว ลิว
 แล เห็น เบ้น ตา
 เมม น้อย น้อย ส่อง ลอย มา
 เจอ จะ เจอ จำ น้า ดู จริง จริง

เพลงค่อยค่อยสูง

23 ค่อย ค่อย สูง

ปานกลาง

ค่อย ค่อย สูง — สุก ส่อง — แสง — ดวง
 เดือน สี — แดง ดู — เด่น แดง ฟ้า —
 ลม — พัด สะ บัด พลิว พลิว — ลิบ
 ลิบ ลิว — ลิว แด — เห็น เบ้น — ตา
 เมม น้อย น้อย ส่อง — ลอย มา — เจอ —
 จะ เจอ — จำ น้า ดู จริง — จริง —

๒๔ ปิด การ เรียน

ปิด การ เรียน แล้ว หนา
 พวก เรา ต้อง ลา ลับ ไป
 เห็น อยู่ ไหว แล้ว มา ไกล จาก กัน
 เคย เรียน เคย ร้อง เคย เล่น
 จะ วุ่น จะ เว้น หลาย วัน
 กาย ไกล ใจ มัน
 เจอ กับ นั้น ผูก ไม่ ตรี
 จาก ไป อย่า ได้ ทุกข์ โศก
 โรค ภัย ไม่ ย่ำ ยี
 ขอ ให้ สุข สวัสดิ์ มี ชัย ชโย

เพลงปิดการเรียน

24 ปิด การ เรียน

ปานกลาง

ปิด การ เรียน แล้ว หนา พวกเรา ต้อง ลา ลับ —
 ไป เห็น อยู่ ไหว ไหว แล้ว มา
 ไกล — จาก — กัน เคย เรียน เคย ร้อง เคย
 เล่น จะ วุ่น จะ เว้น หลาย วัน กาย ไกล — ใจ
 เจอ กับ นั้น ผูก ไม่ ตรี จาก ไป อย่า ได้ ทุกข์ โศก ภัย ไม่ ย่ำ ยี
 ขอ ให้ สุข สวัสดิ์ มี ชัย ชโย —

๒๕ ไก่ ของฉัน

ไก่ ของ ฉัน
เคย ขึ้น แจ้ว แจ้ว
พลัด พราก จาก แล้ว
ไม่ กลับ มา รัง
เสียง เสียง สำเนียง เจ้า
ฉัน ก็ หงอย เหมา
เฝ้า คอย ฟัง
เสียง ชัน ฉั่น นี จำ ได้
ต่อ

จะ ตาม เสียง ไป
ให้ กลับ คืน รัง
ไก่ ของ ฉัน
เสียง ชัน แจ้ว แจ้ว
เจ้า กลับ มา แล้ว
ก็ บิน ขึ้น รัง
เสียง ชัน ฉั่น ยัง จำ ได้
จะ อยู่ ไกล ไกล ให้ ชันให้ ฟัง

25 ไก่ ของ ฉัน

ปานกลาง

ไก่ ของ ฉัน เคย ขึ้น - แจ้ว -

แจ้ว พลัด พราก จาก - แล้ว ไม่ กลับ มา -

รัง เสียง - สำเนียง - เจ้า -

เจ้า ฉัน ก็ หงอย เหมา -

เฝ้า คอย ฟัง -

เสียง ชัน ฉั่น นี จำ ได้ -

ต่อ

ได้ จะ ตาม เสียง ไป ให้ กลับ คืน -

รัง ไก่ ของ ฉัน เสียง ชัน - แจ้ว -

แจ้ว เจ้า กลับ มา แล้ว ก็ บิน - ขึ้น -

รัง เสียง - ชัน ฉั่น ยัง - จำ ได้ -

ได้ จะ อยู่ ไกล ไกล ให้ ชันให้ ฟัง -

4) บทเพลงจากหนังสือบทขับร้องเพลงตามหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 4
จำนวน 22 เพลง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2494)

๒ งาม ไตรรงค์

งาม ไตรรงค์ ชัย ประจำชาติ
สวย สะอาด สาม สี สด สุกใส
สี แดง ดำ เป็น เลือด เนื้อ เชื้อชาติ ไทย
เสีย สละ ลงไว้ สืบ ไทย มา
สี ขาว ห่อ สอง แสง บริสุทธิ์
คือ พระพุทธ โอวาท คำสอน
สี เหลือง แจ่ม จรัส กษัตรา
ไทย หัว หน้า เทิดไว้ ไชย ไชโย

เพลงงามไตรรงค์

2 งาม ไตรรงค์

๓ มานะ เรียน

เจ้า จ มานะ เรียน หมั่น ซัด เขียว ซึ่ง สภา
เมื่อ น้อย เรียน วิชา ทำ เข็ม มา แต่ โบราณ
เมื่อ ใหญ่ ให้ ทา หัทยา จึง จะ นับ เป็น แก่น สภา
เร่ง เรียน วิชา การ จ รรมา ซึ่ง จิต ใจ
วิชา เหมือน สัน ค่ำ อัน มี ค่า อยู่ เมือง ไกล
ต้อง ยาก ลำบาก ไป จึง จะ ได้ สัน ค่ำ มา
จง ตั้ง เอา กาย เจ้า เป็น สำเนา อัน ใส ภา
ความ เพียร เป็น โยธา แขน ข้าย ขว คือ เส้า ไ

เพลงมานะเรียน

3 มานะ เรียน

ต่อ

นิ้วมือ เป็น สาย ระฆัง สอง เท้า ต่าง สวมใหญ่
ปาก เป็น หอย งาไป อชันมาลัย เป็น เสี่ยง
สติ เป็น หาง เสือ ถือ พ้าย เรือให้ ตระ เพื่อง
มันไวอย่าให้ เฝื่อง แล่น ตัด เฝื่อง ข้าม คงคา
ปัญญา เป็น กล้องแก้ว ส่อง ดู แล หาด ทินคา
เจ้า จ เอหา หูตา เป็น ลำตา ฟัง คุณ
ชี้เฝื่อง คือ ปลา ร้าย จะทำลายให้ เรือ จม
เอาใจ เป็น ปืน คม ยิง ระคมให้ จมไป

เพลงมานะเรียน (ต่อ)

๔ พวกเรา

พวก เรา เหล่า หลิง ชาย ผู้ สืบ สาย สกุลไทย
พร้อม กาย วาจาใจ จะ เทิดไว้ สกุล มนต์
ฝ่าย ชาย ก็ ใฝ่ ชอบ จะ ประกอบ กิจ มัน คง
ฝ่าย หลิง ก็ ยิ่ง ยง เป็น เฝื่อง อย่างไม่ ท่าง คลาย
โลก ที่ไม่มี เฝื่อง สุด แต่ เฝื่อง สมมุติ ทนทาน
เกิด แก่ แล เจ็บ ตาย ต้อง เวียน ร่าย ไป ตาม เพล
ใคร เล่า จะ เฝื่อง เตือน ก็ ไม่ เฝื่อง เตือน ตัว เฝื่อง
รู้ กล้า และ รู้ เกรง รู้ กลับ ร้าย ให้ กลาย ดี
แผ้ว ถาง ทาง ภายหน้า รู้ รักษา สามัคคี
พฤติ ชอบ กอปร กรณีย์ เป็น คัคคี ศรี สกุลไป
พวก เรา เหล่า หลิง ชาย ผู้ สืบ สาย สกุลไทย
พร้อม กาย วาจาใจ จะ เทิดไว้ สกุล มนต์

ต่อ

คำร้องเก่า
ท่านอง Auld Lang Syne

1. นิ้ว มือ เป็น สาย ระ ขัง - สอง เท้า ต่าง สวม ใหญ่ปาก
2. ปัญญา - เป็น กล้อง แก้ว - ส่อง ดู แล หาด ทิน คา

เป็น - นาย งาน ไป - ชัย ฉา สย - เป็น ส เบี่ยง ส
ง - เอา หู ตา - เป็น ลำ ตา ฟัง คุณ สม ชัย

คือ - เป็น หาง เสือ - ถือ พ้าย เรือ - ให้ ตระ เพื่อง มัน
เกีย - คือ ปลา ร้าย - จะ ทำลาย - ให้ เรือ จม เหา

ใจ - อย่า ให้ เฝื่อง - แค้น คัค คี เฝื่อง - สาม คง คา
ใจ - เป็น ปืน คม - ยิง ระ คม ให้ จม ไป

4 พวกเรา

ท่านอง
Auld Lang Syne

1. พวก เรา เหล่า หลิง ชาย - ผู้ สืบ สาย สกุล ไทย พร้อม
2. โลก นี้ ไม่ มี เฝื่อง - สุด แต่ เฝื่อง สมมุติ ทนทาน
3. แล้ว ทาง ทาง ภาย หน้า - รู้ รักษา สามัคคี

กาย - วา จา - ใจ - จะ เทิด ไว้ - ส กุล มนต์ ฝ่าย
แก่ - แล เจ็บ - ตาย - ต้อง เวียน ร่าย - ไป ตาม เพล ใคร
ชอบ - กอปร กรณีย์ - เป็น คัคคี ศรี สกุล ไป พวก

ชาย - ก็ ใฝ่ ชอบ - จะ ประกอบ - กิจ มัน คง ฝ่าย
เล่า - จะ เฝื่อง เตือน - ก็ ไม่ เฝื่อง เตือน ตัว เฝื่อง
เรา - เหล่า หลิง ชาย - ผู้ สืบ สาย สกุล ไทย พร้อม

หลิง - ก็ ยิ่ง ยง - เป็น เฝื่อง อย่าง - ไม่ ท่าง คลาย
กล้า - และ รู้ เกรง - รู้ กลับ ร้าย - ให้ กลาย ดี
กาย - วา จา - ใจ - จะ เทิด ไว้ - ส กุล มนต์

เพลงพวกเรา

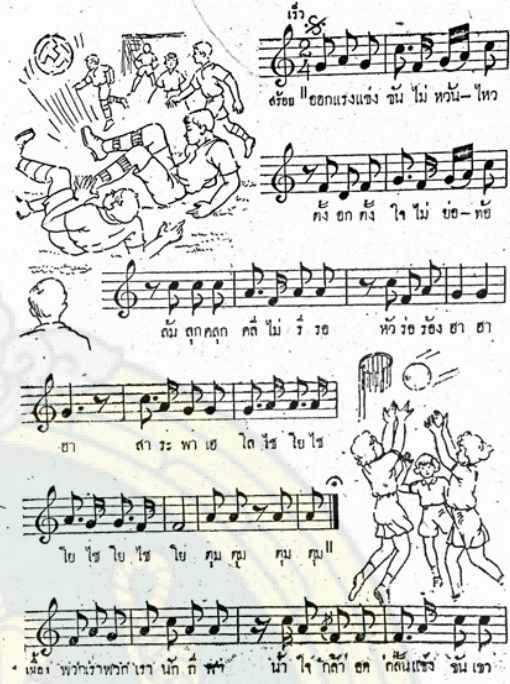
๕ ออกแรง แข่งขัน

ออก แรง แข่งขัน ไม่ หวั่นไหว
 ตั้ง อาก ตั้ง ใจ ไม่ ย่อ ท้อ
 ล้ม ลุก คลุก คลี ไม่ รือ รือ
 ทัว รือ รือ ซา ซา ซา
 สา ระพา เฮ โล
 ไฮโย ไฮโย ไฮโย ไฮโย
 พวก เรา พวก เรา นัก กีฬา
 น้ำใจ กล้า อด กลิ่น แข่งขัน เชา

ต่อ

รัก ระเียบ เรียบร้อย ชื่นชื่น เรา
 จะ ทัก เมา ไม่ หมวง ใน ทาง ทา
 ไฮโย ไฮโย ไฮโย ไฮโย
 ถึง คราว แพ้ แพ้ ไป ต้อง ไว้ ชื่อ
 ว่า เรา คือ นัก กีฬา ใจ กล้า ทา
 ถึง คราว เรา ชนะ ไม่ ระราน
 ไม่ มี การ เข้มหยัน แก่ กัน เอย
 ไฮโย ไฮโย ไฮโย ไฮโย

5 ออกแรง แข่งขัน

เริ่ม
 ๕ ออกแรง แข่งขัน ไม่ หวั่น-ไหว
 ตั้ง อาก ตั้ง ใจ ไม่ ย่อ-ท้อ
 ล้ม ลุก คลุก คลี ไม่ รือ รือ
 ทัว รือ รือ ซา ซา ซา
 สา ระพา เฮ โล
 ไฮโย ไฮโย ไฮโย ไฮโย
 พวก เรา พวก เรา นัก กีฬา
 น้ำใจ กล้า อด กลิ่น แข่งขัน เชา

ต่อ

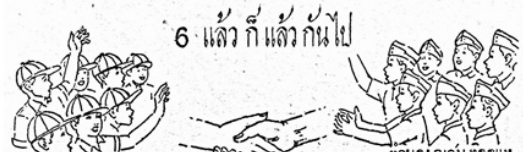
รัก ระเียบ เรียบร้อย ชื่นชื่น เรา
 จะ ทัก เมา ไม่ หมวง ใน ทาง-
 ไฮโย ไฮโย ไฮโย ไฮโย
 ถึง คราว แพ้ แพ้ ไป ต้อง ไว้ ชื่อ
 ว่า เรา คือ นัก กีฬา ใจ กล้า ทา
 ถึง คราว เรา ชนะ ไม่ ระราน
 ไม่ มี การ เข้มหยัน แก่ กัน เอย
 ไฮโย ไฮโย ไฮโย ไฮโย

๖ แล้วยกแล้วกันไป

แล้ว ก็ แล้วยกกันไป อย่า โกรธ โทษใด
 การพลั้ง การพลาด ย่อม อาจ จะมี
 บาง ครั้ง บางที พวก เรา นี้ อภัย
 ชนะ หรือ แพ้ มี แต่ เฮฮา
 อัน นึก ก็ฟ้า เขาไม่ ว่า อะไร
 เอา ผล ที่ งาม เอา ความ ที่ ชอบ
 ความ ดี เข้า ตอบ เรา ขอ ชอบ คนใด
 ความ สามัคคี เรา มี ต่อ กัน
 จับ มือ ไว้ มัน ไม่มี วัน ท่าง ไกล

เพลงแล้วก็แล้วกันไป

6 แล้วยกแล้วกันไป

ทำนอง ญวน คอแค

ท่อน 1-2-3-4

แล้ว ก็ แล้วยกกัน ไปอย่า โกรธ - โทษ ใคร โกรธ - โทษ ใคร

การพลั้งการพลาดย่อมอาจจะมี - มี บาง ครั้ง บาง ที่พวกเรานี้ อ - ภัย

ชนะ หรือ แพ้ มี แต่ เฮฮา อัน นึก ก็ฟ้า เขาไม่ ว่า - อะไร

เอา ผล ที่ งาม เอา ความ ที่ ชอบ ความ ดี เข้า ตอบ เรา ขอ ชอบ คนใด

ความ สามัคคี เรา มี ต่อ กัน จับ มือ ไว้ มัน ไม่มี วัน ท่าง ไกล

๗ กิริยา

อัน กิริยา วาจา ใจ ดี
 ย่อม เป็น ค้ำค้ำศรี ไม่ มี อัน เท
 อัน กิริยา วาจา ใจ ชั่ว
 เป็น เครื่อง หมองมัว ติด ตัว ของ เา
 รู้ จัก ครอง ตน รู้ ผล ชั่ว ดี
 รู้ ทำ รู้ ที่ รู้ เรา รู้ เขา
 ถึง คราว ใคร ล้ม เรา ช่วย ให้ลุก
 ถึง ใคร จะ ทุกข์ ก็ ปลอบ ปลุก ให้ เา

เพลงกิริยา

7 กิริยา

ทำนองกลาง

อัน กิ ริ ยา วา จา ใจ -

ดี ย่อม เป็น ค้ำค้ำ - ศรี ไม่ มี อัน เท

อัน กิ ริ ยา วา จา ใจ - ชั่ว เป็น เครื่อง หมอง -

มัว ครอง ตน รู้ ผล ชั่ว ดี

รู้ ทำ รู้ ที่ รู้ เรา รู้ เขา

ถึง คราว ใคร ล้ม เรา ช่วย ให้ลุก

ถึง ใคร จะ ทุกข์ ก็ ปลอบ ปลุก ให้ เา

๘ เท่ เท มา

เท่ เท มา ช่วย กัน ทำ ไป
 อย่า ท้อแท้ใจ หวัง เพื่อน ชาย เพื่อน หญิง
 เท่ เท มา เร็ว เร็ว ไว ไว
 อย่า ท้อแท้ใจ หวัง เพื่อน ชาย เพื่อน หญิง
 ตั้งใจ ต้อง จำ ต้อง ทำ จม จม
 เหนื่อย เหนื่อย นิด น้อย
 นะ สี นะ น้อย นิด เดียว
 หญิง ชาย
 อย่า กวัด อย่า กราย อย่า ได้ เท่ เท มา

เพลงเท่เทมา

8 เท่ เท มา

ทำนองเสียง
 เท่ เท มา ช่วย กัน - ทำ ไป อย่า
 ท้อ - - แท้ใจ - หวัง เพื่อน ชาย - เพื่อน - หญิง
 เท่ เท มา เร็ว เร็ว - ไว ไว อย่า ท้อ - - แท้
 ใจ - หวัง เพื่อน ชาย - เพื่อน - หญิง ทั้ง ใจ ก้อง
 จำ - - ก้อง ทำ - จม - จม เหนื่อย เหนื่อย นิด -
 น้อย นะ สี นะ น้อย นิด - เดียว
 หญิง - ชาย อย่า กวัด อย่า กราย อย่า ได้ เท่ เท มา

๙ กระต่าย กับ เต่า

กระต่าย ตัว ที่ หนึ่ง ไป ถึง ก่อน เต่า
 เพราะ ด้วย ฝีเท้า เขา เก่ง กว่า ก้าน
 ส่วน เต่า เจ้า ก็ ชัยน
 ไล่ไป จน หัน เพราะ หมั่น พยายาม
 กระต่าย ตัว ที่ สอง มองมอง ดู เต่า
 เขี่ย เขาะ ฝีเท้า เจ้า เต่า รุ่ม ร่ม
 แอน หลับ เสีย น้อย แล้ว ค่อย ไล่ ตาม
 เลย แท้ ด้วย ความ อวด ดี

เพลงกระต่ายกับเต่า

9 กระต่าย กับ เต่า

ทำนองเสียง
 กระต่าย ตัว ที่ หนึ่ง ไป ถึง ก่อน
 เต่า เพราะ ด้วย ฝีเท้า เขา เก่ง กว่า ก้าน ส่วน
 เต่า เจ้า ก็ ชัยน ไล่ไป จน หัน เพราะ หมั่น พยายาม
 กระต่าย ตัว ที่ สอง มองมอง ดู เต่า
 เขี่ย เขาะ ฝีเท้า เจ้า เต่า รุ่ม ร่ม นอน หลับ เสีย
 แอน หลับ เสีย น้อย แล้ว ค่อย ไล่ ตาม
 เลย แท้ ด้วย ความ อวด ดี

ต่อ

กระต่าย ตัว ที่ สาม วิ่งไป ตาม หง
 พบ อะไร ก็ด ขวาง ก็ หยุด เสีย ที่
 ส่วน เต่า เจ้า ก็ ตาม หัน
 เลย ชัก ขวางกัน แวะไม่แวะ แวะที่
 กระต่าย ตัว ที่ สี่ เกิด ตี กับ เต่า
 เพราะ เต่า เรา ถือ เขา เจ้า ไม่ ดี เรา ดี
 สู้ กัน ไป มา ถลา ลง ทาง
 ต่อม ก็ แผลก แผลง สุด ลั้น ชีว

เพลงกระต่ายกับเต่า (ต่อ)

ต่อ

กระต่ายตัวที่สามวิ่งไปตามทางพบอะไรก็หยุดเสียที่
 ขวางกั้นหยุดที่ รวดๆ ส่วน
 เต่าเจ้าก็ตามหันเลยชักขวางกันแวะไม่แวะ แวะที่
 กระต่ายตัวที่สี่เกิดตีกับเต่าเพราะเต่าเราดี
 เราเจ้าไม่ดีเราดีสู้กันไป
 มาถลาลงเหวต่างแผลกแผลงสุดสิ้นชีวิ

๑๐ ทำผิด รับผิด

ทำผิด รับผิด
 ไม่คิด เบี่ยงบ่าย
 การทำ ทั้งหลาย
 ย่อมมี ถูก มี ผิด
 เมื่อพูด เมื่อทำ
 คอยจด คอยจำ
 ต้องใช้ ความคิด
 เรายุ่อย่างนั้น รุ่อย่าง
 ช่วยกัน ก่อสร้าง
 แบ่งกัน ช่างละทิศ

10 ทำผิด รับผิด

ปานกลาง

ทำผิด รับผิด ไม่คิดเบี่ยง
 บายการหาทั้งหลายยอมมีถูกมี
 ผิด เมื่อพูดเมื่อทำคอยจดคอยจำต้องใช้ความ
 คิด เรายุ่อย่างนั้น รุ่อย่างช่วยกัน
 สร้างแบ่งกันช่างละทิศ วิ เราเรียน
 รุ่ ก จะเจ็ด รุ่ หักครึ่ง - และ ศษย ความ รุ่ เพียงเท่า

เพลงทำผิดรับผิด

ต่อ
 วิชา ที่ เรา เรียน รู้
 ก็ จะ เชิด ชู
 ให้ ครู และ ศิษย์
 ความ รู้ เพียง เท่า นี้
 ความจริง เรา มี อยู่ คน ละ ใด
 ความรู้ ให้ เรียน ไม่จบ
 อย่า หลง เหมื่อน กับ
 ที่ ทะลา มั่น ปิด
 เรา ไม่ เห็น ผิด
 คิด ว่า มาก น่าย เอย

เพลงทำผัดรับผัด (ต่อ)

ต่อ

นี้ความจริงเรา มี อยู่ คน ละ
 นิด ความ รู้ นั้นเรียน ไม่
 จบ อย่าหลงเหมือนคนกับ ที่ ทะลา มั่น
 ปิด เรา ไม่เห็น ผิด คิด ว่า
 มาก น่าย - เอย เรา ไม่เห็น
 ผิด คิด ว่า มาก น่าย เอย

๑๑ นี้ของ ของกลาง
 นี้ ของ ของ กลาง
 เขา สร้าง ขึ้น มา
 เป็น ประโยชน์ทั่วหน้า ไม่ ว่า ผู้ใด
 เพื่อ ส่วย เพื่อ งาม
 เพื่อ ความ ถาวร
 เป็น อนุสรณ์ สดใส
 ช่วย กัน เชิด ช่วย กัน ชู
 ช่วย กัน บูชา
 พวก เรา รักษา สืบ ไป

เพลงนี้ของของกลาง

11 นี้ของ ของกลาง

นี้ ของ ของ กลาง เขา
 สร้าง ขึ้น มา เป็น ประโยชน์ ทั่ว
 หน้า ไม่ ว่า ผู้ ไท เพื่อ - ส่วย เพื่อ -
 งาม เพื่อ ความ ถา - วั เป็น อนุ
 สรณ์ สด - ใส - ช่วย กัน เชิด ช่วย กัน
 ชู ช่วย กัน - บู - ชา พวก เรา รักษา สืบ ไป -

๑๒ ของเก่า

ของเก่า เรา รักษา ไว้
อย่าทิ้งมันไป เมื่อได้ใหม่ เข้ามา
ของเก่า ก็ ยัง สดใส
จะดูของใหม่ ก็ งามตา
เก่าใหม่ ควรใช้ ให้ เหมาะ
เรา ต้อง พิจารณา ให้ เหมาะ เวลา
จะเก่า จะใหม่ ก็ ไม่ สำคัญ
ประโยชน์ เท่า นั้น ที่ เรา ประารถ

เพลงของเก่า

12 ของเก่า

ปานกลาง
ของเก่า เรา รักษา ไว้ อย่าทิ้งมัน
ไป เมื่อได้ใหม่ เข้ามา ของ
เก่า ก็ ยัง สดใส จะ ดู ของ
ใหม่ ก็ งามตา เก่า ใหม่ ควร ใช้ ให้
เหมาะ เรา ต้อง พิจารณา ให้ เหมาะ เวลา
จะเก่า จะใหม่ ก็ ไม่ สำคัญ
ประโยชน์ เท่า นั้น ที่ เรา ประารถ

๑๓ ที่ไหนมันรัก

ที่ไหน มัน รัก
ต้อง ช่วย กัน กวาด
รัก ความ สะอาด ทั่ว หน้า
เห็น แล้ว ชวน ให้ ดู
ทั้ง คน ที่ อยู่ ทั้ง ผู้ไป มา
สะอาด กาย ก็ สบายใจ
บ้าน เมือง สดใส
ก็ เป็น สุขตา

เพลงที่ไหนมันรัก

13 ที่ไหนมันรัก

ปานกลาง
ที่ ไหน มัน รัก ต้อง ช่วย กัน
กวาด รัก ความ สะอาด ทั่ว หน้า
เห็น แล้ว ชวน ให้ ดู ทั้ง คน ที่ อยู่ ทั้ง ผู้ไป มา
สะอาด กาย ก็ สบายใจ
บ้าน เมือง สดใส
ก็ เป็น สุขตา

๑๔ เสื้อผ้า ของฉัน

เสื้อ ผ้า ของ ฉัน น่า รัก
 เพราะหมั่น พอก ซัก ไม่ หมัก เหงื่อ ไคล
 เก็บ อยู่ เป็น ที่ เป็น ทาง
 ทุก สิ่ง ทุก อย่าง ทั้ง ของ เล่น ของ ใจ
 เรา รัก ก็ ต้อง สงวน
 รู้ จัก ที่ ควร และ ไม่ ควร เสีย ไป
 ประหยัด ไว้ ได้ ใช้นาน นาน
 ถึง คราว ต้อง การ เรา ก็ ยิ้ม ใจ

เพลงเสื้อผ้าของฉัน

14 เสื้อผ้า ของฉัน

ปานกลาง.
 เสื้อ ผ้า ของ ฉัน น่า - รัก ของ ฉัน น่า -
 รัก เพราะหมั่น พอก - ซัก ไม่ หมัก เหงื่อ - ไคล เก็บ
 อยู่ เป็น ที่ เป็น ทาง เป็น ที่ เป็น ทาง ทุก สิ่ง ทุก
 อย่าง ทั้ง ของ เล่น ของ - ใจ เรา
 รัก ก็ ต้อง ส - งวน ก็ ต้อง ส - งวน รู้ จัก ที่ -
 ควร และ ไม่ ควร เสีย - ไป ประ - หยศ
 ไว้ ได้ ใช้นาน นาน ได้ ใช้นาน นาน ถึง คราว ต้อง การ เรา ก็ ยิ้ม ใจ

๑๕ กรวดทราย

กรวด ทราย ที่ เรา รวบรวม
 รวม แล้ว ก็ เห็น
 ยัง เป็น กองใหญ่
 ประโยชน์ ส่วนรวม เรา ร่วม เสีย สละ
 เพื่อ หมู่ คณะ ก็ จะ เจริญ ไร
 ช่วย กัน ทำ ช่วย กัน คิด
 คน ละ นิด คน ละ น้อย
 จะ มาก จะ น้อย คอย สร้าง ขึ้น ไว้
 ให้ โลก เขา รู้ ได้ ดูเด่นชัด
 นี้ แหะละ สมบัติ ของ ไทย

เพลงกรวดทราย

15 กรวดทราย

ปานกลาง.
 กรวด - ทราย ที่ เรา - รว - วม
 แล้ว ก็ เห็น ยัง เป็น - กอง - ใหญ่ ประ - โยชน์ ส่วน รวม เรา
 ร่วม เสีย - ส ละ เพื่อ หมู่ ค คณะ ก็ จะ เจริญ
 ไร ช่วย กัน ทำ ช่วย กัน คิด คน ละ นิด คน ละ น้อย จะ
 มาก จะ น้อย คอย สร้าง - ขึ้น - ไว้ - ให้ โลก เขา -
 รู้ ได้ ดูเด่น - ชัด นี้ - แหะละ สม - บัติ ของ - ไทย -

๑๖ ก.อุ.พา.กรรม

กสิกรรม อุตสาหกรรม และ การค้า
คือ วิชา ชั่วใหญ่ อัน ไพศาล
เป็น อาวุธ ยุทธวิธี ที่ โอฬาร
ยิ่งกว่า สิ่ง แพ ผลิต ให้ บรรลือ
บ้าน เมือง ไฉน ไร การ ชาญ จึง คำ
จะ ก้าว หน้า แข่ง ชัน นั้น ไฉน
มี แต่ คน จน ยาก ลำบาก ใจ
ไทย เป็นไทย ชาญ กิจ พาณิชย์ เอย

เพลง ก.อุ.พา.กรรม

16 ก.อุ.พา.กรรม

๑๗ ศิล ธรรม

ศีล เอย ศิลธรรม
เรา ไฉน นำ ทำ อยู่ ไม่ ไร หาย
ต้อง รัก เกียรติ รัก วิเย ไทย หลิง ชัย
รักษา ลาย เรา ไว้ ไม่ เว้น วัน
พลเมือง ดี ก็ เป็น ศรี สว่าง ชาติ
ใคร จะ อา เหยียบ ย่ำ หรือ แหย่ หยั
เขา ทำ ดี เรา ทำ ได้ ไม่ ต่าง กัน
ถึง แหก เพศ ผิด พันธุ์ เหมือน กัน เอย

เพลง ศิลธรรม

17 ศิล ธรรม

๑๘ สิ่ง ที่ เห็น

สิ่ง ที่ เห็น เป็นไป ใน โลก นี้
 ย่อม มาก มี และ ล้วน ควรรู้ ฟัน
 ธรรมชาติ ตกแต่ง ช่าง แบ่ง ปัน
 เป็น อย่าง นั้น อย่าง นี้ ที่ เกิด มา
 ควร รู้ จัก ลักษณะ เป็น ประโยชน์
 หรือ เป็นโทษ อย่างไร ให้ ศึกษา
 หมั่น สังเกต เหตุ เครือง เรือง ปัญญา
 จะ ชัก พา ให้ เหลือ เจริญ เอย

เพลงสิ่งที่เห็น

18 สิ่ง ที่ เห็น

ปานกลาง

ทำนอง สะดุดใจ

สิ่ง ที่ เห็น เป็น ไป ใน โลก นี้ -
 - ย่อม มาก มี - และ ล้วน - ควรรู้ ฟัน -
 - ธรรมชาติ - ตกแต่ง - ช่าง แบ่ง ปัน -
 - เป็น อย่าง นั้น - อย่าง นี้ ที่ เกิด มา -
 - ควร รู้ จัก - ลักษณะ - เป็น ประโยชน์ -
 - หรือ เป็น โทษ - อย่างไร ให้ ศึกษา -
 - หมั่น สังเกต เหตุ เครือง เรือง ปัญญา -
 - จะ ชัก พา - ให้ เหลือ เจริญ เอย -

๑๙ เกิด เป็นคน

เกิด เป็น คน จาน มี หรือ ดี ชั่ว
 ก็ เพราะ ตัว ของ ตัว อย่า มัว หลง
 จะ โทษใคร ทำ ให้ นั้น ไม่ ตม
 เรา แหะ คง ทำ ไว้ ให้ มัน เป็น
 อัน การ งาน สิ่งใด ใน หน้ ที่
 จะ ชั่ว ดี มี ผล ตน ก็ เห็น
 อุตส่าห์ โนก ฝึก เฝ้า ทุก เข้า เย็น
 ทำ สิ่ง เป็น ประโยชน์ไว้ ให้ ดี เอย

เพลงเกิดเป็นคน

19 เกิด เป็นคน

ปานกลาง

ทำนอง จันทอง

เกิดเป็น คน-จาน มี... หรือ-ดี-ชั่ว... ก็เพราะ
 - ตัว-ของ-ตัว-อย่า-มัว-หลง-
 - จะ-โทษ-ใคร-ทำ-ให้-นั้น-ไม่-ตม-
 - เรา-แหะ-คง-ทำ-ไว้-ให้-มัน-เป็น-
 - อัน-การ-งาน-สิ่ง-ใด-ใน-หน้-ที่-
 - จะ-ชั่ว-ดี-มี-ผล-ตน-ก็-เห็น-
 - อุตส่าห์-โนก-ฝึก-เฝ้า-ทุก-เข้า-เย็น-
 - ทำ-สิ่ง-เป็น-ประโยชน์-ไว้-ให้-ดี-เอย-
 -

๒๐ ลูกไทย

ลูก ไทย เรา เอ๋ย อย่า ละ เลย หน้า ที่
ทำ คุณ ความ ดี ไม่ มี เลื่อม คลาย
ถึง เวลา แล้ว ตื่น ลูก ขึ้น พร้อม กัน
เมื่อ คบ ตะวัน ยัง ไม่ ทาน จะ ส่าย

อย่า มัว ทะแะ ว่า เรา ของเรา
ถ้า แม่น ประมาท พลัด แล้ว จะ อาย
เมื่อ ทำ อะไร อาศัย เหตุ ผล
เรา ไทย ทุก คน รู้ ตื่น รู้ ปลาย
ดู รู้ ก็ ส่วย หวย ราชูร์ ก็ งาม
บุก ป่า ฝ่า ทนอม ไป ตาม ที่ หมาย

ต่อ

ขอ ให้ ไทย รุ่ง เรือง เหมือน เมือง สวรรค์
พวก เรา รัก กัน ไม่ มี วัน จะ รวย
ชื่อ เสียง สดใส เกียรติ ไทย เพิ่ม พูน
ตลอด กาล เลื่อม สดุดี ฟ้า ลั่น ดิน พาย
ให้ ลูก ไทย เจริญ ก้าว เดิน เดิน หน้า
เป็น ศรี สว่าง ทำ ทาง ผีง ผาย
เกิด ความ เป็นไทย อยู่ใน แหล่ง หล้า
มรดก ตก มา คัม ปู่ ย่า ตา ยาย
ต้น ไม้ ไร่ ทาเออ เหล่า กอ ไร่ แหว
ลูก ไทย ใจ แก้ว ตาย แล้ว ไร่ ลาย

20 ลูกไทย

ลูก ไทย - เรา เอ๋ย อย่า ละ เลย หน้า ที่ ทำ คุณ - ความ ดี ไม่ มี เลื่อม - คลาย

ถึง เวลา แล้ว ตื่น ลูก ขึ้น พร้อม กัน เมื่อ คบ ตะวัน ยัง ไม่ ทาน จะ ส่าย

อย่า มัว ทะแะ ว่า เรา ของเรา ถ้า แม่น ประมาท พลัด แล้ว จะ อาย

เมื่อ ทำ อะไร อาศัย เหตุ ผล เรา ไทย ทุก คน รู้ ตื่น รู้ ปลาย

ดู รู้ ก็ ส่วย หวย ราชูร์ ก็ งาม บุก ป่า ฝ่า ทนอม ไป ตาม ที่ หมาย

ต่อ

ขอ ให้ ไทย รุ่ง เรือง เหมือน เมือง สวรรค์ พวก เรา รัก กัน ไม่ มี วัน จะ รวย

ชื่อ เสียง สดใส เกียรติ ไทย เพิ่ม พูน ตลอด กาล เลื่อม สดุดี ฟ้า ลั่น ดิน พาย

ให้ ลูก ไทย เจริญ ก้าว เดิน เดิน หน้า เป็น ศรี สว่าง ทำ ทาง ผีง ผาย

เกิด ความ เป็นไทย อยู่ใน แหล่ง หล้า มรดก ตก มา คัม ปู่ ย่า ตา ยาย

ต้น ไม้ ไร่ ทาเออ เหล่า กอ ไร่ แหว ลูก ไทย ใจ แก้ว ตาย แล้ว ไร่ ลาย

๒๑ เศษ บุญ คุณ ครู

เศษ บุญ คุณ ครู ผู้ สัก สอน
แต่ ยัง อ่อน อบรม บ่ม นิสัย
ศิษย์ อยู่ แห่ลง แห่หน ตำบล ไค
ก็ มีใจ นอบนบ เคารพ คุณ
เพราะ อำนาจ งอกงาม ด้วย ความ
อย่า ไร ผู้ ช่วย เหลือ และ เกื้อหนุน
ตก ที่ไค ขอ ให้ มี ที่ การบุญ
คอย คำ จุณ ศิษย์ ไว้ ให้ ยิ่ง ยง

ต่อ

เรื่อง วิชา แจ่ม ชัด เป้า จิตร ช่อ
ดั่ง สร้อย คอ มยุรา พระยา หงส์
เป่า อากาศ พราว พริบ ระยับ องค์
ได้ เสริม ส่ง ศักดิ์ ไว้ใน แผ่นดิน
เพื่อ ร่างกาย วายวาม ใน กลางโลก
มี คน โศก จิต เศร้า เผ้า ถวิล
อย่า มี ละออง หมองหม่น เป้า มลทิน
อย่า ไร ล้ำ สุธา ช่อ เขา ลือ ชำ

21 เศษ บุญ คุณ ครู

ทำนองเสียงเดิม

1. เศษ บุญ-คุณ- ครู-คุณ ครู ผู้-สั่ง-สอน
2. ศิษย์อยู่-แห่ลง-แห่-หน-แห่-หน ทำ-มด-ไค
3. เพราะ อำ-นาจ-งอก-งาม-งอก-งาม ด้วย-ความ-รู้
4. ตก-ที่-ไค-ขอ-ให้-มี-ให้-มี ที่-กา-บุญ

เศษ บุญ-คุณ- ครู-คุณ ครู ผู้-สั่ง-สอน-แต่-ยัง-
ศิษย์อยู่-แห่ลง-แห่-หน-แห่-หน ทำ-มด-ไค-ที่-มี-
เพราะ อำ-นาจ-งอก-งาม-งอก-งาม ด้วย-ความ-รู้-อย่า-ไร-
ตก-ที่-ไค-ขอ-ให้-มี-ให้-มี ที่-กา-บุญ-คอย-คำ-

อ่อน-นบ-รุ่ม-บ่ม-นิ-สั-ย-แต่-ยัง-
ใจ-นอบ-นบ-เคา-วพ-คุณ-ก็-มี-
ช่วย-เหลือ-และ-เกื้อ-หนุน-อย่า-ไร-
อัน-ศิษย์-ไว้-ให้-ยิ่ง-ยง-คอย-คำ-

อ่อน-นบ-รุ่ม-บ่ม-นิ-สั-ย-
ใจ-นอบ-นบ-เคา-วพ-คุณ-
ช่วย-เหลือ-และ-เกื้อ-หนุน-
อัน-ศิษย์-ไว้-ให้-ยิ่ง-ยง

ต่อ

1. เรื่อง วิ-ชา-แจ่ม-ชัด-แจ่ม-ชัด เป็น-จักร-ช่อ
2. เป็น อากาศ-พราว-พริบ-พริบ ระ-ยับ-องค์
3. เมื่อ ร่าง-กาย-วาม-วาม-วาม ใน-กลาง-โลก
4. อย่า มี-ละ-ออง-หมอง-หม่น-หม่น เป็น-มด-ทิน

เรื่อง วิ-ชา-แจ่ม-ชัด-แจ่ม-ชัด เป็น-จักร-ช่อ-สร้อย-
เป็น อากาศ-พราว-พริบ-พริบ ระ-ยับ-องค์-ให้-เสริม-
เมื่อ ร่าง-กาย-วาม-วาม-วาม ใน-กลาง-โลก-มี-คน-
อย่า มี-ละ-ออง-หมอง-หม่น-หม่น เป็น-มด-ทิน-อย่า-ไร-

คอ-ม-ยุ-รา-พระ-ยา-หงส์-คัง-สร้อย-
ส่ง-ศักดิ์-ไว้-ใน-แผ่น-ดิน-ให้-เสริม-
โศก-จิต-เศร้า-เผ้า-ถวิล-มี-คน-
อัน-ศิษย์-ชื่อ-เขา-ลือ-ชำ-รู้-

คอ-ม-ยุ-รา-พระ-ยา-หงส์-
ส่ง-ศักดิ์-ไว้-ใน-แผ่น-ดิน-
โศก-จิต-เศร้า-เผ้า-ถวิล-
อัน-ศิษย์-ชื่อ-เขา-ลือ-ชำ

เพลงเศษบุญคุณครู

๒๒ หอม กลิ่น ดอกไม้

หอม กลิ่น เอย หอม กลิ่น ดอกไม้
 หอม หวนชวนใจ ขึ้นอยู่ใน อรุณ
 ลม กระโชก โบก สะบัด
 เย็น ลม พัด สะบัด มา
 ลม พัด สะบัด โบก
 ลม กระโชก โชย มา
 หอม กลิ่น เอย หอม กลิ่น ดอก แก้ว
 หอม จิ๋ม ยิ้ม แล้ว กลิ่น แก้ว กระดังงา
 ลม พัด สะบัด มา ลม พัด พา กลิ่น มา เอย

เพลงหอมกลิ่นดอกไม้

22 หอม กลิ่น ดอกไม้

ปานกลาง
 หอม - - - กลิ่น - - - เอย หอม - - -
 กลิ่น - ดอก - - - ไม้ - หอม หวน - - - ชวน
 ใจ - ชวน อยู่ ใน - - - อรุณ ลม กระ - โชก - โบก สะ
 บัด เย็น ลม พัด สะ - บัด - - - มา ลม พัด - สะ บัด
 โบก ลม - - - กระ - โชก - โชย มา
 หอม - - - กลิ่น - - - เอย หอม - - - กลิ่น - ดอก - - -
 แก้ว - - - หอม จิ๋ม ยิ้ม - - - แล้ว กลิ่น แก้ว - กระ - ดัง - งา ลม
 พัด สะ - บัด - - - มา ลม พัด พา - กลิ่น - มา - - - เอย

๒๓ ศรี ศรี

ศรี เอย ศรี เจ้า เอย
 ศรี ศรี
 วัน นี้ วัน ดี ให้ มี โชค มี ชัย
 พร้อม เพื่อน ที่ นื่อง มา ร้อง อวย พร
 ให้ ท่าน ถาวร ทุก วัน ไป
 เอา แขน ที่ รำ เอา คำ ที่ ร้อง
 สอด สร้อย ร้อย กรอง เป้า พวง มาลัย
 เอา สด ต่าง เทียน เอา เคียร ต่าง รูป
 ปัก อยู่ บน รูป ดม หฤทัย

23 ศรี ศรี

ปานกลาง
 ศรี เอย ศรี เจ้า เอย ศรี ศรี - - -
 นี วัน ดี ให้ มี โชค มี ชัย พร้อมเพื่อน พ -
 นื่องมา ร้องอวย พร ให้ ท่าน ถา - - - วร ทุก วัน ทุก วัน -
 ไป เอา - แขน ที่ รำ เอา คำ ที่ ร้อง สด สร้อย ร้อย -
 กรองเป็น พวง - มา - - - สด เอา สด ต่าง เทียน เอา เคียร ต่าง
 ปัก อยู่ บน รูป - - - ดม ห - - - ฤ - - - ทัย

เพลงศรีศรี

ต่อ

ขอ เชิญ มิ่งขวัญ อัน เป็น มงคล
 จง บันดาล คล ทั่ว แดน แก้วไทย
 โถง ไฉน ได้ สม อารมณ์ ที่ หวัง
 เจน ทอง ไหล หลั่ง สม ดัง ตั้งใจ
 อายุ ยืน ยง คง อยู่ ยืน เทา
 สืบ ลูก เหลา เหลา ตลอด กาล อัน ไกล
 มี ลาภ มี ยศ ปรากฏ แต่ โชค
 สืบ เศวต สืบ โสภ สืบ ไรศ สืบ ภัย

ต่อ

เชิญ มิ่ง - ขวัญอันเป็น - มิ่ง - มงคล

บันดาล คล ทั่ว แดนแก้วไทย - โถง ไฉน ได้ -

สม อารมณ์ ที่ - หวัง เจน ทอง ไหล หลั่ง สม

คง คง - ใจ ยาย ยืน ยง คง อยู่ ยืน เทา

หลาน ต ดยดี ภาย - อัน - ไกล มี ลาภ มี - ยศ ปรากฏ -

กฏ แก้ว - โชค สืบ เศวต สืบ โสภ สืบ ไรศ สืบ ภัย

เพลงศรีศรี (ต่อ)

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ภาคผนวก จ

แถบบันทึกเสียงต้นฉบับ เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล

การเข้าถึงข้อมูล ไฟล์บทเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล

ผู้วิจัยแนบไฟล์เพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล จากบทขับร้องเพลงตามหลักสูตร ประถมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 1-4 สามารถเข้าถึงพื้นที่การจัดเก็บข้อมูลของผู้วิจัยใน Google Drive ดังวิธีการต่อไปนี้

1) เข้าถึงข้อมูลจาก URL (Share Link)

https://drive.google.com/open?id=15fdtRhJkSAsmulsz67_eNQn8GebkebWt

2) เข้าถึงข้อมูลผ่าน QR code (สแกนเพื่อเข้าถึงข้อมูล)

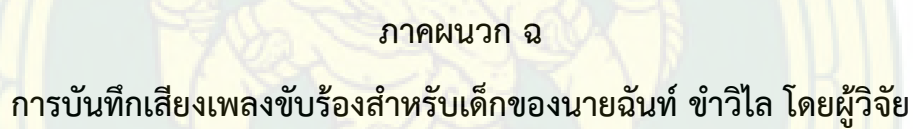

หมายเหตุ ไฟล์บทเพลงขับร้องสำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล จำนวน 109 เพลง

- ได้รับความอนุเคราะห์ข้อมูลไฟล์เพลงจากนายฐิติวัฒน์ ชื่นประเสริฐ และนายศิรินทร์ พงษ์พิพัฒน์ จำนวน 98 เพลง

- ไฟล์เพลงขับร้อง จำนวน 11 เพลง (เพลงลำดับที่ 1-8 และ 18-20 ในบทขับร้องเล่ม 1) สรรสร้างทำนองดนตรีตามโน้ตเพลงที่ปรากฏในหนังสือ โดยผู้วิจัยเป็นผู้ขับร้อง ทำนองและบันทึกเสียงโดยนายชาติเชื้อ เชื้อสมบูรณ์

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ระบุแหล่งที่มาของไฟล์เพลงไว้หลังชื่อบทเพลงทุกไฟล์เพลง

การบันทึกเสียงเพลงขับร้องเด็กของนายฉันท ขำวิไล ขับร้องโดยผู้วิจัย

การบันทึกเสียงเพลงขับร้องเด็กของนายฉันท ขำวิไล ขับร้องโดยผู้วิจัย

นายชาติเชื้อ เชื้อสมบูรณ์ ผู้บันทึกเสียงขับร้องและสร้างสรรค์ทำนองเพลงขับร้อง
สำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล

นายชาติเชื้อ เชื้อสมบูรณ์ ผู้บันทึกเสียงขับร้องและสร้างสรรค์ทำนองเพลงขับร้อง
สำหรับเด็กของนายฉันท ขำวิไล

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวนพพัชรา ลิ้มหลัก
วันเดือนปีเกิด	7 มีนาคม 2536
สถานที่เกิด	อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่
ที่อยู่	1181/290 ศุภาลัย ซิตี รีสอร์ท พระราม 8 แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร 10700
ตำแหน่ง	ครูประจำ
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนจิตรลดา เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2547	ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลกระบี่
พ.ศ. 2553	มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอำมาตย์พานิชนุกูล
พ.ศ. 2559	ปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาดนตรีคีตศิลป์ไทยศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์